

Основна школа "Петар Лековић"
Пожега

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

за период од
2022/2023. до 2026/2027.
школске године

**У Пожеги
Јун 2022**

Садржај

Садржај	2
ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	6
ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД.....	8
ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	8
ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	10
Српски језик	10
Енглески језик	21
Математика.....	29
Свет око нас	35
Ликовна култура.....	40
Музичка култура	45
Физичко и здравствено васпитање	49
Дигитални свет	53
ДИГИТАЛНИ СВЕТ	53
ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ.....	55
Грађанско васпитање	56
Верска настава.....	60
Час одељењског старешине.....	76
ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	77
ЕКСКУРЗИЈА	78
НАСТАВА У ПРИРОДИ.....	78
ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД	80
ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	81
Српски језик	81
Енглески језик	92
Математика.....	103
Свет око нас	112
Ликовна култура.....	121
Музичка култура	126
Физичко и здравствено васпитање	132
Дигитални свет	137
ИЗБОРНИ ПРОГРАМ.....	143
Верска настава.....	144
ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА.....	166
Час одељенског старешине	166
ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	167
НАСТАВА У ПРИРОДИ.....	168

ЈЕДНОДНЕВНА ЕКСКУРЗИЈА.....	170
ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД.....	171
ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:	171
ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	173
Српски језик	173
Енглески језик	184
Математика.....	191
Природа и друштво	198
Ликовна култура.....	206
Музичка култура	209
Физичко и здравствено васпитање	213
Дигитални свет	216
ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ.....	222
Грађанско васпитање	222
Верска настава.....	228
ДОПУНСКА НАСТАВА	242
ДОДАТНА НАСТАВА	244
НАСТАВА У ПРИРОДИ / ЈЕДНОДНЕВНА ЕКСКУРЗИЈА	245
Час одељењског старешине.....	247
Ваннаставне активности.....	248
ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД.....	250
ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:	250
ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	252
Српски језик	252
Енглески језик	263
Математика.....	275
Природа и друштво	281
Ликовна култура.....	286
Музичка култура	288
Физичко и здравствено васпитање.....	290
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	294
Верска настава (православни катихизис)	294
Пројектна настава	309
Час одељењског старешине.....	311
ДРУШТВЕНЕ, ХУМАНИТАРНЕ, ТЕХНИЧКЕ, СПОРТСКЕ, КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ	313
НАСТАВА У ПРИРОДИ.....	315
Једнодневна екскурзија	317
ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД	319
ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	321

Српски језик и књижевност	321
Енглески језик	336
Ликовна култура.....	351
Музичка култура	367
Историја	378
Географија.....	389
Математика.....	402
Биологија.....	422
Техника и технологија.....	440
Информатика и рачунарство.....	453
Физичко и здравствено васпитање	460
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	467
Верска настава.....	467
Грађанско васпитање	484
Немачки језик	490
Француски језик	502
Шпански језик	531
Вредности и врлине као животни компас I	555
Ликовне секције	557
ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД	560
ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	562
Српски језик и књижевност	562
Енглески језик	576
Ликовна култура.....	589
Музичка култура	601
Историја	611
Географија.....	620
Математика.....	634
Биологија.....	644
Техника и технологија.....	665
Информатика и рачунарство.....	677
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	685
Верска настава.....	686
Грађанско васпитање	704
Немачки језик	713
Шпански језик	725
Француски језик	736
Свакодневни живот у прошлости.....	767
Чувари природе	770
Час одељењског старешине.....	777

Програм екскурзије шестог разред.....	778
ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД.....	779
ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	782
Српски језик и књижевност	782
Енглески језик	798
Ликовна култура.....	814
Музичка култура	827
Историја	837
Географија.....	846
Математика.....	859
Биологија.....	868
Хемиј	893
Техника и технологија.....	917
Информатика и рачунарство.....	930
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	937
Верска настава.....	938
Грађанско васпитање	954
Француски језик.....	960
Немачки језик.....	983
Програм часа одељењског старешине седмог разред.....	995
Свакодневни живот у прошлости.....	998
Филозофија са децом	1005
Програм рада ликовне секције.....	1007
Програм екскурзије седмог разред.....	1008
ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ОСМИ РАЗРЕД.....	1008
ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	1011
Српски језик и књижевност	1011
Ликовна култура.....	1040
Музичка култура	1054
Историја	1065
Географија.....	1079
Математика.....	1095
Биологија.....	1103
Хемија	1122
Техника и технологија.....	1141
Информатика и рачунарство.....	1156
Физичко и здравствено васпитање	1163
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1171
Верска настава (православни катихизис)	1171
Грађанско васпитање	1190

Шпански језик	1195
Француски језик	1206
Немачки језик	1237
Свакодневни живот у прошлости	1249
Моја животна средина	1253
Слободне наставне активности (уметност)	1258
Час одељењског старешине	1259
Програм рада ликовне секције	1262
Екскурзија осмог разреда	1263
ОСТАЛИ ПРОГРАМИ	1264
Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности	1264
Програм продуженог боравка	1266
Програм подршке за новопридошле наставнике и приправнике	1274
Програм подршке за новоуписане ученике	1276
Програм безбедности и здравља на раду	1277
Програм заштите животне средине	1279
Програм заштите ученика од насиља	1281
Програм здравствене заштите	1295
Програм културних активности школе	1298
Програм међународне сарадње	1300
Програм припреме ученика за завршни испит	1301
Програм професионалне оријентације	1302
Програм рада школске библиотеке	1304
Програм сарадње са локалном самоуправом	1306
Програм сарадње са породицом	1308
Програм социјалне заштите	1310

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм је сачињен на основу следећих докумената:

- Закон о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС" број 88/2017 27/2018, 10/2019, 6/2020, 129/2021)
- Закону о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 55/13, 101/17, 27/18 – други закон, 10/19, 129/2021)
- Правилник о вредновању квалитета рада установе („Службени гласник РС“, број 20/19)
- Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања («Службени гласник РС-Просветни гласник» бр.10/17-1, 12/2018-1, 15/2018-1, 18/2018-1, 1/2019-18)
- Правилник о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања («Службени гласник РС-Просветни гласник» бр. 10/04, 20/04 и 1/05, 1/06, 15/06, 2/08, 2/10, 7/10, 3/11, 1/13, 11/14, 11/16, 12/18)
- Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања («Сл.гласник РС– Просветни гласник» бр. 3/2011, 1/2013, 4/2013, 11/2016, 6/2017, 8/2017, 9/2017, 12/2018)
- Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС- Просветни гласник» бр.11/2016, 3/2018. 12./2018)
- Правилник о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС- Просветни гласник» бр.8/2013, 11/2016, 12/2018, 3/2019, 12/2019)
- Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС, Просветни гласник» бр.2/2010, 3/2011, .8/2013, 5//2014, 11/2016, 7/2017, 12/2018)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-сазнање осеби и другима за основну школу («Просветни гласник» бр. 5/01, 8/03, 10/03, 20/04, 1/05, 9/05, 15/05, 6/06, 7/07, 4/07, 6/08.)
- Правилник о наставном плану и програму Верска настава за први разред основне школе («Просветни гласник», бр.5/01, 10/2004, 23/04, 9/05, 1/2006, 7/08.)
- Правилник о изменама и допуни Правилника о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први рзред основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС – Просветни гласник бр. 2/2020)
- Правилнику о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи ("Просветни гласник" РС 11/12, 15/13, 2/16, 10/16, 11/16. 2/17, 3/17, 13/18, 11/19)
- Правилнику о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи ("Просветни гласник" РС 2/92, 2/2000.)
- Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 34/2019 од 17.5.2019.године)
- Правилник о стандардима квалитета уџбеника и упутство о њиховој употреби („Просветни гласник“ бр.42/2016.)
- Правилник о плану уџбеника („Просветни гласник“ бр. 9/2016, 10/2016)
- Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму основног образовања („Просветни гласник“ бр.9/2016. и 10/2016-испр.)
- Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму за други циклус основног образовања и васпитања и наставног програма за пети разред („Просветни гласник“ бр. 1/2013, 4/2013, 11/2016, 6/2017, 8/2017, 9/2017, 12/2018)

- Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр.2/2010 и7/2010, 3/2011, 7/2011, 1/2013, 4/2013, 14/2013, 5/2014, 11/2014, 11/2016, 6/2017, 12/2018)
 - Правилник о Општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Службени гласник РС“, број 78/17)
 - Правилник о општим стандардима постигнућа- образовни стандарди за крај обавезног образовања („Просветни гласник“бр.5/2010.)
 - Правилник о изменама и допунама Правилника о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног и васпитања и наставном програму за трећи разред („Просветни гласник“бр.1/2013, 11/14, 11/2016, 12/18)
 - Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи („Службени гласник РС“, број 30/19)
 - Правилник о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр.7/2010.)
 - Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете:српски језик,математика и природа и друштво(„Просветни гласник“бр.5/2011.)
 - Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Просветни гласник“бр.67/2013.)
 - Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“бр.4/2013, 14/2013, 5/2014, 11/2014, 11/2016, 6/2017, 12/2018) - Правилник о наставном плану и програму за четврти разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“бр.1/2013, 11/14, 11/2016, 7/2017)
 - Правилник о наставном плану и програму за први, други , трећи и четврти разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“бр.7/2011, 1/2013, 11/2014,11/2016, 12/2018)
 - Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС“ , број 80/18)
 - Правилник о ближим упутствима за утврђивања права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање(„Службени гласник РС“, број 74/2018)
 - Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, број 46/19)
 - Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Службени гласник РС, бр. 68/18)
- Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Службени гласник РС“, број 65 од 24.августа 2018.)
- Развојни план школе
 - Извештај о раду школе у претходној школској години;
 - Услови рада школе;

Школа објављује школски програм у складу са Законом и општим актом школе.

Основни подаци о школи

Назив школе	ОСНОВНА ШКОЛА „ПЕТАР ЛЕКОВИЋ“
-------------	-------------------------------

Адреса	Пожега, Петра Лековића бр. 1
Округ	Златиборски
Телефон	031/811-176;031/812-238
Е-mail	ospлекovic@gmail.com (управа) osplmalaskola@gmail.com (млађи разреди) sekretarplekovic@gmail.com racunovodstvoplekovic@gmail.com
Факс	031/3811-176;031/812-238
Жиро рачун	Евиденциони рачун 840-513860-72 Редован рачун 840-513660-90 Сопствени рачун 840-513666-72 Ђачки динар 840-420760-12 Боловања 840-415760-74
Web site	http://www.ospetarlekovic.edu.rs/
Лого школе	
Директор школе	Драган Перишић
Решење о оснивању	Решење Народног одбора Општине Пожега број: 8086/60 од 15. септембра 1960. године. Одлуком Савета Друге основне школе Пожега донетој на седници од 19.01.1966. године и акта СО Пожега број: 02-5818/1-65 од 17.07.1965.г. Друга основна школа послује под називом ОШ «Петар Лековић» Пожега
Одлука о мрежи јавних основних школа на територији општине Пожега	01 број :112-7/19 од 07.3.2019.године
Решење о сагласности на мрежу јавних основних школа на територији општине Пожега Министарства просвете	610-00-304/2019-07 од 12.6.2019.године
Школа је верификована одлуком о броју и просторном распореду основних школа на подручју Општине Пожега у Републици Србији коју је донела Влада Републике Србије	01 број 611-1/06 од 07.03.2006. године

Решење о упису у судски регистар	Ознака и редни број уписана Фи-828 од 26.12.1973. године, Окружни Привредни суд у Титовом Ужицу у регистрациони лист број 1-96-00.
Сагласност Министарства просвете, науке и технолошког развоја о отварању група продуженог боравка	По једна група продуженог боравка за ученике првог и другог разреда почев од шк. 2011/2012.године, решење број:610-00-00478/2011-07 од 12.09.2011.године По једна група продуженог боравка за ученике првог и другог разреда почев од шк. 2017/2018.године, решење број:610-00-00810/2017-07 од 29.09.2017.године
Посебно одељење за обављање делатности основног образовања и васпитања деце ометене у развоју	Основано решењем Министарства просвете Републике Србије број. 022-05-103/2008-07 од 30.7.2008.г.
Језик на коме се изводи настава	Српски језик
Регистарски број	6170004899
Порески број - ПИБ	101002659
Шифра делатности	8520
Матични број	07112793

Школски програм је документ на основу кога планира укупан образовно-васпитни рад у школи и представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира и реализује свој рад.

Овим документом:

- обезбеђује се остваривање наставних планова и програма и потреба ученика и родитеља, законских заступника, школе и јединице локалне самоуправе.
- омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно законских заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.
- доноси се на основу наставног плана и програма у складу са Законом
- поједини делови школског програма иновирају се у току његовог остваривања.

Школски програм урађен је у складу са Националним оквиром образовања и васпитања и садржи:

1. Циљеве школског програма;
2. Наставни план основног образовања и васпитања;
3. Програме обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање;
4. Изборне програме по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање;
5. Програме активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање
6. Програм допунске и додатне наставе;
7. Програме стручних сарадника (библиотекара, педагога, психолога, логопед)
8. Програм културних активности школе;
9. Програм школског спорта и спортско рекреативних активности;
10. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програми спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања;
11. Програм ваннаставних активности ученика;
12. Програм професионалне оријентације;
13. Програм здравствене заштите;
14. Програм социјалне заштите;
15. Програм заштите животне средине;
16. Програм сарадње са локалном самоуправом;
17. Програм сарадње са породицом;
18. Програм излета, екскурзија и наставе у природи;
19. Програм рада школске библиотеке;
20. Програм безбедности и здравља на раду
21. Програм рада Ученичког парламента;
22. Програм продуженог боравка
23. Програм припремне наставе за завршни испит
24. Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма. (Овај прилог ради се кад и ако се за њим укаже потреба.)
25. Праћење остваривања школског програма

ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

- Пун и усклађен интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета и ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима; Стицање квалитетних знања и вештина и формирање вредносних ставова, језичке, математичке, научне, уметничке, културне, медијске, техничке, финансијске и информатичке писмености, неопходних за наставак школовања и активну укључено у живот породице и заједнице;
- Развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса, као и изражавање на језицима различитих уметности;
- Развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење медија I информационо-комуникационих технологија;
- Оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем

- образовању и свакодневном животу;
- Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота;
 - Развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
 - Оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
 - Развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву;
 - Развој и практиковање здравог начина живота, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
 - Развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине,
 - еколошке етике и заштите животиња;
 - Развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;
 - Развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;
 - Формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог матерњег језика, традиције и културе српског народа, националних мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националног и светског културног наслеђа;
 - Развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне и узрастне равноправности и толеранције

ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА

Школски програм се реализује у периоду од четири године, односно од почетка школске 2022/2023. године до краја школске 2026/2027. године

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ СЕ РЕАЛИЗУЈЕ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

- 1) обезбеђивање добробити и подршка celovитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celovити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

**ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈУ
ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ**

Редни број	А - Обавезни наставни предмети	Фонд часова	
		недељни	годишњи
1.	Српски језик	5	180
2.	Страни језик – Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Свет око нас	2	72
5.	Ликовна култура	1	36
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
	укупно А	20	720
Редни број	Б - Изборни наставни предмет	Фонд часова	
		недељни	годишњи
1.	Верска настава / Грађанско васпитање	1	36
	укупно Б	1	36
	укупно А+Б	21	756

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Редни број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	недељно	годишње
1.	Редовна настава	21	756
2.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава		
5.	Настава у природи	7-10 дана годишње	

Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	недељно	годишње
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1 - 2	36 - 72
3.	Екскурзија	1 – 3 дана годишње	

Напомена:

- Ученик бира један од понуђених обавезних наставних предмета (Верска настава или Грађанско васпитање).

- Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

- Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Српски језик

Назив предмета:	СРПСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности...
Разред:	први
Годишњи фонд часова:	180 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>Разликује изговорене речи и реченице.</p> <p>Пише елементе слова.</p> <p>Уочава позицију гласова у речи која је изговорена и позицију слова у речи која је написана.</p> <p>Раставља речи на гласове.</p> <p>Речи које су растављене на гласове слива у целину.</p> <p>Разликује изговорени глас и написано слово.</p> <p>Правилно пише штампана слова ћириличног писма.</p> <p>Разликује написане речи и реченице.</p> <p>Влада основном техником писања штампаног ћириличног текста.</p> <p>Пише читко и уредно.</p> <p>Влада основном техником читања</p>	<p>Почетно читање и писање</p> <p>86 часова</p>	<p>Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма.</p> <p>Речи и реченице као говорне и писане целине.</p> <p>Текстови засићени словима која се обрађују/текстови предвиђени за глобално читање.</p> <p>Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима.</p> <p>Језичке игре.</p> <p>Аналитичко-синтетичка вежбања; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе.</p> <p>Писање (преписивање, самостално писање и диктат).</p> <p>Читање (шчитавање/глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног.</p>

<p>штампаног ћириличног текста. Гласно чита, правилно са разумевањем. Тихо чита са разумевањем прочитаног. Разуме оно што прочита. Правилно изговара све гласове. Правилно пише писана слова ћириличног писма. Влада основном техником писања писаног ћириличног текста. Пише читко и уредно Влада основном техником читања писаног ћириличног текста. Гласно чита, правилно са разумевањем. Тихо чита са разумевањем прочитаног.</p>		<p>Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ђ, ћ; ц, ч; ј, љ).</p>
<p>Активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита. Препознаје песму. Напамет говори краће песме. Проналази информације експлицитно изнете у тексту. Уочава битне појединости у описима бића и природе. Уочава стих и строфу. Уочава непознате речи у песми и пита учитеља за њихово објашњење. Препознаје и доживљава мелодичност песме. Доводи садржај песме у везу са илустрацијама. Препознаје причу. Одређује главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом. Уочава ликове и прави разлику између позитивних и негативних особина. Изражава своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу. Проналази информације</p>	<p>Књижевност 45 часова</p>	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија Народна песма, <i>Ја сам чудо видео</i> Јован Јовановић Змај, <i>Зимска песма</i> Војислав Илић, <i>Пролетња зора</i>/Воја Царић, <i>Пролеће</i>/Мира Алечковић, <i>Ветар сејач</i> Десанка Максимовић, <i>Првак</i>; <i>Хвалисави зечеви</i>/У <i>гостима</i>/Ливадско звонце Гвидо Тартаља, <i>Китова беба</i>/Мрави/Постеља за зеку Бранко Ћопић, <i>Јежева кућица</i> (читање у наставцима) Душан Радовић, <i>Јесења песма</i>/Срећна Нова година Љубивоје Ршумовић, <i>Ау што је школа zgodна</i>; <i>Дете/Деца су украс света</i> Стеван Раичковић, <i>Цртанка</i>/Бранислав Лазаревић, <i>Сликара</i> Перо Зубац, <i>Добар друг ти вреди више</i> Драгомир Ђорђевић, <i>Није лако бити дете</i> Проза Народна прича, <i>Свети Сава и ђаци</i> Народна прича, <i>Деда и репа</i> /Голуб и пчела</p>

<p>експлицитно изнете у тексту.</p> <p>Препознаје басну и разуме њено значење.</p> <p>Обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима.</p> <p>Препознаје загонетку и разуме њено значење.</p> <p>Препознаје драмски текст. Зна правила понашања у позоришту.</p> <p>Реализује стваралачке активности (сценски наступ, драмска игра, драмски дијалози, коментарисање и сл.)</p> <p>Упознаје живот знаменитих личности српске културе.</p> <p>Стиче читалачке навике.</p> <p>Уочава догађаје, просторне и временске односе и битне појединости у описима бића и природе.</p>		<p>Народна басна, <i>Лисица и гавран</i></p> <p>Доситеј Обрадовић, <i>Два јарца; Две козе</i></p> <p>Лав Николајевић Толстој, <i>Два друга</i></p> <p>Драган Лукић, <i>Јоца вози тролејбус</i>/Игор Коларов, <i>Дум-дум</i></p> <p><i>Оливер и његов бубањ</i></p> <p>Ђуро Дамјановић, <i>Дан кад је јутро било слово</i>/Весна Ћоровић Бутрић, <i>Ноћни ћошак</i></p> <p>Избор из народних и ауторских загонетки (Десанка Максимовић, <i>Загонетке лаке за прваке ђаке</i>, <i>Загонетке</i> Григора Витеза и Бране Цветковића) Драмски текстови</p> <p>Гвидо Тартаља, <i>Зна он унапред</i></p> <p>Душан Радовић, <i>Тужабаба</i></p> <p>Александар Поповић, <i>Неће увек да буде први</i></p> <p>Бора Ољачић, <i>Први дан у школи</i></p> <p>Популарни и информативни текстови</p> <p>Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Свети Сава, Вук Стефановић Караџић, знаменита завичајна личност и др.); Милан Шипка: <i>Буквар</i></p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <p><i>Јован Јовановић Змај</i>, <i>Песме за децу</i> (избор)</p> <p>Избор из басни и сликовница за децу</p> <p>Књижевни појмови:</p> <ul style="list-style-type: none"> - песма; - прича; - догађај; место и време збивања; - књижевни лик - изглед, основне особине и поступци; - драмски текст за децу; - шаљива песма; - басна; - загонетка.
Разликује реченице као	Језик	Реченица; реч; слово.

<p>обавештења, питања и заповести према изговору и препознавањем у тексту.</p> <p>Правилно употребљава велико слово (на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, једночланих назива насеља).</p> <p>Зна правилно потписивање (име, па презиме).</p> <p>Правилно употребљава тачку, упитник и узвичник на крају реченице, односно зна место и функцију тачке, упитника и узвичника.</p>	<p>13 часова</p>	<p>Улога гласа/слова у разликовању значења изговорене односно написане речи.</p> <p>Реченице као обавештење, питање и заповест.</p> <p>Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улице у којој ученик живи, као и назив школе коју похађа.</p> <p>Правилно потписивање (име, па презиме).</p> <p>Тачка на крају реченице; место и функција упитника и узвичника у реченици.</p>
<p>Усавршава говор, слушање, читање и писање.</p> <p>Развија комуникативне способности (у вођеном разговору о одређеној теми одговара на питања, поставља питања и износи своје мишљење и ставове; учтиво започиње разговор; размењује информације, обликује усмену поруку).</p> <p>Прича о доживљајима и догађајима.</p> <p>Саставља и прича причу на основу слика.</p> <p>Рецитује.</p> <p>Богати речник (усваја нове речи).</p> <p>Учествује у сценском извођењу драмских текстова из школске лектире.</p> <p>Препричава краће текстове из школске лектире.</p> <p>Описује бића, предмете и природу на основу слика и/или сопственог искуства.</p> <p>Пажљиво и културно слуша саговорника. У наставном контексту слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова, шта други говоре и то потврђује репродуковањем или</p>	<p>Језичка култура</p> <p>36 часова</p>	<p>Вођени и слободни разговор.</p> <p>Говорни предлошци.</p> <p>Усмена порука.</p> <p>Причање, препричавање и описивање.</p> <p>Казивање књижевног текста.</p> <p>Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација.</p> <p>Сценско извођење текста (драмско и луткарско).</p> <p>Богађење речника: лексичке и синтаксичке вежбе.</p> <p>Разговорне, ситуационе и језичке игре.</p> <p>Стварне и симулиране ситуације.</p> <p>Слушна порука.</p> <p>Аудио-визуелни записи.</p> <p>Игре за развијање слушне пажње.</p> <p>Питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту.</p> <p>Писана порука.</p> <p>Краћа текстуална целина: о сопственом искуству, о доживљају, о сликама, поводом књижевног текста.</p> <p>Реченице/кратак текст погодан за диктирање.</p> <p>Књижевни текстови.</p> <p>Текстови са практичном наменом:</p>

<p>парафразирањем слушне поруке, као и поступањем по усменим инструкцијама и молбама одраслих и вршњака.</p> <p>Репродукује аудио-визуелне записе.</p> <p>Пише реченице/кратак текст по диктату.</p> <p>Пише краће текстуалне целине о сликама, поводом књижевног текста, о сопствениом искуству, о доживљају.</p> <p>Решава ребусе и укрштене речи.</p> <p>Спаја више реченица у целину.</p> <p>Пише поруке којима износи информације из свакодневног школског живота.</p> <p>Пише списак за куповину.</p> <p>Чита књижевне текстове, позивнице, спискове, текстове у табели, распоред часова.</p>		<p>позивница, упутство, списак за куповину и др.</p> <p>Нелинеарни текстови: текст у табели, распоред часова, стрип, улазница и др.</p> <p>Информативни текстови: 1. уџбенички: Милан Шипка, <i>Буквар</i>; текстови о знаменитим личностима српске културе;</p> <p>2. вануџбенички: о правилима учтивног понашања (бонтон); о месту у којем ученици живе; о животињама итд.</p>
---	--	--

Кључни појмови: почетно читање и писање, књижевност, језик и језилка култура.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Говорна култура		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике;</p> <p>1СЈ.0.1.2. користи форме учтивног обраћања;</p> <p>1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења” или „скандирања”; 1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља;</p>		

<p>1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације;</p> <p>1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање; 1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју; 1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став.</p>		
Област: Вештина читања и разумевања прочитаног		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста;</p> <p>1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.);</p> <p>1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту;</p> <p>1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник);</p> <p>1CJ.1.2.5. одређује основну тему текста;</p> <p>1CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста</p> <p>1CJ.1.2.7. разликује</p>	<p>1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије;</p> <p>1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле);</p> <p>1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту;</p> <p>1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детал који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму);</p>	<p>1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста; 1CJ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ); 17 1CJ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају); 1CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст;</p> <p>1CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм);</p> <p>1CJ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у</p>

<p>књижевноуметнички од информативног текста; 1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли мусе допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате</p>	<p>1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену; 1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту; 1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.); 1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/ не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова; 1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни; 1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације.</p>	<p>односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.); 1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)</p>
Област: Писано изражавање		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице; 1CJ.1.3.2. уме да се потпише; 1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком; 1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе; 1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре; 1CJ.1.3.6. издваја наслов,</p>	<p>1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу); 1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин,-ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, ц; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету</p>	<p>1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене; 1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса; 1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста;</p>

<p>углавном се држи теме; 1СЈ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи); 1СЈ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава; 1СЈ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.); 1СЈ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије).</p>	<p>при набрајању; 1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...); 1СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима; 1СЈ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/ неформалној); 1СЈ.2.3.6. саставља кратак наративни текст; 1СЈ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст; 1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање); 1СЈ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке); 1СЈ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење); 1СЈ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира.</p>	<p>1СЈ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст; 1СЈ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст); 1СЈ.3.3.6. издваја пасусе.</p>
---	---	---

Област: Граматика и лексикологија

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1СЈ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1СЈ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и</p>	<p>1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне</p>	<p>1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе); 1СЈ.3.4.2. уме да промени</p>

<p>глаголско време (презент, перфекат и футур); 1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне). У подобласти 1CJ.1.4.4. препознаје антонимију; 1CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.).</p>	<p>заменице; основне и редне бројеве); 1CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу; 1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго; 1CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат; 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне); 1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику. 1CJ.2.4.8. препознаје синонимију; 1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава.</p>	<p>облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју; 1CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин. У подобласти ЛЕКСИКОЛОГИЈА ученик/ученица: 1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени; 1CJ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу.</p>
Област: Књижевност		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме; 1CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну); 1CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту; 1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у</p>	<p>1CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме; 1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине -пословице, загонетке, брзалице); 1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми; 1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке</p>	<p>1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст; 1CJ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту; 1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст</p>

књижевноуметничком тексту.	ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; 1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту); 1СЈ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога; 1СЈ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту	
----------------------------	---	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Почетно читање и писање	86
Књижевност	45
Језик (Граматика, правопис и ортоепија)	13
Језичка култура (говорење и слушање)	36

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ. Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду.

Обезбеђивање корелације са сродним предметима.

Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења.

Користити разноврсне технике/методе и облике рада.

Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за учење
 Рад са подацима и информацијама
 Комуникација
 Одговорно учешће у демократском друштву
 Естетичка компетенција
 Решавање проблема
 Сарадња
 Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

У области Почетног читања и писања и Језика изводиће се корелација са предметима:
Математике и област Линеарна;
СОН – Оријентација у простору;
Ликовна култура – Односи у видном пољу (положај облика у простору...)
У области Књижевности корелација ће се вршити са предметима:
СОН – Породични дом, школа; изражавање разумевања прочитаних текстова ће се повезивати са темом Други и ја.
Ликовна култура – у областима: Односи у видном пољу , Обликовање и Споразумевање при изради различитих илустрација прочитаних текстова;
Музичка култура – у области Слушања музике, Извођење музике (извођењ бројалица, ономатопеје, правилна дикција.
У области Језичке културе корелација ће се одвијати највише са предметом Музичка култура у области Слушања и извођења музике (договор при слушању, изговарање бројалица, држање тела и дисање, правилна дикција,...)

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Спречавање застоја у напредовању; Примене индивидуализоване наставе, тј. издиференцираних захтева у зависности од ученика; Подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, Отклањање неуспеха у учењу; Навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; Развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање</p>	<p>Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма. Речи и реченице као говорне и писане целине. Текстови засићени словима која се обрађују / текстови предвиђени за глобално читање. Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима. Књижевност: тема, место и време збивања, редослед догађаја; главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци)</p>	<p>Учитељ применом различитих метода рада и дидактичких материјала кроз дискусију, анализу, проблемске ситуације и разговор помаже ученицима да савладају основне елементе читања и писања. - Ученици кроз различите моторичке вежбе, вежбе изговора гласова, слушање, учешће у дискусији, посматрање и континуирано залагање настоје да савладају предвиђене садржаје. - Вођени и слободни разговор - Усмена порука - Причање, препричавање и описивање - Стварне и симулиране ситуације - Слушна порука - Питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама - Писана порука - континуирано са ученицима кроз различите вежбе указивати на основна правописна правила.</p>

		Усмерено читање краћих и познатих текстова и одговарање на постављена питања у вези са истим Читање непознатих текстова уз навођење ученика да изнесе своја запажања о њима, читање и учење стихова напамет Један час недељно.
--	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

<p>Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.</p> <p>Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.</p> <p>-Редовност доношења домаћег</p> <p>-Прегледање свески</p> <p>- Писане провере</p> <p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)</p> <p>- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)</p>
--

Енглески језик

Назив предмета:	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред:	први
Годишњи фонд часова:	72 часа

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
Introduction	1	0	1
Welcome to Happy House	4	5	9
Pens and Pencils	4	5	9
Come and Play	4	5	9

Culture: School time	0	1	1
Dressing up	3	6	9
Happy birthday	3	6	9
Culture: Good morning	0	1	1
Bathtime!	4	5	9
Animal friends	3	6	9
Party time!	0	1	1
Happy Christmas!	1	2	3
Happy Easter!	1	1	2
Укупно (све од 1. до 3.)	27	45	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
-поздраве и отпоздраве примењујући најједноставнија језичка средства; разумеју и примењују устаљена правила учтиве комуникације.	INDRODUCTION	Реаговање на усмени импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); усмено изражавање прикладних поздрава. Слушање једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних
представе себе и другог;поздраве и отпоздраве примењујући једноставна језичка средства;разумеју јасно постављена једноставна питања личне природе и одговоре на њих, разумеју и користе формалне и неформалне поздраве и поштују устаљена правила учтивости.	WELCOME TO HAPPY HOUSE	Слушање једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних. .
препознају и именују предмете из непосредног окружења;разумеју позив и реагују на њега; упуте позив на заједничку активност; разумеју једноставне исказе који се односе на количине; поставе питања и саопште количине једноставним језичким	PENS AND PENCILS	Слушање једноставних исказа који говоре о броју и количини нечега; саопштавање броја и количине, постављање питања и одговарање на њих, коришћењем најједноставнијих језичких средстава. Слушање једноставних описа бића, предмета и места у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких описа бића,

<p>средствима;разумеју и реагују на кратке налоге;упуте кратке налоге; разумеју и препознају сличности и разлике у животу у школама у ВБ и код нас; прикладно упуте, прихвате/одбију позив.</p>		<p>предмета и места; тражење и давање информација у вези са описом бића, предмета и места.</p>
<p>препознају и именују појмове који се односе на тему; препознају и именују предмете из непосредног окружења; разумеју једноставне описе предмета; опишу предмете користећи једноставна језичка средства;разумеју позив и на заједничку активност и реагују на њега; упуте позив на заједничку активност;разумеју и одговоре на питања која се односе на количине; поставе питања која се односе на количине; разумеју и реагују на кратке налоге;дају кратке налоге; певају дечје песме одговарајућег садржаја; прикладно упуте, прихвате/одбију позив, уоче сличности и разлике у начину живота у школама у ВБ и код нас</p>	<p>COME AND PLAY</p> <p>CULTURE: SCHOOL TIME</p>	<p>Слушање једноставних описа бића, предмета и места у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких описа бића, предмета и места; тражење и давање информација у вези са описом бића, предмета и места.</p> <p>Слушање једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење); упућивање и прихватање/ одбијање позива на заједничку активност коришћењем најједноставнијих израза</p>
<p>препознају и именују појмове који се односе на тему; препознају и именују предмете из непосредног окружења; разумеју једноставне описе предмета; разумеју и одговоре на питања која се односе на количине; поставе питања која се односе на количине; разумеју и реагују на</p>	<p>DRESSING UP</p>	<p>Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање једноставних упутстава (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично)</p> <p>Слушање једноставних исказа који говоре о броју и количини нечега; саопштавање броја и количине, постављање питања и одговарање на њих, коришћењем најједноставнијих језичких средстава.</p>

<p>једноставне савете и упозорења; упуте кратке савете и упозорења; поштују правила учтиве комуникације-адекватно реаговање на савете и упозорења.</p>		
<p>препознају и именују појмове који се односе на тему; разумеју једноставно исказане честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; разумеју и одговоре на питања која се односе на количине; поставе питања која се односе на количине; разумеју једноставне исказе којима се изражава поседовање / непоседовање и реагују на њих; траже и дају једноставне исказе којима се изражава поседовање; -разумеју позив и на заједничку активност и реагују на њега; упуте позив на заједничку активност; разумеју и реагују на кратке налоге; дају кратке налоге; разумеју јасно постављена питања личне природе и одговоре на њих; постављају једноставна питања личне природе; уоче сличности и разлике у начину прославе рођендана; певају рођенданску песму и играју рођенданске игре, траже и дају једноставне исказе којима се изражава допадање; уоче сличности и разлике у начину исхране у ВБ и код нас.</p>	<p>HAPPY BIRTHDAY!</p> <p>CULTURE: GOOD MORNING</p>	<p>Слушање текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања коришћењем најједноставнијих језичких средстава.</p> <p>Слушање једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење); упућивање и прихватање/ одбијање позива на заједничку активност коришћењем најједноставнијих израза</p>

<p>препознају и именују појмове који се односе на тему;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју исказе у вези са свакодневним радњама и способностима и реагују на њих; - изражавају свакодневне активности и способности једноставним језичким средствима; - разумеју и реагују на кратке налоге; - дају кратке налоге; - разумеју и дају кратке описе појава; - разумеју животне навике у ВБ. 	<p>BATH TIME</p>	<p>Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање једноставних упутстава (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично)</p>
<p>препознају и именују појмове који се односе на тему;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагују на њих; - траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставним језичким средствима; - разумеју исказе везане за појаве – научне чињенице и реагују на њих; - исказују научне чињенице најједноставнијим језичким средствима; - разумеју свакодневне исказе који се односе на изражавање осећања; - изразе своја осећања једноставним језичким средствима; - разумеју сличности и разлике у односу људи према живом и неживом 	<p>ANIMAL FRIENDS</p> <p>PARTY TIME!</p>	<p>Слушање текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања коришћењем најједноставнијих језичких средстава.</p> <p>Слушање једноставних исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих и туђих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на њих .</p> <p>Слушање текстова у којима се на једноставан начин описује положај у простору; усмено тражење и давање информација о положају у простору коришћењем најједноставнијих језичких средстава</p>

свету у ВБ и код нас.		
препознају и именују појмове који се односе на тему; разумеју једноставно исказане честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; уоче сличности и разлике у начину прославе Ускрса и Божића у ВБ и код нас; певају традиционалне, дечје ускршњеи божићне песме.	HAPPY CHRISTMAS! HAPPY EASTER!	Слушање једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење); упућивање и прихватање/ одбијање позива на заједничку активност коришћењем најједноставнијих израза

Кључни појмови садржаја: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: INTRODUCTION		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.10. 1.1.2. 1.2.1. 1.2.4.		
Област: WELCOME TO HAPPY HOUSE		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.		
Област: PENS AND PENCILS		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.		
Област: COME AND PLAY, CULTURE: SCHOOL TIME		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.12.	2.1.1. 2.1.12.	
Област: DRESSING UP		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	
Област: HAPPY BIRTHDAY, CULTURE: GOOD MORNING		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13	
Област: BATHTIME!		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13.	
Област: ANIMAL FRIENDS, PARTY TIME!		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13.	
Област: HAPPY CHRISTMAS!, HAPPY EASTER!		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13.	

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ОБЛАСТ/Т ЕМА	активности наставника	методе	облици рада
INRTODUC TION	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару

WELCOME TO HAPPY HOUSE	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
PENS AND PENCILS	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
COME AND PLAY CULTURE: SCHOOL TIME	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
DRESSING UP	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
HAPPY BIRTHDAY CULTURE: GOOD MORNING	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
BATH TIME	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна,	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару

	појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	
ANIMAL FRIENDS PARTY TIME!	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
FESTIVALS (HAPPY CHRISTMAS, HAPPY EASTER)	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, посматрање ангажованости на часу, различите технике формативног оцењивања.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета енглески језик.
- Компетенције за учење, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Математика (бројеви, величина бића и предмета), Музичка култура (слушање музике, извођење музике), Верска настава (прославе Божића и Васкрса код нас и у свету), Ликовна култура (боје, цртање, израда декорација, празници-украшавање), Српски језик (језичка култура), Свет око нас (основна осећања и основне животне потребе, храна, животиње), Физичко и здравствено васпитање (моторичке вештине- ходање и трчање, бацање и хватање лопте, плес и ритмика).

Назив предмета:	МАТЕМАТИКА
Циљ:	Циљ учења предмета математика је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Разред:	први
Годишњи фонд часова:	180 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
Одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло; Упореди предмете и бића по величини; Уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине; Именује геометријска тела и фигуре; Групише предмете и бића са заједничким својством; Сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика;	Геометрија: Величина, положај и облик предмета	Просторне релације. Величина предмета и бића. Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа. Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао.
Разликује криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију; Црта праву линију и дуж помоћу лењира.	Геометрија: Линија и област	Права , крива и изломљена линија. Затворена и отворена линија. Тачка и линија. Дуж.
Броји унапред и уназад и са прескоком; Прочита, запише, упореди и уреди бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој; Користи редне бројеве; Разликује парне и непарне Бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и следбеника; Користи појмове сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика; Сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак; Сабира и одузима до 100 без прелаза	Бројеви	Бројање , писање и читање бројева. Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. Упоредивање бројева. Редни бројеви. Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој. Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој. Својства сабирања.

<p>преко десетице; Растави број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања; Реши текстуални задатак са једном операцијом; Разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност; Правило уочи и одреди следећи члан започетог низа; Прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле.</p>		<p>Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом. Динар , кованице и новчанице до 100 динара.</p>
<p>Измери дужину задатом, нестандартном јединицом мере; Преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упуства.</p>	Мерење и мере	<p>Мерење дужине нестандартним јединицама мере.</p>

Кључни појмови: односи у простору, геометријски облици, број, сабирање и одузимање и мерење.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Природни бројеви и операција са њима		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1. МА.1.1.1. Зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој 1. МА.1.1.2. Рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве стотине 1. МА.1.1.4. Уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1. МА.1.1.5. Уме да решава једноставне једначине у оквиру прве стотине.</p>	<p>2. МА.2.1.1. Уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи) и разуме декадни бројевни систем 1. МА.2.1.2. Уме да одреди редни број десетице у оквиру прве стотине 1. МА.2.1.3. Сабира и одузима, рачуна вредност израза 1. МА.2.1.4. Рачуна вредност израза са највише две операције 1. МА.2.1.5. Уме да решава једначине</p>	<p>1. МА.3.1.1. Уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1. МА.3.1.2. Зна својства сабирања и одузимања и уме да и примени 1. МА.3.1.3. Уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми.</p>

Област: Геометрија: Величина, положај и облик предмета		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. МА.1.2.1.Уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, правоугаоник, тачка, дуж)	1. МА.2.2.1.Уочава међусобне односе геометријских објеката у равни	
Област: Геометрија:линија и област		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.МА.1.2.2.Зна јединице за мерење дужине и њихове однос		МА.1.2.2.Зна јединице за мерење дужине и њихове односе
Област: Мерење и мере		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.МА.1.4.1Уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама	1.МА.2.4.1Уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама.	МА.1.2.2.Зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1.МА.1.4.1Уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Геометрија: Величина, положај и облик предмета	17
Геометрија: Линија и област	10
Бројеви	146
Мерење и мере	7

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона.

Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду.

Обезбеђивање корелације са сродним предметима.

Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења

Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.

Стваралачке игре с циљем одређивања положаја објеката према себи.

Концима у боји, лењиром учавати, а затим цртати линије и спајати тачке.

Цртање линија кредом по табли, бојицама по папиру, фломастером по фолији .

Задавати текстуалне, проблемске задатке, задатке са геометријским приказом аритметичких задатака, текстуалне задатке у којима су дати и подаци који нису битни за решавање задатка, логички задаци

са одричним реченицама.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за учење

Рад са подацима и информацијама.

Комуникација

Одговорно учешће у демократском друштву

Естетичка компетенција

Решавање проблема

Сарадња

Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

У области Геометрије - Положај, облик и величина предмета - изводиће се корелација са предметима:

СОН у области Оријентација у простору;

Ликовна култура у области Односи у видном пољу (облици, положај облика у простору и равни) и Обликовање.

Линија – изводиће се корелација са садржајима из предмета :

Ликовна култура у области Обликовање – обликовање цртежа.

У области Бројева корелација ће се одвијати са садржајима из предмета:

Музичка култура – Слушање музике ("Учимо да бројимо" Б.Милићевић; и сл.)

Физичко васпитање – Моторичке вештине (Хоудање и трчање, скакање и прескакање, бацање и хватање, вежбе на тлу).

У области Мерење и мере корелација ће се одвијати са предметима: Ликовна култура (облици).

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
--------	----------	------------------------------

<p>Спречавање застоја у напредовању; Примене индивидуализоване наставе, тј. издиференцираних захтева у зависности од ученика;</p> <p>Подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, Отклањање неуспеха у учењу; Навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору;</p> <p>Развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање</p>	<p>Сабирање и одузимање без и са преласком</p> <p>Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање);</p> <p>Редослед рачунских операција;</p> <p>Бројевни изрази;</p> <p>Формирање израза на основу реалистичних ситуација;</p> <p>Дуж, права и полуправа;</p> <p>Тачка и права;</p> <p>Отворена и затворена изломљена линија;</p> <p>Графичко надовезивање дужи;</p> <p>Дужина изломљене линије;</p> <p>Обим геометријских фигура без употребе формула;</p> <p>Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm). -</p> <p>Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).</p>	<p>Манипулација очигледним средствима (жетонима, штапићима, картицама, прстима) Пребројавања објеката и бића (конкретних или сликовних представа), бројања унапред и уназад, еквенцијално, у задатим интервалима, визуелизацијом на бројевној правој.</p> <p>Визуелно представљање сабирања на бројевној правој (добројавање, односно одбројавање), бројевним дијаграмима и бројевним сликама Спонтано запамћивање таблица сабирања и одузимања до 20</p> <p>Упоређивање и размена новца; рачунање са новцем, приказивање датог новчаног износа најмањим могућим. Уочавање предмета и бића у окружењу и њихових међусобних односа. Посматрање и класификација облика на основу уочених особина.</p> <p>Коришћење играликих активности у циљу уочавања односа и увежбавања практичне оријентације ученика у простору, на мапи и у табели</p> <p>Практична манипулација (моделовање, сецкање, лепљење, преклапање фигура) и активности цртања геометријских фигура коришћењем шаблона.</p> <p>Упознавање са стандардним мерним јединицама применом очигледних средстава, - решавање једноставнијих задатака повезивањем са</p>
---	--	--

		свакодневним ситуацијама, - самостално мерење различите предмета из окружења. Један час недељно.
--	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.
Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.
Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова
Редовност доношења домаћег задатка
Писана провера

Свет око нас

Назив предмета:	СВЕТ ОКО НАС
Циљ:	Циљ учења предмета <i>Свет око нас</i> јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.
Разред:	први
Годишњи фонд часова:	72 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
Препозна и искаже радост, страх, тугу и бес, уважавајући себе и друге; Правовремено и примерено ситуацији искаже своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет; Уважава различитости својих вршњака и других људи; Придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши; Сарађује са вршњацима у заједничким активностима; Одржава личну хигијену и адекватно се одева ради очувања здравља;	Други и ја	Основна осећања (радост, страх, туга и бес). Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом). Сличности и разлике по полу, старости, способностима и интересовањима. Групе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи. Права и обавезе чланова група. Правила понашања појединаца и групе. Празници : породични, школски. Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана, лична хигијена, рад, одмор.

<p>Чува своју, школску и имовину других;</p> <p>Примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са тротоаром и без њега и приликом преласка улице.</p>		<p>Безбедно понашање у саобраћају на путу од куће до школе (кретање улицом са и без тротоара, прелажење преко улице, безбедно место за игру). Опасне ситуације по живот, здравље и околину, превенција и правилно понашање (у дому и школској средини, саобраћају, током природних непогода).</p>
<p>Прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама: поплава, земљотрес, пожар;</p> <p>Својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења;</p> <p>Препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера;</p> <p>Препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина;</p> <p>Идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа;</p> <p>Уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа;</p> <p>Препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у свом свакодневном животу;</p> <p>Препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у свом свакодневном функционисању и сазнавању окружења;</p> <p>Штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места;</p> <p>Не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу;</p> <p>учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене.</p>	<p>Разноврсност природе</p>	<p>Сунчева светлост и топлота.</p> <p>Основна својства ваздуха: провидност, мирис, кретање.</p> <p>Облици појављивања воде: потоци, реке, баре, језера, киша, снег.</p> <p>Облици појављивања воде у непосредном окружењу.</p> <p>Основна својства воде: укус, мирис, провидност, раствара поједине материјале.</p> <p>Изглед земљишта: равница, брдо, планина.</p> <p>Изглед земљишта у непосредном окружењу.</p> <p>Основна својства земљишта: боја, растреситост, влажност;</p> <p>Карактеристичне биљке и животиње у непосредном окружењу.</p> <p>Изглед и делови тела биљака.</p> <p>Изглед и делови тела животиња на примерима сисара, птица, риба, инсеката.</p> <p>Човеково тело - делови тела (глава, труп, руке и ноге) и чула (вида, слуха, укуса, мириса и додира).</p> <p>Значај воде, ваздуха, земљишта, сунчеве светлости и топлоте за живот биљака, животиња/човека.</p> <p>Одговоран однос човека према животној средини (штедња воде, одлагање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама).</p>
<p>Посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала: тврдо-меко, провидно-</p>	<p>Човек ствара</p>	<p>Човек ради и ствара (материјали и средства за рад, производи људског рада).</p>

непровидно, храпаво-глатко; разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења.		Материјали за израду предмета (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина) и њихова својства (тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво- глатко).
Снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред- назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката; Одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.	Сналажење у простору и времену	Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.

Кључни појмови: орјентација, култура живљења и друштвена стварност у непосредном окружењу.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Други и ја		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ППД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови;</p> <p>1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу;</p> <p>1ПД.1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу;</p> <p>1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите.</p> <p>1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе;</p> <p>1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља;</p> <p>1ПД.1.6.2. зна основне типове</p>	<p>1ПД.1.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова;</p> <p>1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама;</p> <p>1ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности.</p> <p>1ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса;</p> <p>1ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити;</p> <p>1ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад.</p>	<p>1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима;</p> <p>1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују.</p>

насеља и њихове карактеристике; 1ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости.		
Област: Разноврсност природе		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу; 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића; 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања; 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића; 1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта; 1ПД.1.6.1. зна основне одлике рељефа и површинских вода.	1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима; 1ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи; 1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића; 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића; 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту; 1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници;	1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима; 1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића;
Област: Човек ствара		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
	1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала 1.ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела.	
Област: Сналажење у простору и времену		

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, карактеристични објекти; 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век; 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара;		

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Други и ја	18
Разноврсност природе	38
Човек ствара	6
Сналажење у простору и времену	10

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона. Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду.

Обезбеђивање корелације са сродним предметима.

Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења

Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.

Садржаје који се односе на *кретање и сналажење у простору* коришћењем просторних одредница (напред- назад, лево- десно, горе- доле) и карактеристичних објеката пожељно је практично истраживати, како у учионици тако и ван ње.

Сналажење у времену конципирано је тако да се полази од основних, временски ближих појмова (делови дана; сада, пре, после; прекјуче, јуче, данас, сутра, прекосутра; дани у недељи) који су потребни ученику за планирање и реализовање свакодневних активности. Важно је код ученика освестити цикличност у смењивању наведених временских одредница – смена: обданице и ноћи, делова дана и дана у седмици

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за учење
Рад са подацима и информацијама.
Комуникација
Одговорно учешће у демократском друштву
Естетичка компетенција
Решавање проблема

Сарадња

Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

У оквиру теме Други и ја корелација ће се одвијати са предметима:

Српски језик – анализом одређених текстова;

Музичка култура – слушањем и извођењем музике одређених садржаја ("Кад си срећан", "Другарство" Д.Лаковић;"Најлепша мама на свету" А.Кораћ и сл.)

Грађанско васпитање – кроз све области и теме

Ликовна култура – Споразумевање (традиција).

У оквиру теме Разноврсност природе корелација ће бити са предметима:

Српски језик – анализом одређених текстова;

Музичка култура – слушањем и извођењем музике одређених садржаја ("Ал је леп овај свет", "Бубамара"и сл.) Ликовна култура – Обликовање, Односи у видном пољу и сл.

У оквиру теме Човек ствара корелација ће се остваривати са предметима: Ликовна култура – Ликовна култура и окружење , Односи у видном пољу, Обликовање.

У оквиру теме Сналажење у простору и времену корелација ће се одвијати кроз садржаје предмета:

Математика - област Геометрије - Положај, облик и величина предмета;

Музичка култура – слушањем и извођењем музике одређених садржаја ("Седмица"М.Субота,и сл)

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.

Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.

Редовност доношења домаћег задатка

Писана провера

Ученици дају самопроцену оцене:

- Групни рад

(посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)

- Рад у пару

(посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)

Ликовна култура

Назив предмета:	
Циљ:	Циљ учења предмета <i>Ликовна култура</i> је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа .
Разред:	први
Годишњи фонд часова:	36 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>Опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор;</p> <p>Пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/ предмета и облицима из природе и окружења;</p> <p>Одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни;</p> <p>Користи материјал и прибор у складу са инструкцијама;</p> <p>Изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања;</p> <p>Преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад.</p> <p>Повеже одабрану установу културе са њеном наменом;</p> <p>Поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе.</p>	Ликовна култура и окружење	<p>Простор. Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао.</p> <p>Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави.</p> <p>Уметничка занимања и продукти. Слика - сликар, вајар - скулптура, фотограф - фотографија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали уметници.</p> <p>Установе културе (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека...). Правила понашања и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.</p>
<p>Опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор;</p> <p>Пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/</p>	Облици у свету око мене	<p>Облици. Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко,</p>

<p>предмета и облицима из природе и окружења; Одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни; Користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; Изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања; Црта на различитим подлогама и форматима папира;</p>		<p>светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто). Положај облика у простору и у равни (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно). Кретање. Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надолу). Безбедност у саобраћају - илузија величине покретних и непокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача. Светлост и сенка. Природни и вештачки извори осветљења. Промена осветљености у току дана. Изглед облика и сенке у зависности од осветљења.</p>
<p>Опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор; Пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења; Одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни; Црта на различитим подлогама и форматима папира; Користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; Преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад; оживљаје, утиске, сећања и опажања. Преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад; Изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања.</p>	<p>Обликовање</p>	<p>Материјал и прибор. Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором. Обликовање скулптуре. Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање разноврсних материјала. Обликовање цртежа. Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, широка, уска, дугачка, кратка, непрекинута, испрекидана, груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...) Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор. Обликовање слике. Боја природних облика и боја облика</p>

<p>Одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала; Преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену.</p>		<p>које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор. Преобликовање. Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени предмети, амбалажа, остаци тканина...).</p> <p>Различите информације као мотивација за стваралачки рад. Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника, уметничка дела...</p>
<p>Опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор; Пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења; Одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни.; Црта на различитим подлогама и форматима папира; Користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; Преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад; Изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања Обликује једноставне фигуре од неког материјала; Одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала;</p>	<p>Споразумевање</p>	<p>Читање визуелних информација. Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм - традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова. Знак. Графички знак (ноте, слова и цифре), гестовни и звучни знак. Лепо писање. Украсна слова. Традиција. Празници и украшавање. Невербално изражавање. Пантомима, игре, перформанс.</p>

Кључни појмови: простор, облик, линија.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:

Ликовна култура и окружење	4
Облици у свету око мене	12
Обликовање	11
Споразумевање	9

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, ППП.

Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду.

Обезбеђивање корелације са сродним предметима.

Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења

Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде панора, кратких записа, кратких излагања

Коришћење е-уџбеника, и др.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за учење
Рад са подацима и информацијама.
Комуникација
Одговорно учење у демократском друштву
Естетичка компетенција
Решавање проблема
Сарадња
Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

У области Ликовне културе и окружења као и споразумевања корелација ће се одвијати са предметима:

СОН- Породични дом, школа (правила понашања, права и обавезе), Човек ствара (производи људског рада, материјали за израду предмета и њихова својства), Разноврсност природе (изгледи биљака, животиња, човека).

Српски језик – изражавање својих утисака, критике.

У области Облици у свету око мене и Обликовање корелација ће бити најчешће заступљена са предметима: Математика - (облици, положај облика у у простору и равни, линија)

Физичко и здравствено васпитање – кретање и сенке, светлост, обликовање слова и бројева телом,...и сл.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

<p>Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.</p> <p>Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.</p> <p>Несебичном пружању помоћи другим ученицима</p> <p>Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања</p>
--

Музичка култура

Назив предмета:	МУЗИЧКА КУЛТУРА	
Циљ:	<p>Циљ учења предмета <i>музичка култура</i> је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.</p>	
Разред:	први	
Годишњи фонд часова:	36 часова	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <p>Објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна;</p> <p>Разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор /један певач/група певача; оркестар /један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе;</p> <p>Препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу;</p> <p>Повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела;</p> <p>Поштује договорена правила понашања при слушању музике;</p> <p>Користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;</p>	Слушање музике	<p>Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима.</p> <p>Однос звук - лик, музика - радња.</p> <p>Композиције које илуструју различита осећања.</p> <p>Звук и тон (извори).</p> <p>Звуци тела (пулс, куцање срца, дисање...). Звуци из природе и окружења. Звучни знак (школско звоно, аутомобилска сирена...).</p> <p>Тон : боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак - дуг), јачина (гласан - тих), висина (висок - дубок).</p> <p>Тишина и одсуство звука.</p> <p>Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената.</p> <p>Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача,</p>

<p>Изговара у ритму уз покрет бројалице; Пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; Пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; Примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; Свира по слуху звучне ономотопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; Повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом; Објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; Учествује у школским приредбама и манифестацијама; Направи дечје ритмичке инструменте; Ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на краћи задати текст; Изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај..</p>		<p>оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечаности, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...).</p> <p>Музичка прича. Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (це-де плејер, ем пе 3 плејер, рачунар...).</p>
	<p>Извођење музике – певање и свирање</p>	<p>Изговор бројалице у ритму уз покрет - плескање, пуцкетање прстима, корачање, дланом о надланицу, ударом о клупу. Звучне ономотопеје и илустрације. Држање тела и дисање - правилан начин певања. Правилна дикција - изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет - песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (до-зелено, ре-браон, ми-жуто, фа-плаво и сол-црвено). Дечји ритмички инструменти и начини свирања на њима. Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме - пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима - песме уз</p>

		<p>игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука.</p> <p>Свирање графички представљеног ритма.</p> <p>Музички бонтон.</p>
	<p>Музичко стваралаштво</p>	<p>Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала.</p> <p>Стварање звукова из непосредне околине и природе спонтаном или договореном импровизацијом.</p> <p>Креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша.</p> <p>Стварање звучних ефеката и једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука.</p> <p>Бирање инструмената на основу звука и стварање једноставне ритмичке пратње уз бројалице, песме и музичке игре.</p> <p>Стварање мањих ритмичких целина на основу музичког искуства - изговором у ритму, различитим покретима, предметима и дечјим ритмичким инструментима.</p> <p>Стварање музичких питања и одговора на дечјим ритмичким инструментима у дијалогу.</p> <p>Стварање једноставне мелодије на краћи текст.</p> <p>Бирање познатих музичких садржаја, звучних ономотопеја и илустрација за стварање звучне приче - праћење</p>

литерарног текста.

Кључни појмови: тон, покрет, мелодија, ритам и извођење

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Слушање музике	8
Извођење музике – певање и свирање	22
Музичко стваралаштво	16

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, ППП.
Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду.
Обезбеђивање корелације са сродним предметима.
Припремање наставника за часове.

Користити разноврсне технике/методе и облике рада

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за учење
Рад са подацима и информацијама.
Комуникација
Одговорно учешће у демократском друштву
Естетичка компетенција
Решавање проблема
Сарадња
Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Корелација ће се одвијати са следећим предметима:
Српски језик – у правилном изговору гласова, дикцији, правилном дисању, различити литерарни садржаји, Математика- ритам извођења песама (бројалица) ће се повезивати са бројевима,
Физичко и здравствено васпитање – игра и покрет у одређеном ритму музике,
Ликовна култура – изражавање музичког доживљаја кроз ликовно обликовање.
СОН- повезивање садржаја овог предмета са песмама сличне или исте тематике.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Праћење и вредновање, оцењивање ученика треба обављати **континуирано**, уважавајући **интересовања и активности ученика** у процесу учења, а у складу са **индивидуалним развојним способностима**. Оцењивање се врши **описно**. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом процењивања узимаће се у обзир индивидуално напредовање у

односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Наставник прво мора да упозна музичке способности сваког ученика, а затим да редовно прати напредовање ученика. Сагледава се опште ангажовање и рад ученика. Потребно је да учитељ и у овој етапи наставног процеса делује подстицајно на ученика, користи интересантне начине рада, и диференциране задатке.

Физичко и здравствено васпитање

Назив предмета:	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
Циљ:	Циљ учења предмета <i>Физичко и здравствено васпитање</i> је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Разред:	први
Годишњи фонд часова:	108 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
Примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); Правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; Комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу; Одржава равнотежу у различитим кретањима; Разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело; Примењује правилну технику дисања приликом вежбања; Изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; Игра дечји и народни плес; Користи основну терминологију вежбања; Поштује правила понашања на	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.
		МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ
	Скакања и прескакања Поскоци у месту. Поскоци у кретању. Скакања удаљ. Скакања увис. Прескакање дуге вијаче.	

<p>просторима за вежбање; Поштује мере безбедности током вежбања; Одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; Поштује правила игре; Навија фер и бодри учеснике у игри; Прихвати сопствену победу и пораз; Уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; Наведе делове свога тела и препозна њихову улогу; Уочи промену у расту код себе и других; Уочи разлику између здравог и болесног стања; Примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; Одржава личну хигијену; Учествује у одржавању простора у коме живи и борави; Схвати значај коришћења воћа у исхрани; Правилно се понаша за столом.</p>			<p>Вежбе скакања и прескакања упором рукама. Игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.</p>
		Бацања и хватања	<p>Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис. Вођење лопте. Додавање лопте. Игре са вођењем, додавањем лопте и гађањем у циљ.</p>
		Пузања, вишења, упори и пењања	<p>Пузања на тлу. Пењања. Провлачења. Вис лежећи опружено. Помицања улево и удесно у вису лежећем и вису слободном. Упори.</p>
		Вежбе на тлу	<p>Основни садржаји Основни ставови и положаји. Поваљка на леђима. Став на лопатицама (свећа). Колут напред из чучња у чучањ. Поваљка на стомаку. Састав од научених елемената. Игре са усвојеним вежбама. Проширени садржаји Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.</p>
		Вежбе равнотеже	<p>Ходање по линији. Ходање по шведској клупи. Лагано трчање на шведској клупи или ниској греди. Кратак састав на линији обележеној на тлу, шведској клупи и ниској греди.</p>
	Вежбе са реквизитима	<p>Вежбе обликовања са реквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине.</p>	

			Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом.
		Плес и ритмика	Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и уз музичку пратњу. Галоп напред. Дечији поскок. Њихање и кружење вијачом или траком. Суножни скокови кроз вијачу са обртањем напред. Народно коло по избору.
		Полигони	Комбиновани полигон од усвојених вештина (вежби).
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада. победим. Навијам фер.
		Здравствен о васпитање	Упознај своје тело. Растемо. Видим, чујем, осећам. Моје здравље. Ко све брине о мом здрављу. Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана. Заједно за столом

Кључни појмови: васпитање, физичко вежбање, игра, здравље и култура.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Ходање и трчање	18
Скакање и прескакање	16
Бацање и хватање	13
Пузања, вишења, упори и пењања	10
Вежбе на тлу	11
Вежбе равнотеже	8
Вежбе са реквизитима	16

Плес и Ритмика	12
Полигони	4
Култура вежбања и играња	На свим часовима
Здравствено васпитање	На свим часовима

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, ППП.
 Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду.
 Обезбеђивање корелације са сродним предметима.
 Припремање наставника за часове.
 Користити разноврсне технике/методе и облике рада

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за учење
 Рад са подацима и информацијама.
 Комуникација
 Одговорно учешће у демократском друштву
 Естетичка компетенција
 Решавање проблема
 Сарадња
 Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Садржаји овог предмета ће се реализовати у корелација са садржајима из предмета:
 Музичка култура – песме различитог садржаја и ритма ће бити мотивација за извођење одређених покрета (Плес и ритмика)
 Грађанско васпитање – фер игра и навијање, неговање такмичарског духа, прихватање пораза и победе на социјално прихватљив начин.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутсво за формативно и сумативно оцењивање)

Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника

Прати се:

- стање физичких способности;
- стање здравља и хигијенских навика;
- достигнути ниво савладаности моторичких вештина;
- однос према раду.

Дигитални свет

Назив предмета:	ДИГИТАЛНИ СВЕТ
Циљ:	Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет је развијање дигиталне компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.
Разред:	први
Годишњи фонд часова:	36 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>Препозна дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих; Наведите неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова; Упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја; Упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих; Користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника); Упореди дигитални и папирни уџбеник; Упореди традиционалне видове комуникације са комуникацијом посредством дигиталних уређаја; Наведите неке од карактеристика „паметног” дигиталног уређаја; Наведите на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине</p>	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	<p>Различит изглед дигиталних уређаја. Дигитални уређаји у различитим занимањима. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. Креативно изражавање са дигиталним уређајима и без њих. Комуникација посредством дигиталних уређаја. Дигитални уређај и паметни дигитални уређај. Коришћење дигиталних уређаја за повећање прилика за учење и стицање искуства ученика у области науке, културе и уметности.</p>
<p>Наведите основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; Наведите неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или</p>	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	<p>Дигитални уређај и наше здравље (вид, положај тела, време пред екраном, дигитални уређај као отпад).</p>

<p>неправилно коришћење дигиталних уређаја; Доведе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине; Наброји основне податке о личности; Објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја; Именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; Наведе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их.</p>		<p>Подаци о личности и њихова заштита при комуникацији помоћу дигиталних уређаја. Помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. Одговорно руковање дигиталним уређајем (мере физичке заштите, коришћење лозинке).</p>
<p>Анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење; Протумачи симболе познатог/договореног значења и спроведе поступак описан њима; Уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сараднички); Доведе у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја.</p>	<p>АЛГОРИТАМСКИ НА ЧИН РАЗМИШЉАЊА</p>	<p>Разлагање проблема на мање целине. Осмишљавање корака који воде до решења једноставног проблема. Тумачење постојећих и креирање алгоритама изражених симболима. Уочавање и исправљање грешака у алгоритму. Тумачење понашања дигиталног уређаја у односу на приказани алгоритам.</p>

Кључни појмови: дигитални уређаји, интернет, електронски отпад, подаци о личности, безбедност, решавање проблема, алгоритам.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:

Дигитално друштво	17
Безбедно коришћење дигиталних уређаја	12
Алгоритамски начин размишљања	5

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Наведене исходе могуће је остварити са различитим нивоима расположивости дигиталних уређаја намењених за коришћење од стране ученика, укључујући и могућност да само наставник располаже дигиталним уређајем. Уколико наставник има на располагању одговарајуће дигиталне уређаје (рачунаре, таблете, мобилне телефоне, роботе и друге физичке дигиталне уређаје...), ученици треба да их користе на начин који директно доприноси остваривања дефинисаних исхода учења. Вероватно је да ученици имају искуства са коришћењем дигиталних уређаја. Од изузетног је значаја да та искуства наставник увиди и уважи. Ученици могу бити вешти корисници технологије, али то не значи да су и компетентни у овој области. У том смислу, наставник има слободу да наставу организује у складу са техничким могућностима, предзнањима и потребама својих ученика.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за учење;
Дигитална компетенција;
Естетичка компетенција;
Рад с подацима и информацијама;
Сарадња.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
Математика
Свет око нас
Музичка култура
Ликовна култура

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Самопроцена
Вршњачка процена
Отворена питања
Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам: коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и онога што су научили.

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Грађанско васпитање

Назив предмета:	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
Циљ:	ЦИЉ наставе “Грађанско васпитање – Сазнање о себи и другима” јесте подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика основне школе. Пружање могућности ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања и да изграде сазнања, умења, способности неопходне за формирање аутономне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу која поштује себе и друге.
Разред:	први
Годишњи фонд часова:	36 часова

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>Наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује;</p> <p>Уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу;</p> <p>Понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других;</p> <p>Препозна код себе и других основна осећања;</p> <p>Препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима;</p> <p>Преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву;</p> <p>Тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права;</p> <p>Разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима;</p> <p>Комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме;</p> <p>Слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење;</p> <p>Сарађује и преузима различите улоге у</p>	<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у одељењу</p>	<p>Идентитет Ко сам ја? Наше јаке стране, у чему смо успешни, у чему бисмо волели да напредујемо. Таленти и интересовања која поседујемо. Наше сличности и разлике. Основна осећања (радост, страх, туга, бес) и како се препознају.</p> <p>Потребе и права Разлике између жеља и основних животних потреба.</p> <p>Права детета Кршење и заштита права Препознавање кршења права детета. Кома се обратити у ситуацијама кршења права детета. Одговорност према себи и другима.</p>
	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Одељење /група као заједница</p>	<p>Функционисање заједнице Одељење /група као заједница. Вредности одељења/групе - равноправност, одговорност, солидарност, поштовање и брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Уважавање различитости. Правила у одељењу/групи и њихова функција. Одлучивање у одељењу/групи. Одговорност деце и одраслих за функционисање заједнице.</p>

<p>групи/тиму; Договара се и одлучује у доношењу одељенских правила и да се понаша у складу са њима; Својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници; Преозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати; Заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу; Учествује у изради плана једноставне акције; Са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; Доприноси промоцији акције; На једноставан начин вреднује изведену акцију.</p>	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Комуникација и</p>	<p>Комуникација Слушање/неслушање. Кад разговарамо држимо се теме. Изношење мишљења. Уважавање саговорника. Сарадња Групни рад, договарање и сарадња са вршњацима и одраслима.</p>
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција одељења/групе</p>	<p>Планирање и извођење једноставне акције у одељењу/групи Кораци у планирању и извођењу акције. Чиме се поносимо и чиме нисмо задовољни у одељењу. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције - подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције - видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе - приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције - чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.</p>

Кључни појмови: различитости, комуникација и права.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Људска права - Ја и други у одељењу	17
Демократско друштво - Одељење/група као заједница	8
Процеси у савременом свету - Комуникација и сарадња	4
Грађански активизам - Акција одељења/групе	7

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за учење

-Комуникација

-Одговорно учешће у демократском друштву

-Естетичка компетенција

-Решавање проблема

-Сарадња

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик

Свет око нас

Музичка култура

Ликовна култура

Физичко и здравствено васпитање

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Могу се пратити следећи показатељи:

начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Наставник, такође, прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.

Верска настава

Предмет: Верска настава (православни катихизис)

Разред: први

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православно веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

Ред. број	НАСТ ТЕМА	обрада	утврђивање	вежба	систематизација	укупно
I	УВОД	1	/	/	/	1
II	ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА	4			1	5
III	ЗАЈЕДНИЦА БОГА ЉУБАВИ И ПРИРОДЕ	4	1	/	/	5
IV	НЕИЗМЕРНА ЉУБАВ БОЖЈА – ХРИСТОС СЕ РОДИ	4	2	/	2	8
V	ЦРКВА – ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ	7	/	/	1	8
VI	ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ	3	1	/	/	4
VII	НАША БРИГА О СВЕТУ (ТВОРЕВИНИ БОЖЈОЈ)	4	/	/	1	5

Кључни појмови: Бог, Исус Христос, човек, Литургија, заједница, вера, православље, Божић, Богородица, светитељи, слава...

Ре-дни број	Исходи	Теме/о бласти	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма
I	<p>- упознавање ученика и вероучитеља</p> <p>- упознавање ученика са садржајима предмета и начином рада</p> <p>- мотивисање ученика за похађање часова верске наставе</p>	I - УВОД	<p>Човек је икона Божија (човек има својство да љубављу чини нешто да постоји, слично као што то чини Бог јер Бог све ствара из љубави).</p> <p>Бог је заједница личности Оца и Сина и Светог Духа (биће као заједница, као љубав).</p> <p>Човек као биће заједнице.</p> <p>Бог је из љубави створио свет заједно са Сином и Духом. Исус Христос је посредник између Бога и створене природе.</p> <p>Црква је заједница свих људи и целе природе кроз Христа с Богом. Православна иконографија показује свет и човека у заједници с Богом.</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Има позитиван и одговоран однос према учењу. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе. 	<p>Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика.</p> <p>Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.</p> <p>На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином</p>

					остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.
II	<p><u>Когнитивни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да опише и објасни значење појма заједнице као и његов однос према њему блиским особама (породици) • моћи да препозна да не можемо једни без других • знати да нас љубав повезује са другима • знати да се правилно осени крсним знаком • знати да је Бог Света Тројица (Заједница) <p>знати да крштењем постајемо чланови Божје породице (Цркве)</p> <p><u>Афективни аспект:</u></p>	II ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА	<p>Настава православног катихизиса у 1. и 2. разреду основне школе треба да буде припрема ученика да прихвате да је постојање израз заједнице, односно да је личност заједница са другом личношћу. Зато у настави треба користити она дечја искуства која на ово указују. То се може остварити кроз приче, цртеже које ће деца сама цртати и на којима ће увек бити представљена бића у односу, тј. целина онога што се црта (нпр. родитељи, браћа, сестре, кућа, двориште све заједно; море и лађе на мору с птицама и сунцем итд. преко дружења и организовања таквих врста игара које ће указивати на заједницу са другим као основу постојања. Да би се при том избегла опасност од схватања да свака врста заједнице може бити основ истинског постојања,</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. 	<p><u>Врсте наставе</u></p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • теоријска настава (35 часова) • практична настава (1 час) <p><u>Место реализације наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

	<ul style="list-style-type: none"> • пожелети да чини добро другима (ближњима) у својој заједници желети да изражава хришћанску љубав према Богу и ближњима. 		<p>треба увек имати на уму и истицати литургијску заједницу као једину истиниту јер се у њој остварује заједница с Богом у Христу, као и литургијско искуство заједнице и литургијску структуру која је утемељена на слободи а не на природним нагонима.</p>	<p><i>Решавање проблема</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством. 	
III	<p><u>Когнитивни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • знати да заједница са Богом почива на слободи • знати да је послушност израз љубави •моћи да препозна да је даривање плод љубави • моћи да сазна да је молитва разговор са Богом • моћи да усвоји текст молитве Оче наш •знати да је Бог Отац створио свет из љубави 	<p>III</p> <p>ЗАЈЕДНИЦА ЉУБАВИ БОГА, ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ</p>	<p>Појмове као што су: Бог, личност, слобода, љубав треба, такође, увек тумачити на основу искуства заједништва са другим човеком, односно литургијског искуства заједништва. Кад говоримо о Богу, све треба тумачити у оквиру Литургије, њене структуре и радњи које се тамо одвијају. На тај начин ће бити избегнута апстрактност која је страна деци овог узраста и постићи ће се то да се Бог сусреће и види кроз живе и конкретне чланове Литургије у једном догађају, што је суштина хришћанског учења о оваплоћењу Бога Сина, о томе да је личност заједница с Богом у Христу као с другом личношћу и да је слобода љубав према</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. <p><i>Одговорно учешиће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. 	<p><u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом

	<ul style="list-style-type: none"> •моћи да препозна да је наш живот Божји дар •знати да Бог жели да живимо у заједници са Њим <p><u>Афективни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • показивати жељу да љубав исказује на конкретан начин <p>бити мотивисан да љубав према Богу изражава молитвом</p>	<p>другој личности.</p>	<p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •активно и конструктивно учествује у раду групе или пара. 	<p>динамиком подстиче ученике на</p> <ul style="list-style-type: none"> • истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. • Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу
--	---	-------------------------	---	---

					<p>психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. ● Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.
IV	<p><u>Когнитивни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да препозна основне <ul style="list-style-type: none"> • догађаје библијске приповести о Христовом рођењу моћи да препозна и 	<p>IV – НЕИЗМЕН-РНА ЛЈУБАВ БОЖИЈА -</p>	<p>Конкретно, у 1. разреду треба наглашавати: -искуство љубави које чини да свет који нас окружује не буде маса, већ да га чине конкретна и непоновљива бића. Пример</p>	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Естетичка компетенција</i></p>	<p><u>Евалуација наставе</u></p> <p>Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p>

<p>именује главне личности из библијске приче о Христовом рођењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима)</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да препозна да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави • моћи да усвоји текст (садржај) и мелодију песме (Божић, Божић) • моћи да препозна да је Свети Сава посветио свој живот Богу због љубави према Њему <p><u>Афективни аспект:</u> По завршетку теме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • код ученика ће се развити жеља да активно учествује у прослави Христовог рођења 	<p>за ово дат је у причи Љубав у уџбенику: Епископ Игњатије, Црквени словар, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2002.</p> <p>Слични примери могу се наћи у Егзиперијевој књизи Мали принц и другим сличним књигама, као и у оквиру непосредних људских искустава;</p> <p>-да биће са којим смо у заједници љубави постаје извор и нашег постојања као конкретне личности.</p> <p>Пример за ово дат је у причи Извор нашег живота у наведеном уџбенику.</p>	<p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (образци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Решавање проблема</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; <p><u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; <p><u>Оквирни број часова по темама</u> Увод – 1 Заједница као основ живота – 4 Заједница љубави Бога, човека и природе – 5 Неизмерна љубав Божја-Христос се роди! – 6 Црква – заједница са Богом – 8 Христова љубав према човеку и свету – 4 Наша брига о свету – 6 Евалуација – 1+1</p>
---	---	--	---

	код ученика ће се развити жеља да према ближњима подражава пример љубави Светога Саве				
V	<p><u>Когнитивни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да опише појединости библијске повести о стварању света • моћи да разликује оно што је Бог створио од онога што је човек направио на примерима из непосредног окружења • знати зашто за Бога кажемо да је Творац • моћи да објасни, на елементарном нивоу, повезаност људи и природе • уочити да се у Цркви остварује јединство људи и природе са Богом • знати да у заједници са Богом учествујемо слободно – само ако то желимо (пример 	V - ЦРКВА - ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ	<p>Теме: Човек је икона Божија и Бог је створио свет из љубави треба објаснити на наведеном примеру из приче Љубав у наведеном уџбенику. Ученицима треба показати да кад човек неког заволи, односно кад оствари заједницу са неким, тада он за њега стварно и постоји, односно као да га човек својом љубављу ствара и то као конкретно и непоновљиво биће. Ту моћ једино имају Бог и људи, с том разликом да једино Бог може да ствара нешто из небића.</p>	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. <p><i>Одговоран однос према здрављу</i></p> <p><i>Рад с подацима и информацијама</i></p>	

	<p>Светога Саве и његовог слободног избора)</p> <ul style="list-style-type: none"> • да се упозна са Литургијом као догађајем (заједничком трпезом) на којем се окупља Божја породица <p><u>Афективни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • код ученика ће се развити жеља да својом послушношћу изражава своју љубав и слободу • ученик ће желети да учествује у Литургији 				
VI	<p>Когнитивни аспект:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознати Христово учење као "учење" о љубави и праштању (на примерима из јеванђељских прича) - препознати и разумети да је права љубав када је показујемо делима - усвојити садржај и мелодију песме "Знаш ли ко те љуби силно" - бити у могућности да 	<p>VI - ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ</p>	<p>Теме: Христос је посредник између Бога и света и Црква је заједница природе и људи кроз Христа с Богом треба, такође, објаснити на основу искуства љубави према другом бићу. Када човек воли једно биће, онда у њему гледа и сва остала. Бог Отац највише воли свога Сина, Исуса Христа, и у њему види све људе као своје синове. Све што буде постало део ове заједнице Бога Оца и Сина, Исуса Христа, постаће драго и</p>		

	<p>описе појединости библијске повести о Христовом Васкрсењу</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознати и именовати главне личности из библијске приче о Христовом Васкрсењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима) - препознати да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави - моћи да опише прослављање Васкрса у својој породици - знати обичаје у вези са Васкрсом <p>Афективни аспект:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијати потребу да делима исказују љубав - развијати жељу да учествује у припремама за прославу овог највећег хришћанског празника 		<p>Богу и постојаће вечно. (Видети пример из приче Даровање у уџбенику. То треба повезати са догађајем крштења којим улазимо у Цркву као заједницу Христа са Богом Оцем, односно да се крштењем конституише Црква, заједница са Христом, у којој постајемо синови Божији и зато браћа међу собом).</p>		
VII	<p>Когнитивни аспект:</p> <ul style="list-style-type: none"> - моћи да преприча 	VII	<p>1. Човек домаћин у свету 2. Радост служења (Разне приче</p>		

<p>одабране приче које говоре о Христовој љубави према свету и човеку</p> <p>- на елементарном нивоу моћи да објасни међусобну повезаност свих људи и природе</p> <p>- препознати и именовати поступке људи који су прожети љубављу према природи, људима и Богу</p> <p>- уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 1.разреда основне школе</p> <p>Афективни аспект:</p> <p>- развијати жељу да се брине о биљкама и животињама и целокупној природи</p>	<p>о које говоре о служењу човека Богу и човеку)</p> <p>3. Љубав према људима и природи је љубав према Богу (Човекова брига за очување природе, биљака и животиња, Прича Свети Герасим и лав Јордан, Приче и слике о кућним љубимцима)</p> <p>4. Сваки човек је за нас Христос</p> <p>5. Научили смо о нашој вери</p>		
---	---	--	--

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета:

Српски језик, Свет око нас, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура.

Активности у наставном процесу

Активности наставника	Активности ученика
<ul style="list-style-type: none"> • испитује предзнања ученика; • упознаје се са интелектуалним могућностима ученика; • развија и одржава комуникацију; • подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; • уважава и реагује на потребе групе и појединаца; • дели одговорност • одабира поступке за наставни рад; • прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; • организује наставне активности; • организује посете православним храмовима 	<ul style="list-style-type: none"> • слободно изражавање мишљења и ставова; • усваја-сазнаје; • развијање вештина комуникација; • повезивање сопственог искуства са тематиком; • дискусија; • слуша • посматра; • црта; • рецитије; • упоређује; • смишља; • доцртава; • слаже; • разговара; • решава; • испуњава; • пише; • посећивање верских институција; • организовање квизова; • израда радова и панона.

План провере оставрености исхода

Шта пратимо	Поступак оцењивања	Иструенти оцењивања	Време

<p>Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.</p>	<p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Усмено испитивање; ● Писмено испитивање; ● Посматрање понашања ученика; ● Редовно доношење домаћег задатка; ● Прегледање свеске; ● Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима <p><u>Оцену истиче се добија ученик који:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -лако логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час. 	<p>- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.</p> <p>- Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.</p>	<p>Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За више јављања, одговоре, активност/ истиче се Ко не зна одговор -</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>
		<p>-Комисија ученика и Наставника.</p>	<p>Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима); Учесталост по месецима.</p>	<p>Пресек стања по тромесечју</p>
		<p>-Усмено одговарање.</p>	<p>Свеобухватност одговора; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању.Хронолошка и појмовна прецизност;</p>	<p>По потреби, бар једном у полугодишту</p>
		<p>-Описно оцењивање.</p>	<p>На основу целокупног рада ученика током полугођа.</p>	<p>На крају полугодишта и школске године</p>

<p><u>Оцену добар добија ученик који:</u></p> <p>-у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;</p> <p>-самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;</p> <p>-решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;</p> <p>-показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.</p> <p><u>Оцену задовољава добија ученик који:</u></p> <p>-у довољној мери показује способност употребе информација;</p> <p>-у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;</p> <p>-већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и</p>	<p>-Редовност доношења домаћег.</p>	<p>За три недоношења домаћег минус у свеску, а након опомене и у дневник као активност.</p>	<p>Свакодневно током године, праћење/ пресек стања на тромесечју</p>
	<p>-Прегледање свески.</p>	<p>Уредност; Све забележено са часова.</p>	<p>Три пута у једном полугођу</p>
	<p>- Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.</p>	<p>На основу целокупног рада ученика током полугодишта.</p>	<p>По потреби</p>
	<p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције.</p> <p>- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика).</p> <p>- Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају.</p>	<p>Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)</p> <p>Степен знања свих чланова групе</p> <p>Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...)</p> <p>Хоризонтално и вертикално повезивање градива</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа</p>	<p>По потреби</p>

	<p>делимично самостално решава поједине проблеме; -у довољној мери критички расуђује; -показује делимични степен активности и ангажовања.</p>	<p>- Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова. -Формативно оцењивање.</p>	<p>у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)</p>	
<p>Ангажовање ученика у настави: Процењује се: одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.</p>	<p>– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се) – показује делимични степен активности и ангажовања (добар) – показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)</p>	<p>Вођење евиденције од стране наставника: -Јављању на часовима (учесталост и активност); -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти); -Посета културно-историјским институцијама и догађајима; -Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.</p>	<p>-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано; -Учесталост јављања и активност по месецима; -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада; -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...); -Иницијатива и квалитет продукта</p>	<p>На сваком часу током школске године. Пресек стања по тромесечјима.</p>

1.1.1 Час одељењског старешине

Назив предмета:	ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ
Циљ:	Циљ наставе је развој моралних особина, ставова и уверења ученика, упознавање ученике са школским животом и односима којима уважавају друге. Упућује на естетска осећања, формирање културно-хигијенских и здравствених навика и формирање става о заштити животне средине.
Разред:	први
Годишњи фонд часова:	36

ОБЛАСТ/ ТЕМА	Основни задаци
Сазнање о себи и другима	<p>Сазнавања о себи и другима.</p> <p>Давање могућности ученицима да постану свесни својих унутрашњих доживљаја и да их сагледају у новом светлу.</p> <p>Поштовање договора о правима којих треба да се придржавају сви ученици.</p> <p>Оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе и њихову међусобну повезаност; да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге.</p> <p>Оспособљавање ученика да упознају непосредно друштвено окружење, сопствено место у њему и да активно доприносе развоју школе по мери детета.</p> <p>Оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању.</p>
Комуникација, сарадња и социјална интеракција	<p>Побољшање квалитета узајамног слушања.</p> <p>Подстицање.</p> <p>Израђивање сазнања, умења, способности и вредности неопходних за формирање одговорне и креативне личности отворене за договор и сарадњу, која поштује и себе и друге.</p> <p>Развијање комуникативне способности, невербалне и вербалне комуникације, вештина ненасилне комуникације.</p> <p>Оспособљавање ученика за примену вештина ненасилне комуникације у решавању сукоба и вршањачком посредовању.</p> <p>Подстицање развоја самосвести, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима.</p> <p>Подстицање развоја личности и социјалног сазнања.</p> <p>Развијање и неговање основних људских вредности.</p>
Креативно изражавање	<p>Подстицање и одржавање интересовања и мотивације за креативно изражавање ученика.</p> <p>Развијање креативног изражавања.</p>
Вредновање, самовредновање и планирање	<p>Оспособљавање ученика да активно доприносе развоју школе по мери детета/постану активни учесници у процесу образовања и васпитања.</p>

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Сазнање о себи и другима	5
Комуникација, сарадња и социјална интеракција	17
Креативно изражавање	3
Вредновање, самовредновање и планирање	11

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Назив предмета:	ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ
Циљ:	Циљ је подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена, ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивање способности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго.
Разред:	први
Годишњи фонд часова:	36 – 72 часа

ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
Друштвене активности:	Активности поводом обележавања: <ul style="list-style-type: none"> - Дан здраве хране - Дан људских прва - Дан планете земље - Светски дан детета
Техничке активности	Уређење школског простора Израда честитки поводом значајних датума
Хуманитарне активности	Акције поводом: <ul style="list-style-type: none"> - Дечје недеље - Јесењи крос - Сарадња са Црвеним крстом - Помоћ болесном другу
Спортске активности	Организовање спортских такмичења
Културне активности	Посете: <ul style="list-style-type: none"> - позоришту - музеју

	- учествовање у активностима поводом школских празника
--	--

ЕКСКУРЗИЈА

Екскурзија је облик образовно васпитног рада којим се доприноси остваривању плана и програма и циљева основног образовања и васпитања. Екскурзија у првом разреду се остварује ван школе у трајању од једног дана годишње.

Циљ екскурзије

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.

Задаци екскурзије

Проучавање објеката и феномена у природи, уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима.

Упознавање начина живота и рада људи појединих крајева.

Развијање позитивног односа према националним, културним, етичким и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота.

Развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика.

Подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Путни правац	Време	Носиоци реализације	Садржаји
Златибор	Мај- јун 2022.	Учитељи првог разреда Агенција	<ul style="list-style-type: none"> – Етно село Сирогојно – Златибор – Дино парк

НАСТАВА У ПРИРОДИ

Под појмом школа у природи подразумева се посебан облик васпитно-образовног рада у основној школи, тј. посебан вид организације васпитно- образовне делатности школе у условима природне средине са интернатским смештајем, уз проширено педагошко деловање путем разноврсних активности.

Циљеви наставе у природи

Циљеви наставе у природи су:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити

природе;

- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивног односа према националним, културним и естетским вредностима;
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

Задаци наставе у природи

Задаци наставе у природи остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег плана рада школе.

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену;
- оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Путни правац	Време	Носиоци реализације	Садржаји
Митровац-Тара	Мај- јун 2022.	Учитељи првог разреда Агенција	<ul style="list-style-type: none">– Тепих ливада– Долина шетача– Тисово дрво– Оштре стене– Козје стазе– Бањске стене

			<ul style="list-style-type: none"> – Видиковац Језеро Заовине – Ловачка Чеке-чека – Излет до хидроцентрале Перућац – Водопад на реци Врело – Кањон речице Дервенте
--	--	--	---

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД

ФОНД ЧАСОВА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД

Редни број	А: ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	недељно	годишње
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Свет око нас	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
У К У П Н О: А		21	756
Редни број	Б: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ		
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36
У К У П Н О: Б		1	36
У К У П Н О: А + Б		22	792

Редни број	ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	недељно	годишње
1.	Редовна настава	22	792
2.	Допунска настава	1	36
3.	Настава у природи	7 дана годишње	

Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	недељно	годишње
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1	36
3.	Једнодневна екскурзија	1 дан годишње	

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Српски језик

Назив предмета:	СРПСКИ ЈЕЗИК	
Циљ:	Циљ наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.	
Разред:	други	
Годишњи фонд часова:	180	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
-1. разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст, -2. одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту, -3. одреди редослед догађаја у тексту, -4. уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине, -5. разликује стих и строфу; -6. уочи стихове који се римују, -7. објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни, -8. наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота	КЊИЖЕВНОСТ 65 (поезија, проза, текст, лик) Драмски текстови Популарни и информативни текстови ДОМАЋА ЛЕКТИРА	Књижевни појмови: -стих, строфа, рима; народна успаванка, -басна, -бајка; тема, место и в-реме збивања, редослед догађаја, -главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци), -лица у драмском тексту за децу ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија Проза -Спојено и одвојено писање речи: писање речце ли и речце не уз глаголе, -Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); две тачке и запета у набрајању; писање датума арапским и римским цифрама, -Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице ОШ, бр., итд., стр. и нпр.)
-9. разликује глас и слог и препознаје самогласнике и сугласнике, -10. разликује	ЈЕЗИК (42)	(глас, слово, реченице по значењу, употреба великог слова, тачка, упитник,

<p>врсте речи у типичним случајевима, -11. одређује основне граматичке категорије именица и глагола, -12. разликује реченице по облику и значењу, -13. поштује и примењује основна правописна правила</p>		<p>узвичник) -Глас и слог, самогласници и сугласници, - Врсте речи: именице (властите и заједничке), род и број именица; глаголи, глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни) -Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне. Потврдне и одричне реченице. -Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива, -Спојено и одвојено писање речи: писање речце ли и речце не уз глаголе, - Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); две тачке и запета у набрајању; писање датума арапским и римским цифрама, -Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице ОШ, бр., итд., стр. и нпр.)</p>
<p>-14. чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; -15. изражајно рецитије песму, -16. изводи драмске текстове, -17. износи своје мишљење о тексту, -18. влада основном техником читања и писања латиничког текста, -19. пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном), -20. користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање, -21. правилно састави дужу и потпуну</p>	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (73)</p>	<p>(порука, текст, описивање, - Богађење речника, изражајно казивање и читање, - Примена правописних правила, -Друго писмо (латиница): штампана и писана слова, - Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања -План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања -План описивања на основу непосредног посматрања. - Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање, -Језичке</p>

реченицу и споји више реченица у краћу целину, -22. учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника, -23. разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај), -24. изражајно чита ћирилички текст		вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, - Састављање реченица, проширивање задатих реченица, -Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. -Сценско приказивање драмског/драматизованог текста
---	--	---

Кључни појмови: књижевност, језик, језичка култура, усвајање другог писма (латинице).

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Књижевност		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту	1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице) 1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту) 1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту	1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1CJ.3.5.2. уочава узрочнопоследичне везе међу догађајима у тексту 1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст
Област: Језик		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

<p>1CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.1.4.4. препознаје антонимију 1CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.) 1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места ињихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пишеприслојне придеве {- ов/-ев/-ии, -ски/-чки/-шки)\ правилно пише гласове ћ, ч, њ, Љ; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању 1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику 1CJ.2.4.8. препознаје синонимију 1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава</p>	<p>1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места ињихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пишеприслојне придеве {- ов/-ев/-ии, -ски/-чки/-шки)\ правилно пише гласове ћ, ч, њ, Љ; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу л_ и иречцу не; употребљава запету при набрајању 1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику 1CJ.2.4.8. препознаје синонимију 1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава</p>	<p>1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени 1CJ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу</p>
---	--	--

<p>препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику 1CJ.2.4.8. препознаје синонимију 1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава 1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени 1CJ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу</p>		
Област: Језичка култура		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1CJ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике 1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања 1CJ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв.</p>	<p>1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије 1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући</p>	<p>1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста 1CJ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ) 1CJ.3.2.3. разликује различита гледишта</p>

<p>„пеvuшења“ или „скандирања“</p> <p>1CJ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља</p> <p>1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације</p> <p>1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање</p> <p>1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју</p> <p>1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став</p> <p>1CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице</p> <p>1CJ.1.3.2. уме да се потпише</p> <p>1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком</p> <p>1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе</p> <p>1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре</p> <p>1CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме</p> <p>1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи)</p> <p>1CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава</p> <p>1CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда</p>	<p>информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле)</p> <p>1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту</p> <p>1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детал који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму)</p> <p>1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену</p> <p>1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту</p> <p>1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.)</p> <p>1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова</p> <p>1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни</p> <p>1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације</p> <p>1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у</p>	<p>заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају)</p> <p>1CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст</p> <p>1CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм)</p> <p>1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)</p> <p>1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене</p> <p>1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса</p> <p>1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста</p> <p>1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст</p> <p>1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)</p> <p>1CJ.3.3.6. издваја пасусе</p>
---	--	--

иде, зашто касни, и сл.) 1СЈ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)	реченици, типове реченица, дужину реченице...) 1СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1СЈ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној) 1СЈ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1СЈ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст 1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање)	
--	---	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Књижевност	65
Језик	42
Језичка култура	73

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>КЊИЖЕВНОСТ</p> <ul style="list-style-type: none"> - У настави књижевности најважније је код ученика развијати љубав према читању, градити осећај за лепо и вредно, васпитавати укус. - Настава књижевности јача национални и културни идентитет ученика, кроз упознавање своје књижевности и културе, као и књижевности и културе других народа. - Школска лектира је разврстана по књижевним родовима - поезија, проза, драмски текстови за децу и обогаћена избором научнопопуларних и информативних текстова. - Поједина дела из обавезног корпуса су изборна , тако да се учитељу пружа могућност изабора текста. - При тумачењу текстова из школске и домаће лектире, али и популарних, информативних текстова из часописа за децу, енциклопедија и сл., треба уочити тему, главне догађаје, просторне и временске односе у прочитаном тексту, поуке и битне појединости у описима бића и природе; уочити главне и споредне ликове у књижевном делу, њихове позитивне и негативне особине и поступке; њихова емоционална стања и разликовати појмове добра и зла. - Ученик треба да уочи формалне разлике између поезије, прозе и драмског текста и њихове основне карактеристике.

- Ученик треба да разликује књижевне врсте: лирску песму (успаванку и шаљиву песму - по тону певања) од приче (басне и бајке) и драмског текста, али без увођења дефиниција књижевнотеоријских појмова
- Ученик треба да разуме пренесено значење загонетке, али се не именују постојећи стилски поступци у њој; да препозна жанр басне као приче са пренесеним значењем (не уводи се појам алегоричности).
- Током обраде књижевних текстова ученици развијају прва литерарно-естетска искуства и формирају своје ставове о делу које слушају или читају.
- Приликом обраде драмских текстова за децу ученици се мотивишу на читав низ стваралачких активности које настају поводом дела (сценски наступ - извођење драмског текста, драмска игра, луткарска игра, драмски дијалози).
- Развијање књижевних појмова код ученика не подразумева учење дефиниција, већ именовање и описно образлагање појма; уочавање улоге одређеног појма у књижевноуметничком тексту.

ЈЕЗИК

- У настави језика, ученици овладавају писаним и усменим стандардним српским језиком. Програм је усмерен на развијање исхода и ученичких компетенција за примену граматичких правила у писаној и говорној комуникацији.

Грамматика

- Разликовање гласа и слога у изговорном смислу - слог се објашњава само на основу типичних случајева са самогласником на крају слога.
- Из морфологије се развијају основна знања о именицама, глаголима, придевима и бројевима. За сваку врсту речи најпре се уводи појам, а затим разликовање подврста.
- Синтаксичка знања се надовезују на већ научена и проширују разликовањем реченица по облику и значењу.

Правопис

- Правописна правила ученици усвајају постепено, уз понављање и вежбање већ наученог и уз упознавање са новим садржајима, и то путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченица и текстова.
- Правописне вежбе омогућавају ученицима да посебно обратe пажњу на правописне захтеве и на њихову улогу у тексту.
- Правописне вежбе представљају најбољи начин да се правописна правила науче, провере, као и да се уочени недостаци отклоне
- Правописне вежбе је потребно припремити и притом поштовати принцип поступности, систематичности, јединства теорије и праксе.
- Приликом савлађивања правописних начела погодне су следеће правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (УСМЕНО И ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ)

- Развијање и унапређивање језичке културе ученика представља један од најзначајнијих задатака наставе српског језика. Њен крајњи циљ је да ученици буду оспособљени да квалитетно и сврсисходно усмено и писмено комуницирају.
- Основни облици усменог и писменог изражавања су препричавање, причање и описивање.
- Препричавање - у другом разреду, настава језичке културе усложњава и повећава захтеве на плану овог облика усменог и писменог изражавања ученика. Потребно је

подстицати ученике да уоче шта је битно, а шта може остати непоменуто када препричавају.

- Причање - обухвата причање догађаја и доживљаја, причање на основу маште, на задату тему, причање на основу слике или низа слика.
- Описивање - најсложенији облик усменог и писменог изражавања у разредној настави.
- Описивању је потребно приступити посебно одговорно и поштовати принципе наставне условности и поступности приликом постављања захтева.
- Језичка култура ученика негује се и кроз игровне активности, посебно кроз језичке вежбе.
- Лексичко-семантичке вежбе служе да се богати речник ученика и да се укаже на различите могућности приликом избора речи и израза и упути на њихову сврсисходнију употребу.
- Учење другог писма
- Усвајање другог писма - латинице планира се најчешће за друго полугодиште јер су ученици у првом разреду овладали ћириличким писмом, али је потребно добро утврдити читање и писање ћириличног писма и радити на што бољој техници читања.
- Посебну пажњу обратити на писање слова ч и ћ, ц и ђ, њ и љ.
- Код учења писаних слова латинице посебну пажњу треба посветити графичком увезивању слова у речима.
- Писање увежбавати кроз преписивање, допуњавање реченица, састављање реченица на основу слике, састављање реченица на основу низа слика, диктате и самостално писање реченица и краћих текстуалних целина.

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Ученик кроз наставу српског језика:

Примењује основна знања о српском језику и основна начела тумачења књижевних дела; поштује књижевнојезичку норму и користи језик као низ стваралачких могућности у усменој и писаној комуникацији – обликује логичан и структуриран говорени и писани текст; чита, тумачи, упоређује и вреднује књижевне и неуметничке текстове из националне и светске културне баштине прикладне узрасту ученика; уме да изабере дела за читање према свом литерарном укусу; чува, негује и воли српски језик.

Говори јасно и пажљиво и с уважавањем

слуша саговорника. Саставља говорени или писани текст једноставне структуре. Разговорно и течно чита. У различите сврхе чита и тумачи краће једноставније књижевне и неуметничке

текстове. Образлаже свој доживљај књижевног текста. Разликује књижевни од народног језика. Примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовима, облицима речи и врстама реченица. Правилно употребљава речи из свакодневне комуникације, уџбеника. Зна ауторе књижевних дела из обавезног школског програма. Разликује усмену од ауторске књижевности. Тумачи свој доживљај уметничког дела.

Усмено јасно формулише своје мишљење. Саставља логичан говорени или писани текст. Тумачи књижевне и неуметничке текстове. Износи јасан став о тексту који чита. Разликује гласове, облике и врсте речи и реченица и уме да примени одређена граматичка правила у говору и писању. Правилно употребљава фонд речи у складу са основним нивоом образовања.

Књижевна дела из обавезног школског програма локализује у основне књижевне контексте. Анализира издвојен проблем у књижевном делу и уме да аргументује своје мишљење и ставове на основу примарног текста. Самостално одабира дела за читање.

У званичним ситуацијама говори о једноставнијим темама из језика, књижевности и културе. Саставља једноставнији говорени и писани текст. Чита и критички промишља књижевни и неуметнички текст лаке сложености. Користи језик као низ могућности које му служе у изражавању.

Тумачи и вреднује књижевна дела средње сложености из обавезног и изборног школског програма. Самостално уочава проблеме у књижевном делу.

Користи препоручену секундарну литературу у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом. Примењује стратегије читања које су усаглашене са читалачким задатком.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Ликовна култура: (Супротности; Слика и реч) Музичка култура: (Изговор бројалице у ритму уз покрет.) Свет око нас: (Природа, човек, друштво - Услови за живот, Облици рељефа; Материјали) Математика: (Мерење и мере: Јединице мере)

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
-поштује и примењује основна правописна правила, - разликује глас и слог и препознаје самогласнике и сугласнике, -разликује реченице по облику и значењу -чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; - изражајно рецитије песму; - влада основном техником	-Врсте речи: именице (властите и заједничке); род и број именица; гла- голи; глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни); - Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне.	1 (сваке друге недеље) 18 (часова у току школске године)

<p>читања и писања латиничког текста; -правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину</p> <p>-уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; -одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; -одреди редослед догађаја у тексту</p>	<p>Потврдне и одричне реченице;</p> <p>-Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива; -Друго писмо (латиница): штампана и писана слова, -Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања, -Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета-тема, место и време збивања, редослед догађаја; -главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци</p>	
---	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Критеријуми оцењивања:

Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује; – показује делимични степен активности и ангажовања. Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; – показује мањи степен активности и ангажовања. Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује; – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање

Провера остварености исхода: -иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске вежбе, диктате, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописане педагошке документације -белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика - групни рад(посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)

Енглески језик

Назив предмета:	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред:	други
Годишњи фонд часова:	72 часа

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА			
Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
Introductory unit-Hello again!	1	2	3
Playroom safari	4	5	9
School time	3	6	9
I'm hungry	4	5	9
Culture: In my house	0	1	1
Happy faces	3	6	9
My house	3	5	8
Culture: In my garden	0	1	1
Summertime	4	5	9
Playtime	3	5	8
Bonfire night	1	1	1

Christmas at school	1	1	2
Easter at school	1	1	2
	28	44	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - представе себе и другог; - поздраве и отпоздраве примењујући једноставна језичка средства; - препознају и именују предмете из непосредног окружења; - разумеју једноставне описе и опишу предмете из непосредног окружења једноставним језичким средствима; -разумеју јасно постављена једноставна питања личне природе и одговоре на њих; - постављају једноставна питања личне природе; - разумеју и примењују устаљена правила учтиве комуникације. 	INDRODUCTION	<ul style="list-style-type: none"> - Кључне речи и језичке структуре из првог разреда- <i>Hello! I'm/My name's (Maria). What's your name? Good morning / afternoon. Goodbye. See you! Who's this? It's mum/dad... What's his/her name? His name's Jack. Her name's Polly. What's this? It's a book. What colour is the towel? It's blue. It's a blue towel. Where's the book? It's in the hall/on the table...How many chairs are in the kitchen? Four chairs are in the kitchen.</i> - мала и велика слова алфабета и читање појединачних речи којима се именују ликови - песме које се односе на тему
<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују животиње из зоо врта ; - разумеју једноставне описе и опишу животиње језичким средствима; - разумеју исказе у вези са способностима у ужем и ширем смислу и реагују на њих; - изражавају способности у ужем и ширем смислу једноставним језичким средствима; - разумеју, певају и покретом прате песме које се односе на тему 	Playroom safari	<p>Речи којима се именују дивље животиње, радње и способности; језичке структуре <i>What animal is this? It's a zebra. What colour is it? It's black and yellow. What animal is this? It's black and white. I know! It's a zebra. I can / can't . Can you see a lion? Can you run/fly? Yes, I can./No, I can't. Can zebras fly? No, they can't. Zebras can't fly, but they can run. Can ducks fly? Yes, they can. Ducks can fly, but they can't climb trees; Can you snap/roar/hiss</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -две кратке приче које се односе на тему
<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују 	School time	Речи којима се именују предмети из

<p>предмете и појаве из непосредног окружења и учионице</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставне описе и опишу предмете користећи кратке, једноставне изразе у комбинацији боје и именице - разумеју једноставне исказе који се односе на количине; поставе питања и саопште количине једноставним језичким средствима; -разумеју и упуте једноставне изразе за скретање пажње; - разумеју, упуте и реагују на похвале; - разумеју и препознају сличности и разлике у животу у школама у ВБ и код нас; - поштују правила учтиве комуникације 		<p>учионице, боје и појаве; језичке структуре: <i>What's this? It's a pen, a teacher, a book, a table, a clock, a bin...What color is it? It's red. Is the table red? Yes it is./No, it isn't. Look! It's a red clock. Listen! Tick, tock! It's loud/quiet/ fast/slow. How many... are there? Five...! Yes, well done! Thank you;</i> <i>This is my/your friend.</i> - две песме и приче које се односе на тему.</p>
<p>препознају и именују појмове који се односе на тему;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју свакодневне исказе који се односе на изражавање осета; - изразе своје осете једноставним језичким средствима; - разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагују на њих; - разумеју и реагују на једноставна упозорења; - упуте кратка упозорења; - разумеју кратка упутства и налоге и реагују на њих; - упуте кратка упутства и налоге; - траже мишљење и изражавају 	<p>I'm hungry</p>	<p>Изразе и речи које се односе на храну и пиће и порекло хране; речи којима се именују предмети у кухињи; језичке структуре и изразе: <i>Put it in the cupboard/fridge. I'm hungry. Yes, I'm hungry, too. I like lemonade. I don't like coffee. Do you like cheese? Yes, I do./No, I don't. Do you like soup? Oh Yes! Great! (It's) lovely soup. Be careful! Watch! Have another turn. My turn. Go back to start. What do we get from cows/milk/fields/wheat? From cows we get milk. From milk we get yoghurt. From fields we get wheat. From wheat we get bread;</i> две песме и приче које се односе на тему.</p>

<p>допадање/недопадање једноставним језичким средствима;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставне исказе везане за појаве – научне чињенице и реагују на њих; - исказују научне чињенице најједноставнијим језичким средствима; - уоче сличности и разлике у начину исхране у ВБ и код нас. 		
<p>препознају и именују појмове који се односе на тему;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставне описе и опишу предмете из непосредног окружења једноставним језичким средствима; -разуме и користи једноставне исказе којима се изражава припадање и поседовање - разумеју и препознају сличности и разлике у животу ВБ и код нас; - разумеју и примењују правила учтивог обраћања и ословљавања (формалног исказивања поштовања 	<p>Culture: In my house</p>	<p>Изразе и речи које се односе на описивање дечје собе, изразе везане за играчке; припадање и просторне релације; језичке структуре – <i>This is my bedroom, toy box, house, teddy bear, knight, tea set, castle, doll's house</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне описе живих бића; - опишу жива бића једноставним језичким средствима; - разумеју исказе у вези са (урођеним) способностима и реагују на њих; - изражавају (урођене) способности једноставним 	<p>Happy faces</p>	<p>Речи којима се именују делови лица: <i>face, nose, mouth, hair; black, brown, big, small;</i> језичке структуре <i>I've got big ears / black hair. I've got spots on my face/hands/tummy. I see with my eyes / taste with my mouth / smell with my nose / touch with my hands. Wash your hands. Oh dear! What! Look!</i> две приче и песме које се односе на тему.</p>

<p>језичким средствима; - разумеју и формулишу кратке исказе који се односе на чуђење; - разумеју кратка упутства и налоге и реагују на њих; - упуте кратка упутства и налоге; - уоче сличности и разлике у породичним односима у ВБ и код нас.</p>		
<p>- препознају и именују просторије у кући и места из непосредног окружења; - разумеју једноставне описе места и опишу их користећи једноставна језичка средства; - разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих; - траже и пруже кратка и једноставна обавештења о положају у простору; - уоче сличности и разлике у изгледу стамбеног простора и култури становања у ВБ и код нас</p>	<p>My house</p>	<p>Речи и изразе којима се именују просторије у стану/ кући (<i>sitting room, bedroom, bathroom, kitchen, hall</i>); изразе и речи којима се описује где се нешто налази: <i>upstairs, downstairs, on the left, on the right, in the kitchen...</i> Језичке структуре: <i>Is it a ...? Yes, it is./No, it isn't. Is it on/in/under the...? Yes, it is./No, it isn't. Where's the (room)? It's upstairs/downstairs, on the left/right.</i> две приче и песме које се односе на тему</p>
<p>- препознају и именују бића из непосредног окружења; - разумеју једноставне описе места и опишу их користећи једноставна језичка средства; - разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих; - траже и пруже кратка и једноставна обавештења о положају у простору; - уоче сличности и разлике у изгледу стамбеног простора и култури становања у ВБ и код нас</p>	<p>Culture: In my garden</p>	<p>Речи којима се именују инсекти (<i>butterfly, spider, ladybird, bee, ant...</i>), описује двориште (<i>bird house, bird table</i>); предлоге за место; језичке структуре – <i>This is my garden, There's a bird, I've got a bird house in my garden</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне описе живих бића и опишу их користећи једноставна језичка средства; - разумеју и реагују на кратке налоге, упутства и упозорења; - дају кратке налоге, упутства и упозорења; - разумеју једноставна обавештења о метеоролошком времену и реагују на њих; - траже и дају кратка и једноставна обавештења о метеоролошком времену; - разумеју сличности и разлике у начину одевања вршњака у ВБ и код нас. 	Summertime	<p>Речи којима се именују делови одеће и обућа; речи које се односе на метеоролошко време; језичке структуре <i>I'm wearing my red sunhat. What are you wearing? Are you wearing something blue? Yes, I am. No, I'm not. Stand up. Sit down. Have another turn. My turn. Take off your hat. Put on your sunhat. It's sunny / windy / rainy / snowy;</i> две приче и песме које се односе на тему.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставне исказе о тренутним активностима и реагују на њих; - опишу тренутне активности кратким једноставним језичким средствима; - разумеју позив и реагују на њега; - упуте позив на заједничку активност; - разумеју једноставне исказе за изражавање расположења (емпатије и забринутости) и реагују на њих; - изразе расположење (емпатију и забринутост) једноставним језичким средствима; - уоче сличности и разлике у начину провођења летњег распуста у ВБ и код нас. 	Playtime	<p>Речи којима се именују реквизити/играчке за забаву у дворишту/парку; језичке структуре и изразе - <i>I'm riding my bike/swimming. I'm playing with a boat. I'm skipping rope. Come and skip with me! It's easy. OK. Let's go! Oh no! Where's my toothbrush? Oh (Polly)! Aaagh! Where's my book? Are you OK;</i> две приче и песме које се односе на тему.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставно исказане честитке и одговора на њих; - упуте једноставне честитке и захвале се; - уоче сличности и разлике у начину прославе Божића и Нове године у ВБ и код нас 	Christmas at school	<p>Изразе и речи које се односе на Божић и честитање Божића - <i>Merry Christmas! Thank you!, Christmas decoratons, Christmas card, post box</i>; слушају и глуме кратак драмски текст на тему обележавања Божића у Британским школама; слушају и певају традиционалне Божићне песме, праве украсе и честитке.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне описе и опишу предмете и појаве једноставним језичким средствима; - разумеју и препознају сличности и разлике у животу у школама у ВБ и код нас; - разумеју и примењују правила учтивог обраћања и ословљавања (формалног исказивања поштовања). 	Bonfire night	<p>Изразе и речи које се односе на делове зимске одеће, ватромет, и начин обележавања празника; језичке структуре – <i>a wooly hat, a winter coat, a pair of boots, a pair of gloves, Bonfire night, fireworks, a sparkle, fire, noisy</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставно исказане честитке и одговора на њих; - упуте једноставне честитке и захвале се; - уоче сличности и разлике у начину прославе Ускрса у ВБ и код нас 	Easter	<p>Изразе и речи које се односе на Ускрс и честитање Слушају и глуме кратак драмски текст на тему обележавања Ускрса у британским школама; слушају и певају традиционалне Божићне песме, праве украсе и честитке.</p>

Кључни појмови садржаја: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: INTRODUCTION

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.3. 1.1.10. 1.1.4. 1.2.1. 1.2.4.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.25.	
Област: Playroom safari		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.25	
Област: School time		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.25.	
Област: I'm hungry		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.12.	2.1.1. 2.1.12.	
Област: Culture: In my house		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.	
Област: Happy faces		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13	
Област: My house		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13.	
Област: Culture: In my garden		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13.	
Област: Summertime		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13.	
Област: Playtime		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13.	
Област: Bonfire night, Christmas at school, Easter at school		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.	2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13.	

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ОБЛАСТ/ ТЕМА	активности наставника	методе	облици рада
INRTODU STION	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалoшка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
Playroom safari	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалoшка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
School time	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна,	- индивидуални - фронтални

	подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	текстуална, илустративна, дијалoшка, хеуристичка, глума, симулација.	- групни - рад у пару
I'm hungry	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалoшка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
Culture: In my house	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалoшка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
Happy faces	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалoшка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
My house	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалoшка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
Culture: In my garden	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалoшка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару

Summertime	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
Playtime	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
FESTIVALS (HAPPY CHRISTMAS, HAPPY EASTER, Bonfire night)	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, посматрање ангажованости на часу, различите технике формативног оцењивања.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета енглески језик.
- Компетенције за учење, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Математика (бројеви, величина бића и предмета), Музичка култура (слушање музике, извођење музике), Верска настава (прославе Божића и Васкрса код нас и у свету), Ликовна култура (боје, цртање, израда декорација, празници-украшавање), Српски језик (језичка култура), Свет око нас (основна осећања и основне животне потребе, „храна, животиње“), Физичко и здравствено васпитање (моторичке вештине- ходање и трчање, бацање и хватање лопте, плес и ритмика).

Математика

Назив предмета:	МАТЕМАТИКА	
Циљ:	Циљ наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.	
Разред:	други	
Годишњи фонд часова:	180	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
–1. одреди десетице најближе датом броју, –2. усмено сабира и одузима бројеве до 100, –3. користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац, –4. примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања, –5. усмено множи и дели у оквиру прве стотине, –6. израчуна вредност бројевног израза са највише две операције, –7. реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења, –8. одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом, –9. одреди делове дате величине, –10. изрази одређену суму новца	БРОЈЕВИ (147)	(сабирање, одузимање, множење, дељење, једначина, део целине, римске цифре) Први део -Сабирање и одузимање са преласком, -Замена места и здруживање сабирака, Веза сабирања и одузимања, -Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање), Римске цифре I, V, X, L, C Други део -Множење и дељење (таблично), -Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. -Замена места и здруживање чинилаца, Трећи део Редослед рачунских операција, -Множење и дељење збира и разлике бројем, -Веза множења и дељења. Једначине са једном операцијом (множење или дељење), -Бројевни изрази, --Формирање израза на основу реалистичних ситуација, Разломци облика $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање

<p>преко различитих апоена, – 11. прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама, –12. прикаже мањи број података у табlici и стубичастим дијаграмом, – 13. уочи правило и одреди следећи члан зочетог низа</p>		
<p>–14. разликује дуж, полуправу и праву, –15. одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски), –16. одреди обим геометријске фигуре, –17. нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи, –18. уочи подударне фигуре на датом цртежу, –19. уочи симетричне фигуре, – 20. допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву</p>	<p>ГЕОМЕТРИЈА (24)</p>	<p>(дуж, полуправа, права, правоугаоник, квадрат, дужина, обим) Први део -Дуж, права и полуправа, -Тачка и права, - Отворена и затворена изломљена линија -Графичко надовезивање дужи. -Дужина изломљене линије. Обим геометријских фигура без употребе формула Други део -Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи, -Симетричне фигуре, - Подударност фигура (интуитивно)</p>
<p>–21. изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине, –22. измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине, –23. чита и запише време са часовника, –24. користи јединице за време у једноставним ситуацијама</p>	<p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ (9)</p>	<p>(9) (мерење дужине и времена) -Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm). -Мерење времена (дан, месец, година, час, минут)</p>

Кључни појмови: сабирање, одузимање, множење, дељење, једначина, део целине, мерење дужине и времена, правоугаоник, квадрат, дужина, обим, римске цифре.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Бројеви		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

<p>1MA.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој</p> <p>1MA.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде</p> <p>1MA.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом</p> <p>1MA.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде</p> <p>1MA.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $\frac{1}{n}$ ($n \leq 10$) и препозна његов графички приказ</p> <p>1MA.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине</p> <p>1MA.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем</p> <p>1MA.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју</p> <p>1MA.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза</p> <p>1MA.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције</p> <p>1MA.2.1.5. уме да решава једначине</p> <p>1MA.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака</p> <p>1MA.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени.</p> <p>1MA.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет</p> <p>1MA.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми</p>	<p>1MA.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем</p> <p>1MA.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју</p> <p>1MA.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза</p> <p>1MA.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције</p> <p>1MA.2.1.5. уме да решава једначине</p>	<p>1MA.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака</p> <p>1MA.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени.</p> <p>1MA.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет</p> <p>1MA.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми</p>
--	--	--

израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет 1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми		
Област: Геометрија		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни 1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама	1МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника
Област: Мерење и мере		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме	1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама 1МА.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама 1МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке	1МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Бројеви	147
Геометрија	24
Мерење и мере	9

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

БРОЈЕВИ

- развој појма броја и бројевног низа наставак је сазнања о бројевима, стеченог у првом разреду.
- сабирање и одузимање до 100 обухвата све облике усменог поступка сабирања и одузимања.
- потребно је темељно обнављање таблица сабирања и одузимања до 20, јер су оне основ за даље упознавање ових операција у блоку бројева до 100.
- правила замене места сабирака и здруживања сабирака обнављају се кроз очигледне примере и описују реторички, без формулског записа.
- ученике кроз примере наводити на логичко разумевање и функционалну примену замене места сабирака и здруживања сабирака.
- при обради поступака сабирања и одузимања у блоку бројева до 100, поред већ упознатог, упознају се случајеви са преласком десетице ($25 + 7$, $25 + 37$, $45 - 8$, $45 - 38$).
- ученици могу бити охрабрени да сами откривају поступке рачунања уз употребу упознатих правила замене места сабирака и здруживања сабирака (Нпр. $25 + 7 = 25 + (5 + 2) = (25 + 5) + 2 = 30 + 2 = 32$).
- потребно је одвојити довољно времена за активности рачунања без коришћења папира и оловке, уз подстицање разговора о различитим поступцима које су ученици применили. - омогућити ученицима слободу избора поступка рачунања.
- писмени поступак рачунања није предвиђен у другом разреду.
- аритметичка операција множења упознаје се као поновљено сабирање (сабирање једнаких сабирака).
- скуповно, производ је број елемената уније дисјунктних једнакобројних скупова.
- посматрају се разни примери који представљају мултипликативну схему тј. описују се ситуације (речима, скуповима, визуелно м x н дијаграмима) када на м места имамо по н елемената.
- до таблице дељења се долази на основу везе множења и дељења. Нпр. $7 \cdot 3 = 21$ па је $21 : 3 = 7$.
- након формирања таблице дељења, формира се појам дељивости броја, утврђује се који бројеви су дељиви датим бројем, односно који број је садржалац датих бројева. Нпр. број 12 је дељив бројевима 1, 2, 3, 4, 6 и 12, односно број 12 је садржалац бројева 1, 2, 3, 4, 6 и 12.

-непотпуном индукцијом кроз примере и анализом сликовних представа долази се до правила замене места чинилаца, здруживања чинилаца, множења и дељења збира и разлике бројем као и множења бројевима 1 и 0, дељења нуле и дељења са 1, без симболичког записа правила.

-на основу наведених правила прелази се на случајеве вантабличног множења (односно дељења) једноцифреним бројем. На пример:

$$13 \cdot 2 = (10 + 3) \cdot 2 = 10 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = 20 + 6 = 26$$

$$72 : 4 = (40 + 32) : 4 = 40 : 4 + 32 : 4 = 10 + 8 = 18.$$

-удругом разреду се ради искључиво усмени поступак рачунања.

-на основу веза сабирања и одузимања, множења и дељења, као и добро савладаних таблица сабирања, одузимања, множења и дељења, ученици одређују непознати сабирак, умањилац, умањеник, чинилац, дељеник и делилац (нпр. $7 = x + 5$, $12 : x = 4$).

-користе се примери једначина које се решавају и проверавају искључиво директном применом таблица множења и дељења.

-задаци са теразијама треба да буду присутни и у другом разреду, у циљу разумевања концепта решавања једначина.

-изграђивање појма разломка започиње повезивањем са искуством везаним за реалистичне ситуације деобе целине (јединице) на једнаке делове, почевши од половине, а надовезује се визуелним приказима фигура подељених на подударне делове.

-разломци се визуелизују на различите начине и записују симболички.

-на почетку је корисна манипулација очигледним средствима, нпр. прављење модела разломка пресавијањем папира.

-у оквиру ове теме, ученици упознају и други начин записа бројева, односно записивање бројева римским цифрама (I, V, X, L, C) и принцип читања и писања бројева помоћу њих. - решавање проблема са штапићима и сабирање бројева записаних помоћу I, V, X доприноси бољем разумевању овог бројевног система.

-решавање проблемских задатака датих у текстуалној форми веома је важан сегмент наставе, јер омогућава повезивање и примену математичких знања у реалистичним ситуацијама.

-задатке са новцем треба обрађивати у оквиру ове теме.

-комбинаторни задаци, задаци одређивања следећег члана низа или уочавање правила у делимично попуњеној табели и попуњавање остатка табеле посебно су подстицајни за развој математичко логичког мишљења.

-при решавању задатака пажњу усмерити на анализу услова задатака и састављање плана његовог решења: операције које треба обавити, бројеви над којима се обављају операције и редослед којим се извршавају те операције.

-ученицима треба показати најрационалнији начин решавања задатка, али не треба инсистирати на таквом решавању задатака.

-коришћење дијаграма, схема и других средстава приказивања може помоћи при решавању проблемских задатака.

-ученици се подстичу да правилно користе математички језик и употребљавају термине: десетица, јединица, сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика, чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац.

-развој писане комуникације подстиче се увежбавањем писања поступка рачунања, представљања информација и описа поступка решавања задатка.

-математички диктат, користан је за увежбавање коришћења одговарајуће терминологије. -усмена комуникација, посебно подстицање ученика да образложе поступак и решење проблема, помажу ученицима да развију способност математичке комуникације.

ГЕОМЕТРИЈА

- на почетку ове теме обновити градиво првог разреда које је повезано са овом темом: тачка, права, крива и изломљена линија, дуж, отворена и затворена линија.
- права се уводи као права линија која нема ни почетак ни крај, а полуправа као део праве који је ограничен са једне стране.
- за означавање тачака, правих, полуправих и дужи користити правилну математичку нотацију (А, р, Ар и АВ).
- разликују се отворене и затворене изломљене линије и уводи појам дужине изломљене линије (графички и рачунски) и њено обележавање.
- упознаје се појам обима геометријске фигуре прво визуелно, као дужина линије добијене графичким надовезивањем дужи чије су дужине једнаке дужини страница посматране фигуре, а затим рачунски, без употребе формула.
- мерењем дужине добијене дужи ученици треба да се увере да је дужина добијене дужи једнака збиру дужина које су добили сабирањем дужина појединачних дужи.
- на овај начин одређивати и обим троугла, квадрата и правоугаоника
- цртају се правоугаоник и квадрат пратећи линије квадратне мреже односно спајањем тачака на тачкастој мрежи.
- цртање ових фигура на квадратној и тачкастој мрежи помоћу лењира је добра вежба за развој fine моторике и развијање прецизности и уредности код ученика.
- уводи се идеја подударности фигура на интуитивном нивоу манипулацијом и разматрањем да ли би се две посматране дводимензионе фигуре могле довести до преклапања.

МЕРЕЊЕ И МЕРЕ

- у оквиру области мерења уводе се стандардне мерне јединице за дужину метар, дециметар и центиметар (m, dm, cm).
- стандардне јединице мере треба користити у практичним активностима које обухватају цртање дужи задате дужине, мерење и процењивање дужине објеката и растојања у непосредној околини.
- решавањем задатка израчунавања дужине развијају се способности изражавања дужине у различитим мерним јединицама као и претварања већих мерних јединица у мање и обрнуто.
- ученици вежбају да процењују дужине/растојања, провере тачност процене мерењем, а потом и анализирају значајност направљене грешке.
- овде треба ученике упознати са тим да се процењивање често користи у свакодневним ситуацијама.
- у оквиру мерења времена уводе се мерне јединице за време (дан, месец, година, час, минут).
- ученицима задавати задатке у којима треба да допуне реченице одговарајућим јединицама за време, као и једноставније проблемске задатке са рачунањем времена (без претварања јединица мере), укључујући и задатке "планирања времена".

-математичке садржаје треба повезивати са садржајима и активностима других предмета (нпр. бројевну полуправу са временском лентом или мерење времена са оријентацијом у времену из Света око нас).

-циљ оваквих часова је да се утврди и повеже градиво, да се код ученика развија способност решавања проблема и логичко-комбинаторно мишљење.

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Ученик ће кроз наставу математике усвојити основне математичке концепте (нумеричке, алгебарске, геометријске, статистичке), овладао је основним математичким процесима (расуђивањем, комуникацијом, повезивањем, применом, моделовањем) и вештинама (рачунањем, алгебарским поступцима, мерењем, просторном визуелизацијом, радом са подацима, проценом и информационо-комуникационим технологијама) потребним за даље школовање и живот. Оспособљен је да анализира и тумачи природне и друштвене појаве, решава проблеме и доноси одлуке у свакодневном контексту. Комуницира користећи математички језик, користи информационо-комуникационе технологије и друга средства. Доноси одлуке у једноставним ситуацијама када је захтев јасно формулисан и сви релевантни подаци непосредно дати. Користећи основне елементе математичког језика, једноставне математичке поступке и информационо-комуникационе технологије саопштава решење проблема или донету одлуку. Одлуке у познатом контексту, при томе прикупља, селектује податке и примењује одговарајуће математичке поступке. Образлаже решење проблема или донету одлуку. Тумачи природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине. Одговарајућим математичким појмовима и симболима саопштава своје ставове. Процењује могућности у реалним ситуацијама при чему бира и вреднује пут и начине решавања. Аргументује своје ставове и дискутује користећи математички језик. Истражује различите начине решавања проблема. Уме да дискутује о добијеним резултатима и анализира их.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Свет око нас: (Сналажење у времену у односу на временске одреднице. Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена) Српски језик:(Језик и Језичка култура) Ликовна култура: (Материјали – Својства материјала)

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
-усмено сабира и одузима бројеве до 100, --усмено множи и дели у оквиру прве стотине, - израчуна вредност бројевног израза са највише две операције, -одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом, - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама, – разликује дуж, полуправу и праву, – одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); – нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи-изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине, -измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине, -чита и запише време са часовника	-Сабирање и одузимање са преласком, -Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање), -Римске цифре I, V, X, L, C -Множење и дељење (таблично), - Редослед рачунских операција, -Бројевни изрази, -Формирање израза на основу реалистичних ситуација, -Дуж, права и полуправа, Тачка и права, -Отворена и затворена изломљена линија, - Графичко надовезивање дужи, -Дужина изломљене линије, - Обим геометријских фигура без употребе формула Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm). -Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).	1 (сваке друге недеље) 18 (часова у току школске године)

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Критеријуми оцењивања:

Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери

показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује; – показује делимични степен активности и ангажовања. Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; – показује мањи степен активности и ангажовања. Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује; – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Провера остварености исхода: -иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске вежбе, диктате, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописане педагошке документације -белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика - групни рад(посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)

Свет око нас

Назив предмета:	СВЕТ ОКО НАС	
Циљ:	Циљ наставе и учења Света око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.	
Разред:	други	
Годишњи фонд часова:	72	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
–1. идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима, –2. оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама којима	ДРУГИ И ЈА(12)	(права, обавезе, правила понашања) - Групе људи: родбина (ван)школска заједница, становници насеља, -Права и обавезе чланова група. -Однос потреба и жеља, -Правила понашања појединаца и група, -Породични, школски и празници

<p>припада, –3. се понаша тако да уважава различитости других људи, –4. прихвати последице када прекрши правила понашања групе, – 5. сарађује са другима у групи на заједничким активностима, –6. разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота</p>		
<p>-7. препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима, -8. одреди тип насеља на основу његових карактеристика, -9. повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља, -10. одржава личну хигијену руку, зуба и чулних органа, -11. примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином, -12. безбедно поступа пре и током временских непогода</p>	<p>КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА (16)</p>	<p>(држава, насеље, саобраћај, безбедно понашање) -Симболи Републике Србије: грб, застава и химна, -Типови насеља: село, град, -Здрав начин живота: хигијена тела, разноврсна исхрана, број obroка, боравак у природи и физичка активност, -Врсте саобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства), -Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путем без тротоара, прелажење улице и пута без пешачког прелаза, -Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз), -Временске непогоде (олуја, град, мећава) и безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору</p>
<p>–13. одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће, –14. измери растојање које тело пређе током свог кретања, –15. пронађе тражени објекат у насељу помоћу адресе/карактеристичних објеката, –16. именује занимања људи у свом насељу са околином, –17. одреди време помоћу часовника и календара</p>	<p>КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ВРЕМЕНУ (7)</p>	<p>КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ (кретање, оријентација, простор, време) -Различити облици кретања тела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива, котрља се, клизи), - Утицај облика тела, подлоге и средине на кретање по равной подлози и пређено растојање тела, -Сналажење у насељу помоћу адресе (улица, кућни број) и карактеристичних објеката, -Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба, - Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена</p>

<p>користећи временске одреднице: сат, дан, седмицу, месец, годину, – 18. забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена</p>		
<p>–19. разликује облике рељефа у свом насељу и околини, –20. разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини, –21. идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења, – 22. повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама, –23. разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла, –24. разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране, – 25. наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека, – 26. штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама, –27. разврста отпад на предвиђена места, – 28. негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу, –29. препозна примере повезаности живих бића са условима за живот, –30. повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима, – 31. изведе једноставне огледе пратећи упутства; – 32. повеже резултате рада са уложеним трудом</p>	<p>РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ (17)</p>	<p>(природа, биљке, животиње, рељеф) - Рељеф и облици рељефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице, -Рељеф у насељу и околини, -Облици појављивања воде: површинске воде (текуће, стајаће) и њихови делови (извор, ток, корито, обала), -Површинске воде у насељу и околини, -Заједничке особине живих бића (дисање, исхрана, раст, остављање потомства), -Функције (улога) делова тела живих бића, -Разноврсност биљака у окружењу (зеласте и дрвенасте; лишћарске и четинарске), -Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи, месоједи и сваштоједи), -Значај биљака и животиња за човека, -Улога човека у очувању природе (штедња производа који се користе у свакодневном животу, разврставање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама), - Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште – неопходни услови за живот, Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба</p>

<p>– 33. истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала, –34. одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета, – 35. пронађе нову намену коришћеним предметима</p>	<p>ЧОВЕК СТВАРА (20)</p>	<p>(природа, маатеријал, својства) - Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада, -Еластичност материјала, -Својства материјала одређују њихову употребу, - Нова намена предмета направљених од различитих материјала, Занимања људи у граду и селу</p>
--	-------------------------------------	---

Кључни појмови: природа, оријентација у простору и времену, кретање, култура живљења.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Други и ја		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу 1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике</p>	<p>1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова 1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама</p>	<p>1ПД.3.5.1.разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима</p>
Област: Култура живљења		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите 1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике</p>	<p>1 ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности</p>	<p>1ПД.3.5.2.разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују</p>
Област: Кретање и оријентација у времену		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

<p>1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара</p>	<p>1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте 1ПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља 1ПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена</p>	
---	--	--

Област: Разноврсност природе

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД. 1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД. 1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима 1ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе 1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе 1ПД. 1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода</p>	<p>1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1 ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића 1 ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса 1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини</p>	<p>1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима 1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића</p>

1ПД. 1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта		
Област: Човек ствара		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност 1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха 1ПД.1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу	1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала 1ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали 1ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности	1ПД.3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Други и ја	12
Култура живљења	16
Кретање и оријентација у времену	7
Разноврсност природе	17
Човек ствара	20

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
У оквиру теме ДРУГИ И ЈА налазе се садржаји интердисциплинарног карактера који се односе на ученика као друштвено биће, његова права и обавезе у окружењу и друштвеним групама којима припада. У односу на први разред, када су у фокусу били права и обавезе у оквиру породице, школе и вршњачких група, сада су то: родбина, (ван)школске заједнице, односно права и обавезе становника насеља. Појам (ван)школске заједнице односи се, како на припадност, улоге и односе унутар школе, тако и на припадност, улоге и односе ученика у различитим групама у које се

ученик укључује у складу са својим интересовањима и склоностима - спортски тимови, позоришне и фолклорне групе, групе за учење страних језика, математички клубови и сл.

Наставак изучавања ЖИВОТНИХ ПОТРЕБА наставља се у правцу разликовања потреба и жеља ученика, на ученицима блиским примерима.

И даље је акценат на развијању навика здравог живљења (хигијена тела, разноврсна и редовна исхрана, боравак у природи и физичка активност), али и на оспособљавању ученика да препознају и адекватно реагују у потенцијално опасним ситуацијама по њихово здравље и живот. Посебну пажњу у овом сегменту потребно је обратити на оспособљавање ученика за безбедно учешће у саобраћају (кретање пешака кроз насеље и правила понашања у превозним средствима) и адекватно понашање током временских непогода

Захваљујући концепцији развоја садржаја по спирално-узлазном моделу, наставља се изучавање ЧОВЕКА КАО ДРУШТВЕНОГ БИЋА КОЈЕ РАДИ И СТВАРА, бира и користи различите материјале због њихових својства која су важна приликом израде различитих предмета.

КРЕТАЊЕ И СНАЛАЖЕЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ је тема од великог значаја и у другом разреду омогуће ученику безбедно кретање и сналажење у непосредном окружењу. Приликом истраживања кретања као физичког феномена (облици кретања, утицај облика тела на кретање...) пожељно је да се кретање тела по равној подлози изучава кроз практичне активности (огледе или експерименте). Утицај облика тела и подлоге по којој се тело креће разматра се кроз удаљеност коју тела прелазе у различитим ситуацијама, при чему је пожељно укључити не само процену растојања, већ и њено прецизно мерење уз коришћење мерних јединица за дужину које се уводе у математици у другом разреду.

Посебан значај има оспособљавање ученика за сналажење у насељу помоћу адресе, кућног броја и карактеристичних објеката, што је пожељно реализовати кроз практичне активности, како у учионици тако и ван ње. Наставља се и припрема за картографско описмењавање ученика млађих разреда основне школе увођењем појмова рељеф и облици рељефа кроз посматрање насеља и околине и упоређивањем географских објеката и појава у окружењу (узвишења, удубљења и равнице, површинске воде).

Област под називом РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ односи се на узајамно дејство живе и неживе природе. Појмови који се односе на живи свет надограђују се на први разред кроз уочавање и апстраховање заједничких карактеристика живих бића и повезивање делова тела живих бића са њиховим улогама. Нове класификације биљака и животиња односе се на делове тела биљака (стабло и лист), начин исхране животиња (што представља припрему за увођење ланца исхране у трећем разреду) и начин живота животиња (домаће/дивље). Однос човека и живог света разматра се из различитих углова - значаја које биљке и животиње имају за опстанак и лакши живот људи, уз препознавање и практиковање понашања које не угрожава биљке и животиње у окружењу.

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;

- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Кроз наставу свет око нас ученик усваја основне појмове природне и друштва (жива и нежива природа, разликује повољне и неповољне утицаје човек ана природу, зна промене и својства различитих материјала, оријентише се у простору и времену). Познаје основне карактеристике неких болести органа, принципе преноса заразних болести и шта их изазива и примењује мере превенције. Познаје могуће последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци укључујући и последице других облика болести. Уочава опасности по здравље и доноси одлуке значајне за превенцију болести и очување здравља. Изражава и образлаже идеје. Уме да саслуша саговорника. Процењује свој рад и рад чланова групе. Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима. Оспособљен је да анализира и тумачи природне и друштвене појаве, решава проблеме и доноси одлуке у свакодневном контексту. Комуницира користећи матерњи језик, користи информационо-комуникационе технологије и друга средства. Изражава и образлаже идеје. Доноси одлуке у једноставним ситуацијама када су упутства јасно формулисана. Користећи основне појмове о природним и друштвеним појавама изводи једноставне закључке и примењује их. Прикупља, селекује податке и изводи одговарајуће огледе, образлаже шта је уочио и до каквог је решења дошао. Тумачи природне и друштвене појаве користећи стечена знања и вештине. Одговарајућим усвојеним појмовима и симболима саопштава своје ставове.

Процењује могућности у реалним ситуацијама при чему бира и вреднује пут доношења закључака. Аргументује своје ставове и дискутује користећи одговарајући речник.

Истражује различите начине решавања проблема. Уме да дискутује о добијеним резултатима и анализира их. Ученик чита географску карту, употребљава различите географске изворе. Ученик зна основне појмове механике чврстих, течних и гасовитих тела, познаје различите облике кретања и њихове основне карактеристике. Зна основна својства чврстог, течног и гасног стања супстанце и да промена температуре доводи до прелаза из једног у друго стање. Ученик зна основна својства наелектрисаних тела и магнета и описује узајамно деловање наелектрисаних тела, односно магнета. Уме тачно да дефинише заједничке особине живих бића и може да препозна по чему је живот на Земљи јединствен. Зна основне чињенице о грађи и функцији живих бића. Познаје основне чињенице о најчешћим болестима и повредама и уме да избегне ситуације које доводе до болести и повреда, као и да правилно реагује и потражи адекватну помоћ. Познаје значај примене информационих технологија у свакодневним активностима. Изводи једноставне експерименте. Ученик разликује појмове температура и топлота. Процењује проводљивост метала на основу табличних података и зна под којим условима течности и гасови постају проводници. Разуме повезаност грађе и функције живих бића. Уме да уочи везу између грађе и физиологије човека и оспособљен је да примени стечена знања у свакодневном животу у очувању здравља. Уочава место и улогу човека у природи и његову одговорност за последице развоја човечанства. Може да уочи везу између узрока и последица загађења животне средине и на основу тога разуме потребу заштите животне средине. Примењује информационе технологије ради обављања различитих активности.

Разуме трансформацију других облика енергије у топлотну. Анализира на који начин долази до поремећаја у нормалном функционисању организма, а што доводи до нарушавања здравља и

способан је да заступа здраве животне навике. У стању је да уочи узроке и анализира последице загађења и да учествује у различитим акцијама заштите, обнове и унапређења животне средине.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик: (Језичка култура) Музичка култура: (Извођење песама по слуху) Ликовна култура: (Тумачење, Облици, Слика и реч) Музичка култура: (Слушање музике: Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу Математика: (Арапске и римске цифре ; Бројеви, Геометрија)

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Критеријуми оцењивања:

Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује; – показује делимични степен активности и ангажовања. Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; – показује мањи степен активности и ангажовања. Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује; – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Провера остварености исхода: иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова, сценско приказивање) - писане провере (контролни задаци, тестови, ортографске вежбе, диктате, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописане педагошке документације -белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима

-заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика - групни рад(посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)

Ликовна култура

Назив предмета:	ЛИКОВНА КУЛТУРА	
Циљ:	Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.	
Разред:	други	
Годишњи фонд часова:	72	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
-1. користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин, - 2. изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли, -3. користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад, -4. изражава, светлим или тамним бојама, свој доживљај уметничког дела, -5. идентификује истакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу, - 6. преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу	Облици (32)	(облик, светло и сенка, дизајн) -Облици (светло као услов за опажање облика,визуелне карактеристике природних и вештачких облика; дизајн предмета за свакодневну употребу), - Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупчено и удубљено, ближе и даље...), -Облик и целина (истакнути део целине; везивање и спајање облика)
-7. тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу, -8. користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад, - 9. изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем	Споразумевањ е (14)	(слово, слика, садржај, стрип) -Тумачење (невербално и визуелно изражавање садржај визуелних информација), -Слика и реч (редослед радње у стрипу; знаци; лепо писање; честитке)
-10. изражава мимиком и/или	Ликовне игре	(боја, светлост и тама, стварност и машта

телом различита расположења, покрете и кретања, -11. упоређује свој и туђи естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела	(12)) -Боја (светле и тамне боје; боја и облик; боја и звук), -Замишљања (стварност и машта)
-12. повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте; -13. пружи основне информације о одабраном музеју; -14. разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити	Простор (14)	(облик, маска, простор) -Простор (обликовање простора – школа, учионица, соба; музеј), -Кретање (кретање једног облика у простору; кретање више облика у простору), -Сцена (маске, костими, реквизити)

Кључни појмови: простор, облик, линија, боја.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Облици	32
Споразумевање	14
Ликовне игре	12
Простор	14

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>ОБЛИЦИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Облици се истражују посматрањем предмета из свих углова и/или са свих страна. - Ученици посматрају мрље на поду, шаре на тлу, испупчења и удубљења на зидовима... и у њима траже познате облике. - Активности подстичу ученике да размишљају о облицима, да пажљивије посматрају и да самостално проналазе мотивацију за ликовни рад. - Симетрија се учи искуствено. Ученици савијају једноставне оригами фигуре. Почиње се од најједноставнијих: вртешка, писмо, обележивач страница... <p>Супротности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Парови очигледних визуелних супротности уче се искуствено. - Не нудити стручне термине. - Основна сврха ликовне игре је самостална изградња мреже појмова путем асоцијација и сарадња. <p>Облик и целина</p> <ul style="list-style-type: none"> - Принцип компоновања, доминанта, учи се опажањем истакнутог дела (бића, предмета, боје, линије...) неке целине, без дефиниције и усвајања стручног термина - У ликовним задацима ученици спајају различите материјале и предмете комбинованим поступцима.

СПОРАЗУМЕВАЊЕ

Тумачење

- Невербално изражавање се реализује на интегрисаним часовима или у корелацији са часовима Физичког и здравственог васпитања.
- Тумачење слике учи се постепено. Користе се стрип и анимирани филм за одређивање редоследа радње, главних јунака, особина и изгледа јунака... Уводи се и разговор о теми, односно (једноставном) садржају ликовног дела, при чему се не нуде тумачења, већ дозвољава да ученици слободно исказују мишљење.
- Ученици треба да обраћају више пажње на знаке у окружењу, почев од важних саобраћајних знакова за пешаке, до ознака на зградама поште, ресторана, апотеке.

Слика и реч

- Ученици треба да повезују речи и реченице које изговарају и одговарајућу мимику и гест. Такође, треба да усклађују текст и слику, дизајнирају честитке, украшавањ слова (иницијале)

ЛИКОВНЕ ИГРЕ

Боја

- Ученици још увек уче о боји истраживањем.
- Не нуди дефиниције и објашњења шта су основне боје и како да направе изведене боје
- Планира се више задатака везаних за изражавање утиска или расположења светлим или тамним бојама, односно за повезивање светлих и тамних боја са неким појмом (радост, одмор, туга, смиреност, брзина, бука, детињство...)
- Боја се повезује и са звуком.
- Бирају се композиције без текста и тражи од ученика да насликају светлим или тамним бојама свој доживљај музичког дела. На исти начин могу светлим или тамним бојама да изразе доживљај књижевног, ликовног или филмског дела.

Замишљања

- Сврха задатака који се раде на основу разноврсних и непотпуних информација (фотографија, део текста, музичка вињета...), а које ученици треба да допуне и изразе у ликовном раду је развој маште. Од другог разреда и надаље ученици смишљају називе својих радова, јер се и на тај начин развија креативност.

ПРОСТОР

- О амбијенту се учи тако што се ученицима постављају питања: какав утисак неки простор оставља на њих, како се осећају у том простору, шта им привлачи пажњу, а шта им смета, шта би променили и сл. Не нуде се дефиниције и не наводе елементи који чине амбијент.
- Пројекти везани за обликовање простора могу да буду обликовање макета и обликовање дела простора у школи,
- Осим насеља које им је познато, могу да обликују и насеља из прошлости, насеља других култура или насеље из маште. Основна сврха овог пројекта је организација композиције у простору и сарадња.

Кретање

- Ученици треба да опажају кретање бића и машина. На пример, како лети једна птица, а како јато птица; како се креће један пешак, а како група пешака... Затим, које материјале може да покрене струјање ваздуха у затвореном простору (лишће, папир, картон, камен, пластика...).

Сцена

- Обликовање елемената сцене, маски и костима за школску представу реализује се у пројектној настави.
- Ученици обликују маске, костиме и реквизите према садржају одабраног текста (бајке, песме, драмског текста...).

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су:

- Однос према раду (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и алатке, одржава прибор и радни простор...);
- Однос према себи (поставља питања, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду, истрајан је...);
- Однос према другима (поштује договорена правила понашања, спреман је да помогне и да сарађује, уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања...);
- Разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације...);
- Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...);
- Оригиналноост (оригиналан је у односу на туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове...);
- Вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције...);
- Употреба техника (примењује одговарајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику)...

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Ученик развија креативан, радознао и истраживачки дух кроз упознавање и коришћење различитих уметничких медија и техника. Способан је и мотивисан да користи своје искуство, да експериментише и развија идеје кроз самосталан рад и рад у групи. Ученик развија машту и апстрактан начин размишљања који успешно примењује у различитим животним ситуацијама које захтевају креативна решења. Уочава специфичности различитих уметничких дисциплина (визуелне, драмске, музичке...) али уочава и њихове заједничке принципе и сличности. Ученик познаје и разуме вредност сопствене културе и културе других народа повезујући знања из

различитих области или предмета. Значања и искуства стечена кроз предмет Ликовна култура (истрајност, упорност, стрпљивост) примењује у друштвеном животу. Ученик истражује и примењује знања о основним материјалима, медијима, техникама и ликовним елементима која се користе у визуелним уметностима. Ученик познаје најважнија уметничка дела из културног наслеђа свог и других народа, развија свест о културним вредностима и схвата важност њиховог очувања.

Ученик проналази и развија своје идеје истражујући природно и вештачко окружење, свет маште и осећања (посматрајући, анализирајући и сакупљајући потребне информације) за стваралачки рад. Ученик препознаје улогу и вредност визуелне уметности као саставног дела свакодневног живота, нарочито као средства комуникације.

Ученик проучавајући уметничка дела истражује и анализира методе, технике, садржаје и подстицајно их примењује у свом стваралачком раду.

Способан је да изрази став о свом раду и радовима других уочавајући различита значења и идеје. Ученик праћењем културних догађаја постаје активна публика и/или учесник у јавном и културном животу заједнице и развија своје критичко мишљење.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик: (Језичка култура – опис, уочавање битног, Књижевност) Музичка култура: (Музичко стваралаштво) Математика: (Геометрија), Свет око нас: (Разноврсност природе)

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Критеријуми оцењивања:

- Предмет Ликовна култура: Полазна основа за оцену је ученикова способност, степен спретности и умешности. Узима се у обзир и индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа и могућности, а нарочито се узима у обзир ангажовање ученика у наставном процесу. А) Критеријуми оцењивања Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује; – показује делимични степен активности и ангажовања. Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања

која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; – показује мањи степен активности и ангажовања. Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује; – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Провера остварености исхода: -иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видни елементи за процењивање и оцењивање: -однос према раду -однос према себи -однос према другима -разумевање -повезивање - оригиналност -вербално изражавање -примена техника -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика - групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) -вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима и конкурсима.

Музичка култура

Назив предмета:	МУЗИЧКА КУЛТУРА	
Циљ:	Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.	
Разред:	други	
Годишњи фонд часова:	36	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
-1. објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело, -2. разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима, -3. издвоји основне музичке изражајне елементе, -4. препозна музичку тему или	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ (20)	(слушање, звук, тон, музичка тема, изражајни елементи) -Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима, -Однос звук-лик, музика-радња. Композиције које илуструју различита осећања, -Звук и тон (извори) – звуци из природе и окружења. Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак-дуг), јачина (гласан-тих), висина (висок-дубок), - Композиције које илуструју различите

<p>карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу, -5. повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима</p>		<p>боје људског гласа и инструмената, - Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар), - Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика, - Музичка прича. -Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). -Музички бонтон, -Музика и здравље, -Носиоци звука (цеде плејер, рачунар...).</p>
<p>-6. изговара бројалице у ритму, уз покрет, -7. пева по слуху песме различитог садржаја и расположења, -8. изводи уз покрет музичке и традиционалне игре, -9. примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању, -10. свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма, -11. повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, -12. повезује ритам са графичким приказом, -13. објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења, -14. учествује у школским приредбама и манифестацијама</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (11)</p>	<p>(певање, свирање, музичке игре, музички бонтон) -Изговор бројалице у ритму уз покрет. Звучне ономотопеје и илустрације, -Правилан начин певања – држање тела и дисање, -Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица, -Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера, - Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме, -Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (a1 бела, ха1 љубичаста боја). -Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима, -Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. -Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. -Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон</p>
<p>-15. направи дечје ритмичке инструменте, -16. осмисли покрете уз музику, -17. осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, -18. осмисли одговор на музичко питање, -</p>	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО (5)</p>	<p>(певање, свирање, музичке игре, музички бонтон) -Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала, -Креирање сопствених покрета уз музику, -Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука, - Музичка питања и одговори и музичка</p>

<p>19. осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст, -20. према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај, -21. поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике, -22. користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука</p>		<p>допуњалка, -Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст</p>
---	--	--

Кључни појмови: звук, тон, певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Служање музике	20
Извођење музике	11
Музичко стваралаштво	5

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p> <p>-слушање музике је активан психички процес који подразумева емоционални доживљај и мисаону активност.</p> <p>-композиције које се слушају својим трајањем и садржајем треба да одговарају опажајним могућностима ученика.</p> <p>- композиција се први пут увек слуша у целини (демонстративно слушање), са унапред постављеним задатком за слушање музике - уочавање извођачког медија: инструментално или вокално (соло, групно) или оркестарско музицирање.</p> <p>- свако следеће слушање (три до четири пута) је фрагментарно у оквиру кога се издвајају упечатљиве целине и анализирају носећи елементи музичког дела - у случају литерарног садржаја (текстуална анализа), понављања, мелодија, темпо, ритам (аналитичко слушање). -повезујући постепено елементе музичког дела са карактером самог дела, ученик се развија у смеру активног слушања музике, а квалитетном комуникацијом између наставника и ученика долази до постепеног утицаја на развој естетске осетљивости, музичког укуса и интересовања и припремају се услови за развијање естетског процењивања.</p> <p>-ученичка знања из различитих области треба повезати и ставити у функцију разумевања слушаног дела.</p> <p>ИЗВОЂЕЊЕ</p> <p>-сваки аспект извођења музике има непосредан и драгоцен утицај на развој ученика.</p>

--извођењем музике активира се велики број когнитивних радњи, развија дугорочно памћење и fine моторичке радње.

- посебну пажњу треба усмерити на спонтане покрете као одговор на музички доживљај.

БРОЈАЛИЦЕ

-бројалице су драгоцен музички садржај у настави музичке културе за развијање ритмичких способности ученика.

- слогови бројалице изговарају се у ритму, прецизно и увек праћени одговарајућим покретом.

-покрет који прати бројалицу представља извођење пулса, ритма или груписање удара.

-учењем и извођењем бројалица, развијајусе ритмичке способности и припрема свирање на дечјим инструментима, због чега је извођење бројалице добра уводна активност пре учења песме или свирања на дечјим ритмичким инструментима.

-певане бројалице подразумевају мелодију малог обима од неколико тонова, па су погодне за почетак наставе и као уводна активност пре певања песама, уколико садржај бројалице корелира са садржајем текста нове песме.

- правилан исход учења бројалице видљив је добијањем ритмички уједначеног покрета целе групе.

ПЕВАЊЕ

-избор песме треба да буде примерен узрасту ученика и њиховим интересовањима (тематика, ритмичка конструкција, форма, артикулација мелодијских скокова, садржај, мелодија и ритам). - вежбе правилног држања тела, дисања и говорне артикулације треба да претходе обнављању познатих песама, које су опет садржајно и/или музички сличне оној коју ће учити.

-рад на песми почиње обрадом литерарног текста (мотивациони разговор), а након тога следи звучна демонстрација.

-песма се учи по деловима, а затим спаја у целину.

- важно је увек обратити пажњу на правилну дикцију и инсистирати на изражајном извођењу песме.

-једноставни модели и наменске песме чији се почеци везују за боје служе за стварање звучног фонда и представа.

МУЗИЧКЕ ИГРЕ

-чешће повезивати покрет и певање извођењем различитих врста музичких игара.

-поред музичких игара са певањем, музичких игара са певањем уз инструменталну пратњу, инструменталних музичких игара, традиционалних музичких игара са певањем и без певања (само уз инструменталну пратњу), дидактичких музичких игара, музичку игру може да представља и било која песма чији литерарни садржај може да буде исказан покретом.

- музичка игра се обрађује као песма по слуху, након чега следи усвајање покрета.

- циљ извођења сваке игре је постизање уједначеног покрета целе групе.

-група се формира слободним избором, тако што се води рачуна о броју ученика који чине групу (ако није другачије прецизирано, група максимално треба да има до шест ученика).

-сви ученици учествују у извођењу музичке игре.

СТВАРАЛАШТВО

-дечје музичко стваралаштво подстиче музичку машту, утиче на развој стваралачког мишљења, продубљује интересовања и тако доприноси квалитетнијем остваривању позитивних исхода наставе.

-стваралаштво може бити заступљено кроз:

- импровизацију игре/покрета на одређену музику
- израду дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала
- музичке импровизације
- музичка питања и одговоре
- компоновање мелодије на задати текст
- илустрацију доживљаја музике
- одабир познатог музичког садржаја у односу на литерарни.

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

На основу музичког искуства у основној школи ученик ужива у музици и отворен је за различите уметничке садржаје. Користи музичко знање и вештине да изрази своја осећања, размишљања, ставове и на креативан и конструктиван начин остварује своје циљеве. Искуство и вештину у слушању и опажању приликом индивидуалног и групног музицирања примењује у комуникацији са другима. Музичка искуства подстичу ученика да разлике сматра предностима што користи у развијању идеја и сарадње. Користи знања о музици у разумевању савремених догађаја, историје, науке, религије, уметности и сопствене културе и идентитета. Развија критички однос према музици. Има одговоран однос према традицији свог народа и других култура. Ученик познаје језик музике и изражава се гласом, инструментом и покретом индивидуално и/или у групи. Ученик слушно препознаје основне карактеристике музичке уметности и развија естетску осетљивост. Ученик користи различите музичке изражајне елементе у исказивању својих осећања и идеја и у комуникацији са другима. Слушно препознаје различите жанрове музичке уметности са посебним акцентом на аутентични музички фолклор. Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања и истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике.

Ученик комуницира покретом уз музику. Ученик креативно примењује стечена музичка искуства у изражавању и представљању ставова и идеја и у комуникацији са другима. Уважава и истражује музичке садржаје различитих жанрова, стилова и култура. Доприноси очувању и

развоју музичке културне баштине. Има критички став према музици. Повезује и користи музику са ИКТ-ом у стварању и презентовању знања. Прати и учествује у музичком животу заједнице.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик: (Језичка култура, Књижевност) Ликовна култура: (Тумачење, Замишљање, Кретање, Сцена, Простор) Свет око нас: Човек ствара, Култура живљења, Кретање у простору и времену) Математика: (Бројеви, Геометрија)

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Критеријуми оцењивања:

- Предмет Музичка култура: Полазна основа за оцену је ученикова способност, степен спретности и умешности. Узима се у обзир и индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа и могућности, а нарочито се узима у обзир ангажовање ученика у наставном процесу. А) Критеријуми оцењивања Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује; – показује делимични степен активности и ангажовања. Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; – показује мањи степен активности и ангажовања. Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује; – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

- **Провера остварености исхода:** -иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о степену ангажовања,

уложеном труду и личном напредовању у складу са музичким могућностима -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика -групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) -вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима и конкурсима.

Физичко и здравствено васпитање

Назив предмета:	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	
Циљ:	Циљ наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.	
Разред:	други	
Годишњи фонд часова:	108	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
-1. примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања), - 2. правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања,комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу, -3. одржава равнотежу у различитим кретањима, -4. разликује правилно од неправилног држања тела, - 5. успостави правилно држање тела, -6. правилно дише током вежбања	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ (23)	(кретање, вежбе) -Вежбе за развој снаге, -Вежбе за развој покретљивости, -Вежбе за развој издржљивости, -Вежбе за развој брзине, -Вежбе за развој координације
-7. изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу, -8. изведе дечји и народни плес, -9. користи основну терминологију вежбања, -10. поштује правила понашања у и на	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ(74)	(игра, песма, покрет, реквизити) -Ходање и трчање: Ходање и Технике трчања, - Скакање и прескакање, -Бацање и хватање, -Пузања, вишења, упори и пењања, -Вежбе на тлу, -Вежбе равнотеже, -Вежбе са реквизитима, - Плес и ритмика, -Полигони

<p>просторима за вежбање, -11. поштује мере безбедности током вежбања, -12. одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање, -13. поштује правила игре, -14. навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа, -15. прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења</p>		
<p>-16. уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања, -17. уочава улогу делова тела у вежбању, -18. уочи промене у расту код себе и других, -19. препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан, -20. примењује здравственохигијенске мере пре, у току и након вежбања, -21. одржава личну хигијену; -22. учествује у одржавању простора у коме живи и борави, -23. наведе врсте намирница у исхрани, -24. препознаје везу вежбања и уноса воде, -25. повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље, -26. препозна лепоту покрета у вежбању, – се придржава правила вежбања, - вреднује успех у вежбању</p>	<p style="text-align: center;">ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА(11)</p>	<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (хигијена, здравље, природа) Култура вежбања и играња: -Основни термини увежбању –Вежбамо безбедно - Чувам своје и туђе ствари, -Правила елементарних игара, -Некад изгубим, а некада победим. Навијам пристојно, Здравствено васпитање -Моје здравље и вежбање, -Мишићи, зглобови и кости мога тела, -Телесни развој, -Лична хигијена, -Хигијена простора за вежбање, -„Шарени-разноврсни оброк” – правилна исхрана, -Значај воде за организам и вежбање</p>

Кључни појмови: базична кретања, вежбање, игра, здравље, васпитање.

Област:	Број часова:
Физичке способности	23
Моторичке вештине	74
Физичка и здравствена култура	11

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ

На свим часовима као и на другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на:

- развијање физичких способности које се континуирано реализују у припремном делу часа. Део главне фазе користи се за развој основних физичких способности узимајући у обзир утицај који наставна тема има на њихов развој. Методе и облици рада бирају се у складу са потребама и могућностима ученика и материјално-техничким условима за рад;
- подстицање ученика на самостално вежбање;
- учвршћивање правилног држања тела.

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ

Усвајање моторичких вештина остварује се путем основних и проширених програмских садржаја тако што се примењују основни дидактичко-методички принципи и методе рада неопходне за достизање постављених исхода.

Усвојене моторичке вештине ученицима треба да омогуће примену у свакодневним и специфичним животним ситуацијама.

ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА

Ова наставна област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад.

Достизањем исхода ове наставне области, ученици стичу знања, вештине, ставове и вредности о вежбању (основним појмовима о вежби, како се неко вежбање изводи и чему конкретна вежба и вежбање служи), физичком васпитању, спорту и здрављу.

Основне информације о вежбању и здрављу преносе се непосредно пре, током и након вежбања на часу.

Ова наставна област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу; развијање и неговање другарства; препознавање негативних - неприхватљивих облика понашања у игри и др.

Препоручени начини рада за развој физичких способности ученика.

1. Развој снаге

- без и са реквизитима,
- на справама и уз помоћ справа.

2. Развој покретљивости

- без и са реквизитима,
- уз коришћење справа.

3. Развој издржљивости

- трчање,
- елементарне игре,
- вежбање уз музику,

- плес.

4. Развој координације

- извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима.

5. Развој брзине

- једноставне и сложене кретне структуре изводити максималним интензитетом из различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја, итд.),

- штафетне игре,

- извођење вежби максималном брзином.

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ

1. Ходање и трчање

2. Скакања и прескакања

3. Бацања и хватања

4. Пузења, вишења, упори и пењања

5. Вежбе на тлу

6. Вежбе равнотеже

7. Вежбе са реквизитима

8. Плес и ритмика

9. Полигони

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Наставним предметом физичко и здравствено васпитање ученик стиче вештине и овладава знањима и културним вредностима телесног вежбања, примењује их у свакодневном животу, новим и ванредним животним ситуацијама; разуме значај континуираног развоја физичких способности, разноврсних моторичких активности, утицај на здравље, здравље околине и квалитет живота. Сагледава да физичка активност и спорт омогућавају исказивање: личног идентитета, креативности, емоција, самопотврђивања и учешћа у тимском раду, као и да смањује негативне утицаје савременог живота на здравље и социјално понашање. Јача свест о толеранцији, одговорности, поштовању правила и квалитетним комуникацијама. Активно учествује у развоју хуманих односа, односа према окружењу у оквирима локалних, регионалних, националних и ширих оквира.

Ученик зна функцију и у стању је да изводи једноставне комплексе вежби обликовања; примењује програме за развој моторичких способности; зна основну технику индивидуалних и

колективних спортских игара; познаје основна правила и елементе тактике спортских грана; током вежбања се понаша дисциплиновано и безбедно у односу на себе и друге; способан је да упореди вредности почетних и финалних резултата сопствених моторичких способности у односу на референтне вредности након завршетка разреда. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима.

Зна да физичка активност и спорт позитивно делују на психо-физички развој и здравље; ученик ће бити у стању да самостално састави и примени једноставније комплексе вежби обликовања и сложеније техничко-тактичке елементе спортске гране; правилно поступа у случају незгоде на часу и ван часа.

Ученик је развио свест о властитим способностима, а тиме и о јачању самопоуздања и самопоштовања. Примењује разноврсне програме и облике индивидуалног и колективног вежбања, поштујући полне и индивидуалне разлике учесника у телесном вежбању.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик: (Језичка култура) Свет око нас: (Друг и ја, Кретање и оријентација у простору и времену, Разноврсност природе) Математика: (Бројеви, Мерење и мере) Музичка култура: (Извођење музике: Правилан начин певања – држање тела и дисање)

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Критеријуми оцењивања:

- Предмет Физичко и здравствено васпитање: Полазна основа за оцену је ученикова способност, степен спретности и умешности. Узима се у обзир и индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа и могућности, а нарочито се узима у обзир ангажовање ученика у наставном процесу. А) Критеријуми оцењивања Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује; – показује делимични степен активности и ангажовања. Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички

повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; – показује мањи степен активности и ангажовања. Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује; – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Провера остварености исхода: иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о нивоу ангажованости, вежбању у адекватној опреми, постигнућима у моторичким вештинама и индивидуалном напретку сваког ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика -тимски рад(посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) -вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима.

Дигитални свет

Назив предмета:	ДИГИТАЛНИ СВЕТ	
Циљ:	Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.	
Разред:	други	
Годишњи фонд часова:	36	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– упореди начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе; – користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника); – самостално користи дигиталне уџбенике за учење; – креира, чува и поново уређује дигиталну слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију; – својим речима објасни појам покретне слике; – креира елементе покретне слике; – креира	ДИГИТАЛН О ДРУШТВО (22)	Учење путем школске платформе за онлајн учење. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. Креативно графичко изражавање коришћењем дигиталног уређаја. Умрежавање дигиталних уређаја и прилике за размену материјала, комуникацију и заједнички рад који из умрежавања произилазе.

<p>једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици; – својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет; – наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја; – објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја;</p>		
<p>– објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја; – разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; – реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; – наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; – организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја – анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење;</p>	<p>БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕ ЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА (7)</p>	<p>-Добити и ризици који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја. -Понашање на интернету –интернет бонтон. -Остављање личних података при коришћењу дигиталних уређаја. - Примерена реакција у случају контакта са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. -Организација времена и услова за рад при онлајн учењу. -Коришћење дигиталних уређаја и заштита животне средине. - карактеристике сваког од поменутих видова (друштвене мреже, Вајбер групе, имејл, видео-састанци и сл.).</p>
<p>– предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину; – својим речима објасни појам алгоритам; – анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски; – креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику; –</p>	<p>АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА (7)</p>	<p>Разлагање проблема на мање целине. Осмишљавање алгоритама линијске и цикличне структуре који води до решења једноставног проблема. Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику. Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен. Управљање понашањем физичког</p>

<p>анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на којиначин тај програм ради; – уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сараднички); – креира програм у визуелном програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног уређаја.</p>		<p>дигиталног уређаја креирањем програма у визуелном програмском језику. Уочавање и исправљање грешака у програму.</p>
--	--	--

Кључни појмови: онлајн учење, дигитална слика, покретна слика, умрежавање дигиталних уређаја, комуникација, лични подаци, одлагање електронског отпада, алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Дигитално друштво	22
Безбедно коришћење дигиталних уређаја	7
Алгоритамски начин размишљања	7

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>ДИГИТАЛНО ДРУШТВО</p> <p>На основу одговора ученика, наставник износи чињенице о онлајн учењу наглашавајући да је оно саставни део традиционалног учења, да представља подршку учењу код куће и омогућава образовни контакт са наставником и ван школског времена.</p> <p>Ученицима треба демонстрирати основне могућности школске платформе за онлајн учење.</p> <p>Упутити ученике да, код својих кућа, заједно са родитељима (којима су достављени приступни параметри) приступе школској платформи за учење и проуче материјал везан за предмет Дигитални свет.</p> <p>За достизање исхода самостално користи дигиталне уџбенике за учење, наставник подстиче ученике да, за дубље разумевање неког наставног садржаја користе дигитални уџбеник аргумену- јући зашто препоручује да се баш тај садржај проучи коришћењем дигиталног уџбеника.</p> <p>У зависности од врсте дигиталних уређаја који су на располагању ученицима, наставник бира одговарајућу једноставну апликацију за цртање и упознаје ученике са радним окружењем.</p> <p>Наставник унапред припрема датотеке у којима ће ученици радити. Упућује их како да их отворе, ураде задатак и сачувају свој рад, не улазећи у детаље везане за организацију података на дигиталном уређају. Активностима за достизање исхода својим речима објасни појам покретне слике и креира елементе покретне слике треба да претходи приказивање анимираних слика ученицима и деми- стификовање доживљаја покрета (најбоље отварањем приказане анимиране слике у одабраној апликацији).</p>

У сарадњи са активом учитеља првог разреда, наставник ученицима представља теме које су од интереса за прваке. Активности за достизање исхода креира једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици обухватају одабир једне од тема и креирање графичког дигиталног материјала (статичне или покретне слике) намењеног млађим другарима. Ово је погодан тренутак да се ученицима нагласи да знање и вештине које су стекли на претходним часовима могу да буду корисни већ у овом тренутку. Наставник организује „гостовање” код првака и представљање креираних материјала.

За достизање исхода својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет, потребно је, без инсистирања на дефиницијама, предочити ученицима да је рачунарска мрежа, као и интернет, сачињена од дигиталних уређаја који су међусобно повезани. Међу тим уређајима налазе се и они дигитални уређаји чији је посао да спроводе податке који нису њима намењени, већ су намењени неким другим дигиталним уређајима (као што саобраћајач на улици усмерава аутомобиле, камионе, пешаке итд.). Сви подаци који путују мрежом подељени су у мале делове. Када сви делови стигну на своје одредиште и буду правилно распоређени, ми добијамо поруку, слику и сл.

У оквиру активности за достизање исхода наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја подстицати ученике да објасне шта је све могуће размењивати у оквиру школске платформе (текстове, слике, поруке итд.). Постављати питања која воде ученике ка спознаји да је онлајн учење могуће зато што су рачунари које користе наставник и они повезани на интернет, чиме је омогућена размена материјала, комуникација, сараднички рад...

Подстицати ученике да опишу послове својих родитеља – колико њих користи дигитални уређај на послу, да ли је тај уређај повезан на интернет, зашто је потребно да буде повезан на интернет, да ли су и како радили од куће и сл.

БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА

У активностима за достизање исхода објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја, разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету, реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непри- мереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин и наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу треба нагласити да комуникација путем дигиталних уређаја не може да замени живи контакт са другим људима, али свакако доприноси да се не осећамо искључени из дешавања око нас. Разговарати са ученицима о видовима дигиталне комуникације и, ослањајући се на искуство и запажања ученика, објаснити карактеристике сваког од поменутих видова (друштвене мреже, Вајбер групе, имејл, видео-састанци и сл.). Важно је нагласити да је у правилима коришћења друштвених мрежа наведено ко- лико година требају да имају особе које те мреже користе. Старосне границе нису успостављене без основа и онај ко наведе лажни број својих година ризикује да сноси одређене последице и доведе себе у опасне ситуације. Упознати ученике са правилима писане онлајн комуникације и интернет бонтоном. Објаснити улогу емотикона у писаној комуникацији. Разговарати са ученицима о непримереној комуникацији (говор мржње, вређање, омаловажавања), као и о ризичној комуникацији (контакт са непознатим особама) на начин који не оставља утисак да је боље да интернет не користимо, већ да морамо да будемо одговорни док то чинимо. Оснажити ученике да реагују на адекватан начин уколико дођу у додир са непримереним садржајима или су сведоци насиља (не упуштати се у расправе, већ се одмах обратити одраслој особи за помоћ). Такође, неопходно је поменути и

прилике које добијамо кроз комуникацију на мрежи (учење, изучавање области које нас интересују).

Активностима за достизање исхода организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја треба да претходи разговор са ученицима о њиховим навикама када је учење у питању – да ли сами планирају када ће и шта учити, ко им помаже, како се са укућанима договарају око коришћења дигиталних уређаја за учење. Постављати потпитања која се односе и на начин коришћења дигиталних уређаја, што треба искористити за обнављање наученог у претходном разреду – потребе за неговањем здравих навика када је употреба дигиталних уређаја у питању. Подсетити ученике на проблеме који могу да настану, а везани су за оштећења вида и коштано-мишићног система и нагласити да они не настају због употребе технологије, већ неодговорног понашања корисника технологије (неправилног положаја тела, претежног седења, дужег гледања без промене фокуса). Такође, треба подсетити ученике да дигитални уређаји захтевају пажљиво руковање (не доводити уређај у контакт са течностима, посебно слатким пићима, штитити га од прашине, излагања прекомерној топлоти и сл.) и одговарајућу заштиту од неовлашћеног приступа (креирати јаку лозинку). Посебну пажњу посветити упућивању ученика да дигитални уређај користе само у присуству родитеља/законског заступника.

АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА

У оквиру активности за достизање исхода својим речима објасни појам алгоритам и анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски, ученике треба ставити пред проблеме које треба да декомпонују и њихово решење прикажу у форми низа корака, при чему се треба ослањати на образовно искуство из првог разреда. Међу проблемима треба да се нађу и они чије решавање захтева понављање одређених корака извршан број пута или непрестано. Дефинисани низ корака наставник назива алгоритмом и подстиче ученике да овај појам објасне на узрасту примерен начин.

Користећи одабрано окружење за визуелно програмирање локализовано на српски језик демонстрирати ученицима како се креира рачунарски програм. За достизање исхода креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику, анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на који начин тај програм ради и уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сараднички) потребно је ученицима дати задатке да креирају једноставне линијске или програме који садрже једноставна понављања, које затим тестирају и, по потреби, коригују све до постизања жељеног резултата.

Наставник ставља пред ученике неколико раније креираних програма, које они треба да анализирају и објасне шта и на који начин раде.

Представити ученицима процес програмирања расположивог физичког дигиталног уређаја (робота, микроконтролера) у окружењу за визуелно програмирање које је локализовано на српски језик. У оквиру програма „Школе за 21. век” све основне школе добиле су микроконтролере који се могу употребити за рад на часу.

У оквиру активности за достизање исхода креира програм у визуелном програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног уређаја и уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сараднички) ученици креирају програме које, уз помоћ наставника, читавају у физички дигитални уређај. Након анализе понашања физичког дигиталног уређаја, по потреби, коригују програм све док не постигну жељени резултат. Сврха ове активности јесте очигледна

употребљивост знања које су ученици претходно конструисали при раду у одабра- ном програму за блоковско програмирање. На тај начин остварује се трансфер знања – ученик схвата да логика програмирања не зависи од алата у коме програмирамо, нити од врсте дигиталног уређаја. Наставник треба посебно да нагласи нагласи чињеницу да учење програмирања представља трајно знање, које је применљиво и у годинама које долазе.

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за учење, -Дигитална компетенција, -Естетичка компетенција, -Рад подацима и информацијама, -Сарадња -Комуникација - Одговоран однос према околини - Одговорно учешће у демократском друштву -Одговоран однос према здрављу

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик: Читање текстова са интернета. Образовне игре. Математика: Различити садржаји са интернета везани за бројеве, сабирање, одузимање, тестови знања. Ликовна култура: Вајање популарног лика из цртаћа повезати са видео записом вајања истог лика. Прављење различитих постера и паноа. Верска настава: Различити цртани филмови који илуструју дешавања из Библије. Свет око нас: Правилно одлагање електронског отпада је битно за очување животне средине. Опасност на интернету, показати да нису сви добронамерни. Физичко васпитање: Указати ученицима колико је важно ограничити коришћење дигиталних уређаја и бавити се спортом

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Критеријуми оцењивања: -вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика * тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на

такмичењима -степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених исхода постигнућа у току савладавања програма предмета. -процењују се: вештине разумевања, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим задацима; вештине, руковање алатима и технологијама и извођење радних задатака.

Провера остварености исхода: Системтско посматрање Евиденција : белешке о елементима за процењивање и оцењивање - континуирано - након завршетка теме - самопроцена оцене од стране ученика * тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима -степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених исхода постигнућа у току савладавања програма предмета. - процењују се: вештине разумевања, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим задацима; вештине, руковање алатима и технологијама и извођење радних задатака. Чек-листе са скалом процене Протоколи посматрања Упитници (за групни и рад у пару) *Скала по нивоима (самосталност у извршавању задатака) *Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени, доприносе заједничком циљу...) -Квалитативно и квантитативно процењивање резултата (пано, табела...) - по потреби -белешке са часова током године -пресек стања након завршетка пројекта -пресек стања по тромесечјима -процена о раду и напретку на крају школске године.

ИЗБОРНИ ПРОГРАМ

Верска настава

Предмет: Верска настава (православни катихизис)

Разред: други

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање

Ред. број	НАСТАВНА ТЕМА	обрада	утврђи вање	вежба	системат изација	укупно
I	УВОД	1	/	/	/	1
II	МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ	5	1	/	/	6
III	ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ И ЊИХОВ СМИСАО	5	1	/	/	6
IV	ЖИВОТ У ЦРКВИ – ЛЕПОТА ПРАЗНИКА	4	3	/	/	7
V	ТРПЕЗА ГОСПОДЊА	4	1	/	/	5
VI	СВЕТА ЛИТУРГИЈА – ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА	4	1	/	/	5
VII	ИКОНА – ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ	3	2	/	1	6

Кључни појмови: Богослужење, молитва, празници, Литургија, Васкрсење, љубав, заједница, дарови, икона, причешће, Црква.

Редни број	Исходи	Теме/области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма
I	<p>По завршетку теме ученик ће бити у стању да:</p> <p><u>Когнитивни аспект:</u></p> <p>-Сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2.разреда основне школе;</p> <p>-моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.</p> <p><u>Афективни аспект:</u></p> <p>-жели да активно учествује на часовима верске наставе.</p>	УВОД	<p>Настава православног катихизиса у 2. разреду основне школе треба да буде припрема ученика да прихвати да је постојање израз заједнице, односно да је личност заједница са другом личношћу. Зато у настави треба користити она дечја искуства која на ово указују. То се може остварити кроз приче, цртеже које ће деца сама цртати и на којима ће увек бити представљена бића у односу, тј. целина онога што се црта (нпр. родитељи, браћа, сестре, кућа, двориште све заједно; море и лађе на мору с птицама и сунцем итд. преко дружења и организовања таквих врста игара које ће указивати на заједницу са другим као основу постојања. Да би се</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Има позитиван и одговоран однос према учењу. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе. <p><i>Вештина комуникације</i></p> <p>-изражава своје ставове и мишљења на позитиван начин.</p> <p><i>Вештина сарадње</i> -- конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе;</p>	<p>Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.</p> <p>На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p> <p><i>Врсте наставе</i></p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • теоријска настава (34 часова) • практична настава (2часа) <p><i>Место реализације наставе</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоријска настава се реализује у учионици; <p>Практична настава се реализује у цркви</p>

			<p>при том избегла опасност од схватања да свака врста заједнице може бити основ истинског постојања, треба увек имати на уму и истицати литургијску заједницу као једину истиниту јер се у њој остварује заједница с Богом у Христу, као и литургијско искуство заједнице и литургијску структуру која је утемељена на слободи а не на природним нагонима.</p>	<p>-доприноси постизању договора.</p>	<p>– учешћем у литургијском сабрању.</p>
<p>II</p>	<ul style="list-style-type: none"> • знати да се Крштењем постаје члан Цркве; • знати да је Црква заједница потпуно другачија од свих; • знати да је Црква заједница са Богом; • разликовати значења појмова Црква-заједница и храм-место на којем се сабирамо; • на елементарном нивоу моћи да опише зашто се подижу храмови; 	<p>МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ</p>	<p>Појмове као што су: Бог, личност, слобода, љубав треба, такође, увек тумачити на основу искуства заједништва са другим човеком, односно литургијског искуства заједништва. Кад говоримо о Богу, све треба тумачити у оквиру Литургије, њене структуре и радњи које се тамо одвијају. На тај начин ће бити избегнута апстрактност која је страна деци овог узраста и постићи</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. <p><i>Компетенција за целоживотно учење:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -разликује чињенице од ставова, веровања и мишљења. 	<p>Током реализације програма наставе и учења примењиваће се следећи поступци, начини и облици рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. -Реализација програма требало би да се

<ul style="list-style-type: none"> • моћи да уочи да је Литургија догађај Цркве; • знати да у Литургији учествује само онај ко је крштен и ко то жели. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • желети да посети храм и боље упозна основна обележја православних храмова. 	<p>ће се то да се Бог сусреће и види кроз живе и конкретне чланове Литургије у једном догађају, што је суштина хришћанског учења о оваплоћењу Бога Сина, о томе да је личност заједница с Богом у Христу као с другом личношћу и да је слобода љубав према другој личности. Бог је заједница личности Оца, Сина и Светог Духа (биће као заједница, као љубав). Литургија као икона будућег века, Царства Божијег. Литургија-откривање Бога (литургијско искуство Бога, личности, слободе, љубави. Бог као биће заједнице). Структура Литургије - Цркве (епископ, свештеници, ђакони и народ).</p> <p>Литургија је и присуство Христово и ишчекивање доласка Христовог (љубављу према Христу</p>	<p><i>Естетичка компетенција</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. <p><i>Вештина сарадње</i></p> <p>-конструктивно и креативно доприноси раду групе.</p> <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Решавање проблема</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством. 	<p>одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.</p> <p>-Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.</p>
---	---	---	--

			чинимо да је Он присутан међу нама на Литургији иако је физички одсутан). Православна иконографија показује стање света и човека у будућем веку.		
III	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • препознати и именовати основне службе које постоје на Литургији; • знати да свако у Цркви има своју службу; • уочити међусобну повезаност служби у Цркви; • уочити од коликог је значаја за неку заједницу окупљање свих њених чланова; • уочити да је и он сам важан и посебан у животу Цркве; • моћи да објасни службу Епископа у Цркви; • моћи да увиди сличност службе Епископа са 	ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ И ЊИХОВ СМИСАО	<p>Циљ наставе катихизиса у 2. разреду јесте да се код ученика развије свест да је Бог заједница личности и да се открива свету преко литургијске заједнице људи.</p> <p>Овај циљ треба остварити, пре свега, преко учениковог конкретног упознавања са Литургијом и њеном структуром. Тиме се постиже неколико елемената који су од пресудне важности за правилно схватање и усвајање хришћанске вере:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да је Бог заједница конкретних личности: Оца, Сина и Св.Духа; - да Бог није идеја и апстрактан појам, већ жива личност, који је постао човек и зато се среће преко 	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. <p><i>Вештина сарадње</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -доприноси постизању договора у заједничком раду. <p><i>Вештина за живот у демократском друштву</i> – понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.</p> <p><i>Предузетничка компетенција</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -зна да постави реалне 	<ul style="list-style-type: none"> -Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. - У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. -Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

	<p>првосвештеником Христом;</p> <ul style="list-style-type: none"> • уочити да Епископ предводи молитву Цркве; • моћи да објасни ко су монаси и шта су манастири. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ученик ће бити подстакнут да размишља о својој служби у Цркви. 		<p>човека у Литургији;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да богољубље истовремено значи човекољубље. 	<p>циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.</p> <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •активно и конструктивно учествује у раду групе или пара. 	
<p>IV</p>	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • уочити разлог нашег великог поштовања према Богородици; • знати да је Богородица много волела Бога и желела да му служи и да много воли нас; 	<p>ЖИВОТ У ЦРКВИ- ЛЕПОТА ПРАЗНИКА</p>	<p>С друге стране, у овом разреду треба ученицима одмах указивати на разлику између стања у будућности и стања у садашњости историје, односно будућег и садашњег стања Цркве, преко дечјих искустава напредовања на основу</p>	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Вештина сарадње</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -ангажује се у реализацији преузетих 	<ul style="list-style-type: none"> -Вредновање самосталног рада ученика; -Праћење рада на часу; -Комбиновање више врста дидактичког материјала; -Илустрација, шеме, мапа ума; -ППТ презентације; -Коришћење веб алата;

	<ul style="list-style-type: none"> • уочити да Богородицу сматрамо светијом од свих светих; • знати молитву Богородице Дјево; • усвојити текст и мелодију песме „Витлејеме славни граде,, • знати да се приликом Крштења Христовог, Бог открива као Света Тројица; • знати да је Свети Сава наш први Архиепископ; • знати ко је подигао манастир Хиландар. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • пожелети да радо учеству-је у просла-вљању празни-ка; • пожелети да ствара-лачки (кроз песму, молитву цртеж), искаже своју љубав и поштовање према Богор-одици. 		<p>остварења постављених циљева, као и на основу литургијског искуства. То значи да садашње постојање и истину света треба утемељити на будућности. Нагласак, дакле, треба ставити на то да је истинска будућност света и човека у будућем Царству Божијем и да је на основу структуре тога Царства утемељена и структура Литургије (епископ окружен свештеницима и народом, односно Христос окружен апостолима и народом). Тај циљ се може постићи, пре свега, описом Литургије као иконе будућег Царства Божијег, али и преко дечијих игара које треба да буду тако организована да одсликавају будуће Царство Божије, као и преко дечијих цртежа.</p>	<p>обавеза у оквиру групе.</p> <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Решавање проблема</i></p>	
V	<i>Когнитивни аспект:</i>	Г Р П	Теме: Литургија као икона	<i>Одговорно учешће у</i>	У раду са ученицима користиће се

<ul style="list-style-type: none"> • моћи да увиди и каже зашто приносимо дарове природе Богу; • уочити да су дарови које приносимо Богу, свет у малом; • моћи на елементарном нивоу да препозна и именује литургијске предмете; • уочити да је заједничка трпеза израз љубави; • знати да је Литургија заједничка трпеза око које се окупљају чланови Цркве; • моћи да уочи разлику између Светог Причешћа и друге хране; • уочити сличности елемената Литургије и славе. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • код ученика ће се развити жеља да учествује на Литургији. 	<p>Царства Божијег и Литургија - откривање Бога треба реализовати преко објашњења Литургије. Да бисмо показали да је Литургија икона будућег Царства, треба указати на оне елементе по којима се Литургија разликује од садашњег свакодневног живота (в. причу: Први пут на Литургији, у: Игњатије (Мидић), Православни катихизис за други разред основне школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2003., или сличне описе Литургије). Описом структуре Литургије, као и радњи које се у њој збивају, треба показати да је Св. Тројица присутна преко Литургије. Онај који приноси дарове и стоји на челу литургијског сабрања, односно епископ, јесте икона Христова. Дух Свети нас повезује са</p>	<p><i>демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. <p><i>Одговоран однос према здрављу</i></p> <p><i>Рад с подацима и информацијама</i></p> <p><i>Вештина за живот у демократском друштву</i></p> <p>-понаша се хумано, толерантно и одговорно у друштву.</p> <p><i>Решавање проблема</i></p> <p>- вреднује примену датог решења и идентификује добре и лоше стране.</p>	<p>разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалошки; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични.
---	--	---	--

		<p>Христом, односно са епископом, крштењем, а сама Евхаристија је преко Христа управљена ка Богу Оцу. Једино Син Божији је постао човек, Исус Христос, и зато се он и види као човек, епископ, док су Отац и Дух невидљиви, али зато на њих указује сама Литургија, која без тог указивања не може да постоји. (На пример, не постоји Литургија без сабрања народа око епископа које се остварује крштењем и рукоположењем, што указује на присуство Духа, као ни без приноса дарова и молби, које су упућене Богу Оцу).</p> <p>Такође, у контексту литургијског искуства треба показати да су личност, слобода, оствариви једино као изрази љубави према</p>	<p><i>Предузетничка компетенција</i> -учествује у тимском раду.</p>	
--	--	---	---	--

			другим људима. (У ту сврху треба користити приче које су дате у наведеном уџбенику, или њима сличне).		
VI	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • препознати значај празнова-ња Васкрса; • проширити своја знања о Христовом Васкрсењу; • уочити да је Христово Васкрсење изузетан догађај у који је укључена читава природа; • знати да је Христос увек са нама. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • исказати свој доживљај Христовог Васкрсења кроз самостални креативни израз. 	СВЕТА ЛИТУРГИЈА ПРОСЛАВА ВАСКРС-СЕЊА	<p>Темом Литургија као присуство и ишчекивање Христа треба да се објасни дијалектички однос између садашњег и будућег века присутног у Литургији, односно истовременост присутности и одсутности Христа. Да би се избегла опасност од имитације као начина на који је Христос присутан у Литургији, иако је физички одсутан, треба истаћи искуство личности, односно искуство заједнице слободе, љубави са другом личношћу. Христос као личност може бити присутан међу нама иако је физички одсутан ако смо везани за њега, ако га волимо изнад свега (пример је дат у причи Чекајући Николу у наведеном уџбенику за 2. разред</p>	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву; • Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица. <p><i>Рад с подацима и информацијама</i></p> <p><i>Дигитална компетенција</i></p> <p><i>Вештина за живот у демократском друштву</i></p> <p>-негује своју националну културну баштину.</p> <p><i>Еколошка компетенција</i></p>	<p>Евалуација наставе</p> <p>Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова. <p>Оцењивање</p> <p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика;

			основне школе).	-доприноси очувању културних и природних добара.	
VII	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • знати да наброји основне делове храма; • уочити да је унутрашњост храмова уређена за служење литургије; • знати да објасни ко су светитељи; • испричати ко су и шта су све чинили светитељи које слаavimo; • уочити да постоје светитељи и у данашње време; • сазнати о неким светитељима новијег доба. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут на поштовање и правилан однос према храму и иконама; • бити подстакнут да воли природу и друге 	ИКОНА-ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ	<p>Православна иконографија, архитектура, књижевност (житије светих), наша епска поезија (посебно песме о Косовском боју) такође указују на будућност која је присутна у садашњости, односно на то да вера у будућност опредељује збивања у садашњости. Иконе сликају будуће стање људи и природе у Царству Божијем. Исто је садржано и у житијима светих. Православни храм архитектонски одсликава Царство Божије и његову структуру. За овај узраст довољно је указати на присутност целине онога што се слика, да би се показала разлика између садашњег века и будућег (на пример, у сцени Христовог крштења на реци Јордану у води се виде и</p>	<p><i>Брига за здравље</i></p> <p>-промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима</p> <p><i>Еколошка компетенција</i></p>	

	<p>људе;</p> <ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да у свим људима види пријатеље Божје. 	<p>рибице, што у природној стварности није случај, а што указује и на то да ће у Царству Божијем и природа бити присутна. Треба указати, такође, на персонификацију природе присутне у православној иконографији. Такав је, на пример, приказ света као човека у сцени силаска Св. Духа на апостоле, реке Јордана и мора у сцени крштења Христовог, што је блиско деци овог узраста).</p> <p>Оно што је најважније и што је основни циљ катихизиса јесте то да ученици постану чланови Литургијске заједнице. Јер, Литургија, као живо присуство Христа и као икона вечног постојања природе и човека, треба да да основу, односно да оцрквени и да да смисао нашем историјском живљењу. Зато треба, кад год је то могуће, ученике</p>		
--	---	--	--	--

		<p>доводити, или упућивати на Литургијска сабрања. У току сваке године, конкретно пре свих наилазећих великих празника, како Господњих, тако и Богородичиних и светитељских, треба упознати ученике са историјом настанка празника и садржином догађаја који се слави. Кад је реч о светитељским празницима посебну пажњу треба обратити Србима светитељима: Св.Сави, Св.Симеону, на празник Видовдан итд. Ученици би требало да се упознају и с личностима светитеља које славе као Крсну славу. Такође, пре почетка Васкршњег поста, треба упознати ученике с његовом садржином и циљем, као и са богословском подлогом поста, и његовом важношћу за човека.</p>		
--	--	--	--	--

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета: Српски језик, Природа и Друштво, Ликовна култура, Музичка култура, Народна традиција, Чуvari природе.

Активности у наставном процесу	
Активности наставника	Активности ученика
<ul style="list-style-type: none">• испитује предзнања ученика;• упознаје се са интелектуалним могућностима ученика;• развија и одржава комуникацију;• подстиче интеракцију, пружа повратну информацију;• уважава и реагује на потребе групе и појединаца;• дели одговорност• одабира поступке за наставни рад;• прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце;• организује наставне активности;• организује посете православним храмовима	<ul style="list-style-type: none">• слободно изражавање мишљења и ставова;• усваја-сазнаје;• развијање вештина комуникација;• повезивање сопственог искуства са тематиком;• дискусија;• слуша• посматра;• црта;• рецитије;• упоређује;• смишља;• доцртава;• слаже;• разговара;• решава;• испуњава;• пише;• посећивање верских институција;• организовање квизова;• израда радова и панoa.

План провере оставрености исхода				
Шта пратимо		Поступак оцењивања	Инструменти оцењивања	Време
Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.	<p>Непосредно опиисно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Усмено испитивање; • Писмено испитивање; • Посматрање понашања ученика; • Редовно доношење домаћег задатка; • Прегледање свеске; • Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима <p><u>Оцену истиче се добија ученик који:</u></p> <p>-лако логички повезује чињенице и појмове;</p> <p>-самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;</p> <p>-решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;</p> <p>-показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања;</p> <p>-показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час.</p> <p><u>Оцену добар добија ученик који:</u></p> <p>-у великој мери показује</p>	<p>- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.</p> <p>- Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.</p>	<p>Број јављања:</p> <p>За јављање +</p> <p>За јављање више пута ++</p> <p>За више јављања, одговоре, активност/ истиче се</p> <p>Ко не зна одговор -</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>
		<p>-Комисија ученика и наставника.</p>	<p>Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима);</p> <p>Учесталост по месецима.</p>	<p>Пресек стања по тромесечју</p>
		<p>-Усмено одговарање.</p>	<p>Свеобухватност одговора;</p> <p>Хронолошка и појмовна прецизност;</p> <p>Хоризонтално и вертикално повезивање градива;</p> <p>Самосталност у одговарању.</p>	<p>По потреби, бар једном у полугодишту</p>
		<p>-Описно оцењивање.</p>	<p>На основу целокупног рада ученика током полугођа.</p>	<p>На крају полугодишта и школске године</p>
	<p>-Редовност доношења домаћег.</p>	<p>За три недоношења домаћег минус у свеску, а након опомене и у дневник као</p>	<p>Свакодневно током године,</p>	

<p>способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;</p> <p>-самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;</p> <p>-решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;</p> <p>-показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.</p> <p><u>Оцену задовољава добија ученик који:</u></p> <p>-у довољној мери покаује способност употребе информација;</p> <p>-у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;</p> <p>-већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;</p> <p>-у довољној мери критички расуђује;</p> <p>-показује делимични степен активности и ангажовања.</p>		активност.	праћење/ пресек стања на тромесечју
	-Прегледање свески.	Уредност; Све забележено са часова.	Три пута у једном полугођу
	- Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.	На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби
	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције. - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика). - Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају. - Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова. -Формативно оцењивање.	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...) Хоризонтално и вертикално повезивање градива -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, кратко предавање,	По потреби

			вођење квиза, израда асоцијација...)	
<p>Ангажовање ученика у настави:</p> <p>Процењује се:</p> <p>одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.</p>	<p>– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се)</p> <p>– показује делимични степен активности и ангажовања (добар)</p> <p>– показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)</p>	<p>Вођење евиденције од стране наставника:</p> <p>-Јављању на часовима (учесталост и активност);</p> <p>-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти);</p> <p>-Посета културно-историјским институцијама и догађајима;</p> <p>-Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.</p>	<p>-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано;</p> <p>-Учесталост јављања и активност по месецима;</p> <p>-Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада;</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...);</p> <p>-Иницијатива и квалитет продукта</p>	<p>На сваком часу током школске године.</p> <p>Пресек стања по тромесечјима.</p>

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

Назив предмета:	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	
Циљ:	Циљ учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.	
Разред:	други	
Годишњи фонд часова:	36	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
-1. разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе, -2. успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада, -3. искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге, -4. препозна и уважи осећања и потребе других, -5. наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дечјим правима, -6. прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости, -7. препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ	ЉУДСКА ПРАВА	Групни идентитет -Ко смо ми – сличности и разлике? -Групе којима припадамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...), -Од чега зависи функционисање и напредак групе: комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост, -Понашања појединаца која ојачавају или ометају односе у групи, Осећања -Изражавање сопствених осећања. -Осећања других, како их препознајемо и уважавамо, -Веза осећања са мислима и понашањима Потребе и права -Моје потребе и потребе других, -Осећања, потребе, вредности и начин њиховог остваривања, веза са правима Права детета -Конвенција о дечјим правима, -Различити смо, али су нам права иста, -Људска права важе свуда и за сваког Кршење и заштита права -Нисам посматрач, реагујем на ситуације кршења права децеу одељењу и школи, -Знам како и коме да се обратим за помоћ,
-8. се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима, -9. наводи примере међусобне повезаности права и одговорности, -10. разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	Школа као заједница -Вредности школе као заједнице – равноправност, одговорност, соли- дарност, брига за друге, толерантност, праведност, поштење, -Правила у школи и њихова функција, -Одговорности ученика и одраслих за функционисање школе као заједнице, Односи у заједници -Како радим сам, а како у групи? Шта у школи радимо заједно? -У чему смо добри? У

<p>живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа, -11. саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем, -12. даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу</p>		<p>чему бисмо могли бити бољи? -Како комуницирамо у групи? -Насилна и ненасилна комуникација Сукоби - Узроци сукоба и шта са њима. Сукоб из угла оног другог, -Посредовање у сукобу, Конструктивно решавање сукоба</p>
<p>-13. представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе, -14. се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика, -15. наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи, -16. препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при -17. коришћењу мобилног телефона и интернета</p>	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p>	<p>Безбедност ученика у школи -Ученици имају право на заштиту и безбедност, - Правилник школе о безбедности ученика, -Безбедност ученика у школи и школском дворишту, на путу између куће и школе, ван школе – на излету и на настави у природи, -Безбедност ученика је одговорност свих – запослених у школи, ученика, родитеља, институција ван школе, -Безбедно и небезбедно понашање на интернету, -Одговорна употреба мобилног телефона</p>
<p>18. представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе, -19. се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика, -20. наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи, -21. препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета</p>	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p>	<p>Како учинити школу безбедним местом за све – планирање и извођење једноставне акције. -Кораци у планирању и извођењу акције, -Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити, -Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације, - Извођење и документовање акције – видео-снимци фотографије, текстови и сл. -Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу, -Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље</p>

Кључни појмови: група, школа као заједница, безбедност у школи.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Људска права	13
Демократско друштво	8
Процеси у савременом свету	5
Грађански активизам	10

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Изборни програм Грађанско васпитање за други разред организован је, као и програм за први разред, по моделу спирале што значи да су садржаји дати у исте четири области (Људска права, Демократско друштво, Процеси у савременом свету и Грађански активизам) али се они проширују и продубљују, а исходи се надограђују или се, ако је у питању вештина, даље развијају

У програму су наведени садржаји које наставник може да допуњује, проширује и мења према конкретним потребама и плану сопственог рада али увек имајући у виду исходе које треба остварити.

. Редослед наведених исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање општег циља предмета и развоја међупредметних компетенција. Између исхода постоји повезаност. Остваривање једног исхода доприноси остваривању других исхода. Многи исходи су процесни и представљају резултат кумулативног дејства образовно-васпитног рада, током дужег временског периода што се препознаје у томе да се неки исходи у истој или сличној формулацији налазе у програмима за више разреда.

У процесу планирања наставе и учења наставник се руководи, превасходно, исходима које ученици треба да остваре. Приликом осмишљавања активности, како наставника тако и ученика, треба имати у виду да се свака од њих може вишеструко искористити.

Остваривање исхода захтева примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника.

Радионице треба да започињу причом која је блиска искуству ученика, а садржи неку врсту заплета (моралну дилему или сукоб потреба и/или вредности) као повод за дискусију у пару или у мањој групи, а завршава разменом у целој групи. Циљ је да се пружи могућност сваком ученику да преиспита своје мишљење и деловање због појаве конфликта између његове тачке гледишта и тачке гледишта која је различита од његове. Зато се може рећи да активности на часу треба тако да теку да обезбеде искуствено учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи, а не преношење готових знања, туђих увида или готових предлога.

За реализацију програма и остваривање дефинисаних исхода врло је важна улога наставника. Он је модел који својим понашањем доприноси стварању демократске атмосфере која је погодна за размену и аргументовање идеја и мишљења међу ученицима, он је тај који даје повратну информацију и подстиче ученике на разумевање односа у групи. Он подржава ученике када им је тешко да се изразе, помаже им у избору правих речи.

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Природа и друштво: Природа, човек, друштво: Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Српски језик: Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура: Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. ЧОС: Комуникација и неспоразуми , Другарски је, није другарски, Како избећи сукобе, Хуманитарне акције

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Критеријуми оцењивања: -Праћење се остварује систематским посматрањем -Вођење прописане педагошке документације у којима су видни елементи за процењивање следећих показатеља: -напредак у савладавању програма предмета, - самосталност испуњавања захтева, - учешће у активностима, примена научено, -квалитет постављених питања, - прихватање другачијег мишљења; начин прикупљања података, - способност проналажења везе међу појмовима, - како аргументује, евалуира, документује, - даје креативно решење; изведе закључак
Наставник прати: - међусобну сарадњу ученика, - решавање сукоба мишљења, - међусобну помоћ, - начин превазилажења тешкоћа, -креативност ученика, Предмет Грађанско васпитање, оцењује се описном оценом: истиче се, добар, задовољава. Ученици имају потпун увид у своје напредовање. Оцену: **ИСТИЧЕ СЕ**, добија ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета, у потпуности самостално испуњава захтеве и има веома висок степен ангажовања. **ДОБАР**, добија ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета, испуњава захтеве уз мању помоћ наставника и има веома висок степен ангажовања. **ЗАДОВОЉАВА**, добија ученик који остварује напредак у савладавању основних појмова програма предмета, испуњава предвиђене захтеве и задатке и ангажује се у раду.

Провера остварености исхода: -Систематско посматрање -Чек-листе са скалом процене - Учесталост јављања на часу по месецима -Скала по нивоима (ангажовање и самосталност у извршавању задатака) -Листе: сарадња у групи и у пару - Процена резултата рада група (пано, табела...)

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

Час одељенског старешине

Назив предмета:	ЧАС ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ
Циљ:	Циљ наставе је развој моралних особина, ставова и уверења ученика, упознавање ученике са школским животом и односима којима уважавају друге. Упућује на естетска осећања, формирање културно-хигијенских и здравствених навика и формирање става о заштити животне средине
Разред:	други
Годишњи фонд часова:	36

ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
БЕЗБЕДНОСТ	-На путу од куће до школе -Ко нам помаже у саобраћају -Полицајац је наш пријатељ
КАКО ДО ДОБРОГ УСПЕХА И ПРИМЕРНОГ ВЛАДАЊА	-План рада и одмора у току дана -Оцена -Школске обавезе -Шта је примерно владање- Кућни ред у школи
ЖИВОТ У ШКОЛИ	-Права и обавезе -Односи у одељењу -Дечија недеља -Дан школе -Савиндан -Ведар одељенски састанак и зидне новине
КУЛТУРА ПОНАШАЊА	-Бонтон -Боравак у фискултурној сали -Понашање у школи и ван школе - Лепо понашање: на улици, у школи, породици, биоскопу...
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	-Учионица -Школско двориште -Чувајмо природу
ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ	-Коме се обраћамо када се над нама врши насиље или смо сведоци насиља -Насиље, злостављање, занемаривање -Нивои насиља- Живот у одељењу - однос дечака и девојчица

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
-Повезивање садржаја рада са ситуацијама из свакодневног живота у школи и ван ње -одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада - организовање истраживачких активности -

оцењивање позитивних страна понашања и рада и како се могу још побољшати -израда паноа - организовање радионица -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 7.Одговорно учење у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Свет око нас: Природа, човек, друштво: Групе људи: породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа; Биљке и животиње; Саобраћај Ликовна култура: Простор, Композиција у простору, Материјали Споразумевање, Српски језик: Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Математика: Бројеви Грађанско васпитање: Безбедност ученика у школи; Дечја права; Односи у заједници Музичка култура: Извођење музике, Слушање музике;

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Назив предмета:	ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ
Циљ:	Циљ је подстицање индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена, ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивање способности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго
Разред:	други
Годишњи фонд часова:	36

ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
ДРУШТВЕНЕ АКТИВНОСТИ	- Дечија недеља (учешће у активностима) -Свети Сава – школска слава (пано) -Дан школе (учешће у активностима) -Нова година (радионица) -Ускрс (радионица -Вршњачке радионице
ХУМАНИТАРНЕ АКТИВНОСТИ	-Акција поводом Дечје недеље -Хуманитарна акција (помоћ другу, другарици (прикупљање прибора...) - Сарадња са Црвеним крстом

СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ	-Одељенска такмичења -Међуодељенска такмичења - Учешће на кросу (општински ниво)
КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ	-Изложбе -Позоришне представе -Биоскопске представе - Природбе
ТЕХНИЧКЕ АКТИВНОСТИ	-Школски простор (уређење) -Честитке за: рођендан, Нова година, Божић, Дан жена, Ускрс (израда) -Одељењски пано (уређење)

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

-Добро планирање: циља, ефеката, активности ученика и наставника, начин рада -активностима су обухваћени сви ученици и то тако да могу да искажу: ангажованост, самосталност, сарадљивост и иницијативност -примењују се игролике активности којима се подстиче креативност ученика -користе се школски ресурси -организују се једноставне акције у којима су главни носиоци ученици.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама
4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 7.Одговорно учење у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Свет око нас: Природа, човек, друштво: Групе људи: породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа, Српски језик: Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.) Ликовна култура: Споразумевање: Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. ЧОС: Комуникација и неспоразуми, Другарски је, није другарски, Како избећи сукобе, Хуманитарне акције Грађанско васпитање: Безбедност ученика у школи; Дечја права; Односи у заједници Музичка култура: Извођење музике, Слушање музике

НАСТАВА У ПРИРОДИ

ВРЕМЕ, ТРАЈАЊЕ, ПУТНИ ПРАВАЦ, НОСИОЦИ	ЦИЉЕВИ наставе у природи	ОПШТИ ЗАДАЦИ програма наставе у природи
ВРЕМЕ: мај-јун ТРАЈАЊЕ: 7 дана ПРЕДЛОЖЕНИ ПУТНИ	– очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног	– побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика; –

<p>ПРАВАЦ: Пожега – Врњачка Бања – Пожега НОСИОЦИ: -директор, - стручни вођа пута, - наставници разредне наставе</p>	<p>психофизичког и социјалног развоја; – стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена; – проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу; – развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе; – социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу; '-уознавање природних лепота и богатстава Србије– развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима; – развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.</p>	<p>задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром; – подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке; – развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика; – упознавање природно- географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине; – оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи; – развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи; – подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи; – формирање навика редовне и правилне исхране; – навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна; – разумевање и уважавање различитости међу појединцима;</p>
--	---	---

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

-Организује се родитељски састанак и пружају се информације о планираном, -ученици се унапред упознају са местом у које одлазе, условима живота у којима се организује настава у природи или излет, облицима и садржајима рада, начином превоза и понашањем у току пута, потребним књигама, прибору, одећи, обући, појединим спортско-рекреативним активностима које ће се тамо реализовати, - спроводи се програм који се односи на остваривање постављених образовноваспитних циљева и задатака и одговарајућих садржаја наставе у природи, - поштују се договорена правила понашања у току боравка, - ученици, подељени у групе, уз помоћ наставника припремају кратке реферате о областима и местима која посећују, - уважава индивидуалне карактеристике ученика, разлике у њиховим потребама и могућностима, -подстиче се сарадња и тимски рад, самосталност и лична одговорност.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 5. Решавање проблема 6. Сарадња 7. Одговорно учење у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос према околини 10. Естетичка компетенција 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Свет око нас: Култура живљења, Насења, Рељеф, Кретање и оријентација у времену, Саобраћај, Човек ствара, Материјали Српски језик: (Језичка култура и Књижевност) Математика: (Мерење и мере) Музичка култура: (Извођење музике и Музичко стваралаштво) Ликовна култура: (Споразумевање, Простор, Материјали) Физичко васпитање: (Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине; Физичка и здравствена култура)

ЈЕДНОДНЕВНА ЕКСКУРЗИЈА

ВРЕМЕ, ТРАЈАЊЕ, ПУТНИ ПРАВАЦ, НОСИОЦИ	ЦИЉЕВИ наставе у природи	ОПШТИ ЗАДАЦИ једнодневне екскурзије
<p>ВРЕМЕ: мај-јун ТРАЈАЊЕ: 1 дана ПРЕДЛОЖЕНИ ПУТНИ ПРАВАЦ: Пожега – Врњачка Бања-манастир Жича – Пожега НОСИОЦИ: -директор, - стручни вођа пута, - наставници разредне наставе</p>	<p>-непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, -упознавање културног наслеђа, природних богатстава и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.</p>	<p>-проучавање објекта и феномена у природи, - уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима, - развијање интересовања за природу и еколошке навике, - упознавање начина живота и рада људи појединих крајева, -развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима, – уочавање облика рељефа и површинских вода у околини, - упознавање карактеристичних биљака и животиња, – посете заштићеним природним подручјима, – упознавање с прошлости и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи), – развијање способности оријентације у простору и времену;</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

-Организује се родитељски састанак и пружају се информације о планираном -ученици се унапред упознају са местом у које одлазе, условима живота у којима се организује излет, облицима и садржајима рада, начином превоза и понашањем у току пута, одећи, обући, појединим спорторекреативним активностима које ће се тамо реализовати. - спроводи се програм који се односи на остваривање постављених образовно-васпитних циљева и задатака излета - поштују се договорена правила понашања у току боравка - ученици, подељени у групе, уз помоћ наставника припремају кратке реферате о областима и местима која посећују. - уважава индивидуалне карактеристике ученика, разлике у њиховим потребама и могућностима - подстиче се сарадња и тимски рад, самосталност и лична одговорност.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 8.Одговоран однос према здрављу 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик: (Језичка култура и Књижевност) Ликовна култура: (Споразумевање, Простор, Материјали) Физичко васпитање: (Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине; Физичка и здравствена култура) Математика: (Мерење и мере) Свет око нас: (Култура живљења, Насеља, Рељеф, Саобраћај, Човек ствара, Материјали, Оријентација у простору и времену, Разноврсност природе) Музичка култура: (Извођење музике и Музичко стваралаштво)

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција
за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење,
способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог
развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање
другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских
слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне
равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности
Републици
Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског
народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување
националне
и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања
и
васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем
школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа
становништва
Републике Србије као државе засноване на знању.

Наставни план за трећи разред основног образовања и васпитања

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмети

редни број	А - Обавезни наставни предмети	Фонд часова	
		недељни	годишњи
1.	Српски језик	5	180
2.	Страни језик – Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Природа и друштво	2	72
5.	Ликовна култура	2	72

6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
укупно А		21	756
редни број	Б - Изборни програми	Фонд часова	
		недељни	годишњи
1.	Верска настава / Грађанско васпитање	1	36
укупно Б		1	36
укупно А+Б		22	792

Напомена:

Ученик бира један од понуђених изборних програма (Верска настава или Грађанско васпитање).

редни број	Облик образовно васпитног рада	фонд часова	
		недељни	годишњи
1.	Редовна настава	22	756
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатна настава	1	36
4.	Настава у природи	7-10 дана годишње	
редни број	Остали облици образовно васпитног рада	фонд часова	
		недељни	годишњи
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1 дан годишње	

Напомена:

Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметност, медија и спорта.

Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Српски језик

Назив предмета:	СРПСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.
Разред:	трећи
Годишњи фонд часова:	180 часова

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА			
Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1. Језик (граматика, правопис и ортоепија)	19	41	60
2. Књижевност (лирика, епика, драма, популарни и информативни текстови)	44	34	78
3. Језичка култура (усмено и писмено изражавање: препричавање, причање, описивање, усмена и писмена вежбања)	14	28	42
Укупно (све од 1. до 3.)	77	103	180

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – чита са разумевањем различите текстове; – опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; – изнесе своје мишљење о тексту; – разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и 	КЊИЖЕВНОСТ	ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Лирска поезија 1 Душан Костић: <i>Септембар</i> 2 Григор Витез: <i>Какве је боје поток/</i> Десанка Максимовић: <i>Вожња</i> 3 Душан Васиљев: <i>Зима</i> 4 Мирослав Антић: <i>Шта је највеће/</i> Ф Г Лорка: <i>Луцкаста песма</i> 5 Драган Лукић: <i>Свакога дана/ Шта је отац</i> 6 Бранислав Црнчевић: <i>Љутило мече/</i>

<p>драмски текст;</p> <ul style="list-style-type: none"> – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; – уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); – разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; – разуме идеје књижевног дела; – уочи основне одлике народне бајке; – разликује народну од ауторске бајке; – представи главне особине јунака; – уочи основне одлике народне епске песме; – уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; – разликује опис од приповедања у књижевном делу; – покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту; – уочи хумор у књижевном делу; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитије песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове; – разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима; – одреди основне 		<p>Љубивоје Ршумовић: <i>Аждаја своје чеду тепа</i></p> <p>7 Милован Данојлић: <i>Љубавна песма</i></p> <p>8 Љубивоје Ршумовић: <i>Домовина себрани лепотом</i></p> <p>9 Химна Светоме Сави</p> <p>10 Бранко Стевановић: <i>Занимање Марка Краљевића</i></p> <p>Епска поезија</p> <p>11 Народне песме: <i>Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића</i></p> <p>Проза</p> <p>1 Ла Фонтен: <i>Цврчак и мрав/Езоп: Корњача и зец</i></p> <p>2 Народна приповетка: <i>Свети Сава и сељак без среће</i></p> <p>3 Народна бајка: <i>Чардак ни на небу ни на земљи</i></p> <p>4 Народна приповетка: <i>Свијету се не може угодити</i></p> <p>5 Бранко Ћопић: <i>Изокренута прича</i></p> <p>6 Оскар Вајлд: <i>Себични џин</i></p> <p>7 Светлана Велмар Јанковић: <i>Златно јагње</i> (одломак)</p> <p>8 Бранко В Радичевић: <i>Прича о дечаку и Месецу</i></p> <p>9 Ијан Макјуен: <i>Реч-две о Питеру</i> (одломак)</p> <p>10 Јохана Шпири: <i>Хајди</i> (одломак)</p> <p>11 Народна бајка: <i>Баш-Челик</i> (читање у наставцима)</p> <p>12 Јасминка Петровић: <i>Од читања се расте</i> (читање у наставцима)</p> <p>Драмски текстови</p> <p>1 Душан Радовић: <i>А зашто он вежба</i></p> <p>2 Александар Поповић: <i>Лед се топи</i></p> <p>3 Јованка Јоргачевић: <i>Никад два добра</i></p> <p>4 Лаза Лазић: <i>Суђење</i></p> <p>Популарни и информативни текстови</p> <p>Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др</p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <p>1 Бранко Ћопић: <i>Доживљаји Мачка Тоше</i></p>
---	--	---

<p>граматичке категорије именица, придева и глагола;</p> <ul style="list-style-type: none"> – примењује основна правописна правила; – јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо; – споји више реченица у краћу и дужу целину; – препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; – извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; – варира језички израз; – попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); – учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника 		<p>2 Избор из поезије Душана Радовића (<i>Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ђачке исповести, Здравница, Плави зец</i> и друге песме)</p> <p>3 Браћа Грим: <i>Бајке</i> (по избору)</p> <p>Књижевни појмови:</p> <ul style="list-style-type: none"> – лирска песма, – химна, – епска песма, – народна бајка, – роман, – поређење, – персонификација (на нивоу препознавања), – опис, – дијалог, – приповедање, – епски јунак, – драмска радња
	<p>ЈЕЗИК</p> <p>Грамматика, правопис и ортоепија</p>	<p>Врсте речи:</p> <p>именице (градивне, збирне); придеви (присвојни, градивни); род и број придева;</p> <p>заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола</p> <p>Подела речи на крају реда (граница на самогласник)</p> <p>Управни говор (први и други модел)</p> <p>Неуправни говор</p> <p>Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл), празника, наслова књига и часописа;</p> <p>Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: <i>-ов, -ев, -ин; -ски, -чки, -шки</i>)</p> <p>Речца не уз именице и придеве.</p> <p>Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа)</p> <p>Сугласник ј (између самогласника <i>и-о</i> и <i>о-и</i>)</p> <p>Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности)</p>
	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Краћи и дужи текстови – књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови.</p>

		<p>Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (услено и писано) Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) – услено и писано. Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл).</p> <p>Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире)</p> <p>Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго.</p> <p>Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност) Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл</p>
--	--	---

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ
Област: Говорна култура
<p>1СЈ.0.1.1. Познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике.</p> <p>1СЈ.0.1.2. Користи форме учтивог обраћања.</p>

<p>1CJ.0.1.3. Казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. певушења или скандирања.</p> <p>1CJ.0.1.4. Уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља.</p> <p>1CJ.0.1.5. Уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације.</p> <p>1CJ.0.1.6. Уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање.</p> <p>1CJ.0.1.7. Уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју.</p> <p>1CJ.0.1.8. Уме да одбрани своју тврдњу или став.</p>		
Област: Вештина читања и разумевање прочитаног		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1CJ.1.2.1. Влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста.</p> <p>1CJ.1.2.2. Одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, где, када, колико и сл.).</p> <p>1CJ.1.2.3. Препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту.</p> <p>1CJ.1.2.4. Познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора, садржај, речник).</p> <p>1CJ.1.2.5. Одређује основну тему текста.</p> <p>1CJ.1.2.6. Разуме дословно значење текста.</p> <p>1CJ.1.2.7. Разликује књижевноуметнички од информативног текста.</p> <p>1CJ.1.2.8. Процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се</p>	<p>1CJ.2.2.1. Чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије.</p> <p>1CJ.2.2.2. Изводи једноставније закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима екта (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле).</p> <p>1CJ.2.2.3. Раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту</p> <p>1CJ.2.2.4. Успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/деталј који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму).</p> <p>1CJ.2.2.5. Одређује основни смисао текста и његову намену.</p> <p>1CJ.2.2.6. Препознаје фигуративно значење у тексту.</p>	<p>1CJ.3.2.1. Изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста.</p> <p>1CJ.3.2.2. Повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ).</p> <p>1CJ.3.2.3. Разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора vs. мишљења учесника у догађају).</p> <p>1CJ.3.2.4. Изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст.</p> <p>1CJ.3.2.5. Представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм).</p> <p>1CJ.3.2.6. Процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који део текста боље описује дату слику, да ли је</p>

<p>допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате.</p>	<p>1CJ.2.2.7. Изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.). 1CJ.2.2.8. Износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова. 1CJ.2.2.9. Издваја делове текста који су му нејасни. 1CJ.2.2.10. Вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације.</p>	<p>упутство за (познату) игру потпуно и сл.). 1CJ.3.2.7. Објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своје предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста).</p>
Област: Писмено изражавање		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1CJ.1.3.1. Пише писаним словима ћирилице. 1CJ.1.3.2. Уме да се потпише. 1CJ.1.3.3. Почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1CJ.1.3.4. Употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе. 1CJ.1.3.5. Пише кратким, потпуним реченицама једноставне структуре. 1CJ.1.3.6. Издваја наслов, углавном се држи теме. 1CJ.1.3.7. Препричава кратак једноставн текст (до 400) речи. 1CJ.1.3.8. Користи скроман фонд речи (у односу на</p>	<p>1CJ.2.3.1. Зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу). 1CJ.2.3.2. Употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски /-чки/-шки); правилно пише гласове <u>ћ</u>, <u>ч</u>, <u>ђ</u>, <u>џ</u>; правилно пише сугласник <u>ј</u> у интервокалској позицији; правилно пише речцу <u>ли</u> и речцу <u>не</u>; употребљава запету при набрајању. 1CJ.2.3.3. Пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у</p>	<p>1CJ.3.3.1. Пише јасним, потпуним добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене. 1CJ.3.3.2. Јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста), добро распоређујући основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1CJ.3.3.3. Прилагођава језичко – стилски израз типу текста. 1CJ.3.3.4. Саставља кратак експозиторни текст. 1CJ.3.3.5. Користи богат фонд речи (у односу на узраст).</p>

<p>узрост); правилно их употребљава.</p> <p>1CJ.1.3.9. Пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни и сл.).</p> <p>1CJ.1.3.10. Пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије).</p>	<p>реченици, типове реченица, дужину реченице...).</p> <p>1CJ.2.3.4. Држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима.</p> <p>1CJ.2.3.5. Језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној).</p> <p>1CJ.2.3.6. Саставља кратак наративни текст.</p> <p>1CJ.2.3.7. Саставља кратак дескриптивни текст</p> <p>1CJ.2.3.8. Користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање).</p> <p>1CJ.2.3.9. Исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке).</p> <p>1CJ.2.3.10. Уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење).</p> <p>1CJ.2.3.11. Пише писмо (приватно) и уме да га адресира.</p>	
Област: Граматика и лексикологија		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1CJ.1.4.1. Препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе).</p> <p>1CJ.1.4.2. Препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат, футур).</p>	<p>1CJ.2.4.1. Одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе).</p> <p>1CJ.2.4.2. Препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве).</p>	<p>1CJ.3.4.1. Именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе).</p> <p>1CJ.3.4.4. Одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу</p>

<p>1CJ.1.4.3. Препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, узвичне, упитне, заповедне) и по потврдности/ одричности (потврдне и одричне).</p> <p>1CJ.1.4.4. Препознаје антонимију.</p> <p>1CJ.1.4.5. Препознаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневной комуникацији (у кући, школи и сл.).</p>	<p>1CJ.2.4.3.Препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу.</p> <p>1CJ.2.4.4.Препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребацује глаголе из једног глаголског времена у друго.</p> <p>1CJ.2.4.6.Одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, узвичне, упитне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне).</p> <p>1CJ.2.4.7.Саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику.</p> <p>1CJ.2.4.8.Препознаје синонимију.</p> <p>1CJ.2.4.9.Препознаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава.</p>	<p>ситуације текста/контекста у којем су употребљени.</p>
Област: Књижевност		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1CJ.1.5.1. Препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме.</p> <p>1CJ.1.5.2.Препознаје књижевне врсте (бајку и басну).</p> <p>1CJ.1.5.3.Одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту.</p> <p>1CJ.1.5.4.Одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту.</p>	<p>1CJ.2.5.1. Разликује лирску од епске песме.</p> <p>1CJ.2.5.2.Одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине – пословице, загонетке, брзалице).</p> <p>1CJ.2.5.3.Препознаје риму, стих и строфу у лирској песми.</p> <p>1CJ.2.5.4.Одређује карактеристичне особине, осећања,изглед и поступке ликова; односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту.</p> <p>1CJ.2.5.5.Уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту).</p>	<p>1CJ.3.5.1. Тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст.</p> <p>1CJ.3.5.2.Уочава узрочно – последичне везе међу догађајима у тексту.</p> <p>1CJ.3.5.3.Тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст.</p>

	<p>1CJ.2.5.6.Разликује приповедање од описивања и дијалога.</p> <p>1CJ.2.5.7.Разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту.</p>	
--	--	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
Језик	<ul style="list-style-type: none"> - Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања - Коришћење е-уџбеника, и др. - Користити правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање; - Примена индивидуализоване наставе. 	<p>монолошка, дијалочка, демонстративна илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
Књижевност	<ul style="list-style-type: none"> - Градити код ученика критичко мишљење анализом књижевних текстова. - Читање и разумевање текстова из читанке; - Читање и разумевање информативних и популарних текстова из часописа за децу; - Читање текстова у наставцима; - Увођење ученика у основне књижевне појмове и уочавање формалне разлике истих:, песма, прича драмски текст; - Уочавање ликова у тексту, хронолошког низа догађаја, места и времена дешавања радње; - Формирају и исказују своје ставове о делу које 	<p>монолошка, дијалочка, демонстративна илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални - фронтални - групни - рад у пару

	<p>слушају или читају;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изводе драмски текст на сцени; - Стичу читалачке навике читањем домаће лектире; - Илуструју одређени мотив из текста. - Богаћење речника путем усвајања непознатих речи из прочитанх текстова. 		
Језичка култура	<ul style="list-style-type: none"> - Увежбавати јасно, прецизно и разговетно изговарање реченице, поштовање интонације и правилно акцентовање у реченицама - Реализовати различите вежбе (правописне, језичке, лексичко-семантичке) - Правописне вежбе: диктат, аутодиктат, вежбе допуњавања и правилног избора речи; - Кроз игровне активности, посебно кроз језичке и ситуационе игре, увежбавати усмену комуникацију - Богаћење речника путем усвајања непознатих речи из прочитаних текстова. 	<p>монолошка, дијалошка, демонстративна илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални - фронтални - групни - рад у пару

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

- Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
- Праћењем постигнућа ученика, усменим и писменим проверама степена усвојености знања;
- Иницијални тест, причање, препричавање, читање, домаћи задаци контролне вежбе, провера од 15 мин., аутодиктат, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима. тестови по нивоима образовних стандарда.
- Бележењем постигнућа ученика оценом;
- Критеријуми оцењивања према Правилнику оцењивања;

- Свеске ученика и њихови практични радови;
- Свакодневне белешке током године.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик: компетенције за учење, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговорно учење у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Природа и друштво (Прошлост: историјски извори, начини живота данас и у прошлости;
 Природа, човек, друштво: облици рељефа, услови за живот, ланац исхране и међусобни
 утицаји у животним заједницама; Материјали: промене материјала)
 Математика (Мерење и мере: јединице мере)
 Музичка култура (Слушање музике: композиције различитог карактера; Музичко
 стваралаштво: стварање звучне приче)
 Ликовна култура (Споразумевање: слика, текст, звук, тумачење визуелних информација;
 кратки анимирани филмови)

Енглески језик

Назив предмета:	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред:	трећи
Годишњи фонд часова:	72 часа

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
Starter	1	3	4
1. Families	3	6	9
2. Countries	3	6	9

3. Favourites	3	5	8
4. Pets	3	5	8
5. Rooms	2	5	7
6. Free time	3	5	8
7. Food	3	5	8
8. Summer fun	4	7	11
Укупно	25	47	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
поздрави и отпоздрави, прим ењујући једноставна језичка средства, представи себе и другог; раз уме једноставна питања личн е природе и одговара на њих; разуме и саопшти једноставн е исказе који се односе на бр ојеве и количине.	STARTER	Реаговање на усмени и писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); усмено и писано изражавање прикладних поздрава. Слушање једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних
представи себе и другог; разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих; разуме једноставно исказане честитке и одговори на њих; упути једноставне честитке; разуме и, примењујући једно ставна језичка средства, наве де најуобичајеније активност и које се односе на прославе рођендана и празника; разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потреб ама, осетима и осећањима и р еагује на њих; изрази основне потребе, осет е и осећања једноставним јез ичким средствима	FAMILIES	Слушање једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних. Слушање једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан; реаговање на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки. Слушање једноставних исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих и туђих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на њих .
препозна и именује бића, пре дмете и места из непосредно г окружењ, разуме једноставн е описе бића, предмета и мес	COUNTRIES	Слушање једноставних исказа који говоре о броју и количини нечега; саопштавање броја и количине, постављање питања и одговарање на њих, усмено и писано, коришћењем

<p>та; опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; разуме и саопшти једноставне исказе којима се односе на бројеве и количине.</p>		<p>најједноставнијих језичких средстава</p>
<p>разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; упут и кратке и једноставне молбе; исказе и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; разуме једноставне описе бића, предмета и места; опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине; разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање</p>	<p>FAVOURITES</p>	<p>Слушање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање усменог и писаног одговора на исказану молбу коришћењем најједноставнијих језичких средстава; упућивање молби, исказивање захвалности и извињења. Слушање једноставних описа бића, предмета и места у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких описа бића, предмета и места; тражење и давање информација у вези са описом бића, предмета и места.</p>
<p>препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; разуме једноставне описе бића, предмета и места; опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање</p>	<p>PETS</p>	<p>Слушање текстова с једноставним исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања коришћењем најједноставнијих језичких средстава</p>

<p>разуме позив на заједничку активност и на прикладан начин реагује на њега; упути позив на заједничку активност; препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; разуме једноставне описе бића, предмета и места;</p> <p>опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих; тражи и пружи једноставна обавештења о положају у простору.</p>	<p>ROOMS</p>	<p>Слушање једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење); упућивање и прихватање/ одбијање позива на заједничку активност коришћењем најједноставнијих израза. Слушање текстова у којима се на једноставан начин описује положај у простору; усмено и писано тражење и давање информација о положају у простору коришћењем најједноставнијих језичких средстава</p>
<p>разуме једноставне текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; опише радње и способности користећи једноставна језичка средства.</p>	<p>FREE TIME</p>	<p>Слушање једноставних исказа који говоре о радњама и способностима у садашњости; описивање радњи и способности у садашњости, постављање питања и одговарање на њих, усмено и писано, коришћењем најједноставнијих језичких средстава</p>
<p>разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих;</p> <p>тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима.</p>	<p>FOOD</p>	<p>Слушање текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања коришћењем најједноставнијих језичких средстава</p>
<p>разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; саопшти једноставна упутства и налоге;</p> <p>разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време.</p>	<p>SUMMER FUN</p>	<p>Слушање једноставних исказа у вези са хронолошким временом и метеоролошким приликама; усмено и писано тражење и давање информација о хронолошком времену и метеоролошким приликама коришћењем најједноставнијих језичких средстава.</p> <p>Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање једноставних упутстава (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично)</p>

Кључни појмови садржаја: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: STARTER		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1.,1.1.2.,1.1.3.,1.1.4.,1.1.5., 1.1.7.,1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12.,1.1.16.,1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.20. 2.1.22.,2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7.,2.1.8., 2.2.1., 2.2.2.,2.2.3., 2.2.4. 2.3.2.	
Област: FAMILIES		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1.,1.1.2., 1.1.3.,1.1.4.,1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9.,1.1.10., 1.1.11.,1.1.16.1.1.12. 1.2.1.,1.2.2.,1.2.3., 1.2.4.	2.1.3.,2.1.14., 2.1.15., 2.1.20., 2.1.22. 2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4	
Област: COUNTRIES		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12.1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.,1.3.2	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4	
Област: FAVOURITES		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12.1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.15	
Област: PETS		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12.1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.15,2.3.2	
Област: ROOMS		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.12, 2.1.13,2.3.2	
Област: FREE TIME		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.12, 2.1.13,2.1.14, 2.1.15	
Област: FOOD		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.14.,1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.12, 2.1.13,2.3.1	
Област: SUMMER FUN		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11.,1.1.16.,1.1.17., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.15, 2.1.20	

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ОБЛАСТ/Т ЕМА	активности наставника	методе	облици рада
STARTER	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
FAMILIES	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
COUNTRIES	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка,	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару

		хеуристичка, глума, симулација.	
FAVOURITES	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
PETS	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
ROOMS	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
FREE TIME	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
FOOD	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд., ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
SUMMER FUN	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду,	Аудиовизуелна, вербална,	- индивидуални - фронтални

	креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	демонстративна, текстуална, илустративна, дијалогска, хеуристичка, глума, симулација.	- групни - рад у пару
--	---	---	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за **формативно и сумативно оцењивање**)

Праћењем постигнућа ученика, усменим и писменим проверама степена усвојености знања. Иницијални тест, причање, читање, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима. тестови по нивоима образовних стандарда, **усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, различите технике формативног оцењивања, задаци у радној свесци, додатни материјал.** Свакодневне белешке током године.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета енглески језик.
- Компетенције за учење, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговорно учење у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Математика (бројеви, рачунске операција са новцем), Музичка култура (песме, музички инструменти), Верска настава (прославе Божића и Васкрса код нас и у свету), Ликовна култура (боје, цртање, израда декорација Српски језик (алфабет у поређењу са абецедом, присвојни придеви, показне заменице, личне заменице, појам множине), Природа и друштво (државе света, материјали, хронолошко време, храна, кућни љубимци)

Математика

Назив предмета:	МАТЕМАТИКА
Циљ:	Циљ учења предмета математика је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Разред:	трећи
Годишњи фонд часова:	180 часова

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1. Бројеви	53	83	136
2. Геометрија	12	20	32
3. Мерење и мере	5	7	12
Укупно (све од 1. до 3.)	70	110	180

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1 000); – изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1 000); - подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; – одреди десетице и стотине најближе датом броју; - реши једначину са једном рачунском операцијом; – одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем;	БРОЈЕВИ	Бројеви прве хиљаде Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак) Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак) Зависност резултата од промене компонената Једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \times x = b$ Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$ Римске цифре D, M Разломци облика $\frac{m}{n}$ ($m \leq n \leq 10$) Упоредивање разломака са једнаким именицима Децимални запис броја са једном децималом
	ГЕОМЕТРИЈА	Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу) Угао, врсте углова Троугао, врсте троуглова Кружница и круг Правоугаоник и квадрат Обим троугла, квадрата и правоугаоника Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира Конструкције троугла и кружнице

<p>– реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину;</p> <p>- уочи делове целине и запише разломке облика $(m \leq n \leq 10)$</p> <p>– упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким именицима;</p> <p>– резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом;</p> <p>– уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа;</p> <p>– чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);</p> <p>– црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат;</p> <p>- конструише троугао и круг;</p> <p>– именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга;</p> <p>– разликује врсте углова и троуглова;</p> <p>– одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца;</p> <p>– опише особине правоугаоника и квадрата;</p> <p>– преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства;</p> <p>- користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;</p> <p>– чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и</p>	<p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p>	<p>Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи</p> <p>Мерење масе (kg, g, t)</p> <p>Мерење времена (деценија, век, секунд)</p> <p>Мерење дужине (mm, km)</p> <p>Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl)</p> <p>Мерење површине геометријских фигура задатом мером</p>
---	----------------------	---

<p>времена;</p> <p>– упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време);</p> <p>– измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом);</p> <p>– примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама</p>		
---	--	--

Кључни појмови садржаја: бројеви прве хиљаде, разломак, децимални запис броја, круг, троугао, правоугаоник, квадрат, угао, паралелне праве, нормалне праве, појам површине, једначине и неједначине, мерење дужине, масе, времена и запремине течности.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Бројеви		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1МА.1.1.1. Зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој.</p> <p>1МА.1.1.2. Рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде.</p> <p>1МА.1.1.3. Множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде.</p> <p>1МА.1.1.4. Уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом.</p> <p>1МА.1.1.5. Уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде.</p> <p>1МА.1.3.1. Уме да прочита и формално запише разломак $\frac{1}{n}$</p>	<p>1МА.2.1.1. Уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем.</p> <p>1МА.2.1.2. Уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју.</p> <p>1МА.2.1.3. Сабира и одузима, рачуна вредност израза.</p> <p>1МА.2.1.4. Рачуна вредност израза са највише две операције.</p> <p>1МА.2.1.5. Уме да решава једначине.</p> <p>1МА.2.3.1. Уме да препозна разломак $\frac{a}{b}$ ($b \leq 10, a < b$) када је графички приказан на фигури подељеној на b делова.</p> <p>1МА.2.3.2. Уме да израчуна n-ти део неке целине и</p>	<p>1МА.3.1.1. Уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака.</p> <p>1МА.3.1.2. Зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени.</p> <p>1МА.3.1.3. Уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет.</p> <p>1МА.3.1.4. Уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми.</p> <p>1МА.3.1.5. Уме да одреди решења неједначина са једном операцијом.</p> <p>1МА.3.3.1. Уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак $\frac{a}{b}$ ($b \leq 10, a < b$).</p>

($n \leq 10$) и препозна његов графички приказ. 1MA.1.3.2. Уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине.	обрнуто, упоређује разломке облика $\frac{1}{n}$ ($n \leq 10$).	1MA.3.3.2. Зна да израчуна део $\frac{a}{b}$ ($b \leq 10$, $a < b$) неке целине и користи то у задацима.
---	---	---

Област: Геометрија

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1MA.1.2.1. Уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, кру, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност). 1MA.1.2.2. Зна јединице за мерење дужине и њихове односе. 1MA.1.2.3. Користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица. 1MA.1.2.4. Користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица.	1MA.2.2.2. Претвара јединице за мерење дужине. 1MA.2.2.4. Уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама. 1MA.2.2.5. Уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама.	1MA.3.2.1. Претвара јединице за мерење површине из већих у мање. 1MA.3.2.2. Уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника. 1MA.3.2.4. Уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама.

Област: Мерење и мере

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1MA.1.4.2. Зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml). 1MA.1.4.3. Зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t). 1MA.1.4.4. Уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме.	1MA.2.4.2. Зна јединице за време (секунд, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама. 1MA.2.4.3. Претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање. 1MA.2.4.4. Претвара јединице за мерење масе из већих у мање.	1MA.3.4.1. Зна јединице за време (секунд, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама. 1MA.3.4.2. Претвара јединице за мерење запремине течности. 1MA.3.4.3. Претвара јединице за мерење масе.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
-------------	------------	--------	-------------

<p>Бројеви</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Сlikовно представљање бројева и места броја у бројевном низу ради разумевању декадног бројевног система. - Увежбавање технике рачунања, како би ученици стекли сигурност и спретност при усменом и писменом рачунању. - Решавање проблема из реалних животних ситуација или других предметних области. - Кроз практичне активности деобе и спајања, лепљења и сечења погоднег дидактичког материјала објаснити ученицима појам разломка. 	<p>монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичко математичке), решавање проблема метода графичких радова</p>	<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални - фронтални - рад у пару - групни
<p>Геометрија</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Уочавање и именовање гометријских фигура у окружењу. - Цртање правих и углова помоћу лењира и троугаоника или два троугаоника. - Усвајање поступка конструкције кружнице/круга шестаром и увиђање да су круг и кружница одређени центром и полупречником. - Подстицање ученика да самостално откривају формуле израчунавања обима и површине. - Пресликавање једноставних геометријске фигуре на квадратној мрежи или тачкастој мрежи симетрично. - Развијање геометријског мишљења реализацијом следећих активности: посматрање, прављење модела, 	<p>монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, решавање проблема метода графичких радова</p>	<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални - фронтални - рад у пару

	цртање, склапање и растављање делова фигуре.		
Мерење и мере	<ul style="list-style-type: none"> - Применом очигледних средстава упознати ученике за мерним јединицама. - Решавање једноставнијих проблема повезивањем са свакодневним ситуацијама. - Увежбавање процене и мерења различитих предмета из окружења. 	<p>монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, метода графичких радова</p>	<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални - фронтални

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

- Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са
Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
- Праћење и процењивање степена остварености исхода, да се што објективније процени развој и напредовање ученика.
- **Праћењем постигнућа ученика усменим и писменим проверама; иницијални тест, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови, контролне вежбе, домаћи задаци, провера од 15 мин.**
- Бележењем постигнућа ученика оценом.
- Свеске ученика и њихови практични радови.
- Свакодневне белешке током године.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математике: рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

- Природа и друштво (Оријентација у простору и времену: географска карта Србије, план насеља)
- Музичка култура (Извођење музике: елементи музичког писма)
- Ликовна култура (Материјали: својства материјала; Споразумевање: лепо писање, плакат, позивнице, честитке; Композиција: орнамент. традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија)

Природа и друштво

Назив предмета:	ПРИРОДА И ДРУШТВО
Циљ:	Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему
Разред:	трећи
Годишњи фонд часова:	72 часова

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1. Природа, човек, друштво	23	16	39
2. Оријентација у простору и времену	5	4	9
3. Прошлост	3	3	6
4. Кретање	4	4	8
5. Материјали	4	6	10
Укупно (све од 1. до 5.)	39	33	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; - одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; - илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; - примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; - повеже различита 	<p>МОЈ КРАЈ</p> <p>Природа, човек, друштво</p>	<p>Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф у мом крају.</p> <p>Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро.</p> <p>Површинске воде у мом краја.</p> <p>Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот).</p> <p>Производне и непроизводне делатности и њихова међузависност.</p> <p>Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност.</p> <p>Значај и улога саобраћаја. Путнички, теретни и информациони саобраћај. Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну вожњу ролера, тротинета и бицикла.</p>

<p>занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи;</p> <ul style="list-style-type: none"> - повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи; - примени правила безбедног понашања у саобраћају; - разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; - повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; - очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; - прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; - илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; - примени поступке (мере) заштите од заразних болести; - се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења; - опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; - идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије; - користи временске одреднице (година, деценија, век) у 		<p>Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи. Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха). Мерење температуре воде, ваздуха и тела. Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; - Водене животне заједнице: баре, језера и реке. <p>Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови. Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница. Значај и заштита вода и водених животних заједница. Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима. Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).</p>
	Оријентација у простору и времену	<p>Главне стране света. Умањено приказивање објеката и приказивање из „птичије“ перспективе. План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци). Мој крај на географској карти Републике Србије. Временске одреднице (датум, година, деценија и век).</p>
	Прошлост	<p>Историјски извори (материјални, писани и усмени). Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају. Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја. Начин живота данас и у прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре.</p>
	Кретање	<p>Кретање тела по путањи (правилнијско и криволинијско).</p>

<p>свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости;</p> <ul style="list-style-type: none"> - прикупи и представи податке о прошлости породице и краја; - повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; - доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; - разликује природне и вештачке изворе светлости; - повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; - повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора; - разликује повратне и неповратне промене материјала - уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина; - одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; - објасни како рециклажа помаже очувању природе; - изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/ закључком; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - представи резултате 			<p>Утицај јачине деловања на пређено растојање тела.</p> <p>Дејство Земљине теже – падање тела. Утицај облика тела на брзину падања.</p> <p>Извори светлости (природни и вештачки). Како настаје сенка – облик и величина сенке.</p> <p>Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук као информација. Заштита од буке.</p>
		<p>Материјали</p>	<p>Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање).</p> <p>Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна).</p> <p>Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања.</p> <p>Топлотна проводљивост материјала.</p> <p>Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца).</p> <p>Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала.</p> <p>Рационална потрошња.</p> <p>Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.</p>

истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др); - повеже резултате рада са уложеним трудом.			
--	--	--	--

Кључни појмови садржаја: крај, човек, животне заједнице, оријентација у времену и простору, прошлост краја, кретање, материјали.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Жива и нежива природа		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД.1.1.1. Прави разлику између природе и производа људског рада.</p> <p>1ПД.1.1.2. Зна ко и шта чини живу и неживу природу.</p> <p>1ПД.1.1.3. Зна заједничке карактеристике живих бића.</p> <p>1ПД.1.1.4. Уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања.</p> <p>1ПД.1.1.5. Препознаје и именује делове тела живих бића.</p> <p>1ПД.1.1.6. Разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима.</p>	<p>1ПД.2.1.1. Разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима.</p> <p>1ПД.2.1.2. Зна основне разлике између биљака, животиња и људи.</p> <p>1ПД.2.1.3. Примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића.</p> <p>1ПД.2.1.4. Зна улогу основних делова живих бића.</p> <p>1ПД.2.1.5. Разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту.</p> <p>1ПД.2.1.6. Разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници.</p>	<p>1ПД.3.1.1. Разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима.</p> <p>1ПД.3.1.2. Разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића.</p>
Област: Екологија		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД.1.2.3. Разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе.</p>	<p>1ПД.2.2.3. Зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса.</p> <p>1ПД.2.2.4. Зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити.</p>	
Област: Материјали		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

<p>1ПД 1.3.1. Зна основна својства воде, ваздуха и земљишта.</p> <p>1ПД 1.3.2. Зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала.</p> <p>1ПД.1.3.3. Зна да различите животне намирнице садрже различите састојке.</p> <p>1ПД 1.3.4. Зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност.</p> <p>1ПД 1.3.5. Зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу.</p> <p>1ПД 1.3.6. Зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха.</p>	<p>1ПД 2.3.1. Зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање.</p> <p>1ПД.2.3.2. Зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава.</p> <p>1ПД 2.3.3. Разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису.</p> <p>1ПД 2.3.4. Зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу.</p> <p>1ПД 2.3.5. Разликује повратне и неповратне промене материјала.</p>	<p>1ПД 3.3.1. Разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи.</p> <p>1ПД.3.3.2. Примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу.</p>
Област: Кретање и оријентација у простору		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД 1.4.1. Уме да препозна кретање тела у различитим појавама.</p> <p>1ПД 1.4.2. Зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти.</p> <p>1ПД 1.4.3. Уме да одреди стране света помоћу Сунца.</p> <p>1ПД 1.4.4. Зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век.</p> <p>1ПД.1.4.5. Уме да прочита тражене информације са часовника и календара.</p>	<p>1ПД 2.4.1. Зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела.</p> <p>1ПД.2.4.2. Зна да се светлост креће праволинијски.</p> <p>1ПД 2.4.3. Уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља.</p> <p>1ПД 2.4.4. Уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода.</p> <p>1ПД 2.4.5. Уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена.</p>	<p>1ПД 3.4.1. Уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова.</p>

Област: Друштво		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД 1.5.1. Зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови.</p> <p>1ПД 1.5.2. Зна основна правила понашања у породици, школи и насељу.</p> <p>1ПД 1.5.3. Зна које људске делатности постоје и њихову улогу.</p> <p>1ПД.1.5.4. Зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите.</p> <p>1ПД.1.5.5. Зна поступке за очување и унапређење људског здравља.</p> <p>1ПД 1.6.2. Зна основне типове насеља и њихове карактеристике.</p>	<p>1ПД 2.5.1. Зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова.</p> <p>1ПД 2.5.2. Зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама.</p> <p>1ПД 2.5.3. Разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности.</p>	<p>1ПД.3.5.1. Разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима.</p> <p>1ПД.3.5.2. Разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују.</p>

Област: Држава Србија и њена прошлост

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД.1.6.1. Зна основне облике рељефа и површинских вода.</p> <p>1ПД.1.6.2. Зна основне типове насеља и њихове карактеристике.</p> <p>1ПД 1.6.4. Зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости.</p> <p>1ПД 1.6.5. Зна основне информације о начину живота људи у прошлости.</p> <p>1ПД 1.6.6. Зна шта су историјски извори и именује их.</p>	<p>1ПД.2.6.1. Препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини.</p> <p>1ПД.2.6.2. Зна основне облике рељефа и вода у држави Србији.</p> <p>1ПД.2.6.3. Разуме повезаност природно-географских фактора-рељеф, вода, клима – делатности људи.</p> <p>1ПД 2.6.5. Уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад.</p>	

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
Природа, човек, друштво	– Организовање часова у природи у циљу уочавања видљивих карактеристика живог света у окружењу.	монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна,	индивидуални фронтални рад у пару групни

	<ul style="list-style-type: none"> – Илустровање појава и процеса из свакодневног живота. – Ученици вербално или ликовно изражавају своја запажања. – Применити поступке процењивања и груписања. – Уочавање сличности и различитости ради класификовања. – Примена поступака праћења и посматрања ради запажања промена; – Записивање графичко, симболичко опажања. 	<p>текстуална, метода писаних радова</p>	
Оријентација у простору и времену	<ul style="list-style-type: none"> - У циљу планирања даљег рада и лакшег усвајања знања уважавају се искуства и знања које је ученик изградио ван школе. - Подстицањем примене наученог у свакодневном животу. - Илустровање појава и процеса из свакодневног живота – Навођење, показивање, објашњавање примера из природног и друштвеног окружења; - Описивање – вербално или ликовно изражавање; - Примена поступака праћења и посматрања ради запажања промена; – Записивање опажања. - Примена игровних активности. 	<p>монолошка, дијалогска, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности</p>	<p>индивидуални фронтални рад у пару групни</p>
Прошлост	<ul style="list-style-type: none"> – Интегрисање садржаја у којем постоји хоризонтална и вертикална повезаност унутар истог предмета и различитих наставних предмета. 	<p>монолошка, дијалогска, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности</p>	<p>индивидуални фронтални рад у пару групни индивидуализовани</p>

	<p>– Подстицање радозналости и интересовања за учење и континуирано сазнавање.</p> <p>– Илустровање појава и процеса из свакодневног живота – навођење, показивање, објашњавање примера из природног и друштвеног окружења.</p>		
Кретање	<p>– Часови у природи у циљу уочавања и усвајања појмова везаних за кретање.</p> <p>– Илустровање појава и процеса из свакодневног живота.</p> <p>– Ученици вербално или ликовно изражавају своја запажања.</p>	<p>монолошка, дијалошка, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности</p>	<p>индивидуални фронтални рад у пару групни</p>
Материјали	<p>- Коришћење предмета и модела на којима је могуће уочити карактеристике и особине појединих материјала.</p> <p>– Прилагођавање задатака сваком ученику или групи, зависно од њихових способности.</p>	<p>монолошка, дијалошка, илустративна, текстуална, метода писаних радова</p>	<p>индивидуални фронтални рад у пару групни</p>

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

- Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
- Континуирано и на примерен начин указивање ученику на квалитет његовог постигнућа.
- Ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.
- Праћењем постигнућа ученика усменим и писменим проверама; активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе, домаћи задаци.
- Бележењем постигнућа ученика оценом.
- Свеске ученика и њихови практични радови.
- Свакодневне белешке током године.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета природа и друштво: рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик (Књижевност: прозни и поетски текстови, информативни текстови, епска поезија; усмена књижевност; Језик: врсте речи, Језичка култура: описивање доживљеног)
Музичка култура (Слушање музике: различити жанрови; музика и здравље.; Извођење музике: елементи музичког писма, певање и извођење музичких игара, певање песама уз покрет, дечји инструменти и свирање на њима.)
Ликовна култура (Материјали: својства материјала, својства материјала за ликовно обликовање, материјали који могу да се користе као алатке; Споразумевање: визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, говор тела, поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације; Композиција: орнамент, традиционална и савремена употреба орнамената)
Физичко и здравствено васпитање (Физичке способности: вежбе за развој брзине и експлозивне снаге, вежбе за развој координације; Здравствено васпитање: моје срце – пулс, дисање и вежбање.)

Ликовна култура

Назив предмета:	ЛИКОВНА КУЛТУРА
Циљ:	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
Разред:	трећи
Годишњи фонд часова:	72 часова

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1. Материјали	8	22	30
2. Споразумевање	8	10	18
3. Композиција	8	4	12
4. Простор	9	3	12
Укупно (све од 1. до 4.)	33	39	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; - повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; - преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; - изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама; - користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; - протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; - укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; - изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем; - распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; - разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и 	Материјали	<p>Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене текстуре.</p> <p>Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа.</p>
	Споразумевање	<p>Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.</p> <p>Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет.</p> <p>Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке...</p>
	Композиција	<p>Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.</p>
	Простор	<p>Облици у простору. Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама...</p>

<p>ученичких радова, уважавајући различитости; - учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; - разматра,шта и како је учио/ла и где та знања може применити.</p>		<p>Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.</p>
--	--	---

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија, боја, текстура.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
Материјали	<ul style="list-style-type: none"> - Играње, дидактичке и едукативне игре. - Организовање часова у природи. - Ученицима показати само оно што може да подстакне сопствене напоре ученика да нађе своје решење ликовног проблема. 	<ul style="list-style-type: none"> дијалoшка демонстративна молошка експериментална илустративна 	<ul style="list-style-type: none"> индивидуални фронтални рад у пару групни
Споразумевање	<ul style="list-style-type: none"> - Реализовати двосмерну комуникацију засновану на размени информација, мишљења и ставова са питањима и одговорима (обратити пажњу на формулацију питања). - Тумачење слика независно од додатних информација као што су звук, текст и др; - Одабраним причама развијати креативне идеје. 	<ul style="list-style-type: none"> дијалoшка молошка демонстративна илустративна 	<ul style="list-style-type: none"> индивидуални фронтални рад у пару
Композиција	<ul style="list-style-type: none"> - Користити мултимедијалне садржаје. - Примена различитих метода и облика рада - Користити уметничка дела као мотивацију за стваралачки рад. 	<ul style="list-style-type: none"> дијалoшка демонстративна илустративна експериментална молошка 	<ul style="list-style-type: none"> индивидуални фронтални
Простор	<ul style="list-style-type: none"> - Одабране садржаје је потребно повезати са причом о томе како се развијају креативне идеје. - Примењивати аналитичко 	<ul style="list-style-type: none"> дијалoшка демонстративна молошка илустративна 	<ul style="list-style-type: none"> индивидуални фронтални

	посматрање кретања у простору. - Користити мултимедијалне садржаје.		
--	--	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

- Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са
 Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
- Иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе
- Вођење педагошке документације у којима су елементи за процењивање и оцењивање: однос према раду и активност
 на часу, самостални практични рад, учествовање у естетској анализи, оригиналност, примена техника.
- Евиденција о учешћу ученика на такмичењима и конкурсима.
- Бележењем постигнућа ученика оценом.
- Блокови ученика и њихови практични радови.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета ликовне културе: рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

- Српски језик (Књижевност: садржај прозних и поетских текстова; Језичка култура: причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним, препричавање по плану.)
- Музичка култура (Извођење музике: дечји инструменти и начини свирања на њима; Музичко стваралаштво: стварање звучне приче од илустрација на краћи литерарни текст, од познатих музичких садржаја, звучних ономотопеја, стварање једноставне ритмичке и мелодијске пратње на направљеним инструментима.)
- Природа и друштво (Материјали: промене материјала, повратне и неповратне, својства материјала за ликовно обликовање, материјали који могу да се користе као алатке.)
- Ликовна култура (Материјали: својства материјала. својства материјала за ликовно обликовање, материјали који могу да се користе као алатке.)

Музичка култура

Назив предмета:	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Циљ:	Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.
Разред:	трећи
Годишњи фонд часова:	36 часова

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1. Слушање музике	7	1	8
2. Извођење музике	22	4	26
3. Музичко стваралаштво	/	2	2
Укупно (све од 1. до 3.)	29	7	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> - опише своја осећања у вези са слушањем музике; - примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; - изговара бројалице у ритму, уз покрет; - пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; - наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе; - разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; - повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима; - препозна музичку тему 	Слушање музике	<p>мпозиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика).</p> <p>Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине.</p> <p>Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар).</p> <p>Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу.</p> <p>Музичка прича. Филмска музика. Музички бонтон.</p> <p>Музика и здравље. Дигитализација.</p>
	Извођење музике	<p>Дидактичке музичке игре.</p> <p>Правилан начин певања – држање тела и дисање.</p> <p>Правилна дикција.</p> <p>Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера</p> <p>Певање песама уз покрет.</p>

<p>или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - повезује почетне тонове песама –модела и једноставних наменских песама са тонском висином; - комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; - свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; - осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; - осмисли музички одговор на музичко питање; - осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; - изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - коментарише своје и туђе извођење музике; - самостално или уз помоћ одраслих, к ористи предности дигитализације; - учествује у школским приредбама и манифестацијама. 		<p>Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од <i>ха</i> до <i>це</i>².</p> <p>Певање и свирање песама из нотног текста. Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима.</p> <p>Инструментална пратња по слуху.</p> <p>Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације.</p> <p>Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање (нотна трајања), јачина (динамичке ознаке – пиано, форте, крешендо и декрешендо), тонске висине (од <i>це</i>¹ до <i>ге</i>¹).</p> <p>Елементи музичког писма: линијски систем, виолински кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина ноте и одговарајуће паузе) у такту 2/4. Јединица бројања. Тактирање у 2/4 такту.</p>
	Музичко стваралаштво	<p>Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње.</p> <p>Музичка питања и одговори и музичка допуњалка.</p> <p>Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономотопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).</p>

Кључни појмови садржаја: певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, нотно писмо.

ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
Слушање музике	<ul style="list-style-type: none"> - Музичке активности се преплићу, на свим часовима се обрађују све области. - Користити мултимедијалне садржаје. - Примена различитих метода и облика рада. - Бирају се одабране композиције које трајањем и садржањем одговарају узрасту. 	дијалoшка, монологска демонстративна илустративна	индивидуални фронтални рад у пару групни
Извођење музике	<ul style="list-style-type: none"> - Повезивати покрет и певање извођењем различитих врста музичких игара. - Остваривање квалитетне комуникације у циљу развоја музичког укуса и интересовања ученика. 	монологска, дијалoшка демонстративна игровне активности	индивидуални фронтални рад у пару групни
Музичко стваралаштво	<ul style="list-style-type: none"> - Повезивати покрет и певање извођењем различитих врста музичких игара. - Стваралачки задаци се реализују по слуху, без записивања. 	дијалoшка, монологска демонстративна игровна активност илустративна	индивидуални фронтални рад у пару групни

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

- Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са
Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
- Иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе.
- Вођење педагошке документације у којима су елементи за процењивање и оцењивање: ангажовање, уложен труд и лично напредовање у складу са личним и музичким могућностима.
- Евиденција о учешћу ученика на такмичењима и конкурсима.
- Бележењем постигнућа ученика оценом.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичке културе: рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Музичка култура (Извођење музике: дечји инструменти и свирање на њима.)
Српски језик (Језичка култура: причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним, препричавање по плану.)
Ликовна култура (Материјали: својства материјала, за ликовно обликовање, материјали који се користе као алатке.)

Физичко и здравствено васпитање

Назив предмета:	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
Циљ:	Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Разред:	трећи
Годишњи фонд часова:	108 часова

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА			
Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1. Физичке способности	4	19	23
2. Моторичке вештине	48	26	74
3. Физичка и здравствена култура	4	7	11
Укупно (све од 1. до 3.)	56	52	108

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА		САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			
<ul style="list-style-type: none"> - примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - коригује сопствено држања тела на основу 	Физичке способности		<ul style="list-style-type: none"> Вежбе за развој снаге са и безреквизита. Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. имена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
	Моторичке	Атлетика	Техника трчања.

<p>савета наставника;</p> <ul style="list-style-type: none"> - правилно држи тело; - правилно подиже, носи и спушта терет; - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; - изведе дечји и народни плес; - користи терминологију вежбања; - поштује правила понашања на вежбалиштима; - поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; - примени правила игре; - навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; - прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; - правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима; - прати промене у тежини и висини код себе и других; - препозна здравствено стање када не треба да вежба; - примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; - уредно одржава простор у коме живи и борави; - користи здраве намирнице 	<p>вештине спорт и спортске дисциплине</p>		<p>Истрајно трчање.</p> <p>Скок удаљ згрчном техником.</p> <p>Бацање лоптице из залета.</p> <p>Скок увис прекорачном техником.</p>
		Спортска гимнастика	<p>Вежбе на тлу: вежбе и комбинације.</p> <p>Прескоци и скокови.</p> <p>Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе и вежбе променама висова и упора.</p> <p>Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди.</p>
		Основе тимских, спортских и елементарних игара	<p>Између четири ватре</p> <p>Мини-рукомет.</p> <p>Футсал – „мали фудбал“.</p>
		Плес и ритмика	<p>Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом.</p> <p>Народно коло „Савила се бела лоза винова“.</p> <p>Народно коло из краја у којем се школа налази.</p>
		Пливање	<p>Прилагођавање на водену средину и основна обука пливања.</p>
		Полигон	<p>Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.</p>
		Физичка и здравствена култура	<p>Култура вежбања и играња</p>

у исхрани; - повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; - препозна лепоту покрета у вежбању; - се придржава правила вежбања; - вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.		Здравствено васпитање	Моје срце – пулс. Дисање и вежбање. Хигијена простора за вежбање. Значај воћа и поврћа у исхрани. Значај воде за организам и вежбање. Поступање у случају повреде.
---	--	--------------------------	---

Кључни појмови садржаја: физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
Физичке способности	<ul style="list-style-type: none"> - Редовно вежбање. - Постепено увеђење термина везаних за вежбање. - Истицање неопходност поштовања правила. понашања током вежбања. - Организовање одељењска и такмичења на нивоу генерације. - Указивати на значај вежбања. - Примењивати одговарајуће облике и методе рада. 	монолошка, дијалошка, демонстративна, игровне активности	фронтална индивидуална у пару групни
Моторичке вештине спорт и спортске дисциплине	<ul style="list-style-type: none"> - Реализовати вежбе на отвореном простору. - Постепено увеђење термина везаних за вежбање. - Истицање неопходност поштовања правила понашања током вежбања. - Организовање одељењска и такмичења на нивоу генерације. - Указивати на значај вежбања. - Примењивати одговарајуће облике и методе рада. 	монолошка, дијалошка, демонстративна, игровне активности	фронтална индивидуална у пару групни
Физичка и здравствена култура	<ul style="list-style-type: none"> - Редовно вежбање. - Организовање боравка у природи. - Организовати дане здраве исхране. - Организовати ситуационе игре везаних за бригу о здрављу. 	монолошка, дијалошка, демонстративна, игровне активности	фронтална индивидуална у пару групни

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

- Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са
Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
- Иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе.
- Вођење педагошке документације у којима су белешке о нивоу ангажованости, вежбању у адекватној спортској опреми, постигнућима у моторичким вештинама и индивидуалном напретку сваког ученика према личним могућностима, **активно учествовање** на часовима, вежбање, играње,
- Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује: познавање основних правила елементарних и спортских игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране; учешће у ваннаставним активностима.
- Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка.
- Евиденција о учешћу ученика на такмичењима.
- Бележењем постигнућа ученика оценом.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања: сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Музичка култура (Извођење музике: правилан начин певања, певање песама по слуху различитог садржаја и карактера.)
Српски језик (Књижевност: информативни текстови о физичкој и здравственој култури)
Природа и друштво (Природа, човек, друштво: начини преношења и мере заштите од заразних болести; Материјали: међусобни утицај човека и окружења, утицај на здравље и живот кроз правила понашања.)

Дигитални свет

Назив предмета:	ДИГИТАЛНИ СВЕТ
Циљ:	Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.
Разред:	трећи
Годишњи фонд часова:	36 часова

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1. Дигитално друштво	9	11	20
2. Безбедно коришћење дигиталних уређаја	3	2	5
3. Алгоритамски начин размишљања	3	8	11
Укупно (све од 1. до 3.)	15	21	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - унесе текст (речи и реченице) помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста; - селекује и измени (обрише, дода) текст; - именује, сачува и поново отвори текстуалну датотеку; - допише текст на слику коришћењем едитора за текст у програму за обраду слике; - именује, сачува и поново отвори графичку датотеку; - објасни својим речима сврху коришћења прегледача и претраживача за приступ садржајима светске мреже; - осмисли кључне речи на основу којих ће на интернету тражити потребне дигиталне садржаје; - објасни својим речима на који начин се формирају резултати претраге интернета; - објасни својим речима због чега треба критички прићи садржајима који се налазе на интернету; - објасни својим речима због чега је неопходно да дигиталне садржаје пронађене на интернету користимо на етички начин; - наведе примере дигитализације у свакодневном животу током којих се стиче утисак да се дигитални уређај 	<p>Дигитално друштво</p>	<p>Унос краћег текста помоћу физичке и виртуелне тастатуре (функције Shift, Enter, Space bar, Caps Lock, Delete, Backspace тастера). Селектовање и основно едитовање текста (брисање, додавање). Чување текстуалног документа, именовање и поновно отварање. Додавање текстуалног објашњења на слику, чување, именовање и поновно отварање. Претраживање интернета (прегледачи, претраживачи, кључне речи, информисаност о томе како су резултати претраге одабрани и ранжирани; критички однос према резултатима претраге). Етичко коришћење туђих дигиталних материјала. Коришћење технологије ван школе-примери дигитализације у свакодневном животу у чијој је основи вештачка интелигенција.</p>

<p>понаша интелигентно;</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни шта је дигитални углед и како се он изграђује; - одабира дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом; - препозна дигитално насиље и реагује на одговарајући начин; - направи лични план коришћења дигиталних уређаја уз помоћ наставника; - означи начин комуникације путем интернета који највише одговара контексту у коме се комуникација дешава; - решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева понављање (програмски циклус); - утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма/програма који садржи понављање; - уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму/програму који садржи понављање; - решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева гранање; - наведе неке од оператора поређења (мање, веће и једнако) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања (тачно, нетачно); - наведе аритметичке операторе (+, -, * и /) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања; - примени блокове оператора поређења при креирању програма у визуелном програмском језику, који садрже гранање; - објасни потребу употребе гранања и понављања у програмима својим речима. 	<p>Безбедно коришћење дигиталних уређаја</p>	<p>Дигитални углед. Усклађеност дигиталних садржаја са узрастом корисника. Дигитално насиље. Примерена комуникација у дигиталном окружењу. Израда личног плана коришћења дигиталних уређаја.</p>
	<p>Алгоритамски начин размишљања</p>	<p>Осмишљавање алгоритама са гранањем који води до решења једноставног проблема. Оператори поређења и аритметички оператори. Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику. Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен. Уочавање и исправљање грешака у програму.</p>

Кључни појмови садржаја: уређивање текста, обрада слике, претраживање интернета, дигитални материјали, понашање у дигиталном окружењу, алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
Дигитално друштво	<ul style="list-style-type: none"> - Омогућити ученицима да користе рачунаре на начин који директно доприноси остваривању дефинисаних исхода учења. - Покретање одабраног програма за унос и обраду текста и показивање ученицима простор (виртуелни лист папира) у оквиру којег ће се приказати слова и знакови откуцани помоћу физичке или виртуелне тастатуре. - Увођење појма курсор. - Употреба тастатуре за куцање текста. <p>Објаснити како се куца велико слово (Shift + слово), размак између речи (Space bar), сва слова велика (Caps Lock), прелази у нови ред (Enter).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Могућност измене текста. Показати основно едитовање текста (брисање (Delete, Backspace) и додавање знакова, селектовање текста и његово брисање. - Коришћење опције за проверу правописа и граматике. - Поступак именовања и чувања текстуалне датотеке, отварање претходно сачуване датотеке. - Програм за цртање и обраду слика. - Показивање уноса текста на слику. - Поступак именовања и чувања графичке датотеке. - Претраживање интернета, правећи разлику између програма прегледача и програма претраживача. - Претраживање интернета помоћу кључних речи. - Објаснити да критичко мишљење није исто што и критика, већ да оно представља такав приступ информацијама који подразумева преиспитивање њихове тачности, порекла и сл. 	<p>монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности, решавање проблема</p>	<p>фронтални, индивидуални, рад у пару</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Осврт на етичко понашање када су садржаји светске мреже у питању. - Упознавање са примерима као што је дигитални маркетинг персонализован за корисника. - Разговор о употреби рачунара у пољопривреди, за управљање аутомобилима који немају возаче. 		
<p>Безбедно коришћење дигиталних уређаја</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Указати на чињеницу да сваки корисник интернета има свој дигитални углед, који се гради на основу: <ul style="list-style-type: none"> садржаја наших порука и начина на који су написане, на основу фотографија и видео-записа које делимо, онога што „лајкујемо”, видео-игрица које играмо, група у које смо укључени, веб-сајтова које посећујемо итд. - Дељењем информација на интернету, остављамо дигиталне трагове. Пре него што било шта (о себи или другима) поделимо или објавимо на интернету, веома је важно да размислимо шта објављујемо, због чега, ко ће то моћи да види, шта ће други мислити о нама, да ли тиме што објављујемо или шаљемо можемо некога да повредимо, како ће се осећати особе на које се то односи итд. - Разговор о омиљеним видео-играма ученика. - Проналажење игре, њеног описа на интернету и ПЕГИ ознаку (енгл. Pan-European Game Information) која говори ком је узрасту видео-игра намењена, односно указује на њен садржај. - Разговор о дигиталном насиљу. - Време током кога ученици користе дигиталне уређаје којима имају приступ. - Комуникација путем интернета. - Школска платформа за онлајн учење. - Друштвене мреже попут Фејсбука или Инстаграма 	<p>монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности, решавање проблема</p>	<p>фронтални, индивидуални, рад у пару</p>

	нису безбедна средина за особе млађе од 15 година.		
Алгоритамски начин размишљања	<p>- Блоковско програмирање локализовано на српски језик и решавање једноставних проблема.</p> <p>- Увођење појма гранања у програмима, кроз проблемски оријентисан приступ.</p> <p>- У склопу одабраног језика за визуелно програмирање који је локализован на српски језик приказати ученицима неколико примера програма који садрже блокове који омогућавају гранање (блок <i>Ако је-Онда</i> и/или блок <i>Ако је-Онда-У супротном</i>).</p> <p>- Представљање блокова у визуелном програмском језику који представљају аритметичке операторе (+, -, * и /) и приказ како се помоћу њих граде аритметички изрази.</p>	монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности, решавање проблема	фронтални, индивидуални, рад у пару, групни

**ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)**

- Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
- Иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе.
- Праћењем постигнућа ученика усменим и писменим проверама; активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, контролне вежбе, домаћи задаци.
- Бележењем постигнућа ученика оценом.
- Свеске ученика и њихови практични радови.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета дигитални свет: рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик (Језичка култура и Књижевност); Математика (Бројеви, Мерење и мере)
 Природа и друштво (Природа, човек, друштво; Оријентација у простору и времену; Материјали)
 Музичка култура(Извођење музике;Музичко стваралаштво)Ликовна култура(Споразумевање,Композиција,Материјали)

**НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ПОДРШКА У ОБРАЗОВАЊУ**

- За ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању, планирају се и спроводе мере за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), односно доноси индивидуални образовни план. Препоручени начини прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:
- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима;
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

Грађанско васпитање

Назив предмета:	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
Циљ:	Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.
Разред:	трећи
Годишњи фонд часова:	36 часова

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
1. Људска права	12
2. Демократско друштво	10
3. Процеси у савременом свету	8
4. Грађански активизам	6
Укупно (све од 1. до 4.)	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
	ЉУДСКА ПРАВА Сви различити, а сви	- Различитост Живот у заједници у којој би сви људи били

<p>- својим понашањем показује да прихвата различитост других;</p> <p>- препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства;</p> <p>- се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама;</p> <p>- препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима;</p> <p>- укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка;</p> <p>- објасни разлику између саосећања, солидарности и сажалења на датом примеру;</p> <p>- укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима;</p> <p>- наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце;</p> <p>- наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје;</p>	<p>равноправни</p>	<p>исти (по полу,узрасту,вери,националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице.Отвореност и затвореност за различитости.Различитости у нашој локалној заједници.</p> <p>- Равноправност мушкараца и жена</p> <p>Уважавање разлика уз једнака права,одговорности и могућности. Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности.</p> <p>- Осетљиве друштвене групе</p> <p>Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права.</p> <p>- Стереотипи и предрасуде</p> <p>Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију.</p> <p>- Дискриминација</p> <p>Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства.Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације. Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.</p>
	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p>Ја и други у локалној заједници</p>	<p>- Локална заједница</p> <p>Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права.Потребе и права које деца задовољавају у локалној заједници - за образовањем,здравственом заштитом, одмором, игром, учествовањем у спортским,кулурним и уметничким активностима.</p> <p>- Комуналне услуге</p> <p>Услуге од општег интереса за све грађане локалне заједнице – вода, превоз, путеви, паркинг, отпад, осветљење, паркови, пијаце, димничари.</p>

<p>- тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права;</p> <p>- наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави;</p> <p>- опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници;</p> <p>- пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење;</p> <p>- испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду;</p> <p>- заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.</p>		<p>- Институције и организације</p> <p>Локалне заједнице у области образовања, културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске организације.</p> <p>Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници.</p> <p>- Наша локална заједница</p> <p>Брига наше локалне заједнице о потребама и правима својих грађана. Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво, здравље).</p> <p>Доступност садржаја у нашем окружењу слепим или глумим особама, родитељима са дечијим колицима или особама у инвалидским колицима (пешачки прелази, школа, дом здравља, продавница, превоз). Брига деце о својој локалној заједници – о отпаду, биљкама и животињама, споменицима културе, уметничким делима, потрошњи воде, пружање помоћи онима којима је то потребно. Удружење грађана у нашем окружењу некад и сад.</p>
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Снага узајамне помоћи</p>	<p>- Солидарност</p> <p>Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима. Лажна солидарност. Разлика између саосећања, сажалења и солидарности. Примери акција солидарности у нашој локалној заједници (мобе, добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца). Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције).</p> <p>Медији као подршка солидарности.</p> <p>- Волонтирање</p> <p>Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама.</p> <p>Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне помоћи, човекољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца). Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници.</p>

	<p style="text-align: center;">ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p> <p style="text-align: center;">Акција солидарности у локалној заједници</p>	<p>- Планирање и извођење акције солидарности у локалној заједници</p> <p>Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ. Одређивање циља акције. Припрема плана акције- подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције –видео, фотографије, текстови и сл.</p> <p>Промоција акције на нивоу школе –приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу.Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.</p>
--	---	--

Кључни појмови садржаја: равноправност, стереотипи и предрасуде, дискриминација, локална заједница, солидарност, волонтирање.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
<p style="text-align: center;">ЉУДСКА ПРАВА</p> <p>Сви различити, а сви равноправни</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Примена различитих интерактивних облика рада - Одабир и коришћење одговарајућих метода и техника:радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције. - Примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи. - Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације. 	<ul style="list-style-type: none"> монолошка игровне активности, дијалогска илустративна демонстративна радионице 	<ul style="list-style-type: none"> фронтална индивидуална у пару групни
<p style="text-align: center;">ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p>Ја и други у локалној заједници</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Примена различитих интерактивних облика рада. - Одабир и коришћење одговарајућих метода и техника:радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције 	<ul style="list-style-type: none"> монолошка игровне активности, дијалогска илустративна демонстративна радионице 	<ul style="list-style-type: none"> фронтална индивидуална у пару групни

	<ul style="list-style-type: none"> - Примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи. - Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације. 		
<p style="text-align: center;">ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Снага узајамне помоћи</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Примена различитих интерактивних облика рада. - Одабир и коришћење одговарајућих метода и техника: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције. - Примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи. - Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације. 	<p>монолошка игровне активности, дијалогска илустративна демонстративна радионице</p>	<p>фронтална индивидуална у пару групни</p>
<p style="text-align: center;">ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p> <p>Акција солидарности у локалној заједници</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Примена различитих интерактивних облика рада. - Одабир и коришћење одговарајућих метода и техника: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције. - Примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи. - Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације. 	<p>монолошка игровне активности, дијалогска илустративна демонстративна радионице</p>	<p>фронтална индивидуална у пару групни</p>

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

- Иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе.
- Вођење педагошке документације у којима су белешке о редовности у похађању наставе, активности ученика на часу,

сарадња у пару и групи са вршњацима ,напредовање и развој и самосталности у раду ученика.
- Вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета грађанског васпитања: рад с подацима и информацијама, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околини.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Природа и друштво (Природа, човек, друштво: групе људи, становници и народи краја, права, обавезе, обичаји, суживот).

Српски језик (Језичка култура: различите комуникативне ситуације, са одраслима, са вршњацима, у школи, телефонски разговор и сл.)

Ликовна култура (Споразумевање: говор тела, поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.)

Верска настава

Предмет: Верска настава (православни катихизис)

Разред: трећи

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

Ред. број	НАСТАВНА ТЕМА	обрада	утврђивање	вежба	систематизација	укупно
I	УВОД	1	/	/	/	1
II	БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА	5	2	/	/	7
III	БОГ НАС ВОЛИ	5	2	/	/	7
IV	ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕК	4	3	/	/	7
V	ЛИТУРГИЈА – ПРЕОБРАЖЕНИ СВЕТ	5	2	/	/	7
VI	ЧОВЕК И ПРИРОДА	3	3	/	1	7

Кључни појмови: стварање, свет, Бог, човек, Литургија, Васкрсење, љубав, заједница, дарови, икона, молитва, чување

Ре д. Бр.	Исходи	Теме/области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма
I	<p>По завршетку теме ученик ће бити у стању да:</p> <p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. разреда основне школе; уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> жели да активно учествује на часовима верске наставе. 	УВОД	<p>Реализацијом програма у 3. разреду треба да се покаже: да свет није самобитан, већ да га је створио Бог Отац слободно, из љубави, и то као конкретне врсте и бића и да постојање света зависи од воље другог, односно од Божије воље. Овим се постиже веома важан услов за даље разумевање хришћанске науке, а што се огледа у следећем:</p> <ul style="list-style-type: none"> Бог је створио свет као конкретне врсте ни из чега (узрок постојања света јесте Божја слобода); Последице створености по природу и њено постојање (конкретност врста и бића значи њихову међусобну раздјељеност – индивидуалност, али и њихову потенцијалну пропадљивост, смрт); Бог Отац је слободно и из љубави створио свет заједно са Сином и Духом, са жељом да свет вечно постоји у заједници слободе и љубави с Богом преко човека; Стварање човека на крају свега 	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Има позитиван и одговоран однос према учењу. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе. 	<p>Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика.</p> <p>Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.</p> <p>На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p> <p><i>Врсте наставе</i></p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> теоријска настава (34 часова)

			<p>створеног по “икони и подобију Божјем” (разлика између човека и осталих бића);</p> <ul style="list-style-type: none"> •Циљ стварања човека је да се брине о природи и да сједини свет с Богом; •Евхаристија као свет у малом (Литургија као сједињење свих створења преко човека с Богом Оцем); •Стварање света и човека у православној иконографији; 		<ul style="list-style-type: none"> • практична настава (2часа) <p><i>Место реализације наставе</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању.
II	<ul style="list-style-type: none"> •препознати неке елементе библијске повести о стварању света; •моћи да препозна и именује иконе на којима су представљени дани стварања света, на основу библијске повести; • моћи да увиди да је свет скуп конкретних врста живих бића која су уједињена, једна другима потребна и да она чине велику заједницу љубави – Цркву; 	БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чињеницом да је Бог створио свет слободно, указујемо на то да је биће, односно постојање природе, израз слободе једне личности, односно личности Бога. Тиме се биће, односно постојање, ослобађа нужности, тј. природне детерминисаности и постаје израз слободе личности. 2. Будући да је Бог Отац створио свет из љубави, то значи да је тај свет Богу врло драг и да га је створио да буде вечан. Зато уништавање природе значи грех и мржњу према Творцу. 3. Стварање света ни из чега, као скуп конкретних врста и бића која су раздјељена међу собом временски 	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима 	<p>Током реализације програма наставе и учења примењиваће се следећи поступци, начини и облици рада:</p> <p>-Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.</p> <p>-Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да објасни да је свет створен љубављу Божјом; • моћи да разуме да се права слобода изражава као љубав према другим људима, природи и Богу; • уочити да је човек сличан Богу. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да развија љубав према ближњима, природи и Богу; • развијати жељу и свест о важности бриге према ближњима и природи. 		<p>и просторно, указује да су створена бића друге природе у односу на Божанску (нису створена из Божије природе, створена су ни из чега) и да су зато смртна по природи. Свет, зато што је створен ни из чега, не може постојати сам за себе, мимо заједнице са Богом, зато што створена бића немају природних сила које би могле да их држе у бескрајном постојању, осим Божије воље. Раздељеност бића по природи указује на присутност смрти унутар створене природе јер смрт није ништа друго до природна, просторно-временска раздељеност једног бића од другог, и зато њено превазилажење претпоставља јединство створених бића и међу собом.</p>	<p>свог деловања.</p> <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Решавање проблема</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством. 	<p>савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.</p> <p>-Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.</p>
Ш	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • знати да је Бог створио 	Б О Г	4. То што је Бог на крају створио човека по “икони и подобију	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Способан је да 	-Имаући у виду захтеве наставног

<p>свет из љубави и да објасни како зна да Бог воли свет;</p> <ul style="list-style-type: none"> •препознати да Бог брине о свету и да наведе примере Божјег старања о свету; •увидети кроз своје креативне способности да је човек сличан Богу; •увидети да Бог жели да свет постоји вечно; •увидети да су Бог, људи и природа различити, али да нису потпуно раздвојени; •увидети различитост која постоји између Бога и створеног света; •знати да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет; •упознати улогу анђела као сарадника Божјих у старању о свету; • уочити да је свет смртан ван заједнице са Богом; • упознати садржај 	<p>Божијем”, указује на то да природа не може вечно да постоји без човека, односно без личности, да је човек створен са циљем да он сједини сва бића међу собом и да их сједини са Богом тако што ће се сам сјединити с Њим. Човек је икона Божија и разликује се од свих других бића зато што је слободан - личност, односно што има моћ да преко слободе, изражене као љубав према другим бићима, чини та бића апсолутним, непоновљивим и делом своје личности. Истовремено, човек као личност, тј. У заједници слободе изражене као љубав према Богу, постаје и део Божије личности, а преко човека то постаје и читава природа. У том искуству љубави према другој личности човек је једино биће које види ограниченост и смртност створене природе, односно њену угроженост небићем. Зато тежи да такво стање превазиђе, услед чега се јавља потреба за Богом и заједницом с Њим, али из такве тежње проистиче и стварање историје, уметности, односно стварање цивилизације.</p>	<p>самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.</p> <p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •активно и конструктивно учествује у раду групе или пара. 	<p>програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.</p> <p>- У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.</p> <p>-Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.</p>
--	--	---	--

	<p>молитве Анђелу чувару;</p> <ul style="list-style-type: none"> •усвојити текст и мелодију песме „Анђели певају“. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •бити подстакнут да развија свест о томе да је важан зато што га воли Бог и његови ближњи ; • бити подстакнут да се труди да воли све људе (чак и оне од којих је веома различит). 		<p>Овде би, на основу чињенице да је Бог, створивши човека, дао заповест Адаму да не једе од дрвета познања, требало указати још и на то да је лично сједињење створене природе с Богом, а самим тим и њена бесмртност, зависило и од човека и његове слободе, а не само од Бога. Односно, да савршенство света, његова бесмртност, није дата природи од Бога на почетку, приликом стварања природе, односно није уметнута у створену природу по природи, већ је дата као могућност преко човека и његове слободе, под условом да то човек слободно и прихвати.</p>		
IV	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •уочити да је човек посредник између Бога и природе и да Бог са природом разговара преко човека; •проширити своје знање о служењу Светога Саве Богу и нашем народу; •уочити да нема љубави без служења ближњима; •упознати библијску 	<p>ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА</p>	<p>За реализацију овог програма треба користити: дечја искуства која указују на то да кад нешто из љубави направимо, онда је то за нас најлепше; да нам је увек тешко кад се растајемо од оног кога волимо, као и да кад волимо неког, не примећујемо да нам нешто недостаје, односно у тој личности као да је све садржано. Треба градити свест о томе да је вера човека у бесмртност основ</p>	<p><i>Одговорно учење у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на 	<ul style="list-style-type: none"> -Вредновање самосталног рада ученика; -Праћење рада на часу; -Комбиновање више врста дидактичког материјала; -Илустрација, шеме, мапа ума; -ППТ презентације; -Коришћење веб алата;

	<p>повест о Христовом служењу Апостолима.</p> <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •бити подстакнут да љубав препознаје као служење; •знати да кроз чињење дела љубави према ближњима, постаје сличан Христу и светитељима Божјим. 		<p>целокупне људске прогресивне цивилизације.</p> <p>У реализацији програма треба пре свега имати на уму литургијско искуство постојања света, као заједнице с Богом преко једног човека, Исуса Христа, начелника на Литургији.</p>	<p>позитиван, конструктиван и аргументован начин.</p> <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Решавање проблема</i></p>	
V	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • препознати да је Литургија захвалност Богу; • учити да се захвалност Богу показује кроз наше дарове; • учити да наши дарови хлеб и вино представљају свет у малом; • увидити везу Литургије и спасења човека и света; • проширити своја знања о празнику Васкрсења; 	ЛИТУРГИЈА ПРЕОБРА-ЖЕНИ СВЕТ	<p>Тему Стварање човека... треба обрадити такође на основу Св.Писма, али за њено тумачење треба користити и другу помоћну литературу. Оно што је важно да ученици уоче у вези са стварањем човека јесте то да је човек у природној вези са свим оним што је Бог претходно створио, као и да се разликује од свих створених бића. Та разлика се огледа и у томе што је човек слободан, а та слобода се манифестује на тај начин што човек жели да постоји слободно у односу на природу која га окружује, као и у томе да кад човек воли једно биће,</p>	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. <p><i>Одговоран однос према здрављу</i></p> <p><i>Рад с подацима и информацијама</i></p>	<p>У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалошки; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични.

	<ul style="list-style-type: none"> • увидити шта за створену природу значи Христово Васкрсење; • усвојити текст и мелодију песме „Људи ликујте“ <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да учествује на Литургији како би показао Богу да жели да буде у заједници са Њим; • бити подстакнут да у себи развија осећај захвалности према Богу и својим ближњима. 		<p>онда жели да то биће буде вечно, односно бесмртно, и зато се не мири са његовом смрћу и губитком; да је човек створен на крају и да има свој задатак због кога је створен, а то је да се брине о свим створењима, да их сједини са собом, а на крају и са Богом, на тај начин што ће он сам бити у јединству с Њим.</p>		
VI	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • препознати личну одговорност за творевину; • увидити да се загађењем наше околине, загађује цео свет; • увидити да се на православним иконама стварања света и човека, приказује зависност природе од човека; • препознати представе које приказују догађаје 	ЧОВЕК И ПРИРОДА	<p>Тему Евхаристија као свет у малом треба реализовати кроз опис литургијске структуре на основу кога ће се закључити да је човек створен са циљем да уједини сву природу и да је преко себе сједини са Богом чиме ће се превазићи смрт у природи, што значи да је човек створен да буде свештеник у природи. Опис Литургије треба довести у везу са описом стварања света и човека који се налази у 1.Мој.1и2. Православна иконографија природу увек доводи</p>	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву; • Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Уме да саслуша излагање саговорника до 	<p>Евалуација наставе</p> <p>Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова.

<p>везане за стварање света;</p> <ul style="list-style-type: none"> •уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса трећег разреда основне школе. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •бити подстакнут на очување природе и своје животне средине; •бити подстакнут да гледа на природу као на Божју творевину; •Ученици ће бити подстакнути да уреде школски простор изабраним радовима везаним за стварање и очување света. 	<p>у везу са човеком и зависност од човека. Показујући иконе ученицима, треба указати на оне елементе који то потврђују.</p> <p>Природа никад није насликана као самостална, већ су, на пример, планине, као и дрвеће, увек нагнути ка центру иконе где је Христос или неко од светитеља.</p>	<p>краја и без упадица.</p> <p><i>Рад с подацима и информацијама</i></p> <p><i>Дигитална компетенција</i></p>	<p>Оцењивање</p> <p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● усмено испитивање; ● писмено испитивање; ● посматрање понашања ученика;
--	---	---	--

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета: Српски језик, Природа и Друштво, Ликовна култура, Музичка култура, Народна традиција, Чуvari природе.

Активности у наставном процесу	
Активности наставника	Активности ученика
<ul style="list-style-type: none"> •испитује предзнања ученика; •упознаје се са интелектуалним могућностима ученика; 	<ul style="list-style-type: none"> •слободно изражавање мишљења и ставова; •усваја-сазнаје; •развијање вештина комуникација;

<ul style="list-style-type: none"> •развија и одржава комуникацију; •подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; •уважава и реагује на потребе групе и појединаца; •дели одговорност •одабира поступке за наставни рад; •прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; •организује наставне активности; •организује посете православним храмовима 	<ul style="list-style-type: none"> •повезивање сопственог искуства са тематиком; •дискусија; •слуша •посматра; •црта; •рецитује; •упоређује; •смишља; •доцртава; •слаже; •разговара; •решава; •испуњава; •пише; •посећивање верских институција; •организовање квизова; •израда радова и панова.
--	---

План провере оставрености исхода				
Шта пратимо		Поступак оцењивања	Иструенти оцењивања	Време
Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање	Непосредно опиисно оцењивање ученика може се вршити кроз: <ul style="list-style-type: none"> ● Усмено испитивање; ● Писмено испитивање; 	- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника. - Формативно свакодневно оцењивање усмених	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За више јављања, одговоре, активност/ истиче се Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године

<p>научених поступака; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Посматрање понашања ученика; ● Редовно доношење домаћег задатка; ● Прегледање свеске; ● Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима <p><u>Оцену истиче се добија ученик који:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -лако логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час. <p><u>Оцену добар добија ученик који:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -у великој мери показује 	одговора ученика.		
		-Комисија ученика и Наставника.	Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима); Учесталост по месецима.	Пресек стања по тромесечју
		-Усмено одговарање.	Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању.	По потреби, бар једном у полугодишту
		-Описно оцењивање.	На основу целокупног рада ученика током полугођа.	На крају полугодишта и школске године
		-Редовност доношења домаћег.	За три недоношења домаћег минус у свеску, а након опомене и у дневник као активност.	Свакодневно Током године, праћење/пресек стања на тромесечју
		-Прегледање свески.	Уредност; Све забележено са часова.	Три пута у једном полугођу
		- Писане провере (једном у полугођу), свеска	На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби

	<p>способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;</p> <p>-самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;</p> <p>-решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;</p> <p>-показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.</p> <p><u>Оцену задовољава добија ученик који:</u></p> <p>-у довољној мери показује способност употребе информација;</p> <p>-у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;</p> <p>-већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;</p> <p>-у довољној мери критички расуђује;</p> <p>-показује делимични степен</p>	<p>евиденције.</p> <p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције.</p> <p>- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика).</p> <p>- Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају.</p> <p>- Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова.</p> <p>-Формативно оцењивање.</p>	<p>Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)</p> <p>Степен знања свих чланова групе</p> <p>Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...)</p> <p>Хоризонтално и вертикално повезивање градива</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда панона, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)</p>	<p>По потреби</p>
--	--	--	---	-------------------

	активности и ангажовања.			
<p>Ангажовање ученика у настави: Процењује се:</p> <p>одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.</p>	<p>– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се)</p> <p>– показује делимични степен активности и ангажовања (добар)</p> <p>– показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)</p>	<p>Вођење евиденције од стране наставника:</p> <p>-Јављању на часовима (учесталост и активност);</p> <p>-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти);</p> <p>-Посета културно-историјским институцијама и догађајима;</p> <p>-Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.</p>	<p>-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано;</p> <p>-Учесталост јављања и активност по месецима;</p> <p>-Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада;</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...);</p> <p>-Иницијатива и квалитет продукта</p>	<p>На сваком часу током школске године.</p> <p>Пресек стања по тромесечјима.</p>

ДОПУНСКА НАСТАВА

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ допунске наставе је пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.</p>	<p>ЈЕЗИК (граматика и правопис)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Врсте речи: именице , придеви; заменице (личне заменице); глаголи -Управни говор (први и други модел). Неуправни говор. -Употреба великог слова -Правилно записивање присвојних придева, речце НЕ уз именице и придеве и наводника -Скраћенице (за масу, време, запремину и дужину). <p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> -Основни облици усменог и писменог изражавања, препричавање, причање, извештавање, описивање, усмена и писмена вежбања. <p>КЊИЖЕВНОСТ</p> <ul style="list-style-type: none"> -Књижевни појмови: лирска песма, епска песма, народна бајка, роман, опис, дијалог, приповедање. 	<p>Годишњи фонд 18 часова; недељни фонд 1 час (сваке друге недеље).</p> <p>ЈЕЗИК (граматика и правопис)</p> <ul style="list-style-type: none"> - врсте речи уочавати најпре на изолованим примерима, а затим увежбавати и у оквиру реченице; -усвајати нове садржаје путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченице. <p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> - увежбавати јасно, прецизно и разговетно изговарање реченице, поштовање интонације и правилно акцентовање у реченицама -реализовати различите програмске вежбе (правописне, језичке, лексичко-семантичке). <p>КЊИЖЕВНОСТ</p> <ul style="list-style-type: none"> -ученици се мотивишу на читав низ стваралачких активности које настају поводом дела. -ученик треба да разликује опис , приповедање, дијалог.

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

<p>Циљ допунске наставе је пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне којима је да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.</p>	<p>Ученици ће увежбавати читање и значење речи из обрађених текстова, размењивати основне информације у задатој комуникативној ситуацији и утврђивати једноставне граматичке области (личне заменице, присвојни придеви, множина именица..)</p>	<p>Годишњи фонд 36 часова; недељни фонд 1 час . ВОКАБУЛАР: - речи прво учити посебно на изолованим примерима (и изговор и писање), а затим увежбавати и у оквиру реченице; - усвајати нове садржаје путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченице. - увежбавати јасно, прецизно и разветно изговарање речи и реченица, поштовање интонације и правилно акцентовање у реченицама ГРАМАТИКА: - увежбавати једноставне граматичке области (личне заменице, присвојне придеве, неодређен члан, множину именица) - реализовати различите вежбе за утврђивање обрађеног градива.</p>
---	--	--

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ допунске наставе је пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.</p>	<p>БРОЈЕВИ - Бројеви прве хиљаде. - Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). - Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице. - Упоредивање разломака са једнаким именицима.</p> <p>ГЕОМЕТРИЈА</p>	<p>Годишњи фонд 18 часова; недељни фонд 1 час (сваке друге недеље).</p> <p>БРОЈЕВИ - Визуелизација бројева и места броја у бројевном низу. - Увежбавање технике рачунања. - Инсистирање на усменом објашњењу поступка решавања. - Разумевање појма разломка</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Обим троугла, квадрата и правоугаоника. - Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. - Конструкције троугла и кружнице. <p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Новчанице - Јединице мере - Мерење површине геометријских фигура задатом мером. 	<p>радити кроз игровне активности.</p> <p>ГЕОМЕТРИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Цртање правих и углова помоћу прибора за геометрију; - Самостално конструисање кружнице/круга шестаром; - Подстицање ученика да самостално примене формулу и израчунају потребно. <p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Упознавање са мерним јединицама применом очигледних средстава; - Решавање једноставнијих задатака повезивањем са свакодневним ситуацијама; - Самостално мерење различите предмета.
--	--	--

ДОДАТНА НАСТАВА

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ МАТЕМАТИКЕ		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ додатне наставе је пружање додатне подршке ученицима који желе и могу да прошире знања и спремају се за такмичење, са циљем повезивања и примене знања и подстицања на логично мишљење.</p>	<p>БРОЈЕВИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројеви прве хиљаде - Сабирање и одузимање - Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка - Зависност резултата од промене компонената - једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \cdot x = b$ - Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$ - Римске цифре D, M. - Разломци облика m/n 	<p>Годишњи фонд 36 часова; недељни фонд 1 час.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Увежбавање технике рачунања. - Инсистирање на усменом објашњењу поступка решавања. - Стварање проблемске ситуације за проналажење решења - Решавање сложених текстуалних задатака - Решавање сложених бројевних израза

	<ul style="list-style-type: none"> - Упоредивање разломака са једнаким именицима - Децимални запис броја са једном децималом <p>ГЕОМЕТРИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу) - Угао, врсте углова - Троугао, врсте троуглова - Кружница и круг - Правоугаоник и квадрат - Обим троугла, квадрата и правоугаоника - Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира - Конструкције троугла и кружнице - Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи <p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мерење масе (kg, g, t) - Мерење времена (деценија, век, секунд) - Мерење дужине (mm, km) - Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl) - Мерење површине геометријских фигура задатом мером 	<ul style="list-style-type: none"> - Решавање задатака са такмичења - Анализа задатака -Наводење на повезивање и примену знања -Подстицање на логично мишљење -Развој кооперативност
--	--	---

НАСТАВА У ПРИРОДИ / ЈЕДНОДНЕВНА ЕКСКУРЗИЈА

НАСТАВА У ПРИРОДИ / ЈЕДНОДНЕВНА ЕКСКУРЗИЈА		
Циљеви	Задаци	Садржаји

<p>– Очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја.</p> <p>– Проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу.</p> <p>– Социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу.</p>	<p>– Побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика.</p> <p>– Задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром.</p> <p>– Подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке.</p> <p>– Развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика.</p> <p>– Упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине.</p> <p>– Оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи.</p> <p>– Развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи.</p> <p>– Подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи.</p> <p>– Формирање навика редовне и правилне исхране.</p> <p>– Навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна.</p> <p>– Разумевање и уважавање различитости међу појединцима;</p>	<p>Време реализације: мај, јун</p> <p>Настава у природи: 7 дана</p> <p>Бања Врујци</p> <p>Предлог садржаја:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извор и фабрика воде - Родна кућа војводе Живојина Мишића - Народни музеј Ваљево - Модерна галерија Ваљево - Музеј камена, село Паштрићи крај Мионице - Бранковина. родна кућа Десанке Максимовић или Златар <p>Предлог садржаја:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Златарско језеро - Водена пољана - Штитково,завичај кнежева Рашковића - Нова Варош - завичајни музеј - Пешачка тура: Нова Варош-Голо Брдо - Музеј у Пријеполу - Пријеполска сахат кула - Манастир Милешева <p>Једнодневна екскурзија: 1 дан</p> <p>Пожега - Аранђеловац - Опленац – Орашац</p> <p>Предлог садржаја:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Карађорђево град -Топола - Маузолеј краљевске породице Карађорђевић - Опленац, Краљева винарија
--	---	--

**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
НАСТАВЕ У ПРИРОДИ / ЈЕДНОДНЕВНЕ ЕКСКУРЗИЈЕ**

Време, трајање, путни правац, реализација	активности
<p>Време реализације: мај, јун</p> <p>Настава у природи: 7 дана Бања Врујци или Златар</p> <p>Једнодневна екскурзија: 1 дан Пожега - Аранђеловац - Оплепац - Орашац</p> <p>Припрема наставе: директор, стручни вођа, наставници разредне наставе</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Организовање родитељском састанка. - Упознавање са местом у које ученици одлазе, условима живота у којима се организује настава у природи или излет, облицима и садржајима рада, начином превоза и понашањем у току пута, потребним књигама, прибору, одећи, обући, појединим спортско рекреативним активностима које ће се тамо реализовати. - Спроводи се програм који се односи на остваривање постављених образовно васпитних циљева и задатака и одговарајућих садржаја наставе у природи. - Поштују се договорена правила понашања у току боравка. - Писање кратких реферата о областима и местима која се посећују. - Уважавање индивидуалних карактеристика ученика, разлике у њиховим потребама и могућностима. - Подстиче се сарадња и тимски рад, самосталност и лична одговорност.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

<p>- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених садржаја у оквиру плана наставе у природи: компетенција за учење, комуникација, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према здрављу, одговоран однос према околини, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.</p>

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

<p>Српски језик (Језичка култура и Књижевност); Математика (Мерење и мере) Природа и друштво (Природа, човек, друштво; Оријентација у простору и времену; Материјали) Музичка култура (Извођење музике и Музичко стваралаштво) Ликовна култура (Споразумевање, Простор, Материјали) Физичко васпитање (Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине; Физичка и здравствена култура)</p>

Час одељењског старешине

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ		
Циљеви	Садржај, теме	Начин остваривања програма

<p>Циљ наставе је развијање и неговање другарства и пријатељства, моралних особина, ставова и уверења ученика, упознавање ученике са школским животом и односима којима уважавају друге, подстицање индивидуалне одговорности. Упућује на естетска осећања, формирање културно-хигијенских и здравствених навика и формирање става о заштити животне средине.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Безбедност - Ја и други - Култура понашања - Како до доброг успеха и примерног владања - Живот у школи - Моје здравље - Моја осећања - Заштита животне средине - Заштита од насиља и занемаривања 	<ul style="list-style-type: none"> - Повезивање садржај рада са ситуацијама из свакодневног живота у школи и ван ње. - Одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада. - Организовање истраживачких активности. - Оцењивање позитивних страна понашања и рада и како се могу још побољшати. - Израда паноа. - Организовање радионица. - Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.
---	---	--

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених садржаја у оквиру плана часова одељењског старешине: компетенција за учење, комуникација, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, сарадња, решавање проблема, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према здрављу, одговоран однос према околини, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Природа и друштво – (Природа, човек, друштво: групе људи, становници, права, обавезе, обичаји, суживот.)

Српски језик – (Језичка култура: различите комуникативне ситуације, комуникација са одраслима, са вршњацима, у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.)

Математика – (Бројеви)

Ваннаставне активности

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Циљеви	Садржај, теме	Начин остваривања програма
<p>Циљ је подстицање индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена, ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједнички рад, исказивање способности, развој неких вештина, осамостаљивање...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Друштвене активности Дечија недеља (учешће у активностима) Свети Сава – школска слава (пано) Дан школе (учешће у активностима) Нова година (учешће у активностима) Ускрс (учешће у активностима) - Техничке активности школски простор; учионица, двориште (уређење) честитке за: рођендан, Нову годину, Божић, Дан жена, Ускрс (израда) одељењски пано, зидне новине (уређење) - Хуманитарне активности акције поводом Дечје недеље хуманитарне акције (помоћ другу, другарици...) сарадња са Црвеним крстом - Спортске активности одељенска и међуодељенска такмичења учешће на јесењем и пролећњем кросу (општински ниво) - Културне активности одлазак на изложбу позоришне представе биоскопске представе вршњачке радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - Планирање циља, ефеката, активности ученика и наставника, начин рада. - Активностима обухватити све ученике и то тако да могу да искажу: ангажованост, самосталност, сарадљивост и иницијативност. - Примењују се игролике активности којима се подстиче креативност ученика. - Користе се школски ресурси. - Организују се једноставне акције у којима су главни носиоци ученици.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених садржаја у оквиру плана часова одељењског старешине: компетенција за учење, комуникација, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, сарадња, решавање проблема, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према здрављу, одговоран однос према околини, естетичка компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Природа и друштво – (Природа, човек, друштво: групе људи, становници и народи краја.)
Српски језик – (Језичка култура: различите комуникативне ситуације.)
Математика – (Бројеви)
Музичка култура – (Извођење музике, Музичко стваралаштво, Слушање музике)

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

**ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈУ
ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ**

Редни број	А - Обавезни наставни предмети	Фонд часова	
		недељни	годишњи
1.	Српски језик	5	180
2.	Страни језик – Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Природа и друштво	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
	укупно А	20	720
Редни број	Б - Изборни наставни предмет	Фонд часова	
		недељни	годишњи
1.	Верска настава	1	36
2.	Грађанско васпитање	1	36
	укупно Б	1	36
	укупно А+Б	21	756

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Редни број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
		недељно	годишње
1.	Редовна настава	21	756
2.	Пројектна настава	1	36

3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36
5.	Настава у природи	7-10 дана годишње	

Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
		недељно	годишње
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1 - 2	36 - 72
3.	Екскурзија	1 – 3 дана годишње	

Напомена:

- Ученик бира један од понуђених обавезних наставних предмета (Верска настава или Грађанско васпитање).
- Пројектна настава је обавезна за све ученике.
- Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.
- Настава у природи организује се за ученике од четвртог разреда, у трајању од 7 до 10 дана, уз писмену сагласност родитеља, за најмање две трећине ученика одељења. За ученике који не одлазе на наставу у природи школа ће организовати наставу.

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Српски језик

Назив предмета:	СРПСКИ ЈЕЗИК	
Циљ:	Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.	
Разред:	четврти	
Годишњи фонд часова:	180	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
чита са разумевањем различите врсте текстова; –	КЊИЖЕВНОСТ	ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија

<p>укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове; – разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује позитивне и негативне особине ликова; – уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам); – тумачи идеје књижевног дела; – препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима; – уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу; – разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу; – преприча текст из различитих улога/перспектива; – уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шаљив); – уочи супротстављеност лица у драмском тексту; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитије песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове; – усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела; – повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – разликује речи које мењају облик (именице, заменице,</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Шаљива народна песма Женидба врапца Подунавца 2. Војислав Илић: Јесен/Владислав Петковић Дис: Зима 3. Момчило Мошо Одаловић: Молитва за маму 4. Мирослав Антић: Космонаутска песма 5. Бранко Миљковић: Песма о цвету 6. Добрица Ерић: Завичај/Отаџбина је наша очевина/Момчило Мошо Одаловић: Птице косовчице 7. Мирослав Антић: Прва љубав /Најљубавнија песма/Алексије Марјановић: Љубав 8. Бранко Ћопић: Месец и његова бака /Десанка Максимовић: Пауково дело 9. Бранислав Црнчевић: Кад би мени дали један дан 10. Владимир Андрић: Дај ми крила један круг 11. Народна песма Милош у Латинима 12. Народна песма Јетрвица адамско колено <p style="text-align: center;">Проза</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна прича о животињама: Међед, свиња и лисица 2. Народна приповетка: Најбоље задужбине 3. Народна приповетка: Ветар и сунце 4. Народна бајка: Пепељуга 5. Бранислав Нушић: Прва љубав (одломак из Аутобиографије) 6. Бранислав Црнчевић: Босоноги и небо 7. Гроздана Олујић: Стакларева љубав 8. Светлана Велмар Јанковић: Стефаново дрво 9. Лав Николајевич Толстој: Врабац и ласте/Два мрза 10. Драган Алексић: Позориште на небу 11. Весна Алексић: Детективско срце 12. Ханс Кристијан Андерсен: Ружно паче читање у наставцима <p style="text-align: center;">Драмски текстови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гвидо Тартаља: Подела улога 2. Љиљана Крстић: Кад пролеће дође 3. Дејан Алексић: Слава <p>Научнопопуларни и информативни текстови</p>
--	--	---

<p>придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику; – одреди основне реченичне чланове; – разликује врсту речи од службе речи у реченици; – поштује и примени основна правописна правила; – правилно пише сва три модела управног говора; – употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; – употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика; – препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневnoj комуникацији; – напише разгледницу, честитку, приватно писмо; – прилагоди језички израз комуникативној ситуацији – формалној и неформалној; – повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак; – правилно структурира текст; – учествује у предлагању садржаја и начина рада.</p>		<p>(из књига, енциклопедија и часописа за децу)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● о нашим знаменитим књижевницама, сликаркама и научницама; ● о природним лепотама и културним знаменитостима Србије; ● о занимљивим пределима, народима, обичајима у свету ● бонтон. <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Милован Данојлић: Избор из поезије за децу 2. Драган Лукић: Избор из поезије за децу 3. Јасминка Петровић: О дугмету и срећи 4. Рене Гијо: Бела Грива 5. Ерик Најт: Леси се враћа кући 6. Александар Поповић: Пепељуга <p>ДОПУНСКИ ИЗБОР</p> <p>(са наведеног списка или по сопственом избору бирају се три дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Избор драмских текстова за децу 2. Бранко В. Радичевић: Песме о мајци 3. Светлана Велмар Јанковић: Књига за Марка/Очаране наочаре 4. Горан Петровић: Разлике 5. Едмондо де Амичис: Срце 6. Јохана Шпири: Хајди 7. Михаел Енде: Бескрајна прича (одломак) 8. Астрид Линдгрен: Пипи Дуга Чарапа 9. Златко Васић: Чаробно путовање 10. Урош Петровић: Мартинина велика загонетна авантура 11. Гордана Тимотијевић Сличице/Владимир из чудне приче 12. Угљеша Шајтинац: Чарна и Несвет 13. Момо Капор: Сања 14. Весна Алексић: Брљиво срце <p>Књижевни појмови:</p> <ul style="list-style-type: none"> – шаљива народна песма, – прича о животињама, – особине народне епске песме, – приповетка, – роман за децу, – персонификација, – опис природе и ликова,
---	--	---

		<p>управног говора у структуру казивања); описивање односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл. Речи истог облика, а различитог значења; речи истог значења, а различитог облика (на примерима књижевних текстова); устаљени језички изрази. Разгледница, честитка, писмо. Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) у функцији унапређивања језичке културе. Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл. Правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица Ви из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца ли, предлог са, вишечлани бројеви). Језичке вежбе: допуњавање реченица предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације. Лексичко-семантичке вежбе: одређивање значења устаљених изрази; састављање речи на основу датог почетног и последњег слова; допуњавање низа речима које су повезане са датом речју. Два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту.</p>
--	--	--

Кључни појмови: књижевност, језик, језичка култура

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: КЊИЖЕВНОСТ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1СЈ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну)	1СЈ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице,	1СЈ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1СЈ.3.5.2. уочава узрочно-

<p>1CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту</p> <p>1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуме</p>	<p>загонетке, брзалице)</p> <p>1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми</p> <p>1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту</p> <p>1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту)</p> <p>1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога</p> <p>1CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту</p>	<p>последичне везе међу догађајима у тексту</p> <p>1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст</p>
--	---	---

Област: ЈЕЗИК (ГРАМАТИКА И ПРАВОПИС)

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице</p> <p>1CJ.1.3.2. уме да се потпише</p> <p>1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком</p> <p>1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе</p> <p>1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре</p> <p>1CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме</p> <p>1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи)</p> <p>1CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава</p>	<p>1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, ц; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању</p> <p>1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)</p> <p>1CJ.2.3.4. држи се теме;</p>	<p>1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене</p> <p>1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса</p> <p>1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста</p> <p>1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст</p> <p>1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)</p>

<p>1CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.)</p> <p>1CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)</p> <p>ГРАМАТИКА</p> <p>1CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)</p> <p>1CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур)</p> <p>1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)</p> <p>1CJ.1.4.4. препознаје антонимију</p> <p>1CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)</p>	<p>излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима</p> <p>1CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној)</p> <p>1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст</p> <p>1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст</p> <p>1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање)</p> <p>1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке)</p> <p>1CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење)</p> <p>1CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира</p> <p>ГРАМАТИКА</p> <p>1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)</p> <p>1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве)</p> <p>1CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу</p> <p>1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног</p>	<p>1CJ.3.3.6. издваја пасусе</p> <p>ГРАМАТИКА</p> <p>1CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе)</p> <p>1CJ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју</p> <p>1CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин</p> <p>1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени</p> <p>1CJ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу</p>
--	--	--

	<p>глаголског времена у друго</p> <p>1CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат</p> <p>1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)</p> <p>1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику</p> <p>1CJ.2.4.8. препознаје синонимију</p> <p>1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребља</p>	
--	---	--

Област: ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1CJ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике</p> <p>1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања</p> <p>1CJ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења“ или „скандирања“</p> <p>1CJ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља</p> <p>1CJ.0.1.5. уме самостално</p>	<p>1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије</p> <p>1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле)</p> <p>1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту</p> <p>1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних</p>	<p>1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста</p> <p>1CJ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ)</p> <p>1CJ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у</p>

<p>(својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације</p> <p>1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање</p> <p>1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју</p> <p>1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став</p> <p>1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста</p> <p>1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)</p> <p>1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту</p> <p>1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник)</p> <p>1CJ.1.2.5. одређује основну тему текста</p> <p>1CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста</p> <p>1CJ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста</p> <p>1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се</p>	<p>у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/деталј који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму)</p> <p>1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену</p> <p>1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту</p> <p>1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.)</p> <p>1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова</p> <p>1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни</p> <p>1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације</p> <p>1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, ц;</p> <p>правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији;</p> <p>правилно пише речцу ли и</p>	<p>догађају)</p> <p>1CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст</p> <p>1CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм)</p> <p>1CJ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.)</p> <p>1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)</p> <p>1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене</p> <p>1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста);</p>
---	---	---

<p>допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате</p>	<p>речцу не; употребљава запету при набрајању 1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) 1СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1СЈ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној) 1СЈ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1СЈ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст 1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синонине (нпр. да избегне понављање) 1СЈ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке) 1СЈ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење) 1СЈ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира</p>	<p>добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1СЈ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста 1СЈ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст 1СЈ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1СЈ.3.3.6. издваја пасусе</p>
---	---	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Књижевност	80
Језик	50
Језичка култура	50

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

За ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању, планирају се и спроводе мере за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), односно доноси индивидуални образовни план.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

У оквиру наставне теме КЊИЖЕВНОСТ: комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, речавање проблема.

У оквиру наставне теме ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА: комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, одговоран однос према другима, речавање проблема.

У оквиру наставне теме ЈЕЗИК: комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција, речавање проблема.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Природа и друштво
Ликовна култура
Музичка култура
Пројектна настава

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
За ученике којима је потребна помоћ у савладавању програмских садржаја из српског језика организована је допунска настава	Вежбање читања Именице Збирне и градивне именице Личне заменице Граматика Придеви и глаголи Управни говор Род и број речи Правопис Граматика Основни и редни бројеви Правопис - употреба великог	Допунска настава из српског језика реализоваће се сваке друге недеље, укупно 18 часова у току школске године

	слова Променљиве и непроменљиве речи Пишемо управни и неуправни говор Реченице Скраћенице Именски и глаголски додаци Ред речи у реченици	
--	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Оцењивање би требало да буде усмерено на добијање информација о обрасцима мишљења и условима под којим ученик може да примени знање стечено током наставе језичке културе у свакодневној формалној и неформалној комуникацији. Процес праћења и вредновања једног ученика треба започети иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика. Акцент би требало да буде на учениковим способностима – на ономе што ученик може или покушава да учини. Током процеса наставе и учења учитељ континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити довољно јасна и информативна, како би била подстицајна за даље напредовање ученика. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

Енглески језик

Назив предмета:	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред:	ЧЕТВРТИ
Годишњи фонд часова:	72 часа

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
----------------	---------------------

	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1.Introduction: Hello	2	6	8
2.People	1	4	5
3.Homes	3	6	9
4.Animals	1	4	5
5.My life	3	7	10
6.Sport	2	3	5
7.Detectives	3	6	9
8.Celebrations	2	5	7
9.Christmas at school	1	1	2
10.Easter at school	1	1	2
11.School	3	7	10
Укупно	22	50	72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
<p>успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињивања, даања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.)</p> <p>- разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (нпр. писма, мејлови итд.)</p> <p>- уз дуже паузе, описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности користећи најједноставнија језичка средства</p>	<p>1.Introduction: Hello</p>	<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ , ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ: ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА.</p> <p>Граматика: глагол TO BE,присвојни придеви, множина именица, показне заменице</p> <p>Лексика: вокабулар везан за називе држава и националности,појединих предмета као и боје</p> <p>Комуникативне функције: поздрави</p> <p>Слушање једноставних текстова и давање одговора након слушања</p>

<p>уз дуже паузе, описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности користећи најједноставнија језичка средства</p> <p>- разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства</p> <p>- користи елементарне и најфреквентивније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности</p>	<p>2.People</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА. ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА</p> <p>Граматика: have got/haven't got, possessive 's</p> <p>Лексика: речи везане за плажу, чланове породице, изглед неке особе</p> <p>Читање: писани текст</p> <p>Комуникативне функције :Разговор о породици, људима у свом окружењу, елементи културе језика који се учи</p> <p>Слушање једноставних текстова и давање одговора након слушања</p>
<p>формулише молбе и и извињења</p> <p>- уз краће паузе и минималну помоћ саговорника, размењује информације, тржи одређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину</p> <p>- разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства</p> <p>- разуме краће низове (2-3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћених визуелним елементима</p>	<p>3.Homes</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ, ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА И ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА</p> <p>Лексика: просторије у кући, намештај,</p> <p>Граматика: there is ,there isn't,there are , there aren't+ some /any, предлози за место, императив</p> <p>Комуникативне функције: разговор о кућама у којима живе, елементи културе језика који се учи</p> <p>Слушање једноставних текстова и давање одговора након слушања</p> <p>Читање: писани текст</p>
<p>пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама</p> <p>- разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно</p> <p>- разуме општи смисао и</p>	<p>4.Animals</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВАРАЗУМЕВАЊЕ И ИСКАЗИВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИЈИХ УПУТСТАВА, НАЛОГА И УПОЗОРЕЊА</p> <p>Граматика- can/can't,направилну множину</p> <p>Лексика- животиње, глаголе везане за њих, делове тела, придеве за описивање животиња</p> <p>Слушање и разумевање краћих текстова и давање одговора након слушања</p> <p>Читање- читање краћих текстове</p> <p>Комуникативне функције-да причају ста све</p>

главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама		могу или не могу да ураде, да питају или дају дозволу за нешто, разговарају о значају бриге за животиње, упознају елементе културе језика који уче, а тичу се ове теме.
<p>- разуме краће низове (2-3) саопштења, упутстава, молби које се односе на његове потребе и интересовања</p> <p>- правилно записује познату лексику</p> <p>- писаним путем доставља/тражи основне информације о себи/другима</p> <p>- познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода)</p>	5. My life	<p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ, ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА.</p> <p>Грамматика- present simple tense, предлоге</p> <p>- Лексика- речи везане за дневне активности, превоз, као и речи везане за гледање у сат</p> <p>- Слушање и разумевање краћих текстова</p> <p>- Читање- читање текстова</p> <p>- Комуникативне функције- да разговарају о дневним обавезама, о сату, о томе како иду у школу, упознају елементе културе језика који уче а тичу се ове теме</p>
<p>разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама</p> <p>- писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима</p> <p>- успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.)</p>	6. Sport	<p>ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ, РАЗУМЕВАЊЕ И ИСКАЗИВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА, НАЛОГА И УПОЗОРЕЊА.</p> <p>Грамматика- упитне речи, као и после којих глагола и израза долази –ing form, објекатске заменице</p> <p>Лексика- речи које су везане за ову тему, годишња доба, делове дана</p> <p>Слушање и разумевање краћих текстова</p> <p>- Читање- читају правилно и са разумевањем, упознају елементе културе језика који уче а тичу се ове теме.</p>
разуме краће низове (2-3) саопштења, упутстава, молби које се односе на његове	7. Detectives	<p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У ПРОШЛОСТИ И САДАШЊОСТИ, ИСКАЗИВАЊЕ</p>

<p>потребе и интересовања</p> <ul style="list-style-type: none"> - уз краће паузе и минималну помоћ саговорника, размењује информације, тржи одређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину - пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама - познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода) 		<p>ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ.</p> <p>Грамматика-present continuous tense</p> <ul style="list-style-type: none"> -Лексика- речи везане за делове одеће, правац кретања -Слушање и разумевање краћих текстова. -Комуникативне функције-да разговарају о радњама које се дешавају у тренутку говора,описују шта носе на себи,да питају како да стигну до одређеног места <p>Читање-читају правилно и са разумевањем</p> <ul style="list-style-type: none"> -упознају елементе културе језика који уче а тичу се ове теме
<ul style="list-style-type: none"> - разуме краће низове (2-3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћених визуелним елементима - разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење - разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе - уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење, свакодневне активности, искуства из прошлости користећи једноставна језичка средства 	<p>8.Celebrations</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА.</p> <p>Грамматика- прилоге учесталости,разлику у употреби present simple/present continuous,редне бројеве</p> <p>Лексика- речи које су везане за ову тему,писање и изговарање датума,речи везане за опис времена</p> <ul style="list-style-type: none"> -Слушање и разумевање краћих текстова -Читање-читају правилно и са разумевањем -упознају елементе културе језика који уче а тичу се ове теме. -Комуникативне функције-да разговарају о томе колико често обављају одређене активности,разговарају о времену,прославама

<p>упути једноставне честитке; разуме и, примењујући једноставна језичка средства, наведе најубичајеније активност и које се односе на прославе рођендана и празника; разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; изрази основне потребе, осете и осећања једноставним језичким средствима</p>	<p>9.Christmas at school</p>	<p>Слушање и исказивање једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан; реаговање на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки. Слушање једноставних исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих и туђих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на њих</p>
<p>упути једноставне честитке; разуме и, примењујући једноставна језичка средства, наведе најубичајеније активност и које се односе на прославе рођендана и празника; разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; изрази основне потребе, осете и осећања једноставним језичким средствима</p>	<p>10.Easter at school</p>	<p>Слушање и исказивање једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан; реаговање на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки. Слушање једноставних исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих и туђих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на њих</p>
<p>поставља једноставна питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника - разуме краће низове (2-3) упутставакоја се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћених визуелним елементима - разуме краће низове (2-3) саопштења, упутстава, молби који се односе на његове потребе и интересовања</p>	<p>11.School</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У ПРОШЛОСТИ И САДАШЊОСТИ -Грамматика- past simple –to be,као и облике за прошло време правилних глагола Лексика- речи које су везане за ову тему,предмете у школи, да изразе осећања -Слушање и разумевање краћих текстова -Читање-читају правилно и са разумевањем -упознају елементе културе језика који уче а тичу се ове теме. -Комуникативне функције-да разговарају о томе шта се десило јуче, да изразе осећања</p>

- познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности`циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање		
--	--	--

Кључни појмови садржаја: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: 1.Introduction: Hello		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1.,1.1.2.,1.1.3.,1.1.4.,1.1.5., 1.1.7.,1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12.,1.1.16.,1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.20. 2.1.22.,2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7.,2.1.8., 2.2.1., 2.2.2.,2.2.3., 2.2.4. 2.3.2.	3.1.2. 3.1.6. 3.1.24. 3.3.6.
Област: 2.People		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1.,1.1.2., 1.1.3.,1.1.4.,1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9.,1.1.10., 1.1.11.,1.1.16.1.1.12. 1.2.1.,1.2.2.,1.2.3., 1.2.4.	2.1.3.,2.1.14., 2.1.15., 2.1.20., 2.1.22. 2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4	3.1.2. 3.1.6. 3.1.17. 3.1.24. 3.3.2.
Област: 3.Homes		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12.1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.,1.3.2	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4	3.1.2. 3.1.6. 3.1.17. 3.1.24. 3.3.2.
Област: 4.Animals		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12.1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.15	3.1.2. 3.1.6. 3.1.17. 3.1.24. 3.3.2.

Област: 5.My life		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12.1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.15,2.3.2	3.1.2. 3.1.6. 3.1.17. 3.1.24. 3.3.2.
Област: 6.Sport		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.12, 2.1.13,2.3.2	3.1.2. 3.1.6. 3.1.17. 3.1.24. 3.3.2.
Област: 7.Detectives		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.12, 2.1.13,2.1.14, 2.1.15	3.1.2. 3.1.6. 3.1.17. 3.1.24. 3.3.2.
Област: 8.Celebrations		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.14.,1.1.16. 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.12, 2.1.13,2.3.1	3.1.1. 3.1.2. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.11. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.17. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.30. 3.1.32. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.6.
Област: 9.Christmas at school		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11.,1.1.16.,1.1.17., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.15, 2.1.20	3.1.1. 3.1.2. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.11. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.17. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.30. 3.1.32. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.6.
Област: 10.Easter at school		
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11.,1.1.16.,1.1.17.,	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.15, 2.1.20	3.1.1. 3.1.2. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.11. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.17. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.30.

1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.		3.1.32. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.6.
	Област: 11.School	
1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.,1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11.,1.1.16.,1.1.17., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.	2.1.1., 2.1.2. , 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1.,2.2.2., 2.2.3.,2.2.4, 2.1.15, 2.1.20	3.1.1. 3.1.2. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.11. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.17. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.30. 3.1.32. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.6.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ОБЛАСТ/ТЕМА	активности наставника	методе	облици рада
1.Introduction: Hello	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалогска, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
2.People	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалогска, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
3.Homes	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалогска, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
4.Animals	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна,	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару

	појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	
5.My life	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
6.Sport	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
7.Detectives	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
8.Celebrations	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
9.Christmas at school	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалошка, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару

10.Easter at school	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалогска, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару
11.School	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика. Прилагођава рада појединим ученицима (инд.,ИОП 1,2 и 3) према индивидуалним могућностима .	Аудиовизуелна, вербална, демонстративна, текстуална, илустративна, дијалогска, хеуристичка, глума, симулација.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Праћењем постигнућа ученика, усменим и писменим проверама степена усвојености знања..Иницијални тест, причање,читање, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин.,полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима. тестови по нивоима образовних стандарда, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, различите технике формативног оцењивања, задаци у радној свесци, додатни материјал. Свакодневне белешке током године.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета енглески језик.
- Компетенције за учење, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација,предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Математика (бројеви,рачунске операција са новцем), Музичка култура (песме,музички инструменти), Верска настава(прославе Божића и Васкрса код нас и у свету), Ликовна култура (боје,цртање,израда декорацијаСрпски језик (алфавет у поређењу са абecedом,присвојни придеви,показне заменице,личне заменице,појам множине),Природа и друштво (државе света,материјали, хронолошко време,храна,кућни љубимци)

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ допунске наставе је пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне којима је да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.</p>	<p>Ученици ће увежбавати читање и значење речи из обрађених текстова, размењивати основне информације у задатој комуникативној ситуацији и утврђивати једноставне граматичке области (личне заменице, присвојни придеви, множина именица. и основна глаголска времена.)</p>	<p>Годишњи фонд 36 часова; недељни фонд 1 час . ВОКАБУЛАР: -речи прво учити посебно на изолованим примерима (и изговор и писање), а затим увежбавати и у оквиру реченице; -усвајати нове садржаје путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченице. - увежбавати јасно, прецизно и разговетно изговарање речи и реченица, поштовање интонације и правилно акцентовање у реченицама ГРАМАТИКА: - увежбавати једноставне граматичке области (личне заменице, присвојне придеве, неодређен члан, множину именица и основна глаголска времена) -реализовати различите вежбе за утврђивање обрађеног градива.</p>

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ додатне наставе је пружање додатне подршке ученицима који желе и могу да прошире знање, са циљем повезивања и примене знања и подстицања на логично и критичко мишљење.</p>	<p>Читање и разумевање текстова са непознатим језичким садржајем - Разумевање општег смисла и детаљније разумевање текста - Постављање питања и давање одговора на питања везана за текст -Писање краћих састава – Конверзација на дату тему. Граматица-Увежбавање употребе</p>	<p>Годишњи фонд 36 часова; недељни фонд 1 час . Читање (изворни говорник) Тумачење текста кроз питања и одговоре, вежбе слушања и разумевања - увежбавати јасно, прецизно и разговетно изговарање речи и реченица, поштовање интонације и правилно</p>

	<p>граматичких целина пређених на редовним часовима у сложенијим језичким структурама и употреба истих у свакодневној комуникацији.</p>	<p>акцентовање у реченици у усменој конверзацији. -реализовати различите вежбе за утврђивање обрађеног граматичког градива. -коришћење материјала са интернета намењених учењу енглеског језика(British Council-Learning English kids). Проширивање вокабулара и употреба истог кроз читање и слушање текстова намењених том узрасту и нивоу познавања језика</p>
--	---	---

Математика

Назив предмета:	МАТЕМАТИКА	
Циљ:	<p>Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.</p>	
Разред:	четврти	
Годишњи фонд часова:	180	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; – одреди месну вредност цифре; – изврши четири основне рачунске операције у скупу N_0 ; – састави израз, израчуна вредност бројевног израза и примени својства рачунских операција; – реши једначине и неједначине и провери тачност решења; –</p>	БРОЈЕВИ	<p>Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама). Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу N_0</p>

<p>решити проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју; – прочита и запише разломке облика $(m, n \leq 10)$; – упореди разломке облика са једнаким бројиоцима или имениоцима; – сабере и одузме разломке са једнаким имениоцима; – запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале; – сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале; – чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима; – формира низ на основу упутства; – реши задатак применом различитих начина представљања проблема; – именује елементе и опише особине квадрата и коцке; – црта мреже и прави моделе квадрата и коцке; – препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна; – прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине; – израчуна површину квадрата и правоугаоника; – израчуна површину и запремину квадрата и коцке; – реши проблемске задатке у контексту мерења</p>	<p>ГЕОМЕТРИЈА</p> <p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p>	<p>Разломци облика $(m, n \leq 10)$. Упоредивање разломака са једнаким бројиоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева.</p> <p>Квадар и коцка</p> <p>Мерење површине $(m^2, dm^2, cm^2, mm^2, km^2, ha, a)$. Површина квадрата и правоугаоника. Површина квадрата и коцке. Мерење запремине (m^3, dm^3, cm^3, mm^3). Запремина квадрата и коцке.</p>
--	--	--

Кључни појмови: бројеви, геометрија, мерење и мере

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: БРОЈЕВИ

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој</p> <p>1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде</p> <p>1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде</p> <p>1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом</p> <p>1МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде</p>	<p>1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем</p> <p>1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју</p> <p>1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза</p> <p>1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције</p> <p>1МА.2.1.5. уме да решава једначине</p>	<p>1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака</p> <p>1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени.</p> <p>1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет</p> <p>1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми</p> <p>1МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом</p>

Област: ГЕОМЕТРИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност)</p> <p>1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе</p> <p>1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица</p>	<p>1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни</p> <p>1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине</p> <p>1МА.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе</p> <p>1МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама</p> <p>1МА.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када су подаци</p>	<p>1МА.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање</p> <p>1МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника</p> <p>1МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника</p> <p>1МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама</p> <p>1МА.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим</p>

1MA.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	дати у истим мерним јединицама 1MA.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама	мерним јединицама
---	--	-------------------

Област: МЕРЕЊЕ И МЕРЕ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1MA.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама</p> <p>1MA.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml)</p> <p>2</p> <p>1MA.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t)</p> <p>1MA.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме</p>	<p>1MA.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама</p> <p>1MA.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама</p> <p>1MA.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање</p> <p>1MA.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање</p> <p>1MA.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке</p>	<p>1MA.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама</p> <p>1MA.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности</p> <p>1MA.3.4.3. претвара јединице за мерење масе</p>

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Бројеви	132
Геометрија	12
Мерење и мере	28

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

За ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању, планирају се и спроводе мере за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), односно доноси индивидуални образовни план.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Бројеви: рад са подацима и информацијама, компетенција за решавање проблема, компетенција за целоживотно учење и дигитална компетенција.

Геометрија: компетенција за решавање проблема, компетенција за целоживотно учење.

Мерење и мере: рад са подацима и информацијама, комуникација и сарадња.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
Природа и друштво
Ликовна култура
Музичка култура
Пројектна настава

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
За ученике којима је потребна помоћ у савладавању програмских садржаја из математике организована је допунска настава	Сабирање и одузимање до 1000 Множење и дељење до 1000 Бројеви до милион Сабирање и одузимање преко 1000 Сабирање и одузимање преко 1000 Јединице мере за површину Сабирање и одузимање преко 1000 Израчунавање површине правоугаоника и квадрата Једначине и неједначине са сабирањем и одузимањем Множење и дељење декадном јединицом Писмено множење и дељење Писмено множење и дељење	Допунска настава из математике реализоваће се сваке друге недеље, укупно 18 часова у току школске године

	Једначине и неједначине Површина квадра и коцке Површина квадра и коцке Математички изрази Редослед рачунских операција Математички изрази	
--	---	--

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
За ученике који исказују интересовање у савладавању програмских садржаја из математике организована је додатна настава	<ul style="list-style-type: none"> -Нумерација вишецифрених бројева -Нумерација вишецифрених бројева -Рачунске операције и њихова примена -Зависност резултата и њихових компоненти -Зависност резултата и њихових компоненти -Бројевни ребуси - дешифровање -Магични квадрат и друге шеме -Магични квадрат и друге шеме -Математичка укрштеница -Математичка укрштеница -Логички задаци - задаци досетке -Логички задаци - задаци досетке -Бројање и размештање фигура -Бројање и размештање фигура -Логички задаци -Логички задаци -Логички задаци -Логички задаци -Комбинаторни задаци -Комбинаторни задаци -Комбинаторни задаци -Комбинаторни задаци -Решавање сложених задатака помоћу неједначина -Решавање сложених задатака помоћу неједначина -Проблеми мерења -Проблеми превозења и размеђтања предмета -Квадрат и правоугаоник - резање исостављање -Квадрат и правоугаоник - резање исостављање -Квадрат и правоугаоник - обим и површина 	Додатна настава из математике реализоваће се сваке недеље, укупно 36 часова у току школске године

	-Квадрат и правоугаоник - обим и површина -Коцка и квадар -површина -Коцка и квадар -површина -Коцка и квадар -запремина -Коцка и квадар -запремина -Математичке игре	
--	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.

Природа и друштво

Назив предмета:	ПРИРОДА И ДРУШТВО	
Циљ:	Циљ учења природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему	
Разред:	четврти	
Годишњи фонд часова:	72	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> -одреди положај и границу Србије,положај главног града и већих насеља на географској карти Србије; - одреди положај и именује природнеи друштвене објекте на географскојкарти Србије; -повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи; – уважава националну и културну разноликост као основу за суживот 	Природне и друштвене одлике Србије	Положај, територија, граница и симболи Србије (грб, застава и химна) и национална валута. Природне карактеристике Србије – рељеф, воде, шуме. Типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња – значај и заштита. Национални паркови Србије. Друштвене карактеристике Србије (становништво, насеља и делатности). Грађани Србије (права и обавезе, демократски односи и интеркултуралност). Привредне карактеристике Србије (природни ресурси и делатности у различитим

<p>свих грађана Републике Србије;</p> <ul style="list-style-type: none"> – представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету; – у дискусији даје предност коришћењу локалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса; – повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; – планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; – затражи помоћ уколико се суочи са непримереним садржајима у дигиталном окружењу; – идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаривањем; – испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола; – наведе примере штедљивог коришћења електричне енергије; – наведе примере употребе магнета у свакодневном животу; – наведе примере превенције и заштите од пожара; – прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности; – опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација; – представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.); – пронађе и одабере потребне информације из различитих извора 	<p>Човек – природно и друштвено биће</p> <p>Материјали</p> <p>Прошлост Србије</p>	<p>крајевима). Одржива употреба природних ресурса (извори енергије, чиста вода, чист ваздух, плодно земљиште, руде, разноврсност биљног и животињског света.</p> <p>Човек – природно, друштвено и свесно биће. Физичке промене у пубертету. Дигитална безбедност и последице прекомерног коришћења информационо-комуникационих технологија; непримерени садржаји.</p> <p>Смеше (течности, храна, земљиште, ваздух). Раздвајање састојака смеше (просејавање, одливање, цеђење, испаравање). Наелектрисавање предмета од различитих материјала. Електрична проводљивост – проводници и изолатори. Рационална потрошња електричне енергије и правилно руковање електричним апаратима у домаћинству. Магнетна својства материјала (природни магнети, могућност намагнетисавања тела и својства које тада испољавају). Запаљиви материјали (ознаке за запаљиве материјале). Ваздух – кисеоник као чинилац сагоревања. Опасност и заштита од пожара.</p> <p>Живот у далекој прошлости (долазак Словена на Балканско полуострво, области које су Срби населили; начин живота). Српска држава за време владарске породице Немањића – успон и слабљење (владари – Стефан Немања, цар Душан, цар Урош; култура, начин живота). Живот под турском влашћу (начин живота, облици пружања отпора). Настанак и</p>
--	---	--

<p>(писаних, сликовних, дигиталних);</p> <ul style="list-style-type: none"> – повеже резултате рада са уложеним трудом; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих. 		<p>развој модерне српске државе (Први и Други српски устанак – узрок и ток; вође устанка; култура, начин живота). Србија у савремено доба (Први светски рат, настанак југословенске државе, Други светски рат, промена облика владавине, распад југословенске државе и осамостаљење Србије; култура, начин живота).</p>
--	--	---

Кључни појмови: отаџбина, оријентација у времену и простору, интеркултуралност, природни ресурси.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Природне и друштвене одлике Србије		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД.1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода</p> <p>1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике</p> <p>1ПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво</p>	<p>1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини</p> <p>1ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији</p> <p>1ПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, климе и делатности људи</p>	
Област: Човек – природно и друштвено биће		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови</p> <p>1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу</p> <p>1ПД.1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу</p> <p>1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите</p> <p>1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља</p>	<p>1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова</p> <p>1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама</p> <p>1ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности</p>	<p>1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима</p> <p>1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују</p>

Област: Материјали		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта</p> <p>1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала</p> <p>1ПД.1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке</p> <p>1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност</p> <p>1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу</p> <p>1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха</p>	<p>1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање</p> <p>1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава</p> <p>1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису</p> <p>1ПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу</p> <p>1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала</p> <p>1ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали</p>	<p>1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи</p> <p>1ПД.3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу</p>

Област: Прошлост Србије		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1ПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости</p> <p>1ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости</p> <p>1ПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их</p>	<p>1ПД.2.6.4. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности</p> <p>1ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад</p> <p>1ПД.2.6.6. препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода</p> <p>1ПД.2.6.7. препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч</p>	<p>1ПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава</p>

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:

Природне и друштвене одлике Србије	34
Човек – природно и друштвено биће	8
Материјали	14
Прошлост Србије	16

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

За ученике којима је потребна додатна подршка због тешкоћа у приступању, укључивању и учествовању у образовању и васпитању, планирају се и спроводе мере за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека (мере индивидуализације), односно доноси индивидуални образовни план.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за целоживотно учење
 Комуникација
 Рад са подацима и информацијама
 Решавање проблема
 Одговоран однос према здрављу
 Одговоран однос према околини
 Одговорно учешће у демократском друштву
 Сарадња
 Дигитална компетенција
 Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
 Естетичка

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
 Математика
 Ликовна култура
 Музичка култура
 Пројектна настава

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика само је део праћења и вредновања образовно-васпитне праксе. Резултате целокупног праћења и вредновања наставник узима као основу за планирање наредних корака у раду са ученицима и развијању своје образовно-васпитне праксе. Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Потребно је да наставник континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна

како би имала улогу подстицајне повратне информације. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика

Ликовна култура

Назив предмета:	ЛИКОВНА КУЛТУРА
Циљ:	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа
Разред:	четврти
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора; – изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама; – користи амбалажу и предмете за једнократну употребу у стваралачком раду; – примени, у стваралачком раду, основна знања о композицији; – користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад; – тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела; – разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја; – учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може применити	Композиција Споразумевање Наслеђе Сцена	Елементи композиције – облик, боја, линија, текстура, светлина (валер). Положај елемената у композицији – хоризонтални, вертикални, дијагонални. Материјали и технике – графитна оловка, туш и четка, туш и перо, акварел, гваш, темпере, фротаж, колаж, деколаж, асамблаж, меки материјали Хералдика – застава, грб, печат. Пиктограми. Споразумевање сликом. Споменици природе и споменици културе у Србији. Археолошки локалитети, замкови и утврђења, манастири, музеји. Познати уметници и најзначајнија дела Сценографија за позориште, филм и телевизију. Елементи сценографије.

Кључни појмови: простор, облик, линија, боја, текстура, светлина.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Композиција	32
Споразумевање	32
Наслеђе	2
Сцена	6

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика само је део праћења и вредновања образовно-васпитне праксе. Резултате целокупног праћења и вредновања наставник узима као основу за планирање наредних корака у раду са ученицима и развијању своје образовно-васпитне праксе. Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Потребно је да наставник континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за целоживотно учење
Комуникација
Рад са материјалима
Решавање проблема
Одговоран однос према здрављу
Одговоран однос према окоolini
Одговорно учешће у демократском друштву
Сарадња
Естетичка

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
Математика
Музичка култура
Пројектна настава

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Учитељ у току године прати, процењује и подстиче развијање индивидуалних потенцијала сваког ученика. Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су:

- однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);
- однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);
- однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);
- разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);
- повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);
- оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);
- организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...); – вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...);
- употреба техника и средстава

Музичка култура

Назив предмета:	МУЗИЧКА КУЛТУРА	
Циљ:	Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.	
Разред:	четврти	
Годишњи фонд часова:	36	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– опише своја осећања у вези са слушањем музике; – препознаје народну и уметничку музику; – опише улогу музике у медијима;	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Композиције различитог карактера. Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Вокална и инструментална музика (композиције

<p>– разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима;</p> <p>– повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности;</p> <p>– уочи контраст и понављање у музичком делу;</p> <p>– пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења;</p> <p>– примени изражајне музичке елементе;</p> <p>– осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу;</p> <p>– осмисли музички одговор на музичко питање;</p> <p>– осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст;</p> <p>– изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају;</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p> <p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>домаћих и страних композитора). Дела фолклорне традиције српског и других народа. Музичка прича. Музика у служби других медија. Музички бонтон. Музика и здравље.</p> <p>Музичке игре (дидактичке). Певање песама различитог садржаја и карактера по слуху. Певање и свирање песама из нотног текста. Свирање песама по слуху на дечјим инструментима и/или на другим инструментима. Народни инструменти нашег и других народа. Музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим инструментима и на алтернативним изворима звука. Динамика (крешендо, декрешендо). Темпо (Andante. Moderato. Allegro). Боја (различити гласови и инструменти). Трајање (цела нота и пауза, нота четвртине са тачком). Савладавање тонске висине и солмизације у обиму цел-це2 . Тактирање у 3/4 и 4/4 такту. Це-дур лествица. Репетиција, прима и секунда волта.</p> <p>Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономотопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.</p>
--	--	--

Кључни појмови: певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, лествица, темпо, репетиција.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Слушање музике	8
Извођење музике	26
Музичко стваралаштво	2

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Процес учења базира се на избору најупечатљивијих музичких примера (за слушање или извођење музике), који имају задатак да активирају свесну активност, фокусирају пажњу ученика, иницирају процес мишљења и креирају одговарајући емоционални доживљај.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Музичко извођење: компетенција за целоживотно учење, дигитална и естетска компетенција, решавање проблема, компетенција за учење, комуникација.

Слушање музике: дигитална и естетска компетенција, комуникација.

Музичко стваралаштво: рад са подацима и информацијама, комуникација, дигитална и естетска компетенција, решавање проблема..

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
Математика
Ликовна култура
Пројектна настава
Физичко васпитање

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких способности и изграђивање вештина, па функционални задаци имају приоритет. Смер наставе је такав да се увек креће од звука ка тумачењу. Из тих разлога не инсистира се на дефиницијама већ на препознавању, извођењу и идентификовању музичких садржаја. Критеријум у оцењивању је уложен труд ученика и напредовање сваког ученика у складу са његовим личним и музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке.

Физичко и здравствено васпитање

Назив предмета:	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	
Циљ:	Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.	
Разред:	четврти	
Годишњи фонд часова:	108	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ

бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – примени општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – правилно држи тело; – самостално коригује неправилно држање; – правилно подиже, носи и спушта терет; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи терминологију вежбања; – поштује правила понашања на вежбалиштима; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – поштује и примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – прати промене у сопственој тежини и висини; – сагледа резултате физичких способности; – препозна здравствено стање када не треба да вежба; – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања, као и у другим ситуацијама; – уредно одржава простор у коме 	<p data-bbox="641 264 890 340">ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ</p> <p data-bbox="641 1326 960 1482">МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ</p> <p data-bbox="641 1944 874 2056">ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p>	<p data-bbox="997 206 1540 676">Вежбе за развој снаге са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Национална батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. Моторичке вештине и игре у развоју моторичких способности</p> <p data-bbox="997 734 1540 1908"> Атлетика Технике трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником. Тробој. Спортска гимнастика Основни садржаји Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови (прескок разношка). Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе са променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. Проширени садржаји Вежбе на тлу: – летећи колут из места. – састав. Основе тимских, спортских и елементарних игара Мини–рукомет. Футсал – „мали фудбал”. Основни елементи кошарке и мини-кошарка. Основни елементи одбојке. Јацент. Плес и ритимика Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Вежбе са обручем. Народно коло „Моравац”. Народно коло из краја у којем се школа налази. Полигони Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима </p> <p data-bbox="997 2011 1540 2123">Основна правила вежбања. Основна правила мини- – рукомета, фудсала, кошарке, мини-кошарке и одбојке.</p>

<p>живи и борави;</p> <ul style="list-style-type: none"> – увиди значај правилне исхране за вежбање; – повеже различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета и кретања; – користи научена вежбања у рекреацији породице; – правилно реагује у случају повреде у школи; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању; – учествује у предлагању садржаја и начина рада. 		<p>Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз, толеранција). Значај вежбања у породици. Вежбање у слободно време. Здравствено васпитање Правилно држање тела и здравље. Значај вежбања за правилан рад срца и плућа. Мишићи и зглобови тела. Хигијена простора за вежбање. Исхрана и вежбање. Значај лекарских прегледа за вежбање. Поступање у случају повреде (обавестити наставника и др.).</p>
--	--	--

Кључни појмови: физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Физичке способности	33
Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине	70
Физичка и здравствена култура	8

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује:</p> <ul style="list-style-type: none"> – познавање основних правила елементарних и спортских игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране; – учешће у ваннаставним активностима. <p>Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, врши се на основу посебног ангажовања у настави.</p> <p>Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка.</p>

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)
--

Компетенција за целоживотно учење
Комуникација
Решавање проблема
Одговоран однос према здрављу
Одговоран однос према околини
Одговорно учешће у демократском друштву
Сарадња
Естетичка

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
Математика
Ликовна култура
Музичка култура
Пројектна настава

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује: – ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у Физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – активно учествовање на часовима Физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време; – приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита; – постигнућа у моторичким вештинама; – индивидуални напредак ученика. Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом вредновања (оцењивања) узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу. Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује: – познавање основних правила елементарних и спортских игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране; – учешће у ваннаставним активностима. Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, врши се на основу посебног ангажовања у настави. Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка.

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

Верска настава (православни катихизис)

Разред: четврти

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

Кроз изучавање садржаја верске наставе, у колрелацији са другим предметима, остварују се општи циљеви образовања и васпитања дефинисани у званичним документима на националном нивоу. У том смислу циљеви обухватају: развој потенцијала ученика; индивидуални, социјални, морални и физички развој; стицање знања, вештина и умења; развој критичког мишљења; развој креативности; поштовање културе свог и других народа; поштовање хуманистичких и демократских вредности; припрему за живот у грађанском, демократском друштву и за свет рада; стварање темеља за даље школовање и за доживотно учење.

Ред. број	НАСТАВНА ТЕМА	обрада	утврђивање	вежба	систематизација	укупно
I	УВОД	1	/	/	/	1
II	ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР	5	2	/	/	7
III	ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ	6	1	/	/	7
IV	ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЈИМ	5	3	/	/	8

V	ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА	5	2	/	/	7
VI	СА НАМА ЈЕ БОГ	3	3	/	1	6

Кључни појмови: Црква, светитељи, Бог, човек, Литургија, Васкрсење, љубав, заједница, вера, Божић, врлине, апостоли, молитва.

Редни број	Исходи	Тем	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма
	<p>По завршетку теме ученик ће бити у стању да:</p> <p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> стећи основне информације о темама које ће се обрађивати у настави Православног катихизиса током четвртог разреда; уочити какво је његово предзнање из градива обрађеног у претходном разреду школовања <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> жели да активно учествује на часовима верске наставе. 	УВОД	<p>Циљ због кога је Бог створио свет (да свет постане Црква).</p> <p>Црква је конкретна литургијска заједница.</p> <p>Литургија је заједница многих људи и природе с Богом Оцем преко једног човека - Христа.</p> <p>Структура Литургије (епископ, свештеници, ђакони и народ).</p> <p>Црква као икона будућег Царства.</p> <p>Одбијање првог човека Адама да сједини створену природу с Богом (човеков пад и последице тога - првородни грех).</p> <p>Црква у хришћанској архитектури (православни храм и литургијска структура).</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Има позитиван и одговоран однос према учењу. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе. 	<p>Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика.</p> <p>Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.</p> <p>На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања</p>

					<p>програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p> <p><i>Врсте наставе</i> Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • теоријска настава (34 часова) • практична настава (2 часа) <p><i>Место реализације наставе</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању.
II	<ul style="list-style-type: none"> • уочити важност постојања Заједнице; • уочити разлику између Цркве и сваке друге заједнице; • уочити да је Црква слободна заједница у којој учествују само они који то желе; 	ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР	<p>Циљ наставе у 4. разреду јесте да ученици стекну знања о томе да постојање света има свој циљ. Тај циљ је есхатолошка као литургијска заједница: јединство свих створених бића међу собом и на крају с Богом, преко Богочовека Исуса Христа. Циљ због којег је све створено и зашто је створено на овај начин, откривен нам је као Црква, односно као конкретна</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Препознаје и развија 	<p>Током реализације програма наставе и учења примењиваће се следећи поступци, начини и облици рада:</p> <p>- Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • знати да се они који су у заједници са Христом називају хришћани и да је Црква њихова заједница; • знати да се заједница Бога, људи и природе зове Црква; • уочити да изван Цркве свет не може постојати вечно. <p><u>Афективни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да активно учествује у животу Цркве; • бити подстакнут да препознаје живот као дар Божји; • бити подстакнут да препознаје Живот Вечни као Божји дар. 	<p>литургијска заједница.</p> <p>Овим се постижу врло важна знања:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се истина света смешта у есхатон као заједницу свих створених бића са Богом Оцем преко Христа и да је она мерило свих историјских догађаја у којима суделује Бог, а Бог суделује у оним историјским догађајима који воде ка овом циљу; - да је Литургија икона Царства Божијег које ће се тек у будућности остварити; - да је човек одговоран за историју и постојање природе и да ту одговорност истински остварује једино ако живи таквим начином живота који је утемељен на будућем Царству Божијем и његовој структури; - да су Бог и човек у Христу, односно у Литургији, неодвојиви, јер Бог преко Христа суделује у остварењу будућег Царства Божијег, односно Бог преко људи, који су чланови Цркве као литургијске заједнице, чини присутним то Царство у историји, јер Литургију конституише Дух Свети. - Прича“Недостајати “(за заједницу као основ живота) Т. Телехтон 	<p>сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.</p> <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Решавање проблема</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством. 	<p>упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.</p> <p>-Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.</p> <p>-Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних</p>
--	--	--	--

			<p>- Песма Св. Владике Николаја „Заједничарење са небом “</p> <p>-Одабрани одељци из књиге „Из Ја-града у Ти град“</p> <p>-Одломак из песме“Зимска идила“ Војислава Илића“</p>		<p>метода, облика рада и наставних средстава.</p>
Ш	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • уочити да нас Христос позива у лични однос – заједницу љубави; • увидети да су апостоли људи који су слични нама; • уочити да је вера основ заједнице са Богом; • увидети да су Апостоли позивали људе у заједницу љубави са Христом; • разумети значај Христовог оваплоћења (рађања); -Усвојити текст и мелодију песме „Звезда се засја“ <p><u>Афективни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да 	ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ	<p>Наведена знања биће потребна и у контексту каснијег упоређења овако виђене истине света с проблемом греха и смрти, односно у расветљавању питања колико литургијски начин постојања реално пружа одговор на проблем смрти. Јер, ако се анализира смрт сваког бића понаособ, она је присутна зато што је природа сваког бића смртна, а то је због тога што је она створена ни из чега. Носиоци, пак, те природе, тј. конкретна бића, пре свега људске личности, својим природним рођењем указују на чињеницу да природа постоји и пре њих , јер они пре рођења нису постојали док је људска природа постојала и пре њиховог рођења. На тај начин сви смо наследници смрти зато што смо наследници природе. Истовремено ова чињеница указује и на разлику између природе и личности</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. <p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Компетенција за целоживотно учење</i></p> <p>-разликује чињенице од ставова, веровања и и мишљења.</p> <p><i>Одговоран однос према околини</i></p>	<p>-Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.</p> <p>- У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.</p>

	<p>доживи Христа као Личност која нам иде у сусрет.</p>		<p>код човека, као и на то да је постојање сваког човека по природи изазов његовој слободи. Овај проблем се може превазићи једино кроз једно ново рођење, Крштење, где је вечно постојање природе израз наше слободе изражене као заједништво с Богом у Христу. На глобалном плану, смрт прети читавој творевини све дотле док је она одвојена од Бога, односно док не постоји слободно у односу на своје законе кроз једну личност која је сједињује с Богом. Литургија је икона постојања створене природе у личности Христовој, односно њеног слободног постојања, а слобода се изражава као љубав према Богу и према другим људима и бићима, превазилази се смрт и остварује се бесмртност за сву природу.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прилагођена и препричана новозаветна прича о Христовом позиву Апостола; - Новозаветна прича о ап. Петру када тоне; - О делима Апостола; - „Мали принц“, А. С. Егзипери - одломци - Песма „Звезда се засја“ 	<ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •активно и конструктивно учествује у раду групе или пара. <p><i>Рад са подацима и информацијама</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -користи информационе технологије за чување, презентацију и основну обраду података. 	<p>-Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.</p>
IV	Когнитивни аспект:	Ц	Теме: Циљ због кога је Бог створио	Одговорно учешће у	-Вредновање самосталног

<ul style="list-style-type: none"> • поступно изграђивати свест о томе ко су светитељи; • увидети да су сви позвани да буду светитељи; • уочити важност светитеља као наших узора за остваривање личног јединства са Богом; • знати какву важност Савине речи и дела имају за нас данас; • уочити да је за остваривање јединства са Богом потребна искрена жеља; • знати да је Литургија начин на који сви остварујемо заједницу са Богом; • препознати да у нашу заједницу са Богом уводимо све оне (и све оно) што волимо. <p><u>Афективни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да следује светитељима Божјим и 	<p>свет и Првородни грех треба реализовати преко описа Литургије, која садржи све: целокупну природу кроз природне дарове, хлеб, вино, уље, воду; молитве којима се молимо за благорастворење ваздуха, за изобиље плодова земаљских... итд; људе који су сви сједињени у Христу и постоје слободно од природних закона и окренути ка Богу Оцу. Објашњавајући службу епископа (свештеника) у Литургији, треба указати на задатак првоствореног човека Адама у природи, а самим тим и свих људи, да је човек створен да буде свештеник у природи и да сједини природу с Богом Оцем, као и на суштину човековог пада, односно греха, која се огледа у одбијању човека да то учини. Последица тога греха јесте смрт у природи као разједињење свега на саставне делове и опасност да се природа врати у небиће, али која није казна Божија, већ остајање природе, злом вољом човека, несједињене с Богом, тј. постојање природе у човеку Адаму на основу њених закона који јој проузрокују смрт. (Као потврду да природа не може постојати сама за себе, без заједнице личности, односно</p>	<p><i>демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Решавање проблема</i></p> <p><i>Предузетничка компетенција</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -уме да идентификује и адекватно представи своје вештине и способности. 	<p>рада ученика;</p> <ul style="list-style-type: none"> -Праћење рада на часу; -Комбиновање више врста дидактичког материјала; -Илустрација, шеме, мапа ума; -ППТ презентације; -Коришћење веб алата;
---	--	---	--

	<p>да буде добар човек;</p> <ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да препознаје љубав као највећу врлину. 	<p>слободе човека која се изражава као љубав према Богу, треба навести искуство личности и како ствари и природа изгледају у том искуству. На пример, треба указати на искуство да кад нам неко кога волимо из љубави подари било коју ствар, она за нас постаје значајна, иако дотад нисмо ни примећивали да постоји. Као помоћну литературу треба користити студију: Ј.Зизиулас, Твар као евхаристија, као и друге сличне студије).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прилагођена и препричана нека житија светих; - Приче из живота Светога Саве; -Приповест о Светом Сави, његовим делима и духовним подвизима; - Указати на неке од најважнијих поука из књига које је Свети Сава написао (Житије Св. Симеона, Законоправило, Хиландарски типик, Студенички типик,) - Одломак из књиге Михајла Пупина „ Са пашњака до научењака“ (одломак у коме се говори о нашој вери и Светоме Сави) - Прича о Закхеју – препричана и 		
--	---	--	--	--

			прилагођена; - Празник Сретење Господње; - Св. Владика Николај одломак из „Небеске Литургије.“		
V	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • увидети да се грех јавља као последица одсуства истинске љубави; • уочити да је грех наш погрешан избор; • увидети шта је самољубље и по чему се оно разликује од љубави; • увидети да без врлина нема љубави; • уочити да је само врлинама могуће остварити однос љубави са Богом и људима; • упознати најважније хришћанске врлине; • увидети да врлине нису човеку дате, већ да се за њих треба трудити; • увидети да се и врлине усавршавају. <p><u>Афективни аспект:</u></p>	ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА	<p>Теме: Литургија је заједница у Христу... и Црква као икона будућег Царства треба, такође, реализовати преко описа Литургије указивањем на то да је Литургија христоцентрична, односно да се сви у Литургији сједињују преко епископа, као преко Христа, са Богом, као и на то да Литургија почиње речима: “Благословено Царство Оца и Сина и Св.Духа” и да све у њој указује на будуће Царство. (За реализацију ове теме треба користити: Ј.Зизиулас, Евхаристија и Царство Божије, као и другу сличну литературу.)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Грех као промашај циља; - Последице пада у грех; - Обрада одабраних поглавља из књиге „Из Ти-града у Небески Град;“ - Поуке светих: Григорије С. Петров ; - Васкршња прича дарови доброг мудраца Христу Спаситељу „Четврти Мудрац;“ - Свети Спиридон (прича о смирењу); 	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. <p><i>Компетенција за целоживотно учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -ефикасно користи ра <p><i>Одговоран однос према здрављу</i></p> <p><i>Рад с подацима и информацијама</i></p> <p><i>Предузетничка компетенција</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -има способност представљања адекватних и реалних циљева. 	<p>У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалошки; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични.

	<ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да следује светитељима Божјим; • бити подстакнут да се труди да у себи развија хришћанске врлине. 		<ul style="list-style-type: none"> - Свети Василије Острошки - (прича „Свечев лијек“); - Поуке владике Николаја - Св. Јустин Ћелијски („Срна у изгубљеном рају“ одломак из казивања белих срна). 		
VI	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • учити да служењем Литургије постајемо учесници Царства Божијег и сједињујемо се са Богом; - упознати садржај молитве „Царе небески“; • увидети да сам изглед православног храма изображава јединство Неба и земље. <p><u>Афективни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • код ученика ће се развијати жеља за очувањем природе; - бити подстакнут да уреди школски простор најуспешнијим радовима; • бити подстакнут да и 	СА НАМА ЈЕ БОГ	<p>Педесетница – рођендан Цркве;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Молитва Царе небески; - Кроз одломке из јеванђелских текстова, допуњене фотографијама фресака, приказати домострој спасења. 	<p><i>Одговорно учешиће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву; • Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица. <p><i>Рад с подацима и информацијама</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - уме да процењује поузданост података и препозна могуће узроке грешке. <p><i>Дигитална компетенција</i></p>	<p>Евалуација наставе</p> <p>Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова. <p>Оцењивање</p>

	<p>наредне године похађа часове Православног катихизиса;</p> <ul style="list-style-type: none"> • уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса четвртог разреда основне школе. 				<p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● усмено испитивање; ● писмено испитивање; ● посматрање понашања ученика;
--	---	--	--	--	---

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета: Српски језик, Природа и Друштво, Ликовна култура, Музичка култура, Народна традиција, Чуvari природе.

Активности у наставном процесу	
Активности наставника	Активности ученика
<ul style="list-style-type: none"> • испитује предзнања ученика; • упознаје се са интелектуалним могућностима ученика; • развија и одржава комуникацију; • подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; • уважава и реагује на потребе групе и појединаца; • дели одговорност • одабира поступке за наставни рад; • прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; 	<ul style="list-style-type: none"> • слободно изражавање мишљења и ставова; • усваја-сазнаје; • развијање вештина комуникација; • повезивање сопственог искуства са тематиком; • дискусија; • слуша • посматра; • црта; • рецитије; • упоређује; • смишља; • доцртава;

<ul style="list-style-type: none"> •организује наставне активности; •организује посете православним храмовима 	<ul style="list-style-type: none"> •слаже; •разговара; •решава; •испуњава; •пише; •посећивање верских институција; •организовање квизова; •израда радова и паноа.
---	---

План провере оставрености исхода				
Шта пратимо		Поступак оцењивања	Иструменти оцењивања	Време
Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.	Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: <ul style="list-style-type: none"> ● Усмено испитивање; ● Писмено испитивање; ● Посматрање понашања ученика; ● Редовно доношење домаћег задатка; ● Прегледање свеске; ● Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима <u>Оцену истиче се добија ученик који:</u> -лако логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника. - Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За више јављања, одговоре, активност/ истиче се Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
		-Комисија ученика и Наставника.	Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима); Учесталост по месецима.	Пресек стања по тромесечју
		-Усмено одговарање.	Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност;	По потреби, бар једном у полугодишту

<p>-показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час.</p> <p><u>Оцену добар добија ученик који:</u> -у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; -показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.</p> <p><u>Оцену задовољава добија ученик који:</u> -у довољној мери показује способност употребе информација; -у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; -већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; -у довољној мери критички расуђује; -показује делимични степен активности и ангажовања.</p>		Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању.	
	-Описно оцењивање.	На основу целокупног рада ученика током полугођа.	На крају полугодишта и школске године
	-Редовност доношења домаћег.	За три недоношења домаћег минус у свеску, а након опомене и у дневник као активност.	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања на тромесечју
	-Прегледање свески.	Уредност; Све забележено са часова.	Три пута у једном полугођу
	- Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.	На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби
	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције. - Рад у пару (посматрање наставника,	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих	По потреби

		<p>излагање парова, процена осталих ученика).</p> <p>- Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају.</p> <p>- Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова. -Формативно оцењивање.</p>	<p>чланова групе</p> <p>Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...)</p> <p>Хоризонтално и вертикално повезивање градива</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда панона, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)</p>	
<p>Ангажовање ученика у настави: Процењује се: одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.</p>	<p>– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се)</p> <p>– показује делимични степен активности и ангажовања (добар)</p> <p>– показује мањи степен активности и ангажовања</p>	<p>Вођење евиденције од стране наставника:</p> <p>-Јављању на часовима (учесталост и активност);</p> <p>-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти);</p> <p>-Посета културно-историјским институцијама и догађајима;</p>	<p>-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано;</p> <p>-Учесталост јављања и активност по месецима;</p> <p>-Учествоје, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада;</p>	<p>На сваком часу током школске године.</p> <p>Пресек стања по тромесечјима.</p>

	(задовољава)	-Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.	-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...); -Иницијатива и квалитет продукта	
--	--------------	--	--	--

Пројектна настава

У плану је реализација пројектне наставе на тему „Васкрсење Христово.“ На првом месту упознати ученике са припремним седмицама које су посвећене одређеним светитељима и догађајима из живота Цркве, а које упућују на припреме за Васкрс. Са ученицима у наставку обрадити период поста као и догађаје којима је посвећена свака седмица великог поста. Нарочити акценат је посвећен страдалној седмици, првој Литургији, распећу и на крају Васкрсењу. Циљ детаљне обраде ове теме кроз пројектну наставу је стицање свести о највећем значају овог празника, јер без васкрсења не би било ни хришћанства. Кроз радове ученика, филмове, упознавање са обичајима, истраживање и друге видове рада, ученици ће проћи једно путовање откривајући смисао и значај Христовог Васкрсења за нас данас.

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

Назив предмета:	Пројектна настава	
Циљ:	Циљ Пројектне наставе је да ученици развију опште међупредметне компетенције уз употребу информационо-комуникационих технологија. Усмерена је на достизање исхода који се првенствено односе на логичко и критичко мишљење као и припрему ученика за лако сналажење у свету технике, технологије и рачунарства, како у свакодневном животу, тако и у процесу учења. У складу је са општим исходима образовања и васпитања и у функцији когнитивног, афективног и социјалног развоја ученика.	
Разред:	четврти	
Годишњи фонд часова:	36	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	
-правилно рукује ИКТ уређајима; -предложи редослед активности на постављени пројектни задатак; -користи одговарајуће алатке програма за цртање -уреди краћи текст и сачува га на рачунару -направи једноставну презентацију -користи интернет за учење и	-Шта ли крије Гуливерова стопа -Еко-авантура -Детективи здравог живота -Бескрајна прича -Дигитална безбедност -Водим те кроз свој крај	

проналажење информација уз помоћ одраслог; -учини видљивим и представи другима добијене продукте;	
--	--

Кључни појмови: пројекат, алатке за цртање, презентација

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
-Шта ли крије Гуливерова стопа	5
-Еко-авантура	8
-Детективи здравог живота	8
-Бескрајна прича	5
-Дигитална безбедност	4
-Водим те кроз свој крај	6

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)
Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Решавање проблема Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Одговорно учешће у демократском друштву Сарадња Дигитална компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
 Математика
 Природа и друштво
 Ликовна култура
 Музичка култура

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
 (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

У настави оријентисаној на процес учења и достизање исхода учења вреднују се процес и продукти учења. Устаљене методе процене постигнућа ученика, које наставници примењују у другим обавезним предметима и изборним програмима, могуће је примењивати и у настави овог предмета. Ипак, изазови попут чињенице да процена постигнућа заснована само на резултатима практичних задатака које ученици раде није довољан показатељ онога што они знају и умеју, или да је, при сарадничком раду, врло тешко идентификовати допринос сваког појединца, доводи до потребе за издвајањем неколико техника које се посебно препоручују за примену у оквиру предмета пројектна настава :

- самопроцена: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили прилика је за развој самоувида и саморегулације у учењу и основа за процену властитог постигнућа ученика;
- вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације.
- отворена питања: знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених питања један је од начина на који наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продубљивању њиховог разумевања конкретног концепта.

– Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам: коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили, корисна је техника коју ученици могу да користе за подршку самосталном учењу, а наставник за процену њихових постигнућа. Примењујући предложене методе процене постигнућа ученика наставник креира и конзистентно гради персонализовано и подстицајно образовно окружење. Он прати постигнућа ученика из улоге активног посматрача и ментора. Избегнута је формална ситуација процењивања (наставник не прозива и не пропитује ученике), чиме је ниво стреса ученика битно смањен (потенцијално и елиминисан). Јачање самопоуздања ученика и саморегулације у учењу посебна је добробит која произилази из наведеног.

Час одељењског старешине

Назив предмета:	ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ
Циљ:	Циљ наставе је развој моралних особина, ставова и уверења ученика, упознавање ученике са школским животом и односима којима

	уважавају друге. Упућује на естетска осећања, формирање културно-хигијенских и здравствених навика и формирање става о заштити животне средине
Разред:	четврти
Годишњи фонд часова:	36

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> -Понашање ученика и развој хуманих односа -Елиминација утицаја који штетно делују по здравље -Подстицање ваннаставних активности -Подстицање социјалног сазнања -Упознавање са дечјим правима -Развијање креативности -Олакшавање адаптације у школи -развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима -*Реализација садржајаи остваривање задатака подручја здравственог васпитања -Превенција малолетничке деликвенције -превенција болести зависности 	<ul style="list-style-type: none"> -На почетку нове школске године -Култура понашања у школи и ван ње -Правилно вредновање понашања -Безбедност у саобраћају -Дечја недеља - дечја права -Шта је другарство и пријатељство -Другарство у одељењу -Помоћ другу у учењу -Полиција у служби грађана -Исхрана-врсте храњивих материја -Исхрана и здравље -Значај рекреације и спорта -Насилје као негативна друштвена појава -Пубертет -Хумани односи међу половима -Правилно коришћење слободног времена -Свети Сава-школска слава -Зимске активности -Безбедно коришћење интернета -Болести дечјег доба -Заштита здравља и човекове околине -Прва помоћ -Повреде и стања у којима је могуће указати помоћ -Како помоћи старима и болеснима -Превенција деце од трговине људима -Шта знам о штетности никотина и алкохола -Заштита од пожара -Организовање посета и излета -Музика и песма нас оплемењује -Заштита од природних непогода -правилно коришћење слободног времена -Обележавање дана школе -Спортске игре -Наш рад и успех у овој школској години -Ведар одељенски састанак

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

-Повезивање садржај рада са ситуацијама из свакодневног живота у школи и ван ње -одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада - организовање истраживачких активности - оцењивање позитивних страна понашања и рада и како се могу још побољшати -израда паноа - организовање радионица -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за целоживотно учење
Комуникација
Рад са подацима и информацијама
Решавање проблема
Одговоран однос према здрављу
Одговоран однос према околини
Одговорно учешће у демократском друштву
Сарадња
Дигитална компетенција
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
Естетичка

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
Математика
Природа и друштво
Ликовна култура
Музичка култура
Физичко и здравствено васпитање

ДРУШТВЕНЕ, ХУМАНИТАРНЕ, ТЕХНИЧКЕ, СПОРТСКЕ, КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ

Назив предмета:	Друштвене, хуманитарне, техничке, спортске, културне активности
Циљ:	Циљ: Циљ је подстицање индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена, ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања

	другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивање способности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго
Разред:	четврти
Годишњи фонд часова:	36

ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
ДРУШТВЕНЕ АКТИВНОСТИ	- Дечија недеља (учешће у активностима) - Свети Сава – школска слава (пано) -Дан школе (учешће у активностима) -Нова година (радионица) -Ускрс (радионица -Вршњачке радионице
ХУМАНИТАРНЕ АКТИВНОСТИ	-Акција поводом Дечје недеље -Хуманитарна акција (помоћ другу, другарици -Сарадња са Црвеним крстом
СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ	-Одељенска такмичења -Међуодељенска такмичења -Учешће на кросу (општински ниво)
КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ	-Изложбе -Позоришне представе -Биоскопске представе -Приредбе
ТЕХНИЧКЕ АКТИВНОСТИ	-Школски простор (уређење) -Честитке за: рођендан, Нова година, Божић, Дан жена, Ускрс (израда) -Одељењски пано (уређење)

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

-Добро планирање: циља, ефеката, активности ученика и наставника, начин рада -активностима су обухваћени сви ученици и то тако да могу да искажу: ангажованост, самосталност, сарадљивост и

иницијативност -примењују се игролике активности којима се подстиче креативност ученика - користе
се школски ресурси -организују се једноставне акције у којима су главни носиоци ученици.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за целоживотно учење
Комуникација
Рад са подацима и информацијама
Решавање проблема
Одговоран однос према здрављу
Одговоран однос према окоolini
Одговорно учешће у демократском друштву
Сарадња
Дигитална компетенција
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
Естетичка

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
Математика
Природа и друштво
Ликовна култура
Музичка култура
Физичко и здравствено васпитање

НАСТАВА У ПРИРОДИ

ВРЕМЕ, ТРАЈАЊЕ, ПУТНИ ПРАВАЦ, НОСИОЦИ	ЦИЉЕВИ	ЗАДАЦИ програма наставе у природи
ВРЕМЕ: мај-јун ТРАЈАЊЕ: 7 дана ПРЕДЛОЖЕНИ ПУТНИ ПРАВАЦ: Пожега – Аранђеловац – Пожега НОСИОЦИ: - директор, - стручни	– очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја; – стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења	– побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика; – задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром; – подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке; – развијање свести о потреби заштите,

<p>вођа пута, - наставници разредне наставе</p>	<p>слободног времена; – проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу; – развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе; – социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу; – упознавање природних лепота и богатстава Србије– развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима; – развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.</p>	<p>неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика; – упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине; – оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи; – развијање правилних хигијенско- здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи; – подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи; – формирање навика редовне и правилне исхране; – навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна; –разумевање и уважавање различитости међу појединцима;</p>
---	--	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

- Организује се родитељски састанак и пружају се информације о планираном,
- ученици се унапред упознају са местом у које одлазе, условима живота у којима се организује настава у природи или излет, облицима и садржајима рада, начином превоза и понашањем у току пута, потребним књигама, прибору, одећи, обући, појединим спортско-рекреативним активностима које ће се тамо реализовати,
- спроводи се програм који се односи на остваривање постављених образовноваспитних циљева и задатака и одговарајућих садржаја наставе у природи,
- поштују се договорена правила понашања у току боравка,
- ученици, подељени у групе, уз помоћ наставника припремају кратке реферате о областима и местима која посећују,
- уважава индивидуалне карактеристике ученика, разлике у њиховим потребама и могућностима,

-подстиче се сарадња и тимски рад, самосталност и лична одговорност.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за целоживотно учење
Комуникација
Рад са подацима и информацијама
Решавање проблема
Одговоран однос према здрављу
Одговоран однос према околини
Одговорно учешће у демократском друштву
Сарадња
Дигитална компетенција
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
Естетичка

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
Математика
Природа и друштво
Ликовна култура
Музичка култура
Физичко и здравствено васпитање

Једнодневна екскурзија

ВРЕМЕ, ТРАЈАЊЕ, ПУТНИ ПРАВАЦ, НОСИОЦИ	ЦИЉЕВИ	ЗАДАЦИ екскурзије
ВРЕМЕ: мај-јун ТРАЈАЊЕ: 1 дан ПРЕДЛОЖЕНИ ПУТНИ ПРАВАЦ: Пожега – Јагодина - Свилајнац – Пожега НОСИОЦИ: -директор, - стручни вођа пута, - наставници разредне	.-непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, - упознавање културног наслеђа, природних богатстава и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно- васпитне улоге школе.	-проучавање објекта и феномена у природи, -уочавање узрочно- последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима, - развијање интересовања за природу и еколошке навике, - упознавање начина живота и рада људи појединих крајева, -развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским

наставе		<p>вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима,</p> <ul style="list-style-type: none"> – уочавање облика рељефа и површинских вода у околини, - уознавање карактеристичних биљака и животиња, – посете заштићеним природним подручјима – уознавање с прошлoшћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи), – развијање способности оријентације
---------	--	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

- Организује се родитељски састанак и пружају се информације о планираном,
- ученици се унапред уознају са местом у које одлазе, условима живота у којима се организује настава у природи или излет, облицима и садржајима рада, начином превоза и понашањем у току пута, потребним књигама, прибору, одећи, обући, појединим спортско-рекреативним активностима које ће се тамо реализовати,
- спроводи се програм који се односи на остваривање постављених образовноваспитних циљева и задатака и одговарајућих садржаја наставе у природи,
- поштују се договорена правила понашања у току боравка,
- ученици, подељени у групе, уз помоћ наставника припремају кратке реферате о областима и местима која посећују,
- уважава индивидуалне карактеристике ученика, разлике у њиховим потребама и могућностима,
- подстиче се сарадња и тимски рад, самосталност и лична одговорност.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за целоживотно учење
 Комуникација
 Рад са подацима и информацијама
 Решавање проблема
 Одговоран однос према здрављу
 Одговоран однос према околини
 Одговорно учешће у демократском друштву
 Сарадња

Дигитална компетенција
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
Естетичка

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
Математика
Природа и друштво
Ликовна култура
Музичка култура
Физичко и здравствено васпитање

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложенем друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.
- 19) програм се остварује на српском језику.

План наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност _____језик ¹	5	180
2.	Српски као нематерњи језик ²	3	108

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
3.	Страни језик	2	72
4.	Ликовна култура	2	72
5.	Музичка култура	2	72
6.	Историја	1	36
7.	Географија	1	36
8.	Физика	-	-
9.	Математика	4	144
10.	Биологија	2	72
11.	Хемија	-	-
12.	Техника и технологија	2	72
13.	Информатика и рачунарство	1	36
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ³
УКУПНО: А		24-27*	918-1026*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ		
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ⁴	1	36
2.	Други страни језик ⁵	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁶	2	72
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*
УКУПНО: А + Б		27-30*	1026-1134*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО– ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Редовна настава	27-30*	1026-1134*
2.	Слободне наставне активности ⁷	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36
Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁸	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ

Српски језик и књижевност

Назив предмета:	СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
Циљ:	Циљ учења <i>српског језика и књижевности</i> је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.
Разред:	пети
Годишњи фонд часова:	180

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - разликује књижевни и некњижевни текст; - упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности; - чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; - чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; 	КЊИЖЕВНОСТ	ЛИРИКА Лектира <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна песма: <i>Вила зида град</i> 2. Народне лирске песме о раду(избор); народне лирске породичне песме (избор) 3. Бранко Радичевић: <i>Певам дању, певам ноћу</i> 4. Милица Стојадиновић Српкиња: <i>Певам песму</i> 5. Душан Васиљев: <i>Домовина/ Алекса Шантић: Моја отаџбина</i> 6. Војислав Илић: <i>Зимско јутро</i>

<ul style="list-style-type: none"> - одреди род књижевног дела и књижевну врсту; - разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; - разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; - анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуне – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава); - разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; - разликује облике казивања; - увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; - одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту; - процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шалив, ведар, тужан и сл.); - развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; - одреди тему и главне и споредне мотиве; - анализира узрочно-последично низање мотива; - илуструје особине ликових примерима из текста; - вреднује поступке ликових и аргументовано износи ставове; 		<ol style="list-style-type: none"> 7. Милован Данојлић: <i>Шљива / Десанка Максимовић: Сребрне плесачице</i> 8. Пеђа Трајковић: <i>Кад књиге буду у моди</i> <p>Књижевни термини и појмови</p> <p>Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац). Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност. Стилске фигуре: епитет, оноματοпеја. Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне.</p> <p>ЕПИКА</p> <p>Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна песма: <i>Свети Саво</i> 2. Народна песма: <i>Женидба Душанова</i> (одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића) 3. <i>Еро с онога свијета</i> 4. <i>Дјевојка цара надмудрила</i> 5. Милован Глишић: <i>Прва бразда</i> 6. Стеван Сремац: <i>Чича Јордан</i> (одломак) 7. Бранко Ћопић: <i>Поход на Мјесец</i> 8. Иво Андрић: <i>Мостови</i> 9. Данило Киш: <i>Дечак и нас</i> 10. Горан Петровић: <i>Месец над тенсијом</i> (први одломак приче „Бели хлеб од претеривања” и крај приче који чине одељци „Можеш сматрати да си задобио венац
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; - уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; - наведе примере личне добити од читања; - напредује у стицању читалачких компетенција; - упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст; - разликује променљиве речи од непроменљивих; - разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају дефлексију; - разликује основне функције и значења падежа; - употребљава падежне облике у складу са нормом; - употребљава глаголске облике у складу са нормом; - разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима); - доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; - интерпункцијских знакова; - користи правопис (школско издање); - правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице; 		<p>славе” и „Мрави су вукли велике трошице тишине”)</p> <p>11. Антон Павлович Чехов: <i>Шала</i></p> <p>Књижевни термини и појмови Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу. Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља. Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац.</p> <p>ДРАМА Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранислав Нушић: <i>Кирија</i> 2. Душан Радовић: <i>Капетан Џон Пиплфокс</i> 3. Љубиша Ђокић: <i>Биберче</i> <p>Књижевни термини и појмови Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте: једночинка, радио-драма.</p> <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати до 2 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вук Ст. Караџић: <i>Моба и прело</i> (одломак из дела <i>Живот и обичаји народа српскога</i>) 2. Доситеј Обрадовић: <i>О љубави према науци</i> 3. М. Петровић Алас: <i>У царству гусара</i> (одломци) 4. Милутин Миланковић: <i>Успомене, доживљаји, сазнања</i> (одломак)
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - говори јасно поштујући књижевнојезичку норму; - течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; - користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог; - издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); - саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште; - проналази експлицитно и имлицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту; - напамет говори одабране књижевне текстове или одломке; 		<p>5. Избор из енциклопедија и часописа за децу</p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Епске народне песме</i> (о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг) 2. <i>Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче</i> (избор); кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке) 3. Бранислав Нушић: <i>Хајдуци</i> 4. Данијел Дефо: <i>Робинсон Крусо</i> (одломак о изградњи склоништа) 5. Марк Твен: <i>Доживљаји Хаклберија Фина / Краљевић и просјак / Доживљаји Тома Сојера</i> 6. Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: <i>Зеленбабини дарови</i> (одломци)) 7. Игор Коларов: <i>Аги и Ема</i> 8. Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...) <p>Допунски избор лектире (бирати до 3 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Јован Јовановић Змај: <i>Песмо моја</i> (из <i>Ђулића</i>) 2. Стеван Раичковић: <i>Велико двориште</i> (избор) / <i>Мале бајке</i> (избор) 3. Иван Цанкар: <i>Десетица</i> 4. Љубивоје Ршумовић: <i>Ујдурме и зврчке из античке Грчке</i> (избор) / Густав Шваб: <i>Приче из старине</i> 5. Џон Р. Р. Толкин: <i>Хобит</i> (одломци) 6. Никол Лезије: <i>Тајна жутог балона</i> 7. Корнелија Функе: <i>Господар лопова</i> (одломак) 8. Вида Огњеновић: <i>Путовање у путопис</i> (одломак)
--	--	---

		<p>9. Владислава Војновић: <i>Приче из главе</i> (избор, осим приче <i>Позориште</i>)</p> <p>10. Дејан Алексић: <i>Музика тражи уши</i> (избор) / <i>Кога се тиче како живе приче</i> (избор)</p> <p>11. Јован Стерија Поповић: <i>Лажа и паралажа</i> (одломак о Месечевој краљици) и Едмон Ростан: <i>Сирано де Бержерак</i> (одломак о путу на Месец)</p> <p>Дело завичајног аутора по избору.</p>
	<p>ЈЕЗИК</p> <p>Грамматика (морфологија, синтакса)</p>	<p>Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи; непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози.</p> <p>Именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске).</p> <p>Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа.</p> <p>Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место).</p> <p>Придеви – значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева.</p> <p>Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу.</p>

		<p>Заменице – личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица <i>себе, се</i>.</p> <p>Бројеви – врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на <i>-ица</i>) и редни бројеви.</p> <p>Глаголи – глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур I.</p> <p>Предикатска реченица – предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину); апозиција.</p>
	<p>Правопис</p>	<p>Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева.</p> <p>Заменица <i>Ви</i> из поштовања.</p> <p>Одрична речца <i>не</i> уз именице, придеве и глаголе; речца <i>нај</i> у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви.</p> <p>Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови дела и називи школа); црта (уместо наводника у управном говору).</p>

		<p>Ортоепија</p>	<p>Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви).</p> <p>Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица.</p> <p>Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи).</p>
	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>		<p>Препричавање, причање, описивање – уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл)</p> <p>Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице – њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору.</p> <p>Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције.</p> <p>Осам домаћих писмених задатака.</p> <p>Четири школска писмена задатка.</p>

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Област: 1. Вештина читања и разумевање прочитаног

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
---------------------	--------------------	----------------------

<p>1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи</p> <p>1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда</p> <p>1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста</p> <p>1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима</p> <p>1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног</p> <p>1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство - циљ, узрок - последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту</p>	<p>2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање" (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци" (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања</p> <p>2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима</p>	<p>3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст</p> <p>3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту</p>
---	--	---

Област: 2. Писано изражавање

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне</p>	<p>2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан</p> <p>2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика</p>	<p>3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста</p> <p>3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p>

<p>целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>1.2.4. уме да преприча текст</p> <p>1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)</p> <p>1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима</p>	<p>2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева</p>	
---	--	--

Област: 3. Граматика и лексика; народни и књижевни језик

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације</p> <p>1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима</p> <p>1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи</p> <p>1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима</p> <p>1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми</p> <p>1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)</p>	<p>2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акцентске норме</p> <p>2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи</p> <p>2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)</p> <p>2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима</p> <p>2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика</p>	<p>3.3.3. зна и у свом говору примењује акценатску норму</p> <p>3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама</p>

Област: 4. Књижевност

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела</p> <p>1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p>	<p>2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања</p> <p>2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род</p>	<p>3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива</p> <p>3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу</p>

<p>1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму</p> <p>1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)</p> <p>1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевно-уметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог</p> <p>1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевно-уметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)</p> <p>1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...</p> <p>1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе</p> <p>1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела</p>	<p>и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација</p> <p>2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевно-уметничком тексту (персонификација, хипербола, градација,)</p> <p>2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог</p> <p>2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела</p> <p>2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама</p>	<p>3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе</p> <p>3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело</p> <p>3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже</p> <p>3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави</p>
---	---	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Обрада:	Утврђивање:	Провера:	Укупно:
Књижевност	42	24	4	70
Језик и граматика	35	31	4	70
Језичка култура	4	22	14	40
Укупно	81	77	22	180

Начин остваривања програма

Програм наставе српског језика и књижевности остварује се према следећим принципима:

- функционално повезивање наставних садржаја из језика и књижевности (коришћење делова књижевног текста за језичку анализу и указивање на стилску улогу граматичких елемената у књижевном тексту)
- организовање садржаја у тематско-мотивске целине
- вертикално повезивање наставних садржаја (приликом усвајања нових знања обнављају се и активирају претходно стечена)
- локализација књижевних дела у друштвено-историјски контекст

- решавање проблемских питања подстакnutих текстом и уметничким доживљајем
- подстицање аргументованог изношења утисака и судова о различитим елементима књижевног дела уз уважавање другачијих мишљења и искустава
- подстицање критичког мишљења кроз повезивање садржаја књижевних дела са свакодневним искуствима
- развијање читалачких навика кроз одабир изборних текстова и дела по избору ученика
- систематска вежбања (правописн, стилске, граматичке, говорне, писмене вежбе) у циљу овладавања језиком у складу са књижевнојезичком нормом
- подстицање креативности кроз различите облике представљања књижевних дела (стрип, презентација, видео, драматизација, игра...)
- усвајање функционалних знања о језику у свакодневној комуникацији (различити функционални стилови, имејл и смс поруке, дискусије и дебате...)
- интензивно коришћење дигиталних технологија и интерактивних ресурса – успостављање хибридног облика наставе
- примена разноврсних метода и облика рада (истраживачка, компаративна, аналитичко-синтетичка, индуктивно-дедуктивна, психолошка, игровна, интерактивна, стваралачка...)
- повремено испробавање иновативних техника рада и разматрање могућности њихове интеграције у редован наставни процес
- примена пројектне наставе уз повезивање са другим наставним предметима, укључујући и учешће у међународним пројектима

Компетенције (предметне и међупредметне)

- Компетенција за учење развија се током читаве године, подстицањем ученика на самостално уочавање језичких законитости, истраживачко читање, повезивање знања из различитих области и повазивање наученог са ваншколским искуством, кроз подстицање ученика на праћење и вредновање сопственог рада и напредовања.
- Компетенције за сарадњу развијају се организовањем групног облика рада на часу и задавањем пројектних задатака. Подстиче се сарадња у онлајн окружењу коришћењем система за учење на даљину.
- Компетенције за комуникацију развијају се на свим часовима. Ученици стичу вештине усменог и писменог изражавања у складу са књижевнојезичком нормом, прилагођавајући језик и стил теми и прилици. Постепено се оспособљавају за комуникацију у онлајн окружењу.
- Компетенције за рад са подацима развијају се подстицањем ученика да разликују чињенице од мишљења и да користе податке из различитих извора. Ученици повремено вежбају да организују елементе текста према датим параметрима и да их представе нелинеарно (кроз табелу, графикон, мапу ума).
- Естетичке компетенције развијају се на часовима књижевности и језичке културе (писмено изражавање). Ученици се подстичу да уочавају елементе лепог у књижевноуметничким делима и да вреднују писане радове на основу јасно дефинисаних критеријума. Креативност се развија кроз писано изражавање и коришћење мултимедијалних ресурса.
- Дигиталне компетенције се развијају свакодневно, кроз хибридни модел наставе. Ученици се оспособљавају да креативно користе технологију на безбедан и одговоран начин (израда презентација, видео прилога, онлајн дискусије, креирање едукативних игара, коришћење веб-алата).

- Компетенције за одговорно учешће у демократском друштву развијају се кроз дискусије и дебате на часовима, током којих се ученици подстичу на уважавање туђег мишљења, аргументовано учешће у дискусији. На примерима књижевних дела ученици развијају позитиван став према људским правима и слободама.
- Компетенције за одговоран однос према околини и здрављу ученици стичу кроз тумачење елемената књижевних дела, говорне вежбе на специфичне теме и писмено изражавање. Ове компетенције се развијају и кроз корелацију са другим наставним предметима.
- Компетенције за предузетништво развијају се кроз пројектну наставу, где се ученици оспособљавају за предузимање иницијативе, планирање рада, представљање идеје.

Хоризонтална (међупредметна) повезаност

Садржаји наставе српског језика и књижевности редовно се повезују са садржајима више наставних предмета. Тамо где садржаји Програма наставе и учења дозвољавају, временски ће се ускладити обрада наставних тема и извршити тематско повезивање на посебним часовима. Код садржаја где то није могуће, успоставиће се вертикална корелација кроз активирање претходно стечених знања.

Наставне теме у којима ће се остварити корелација:

- Историја: легенде и митови – стари век, античка култура; народна епска поезија – српске земље у средњем веку;
- Географија: правопис; писање географских појмова – коришћење географске катре; књ. дела (Мостови, Робинсон Крусо)
- Музичка култура: народне лирске песме
- Ликовна култура: књижевна дела – илустрација уз коришћење различитих техника; дескриптивна поезија – пејзаж
- Математика и природне науке: научно-популарни текстови о Н. Тесли и М. Миланковићу; представљање граматичких садржаја на математички начин (Венов дијаграм, пропорција)
- Биологија: биљке и животиње у књижевноуметничким текстовима; одабир тема за писмене и говорне вежбе
- Свакодневни живот у прошлости: народна лирска поезија (породичне и посленичке лирске песме)

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Прилагођавање начина рада потребама ученика врши се на нивоу одељења и индивидуалном нивоу. Специфичности одељења утврђују се иницијалним тестирањем и проценом способности ученика, као и њихових посебних интересовања. У зависности од тога планира се начин рада, наставне технике/методе и израђују специфични наставни материјали. Ученици који имају потешкоће са усвајањем градива добијају прилагођене наставне материјале, у складу са својим индивидуалним способностима. Организују се облици вршњачке подршке. За индивидуализацију рада користе се и ИКТ ресурси. Подршка ученицима који остварују слабије резултате одвија се на часовима допунске наставе. При вредновању рада узима се у обзир степен напредовања, као и залагање ученика. За ученике који постижу натпросечне резултате такође се обезбеђује додатна подршка. Ученици се подстичу на већу самосталност и преузимање одговорности за напредовање;

обезбеђују им се ресурси, а наставник преузима улогу ментора. Додатну подршку ови ученици добијају и на часовима додатне наставе.

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Допунска настава се организује за ученике који у редовној настави матерњег језика нису достигли планиране исходе. Допунски рад треба да обезбеди ученицима прилику да надокнаде пропуштено и оспособе се за усвајање садржаја/достизање исхода на редовним часовима.	(Конкретни садржаји одређују се у складу са потребама ученика) <ul style="list-style-type: none"> - Читање и писање - Врсте и подврсте речи - Граматичке категорије променљивих речи (падежи) - Глаголи и глаголски облици - Функција речи у реченици - Правопис - Књижевнотеоријски појмови 	Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад једном недељно (или према потреби).. Користе се специфични облици рада (индивидуални, рад у паровима, вршњачка подршка) и поједностављени наставни материјали, уз подршку аудио-визуелних ресурса.

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Додатни рад организује се за ученике изнад просечних способности и посебних интересовања за наставу српског језика и књижевности. Има за циљ продубљивање и проширивање знања из свих или појединих програмско-тематских садржаја редовне наставе. Додатни рад непосредније активира ученике и оспособљава их за самообразовање, развија њихову машту, подстиче их на стваралачки рад и самостално коришћење различитих извора знања.	<ul style="list-style-type: none"> - Језик и језичка култура - Књижевност (обрада књижевних дела по избору ученика) - Креативно писање (уређивање школског часописа) - Говорна култура (рецитовање) - Припрема ученика за такмичења и смотре - Подршка ученицима за учешће на конкурсима (литерарним, драмским...) - Активно учешће у пројектима и сарадња са секцијама 	Додатни рад се изводи редовно, током целе школске године, уз интензивнију динамику у складу са школским такмичењима и другим облицима рада (сарадња са секцијама и ваннаставним активностима). У раду са ученицима инсистира се на подстицању самосталности, уважавања иницијативе од стране ученика, сарадничком раду уз подршку дигиталних технологија.

	<p>- Обележавање важних датума (Дан писмености, Међународни дан језика, Дан књиге...)</p> <p>- Други садржаји у зависности од интересовања и иницијативе ученика</p>	
--	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања. Анализом иницијалног теста ће се утврдити потребе ученика и план евентуалног прилагођавања.

Провера остварености исхода и стандарда црпи се кроз 4 писмена задатка и 4 контролна задатка након којих ће се извршити анализа остварености исхода и стандарда.

Усмена провера напредовања врши се континуирано и обухвата различите сегменте: усмено изражавање, анализу књижевних дела и књижевнотеоријских појмова, познавање граматичких садржаја.

Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Формативно оцењивање обухвата праћење ангажовања ученика, које је усклађено са специфичностима наставног предмета: пратиће се редовност израде домаћих задатака, писмених вежби, читање дела обавезне лектире, израда презентација, учешће у групном облику рада и пројектима. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса исказаће се и бројчаном оценом.

При оцењивању контролних задатака примењује се следећа скала:

0 – 29% оцена 1; 30 – 49% оцена 2; 50 – 70% оцена 3; 71 – 84% оцена 4; 85 – 100% оцена 5

Учеников успех на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин, а у складу са Правилником о оцењивању у основној школи:

оцена	
одличан 5	Ученик самостално одговара на питања; без помоћи повезује знања из различитих области, показује висок степен развијености међупредметних компетенција; успешно решава задатке са напредног нивоа и повезује их са свакодневним искуствима. Критички и аргументовано процењује текст, као и рад других ученика. Доследно тумачи и примењује језичке законитости из свих области граматике. Служи се различитим изворима знања. Показује способност анализе и синтезе у већини наставних области. На часу редовно активно учествује и сарађује са другим ученицима, показујући висок степен иницијативе. Ученик одговара на питања уз минималне погрешке; повезује знања из различитих области; успешно решава већину задатака са напредног нивоа.
врло добар 4	Познаје све елементе књижевноуметничког текста; аргументовано износи своја мишљења; критички процењује рад других ученика. Уме да објасни језичке законитости и углавном их самостално примењује. На часу редовно учествује и сарађује са другим ученицима. Редовно чита дела домаће лектире.
Добар 3	Одговара на питања уз малу помоћ наставника. Самостално решава задатке са основног нивоа и у већој мери са средњег нивоа. Зна основне појмове и елементе

	<p>књижевноуметничког текста. Репродукује основне језичке законитости и примењује их у типичним случајевима. Учествоје у дискусијама и износи своје мишљење; учествује у групном раду и доприноси заједничком раду у складу са могућностима. Углавном израђује домаће задатке.</p> <p>Уз помоћ наставника ученик репродукује основне појмове из граматике и књижевности. Уме да реши задатке са основног нивоа у једноставнијим примерима. На подстицај наставника учествује у активностима на часу, а уз помоћ ученика учествује у раду групе. Одговара на постављене захтеве уз примену мера индивидуализације.</p>
Довољан 2	<p>Ученик не успева да репродукује основне појмове ни уз помоћ наставника. Не реагује на подстицај наставника за учешће у раду; не показује интересовање да напредује. Не може да реши ни најједноставније задатке са основног нивоа. Не чита дела домаће лектире; не израђује домаће задатке. Не учествује у раду групе.</p>
недовољан 1	

Енглески језик

Назив предмета:	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ наставе енглеског језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.
Разред:	пети (први страни језик)
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - разумеју краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставна језичка средства; 	<p>1 Introduction</p> <p>Поздрављање; представљање себе и других и тражење/давање информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту; описивање способности у садашњости; описивање живих</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>Hi! Welcome to my house. I'm Emma. This is my best friend. Her name is Polly. These are my parents. Their names are Peter and Susan. Susan is Emma and Jake's mother. This is my parents' car. What's your address /postcode /phone number? What sports are you interested in? Is this bike yours? No, it isn't mine. Jake's the boy with short dark hair. Where's the man with</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; -разумеју једноставније текстове у којима се описују способности у садашњости; - размене информације које се односе на способности; - опишу сталне способности у садашњости користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставнији опис живих бића, предмета и места и положаја у простору; - опишу жива бића, предмете и места и положаја у простору, користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и формулишу једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - питају и кажу шта неко има / нема и чије је нешто; - разумеју и реагују на једноставне молбе; - упуте једноставне молбе; - уочавају сличности и разлике у култури становања (разлика у појму „башта“) и породичним односима у ВБ и код нас, начину разоноде и популарним спортовима/активностима међу децом и младима. 	<p>бића, предмета и места и положаја у простору; изражавање припадања и поседовања; изражавање молби и захтева</p>	<p><i>the violin? He's next to the clock. Where's the racket? It's in the bag. What colour is the hat? It's blue. (The Present Simple Tense глагола to be, присвојни придеви и присвојне заменице, Саксонски генитив, описни придеви, предлози за место); Can you play the guitar? Yes, I can. No, I can't. What can you do? I can't play the guitar, but I can play the piano. (модални глагол can за изражавање способности); May/Could/Can I speak to Mr Hill, please? (модални глаголи can/could/may за изражавање молби и захтева-WB); I've got three photographs, but I haven't got a ball. He's got a ruler. She hasn't got an apple. Have you got an umbrella? Yes, I have./No, I haven't. What have you got? (Have got за изражавање поседовања); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње/активности; 	<p>2 My life + Test</p> <p>Описивање догађаја у садашњости; давање информација о себи и</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>We live in London. Our flat is on the third floor. School starts at twenty to nine. On Thursdays, I don't go home at half past three. I have a piano lesson. My sister doesn't go to</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опишу сталне, уобичајене радње/активности користећи неколико везаних исказа; - разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту; - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - опишу дневни / недељни распоред активности; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања; - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење; - разумеју честитку и одговоре на њу; - упуте пригодну честитку; - разумеју и, примењујући једноставнија језичка средства, опишу начин прославе рођендана, као и време и начин прославе празника у земљама енглеског говорног подручја; - уоче сличности и разлике у временској организацији школске године у ВБ и код нас (мали и велики распуст) 	<p>тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту;</p> <p>изражавање хронолошког времена (сати и минути, дани у недељи, датуми);</p> <p>изражавање допадања/недопадања; описивање и честитање празника и рођендана</p>	<p><i>high school. He never puts the knives and forks in the right place. Do you always take the bus to school? What time do you get up/go to bed? When does summer start in Australia? What's the date today? It's 26th of September. How do children in Britain celebrate birthdays? When does the school year start in Britain? What's your favourite month? My favourite month is September because my birthday is in September. I don't like September because the school year starts in September. What do people in America celebrate on the 4th July? Where do meerkats live? How do people in Britain celebrate Christmas/Easter? What is Shrove Tuesday? When do people in the USA celebrate Halloween/Thanksgiving? What is the biggest festival in Scotland? And in Serbia?</i></p> <p>(The Present Simple Tense за сталне и уобичајене радње, прилози учесталости, основни и редни бројеви-WB); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; 	<p>3 Animals + Test</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре – <i>We're learning about the animals here on the farm. They aren't looking at us. I'm not watching</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније текстове у којима се описују тренутне радње; - размене информације које се односе на тренутне радње/активности; - разумеју и размене информације које се односе на тренутне и сталне /уобичајене радње/активности - опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности користећи неколико везаних исказа; - разуме и реагује на своје и туђе обавезе; - замени једноставније информације које се односе на своје и туђе обавезе и правила понашања; - представе листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на жеље, интересовања и изражавање допадања и недопадања; - опишу своје и туђе жеље и интересовања и изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење. 	<p>Описивање догађаја у садашњости, тренутних и сталних/уобичајених догађаја/активности; описивање догађаја у причама; изрицање обавеза; изражавање интересовања, допадања/недопадања</p>	<p><i>TV. I'm doing my homework. What are you doing? Where are they going? (The Present Continuous Tense за изражавање тренутних радњи); At the moment I'm feeding the penguins. I feed them every day. They eat fish. Liam always cleans the animals' houses in the afternoon. Today he's cleaning the elephants' house. (The Present Simple / The Present Continuous – разлике у значењу); I must put out the rubbish. She must tidy up her room. (модални глагол must за изражавање обавеза); While he is sitting under the tree, a nut falls on him. When he sees the animals, he stops them. (The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense у причама/наративно + личне заменице у функцији објекта); Lucy is crazy about football. Do you like playing tennis? What do you like doing? Pavle hates getting up early. (be interested in/ good/bad at, crazy about, like/love/hate-WB);</i> кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - разумеју краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; - размене информације у вези са догађајима и способностима у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; 	<p>4 Holidays + The first written work</p> <p>Описивање догађаја и способности у прошлости</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>I was ill yesterday. She wasn't on holiday last week. Were they at a theme park? No, they weren't./Yes, they were. (The Past Simple Tense глагола to be). We travelled to Spain by plane. We grabbed our luggage and...He forgot his passport. I fell over and hurt my knee. Did you enjoy it there? Yes, I did./No, I</i></p>

<p>- опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл.</p>		<p><i>didn't. He didn't want to come home. We didn't enjoy our holidays because the weather was bad. Where did you spend your summer holiday? How did you travel? (The Past Simple Tense правилних и неправилних глагола) Could you read when you were six? Boris could drive when he was six. (Модални глагол could за изражавање способности у прошлости-WB); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</i></p>
<p>- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју и реагују на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; - изразе, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју једноставне исказе који се односе на присуство/одсуство нечега и реагују на њих; - изразе присуство/одсуство нечега; -разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на описивање допадања и недопадања; - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење; - разумеју и једноставне молбе и захтеве и реагују на њих; - упуте једноставне молбе и захтеве; - затраже и пруже кратко обавештење;</p>	<p>5 Food + The test</p> <p>Исказивање потреба, осета и осећања; изражавање присуства/одсуства нечега; изражавање допадања/недопадања; изражавање молби, захтева, захвалности; исказивање количина и цена; изражавање упутства (рецепт за припремање хране)</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>I'm really hungry. Do you want my cheese sandwich? Yes, please. Thank you. I haven't got any food for you. Well, have you got any water? I've got some vegetables. Do you eat any chocolate? Yes, I eat a lot of chocolate. Do you drink any milk? Yes, I usually have some milk for breakfast. There isn't any dog food. How many bananas/much cheese do we need? You need a few apples and a little water. (бројиве и небројиве именице, детерминатори some, any, no, much, many, a lot of, a few, a little) Do you like coffee? No, I don't. I never drink it. He wants 'pljeskavica' for lunch because he likes it. Mmmm! I love cheese. Can I have an orange, please? A loaf of bread, a bunch of bananas, two bags of sweets, a tin of tuna... Anything else? That's £ 80. Here you are. Thank you. You will need 300 g flour, 200 g butter...; Pour the cooked apples into a dish. Put the dish into the oven. (императив, неодређени и одређени члан a/an, the – прво поменути, другоменути); кратке и дуге текстове и дијалоге који се односе на тему (рецепте за припремање хране, разговор у продавници...) и</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - се захвале на једноставан начин; - разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега; - питају и кажу колико нечега има/ нема, користећи једноставнија језичка средства; - на једноставан начин затраже артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта; - саставе списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.) - изразе количину у мерама – 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл. - уоче сличности и разлике у начину исхране у ВБ и код нас. 		<p>интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставне описе живих бића, појава и места и опишу их користећи једноставна језичка средства; -упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства; - разумеју, траже и дају једноставнија обавештења метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; - опишу метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе 	<p>6 The world + The test</p> <p>Описивање карактеристика места; изражавање положаја у простору; описивање живих бића; исказивање метеоролошког времена;</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>How high is that mountain? It's 2000 metres high. How wide is the river? It's 500 metres wide. How deep is the lake? It's 50 metres deep. How long is the tunnel? It's 2 kilometres long. He's taller than me. He's the tallest. I am better at English, but he's better at Maths. Who's the best student in your class? It's windy today, It was rainy yesterday. It's usually hot in summer. It's usually wet here. The weather in the north-west of England is cold. The weather in the south is nicer than in the north, wetter than in the south. It's warmer and drier in the south, but it's more crowded. Where is the coldest place in the world? What is the fastest</i></p>

<p>једноставним језичким средствима – ВБ и САД; - часовне зоне – Београд – Лондон</p>		<p><i>animal in the world? as light as a feather, as white as the snow...This is as bad as Hillside.</i> (компарација придева – сви облици + облик <i>as...as</i>, <i>The Present Simple Tense</i>, <i>The Present Continuous Tense</i>, <i>The Past Simple Tense</i>) У договору са наставником географије, одрадиће се часовне зоне.</p>
<p>- разумеју жеље планове и намере и реагују на њих; - размене једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; - саопште шта они или неко други желе, планирају, намеравају; - разумеју једноставније предлоге и одговоре на њих; - упуте једноставан предлог; - пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање; - разумеју једноставно формулисане предлоге и реагују на њих; - затраже и упуте једноставно формулисане предлоге; - опишу најпознатија уметничка дела примерених узрасту из области филма.</p>	<p>7 Entertainment + The second written work</p> <p>Исказивање жеља, планова и намера; изрицање обавеза; позив на заједничку активност; исказивање предлога;</p>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>What does Laura want to do this evening? I am going to watch TV because parents are not going to be at home this evening. Are you going to watch 'Hollyoaks'? Yes, I am. No, I am not. What's Marko going to do? He's going to play football.</i> (Going to за изражавање будућних планова, The Present Simple (want)) <i>She has to get up early. I don't have to get up early on Saturdays. Do you have to get up early on Saturdays? Yes, I do. No, I don't.</i> (Have to за изражавање обавеза) <i>Let's go swimming this evening! That's a good idea. Why don't we meet outside the cinema? OK. What time? How about twenty past two. Fine. I'll see you there at twenty past two. What shall we do today? Why don't we play football?</i> (The Present Simple Tense (be, want)) Императив, Why don't we/you...?How about...? Will за одлуке у тренутку говора)</p>

Кључни појмови: 1 -greetings 2 –dates, daily activities 3 – animals 4 - pat simple forms 5 – food
6 – weather, comparative, superlative 7 – going to, suggestions

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: 1 Introduction		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење</p> <p>ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.</p> <p>ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (нпр. чланска карта)</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.</p> <p>ПСТ.1.1.16. Пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама.</p>	<p>ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2–3) саопштења, упутстава, молби који се односе на његове потребе и интересовања.</p> <p>ПСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом</p> <p>ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама.</p> <p>ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама. (тражење/давање информација личне природе).</p>	<p>ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.</p>
Област: 2 My life		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим / блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет,</p>	<p>ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење, свакодневне активности, искуства из прошлости користећи једноставна језичка</p> <p>ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање.</p> <p>ПСТ.2.1.16. Исказује допадање и недопадање, и</p>	<p>ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. (свакодневне активности)</p> <p>ПСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича</p> <p>ПСТ.3.1.16. Течно и лакоћом описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства</p>

<p>користећи кратке једноставне исказе</p> <p>ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања</p> <p>.</p>	<p>једноставним језичким средствима даје кратко објашњење.</p> <p>ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила.</p> <p>ПСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p>	<p>ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу (активности из свакодневног живота)</p> <p>ПСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика .</p>
	Област: 3. Animals	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору (свакодневне и тренутне активности)</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.</p> <p>ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче)</p> <p>ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику (животиње, активности).</p> <p>ПСТ.1.1.12. Уз дуже паузе, описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности користећи најједноставнија језичка средства.</p> <p>ПСТ.1.1.20. Повезује неколико кратких исказа у кратак, везани</p>	<p>ПСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2-3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање.</p> <p>ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (Present simple/Present continuos).</p> <p>ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за</p>	<p>ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу.(свакодневне и тренутне активности, омиљене животиње, своје и туђе обавезе)</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (будућа времена, предлози), укључујући и најчешће изузетке.</p> <p>ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и</p>

<p>текст о блиским темама (омиљљене животиње)</p> <p>ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p>	<p>исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.</p>	<p>примењује фреквентна правописна правила.</p>
	Област: 4. Holidays	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору (одмори)</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на давање информација о томе шта су радили у једном тренутку у прошлости.</p> <p>ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче)</p> <p>ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику (везану за путовања)</p>	<p>ПСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори (одмори, путовања)</p> <p>ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама (разгледнице са путовања)</p> <p>ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје свакодневне активности, искуства из прошлости користећи једноставна језичка средства.</p> <p>ПСТ.2.1.23. Описује искуства, активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику.</p> <p>ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (прошло просто време).</p>	<p>ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом о блиским и познатим темама.</p> <p>ПСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и може да издвоји већину релевантних информација у порукама, писмима и мејловима о блиским темама.</p> <p>ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу (одмори, путовања)</p> <p>ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (просто прошло време).</p> <p>ПСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика (Одмор код нас и у Великој Британији)</p>
	Област: 5. Food	

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење (храна)</p> <p>ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратка прича)</p> <p>ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања користећи једноставна језичка средства.</p> <p>ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности (куповање и наручивање хране у ресторану)</p>	<p>ПСТ.2.1.7. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (рецепти, наручивање хране користећи мени)</p> <p>ПСТ.2.1.12. Успева да поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме (омиљена храна, оброци)</p> <p>ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила.</p> <p>ПСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране)</p>	<p>ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике (Stone soup)</p> <p>ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу (омиљена храна, навике, рецепти)</p> <p>ПСТ.3.1.27. Резимира/парафразира одслушан или прочитан текст, (прича, дијалог)</p> <p>ПСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења (навике у исхрани)</p>
	Област: 6. The world	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе (описивање живих бића, појава и места).</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење (временске прилике).</p> <p>ПСТ.1.1.12. Уз дуже паузе, описује или представља људе,</p>	<p>ПСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (поређење придева)</p>	<p>ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ПСТ.3.1.21. Описује и тумачи податке из табела, графикана, информатора и сл. (поређење)</p> <p>ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности</p>

<p>предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности користећи најједноставнија језичка средства (географски појмови, поређење придева) ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p>	<p>ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције. ПСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински.</p>	<p>које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила. ПСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик.</p>
Област: 6. Entertainment		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору које се односе на забаву и слободно време ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на забаву, исказивање жеља, планова и намера ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, интересовања, планови) ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности (позив на неку активност). ПСТ.1.1.15. Формулише молбе и извињења.</p>	<p>ПСТ.2.1.3. Разуме основни смисао и главне информације спортијих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2-3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, узодговарајућу помоћ саговорника и понављање. ПСТ.2.1.17. Размењује основне информације о плановима и обавезама. ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције. ПСТ.2.1.20. Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима (Морам да...)</p>	<p>ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу (слободно време, планови, обавезе) ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују (At the movies). ПСТ.3.1.24. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, својим интересовањима, плановима...) ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће</p>

ПСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.(James Bond, Harry Potter...)	ПСТ.2.1.17. Размењује основне информације о плановима и обавезама. ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.	изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога. ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства
---	--	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
1. Увод	3
2. Мој живот + тест	11
3. Животиње + тест	11
4. Одмори + писмени задатак	13
5. Храна + тест	11
6. Свет + тест	11
7. Забава + писмени задатак	12
Укупно	72

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

-просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих, штампање материјала већим фонтом за слабовиде и коришћење телефона за преписивање садржаја презентације из учионице за слабовиде...)

-што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима

-размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...

- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

1	Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Рад са подацима и информацијама; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција
2	Рад са подацима и информацијама; Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Одговоран однос према средини
3	Одговоран однос према средини; Рад са подацима и информацијама; Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција;
4	Одговоран однос према средини; Рад са подацима и информацијама; Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
5	Одговоран однос према средини; Рад са подацима и информацијама; Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
6	Одговоран однос према средини; Рад са подацима и информацијама; Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
7	Одговоран однос према средини; Рад са подацима и информацијама; Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

1	-грађанско (поздрави, представљање) -српски (генитив) - музичка култура (песма) -физичко васпитање
2	-математика (редни бројеви)

<p>-географија (традиција и обичаји у Великој Британији)</p> <p>-грађанско (опис свакодневних активности, како се славе празници у другим земљама)</p> <p>-музичко (песма)</p>
<p>3</p> <p>-српски језик (заменице)</p> <p>-биологија (животиње, правилан однос према животној средини)</p> <p>-музичко (песма)</p> <p>-грађанско (разговор о кућним обавезама)</p>
<p>4</p> <p>-грађанско (разговор о распусту, летовању)</p> <p>-географија (разгледнице из других земаља)</p> <p>-српски језик (прошло време)</p> <p>-музичко (песма)</p> <p>- историја (путовање некада и сада)</p>
<p>5</p> <p>-биологија (храна)</p> <p>-домаћинство (кратки рецепти)</p> <p>-српски (бројиве, небројиве именице, једнина, можина)</p> <p>-грађанско (наручивање хране у ресторану)</p>
<p>6</p> <p>-грађанско (разговор о распусту, летовању)</p> <p>-географија (разгледнице из других земаља)</p> <p>-српски језик (прошло време)</p> <p>-музичко (песма)</p> <p>-историја (путовање некада и сада)</p>
<p>7</p> <p>-српски (будуће време)</p> <p>- уметност (познате личности из света филма)</p> <p>-музичко (песма)</p> <p>-грађанско (предлагање неке активности / прихватање и одбијање)</p>

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Ученици треба да савладају грађење и употребу времена, обично као припрема пред контролни/писмени задатак и додатно увежбају читање, значење речи у текстовима</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Present simple tense • Present continuous • Past simple • Holiday problems • Stone soup • Comparison • Going to • Doctor x 	<p>По потреби, обично као припрема пред контролни или писмени задатак (8 часова)</p>

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученик треба да разуме краћи наративни текст који чита или слуша и самостално га преприча; уради мање истраживачке радове на задату тему; попуњава тестове, шаље у Гугл учионицу, анализира грешке.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sarah's blog 2. The Pied Piper of Hamelin 3. Holiday emails 4. Ananse the spider 5. The Twelve months 6. The Fatherof SerbianFolklore 	На часовима додатне наставе (6 часова).

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др. Свакодневним бележењем ктивности ученика на часу у свеску евиденције наставника, реовност доношења домаћих и записивање у свеску на часу), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (на крају сваке теме, на крају полугодишта, године). Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа.

Ликовна култура

Назив предмета:	ЛИКОВНА КУЛТУРА
Циљ:	Циљ наставе и учења ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа
Разред:	Пети 5.
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; – гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; – користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; – разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; – направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; – искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност; – опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; – гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; 	РИТАМ	<p>Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине.</p> <p>Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за рециклажу, рециклирани материјал, импровизовани прибор, школски прибор и материјал, професионални прибор.</p> <p>Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...). Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала.</p> <p>Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције ритма – понављање боја, линија и/или облика да би се постигла динамичност (живост) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача.</p> <p>Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања.</p> <p>Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу.</p> <p>Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из природе и</p>

<p>– користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа;</p> <p>– црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог;</p> <p>– разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују;</p> <p>– искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности;</p> <p>– пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима;</p> <p>– гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад;</p> <p>– наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон;</p> <p>– обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком;</p> <p>– преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност;</p> <p>– комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену;</p> <p>– објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе;</p> <p>– разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује;</p> <p>– искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;</p> <p>– пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас;</p>		<p>окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес....</p> <p>Уметничко наслеђе – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.</p>
	<p>ЛИНИЈА</p>	<p>Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика.</p> <p>Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање...Својства линије у апликативном програму за цртање.</p> <p>Цртање светлом;</p> <p>Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Врсте уметничког цртежа – скица, студија, илустрација, стрип, карикатура, графити... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања.</p> <p>Поступци грађења цртежа додавањем и одузимањем линија. Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји. Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија.</p> <p>Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...).</p> <p>Читање (декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре, графита, рекламних порука...</p> <p>Уметничко наслеђе – значај наслеђа првих цивилизација.</p>
	<p>ОБЛИК</p>	<p>Дводимензионални и тродимензионални облици. Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни</p>

<p>– обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу;</p> <p>– изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом;</p> <p>– тумачи једноставне визуелне информације;</p> <p>– објасни зашто је наслеђе културе важно.</p>		<p>облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици. Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика.</p> <p>Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра и воде, карактеристично кретање бића и машина).</p> <p>Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика.</p> <p>Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних и апстрактних облика на основу једне, две и три информације...).</p> <p>Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликовање простора светлом.</p> <p>Обликовање (дизајн) употребних предмета. Преобликовање материјала и предмета за рециклажу.</p> <p>Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...).</p> <p>Орнамент и орнаментика. Функција орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту.</p>
---	--	---

		Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици на тлу Србије.
	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Различите врсте комуникације од праисторије до данас. Невербална комуникација – читање информација, израз лица и карактеристичан положај тела. Читање визуелних информација (декодирање). Визуелно изражавање. Уметничко наслеђе – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ			
Област: РИТАМ			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4 Одличан 5	
Ученик/ца: -ЛК1.1.1 разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике - ЛК1.1.2 влада појмовима: изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове -ЛК1.3.1. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима	Ученик/ца уме да: - ЛК 2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности - ЛК2.1.2 образлаже свој рад и радове других одабира адекватан садржај да би	Ученик/ца уме да: - ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео) - ЛК 3.2.3.користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других	Ученик/ца уме да: -ЛК3.2.1.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју - ЛК3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат -ЛК3.3.4.уочава међусобну

зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу	представио неку идеју или концепт - ЛК2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст	описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности	повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.
Област: ЛИНИЈА			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
Ученик/ца уме да: - ЛК 1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање) -ЛК 1.3.1. описује свој ради и радове других - ЛК 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима -ЛК 1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу	Ученик/ца уме да: -ЛК 2.1.1.познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности -ЛК 2.1.2. образлаже свој рад и радове других -ЛК 2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст -ЛК 2.3.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт	Ученик/ца уме да: -ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности -ЛК 3.2.3.користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик,комуникација...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других -ЛК 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности -ЛК 3.3.3.користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности	Ученик/ца уме да: -ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности - ЛК 3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат -ЛК 3.2.4.уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других -ЛК 3.3.1.анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности

		-ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.	-ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.
Област: ОБЛИК			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање)</p> <p>-ЛК 1.1.2.изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p> <p>-ЛК 1.3.1.описује свој ради и радове других</p> <p>-ЛК 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима</p> <p>-ЛК 1.3.4.зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности</p> <p>-ЛК 2.1.2.образлаже свој рад и радове других</p> <p>-ЛК 2.2.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p> <p>-ЛК 2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст.</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео)</p> <p>-ЛК 3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других</p> <p>- ЛК 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности.</p> <p>-ЛК 3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.2.1.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p> <p>- ЛК 3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>-ЛК 3.2.4.учава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других</p> <p>-ЛК 3.3.1.анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...)</p> <p>-ЛК 3.3.4.разуме међусобну</p>

			повезаност и утицај уметности и других области живота.
Област: ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
Ученик/ца уме да: -ЛК 1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање) -ЛК 1.1.2.изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове -ЛК 1.3.1.описује свој ради и радове других -ЛК 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима -ЛК 1.3.4.зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.	Ученик/ца уме да: -ЛК 2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности -ЛК 2.1.2.образлаже свој рад и радове других -ЛК 2.2.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт -ЛК 2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст.	Ученик/ца уме да: -ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео) -ЛК 3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других - ЛК 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности. -ЛК 3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју	Ученик/ца уме да: -ЛК 3.2.1.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју - ЛК 3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат -ЛК 3.2.4.учава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других -ЛК 3.3.1.анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) -ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај

			уметности и других области живота.
--	--	--	------------------------------------

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА															
ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ВЕЖБА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XI I	I	II	III	IV	V	VI				
		1.	Ритам	8	2										
2.	Линија		8	8	4							10	8	2	20
3.	Облик				4	6	4	8	8	4		20	12	2	34
4.	Визуелно комуникација									4	4	6	2	/	8
УКУПНО		8	10	8	8	6	4	8	8	8	4	40	28	4	72

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
У овој колони, назначити и начине прилагођавања рада појединим ученицима (инд, ИОП1,2 и 3) вербални, демонстративни, практични рад и

<p>радионица херуистички приступ, истраживачки рад ученика</p>
--

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

<p>Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Предузимљивост, предузетништво; Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема; Сарадња; Дигитална компетенција</p>
--

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

<p>Сви предмети Ликовна култура-4</p>

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ (ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ)

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>учења слободне наставне активности <i>Цртање, вајање и сликање</i> је да ученик кроз ликовни рад развија стваралачко мишљење и унапређује визуелно опажање, естетичке критеријуме и способност ликовног изражавања</p>	<p>ЦРТАЊЕ Врсте и својства линије (2) Стварање различитих вредности линија. Цртање, цртачки материјали, меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали. Линија као средство за стварање различитих квалитета површина (2) Перцепција, стварање различитих вредности квалитета површина. Цртање, цртачки материјали, меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали. Естетско процењивање (1) Односи величина (2) Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика. Цртање, цртачки материјали, меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали. Лепо писање са калиграфијом (2) Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика. Цртање, цртачки материјали, обичне оловке са ознаком "Б" пљоснато заоштрене оловке, метално перо,</p>	<p>- објашњавање, дискусија, дијалог, демонстрација - показивање основних цртачких техника - објашњавање и упознавање са основним ликовним елементима - индивидуални рад и рад у групама - коректуре и естетске анализе (заједно са ученицима)</p>

	<p>туш и перо и пенкало, разни цртачки материјали. Компоновање више ритмичких целина у простору (2) Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика. Цртање, сликање и вајање.</p> <p>Естетско процењивање (1)</p> <p>СЛИКАЊЕ</p> <p>Својства сликарских материјала и подлога (2) повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење; Перцепција. Сликање и цртање разним сликарским и цртачким материјалима.</p> <p>Ритмичко компоновање боја и облика (2) Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика. Сликање, цртање и вајање, одговарајућа средства и материјали</p> <p>. Коришћење разних материјала за компоновање (2) Перцепција. Сликање, цртање и колаж; одговарајућа средства и материјали.</p> <p>Визуелно споразумевање (2) Перцепција линија, боја и облика. Сликање, цртање и вајање; одговарајућа средства и материјали.</p> <p>Временски и просторни низови (цртани филм, стрип) (2+1) Аперцепција, перцепција - асоцијације у низу покретне слике; боје, мрље, цртежи, облици. Сликање, цртање и вајање; одговарајућа средства и материјали.</p> <p>Сликање, естетско процењивање (1)</p> <p>ВАЈАЊЕ</p> <p>Вајање, врсте вајарског материјала (4) Перцепција и аперцепција, стварање различитих вредности форме (конвексно, конкавно; отворено, затворено) и чврсти материјали.</p> <p>Вајање, глина, гипс и остала одговарајућа средства и чврсти материјали. Везивање тродимензионалних облика у простору (2) Перцепција и аперцепција. Вајање, глина, керамичка глина и остала одговарајућа средства и материјали.</p> <p>Слободно компоновање (2) Перцепција и аперцепција. Вајање, глина, керамичка глина, гипс и остала одговарајућа средства и материјали.</p> <p>Обликовање употребних предмета (ситна пластика, накит) (2+1) Аперцепција, перцепција.</p>	<p>- рад по природи (моделу)</p> <p>- посете културним институцијама (музеји, галерије)</p> <p>- објашњавање, разговор демонстрирање осн.сликарских техника</p> <p>- показивање репродукција познатих сликара (чисте и замућене боје)</p> <p>- креирање вежби и њихова примена</p> <p>- коректуре и ест. анализе</p> <p>- рад по природи и рад из маште</p> <p>- посета позоришту</p>
--	---	--

	<p>Вајање, глина, керамичка глина, пластелин, гипс и остала одговарајућа средства и материјали. Вајање, естетска анализа (1)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - кроз разговор и објашњавање упознавање ученика са основним вајарским материјалима и техникама - репродукције 2д и 3д уметничких дела и уочавање разлика - демонстрација рада у појединим материјалима- глина, глинамол... - индивидуални, рад у пару и групи са ученицима - рад по природи коректура и естетска анализа
--	--	---

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Шта пратимо		Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време	
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	Процењују се:				
	-однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; -одржава прибор и радни простор; потписује радове; -чува радове у мапи...); --однос према себи (истражује информације; поставља питања, предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...); -однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања,	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	- Свакодневно бележење активности ученика на часу у педагошку евиденцију наставника - Усмено одговарање и естетско процењивање, анализа уметничких дела, педагошка авиденција наставника Редовност доношења прибора, педагошка авиденција наставника -Редовност доношења домаћег, педагошка евиденција наставника	За ангажовање и активност на часу + За практичан рад +5 За посвећеност раду + За јављање и тачан одговор + За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 За анализирање и естетско процењивање +5 Ко не учествује у раду и не зна одговор – Ко не доноси прибор -	Свакодневно бележење током године
	ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања	Свеобухватност одговора Сналажење са разним техникама и материјалима Хоризонтално и вертикално повезивање градива	Пресек стања по тромесечју	По потреби, бар једном у полугодишту	

<p>изражавања...);</p> <p>-разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);</p> <p>-повезивање (повезује и пореди познате и нове информаци- је, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);</p> <p>-оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);</p> <p>-организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);</p> <p>-вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емо- ције...);</p> <p>-употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира</p>	<p>захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);</p>	<p>- Практични радови, педагошка евиденција наставника</p>	<p>За три недоношења радова -1 у свеску</p>	<p>Свакодневно током године праћење/ пресек стања за тромесечје</p>	
	<p>ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);</p>	<p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), педагошка евиденција наставника</p>	<p>Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), педагошка евиденција наставника</p>	<p>Оцењивање бројчаним оценама и описно (формативно и сумативно)</p>	<p>Након сваке теме</p>
	<p>одговарајући процес; бира</p>		<p>-Сналажење и организација тематских</p>	<p>Сарадња у групи</p>	<p>По потреби</p>

	одговарају- ћи материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).	ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	изложби, учешће на конкурсима педагошка евиденција наставника	(сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања и ангажованости свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	
		ученик који не остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и не испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, добија оцену недовољан (1);			На крају школске године
Ангажовање ученика	Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и	показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања(5)	Вођење евиденције од стране наставника о:	-Све што је рађено на часу налази се у свескама	-Пресек стања по тромесечјима

у настави.	напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања(4)	-Броју јављања на часовима	-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења,тематске изложбе,сценографије,кул турне активности, израда паноа, кратко предавање,...)	
		показује делимични степен активности и ангажовања (3)	-Броју успешности у индивидуалном групном раду, раду у пару		
		показује мањи степен активности и ангажовања (2)	-Учешћу на конкурсима ,смотрема, активностима на нивоу школе и одељења		
		не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	-Несебичном пружању помоћи другим ученицима.		

ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА СУ:

- однос према раду (припремљен је за час; одговорно кори- сти материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);
- однос према себи (истражује информације; поставља пита- ња; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да ис- проба своје способности у новим активностима...);
- однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, до- живљавања, опажања, изражавања...);
- разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме про- цес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);
- повезивање (повезује и пореди познате и нове информа- ције, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);
- оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; ори- гиналан је у односу на своје претходне радове...);
- организација композиције (у складу са својом идејом при- мењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);
- вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емо- ције...);
- употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарају- ћи материјал/подлогу; истражује могућности технике и материја- ла; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Самопроцена радова је вербална и писана. Најефикаснија је метода 3, 2, 1. Ученик сам припрема листић на коме уписује име, презиме, датум и назив рада. Затим кратко наводи: 3 ствари које сам научио на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио, 1 ствар која ми није јасна или питање које бих поставио. Када се разговара о ликовним делима, ученик пише: 3 речи којима бих описао дело, 2 ствари које ми се највише допадају на делу, 1 ствар коју не разумем. Када се разговара о уметнику: 3 ствари због којих је уметник значајан, 2 дела која ми се највише свиђају, 1 питање које бих поставио уметнику. Када се ученик ликовно изражава: 3 ствари о којима сам размишљао током рада, 2 ствари које ми се свиђају на мом раду, 1 ствар коју бих променио. Или: 3 речи који- ма бих описао свој рад, 2 разлога због којих је мој рад оригиналан, 1 ствар коју бих урадио другачије.

Музичка култура

Назив предмета:	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Циљ:	Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народ
Разред:	5
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма; - идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и сл.); 	1. Човек и музика	<p>Човек у праисторији</p> <p>Улога музике у првобитном друштву;</p> <p>Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичкоантрополошка истраживања);</p> <p>Магијска моћ музике;</p> <p>Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес;</p> <p>Покрет: порекло плеса;</p> <p>Слушање/доживљај ритма телом;</p> <p>Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине.</p> <p>Човек Антике Божанска природа музике: - митолошка свест античког човека; - музички атрибути богова; - музика и држава.</p> <p>Музика у храму и музика на двору;</p> <p>Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама;</p> <p>Улога и место музике у античким цивилизацијама:</p> <p>Индија, Сумер/Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим; Појава првих нотација, пентатоника;</p>

<ul style="list-style-type: none"> - класификује инструменте по начину настанка звука; - - опише основне карактеристике ударалки; - - препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи; - - користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација) 	<p>2. Музички инструменти</p>	<p>Најстарији инструменти: тело, ударалке, дувачки, жичани; Ударалке - настанак, првобитни облик и развој; Ритмичке ударалке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске ударалке;</p>
<ul style="list-style-type: none"> - изражава се покретима за време слушања музике; - - вербализује свој доживљај музике; - - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; - - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; - - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...); - - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; - - понаша се у складу са правилима музичког бонтона; - користи могућности ИКТ-а за слушање музике; 	<p>3. Слушање музике</p>	<p>Елементи музичке изражајности - темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената; Слушање вокалних, вокалноинструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора; Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа; Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;</p>

<ul style="list-style-type: none"> - пева и свира самостално и у групи; - - примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); - - кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику; - - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; - исказе своја осећања у току извођења музике; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - - учествује у школским приредбама и манифестацијама; - - користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...); 	<p>4. Извођење музике</p>	<p>Певање песама по слуху самостално и у групи;</p> <p>Певање песама из нотног текста солмизацијом;</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем;</p> <p>Певање песама у комбинацији са покретом;</p> <p>Свирање Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима;</p> <p>Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста;</p> <p>Извођење дечијих, народних и уметничких игара;</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;</p>
<ul style="list-style-type: none"> - користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - - изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; - - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - - користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво. 	<p>5. Музичко стваралаштво</p>	<p>Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука;</p> <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива;</p> <p>Импровизација мелодије на задати текст;</p> <p>Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима;</p> <p>Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.</p>

Кључни појмови:

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: 1. Човек и музика

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МК. 1.1.1. Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско–стилских периода - народног стваралаштва Ученик уме да анализира повезаност:</p>	<p>МК. 2.1.2. Ученик уме да препозна структуре и драматургије одређеног музичког жанра МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота</p>	<p>МК. 3.1.2. Ученик уме да разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту</p>

Област: 2. Музички инструменти

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МК. 1.1.1. Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност:</p>	<p>Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу</p>	<p>МК. 3.1.1. Ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд</p>

Област: 3. Слушање музике

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МК. 1.2.1. Ученик уме да именује музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. именује извођачки састав МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор</p>	<p>МК. 2.2.1. Ученик уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра</p>	<p>Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>

	Област: 4. Извођење музике	
Основни ниво		Напредни ниво
МК. 1.3.1. Ученик уме да пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту		МК. 3.3.1. Ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.
	Област: 5. Музичко стваралаштво	
Основни ниво		Напредни ниво
Ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.		Ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област	Број часова
1. Човек и музика	10 (7 обр. + 3 утврђ.)
2. Музички инструменти	2 (2 обр.)
3. Слушање музике	18 (14обр. + 4утврђ.)
4. Извођење музике	41 (35обр. + 4утврђ + 2сист.)

5. Музичко стваралаштво	1
--------------------------------	----------

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>Користити методе/технике и облике рада које активирају ученике да буду самосталнији у раду: анализа музичких примера, фотографија, ППТ, видео материјала. Инсистирање на корелацији са другим предметима: историја, ликовна култура, географија. Коришћење ЛОГОС-овог е уџбеника: видео и аудио записи, квизови, ППТ.</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: видео и звучниј записа, фотографија, ППТ, доступне ИКТ апликације. Користити претходна знања ученика. Повезати са историјским контекстом. Коришћење ЛОГОС-овог еуџбеника.</p> <p>Основни методски приступ је од звука ка теорији. Јасно формулисати упутства како би ученици знали на шта да усмере пажњу приликом слушања. Постепено проширивати опажајни капацитет код ученика усмеравајући их на специфичности музичког дела пре слушања. Ученичка знања из различитих области повезати и ставити у функцију разумевања дела, подстичући креативност и критичко мишљење. Користити илустрације, ППТ и ИКТ када је могуће. Подстићи ученике на изношење свог мишљења уз аргументовано образлагање.</p> <p>Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике за самостални рад, рад у пару или групи. Кроз одговарајуће примере музичких вежби и композиција обрадити елементе музичке писмености. Обратити пажњу на правилно дисање, положај тела и дикцију. Узети у обзир гласовне могућности ученика. За инструментално музицирање користити ритмичке и мелодијске инструменте. Могу се користити нотни примери који су солмизацијом обрађени. Примељивати принцип активног учешћа ученика на часу. Коришћење аудио или видео снимака или матрица када је могуће. Посета концерта, у складу са могућностима.</p> <p>Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике на музичко стваралаштво, самостално, групно и у пару. Користити корелацију са ликовном културом. Креативна употреба мултимедија: ППТ, ИКТ, аудио и видео снимци, мобилни телефони.</p>

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)
<p>КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Има позитиван и одговоран однос према учењу. • Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење;

разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.

- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ

- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (културно-уметничке акције).

ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

- Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, језичка култура у уметничком и у неуметничком домену (свакодневни говор у приватном и јавном животу, електронским и штампаним медијима, дизајну и другим видовима комуникације...), научно мишљење, друштвени односи, друштво и појаве у друштву.
- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила која припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

КОМУНИКАЦИЈА

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, путем интернета, итд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ

- Сагледава које активности (образци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- Спознаје везу између квалитета животне средине и квалитета свог живота и разуме да се његова добробит и добробит заједнице и друштва огледа и у квалитету и одрживости његове околине.

ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ

• Бира стил живота и навике, имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

ПРЕДУЗИМЉИВОСТ И ОРИЈЕНТАЦИЈА КА ПРЕДУЗЕТНИШТВУ

- Прилагођава се друштвеним и економским променама, усмерен је на развој нових вештина, које примењује у практичном раду; суочава се са неизвесностима на иницијативан и предузимљив начин.
- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију.
- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге.
- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи CV и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.
- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

РАД С ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА

- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/информацију од њиховог тумачења.
- Користи податке из различитих извора и начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.
- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.
- Селектује, обрађује наводећи извор и аутора, чува и презентује податке у различитим форматима, укључујући и ИКТ.
- Разликује јавне и приватне податке и користи основна правила чувања приватности података.

РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор изво

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Садржаји музичке културе редовно се могу везивати са готово свим областима, предметима. Тамо где садржаји програма и наставе дозвољавају временом ће се постигнути тематско повезивање на посебним часовима. Тамо где то није могуће успоставиће се вертикална корелација активирањем претходно стечених знања.

Српски језик- народне лирске песме, поезија;

Историја- историја музике која је увек уско повезана са значајним догађајима;

Математика - разломци;

Енглески- учење имена нота абecedом где повезивањем стварају одговарајуће речи на енглеском;

Физика- простирање звука, његова фреквенција и утицај на околину и живи свет;

Ликовно - Естетски доживљај једног уметничког дела кроз музику. Посматрајући слику, скулптуру. Повезивњем та два елемента.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА ХОР

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Намењена ученицима посебних музичких способности и вештина који додатно желе да прошире своја знања и доживљај музике кроз извођаштво.	<ul style="list-style-type: none"> - слушање и обрада песама по нотном тексту или слуху; - свирање инструментима или својим телом; - припрема ученика са сценски наступ 	Хор се реализује током читаве школске године, два пута недељно. Поред обучавања ученика у певању ради са на њиховом уметничком изразу и самопоуздању које се гради временом. Концерт на крају полугодишта представља на неки начин круну њиховог рада и учешћа. Ученици добијају прилику да се истакну и покажу шта умеју и знају.

Настава музичке културе подразумева учешће свих ученика, а не само оних који имају музичке предиспозиције. Како је предмет *музичка култура* синтеза вештина и знања, полазна тачка у процесу оцењивања треба да буду индивидуалне музичке способности и ниво претходног знања сваког ученика. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су ниво његових постигнућа у односу на дефинисане исходе као и рад, степен ангажованости, кооперативност, интересовање, став, умешност и креативност. Тако се у настави *музичке културе* за исте васпитно-образовне задатке могу добити различите оцене, као и за различите резултате исте оцене, због тога што се конкретни резултати упоређују са индивидуалним ученичким могућностима.

Начин провере и оцена треба да подстичу ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичких активности. Главни критеријум за процес праћења и процењивања је *начин ученичке партиципације у музичком догађају*, односно да ли је у стању да прати музичко дело при слушању и како односно, да ли и како изводи и ствара музику користећи постојеће знање.

У зависности од области и теме, постигнућа ученика се могу оценити усменом провером, краћим писаним проверама (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања. Поред ових традиционалних начина оцењивања, треба користити и друге начине оцењивања као што су:

1. допринос ученика за време групног рада,
2. израда креативних задатака на одређену тему,
3. рад на пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе),
4. специфичне вештине.

У процесу вредновања резултата учења наставник треба да буде фокусиран на ученичку мотивацију и ставове у односу на извођење и стваралаштво, способност концентрације, квалитета перцепције и начин размишљања приликом слушања, као и примену теоретског знања у музицирању.

Наставник треба да мотивише ученика на даљи развој, тако да ученик осети да је кроз процес вредновања виђен и подржан, као и да има оријентацију где се налази у процесу развоја у оквиру музике и музичког изражавања. Важно је укључити самог ученика у овај процес у смислу дијалога и узајамног разумевања у вези са тим шта ученик осећа као препреке (вољне и невољне) у свом развоју, као и на које начине се, *из ученикове перспективе*, оне могу пребродити.

Када је у питању вредновање области Музичко стваралаштво, оно треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање, педагошки оправдане.

Узимајући у обзир циљ предмета неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање остварености исхода. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања. Диктате не треба практиковати, ни задавати.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити.

Када је у питању вредновање области Музичко стваралаштво, оно треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање, педагошки оправдане.

Узимајући у обзир циљ предмета неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање остварености исхода. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања. Диктате не треба практиковати, ни задавати.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити

Историја

Назив предмета:	ИСТОРИЈА
Циљ:	Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.
Разред:	пети
Годишњи фонд часова:	36 часова

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1. Основи проучавања прошлости	4	2	6
2. Праисторија	1	1	2
3. Стари исток	3	2	5
4. Античка Грчка	7	6	13

5. Антички Рим	6	4	10
Укупно (све од 1. до 5.)	22	14	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); – лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; – разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; – именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; 	<p>Основи проучавања прошлости</p>	<p>Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. - Хронологија – рачунање времена. - Подела прошлости и периодизација историје. - Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају. <p>Проширени садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине.
<ul style="list-style-type: none"> – разврста историјске изворе према њиховој основној подели; – повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека); - именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; 	<p>Праисторија</p>	<p>Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). - Подела праисторије (камено, метално доба). <p>Проширени садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...)
<ul style="list-style-type: none"> - користи основне историјске појмове; - наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; - разликује основне одлике каменог и металног доба; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; 	<p>Стари исток</p>	<p>Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). - Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија–царства/ краљевства) у цивилизацијама Старог истока. - Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања. - Култура и историјско наслеђе народа

<p>– користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока;</p> <p>– одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице;</p> <p>– пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку;</p>		<p>Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...)</p> <p>Проширени садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Специфичности египатске религије. - Специфичности религија цивилизација Месопотамије. - Основне одлике јудаизма
<p>– наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока;</p> <p>– идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока;</p> <p>– разликује врсте писама цивилизација Старог истока;</p> <p>– илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет;</p> <p>– користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век;</p> <p>– изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом;</p> <p>– прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему;</p>	<p>Античка Грчка</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Појам античке Грчке – географске одлике. - Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација). - Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови. - Колонизација и основне одлике привреде. - Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). - Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат – узроци и последице. - Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). - Хеленистичко доба и његова култура. - Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, Олимпијске игре) <p>Проширени садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности). - Најистакнутије личности: Драконт Перикле, Филип II,
	<p>Антички Рим</p>	<p>Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. - Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). - Структура друштва и уређење Римске републике.

<p>– визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом;</p> <p>– опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке;</p> <p>– лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке;</p> <p>– приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине;</p> <p>– пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој;</p> <p>– идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата;</p> <p>– истражи основна обележја и значај религије старих Грка;</p> <p>– разликује легенде и митове од историјских чињеница;</p> <p>– наведе значај и последице освајања Александра Великог;</p> <p>– илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет;</p> <p>– користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и</p>		<p>- Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда).</p> <p>- Рим у доба царства – принципат и доминат.</p> <p>- Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања).</p> <p>- Хришћанство – појава и ширење.</p> <p>- Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства).</p> <p>- Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије).</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>- Етрурци.</p> <p>- Римска војска.</p> <p>- Римски градови на територији Србије.</p> <p>- Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...).</p> <p>- Римски пантеон.</p> <p>- Гладјаторске борбе</p> <p>- Систематизација</p> <p>- Историјска карта, личности, догађаји...(2 с)</p>
--	--	--

<p>хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију;</p> <ul style="list-style-type: none"> – израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; – користи основне историјске појмове; – лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; – наведе основне разлике између античке римске републике и царства; – разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; – истражи основна обележја и значај религије античког Рима; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму; – наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства; – лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију. 		
--	--	--

Кључни појмови садржаја: историјски извори, хронологија, друштво, држава и стари век.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Основи проучавања прошлости		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице</p> <p>ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода</p> <p>ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју</p> <p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.5. уме да одреди ком историјском периоду припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p>		
Област: Праисторија		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и</p>	<p>ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</p>	

карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда		
Област: Стари исток		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p>	<p>ИС.2.2.1. уме да закључи о ком догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора</p> <p>ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора</p>	<p>ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости</p>
Област: Античка Грчка		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење</p>	<p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и</p>	<p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку,</p>

<p>основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p>	<p>историјским периодом</p>	<p>историјском периоду припада одређена година, личност</p>
<p>Област: Антички Рим</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p>	<p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</p> <p>ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</p> <p>ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на</p>	<p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређен</p>

<p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p>	<p>основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену</p>	
---	---	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
<p>Основи проучавања прошлости</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ПШТУвођење ученика у главне појмове историје као науке: ера, датум, век, деценија, миленијум, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика</p> <p>Вежбање рачунања времена и препознавања врсте ист. извора на датим примерима</p>	<p>монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова</p>	<p>фронтални рад;</p> <ul style="list-style-type: none"> • групни рад; • индивидуални рад; • индивидуализован рад
<p>. Праисторија</p>	<p>Користити методе/технике облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у</p>	<p>монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна,</p>	<p>фронтални рад;</p> <ul style="list-style-type: none"> • групни рад; • индивидуални рад;

	<p>раду: анализа слика са праисторијских локалитета, ППТ, видео материјали, Обезбеђивање корелације са сродним предметима скулптуре Лепенског вира и Винче, музичко Комбиновање различитихврста дидактичког материјала: карикатура,илустрација, табела, ППТ,</p>	<p>текстуална, метода писаних радова</p>	<p>• индивидуализован рад</p>
Стари исток	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељењаКористити разноврсне технике/методе и обликерада Обезбеђивање корелацијеса сродним предметима: Коришћење историјскихтекстова и њихова анализа (Хамурабијев законик,Херодот-подизање пирамида, опис Вавилона,Библијске приче о Мојсију,Давиду и Соломону...) Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура,илустрација (пирамиде, хијероглифи, клинасто,алфавет, шеме друштвене лествице,питања, ППТ, видеозаписа Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета,, ради израде паноа, кратких записа,кратких излагања Постављање ученика у различите ситуације</p>	<p>монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова</p>	<p>фронтални рад; • групни рад; • индивидуални рад; • индивидуализован рад</p>
Античка Грчка	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о</p>	<p>монолошка, дијалогска, демонстративна,</p>	<p>фронтални рад; • групни рад; • индивидуални рад;</p>

	<p>особеностима одељења. Користити разноврсне технике/методе и облике рада. Обезбеђивање корелације са сродним предметима:</p> <p>Коришћење историјских текстова и њихова анализа (Хомер-Илијада, Херодот Грчко-персијски ратови, битка на Термопилском кланцу, опис битака Александра Македонског, Аријан). Стално коришћење историјске карте и историјског атласа</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала:</p> <p>карикатура, илустрација, шеме друштвене лествице, питања, ППТ, видео-записа</p> <p>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде панорама, кратких записа кратких излагања</p>	<p>илустративна, текстуална, метода писаних радова</p>	<p>• индивидуализован рад</p>
<p>Антички Рим</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима:</p> <p>Осмишљавање додатног материјала из историје</p> <p>Коришћење историјских текстова (Постанак Рима, Пунски ратови, Галски ратови...) и њихова анализа</p> <p>Стално коришћење историјске карте и историјског атласа</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког</p>	<p>монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова</p>	<p>фронтални рад;</p> <ul style="list-style-type: none"> • групни рад; • индивидуални рад; • индивидуализован рад

	материјала: карикатура, илустрација, шеме-мапе ума из учбеника, табеле, ППТ, видео записи и др. Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, Израђује помоћна наставна средства: паное, карте, шеме, лозе...		
--	--	--	--

**ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)**

<p>- Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.</p> <p>- Праћењем постигнућа ученика, усменим и писменим проверама степена усвојености знања;</p> <p>- Иницијални тест, причање, препричавање, читање, домаћи задаци контролне вежбе, провера од 15 мин., аутодиктат, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима. тестови по нивоима образовних стандарда.</p> <p>- Бележењем постигнућа ученика оценом;</p> <p>- Критеријуми оцењивања према Правилнику оцењивања;</p> <p>- Свеске ученика и њихови практични радови;</p> <p>- Свакодневне белешке током године.</p>

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

<p>- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик: компетенције за учење, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.</p>
--

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

<p>Географија, ликовна култура, музичка култура, верска настава, грађанско васпитање</p>
--

Географија

Назив предмета:	ГЕОГРАФИЈА
Циљ:	Циљ наставе и учења географије је да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима

	развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље
Разред:	Пети
Годишњи фонд часова:	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> -повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; - повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно- техничким прогресом; - на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; - разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на Земљи 	Човек и географија	<p>Ширење географских хоризоната и велика географска открића</p> <p>-Одговорност човека према планети Земљи</p>
<ul style="list-style-type: none"> -разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; - објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; -разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; - одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене; -помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; -помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; -примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач; 	Васиона Облик и величина Земље	<p>-Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа, Сунчев систем, Сунце, планете, сателити месец, Месечеве мене, астероиди, комете метеори</p> <p>-Облик и величина Земље</p>
<ul style="list-style-type: none"> -разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; - повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; - повеже нагнутост Земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; 	Земљина кретања	<p>-Земљина кретања, ротација и револуција, последице кретања</p> <p>-календар</p>

<ul style="list-style-type: none"> - повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева; 		
<ul style="list-style-type: none"> - разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); - разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; - помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоче (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); - помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоче (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); - разликује хипоцентар и епицентар и наведе турсне зоне у свету и у Србији; - наведе поступке које ће предузети за време земљотреса; - опише процес вулканске ерупције и њене последице; - помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; 	Унутрашња грађа Земље	<ul style="list-style-type: none"> -Постанак и унутрашња грађа Земље -Литосферне плоче -Вулкани и земљотреси -Стене -Релјеф, настанак планина -Обликовање релјефа дејством спољашњих сила
<ul style="list-style-type: none"> - опише структуру атмосфере; - наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); - разликује појам времена од појма климе - опише структуру атмосфере; - наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); - разликује појам времена од појма климе; - наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; - графички представи и чита климатске елементе користећи ИКТ; - користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; - наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; -наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека 	Ваздушни омотач Земље - атмосфера	<ul style="list-style-type: none"> -Атмосфера .Време и клима -Климатски елементи -Климатски чиниоци -Типови климе -Човек и клима

(екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја);		
<ul style="list-style-type: none"> - уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; - наведе и опише својства морске воде; - помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; - наведе и опише елементе реке (извор,ушће, различити падови на речном току); - уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; - наведе и опише својства морске воде; - помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; - наведе и опише елементе реке (извор,ушће, различити падови на речном току); - разликује типове језерских басена према начину постанка; - наводи узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; - наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; - наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања; 	Воде на Земљи- хидросфера	<ul style="list-style-type: none"> -Светско море -Особине и кретање воде светског мора -Воде на копну -Реке -Језера и ледници -Човек и вода
<ul style="list-style-type: none"> - помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; - помоћу карте наводе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; - опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; - наведе примере за заштиту живог света на Земљи; 	Биљни и животињски свет на Земљи	<ul style="list-style-type: none"> -Распрострањење биљног и животињског света -Угроженост и заштита биљног и животињског света

Кључни појмови:географија, географски омотач,литосфера, атмосфера, биосфера, велика географска открића, рециклажа,васиона, небеска тела,телескоп, астрономија,светлосна година, звезде, сазвезђе, галаксија, Сунчев систем, Сунце, планете,природни сателити, вештачки сателити, месец, месечеве мена, астероиди, комете,метеори, метеориди, метеорити,Земљинљ оса, елипсоид,океани, контненти, глобус, екватор, ротација, обданица, локално време,револуција, еклиптика, повратници, поларници, годишња доба,топлотни појасеви, датум, календар,Земљино језгро, омотач језгра, Земљина кора,литосферне плоче,астеносфера,вулканизам, вулкан, магма. лава,кратер,ерупција, земљотрес, епицентар, хипоцентар, сеизмологија,магматске стене, седиментне стене, метаморфне стене, фосили, рељеф, унутрашње силе,тектонски покрети, набране планине, раседне планине,вулканске планине, разарање и распадање стена, речна ерозија и

акумулаија, абразија, ледничка ерозија и акумулација, крашка ерозија и акумулација, еолска ерозија и акумулација, тропосфера, стратосфера, озонски омотач, мезосфера, термосфера, екзосфера, време, климатски елементи, инсолација, температура ваздуха, ваздушни притисак, ветар, влажност ваздуха, падавине, клима, климатски чиниоци, екваторијална, тропска, монсунска, пустињска, средоземна, умерена, субполарна, поларна, планинска клима, смог, озонске рупе, киселе кише, светско море, океани, мора, заливи, мореузи, салинитет, боја мора, провдност мора, температура мора, таласи, цунами, плима и осека, морске струје, подземне воде, издан, артешки бунар, врело, термоминерални извор, гејзир, река, извор, ушће, меандер, речни систем, слив, развође, понорница, речна мрежа, водостај, протицај, језеро, природна језера, вештачка језера, ледник, снежна граница, природне зоне

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Човек и географија		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред		
Област: Ваздух, Облик и величина Земље		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.1. описује небеска тела и њихова кретања	ГЕ.3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања
Област: Земљина кретања		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.1. описује небеска тела и њихова кретања	ГЕ.3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања
Област: Унутрашња грађа Земље		

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање
Област: Ваздушни омотач Земље -атмосфера		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање
Област: Водени омотач Земље -хидросфера		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање
Област: Биљни и животињски свет		
Основни ниво	Основни ниво	Основни ниво
ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Човек и географија	2
Васиона, облик и величина земље	4(2+2)
Земљина кретања	5(3+2)
Унутрашња грађа земље	11 7+4)
Ваздушни омотач Земље-атмосфера	6(4+2)
Водени омотач Земље-хидросфера	5(3+2)
Биљни и животињски свет на планети Земљи	3(2+1)

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Монолошка метода
-Дијалошка метода
-Индивидуална метода
-Текст метода
-Рад у пару и групи
-Усмене и писмене вежбе и провере
-Израда речника непознатих појмова
-Израда табела
-Израда мапа ума
- Примена атласа ,карте и глобуса
-Филм

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

За све наставен теме:

Компетенција за учење
Рад са подацима и информацијама
Комуникација
Одговорно учешће у демократском друштву

<p>Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција</p>

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЃУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ	
Човек и географија	<p>Географија 5. разред (унутар предмета) Природа и друштво 4. разред (природа) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p>
Васиона, Облик и величина Земље	<p>Географија 5. разред (унутар предмета) Природа и друштво 4. разред (природа) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p>
Земљина Кретања	<p>Географија 5. разред (унутар предмета) Природа и друштво 4. разред (природа) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p>
Унутрашња грађа Земље	<p>Географија 5. разред (унутар предмета) Природа и друштво 4. разред (Рељеф) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p>
Ваздушни омотач Земље-атмосфера	<p>Географија 5. разред (унутар предмета) Природа и друштво 4. разред (Ваздух) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p>

	Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи и мапе ума)
Водени омотач Земље-хидросфера	Географија 5. разред (унутар предмета) Природа и друштво 4. разред (Воде на Земљи) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи и мапе ума)
Биљни и животињски свет	Географија 5. разред (унутар предмета) Природа и друштво 4. разред (биљни и животињски свет) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи и мапе ума)

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.	Васиона , Облик и величина Земље 3 часа	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	Земљина кретања 3 часа	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	Унутрашња грађа земље 4 часа	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	Ваздушни омотач Земље-атмосфера 3 часа	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	Водени омотач Земље.хидросфера 4 часа	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	Биљни и животињски свет на Земљи	-индивидуални рад -фронтални рад

	1 час	-рад у групама
--	-------	----------------

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу интересовања ученика за такмичења у наредним разредима).</p>	<p>Планета Земља Васиона-однос величина у свемиру Грађа Земље Вулкани и земљотреси Клима и типови климе Воде на Земљи Биљни и њивотињски свет</p>	<p>Разговор -демонстрација - метода читања -метода писања -графички радови –проблем Оспособљавање за учење повезивање, упоређивање, демонстрацију Посматрање, праћење ангажовања ученика; Продукти ученикових активности;</p>

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)
<p>Ученик се из предмета ГЕОГРАФИЈА оцењује најмање два пута у полугодишту у петом разреду а четири пута у полугодишту у шестом, седмом и осмом разреду.</p> <p>Бројчаном оценом изражава се:- степен остварености прописаних стандарда- ангажовање ученика у настави</p> <ul style="list-style-type: none"> • ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ- обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи. Наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за предмет. Резултат иницијалног процењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика. <p>У току полугодишта ученици од 5. до 8. разреда се из Географије оцењују на три начина: 1) Усмено 2) Писмено 3) На основу активности на часу (слободна наставникова процена о раду ученика током једног полугодишта/школске године). Ученик може бити оцењен током сваког дела часа (уводног, главног и завршног) и на свим типовима часа (обрада, утврђивање и</p>

систематизација). Оцена је јавна са образложењем и препоруком за даљи рад. Оцена се бележи у педагошку свеску и уноси у дневник.

• **УСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** - обавља се у току оба полугодишта. Најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика. Начини оцењивања: дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји...

• **ПИСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** - обавља се у току оба полугодишта. Ученик ће имати најмање једну оцену (у полугодишту) на контролном задатку дужем од 15 минута. Писмени одговор изводиће се према унапред утврђеном плану који ће бити истакнут на сајту школе. Оцене су јавне, ученик има увид у свој рад. Тестови дужи од 15 минута су најављени, оцена се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере. Реализује се на крају наставне области, а према плану предметног наставника. Тест у трајању до 15 минута обавља се без најаве, оцена се не уписује у дневник, а спроводи се ради утврђивања остварености циља часа и савладаности дела реализованих садржаја.

Тест се вреднује кроз проценте – бодове:

Одличан(5) 86-100%; Врло добар(4) 70-85 %; Добар(3) 50-69 %; Довољан(2) 30-49 %

Недовољан(1) 0-29 %

Скала може да варира у зависности од постигнућа ученика, али не више од 5%.

ПРОВЕРА КАРТОГРАФСКЕ ПИСМЕНОСТИ може бити остварена усменим и писменим путем (неме карте).

Активност ученика прати се и вреднује континуирано током наставног процеса. Елементи формативног оцењивања чине (по правилу у педагошкој евиденцији): усмени одговори, писмене провере до петнаест минута, ангажовање, степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, успешност у групном раду, практичан рад, излагања и представљања изложби радова, пп презентација, резултата истраживања, плаката/паноа, модела, цртежа, графикона, табела, постера, збирке одабраних ученикових продуката рада - портфолија, у складу са програмом географије, домаћи задаци, однос према раду, писање есеја, учешћа у дебати и дискусији, сарадња у тиму, комуникација у тиму, показивање иницијативе, заинтересованост, ... као и учешће на општинском, окружном или републичком такмичењу и учешће на националним и међународним такмичењима.

Практични рад, пројекат је индивидуални или групни облик рада на одређену тему. Рад у групи подразумева тимски рад ученика, ангажованост, размену, повезивање и примену идеја а има за циљ: самостално прикупљање и критички одабир информација; решавање проблема; доношење одлука; планирање и поштовање рокова; самостално учење; рад у групи; сарадња; критички однос према властитом и туђем раду. Наставник јасно дефинише и упознаје ученике са елементима за вредновање пројекта, групног рада и индивидуалног рада у оквиру групе.

Рад на пројекту оцењује се кроз вредновање активности и ангажовања током рада на пројекту, знања које је ученик стекао и применио у раду, продукт пројекта и излагање резултата рада.

Прати се његово залагање, труд, постигнуће, напредак, активно учествовање пре заокруживања формативне оцене у сумативну. Наставник повремено прегледа ученичке

радове, школску (радну) свеску (садржај свеске, уредност, цртеже, додатне текстове) и може их оценити и уписати у педагошку евиденцију.

Подаци као што су степен самосталности у раду, креативност, степен ангажовања, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и други подаци о ученику битни за праћење, бележе се у педагошку свеску. У закључну оцену за крај полугодишта/школске год. могу да уђу и остале активности и интересовања ученика, његова залагања, прикази занимљивих текстова из научно-популарне литературе, редован долазак на часове додатне и допунске наставе, припремне наставе... Оцена из активности позитивно утиче на мотивацију ученика, а може бити од значаја и за општи успех ученика у његову корист.

Одличан (5) добија ученик који препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, самостално се сналази на географској карти, лако логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује, показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4) добија ученик који зна димензије Земље и у главном објашњава последице Земљиног облика и њених кретања, разуме физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и познаје мере за његову заштиту, обнову и унапређивање, у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3) добија ученик који описује небеска тела и њихова кретања, разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери), у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2) добија ученик који именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред, описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања, именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1) добија ученик који нема познавање основних географских објеката, појава, процеса и односа. Знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима,

критички не расуђује, не показује жењу за напредовањем као ни интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Оцењивање постигнућа ученика по ИОП-у

Ученик коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се на основу ангажовања и степена остварености циљева и посебних стандарда постигнућа у току савладавања индивидуалног образовног плана, на начин који узима у обзир његове језичке, моторичке и чулне могућности (**ИОП1,ИОП2**)

Ученик који стиче образовање и васпитање по прилагођеним стандардима постигнућа, оцењује се на основу његовог ангажовања и степена остварености циљева и прилагођених стандарда постигнућа.

Ученик са изузетним способностимаИОП3 који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин, применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу праћења остваривања прописаних циљева, општих и посебних стандарда постигнућа и ангажовања. Ученик који се образује по ИОП-у оцењује се на начин и према исходима планираним ИОП-ом, а у складу са посебним законом:

- оцену **одличан (5)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања;

- оцену **врлодобар (4)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања;

- оцену **добар (3)** добија ученик који остварује напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика и помоћ наставника;

- оцену **довољан (2)** добија ученик који остварује минималан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз значајну помоћ наставника и ангажовање ученика;

Ученику који стиче образовање и васпитање по индивидуалном образовном плану, а не достиже захтеве по прилагођеним стандардима постигнућа ревидира се индивидуални образовни план.

Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године. Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине.

ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА за успех из предмета Географија не може да буде мања од:

1) одличан (5), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50; 2) врло добар (4), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49; 3) добар (3), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49; 4) довољан (2), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49.

Закључна оцена не може да буде већа од највеће појединачне оцене уписане у дневник, добијене било којом техником провере знања.

Закључена оцена може бити и већа уколико је процена да је знање и заглагање ученика на вишем нивоу него што оцене показују; уколико ученик покаже изузетан напредак и уколико се процени да би виша оцена стимулативно деловала на ученика.

Математика

Назив предмета:	МАТЕМАТИКА
Циљ:	Циљ наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Разред:	Пети
Годишњи фонд часова:	144

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; - разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; - одреди и примени НЗС и НЗД; - изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно 	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	<p>Први део</p> <p>Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу \mathbb{N}_0.</p> <p>Дељење са остатком у скупу \mathbb{N}_0 (једнакост $a=bq+r, 0 \leq r < b$).</p> <p>Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја.</p> <p>Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама.</p> <p>Дељивост са 4 и 25.</p>

<p>употребљава одговарајуће скуповне ознаке; - правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко- логичком смислу;</p>		<p>Делљивост са 3 и 9.</p> <p>Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика. Други део Прости и сложени бројеви. Ератостеново сито.</p> <p>Растављање природних бројева на просте чиниоце.</p> <p>Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. Заједнички садржалаци најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.</p>
<p>- анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; - опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; - упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; - преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом; - правилно користи геометријски прибор;</p>	<p>ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ</p>	<p>Тачке и праве; односи припадања и распореда.</p> <p>Однос правих уравни; паралелност.</p> <p>Мерење дужине и једнакост дужи.</p> <p>Кружница и круг. Кружница и права.</p> <p>Преношење и надовезивање дужи.</p> <p>Централна симетрија. Вектор и транслација.</p>
<p>- идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни,</p>	<p>УГАО</p>	<p>Угао, централни угао; једнакост углова.</p>

<p>унакрсни, углови натрансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе;</p> <p>- нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор;</p> <p>- измери дати угао и нацрта угао задате мере;</p> <p>- упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно;</p> <p>- реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних</p> <p>- страница и наспрамних углова);</p>		<p>Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова).</p> <p>Упоредни углови; врсте углова.</p> <p>Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова.</p> <p>Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови.</p> <p>Углови на трансверзали.</p> <p>Транслација и углови.</p>
<p>- прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други;</p> <p>- одреди месну вредност цифре у запису децималног броја,</p> <p>- заокругли број и процени грешку заокругљивања;</p> <p>- израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину;</p> <p>- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;</p> <p>- одреди проценат дате величине;</p> <p>- примени размеру у једноставним реалним ситуацијама;</p>	<p>РАЗЛОМЦИ</p>	<p>Први део</p> <p>Појам разломка облика a/b ($a, b \in \mathbb{N}$).</p> <p>Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима.</p> <p>Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака.</p> <p>Децимални запис броја и преводње у запис облика a/b ($b \neq 0$).</p> <p>Упоредивање бројева у децималном запису.</p> <p>Заокругљивање бројева.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - примени аритметичку средину датих бројева; - сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер; 		<p>Други део</p> <p>Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине у скупу разломака.</p> <p>Трећи део</p> <p>Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије; - симетрично прелика тачку, дужи једноставнију фигуру користећи геометријски прибор; - конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства; - конструише праву која је нормална на дату праву или - паралелна дату прави. 	<p>ОСНА СИМЕТРИЈА</p>	<p>Осна симетрија уравни и њене особине.</p> <p>Оса симетрије фигуре.</p> <p>Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.</p>

Природни бројеви и дељивост - Ова тема представља природну везу са градивом првог циклуса и у оквиру ње треба проширити и продубити знања која су ученици раније стекли. Обновити својства скупова \mathbb{N} и \mathbb{N}_0 (претходник или следбеник) и подсетити се придруживања бројева тачкама бројевне праве.

Кроз разноврсне задатке са изразима, једначинама и неједначинама из свакодневног живота, наставити са изграђивањем појмова бројевни израз, променљива, израз с променљивом и придруживање, користећи при томе и термине израз, формула, исказ. Код једначина и неједначина задржати се на једноставнијим облицима, у циљу усвајања концепта решавања датог проблема.

Уочавати примере једноставнијих (функцијских) зависности у разним областима (придруживање по датом правилу бројева - бројевима, бројева - дужима, бројева - површинама и др.). При томе је важно коришћење дијаграма и табела (дијаграм тока алгоритма, табела резултата неког пребројавања или мерења и др). У овом делу треба користити и примере са геометријским облицима, у којима се појављује зависност међу величинама.

У делу који се односи на дељивост, подсетити ученике да дељење у скупу природних бројева без остатка није увек могуће.

Увести дељење са остатком, једнакост $a=bq+r$, $0 \leq r < b$ и скуп могућих остатака. Истаћи својства дељивости и анализирати дељивост збира, разлике и производа.

Правила дељивости декадним јединицама и бројевима 2, 5, 4 и 25 увести тако да ученици сами откривају законитости и активно се укључују у процес истраживања и учења, док заправила дељивости са 3 и 9 треба ученике добро изабраним примерима водити до правила. Такође, ученици треба да уоче и везе између ових правила (нпр. ако је број дељив са 10, дељив је и са 2 и са 5). На овом узрасту, нагласак треба да буде на примени, а не на формалном начину излагања.

На конкретним примерима подскупа \emptyset , увести различите начине записивања скупова уз увођење појма празног скупа и бесконачног скупа. Увести основне појмове о скуповима и математичком изражавању: скуп, елементи, подскуп, једнакост

скупова, празан скуп, саодговарајућим знацима; скуповне операције: унија, пресек, разлика и одговарајуће ознаке. Коришћењем примера из текућих садржаја, посебно аритметичких и касније геометријских, даље осмишљавати појам скупа, изграђивати математички језик и уносити прецизност у изражавању. На подесним примерима илустровати математичко-логичку употребу речи: сваки, неки, или, и, не, следи (ако...онда). Скуповне операције над два скупа треба илустровати разноврсним примерима са природним бројевима, уз коришћење Венових дијаграма и без њих. Поред тога, ученици треба да решавају задатке у којима се скуповне операције примењују на скупове делилаца, односно

садржалаца бројева, што представља добар увод за увођење појмова највећи заједнички делилац и најмањи заједнички садржалац.

Увести појмове простог и сложеног броја, објаснити поступак Ератостеновог сита и поступак растављања природних бројева на просте чиниоце и одређивања највећег заједничког делиоца и најмањег заједничког садржаоца, Еуклидов алгоритам (на конкретним примерима) и везу између НЗД и НЗС, и оспособити ученике за њихови примену у проблемским задацима.

Основни појмови геометрије - Главни циљ теме јесте да успостави природни прелаз на више нивое разумевања геометрије, са нивоа визуелизације (на коме су базирани садржаји геометрије у првом циклусу), на нивое анализирања и апстракције (одн. неформалне дедукције). Нови ниво подразумева описивање и репрезентације геометријских објеката на природном и формалном језику, анализирање односа међу објектима. Ученици усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање тврђења; правилно закључивање, правилно коришћење везника и, или, а нарочито ако...онда). Садржаје треба да прате задаци у којима се истиче правилно изражавање, договорено означавање, коректно цртање, и којима се подстиче логичко-комбинаторно размишљање.

Полазећи од појмова тачке и праве и односа припадања и распореда увести појам дужи и појам полуправе и начине њиховог обележавања. Неформално истаћи очигледне истине које се односе на наведене појмове и односе.

Разматрати однос две праве у равни; формулисати као очигледну истину да за сваку праву и тачку ван ње постоји јединствена права која пролази кроз дату тачку и паралелна је датој правој; заједно са овом чињеницом показати цртање (обичним и троугаоним лењиром) праве паралелне датој правој кроз тачку која јој не припада. Кроз задатке истаћи симетричност и транзитивност паралелности (без увођења тих појмова), као и области на које је подељена раван задатим правима. Као посебно важне области (заједно са границом) истаћи троуглове и паралелограме и начине њиховог означавања.

Објаснити практичан значај стандарних јединица мере и потребу за деловима јединице мере. Изражавати дужине вишеименованим бројевима и истаћи претварање у једноимене најнижих јединица. Једнакост дужи увести као једнакост њихових дужина (уз истицање да се једнакост не односи на једнакост дужи као скупова тачака).

Увести појмове: кружница, круг, центар, полупречник, пречник, лук, тетива и тангента. Однос две кружнице, односно два круга разматрати на конкретним примерима и задацима.

Користити шестар као геометријски инструмент за цртање кружница, упоређивање дужи и операције над њима.

Конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање дужи повезати са мерењем. У задацима користити изломљене линије (отворене и затворене) без експлицитне дефиниције и увести појам обима затворене изломљене линије.

Централном симетријом пресликавати тачке, дужи, кружнице, троуглове, квадрате и правоугаонике. Истаћи основне особине централне симетрије и повезати их са особинама паралелограма.

Увести појмове усмерених дужи и вектора (интензитет, правац, смер). Транслацијом ("паралелним преношењем") пресликавати тачке, дужи, кружнице, троуглове, квадрате и правоугаонике и остале једноставне фигуре, користећи при томе геометријски прибор. Истаћи основне особине транслације и повезати их са особинама паралелограма.

Угао - Угаону линију увести као унију две полуправе са заједничким почетком. Ако угаона линија није опружена, истаћи разлику између конвексне и неконвексне области у зависности од тога да ли та област садржи или не садржи дуж чији су крајеви на крацима. Угао увести као унију угаоне линије и једне од поменутих области, али даља разматрања ограничити само на конвексне углове. Увести и означавање углова малим словима грчког алфабета. Користећи се механичким моделима (кретање клатна, лепеза и сл.) мотивисати придруживање кружних лукова (и одговарајућих тетива) угловима. Једнаке углове увести као углове чије су одговарајуће тетиве у круговима једнаких полупречника једнаке. На ово објашњење надовезати конструктивно преношење углова помоћу шестара и лењира, а затим и конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова.

Развити код ученика вештину мерења и цртања угла помоћу угломера. Повезати једнакост углова са једнакошћу њихових мера. Увести делове степена (минуте и секунде) и поступке сабирања и одузимања мера углова

Објаснити једнакост унакрсних углова и увести нормалност правих. Ученике треба оспособити да цртају нормалу на праву из дате тачке употребом троугаоног лењира, а након истицања нормалности тангенте и одговарајућег полупречника, и за цртање тангенте на кружницу у задатој тачки кружнице.

Објаснити шта се подразумева под растојањем тачке од праве.

Под углом између правих које нису међусобно нормалне подразумевати одговарајући оштар угао. Истаћи углове које образује трансверзала две паралелне праве. Када трансверзала није нормална на паралелним правима, добијене углове поделити на оштре и тупе и истаћи да су сви углови исте врсте међусобно једнаки.

Обновити једнакост наспрамних страница паралелограма, и извести једнакост наспрамних углова паралелограма. Објаснити шта се подразумева под растојањем између две паралелне праве. Истаћи односе углова са паралелним крацима.

Разломци - Појам разломка, као дела целине, ученици су упознали у првом циклусу. На почетку увести појмове правога односно неправог разломка, као и мешовитог броја.

Претварање мешовитог броја у неправи разломак и обрнуто, повезати са поступком дељења са остатком.

Геометријску интерпретацију ненегативних рационалних бројева уводимо помоћу бројевне полуправе. Примери за то треба да буду разноврсни, имениоци разломака не треба да буду већи од 10, а ученици треба да схвате важност избора јединичне дужи за прецизно приказивање датих разломака. Бројевна полуправа се може користити и за упоређивање разломака.

Проширивање и скраћивање разломака уводити на основу особине количника да се он не мења када се и дељеник и делилац помноже, односно поделе истим бројем различитим од нуле. Скраћивање разломка до несводљивог повезати са

познатим поступком налажења највећег заједничког делиоца бројиоца и имениоца. На примерима показати да се скраћивање може извести и поступно, али да је претходни поступак ефикаснији.

Упознати ученике са различитим начинима упоређивања разломака. Примере који се користе треба илустровати помоћу кружних исечака или фигура у квадратној мрежи и на тај начин повезати овај део теме са темама из геометрије (нпр. угао и мерење угла).

Увођење децималног записа разломка и њихово приказивање бројевној полуправој повезати са мерењем дужине, масе и запремине течности, коришћењем примера из свакодневног живота. Превођење разломака у децимални запис започети са разломцима који се могу свести на децималне разломке, а након тога увести и појам периодичног децималног записа.

Сабирање и одузимање разломака увести свођењем на заједнички именилац, с тим што на почетку не треба инсистирати на најмањем заједничком садржаоцу. Множење разломака најлакше је илустровати у квадратној мрежи нпр. преко површине правоугаоника. Пре дељења разломака упознати ученике са појмом реципрочне вредности разломка и природног броја. Само дељење увести помоћу једноставних примера дељења разломка природним бројем и на крају уопштити да је дељење разломком исто што и множење његовом реципрчном вредношћу.

Код сабирања, одузимања и множења децималних бројева користити аналогију са извођењем истих операција са природним бројевима. Код дељења увести прво дељење децималног броја природним, а након тога, кроз добро одабране примере, показати како се дељење децималних бројева своди на претходни случај.

Упознати ученике са чињеницом да особине рачунских операција које су важиле у скупу природних бројева, важе и у скупу разломака. Код израза се треба задржати на примерима који нису сувише сложени, јер је циљ увежбавање извођења рачунских операција и примена њихових особина. Приликом обраде једначина и неједначина треба се задржати на једноставнијим примерима и користити аналогију са решавањем једначина и неједначина у скупу природних

бројева. Треба имати у виду да су исходи који се односе на изразе, једначине и неједначине развојног типа, односно исходи који се развијају и током наредних разреда.

Веома важан део ове теме су проблемски - текстуални задаци у којима се користе разломци и децимални запис разломака, помоћу којих се подстиче развој логичког начина мишљења. Могу се обрадити и разни проблеми из свакодневног живота, нпр. планирање кућног буџета којим се, поред увежбавања операција са децималним записом бројева, ствара и основа за развој финансијске писмености, а има и своју васпитну улогу.

У делу који се односи на примену, потребно је ученике оспособити да процентни запис разломка, аритметичку средину и размеру повежу са проблемима из свакодневног живота (попусти, поскупљења, подела новца у одређеној размери, израчунавање просечне оцене, висине или примена аритметичке средине у спорту).

Увођење процентног записа разломка пожељно је обрадити кроз визуелне представе на дијаграмима (најпре квадрата подељеног на стотине, а затим произвољног правоугаоника, правилног многоугла или круга) и кроз ситуације у којима се проценат појављује, као што су израчунавања снижења или поскупљења неког производа, најпре за 25%, 50% и 75%, а након разумевања појма и концепта, и за било коју другу вредност.

Кроз ове примере уједно се може увежбавати и превођење разломка у децимални и процентни запис, кроз примере који изискују овакву врсту записа броја.

Аритметичку средину је пожељно обрадити и вежбати на конкретним примерима (оцене у дневнику, спорт, кроз истраживачке задатке и сл.).

Важно је правилно формирање и разумевање појма размере. Оспособити ученике за њено коришћење у пракси: при цртању и читању разних планова и графикона; при одређивању растојања; при решавању проблема поделе у датој размери и при повећавању и смањивању слика. Обраду овог градива подредити практичном циљу, уз повезивање с већ упознатим садржајима математике и других предмета.

Ова област је погодна за развијање разних других компетенција, кроз задатке који би од ученика изискивали различите врсте истраживања. Резултате истраживања ученици треба да представљају графички и на тај начин стекну осећај за упоређивање разломака у различитим записима. За исход који се односи на прикупљање података и приказивање података у табели и кружном дијаграму не постоји одговарајући садржај, јер је предвиђено да се на остваривању овог исхода ради током реализације целе теме.

Осна симетрија - Код увођења појма осне симетрије од велике важности су: примери који се ученицима дају на непосредно посматрање и експериментисање и питања која ученицима постављамо како би дошли до њихових основних представа о најважнијим карактеристикама осне симетрије.

Примере са осном симетријом започети на квадратној мрежи са осама симетрије које су идентичне са линијама мреже, са циљем да ученици самостално дођу до основних особина осне симетрије, а затим прећи на примере без квадратне мреже.

Осном симетријом пресликавати тачку, дуж, круг, троугао, квадрат и правоугаоник, а приликом цртања користити геометријски прибор.

Појам осносиметричне фигуре се такође усваја интуитивно, што значи да се низом примера указује да постоје фигуре које имају једну или више оса симетрија и фигуре које немају ту особину.

Ученике научити да користећи геометријски прибор,

конструирају симетралу дужи, симетралу угла, нормалу из тачке на праву и примене њихове особине у проблемским задацима.

Кључни појмови:

Природни бројеви и дељивост – својства дељивости, чиниоци, садржаоци, скупови и скуповне операције, прости и сложени бројеви, растављање на просте чиниоце, најмањи заједнички садржалац, највећи заједнички делилац

Основни појмови геометрије – однос припадања и распореда, однос правих у равни, паралелност, кружница, круг, преношење и надовезивање дужи, централна симетрија, вектори, translација

Угао – централни угао, једнакост углова, надовезивање углова, упоредни углови, комплементни и суплементни углови, мера угла, нормалнеправе, унакрсни углови, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима

Разломци – појам разломка, проширивање, скраћивање и упоређивање разломака, децимални запис, мешовити број, заокругљивање, реципрочна вредност, проценти, аритметичка средина, размера.

Осна симетрија – оса симетрије, осносиметричне фигуре, симетрала дужи, симетрала угла.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: СВЕ ОБЛАСТИ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Решава проблеме и доноси одлуке у једноставним ситуацијама када је захтев јасно формулисан и сви релевантни подаци непосредно дати. Користећи основне елементе математичког језика, једноставне математичке поступке и информационо-комуникационе технологије саопштава решење проблема или донету одлуку.	Решава проблеме и доноси одлуке у познатом контексту, при томе прикупља, селекује податке и примењује одговарајуће математичке поступке. Образлаже решење проблема или донету одлуку. Тумачи природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине	Решава проблеме, доноси одлуке и процењује могућности у реалним ситуацијама и при чему бира и вреднује пут и начине решавања. Критички анализира природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине. Аргументује своје ставове и дискутује користећи математички језик.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	30

ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	19
УГАО	15
РАЗЛОМЦИ	52
ОСНА СИМЕТРИЈА	12
ОБНАВЉАЊЕ ГРАДИВА ИЗ ПРЕТХОДНИХ РАЗРЕДА	4
ПРИПРЕМА, ИЗРАДА И ИСПРАВКА ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА	12
УКУПНО	144

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		Фонд часова		
		ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
1.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	14	16	30
2.	ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	10	9	19
3.	УГАО	7	8	15
4.	РАЗЛОМЦИ	25	27	52
5.	ОСНА СИМЕТРИЈА	5	7	12
А	ОБНАВЉАЊЕ ГРАДИВА ИЗ ПРЕТХОДНИХ РАЗРЕДА		4	4
Б	ПРИПРЕМА, ИЗРАДА И ИСПРАВКА ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА		12	12
УКУПНО		61	83	144

Напомена: За обнављање градива, иницијални тест и анализу резултата иницијалног теста планирана су 4 часа. Поред програмом предвиђених 8 часова за израду и исправку писмених задатака, издвојена су још 4 часа за припреме за писмене задатке. Ови часови су издвојени јер по правилу не припадају једној од наставних области, на њима се систематизује знање из више наставних области.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
У овој колони, назначити и начине прилагођавања рада појединим ученицима (инд, ИОП1,2 и 3)
НАЧИНИ ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Ученик је на крају обавезног образовања кроз наставу математике усвојио основне математичке концепте (нумеричке, алгебарске, геометријске, статистичке), овладао је основним математичким процесима (расуђивањем, комуникацијом, повезивањем, применом, моделовањем) и вештинама (рачунањем, алгебарским поступцима, мерењем, просторном визуелизацијом, радом са подацима, проценом, коришћењем калкулатора и информационо-комуникационим технологијама) потребним за даље школовање и живот. Оспособљен је да анализира и тумачи природне и друштвене појаве, решава проблеме и доноси одлуке у свакодневном контексту. Комуницира користећи математички језик, користи информационо-комуникационе технологије и друга средства.

Основни ниво

Решава проблеме и доноси одлуке у једноставним ситуацијама када је захтев јасно формулисан и сви релевантни подаци непосредно дати. Користећи основне елементе математичког језика, једноставне математичке поступке и информационо- комуникационе технологије саопштава решење проблема или донету одлуку.

Средњи ниво

Решава проблеме и доноси одлуке у познатом контексту, при томе прикупља, селекује податке и примењује одговарајуће математичке поступке. Образлаже решење проблема или донету одлуку. Тумачи природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине.

Напредни ниво

Решава проблеме, доноси одлуке и процењује могућности у реалним ситуацијама и при чему бира и вреднује пут и начине решавања. Критички анализира природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине. Аргументује своје ставове и дискутује користећи математички језик.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Специфичне предметне компетенције су: математичко знање и резонување, примена математичких знања и вештина на решавање проблема и математичка комуникација.

Основни ниво

Примењује једноставне математичке поступке када су сви подаци непосредно дати. Примењује основна математичка знања на решавање једноставних ситуација из свакодневног живота. Решава проблеме у једноставном контексту који се свode на једноставан рачун, решавање једначина, мерење, цртање и рад са подацима. Разуме основе писане и усмене математичке комуникације.

Средњи ниво

Примењује математичке концепте, процесе и вештине у различитим ситуацијама. Бира оптималне начине решавања проблема користећи нумеричке, алгебарске и геометријске методе. Анализира податке користећи основне статистичке методе. Уме да користи одговарајуће средство ИКТ за организацију и обраду података. Разуме захтеве сложенијих математичких задатака и решава их. Одговарајућим математичким појмовима и симболима саопштава своје ставове.

Напредни ниво

Бира математичке поступке за решавање проблема и доноси закључке. Истражује различите начине решавања проблема. Уме да примени математичка знања у анализи сложених природних и друштвених појава. Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин. Разуме и користи формални математички језик. Уме да критички дискутује о добијеним резултатима и анализира их.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма:

Природни бројеви и дељивост

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: панои, постери, видео записи, презентације, програми за Ератостеново сито и Еуклидов алгоритам

Међупредметно повезивање: информатика и рачунарство, биологија, географија

Основни појмови геометрије

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: геометријски прибор, модели, постери, видео записи, презентације, Геогebra аплети.

Ученици самостално анализирају односе датих геометријских облика и записују их математичким писмом. Међупредметно повезивање: техника и технологија, информатика и рачунарство

Угао

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: геометријски прибор, модели, постери, видео записи, презентације, Геогebra аплети.

Ученици користећи геометријски прибор умеју да нацртају праву нормалну на дату праву, да измере дати угао и нацртају угао задате мере.

Међупредметно повезивање: техника и технологија, информатика и рачунарство

Разломци

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: геометријски прибор, модели, постери, видео записи, презентације, Геогобра аплети, квизови, игрице

Ученици решавају једноставне проблеме из свакодневног живота користећи бројевне изразе, једначине и неједначине, као и да

примени размеру и проценте у једноставним реалним ситуацијама. Сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер.

Међупредметно повезивање: Информатика и рачунарство, географија, српски језик, страни језици, техника и технологија

Осна симетрија

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: геометријски прибор, модели, постери, видео записи, презентације, Геогобра аплети, игрице

Ученик идентификује осносиметричне фигуре и одређује осу симетрије. Конструира симетралу угла и симетралу дужи и примењује њихова својства.

Међупредметно повезивање:

Информатика и рачунарство (алгоритам за НЗД, природни бројеви) Географија (размера на карти...)

Техника и технологија (техничко цртање помоћу прибора за геометрију...) Биологија (уочавање симетричних облика у живом свету...)

Ликовна култура (коришћење геометријских фигура у сликарству...)

АКТИВНОСТИ У ВАСПИТНО – ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ

Наставника	Ученика
Наставник се припрема за час, организује и реализује наставни процес. Мотивише, подржава и развија интересовања ученика тако што даје препоруке шта да се чита, охрабрује ученике који желе да се баве истраживачким радом. Разговара са ученицима, упућује их, усмерава и објашњава. Извештава их о раду и постигнућима. Прати напредак ученика.	Решава проблеме и задатке, примењује знање на текстуалним задацима, посматра, уочава везу са претходно усвојеним градивом, анализира, комбинује, упоређује, процењује. Ученик се припрема за часи учи пређено градиво. Повезује градиво и уочава сличности и разлике. Усмено одговара и ради задатке уз консултацију са наставником о свим потешкоћама.

НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе треба да буде и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање

развоја и напредовања ученика. Тај процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода.

Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати дапроцењују сопствени напредак у остваривању

ПРОЦЕНА ОСТВАРЕНОСТИ СТАНДАРДА

У току школске године биће реализоване две процене остварености стандарда: на крају првог полугодишта и на крају школске године (ова процена обухвата читаво градиво). Ученици ће решавати тестове израђене по стандардима, који ће се састојати од дванаест питања и то: 6 на основном, 4 на средњем и 2 на напредном нивоу. Ученици ће радити тест подељени у две групе. Резултати ће бити приказани табеларним приказом процене остварености стандарда по нивоима. У тестовима ће преовладавати задаци отвореног типа

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ					
Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак и инструменти оцењивања	Инструменти за праћење напредовања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда	Процењују се: вештине израчунавања а разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; радса подацима вештине, руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака.	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања + или 5 Ко не зна одговор – Учесталост јављања и распоред јављања по месецима	Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечју

	ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтева који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз помоћ наставника, односно	- Усмено одговарање (сумативна оцена), свеска евиденције наставника/дневник	Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
--	--	---	--	--------------------------------------

	захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);	- Редовност доношења домаћег	За три недељна домаћег 1 у свеску, а након опомене и у дневник	Свакодневно праћење током године
		Прегледање свески	Уредност Све забележено са крају часова	На крају наставне године
	ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтева који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним	- Писане провере (сумативна оцена) Ученици дају самопроцену оцене	Бодовање: 30 - 49% 2 50 - 69% 3 70 - 89% 4 90 - 100% 5	Након сваке теме
		- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова	По потреби

		стандардима постигнућа, добија оцелу добар (3);		групе Квалитативно и квалитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцелу довољан (2);	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која ураде добијају +	По потреби
Ангажовање ученика у настави	Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. Активно учествовање у настави, сарадњу са другима	веома висок степен ангажовања ученика (5) висок степен ангажовања ученика (4) уз ангажовање ученика (3) ангажовање ученика (2)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, различитих	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учестује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења,	-Пресек стања по тромесечјима

			врста излагања	израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта	
--	--	--	----------------	--	--

ИСХОДИ ВОДЕ КА СЛЕДЕЋИМ СТАНДАРДИМА:

Природни бројеви и дељивост

МА1.1.1. уме да прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне); МА1.1.3. пореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно; МА1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим; МА2.1.3. уме да примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама; МА2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама;

МА2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима; МА3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза;

МА3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама;

МА3.1.3. уме да користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама;

МА3.2.5. користи једначине и неједначине решавајући и сложеније текстуалне задатке.

Основни појмови геометрије

МА1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује паралелне и нормалне праве);

МА1.3.3 влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор);

МА3.4.1 по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима

Угао

МА1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван 'и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве);

МА1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова; МА1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање;

МА1.4.3. користи различите апоене новца;

МА1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;

МА2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима

ако су изражени у целимстепенима;

МА2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу;

МА2.4.3. уме да дату величину искаже приближном вредношћу;

МА3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалнихправих, укључујући углове на трансверзали;

МА3.4.1 по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима;

МА3.4.2. процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1g);

Разломци

МА1.1.1. уме да прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне);МА1.1.2. преводи децимални запис броја у разломак и обратно;

МА1.1.3. пореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно;

МА1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случајусабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n , где је n дати природан број;

МА2.1.1. упореди по величини разломке записане у различитим облицима;

МА2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза савише рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа;

МА2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама;МА2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима;

МА3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза;

МА3.1.3. уме да користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама;

МА3.2.5. користи једначине и неједначине решавајући и сложеније текстуалне задатке.

Осна Симетрија

МА1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до преклапања);

МА2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и уме да одреди осу симетрије(нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма);

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

Циљ пројектне наставе је развијање општих међупредметних компетенција уз употребу информационо комуникационих технологија усмерених на достизање исхода. Ученици са наставницима бирају теме са предложене листе или осмишљавају нове, по свом интересовању.

НАЧИНИ ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Организује се за ученике који имају потешкоћа у савладавању наставног градива и остваривању исхода и стандарда. Ова настава има само оквирне садржаје, јер они зависе од потреба ученика. Допунски рад организује се континуирано, током целе године. Планирано је 18 часова допунске наставе у петом разреду.

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Организује се за ученике који имају потешкоћа у савладавању наставног градива и остваривању исхода и стандарда. Ова настава има само оквирне садржаје, јер они зависе од потреба ученика.		. Допунски рад организује се континуирано, током целе године. Планирано је 18 часова допунске наставе у петом разреду.

Праћење напредовања ученика врши се на самим часовима допунске наставе, као и на редовним часовима. Наставник бележи напредовање кроз формативно оцењивање.

Индикатори напредовања на допунској настави: континуитет долажења, заинтересованост и рад на часу, тачност самостално урађених задатака, самостално решавање задатака или усмено образложење пред одељењем.

Индикатори напредовања на редовним часовима поред наведених су: самосталније ангажовање у раду на часу, оцене на контролним и писменим проверама.

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Додатна настава обухвата нове садржаје, који се надовезују на програм редовне наставе. Додатна настава обухвата припрему за такмичење и/или активности у складу		Организује се за ученике који врло успешно савладавају наставене садржаје, показују интересовање и жељу за продубљивањем знања и имају изражене способности за математику. У додатној настави ученици се припремају за такмичења из математике. Реализује се са фондом од 18 часова. Циљ је проширивање и продубљивање математичких знања ученика.

са утврђеним интересовањима ученика.					
Садржај програма *области су изабране према програму математичких такмичења	Број часова	Начини остваривања	Врсте активност и	Облиц и остваривања	Исходи према стандардима за 5.разред
Природни бројеви и дељивост. Коцка и квадар (површина и запремина). *школско такмичење	3	Наставник: Подстиче, буди радозналост Прилагођава методе рада ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму, мотивише ученике за учешћена такмичењима	Ученици: Активно слушају, питају, упоређују, истражују, закључују	Фронтални рад Индивидуални рад	Користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама и оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама.
Коцка и квадар (површина и запремина).	3	Наставник: Подстиче, буди радозналост Прилагођава методе рада	Ученици: Активно слушају, питају, упоређују,	Фронтални рад	Рачуна површину и запремину коцке и квадрата на основу елемената који
**школско такмичење		ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму, мотивише ученике за учешћена такмичењима	истражују, закључују	Индивидуални рад	нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка
Скупови и скуповне операције. Основни појмови геометрије.		Наставник: Подстиче, буди радозналост	Ученици: Активно слушају,	Фронтални рад	Рачуна са угловима укључујући и претварање

Пребројавање скупова тачака, фигура и бројева. *општинско такмичење	6	Прилагођава методе рада ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму, мотивише ученике за учешће на такмичењима	питају, упоређују, истражују, закључују	Индивидуални рад	угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали.
Прости и сложени бројеви. НЗД и НЗС. Једнакост и упоређивање разломака. Угао. Сабирање и одузимање разломака. Диофантове једначине (у скупу природних бројева). *окружно такмичење	6	Наставник: Подстиче, буди радозналост Прилагођава методе рада ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму, мотивише ученике за учешће на такмичењима	Ученици: Активно слушају, питају, упоређују, истражују, закључују	Фронтални рад Индивидуални рад	Оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Праћење напредовања ученика врши се на самим часовима . Наставник бележи напредовање кроз формативно оцењивање.

Индикатори напредовања : континуитет долажења, заинтересованост и рад на часу, тачност самостално урађених задатака, самостално решавање задатака или усмено образложење пред одељењем.

Индикатори напредовања на редовним часовима поред наведених су: самосталније ангажовање у раду на часу, оцене на контролним и писменим проверама.

Биологија

Назив предмета:	БИОЛОГИЈА
Циљ:	Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос

	према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.	
Разред:	пети	
Годишњи фонд часова:	72	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; - групише жива бића према њиховим заједничким особинама; - одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића; - идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; - једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. 	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	<ul style="list-style-type: none"> - Истраживање живе и неживе природе (рад у лабораторији, биологија, наука о животу, значај биологије) -Особине живих бића (разлика између живе и неживе природе, почетак – рађање, старење и смрт) Грађа живих бића (ћелија као основа живота, разлике међу ћелијама, облици и грађа ћелија) -Груписање живих бића (таксономија, групе живих бића, вируси – на граници живог и неживог) -Исхрана у природи (типови исхране, храна као извор градивних супстанци, храна као извор енергије, процес труљења) -Дисање – размена гасова (биљке као извор кисеоника, значај кисеоника за дисање, удисање кисеоника) -Излучивање (избацивање непотребних супстанци, излучивање код животиња и других организама, значај излучивања, транспирација) -Кретање (активно кретање животиња, кретање у микросвету, покрети биљака, кретање гљива) Организми реагују на услове средине (чулима откривамо свет око нас, реакције животиња на дражи, промене у спољашњој средини, реакције биљака на услове средине) -Размножавање (типови размножавања, размножавање једноћелијских организама, бесполно размножавање животиња, оплођење, полно размножавање цветница, вегетативно размножавање биљака)

		<p>-Раст и развој (раст вишећелијских организама, рас и развој животиња, регенерација, дужина живота)</p> <p>-Промене код човека током развића (развиће у телу мајке, беба и дете, пубертет, адолесценција)</p>
<p>- истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада;</p> <p>- групише жива бића према њиховим заједничким особинама;</p> <p>- одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;</p> <p>- идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење;</p> <p>- једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље;</p> <p>- користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.</p>	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>-Живот на копну (животна средина, услови живота на копну, адаптације копнених животиња, адаптације копнених биљака, примери копнених животиња и биљака)</p> <p>-Живот у води (услови живота у води, адаптације водених животиња, заједница животиња, водене биљке, алге)</p> <p>-Живот под земљом (значај земљишта, подземни живи свет, подземне животиње, значај подземних животиња)</p>
<p>- истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада;</p> <p>- једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље;</p> <p>- прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке;</p> <p>- разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота;</p> <p>- поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате;</p>	<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>-Наслеђивање особина (наследни материјал, особине које се наслеђују, утицај средине на испољавање особина, проучавање близанаца)</p> <p>-Родитељи и потомци (разлика између полног и бесполог размножавања, наслеђивање јединствене комбинације гена, стварање копија)</p> <p>-Узроци разноликости потомака (природа прави разлике, значај варијабилности, еволуција као процес, еволуција као наука)</p>

<ul style="list-style-type: none"> - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. 		
<ul style="list-style-type: none"> - идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; - доведе у везу промене у спољашњој средини(укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; - направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; - предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин; - илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава. 	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	<ul style="list-style-type: none"> -Утицај људи на друга жива бића (утицај човека, изловљавање врста, уношење нових врста, последице деловања човека на друге врсте) -Заштита врста (нестајање врста, законске мере, важност образовања) -Кућни љубимци (дивље животиње као кућни љубимци, последице по дивље врсте, пси и мачке) -Значај биљака за човека (гајење биљака, јестиве и зачинске биљке, индустријске биљке, лековите биљке, украсне биљке, самоникле биљке, угрожавање врста) -Значај животиња за човека (домаће животиње, гајење инсеката, привредно значајне врсте, опасности у царству животиња, непожељне врсте)
<ul style="list-style-type: none"> - анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; - идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); - планира време за рад, одмор и рекреацију; - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; 	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	<ul style="list-style-type: none"> -Правилна исхрана (потреба за храном, правила здраве исхране, брза храна, поремећаји у исхрани) -Значај воде за здравље (вода као градивна супстанца, процеси који зависе од воде, жеђ, исправност воде) -Пушење, енергетска пића (пушење као болест зависности, отровне супстанце у дувану, утицај дувана на здравље, утицај дувана на квалитет живота, енергетска пића) -Здравље (здрави стилови живота, вежбање и здравље, репродуктивно здравље)

- идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.		
--	--	--

Кључни појмови: методе, експеримент, лабораторија, лупа, микроскоп, лабораторијски прибор, хемикалије, животни процеси, клица, ћелија, ћелијска мембрана. Цитоплазма, органеле, наследни материјал, таксономија, вируси, биљоједи, месоједи, сваштоједи, предатори, лешинари, паразит, хлорофил, фотосинтеза, аутотрофи, хетеротрофи, миксотрофи, варење, труљење, разлагачи, кисеоник, дисање, стоме, излучивање, знојење, бубрези, уринирање, урин, мокраћа, кретање, миграције, сесилност, мишићи, амебоидно кретање, трепље, бич, покрети раста, слузаве гљиве, драж, чула, надражљивост, рефлекси, инстинкт, хибернација, циста, оплођење, зигот, деоба ћелија, пупљење, колонија, полни органи, полен, опцрашивање, вегетативно размножавање, пелцер, клон, полно и бесполно размножавање, раст, развој, ембрионално развиће, ембрион, ларва, преображај (метаморфоза), регенерација, материца, ембрион, фетус, постелица, пипчана врпца, дојење, пубертет, адолесценција, мутирање гласа, животна средина, адаптације, лињање, ехолокација, цваст, смола, хидродинамичан облик, пресвлачење, амфибијске животиње, кутикула, ген, генетички материјал, генетика, наслеђивање, стечене особине, једнојајчани и двојајчани близанци, генотип, фенотип, варијабилност, еволуција, коеволуција, природна селекција, антропогени утицај, загађивачи, посредан и непосредан утицај, црвене књиге, заштићена природна добра, сировине, биодизел, рециклажа, корови, сточарство, пчеларство, прополис, маларија, беснило, витамини, шећери, беланчевине, масти, цул, калорије, пирамида здраве исхране, гојазност, анорексија, булимија, дехидратација, жеђ, болести зависности, хигијена, репродуктивно здравље, полно преносиве болести, контрацептивна средства.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
БИ.1.1.1. уме да наведе основне карактеристике живог света БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се	БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам	БИ.3.1.2. уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима БИ.3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско

<p>одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија</p> <p>БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма</p> <p>БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном</p> <p>БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)</p> <p>БИ.1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте</p> <p>БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања</p> <p>БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал</p> <p>БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће</p> <p>БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава</p> <p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p> <p>БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p> <p>БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p>	<p>БИ.2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања</p> <p>БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота</p> <p>БИ.2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима</p> <p>БИ.2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина</p> <p>БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>БИ.2.6.2. зна шта је грешка инструмента и прецизност мерења и уме по упутству да калибрише инструмент</p> <p>БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p>	<p>и дуготрајно прикупљање података</p> <p>БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резулта</p>
Област: ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

<p>БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма</p> <p>БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p> <p>БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p> <p>БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p> <p>БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>	<p>БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека</p> <p>БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини</p> <p>БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p>	<p>БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима</p> <p>БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека</p> <p>БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност</p>
Област: НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе</p> <p>БИ.1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте</p> <p>БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања</p> <p>БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи</p> <p>БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа</p>	<p>БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p> <p>БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на</p>	<p>БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције.</p>

<p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p>	<p>типичне заједнице живих бића или организме БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма</p>	
Област: ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.1.2. разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање</p>	<p>БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине БИ.2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p>	<p>БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета БИ.3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата</p>

података у биологији (посматрање, бројање, мерење) БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату		
---	--	--

Област: ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава</p> <p>БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране</p> <p>БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије)</p> <p>БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека</p> <p>БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора)</p> <p>БИ.1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)</p>	<p>БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља</p> <p>БИ.2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница</p> <p>БИ.2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница</p> <p>БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека</p> <p>БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)</p>	<p>БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести</p> <p>БИ.3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести</p> <p>БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране</p> <p>БИ.3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа</p> <p>БИ.3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности.</p>

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	32
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	11

НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	5,5
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	13,5
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	10

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА

–У изучавању ћелије акценат је на томе да је ћелија основна јединица грађе свих живих бића, да има своје основне делове (ћелијску мембрану, цитоплазму са органелама и једро са наследним материјалом, као и да

постоје ћелије чији се наследни материјал налази слободан у цитоплазми) и да према броју ћелија разликујемо једноћелијска и вишећелијска жива бића.

–Није потребно детаљно изучавати грађу ћелије, нити помињати поједине органеле.

–Процедуре за истраживање и елементе безбедног рада одређује наставник и упознаје ученике. Препорука је да се микроскоп не користи, већ да ђаци током вежбе самостално користе лупу посматрајући крупне ћелије које су им доступне сходно окружењу у коме се школа налази, као нпр. ћелије паренхима поморанце, јаје птице, икра рибе, јаја водоземаца.

–Изучавање заједничких особина живих бића треба обрадити кроз огледе (потребе за водом, одговарајућом

температуром за раст, дисање, развој и размножавање и исхрана се могу пратити на квасцу; дисање, у смислу размене гасова, се може пратити огледом са свећом; кретање се може пратити огледом са кишном глистом на папиру итд).

–Потребно је заједничке особине обрађивати упоредо, на представницима свих великих група, али би увек требало кренути од човека као бића које је овом узрасту најближе. Особине које се не могу обрадити огледом, могу се обрадити кроз истраживачки рад ученика.

–Препорука је да ученици овог узраста све задатке обављају у пару, чиме развијају способности сарадње и

ненасилне комуникације, а наставник може да оствари много бољи увид у активности ученика.

–Све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље.

–После истраживања заједничких особина, ученици би требало самостално да изводе груписање организама, према задатом критеријуму. Наставник може самостално одабрати једну или више група (на примеру биљака и животиња) погодних за савладавање научног принципа класификације организама.

–Треба више пажње посветити карактеристичним особинама (морфологији), а не ономе што жива бића раде, како изгледају, или зато што а priori знамо припадност групи. Овакав начин на који се жива бића класификују путем успостављања хијерархије главних „атрибута“ (карактера) које имају и уклапања у поједине скупове (групе), омогућава увођење научног приступа и разумевање биолошке еволуције.

–Не препоручује се увођење нижих систематских категорија, осим врсте због наслеђивања особина.

-Слично као и код обраде заједничких особина живих бића, све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље, као и да направе речник основних појмова, при чему на овом узрасту не инсистирати на употреби појмова као што су морфологија, анатомија, хијерархија.

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

-У овој области је акценат на ученичком истраживању спољашњих особина живих бића из непосредног окружења и њиховом односу са условима средине у којој живе због чега у препорученим садржајима нема морских организама.

-Ако су ученици заинтересовани за њих, јер их срећу у нпр. географији или научно-популарним емисијама,

наставник треба да одговори њиховим образовним потребама. Треба имати у виду да су примери дати у уџбенику

само препоручени садржаји, тј. наставник може користити све или само неке од примера, а може увести и нове адекватне примере, сходно окружењу у коме се школа налази, структури одељења и интересовању ученика.

-Резултате истраживања би требало искористити за генерализацију и увођење новог појма – прилагођеност (адаптација).

-Часови утврђивања и часови вежбања могу се искористити за радионичарски рад описивања и цртања животних форми на карактеристичним примерима.

НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

-У овој области акценат је на преносу особина са родитеља на потомке размножавањем, разликама бесполог и полног размножавања у погледу наслеђивања особина и разликовању наследних и ненаследних утицаја у развићу особина јединки.

-Потребно је разјаснити да се особине једне јединке развијају под утицајем наследних фактора које је она добила од родитеља и под утицајем животних услова у којима се њено развиће одвија.

-Нагласити да варијабилност унутар једне врсте настаје кроз садејство ових фактора. Наведене феномене би требало обрадити кроз ученичко истраживање варијабилности унутар једне врсте

-Огледу треба да претходи постављање хипотезе која ће бити огледом испитана

-Закључци о наслеђивању, утицају фактора животне средине и индивидуалној варијабилности могу бити генерализовани и повезани са питањима из свакодневног живота. На овај начин се постиже разумевање различитости између људи са акцентом на то да је свака особа јединствена и непоновљива (чиме се доприноси фундаменталној изградњи осећања прихватања и толеранције јер сви смо међусобно различити). Такође, на овај начин намеће се суштинско разумевање разлога због којих животни стил сваког од нас (исхрана, физичка активност, пушење, наркоманија и сл.) утиче на наше особине (нпр. раст и формирање тела током одрастања и касније) и на потенцијална обољевања.

-Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци.

-Препорука је да се ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, када се

ученици оспособе за њено коришћење на часовима предмета информатика и рачунарство и техника и технологија.

–У петом разреду, неопходно је увести само појам наследног материјала као узрока уочене различитости и појам врсте због варијабилности. Не препоручује се увођење појмова ген, хроматин, хромозом, Менделових правила наслеђивања и слично.

ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

–Исходи у овој области омогућавају да се жива бића проучавају у амбијенту у којем реално живе и да се код ученика развија осећање одговорности за заштиту природе и биолошке разноврсности, као и свест о властитом положају у природи и потреби одрживог развоја.

–Препорука је да се часови намењени реализацији исхода из ове области изводе што чешће ван учионице у природном окружењу (школском дворишту или на неком другом терену), где би ђаци самостално или у групама проучавали жива бића, прикупљали податке, осмишљавали и реализовали еколошке пројекте.

–Пројекте могу да осмисле на почетку школске године, да их реализују током читаве године, а на часовима

предвиђеним за ову област да представе резултате.

ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

–У овој области акценат је на основним чињеницама о здравој исхрани (ужина спремљена код куће), води као

најздравијем пићу, штетности енергетских пића и дуванског дима.

–Промене у и на телу, као последице пубертета, требало би повезати са потребом одржавања личне хигијене и хигијене животног простора и опасностима од ступања у преране сексуалне односе.

–Препорука је да се за обраду ових појмова повремено доведу стручњаци или одведу ученици у одговарајуће

установе.

–Свакако би требало обраду прераног ступања у сексуалне односе обработити заједно са школским психологом.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)

- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима

- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...

- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p>
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Одговоран однос према околини</p>
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p>
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Одговоран однос према околини</p>
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Решавање проблема Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Одговоран однос према околини</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p>

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	Биологија 5. разред (унутар предмета)
---	---------------------------------------

	<p>Природа и друштво 4. разред (човек – природно и друштвено биће)</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Математика (мерење и мере, однос површине и запремине у биолошким системима)</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p> <p>Техника и технологија (моделовање)</p> <p>Историја (хронологија – временска скала)</p>
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	<p>Биологија 5. разред (унутар предмета)</p> <p>Чувари природе 5. разред (упознај живи свет своје околине)</p> <p>Природа и друштво 4. разред (услови живота у различитим животним срединама)</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p>
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>Биологија 5. разред (унутар предмета)</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p>
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	<p>Биологија 5. разред (унутар предмета)</p> <p>Чувари природе 5. разред (унутар предмета)</p> <p>Природа и друштво 4. разред (значај биљака и животиња)</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи и мапе ума, креативна рециклажа)</p> <p>Грађанско васпитање (еколошко право)</p>
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	<p>Биологија 5. разред (унутар предмета)</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p>

	<p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p> <p>Физичко и здравствено васпитање васпитање (здрави стилови живота)</p> <p>Грађанско васпитање (права грађана)</p>
--	--

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји и динамика	Начин реализације
Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА (4 часа)	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА (2 часа)	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА (1 час)	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ (2 часа)	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ (1 час)	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји и динамика	Начин реализације
За додатни рад се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за биологију. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско и окружно	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА (4 часа)	-индивидуални рад -групни рад -практични рад -решавање такмичарских тестова
	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА (2 часа)	-индивидуални рад -групни рад -практични рад -решавање такмичарских тестова

такмичење које се организује за ученике петог разреда).	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА (1 час)	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -практични рад -решавање такмичарских тестова
	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ (2 часа)	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -практични рад -решавање такмичарских тестова
	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ (1 час)	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -практични рад -решавање такмичарских тестова

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)					
Шта пратимо			Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време
Степен оствареност и циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; вештине, руковање прибором, и технологијама и извођење радних задатака.	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом	- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника - Усмено одговарање, свеска евиденције наставника -Редовност доношења домаћег, свеска евиденције - Писане провере, свеска евиденције	Број јављања: За јављање и тачан одговор + За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не учествује у раду и не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
				Учесталост по месецима	Пресек стања по тромесечју

	и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције		
	ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);	Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), свеска евиденције -Сналажење на зидним сликама, шемама	Свеобухватност одговора Сналажење на зидним сликама, природном материјалу Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
	ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева		За три недоношења домаћег -1 у свеску Прегледање свески	Свакодневно током године праћење/ пресек стања за тромесечје На крају наставне године
			Бодовање: 30-49%-2 50-74%-3 75.89%-4 90-100%-5	Након сваке теме

		који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);			
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);		Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
				Прва три пара која ураде добијају +5	По потреби
					На крају школске године

Ангажовање ученика у настави.	Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	веома висок степен ангажовања ученика (5) висок степен ангажовања ученика (4) уз ангажовање ученика (3) ангажовање ученика (2)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу на такмичењима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима..	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	-Пресек стања по тромесечјима
-------------------------------	--	---	---	--	-------------------------------

Техника и технологија

Назив предмета:	ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
Циљ:	Циљ наставе и учења <i>технике и технологије</i> је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.
Разред:	пети
Годишњи фонд часова:	72 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
- По завршетку ове теме ученик треба да: - зна да опише улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање	1. Животно и радно окружење	- Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења - Подручја човековог рада и производње, занимања и

<ul style="list-style-type: none"> - разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју - наводи занимања у области технике и технологије - процењује сопствена интересовања у области технике и технологије - организује радно окружење у кабинету - правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу 		<p>послови у области технике и технологије</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правила понашања и рада у кабинету - Организација радног места у кабинету и примена мера заштита на раду - - Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу
<p>По завршетку ове теме ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - процени како би изгледао живот људи без саобраћаја - класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени - наводи професије у подручју рада саобраћај - направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила - правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају - користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима 	<p>2. Саобраћај</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Улога, значај и историјски развој Саобраћаја - Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени - Професије у подручју рада саобраћаја - Употреба информационих технологија у савременом саобраћају - Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања - Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон - Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају - Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима

<p>По завршетку ове теме ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет - правилно чита технички цртеж - преноси податке између ИКТ уређаја - примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару - користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима - користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима - преузима одговорност за рад - представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер 	<p>3. Техничка и дигитална писменост</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Прибор за техничко цртање (оловка, - гумица, лењир, троугаоници, шестар - Формати цртежа (А3, А4). Размера - Типови и дебљине линија (пуна дебела - линија, пуна танка линија, пуна танка - линија извучена слободном руком, - испрекидана танка линија, црта тачка - црта танка линија) - Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на - дату праву, цртање углова помоћу - лењира и троугаоника) - Елементи котирања (помоћна котна - линија, котна линија, показна линија, - котни завршетак, котни број – вредност) - Цртање техничког цртежа са елементима - (типови линија, размера и котирање) - Пренос података између ИКТ уређаја - (рачунар, таблет, смартфон, дигитални - фотоапарат) - Креирање документа у програму за - обраду текста - Интернет претрага и приступ онлајн ресурсима
<p>По завршетку ове области ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - повезује својства природних материјала са применом 	<p>4. Ресурси и производња</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Природни ресурси на Земљи: енергија и - Материјали - Управљање отпадом

<ul style="list-style-type: none"> - објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже - сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета - правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) - направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом - самостално израђује једноставан модел 		<ul style="list-style-type: none"> - Врсте, својства и примена природних - Материјала - Технологија прераде и обраде дрвета - Технологија прераде и обраде коже - Текстилна технологија - Технологија производње папира - Поступци ручне обраде и спајања - папира, текстила, коже и дрвета - Коришћење алата и прибора за ручну - обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега
<p>По завршетку ове области ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе - одабира материјале и алате за израду предмета/модела - мери и обележава предмет/модел - ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате - користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења - самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ - показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха 	<p>5. Конструкторско моделовање</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата - Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа

<ul style="list-style-type: none"> - планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова - активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима - пружи помоћ у раду другим ученицима - процењује остварен резултат и развија предлог унапређења 		
---	--	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Животно и радно окружење	6
Саобраћај	14
Техничка и дигитална писменост	16
Ресурси и производња	20
Конструкторско моделовање	16
Укупно часова	72

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Животно и радно окружење

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)
- Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о тежици и технологији проширити користећи различите изворе знања. Развој технике повезивати са историјским епохама и догађајима.
- -Упознавање подручја човековог рада и производње, занимања и послова у области технике и технологије треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија. Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људи баве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као и техничка средства која се при томе користе.
- Уз активну улогу ученика и примену мултимедија указивати на правилну употребу и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству.

Саобраћај

- Фронтални, индивидуални и групни

- Ученици треба да се на интересантан и очигледан начин упознају са правилима и прописима кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају, начине регулације саобраћаја и безбедна кретање од школе до куће.

Тежиште ове теме је на:

- безбедном понашању и преузимању личне одговорности ученика за понашање у саобраћају и
 - употреба заштитне опреме при вожњи бицикла и других дечијих возила, као и коришћење сигурносних појасева у возилу је најважнији исход који треба постићи.
- За реализацију ових наставних садржаја, а за практично увежбавање могу се користити полигони у оквиру школе или саобраћајне макете које могу урадити ученици на редовним часовима или у раду слободних активности као и коришћењем рачунарске симулације.

Техничка и дигитална писменост

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)
- Увежбати изражавање идеје скицом и техничким цртежом . Објаснити како се променом правила (стандарда) израђује технички цртеж. Упознати ученике, кроз практичну примену, са: врстама линија, форматима папира, размером, правилима котирања...
- Оспособити ученике и инсистирати на правилном коришћењу прибора за техничко цртање и развоју вештине њиховог коришћења. Потребно је да сваки ученик самостално нацрта једноставан технички цртеж у одређеној размери користећи одговарајуће врсте линија као и елементе котирања.
- Примена информационо-комуникационих технологија у техници првенствено се односе на правилно и безбедно коришћење дигиталних уређаја (рачунар, лаптоп, таблет, мобилни телефон, тв, дигитални фотоапарат, веб камера) а потом и на овладавање вештинама обраде дигиталне слике на рачунару у циљу стицања одговарајућих компетенција које се односе на документовање и дизајн.
- Вежбати у пару пренос података између рачунара и екстерних уређаја (мобилни телефон, фотоапарат) а да сваки ученик самостално реализује процедуре током рада на рачунару. Реализовати једноставну вежбу уметања фотографије у одговарајући програм за обраду текста и уређивање документа. Где год је то могуће, треба користити Интернет претрагу и приступ online ресурсима.

Ресурси и производња

- Фронтални, индивидуални, групни
- Надограђујући се на ранија знања ученика, упознати их са појмом природних ресурса на Земљи и са значајем њиховог очувања. Тежиште ове теме је на енергији и материјалима.
- Назначити основне изворе енергије као важан ресурс за живот људи, технолошке процесе и производњу без улажења у детаље. Упознати ученике са начином коришћења и претварања у неке корисне облике њима већ познатих извора енергије воде, ветра и Сунца.
- Други важан ресурс су материјали. Упознати ученике са појмом и поделом материјала (природни, вештачки). Врсте и својства материјала (физичка, хемијска и механичка): дрво, папир, текстил, кожа објаснити на елементарном нивоу. Начин обраде материјала (принципи деловања алата за механичку обраду материјала, испитивање материјала). Припрема за обраду.

Приказати правилно коришћење алата за ручну обраду материјала, извођење операција и заштита на раду: обележавање, сечење, завршна обрада (бушење, равнање, брушење). Избор материјала, операција и алата и редоследа њихове примене. Рециклажа материјала и заштита животне средине. Поступно увођење ученика у рад са алатом обезбеђује да обрада материјала постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије.

-Упознавати ученике са професијама из ове области.

- На крају ове области, ученици треба да направе план израде и самостално израде најмање три једноставна модела.

Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби.

Конструкторско моделовање

- Пројекте реализовати у паровима или малим групама.

- У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине.

Ученици се сами опредељују за одређену активност у оквиру групе. Пружа им се могућност да реализују своју идеју. Ученици самостално истражују информације за пројектни задатак користећи информационо-комуникационе технологије, налазе решење, формирају идеју, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ. Користити материјале и технологије које су ученици упознали у претходној области. Ученици самостално врше мерење и обележавање. Ученици раде у пару, чиме развијају способност сарадње и социјалних вештина. По завршетку, ученици самостално представљају производ/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења.

Тежиште оваквог рада није на квалитету коначног продукта већ на процесу који има своје кораке и на сарадничким односима у раду у групи. Ученицима јасно треба указати да се и на неуспелим производима може много научити ако се схвати где су грешке направљене.

Дискутовати са ученицима и о цени понуђених решења. Нагласити важност доброг планирања буџета потребног за његову реализацију као и негативних последица лоших прорачуна. На тај начин ученике полако оспособљавати да размишљају предузетнички и развијати им основне компетенције везане за финансијску писменост.

Техника и технологија је наставни предмет повезан са свим другим наставним предметима, а тим и свим међупредметним темама. Та повезаност произилази из апликативне и интегративне функције технике и технологије. Ради што успешније корелације одговарајућих садржаја, усклађивања терминологије, научног осмишљавања садржаја и рационалног стицања знања, умења и навика, неопходна је стална сарадња са наставницима информатике и рачунарства, физике, математике, хемије, биологије и ликовне културе, у циљу развоја међупредметних компетенција. Посете музејима технике, сајмовима и обиласке производних и техничких објеката треба остваривати увек када за то постоје услови, ради показивања савремених техничких достигнућа, савремених уређаја, технолошких процеса, радних операција и др. Када за то не постоје одговарајући услови, ученицима треба обезбедити мултимедијалне програме у којима је заступљена ова тематика.

Обзиром да је настава технике и технологије теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе, уколико одељење има више од 20 ученика. Програм наставне и учења треба остваривати на спојеним часовима.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)	
Животно и радно окружење	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција
Саобраћај	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - решавање проблема - сарадња
Техничка и дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција
Ресурси и производња	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема

	<ul style="list-style-type: none"> - сарадња - дигитална компетенција
Конструкторско моделовање	<ul style="list-style-type: none"> - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Животно и радно окружење	Техника и технологија 5 разред, Природа и друштво (привреда), Историја (хронологија), Информатика и раћунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја), Географија (одговоран однос човека према планети).
Саобраћај	Техника и технологија 5 разред, Биологија (човек и здравље) Природа и друштво (Развијање одговорног односа према себи и окружењу), Грађанско васпитање (односи у демократском друштву) Информатика и рачунарство (ИКТ) Биологија (човек и здравље)
Техничка и дигитална писменост	Техника и технологија 5 разред, Биологија (човек и здравље), Математика (основни појмови геометрије), Информатика и раћунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, претрага интернета, одабир резултата и преузимање садржаја), Ликовна култура (Ритам), Српски језик (правопис),
Ресурси и производња	Техника и технологија 5 разред, Природа и друштво (Материјали и њихова употреба) Ликовна култура (облик) Информатика и рачунарство, Географија (Угроженост и заштита живог света)
Конструкторско моделовање	Техника и технологија 5 разред, Природа и друштво (Материјали и њихова употреба) Ликовна култура (облик)

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

У процесу оцењивања поребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност).

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом, тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

- У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења;
- Прликом сваког вредновања постигнућа ученику ће се дати повратна информација која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.;
- Наставник са ученицима договора показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу;

- Ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој раду напредили;
- Оцењивање треба да постане инструмент за напредовање учењу;
- На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима планира се процес учења и бирају погодне стратегије учења;
- Праћење и информисање ученика о напредовању врши се континуирано дијагностички, формативно и сумативно;
- Напредовање ученика прати се писаним белешкама, а ниво усвојености васпитно-образовних исхода бројчаном оценом;
- На крају наставне године изражава се закључна оцена наставног предмета која укључује све компоненте.

Вредновање активности, код индивидуалног рада, се врши праћењем заступљености следећих показатеља:

Однос према раду	Активно учествовање у настави	Исказано интересовање и мотивација	Сарадња са другима	Степен самосталности
------------------	-------------------------------	------------------------------------	--------------------	----------------------

Елементи оцењивања су:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмених провера знања (у штампаном или електронском облику)
- усменог испитивања;
- активности на часу;
- домаћих задатака;
- израде презентација;
- израде графичких радова;
- практичног рада/рада у тиму
- пројектних задатака,
- вредновања успеха на различитим нивоима такмичења.

Петнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене. Резултате петнаестоминутне провере наставник уписује у педагошку свеску.

Оцене на петнаестоминутној провери знања се формирају по следећим критеријумима:

Ученик који на писменој провери оствари бар 85% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.

Ученик који на писменој провери оствари бар 55% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.

Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

а) Усмено одговарање

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
<p>- примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама; самостално и на креативан начин објашњава и критички разматра сложене садржинске целине и информације; процењује вредност теорија, идеја и ставова; - бира, повезује и вреднује различите врсте и изворе података; - формулише претпоставке, проверава их и аргументује решења, ставове и одлуке; - решава проблеме који имају и више решења, вреднује и образлаже решења и</p>	<p>- познавање и разумевање свих наставних садржаја скоро у потпуности - поседује развијену способност анализе и синтезе садржаја - делимични повезује усвојено градиво са другим сличним садржајима - примењује садржај, углавном. без гршке уз давање наставникових примера - заинтересованост за наставне садржаје уз активност на часу - самостално уочавање и исправљање грешака - примена усвојених знања и вештина у новим ситуацијама уз постицај</p>	<p>- самостална репродукција научених садржаја уз мању помоћ наставника - поседовање способности анализе садржаја - делимично повезивање усвојеног знања са сличним садржајем - примена садржаја са мањим грешкама уз давање наставникових примера - исправљање грешака уз наставникову помоћ - слабија активност на часу - коришћење једног извора знања (уџбеника или записа у свесци)</p>	<p>- присећање делова садржаја или основних појмова уз помоћ наставника - делимично памћење и репродукција научених садржаја, али без примера - слабија активност на часу и у усвајању садржаја - изостаје повезивање садржаја унутар предмета - чини грешке и неучава их - несамосталност у раду, тражење и прихваћање помоћи и савета</p>	<p>- неусвојена већина садржаја, често и до нивоа препознавања - неусвојеност кључних појмова - непостојање потребних предзнања за усвајање нових садржаја, вештина и навика - ретка спремност за исказивање знања, умења и вештина - пасивност и незаинтересованост на часу - недостатак интереса за стицањем нових знања, чак и уз велико залагање наставника</p>

<p>примењене поступке; - континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.</p>	<p>-коришћење различитих извора знања уз постицај</p>			
--	---	--	--	--

в) Раду тиму

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
<p>-Ученик је посебно мотивисан, креативан, одговоран у раду, поштује друге, редован у извршавању обавеза; -даје креативне примедбе и предлоге; - поштује правила рада; -у презентовању је јасан, тачан и уме да искаже суштину; -уочава битно и разликује га од небитног; -зна добро да организује и води рад у групи; -има високо развијено критичко мишљење.</p>	<p>-мотивисан је и редовно извршава задатке; -решава проблеме користећи научне садржаје, -поштује правила рада -подржава рад групе и потстиче их на рад; -поуздан, марљив и одговоран; -презентује тачне податке.</p>	<p>-у подели задатака групе потребна помоћ наставника; -за рад потребна помоћ,постикај и усмеравање; -спор и непрецизан у презентацији; -теже исказује своје мишљење; -није самосталан, прати друге; -научено градиво примењује погрешно; -делимучно поштије правила рада.</p>	<p>-ради на нивоу присећања; -у групи почиње да ради на интервенцију наставника; -задатак не завршава и има грешака; -површан у раду и поштовању правила; -углавном је пасиван у групи.</p>	<p>-незаинтересован за рад, омета друге; -потстицање и помоћ га не мотивишу на рад -не поштује правила понашања у групи; -тражи пуну пажњу и индивидуалан приступ.</p>

На крају сваког полугодишта уноси се оцена сваком ученику за активност у дневник.

Информатика и рачунарство

Назив предмета:	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО
Циљ:	Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.
Разред:	пети
Годишњи фонд часова:	36 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу; – правилно користи ИКТ уређаје; – именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја; – прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса; – прилагоди радно окружење кроз основна подешавања; – креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); – креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); – примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа; – креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); – сачува и организује податке; 	ИКТ	<p>Предмет изучавања информатике и рачунарства.</p> <p>ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера.</p> <p>Подешавање радног окружења.</p> <p>Организација података.</p> <p>Рад са сликама.</p> <p>Рад са текстом.</p> <p>Рад са мултимедијом.</p> <p>Рад са презентацијама.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – разликује основне типове датотека; 		
<ul style="list-style-type: none"> – реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; – доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине; – разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на Интернету; – реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем Интернета; – приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај; – информацијама на интернету приступи критички; – спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету; – разуме значај ауторских права; – препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем; – рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на Интернету; 	<p>ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</p>	<p>Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин.</p> <p>Правила безбедног рада на Интернету.</p> <p>Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја.</p> <p>Заштита приватности личних података.</p> <p>Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке; – схвати математичко-логички смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, израза „ако...онда”; – зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски; – наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема; – креира једноставан рачунарски програм у 	<p>РАЧУНАРСТВО</p>	<p>Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, „ако...онда”</p> <p>Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам.</p> <p>Увод у тему програмирања.</p> <p>Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање.</p> <p>Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом.</p>

<p>визуелном окружењу;</p> <ul style="list-style-type: none"> – сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби; – користи математичке операторе за израчунавања; – објасни сценарио и алгоритам пројекта; – анализира и дискутује програм; – проналази и отклања грешке у програму; 		<p>Програм – категорије, блокови наредби, инструкције. Програмске структуре (линијска, циклична, разграната).</p>
<ul style="list-style-type: none"> – сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака; – одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта; – наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен; – поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника. 	<p>ПРОЈЕКТНА НАСТАВА</p>	<p>Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима. Представљање резултата пројектног задатка.</p>

Кључни појмови: ИКТ, ИКТ уређаји, датотека, мултимедијална презентација, дигитална писменост, Интернет, рачунарство, алгоритам

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Информационо-комуникационе технологије	9
Дигитална писменост	5
Рачунарство	16
Пројектна настава	6

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>Информационо-комуникационе технологије</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Реализацију ове тематске целине започети навођењем примера примене ИКТ-а. Мотивисати ученике да дискутују о могућности примене ИКТ-а из њихове перспективе, да опишу

искуства у коришћењу дигиталних уређаја и наведу оно шта је њима важно код дигиталних уређаја: добар звук, боља фотографија, интернет, игрице, запажања како њихови родитељи користе ИКТ уређаје и слично.

- Објаснити појам информационо-комуникационе технологије (ИКТ).
- Увести појмове хардвер и софтвер.
- Навести врсте рачунара и дигиталних уређаја које ученици користе, делове из којих се састоје: тастатура, миш, екран, екран осетљив на додир, кућиште, звучници и сл., наводећи њихову функцију.
- Кроз демонстрацију и личну активност ученика, скренути пажњу на правила која важе у кабинету и у раду са рачунарима и опремом (правилно укључивање, пријављивање, коришћење, одјављивање и искључивање рачунара).
- Без улажења у све детаље контролне табле, са ученицима у овом разреду урадити само најосновнија подешавања уређаја (миша, монитора...) и радног окружења (регионална језичка подешавања ОС-а, језик тастатуре СР ћирилица и латиница, јачина звука...).
- Паралелно са српском терминологијом поменути и изворне енглеске термине.
- Снимање звука и видео-записа, сходно могућностима, започети демонстрацијом употребе уређаја: камера, микрофон, звучници, мобилни телефони, итд.
- При изради мултимедијалних презентација применити основне алате за уређивање и обликовање садржаја. У програму за израду мултимедијалних презентација користити раније креиране звучне и видео записе. Прилагодити тип датотеке изабраном програму (користити неки од расположивих програма за конверзију података).
- Кроз разговор са ученицима и кроз примере развити појам добре презентације и начине представљања (колико је битан садржај а не само форма)

Дигитална писменост

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)
- При реализацији тематске целине Дигитална писменост појаснити ученицима шта значи коришћење ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин, и нагласити да то није обавеза само ИТ стручњака већ свих корисника.
- Проверити са ученицима њихова досадашња искуства у коришћењу веб-прегледача (читача, браузерa).
- Разговарати о сајтовима претраживачима и начинима претраге, увести појмове аутор и ауторска права и навести основне лиценце.
- Упознати ученике са правилима понашања на интернету (енг. Нетикетете).
- У корелацији са другим предметима (физичко и здравствено васпитање) велику пажњу посветити томе како уређаји које свакодневно користе (рачунар, телефон, таблет...) могу лоше да утичу на њихово здравље при чему их треба водити ка ситуацијама на које их родитељи свакодневно подсећају (лоше држање, дуго гледање у екран,.....).
- Посебну пажњу посветити развоју свести код ученика о времену у току дана, утрошеном на рад са технологијом и могућим развојем зависности од технологије.

Рачунарство

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)

- Демонстрирати готове анимације и рачунарске игре ради развијања свести и побуђивања мотивације да ученици сами могу да креирају своје игрице.
- Увести појам алгорита при решавању најједноставнијег проблема.
- Искористити искуство које ученици имају као корисници технологије (рачунара, паметних телефона...) да би се направила јасна веза између процеса програмирања и коначног производа, игрица или анимација.
- У међупредметној координацији са предметом математика, увести математичко-логичке појмове које леже у основи информатике и рачунарства.
- Изабрати програмско окружење за визуелно програмирање (Scratch) које треба да омогући алгоритамско решавање проблема и основе програмирања.
- Демонстрирати на сваком примеру следеће технике: креирање пројекта (нови пројекат, изабрати објекат чије се активности дефинишу, као и објекте који дефинишу његову околину, дефинисати почетни положај објекта и својства објекта – у неким окружењима информација о објекту), једноставна подешавања (употребу алата: увећај, умањи, умножи, исеци, окрени, промени боју...), задавање изабраног кретања или понашања (из палете блокова: управља догађајем, за задате акције одговарајући догађај...), чување пројекта (именовање, избор локације), поновно отварање (затварање, проналажење, покретање) и модификацију пројекта (измену неког елемента: оријентацију, боју, величину и сл., проналажење и исправљање грешака, чување измена у пројекту).
- Појам променљиве увести на конкретном примеру који једноставним рачунским операцијама и њиховим извршавањем доводи до решавања конкретног проблема.
- Поступно кроз примере увести појмове: линијска, циклична и разграната структура, као што су: промена позадине или лика у односу на догађај, креирање реченице од речи и слика, разврставање објеката у скупове.
- Анализирати са ученицима карактеристике појединих структура и оправданост примене у појединим ситуацијама.
- Демонстрирати поступак постављања пројекта на Интернет.

Пројектна настава

- Групни (у пару).
- Ученици заједно са наставником пролазе кроз све фазе рада на пројектном задатку, при чему наставник наглашава сваки корак, објашњава, иницира дискусију и предлаже решења.
- Фаза 1: Представљање тема, формирање група и одабир теме;
- Фаза 2: Одабир материјала и средстава, разматрање додатне подршке предметног наставника у зависности од теме;
- Фаза 3: Планирање времена и избор стратегије за решавање задатка у складу са роком за предају рада;
- Фаза 4: Прикупљање и проучавање материјала, израда задатка и припрема за излагање;
- Фаза 5: Представљање резултата пројектног задатка, дискусија и процена/самопроцена урађеног.
- Акцент је на подстицању иницијатива и креативности, успостављању сарадничких и вредносних ставова код ученика.

- Циљ је развијање и неговање: поступности, повезивања и изградње сопствених стратегија учења, вршњачког учења, вредновања и самовредновања постигнућа.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Информационо-комуникационе технологије	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Сарадња, - Предузимљивост и - Предузетничка компетенција
Дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Сарадња, - Естетичка компетенција, - Предузимљивост
Рачунарство	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Решавање проблема, - Сарадња, - Естетичка компетенција, - Предузимљивост и - Предузетничка компетенција
Пројектна настава	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Решавање проблема, - Сарадња, - Естетичка компетенција, - Предузимљивост и - Предузетничка компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Информационо-комуникационе технологије	Информатика и рачунарство 5.разред, Техника и технологија 5 разред (дигитални уређаји), Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Географија (одговоран однос човека према планети), Српски језик (правопис)
Дигитална писменост	Информатика и рачунарство 5.разред, Техника и технологија 5 разред (техничка и дигитална писменост), Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Српски језик (правопис)
Рачунарство	Информатика и рачунарство 5.разред, Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Математика (аритметички и логички оператори), Српски језик (правопис)
Пројектна настава	У зависности од избора теме за пројекат могућа је повезаност са свим предметима.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

<p>НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:</p> <ul style="list-style-type: none"> - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...) - што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...

- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично користити за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, као и за формирање коначних оцена.

Препоручено је комбиновање различитих начина оцењивања да би се сагледале слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи своје наставне праксе.

Теме као што су израда и одржавање школског сајта, блога или неке друге школске веб странице, креирање и израда школског електронског часописа или летописа школе могу бити добре почетне идеје које ће повезати знања и вештине стечене у овом предмету са другим знањима, уз активно учешће у животу школе.

Физичко и здравствено васпитање

Назив предмета:		ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	
Циљ:	Циљ наставе и учења ФЗВ је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада		
Разред:	5		
Годишњи фонд часова:	126		
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			
– комбинује и користи достигнути ниво усвојене	АТЛЕТИКА	Техника истрајног трчања Техника спринтерског трчања	

технике кретања у спорту и свакодневном животу - доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама		Техника ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) Техника штафетног трчања (штафетне игре, начини измене палице и др.); Тробој-кроз одељењско такмичење применити три дисциплине које су ученици савладали (трчање, бацање,скокови)
– користи елементе технике у игри – примењује основна правила рукомета у игри учествује на унутародељењским такмичењима	РУКОМЕТ	Вођење лопте, Хватања и додавања лопте, Шутирања на гол, Финтирање, Принципи индивидуалне одбране Основна правила рукомета/минирукомета
– одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри -процени сопствене могућности за вежбање	ГИМНАСТИКА	Вежбе на тлу Прескоци и скокови Ниска греда Кругови Гимнастички полигон
– изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура	РИТМИКА И ПЛЕС	Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја „Ужичко“ Основни кораци друштвених плесова-валцер
- изводи елементе фудбалске техмике – користи елементе технике у игри – примењује основна правила фудбала у игри – учествује на унутар одељењским такмичењима	МАЛИ ФУДБАЛ	Вођење и контрола лопте Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала Шутирање на гол Вежбе са два и три играча Основе игре у нападу и одбрани

<p>- примењује основне елементе тактике у одбрани и у нападу</p>		
<p>– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама -упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак</p>	<p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ, ТЕСТИРАЊА И МЕРЕЊА</p>	<p>Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Батерија тестова</p>
<p>– наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. – примењује здравственохигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања</p>	<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p>	<p>– наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. – примењује здравственохигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања</p>

Кључни појмови:

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ, ТЕСТИРАЊА И МЕРЕЊА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ФВ.1.1.3.,ФВ.1.1.4.,ФВ.1.1.5., ФВ.1.1.6.,ФВ.1.1.7.,ФВ.1.1.9.,ФВ.1.1.10.</p>		

Област: АТЛЕТИКА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ФВ.1.1.3.,ФВ.1.1.4.,ФВ.1.1.5.,ФВ.1.1.6.,ФВ.1.1.7., ФВ.1.1.9.,ФВ.1.1.10.,ФВ.1.1.24.,ФВ.1.1.25.		
Област: РУКОМЕТ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ФВ.1.1.1.,ФВ.1.1.2.	ФВ.2.1.1.	
Област: ГИМНАСТИКА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.11.,ФВ.1.1.12.,ФВ.1.1.13.,ФВ.1.1.14.,ФВ. 1.1.15.,ФВ.1.1.16.,ФВ.1.1.17.,ФВ.1.1.18.,ФВ.1.1.19 .,ФВ.1.1.24.,ФВ.1.1.25.		
Област: ПЛЕС И РИТМИКА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ФВ.1.1.20.,ФВ.1.1.21.,ФВ.1.1.22.,ФВ.1.1.24.,ФВ.1.1.25.		
Област: КОШАРКА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ФВ.1.1.1.,ФВ.1.1.2.	,ФВ.2.1.1.	
Област: ОДБОЈКА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ФВ.1.1.1.,ФВ.1.1.2.	ФВ.2.1.1.	
Област: ПОЛИГОНИ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

Област: МАЛИ ФУДБАЛ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Фв.1.1.1.,Фв.1.1.2.	Фв.2.1.1.	
Област: ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Фв.1.2.1.,Фв.1.2.2.,Фв.1.2.3.,Фв.1.3.1.,Фв.1.3.2., Фв.1.3.3.,Фв.1.3.4.,Фв.1.1.24.,Фв.1.1.25. Фв.1.4.1.,Фв.1.4.2.,Фв.1.4.4.,		,Фв.3.3.1.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ, ТЕСТИРАЊА И МЕРЕЊА	12
АТЛЕТИКА	14
РУКОМЕТ	21
ГИМНАСТИКА	17
ПЛЕС И РИТМИКА	7
КОШАРКА	5
ОДБОЈКА	5
ПОЛИГОНИ	6
МАЛИ ФУДБАЛ	17
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	22

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>У овој колони, назначити и начине прилагођавања рада појединим ученицима (инд, ИОП1,2 и 3)</p> <p>Концепција Физичког и здравственог васпитања се остварује кроз јединство наставе Физичког и здравственог васпитања, ваннаставних и ваншколских активности у складу са програмом.</p>

Настава Физичког и здравственог васпитања усмерена је према индивидуалним разликама ученика, које се узимају као критеријум у диференцираном приступу, па самим тим неопходно је упутити ученика или групу ученика, на олакшане или проширене садржаје.

Организациони облици рада

- А. Часови физичког и здравственог васпитања.
- Б. Секције.
- В. Недеља школског спорта.
- Г. Активности у природи (кросеви, шетња, спортске игре).
- Д. Школска и ваншколска такмичења.

Ученици којима је потребна додатна подршка у раду :

- обезбеђује се прилагођен простор за рад уколико је то потребно
- прилагођавају се услови у којима се одвија настава: додатне и посебне активности, индивидуализовани рад
- прилагођавају се методе рада, наставна средства, начин давања задатака, начин провере знања

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

1. Компетенција за учење (везано за учење моторичких радњи, и теоретских знања везаних за вежбање и здрав начин живота , као и за основе спортова и плесова). Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе.
- 2.Естетичка компетенција (везано за допринос физичког вежбања лепшем и здравијем изгледу)Показује осетљивост за естетску димензију у свакодневном животу и има критички однос према употреби и злоупотреби естетике.
3. Комуникација (везано за функционисање у групи и тимски рад, договор...)
4. Одговоран однос према околини и здрављу (бира здрав стил живота ,уме да пружи прву помоћ)
5. Сарадња (односи се на рад у групи и зависност успеха од сарадње појединаца у групи и заједничког деловања)
6. Решавање проблема (везано за брзо деловање у непознатим ситуацијама и решавање истих)
7. Дигитална компетенција (увођење и примена дигиталних ресурса и апарата у спорту и физичком вежбању)

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

ЛИКОВНА И МУЗИЧКА КУЛТУРА

- просторно обликовање
- правилан и неправилан ритам

ФИЗИКА:

-кретање(врсте кретања,брзина,
убрзање,гравитација)

МАТЕМАТИКА:

-уписивање мерних јединица
-статистичка обрада података

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА**(упутство за формативно и сумативно оцењивање)**

Оцењивање се врши бројчано, на основу остваривања оперативних задатака, минималних образовних захтева и образовних стандарда за крај обавезног образовања .

Праћење напредовања ученика обавља се сукцесивно, током целе школске године, на основу јединствене методологије која предвиђа следеће тематске целине: стање моторичких способности, усвојене здравствено-хигијенске навике, достигнути ниво савладаности моторних знања, умења и навика у складу са индивидуалним могућностима ученика, теоријско образовање и однос према раду.

*Евалуација савладаности техника се врши узимајући у обзир исходе, и оцењивање је усмерено ка савладаности исхода.

Оцена на однос према раду обухвата свеукупну активност ученика, и то:

*редовно ношење адекватне опреме

*примерен однос према настави ФЗВ и ОФА, наставнику и другим ученицима, и поштовање правила рада

*редовно присуствовање часовима ФЗВ и ОФА, и доношење лекарских оправдања услед ослобађања од практичног дела наставе

*учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима у складу са могућностима

*приказивање 1 комплекса вежби обликовања и снаге - оцена на однос се добија 1 у првом, а 1 у другом полугодишту

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

Верска настава

Предмет: Верска настава (православни катихизис)

Разред: пети

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

Ред. број	НАСТАВНА ТЕМА	обрада	утврђивање	вежба	систематизација	укупно
I	УВОД	1	/	/	/	1
II	РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА	2	/	/	1	3
III	ОТКРИВЕЊЕ – СВЕТ БИБЛИЈЕ	2	1	/	1	4
IV	СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА	4	3	/	1	8
V	СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА	5	1	/	1	7
VI	ЗАКОН БОЖИЈИ	3	1	/	/	4
VII	МЕСИЈАНСКА НАДА	6	1	/	2	9

Кључни појмови: Стварање света, религије, идоли, једнобоштво, многобоштво, Божије Откровење, Свето Предање, Библија, Стари Завет, Нови Завет..

Редни број	Исходи	Теме/области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма
I	<p>-моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе;</p> <p>-моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања.</p>	I УВОД	<p>Циљ наставе у 5. разреду јесте да ученици на примеру старозаветне историје уоче да Бог није одустао од остварења свог првобитног плана о свету, који се огледа у сједињењу свих створених бића са Богом преко човека, и поред тога што је то први човек Адам одбио да испуни. Бог је после греха првог човека променио начин остварења тог циља, али је циљ због кога је свет створен остао исти. Конкретна реализација тога циља почиње од избора Аврама и благосиљања јеврејског народа у њему, што означава почетак Цркве која има исту структуру као будуће Царство Божије.</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Има позитиван и одговоран однос према учењу. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе. 	<p>Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма</p>

					<p>рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p> <p><i>Врсте наставе</i></p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● теоријска настава (34 часова) ● практична настава (2 часа) <p><i>Место реализације наставе</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Теоријска настава се реализује у учионици; <p>Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању</p>
II	<p>- моћи да именује неке политеистичке религије;</p> <p>- моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века.</p>	II РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА	<p>Ови старозаветни догађаји, којима почиње остварење Царства Божијег у историји, показују, међутим, и то да се и у новом начину остварења Царства Божијег не заобилази човек и да Бог такође остаје при томе да апсолутно поштује слободу човека, да</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; <p>разликује битно од</p>	<p>Током реализације програма наставе и учења примењиваће се следећи поступци, начини и облици рада:</p> <p>-Уводне часове требало би осмислити тако да</p>

		<p>се преко њега и његовом сарадњом то Царство и оствари, као што је то био случај и са првим човеком Адамом. Кроз старозаветну историју почиње, међутим, да се назире и то коју је личност одабрао Бог да уместо првог Адама буде та спона између Њега и света како би се тај план испунио, као и то на који ће се начин то сада остварити. Старозаветни догађаји и старозаветна Црква типови су и праслика оваплоћења Сина Божијег који ће постати нови Адам, његовог страдања и васкрсења, као и новозаветне Христове Цркве.</p>	<p>небитног, изражава и образлаже идеје.</p> <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. 	<p>допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.</p> <p>-Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.</p>
--	--	---	---	--

				<p><i>Решавање проблема</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством. 	<p>-Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.</p>
Ш	<p>-моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава;</p> <p>-моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру;</p> <p>-моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка;</p> <p>-моћи да разликује Стари и Нови Завет;</p> <p>-бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи.</p>	<p>III ОТКРИВЕЊЕ - СВЕГ БИБЛИЈЕ</p>	<p>Десет Божијих заповести дате су јеврејском народу да би регулисале однос старозаветне Цркве са Богом, као и односе међу члановима Цркве. На основу позива Божијег Авраму и оснивања старозаветне Цркве, треба показати да се и старозаветна Црква, као новозаветна, темељи на вери у Христа и будући догађај сабрања око Њега и сједињења с Богом у њему, што ће донети бесмртност свима и целој природи. Овај програм треба реализовати читајући кључне одломке из Старог Завета и тумачећи их из перспективе будућег Царства Божијег, односно из перспективе новозаветних догађаја, као што и новозаветне догађаје треба тумачити из перспективе другог доласка Христовог и Царства Божијег. На овај начин ћемо</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. <p><i>Одговорно учешиће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p>	<p>-Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.</p> <p>- У остваривању савремене наставе</p>

			указати ученицима на спасење као историјски процес: Стари завет је сенка, Нови је икона, а истина је стање света у будућем веку (Св.Максим Исповедник).	<ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •активно и конструктивно учествује у раду групе или пара. 	<p>наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.</p> <p>-Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.</p>
IV	<p>-моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије;</p> <p>-моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле;</p> <p>-моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и</p>	IV СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА	Тему <i>Припрема света за долазак Сина Божијег</i> треба реализовати препричавањем библијске историје од пада Адама до позива Авраму да напусти родитељски дом и пође за Богом. Овде треба указати ученицима на то да се Бог не пројављује у свету као индивидуа, већ кроз историјске догађаје и да су то они догађаји који својом структуром и елементима указују на будуће Царство Божије.	<p><i>Одговорно учеиће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <p><i>Комуникација</i></p>	<p>-Вредновање самосталног рада ученика;</p> <p>-Праћење рада на часу;</p> <p>-Комбиновање више врста дидактичког материјала;</p> <p>-Илустрација, шеме, мапа ума;</p> <p>-ППТ презентације;</p> <p>-Коришћење веб алата;</p>

	<p>уочи да је човек сличан Богу јер је слободан;</p> <p>-бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи;</p> <p>-моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу;</p> <p>-моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама;</p> <p>-моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом;</p> <p>-бити подстакнут на послушност као израз љубави према Богу.</p>			<p>•Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.</p> <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <p>•Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.</p> <p><i>Решавање проблема</i></p>	
V	<p>-моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја;</p> <p>-моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом;</p> <p>-моћи да исприча да јеврејски народ</p>	<p>V СТАРОЗА-ВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА</p>	<p>Теме: Избор Аврама... и Аврам и јеврејски народ као праслика Христа и Цркве, треба, такође, реализовати препричавањем библијске историје везане за Аврама и упућивањем на следеће моменте: да је Аврам, на основу веровања обећању Божијем, пошао за Њим, без обзира на то што су многи догађаји могли указивати на то да се то обећање неће испунити; да је покушај</p>	<p><i>Одговорно учеиће у демократском друштву</i></p> <p>• Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима.</p>	<p>У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују:</p> <p>-Фронтални;</p> <p>-Индивидуални;</p> <p>-Дијалошки;</p> <p>-Тимски;</p> <p>-Групни;</p>

	<p>прославља Пасху као успомену на излазак из Египта;</p> <p>-моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести;</p> <p>-моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној Иконографији.</p>		<p>Аврама да жртвује свог сина Исака израз апсолутне везаности Аврама за Бога, односно вере у Бога и његово обећање; да Бог не жели жртву Исакову (из чега би требало извести закључак да се ниједно дело, уперено против човека и његовог живота, не може оправдати Богом), као и на моменат да је Исак праслика Сина Божијег и његове жртве за спасење људи, која подвлачи Божију љубав према нама.</p> <p>Треба указати, такође, и на то да библијска историја под избором Аврама подразумева многе, читав један народ, као и на то да имена "Израиљ", "слуга Божији" истовремено означавају једног и многе. Ово треба довести у везу са Христом и Литургијом, Црквом где се под Христом подразумевају истовремено један и многи. Та знања ће послужити ученицима да касније лакше разумеју онтологију личности - један као заједница многих.</p>	<p><i>Одговоран однос према здрављу</i></p> <p><i>Рад с подацима и информацијама</i></p>	<p>-Илустративни; -Практични.</p>
VI	<p>-моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију;</p>	<p>VI ЗАКОН БОЖИЈИ</p>	<p>Тему Десет Божијих заповести треба реализовати на основу старозаветног описа давања заповести Мојсију на гори Синају, указујући да суштина овог закона није његово индивидуално упражњавање и испуњење, већ да он</p>		<p>Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода</p>

	<p>- моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести;</p> <p>- моћи да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу;</p> <p>- бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу.</p>		<p>има смисао у односу човека према Богу и другом човеку, односно да прописује шта не треба учинити другом човеку, на основу чега се подвлачи значај другог, Бога и човека, за живот нас самих.</p>		<p>наставе) наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> - процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова. <p>Оцењивање</p> <p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усмено испитивање; - писмено испитивање; - посматрање понашања ученика;
VII	<p>- моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана;</p> <p>- моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи;</p>	VII МЕСИЈАНСКА НАДА	<p>Упоредо с библијском историјом, глобална светска историја показује да људи, будући да су иконе Божије, не престају да теже бесмртности. То се види кроз стварање разних религија, митова, али и философије и науке, као и културе и уопште цивилизације, које све имају као крајњи циљ налажење начина да се превазиђе смрт. Ово треба искористити и покренути у настави</p>		

<p>- моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства;</p> <p>- знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију;</p> <p>- моћи да наведе неке од старозаветних Пророка;</p> <p>- моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије;</p> <p>-увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига.</p>	<p>дијалог између хришћанског виђења истинског постојања света, односно начина на који се може остварити бесмртност за све људе и за сву природу, и савремених религијских и научних теорија о решењу проблема смрти. Нагласак треба ставити на литургијско искуство превазилажења смрти, с назнаком да хришћанство остварење ове тежње види у слободи Бога и слободи човека и њиховом личном јединству, док нехришћанске теорије нуде решење утемељено или на свемогућству Божијем и нужности, или на створеној природи, односно на тражењу лека против смрти у природи.</p>		
---	---	--	--

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета: Српски језик, Историја, Географија, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура.

Активности у наставном процесу	
Активности наставника	Активности ученика
<ul style="list-style-type: none"> •испитује предзнања ученика; 	<ul style="list-style-type: none"> •слободно изражавање мишљења и ставова; •усваја-сазнаје;

<ul style="list-style-type: none"> •уознаје се са интелектуалним могућностима ученика; •развија и одржава комуникацију; •подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; •уважава и реагује на потребе групе и појединаца; •дели одговорност •одабира поступке за наставни рад; •прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; •организује наставне активности; •организује посете православним храмовима 	<ul style="list-style-type: none"> •развијање вештина комуникација; •повезивање сопственог искуства са тематиком; •дискусија; •слуша •посматра; •црта; •рецитује; •упоређује; •смишља; •доцртава; •слаже; •разговара; •решава; •испуњава; •пише; •посећивање верских институција; •организовање квизова; •израда радова и панона.
---	---

План провере оставрености исхода				
Шта пратимо		Поступак оцењивања	Иструменти оцењивања	Време
Процењују се: вешти изражавања саопштавања; разумевање, примена Вредновање научених поступака; рад са подацима и	Непосредно опиисно оцењивање ученика може се вршити кроз: <ul style="list-style-type: none"> • Усмено испитивање; • Писмено испитивање; • Посматрање понашања ученика; 	<ul style="list-style-type: none"> - Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника. - Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика. 	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За више јављања, одговоре, активност/ истиче се Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године

<p>рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Редовно доношење домаћег задатка; ● Прегледање свеске; ● Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима <p><u>Оцену истиче се добија ученик који:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -лако логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час. <p><u>Оцену добар добија ученик који:</u></p>	-Комисија ученика и Наставника.	Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима); Учесталост по месецима.	Пресек стања по тромесечју
		-Усмено одговарање.	Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању.	По потреби, бар једном у полугодишту
		-Описно оцењивање.	На основу целокупног рада ученика током полугођа.	На крају полугодишта и школске године
		-Редовност доношења домаћег.	За три недоношења домаћег минус у свеску, а након опомене и у дневник као активност.	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања на тромесечју
		-Прегледање свески.	Уредност; Све забележено са часова.	Три пута у једном полугођу
		- Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.	На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби

	<p>-у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;</p> <p>-самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;</p> <p>-решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;</p> <p>-показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.</p> <p><u>Оцену задовољава добија ученик који:</u></p> <p>-у довољној мери покаује способност употребе информација;</p> <p>-у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;</p> <p>-већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;</p> <p>-у довољној мери критички расуђује;</p>	<p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције.</p> <p>- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика).</p> <p>- Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају.</p> <p>- Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова.</p> <p>-Формативно оцењивање.</p>	<p>Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)</p> <p>Степен знања свих чланова групе</p> <p>Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...)</p> <p>Хоризонтално и вертикално повезивање градива</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа</p> <p>у разним наставним и ваннаставним активностима (израда панона, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)</p>	<p>По потреби</p>
--	--	---	--	-------------------

	-показује делимични степен активности и ангажовања.			
Ангажовање ученика у настави: Процењује се: одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се) – показује делимични степен активности и ангажовања (добар) – показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)	Вођење евиденције од стране наставника: -Јављању на часовима (учесталост и активност); -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти); -Посета културно-историјским институцијама и догађајима; -Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано; -Учесталост јављања и активност по месецима; -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада; -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...); -Иницијатива и квалитет продукта	На сваком часу током школске године. Пресек стања по тромесечјима.

Пројектна настава

У плну за час пројектне наставе на тему „Свето Писмо – настанак и подела“ је подстицање ученика на самосталну припрему и организацију часа на коме би они презентовали значај Библије као књиге у историји. Изложили кратку историју настанка Св. Писма Старог и Новог завета и његов утицај на развој античке и средњевековне цивилизације. Реализацији теме учествују чланови стручног већа друштвених наука.

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;

- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

Секције

Укупан фонд часова: 36

Циљ секције је додатна подршка у раду ученицима, продубљивање знања и практична примена стеченог знања. Саме активности секције прате годишњу прославу празника, тиме се и организују активности да би се кроз опипљиви начин приближио један историјски догађај-празник. Из тога следе приредбе, рецитали, прављење макета, разгледница, одлазак на богослужење... Фонд часова 36/ 1 час седмично.

Садржаји програма	Бр. час	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступци остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Договор о реализацији и секције	1	Слушају, питају	Мотивише ученике за рад и активност	-дијалогска	-уознавање ученика са садржајима и начином рада; -мотивисање ученика за похађање часова верске секције.
Израда креативних радова/ обележавања важних датума	8	- слушају -повезују -схватају -уознају -усвајају -представљају резултате и продукте свога рада на сајту	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика.	-дијалогска -демонстративна - илустративна - коришћењем савремених наставних средстава путем презентација ; - израда тематских панона ;	-Указати ученицима кроз примере српских светитеља на значај стицања хришћанских врлина; -Подстаћи ученике да развију доживљај Крсне славе као молитвеног прослављања Бога и светитеља;

српске црквене баштине		школе и у холу школе.		- приказивање дечјих радова кроз изложбе.	-Пружити ученицима могућност да сагледају улогу СПЦ у развоју српске културе и идентитета; -ученицима пружити основно знање о великим празницима Цркве; -упознати ученике са основним елементима славе и њеном везом са Литургијом.
Учешће у богослужбеном животу Цркве	4	-слушају -повезују -схватају -истражују -учествују у радионицама -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе -сарађују са другим секцијама у школи -сарађују са другим школама у граду.	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прати и усмерава рад ученика -организује радионице и практичан рад ученика - организују сарадњу са осталим школама и сарадњу са институцијама локалне самоуправе	дијалогска демонстративна илустративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе	-Развити код ученика свест о важности неговања традиције и обичаја (Крсна слава, литије, храмовне и градске славе); -Развијање свести ученика о неопходности личног учествовања у светотајинском животу Цркве; -Пружити ученицима основ за разумевање да се кроз учешће у Светим Тајнама Цркве наш живот и сви његови елементи узводе у личносни однос са Богом; -указати ученицима да је учешће у Литургији засновано на слободи.
Тематско обележавање и прослава Божића	4	- Уређење учионица и кабинета - Уређење паноа -прављење макета -певање -садња пшенице -прављење стрипа	-мотивише за рад -прати и усмерава рад ученика	дијалогска демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ;	-Пружити ученицима неопходно знање о доласку Спаситеља у свет; -указати ученицима да је послање Сина Божјег дар љубави Бога Оца; -подстицати ученике на лично учешће у животу Цркве;

		-организовање приредбе		- Приказивање дечјих радова кроз изложбе	-указати ученицима да се празници прослављају литургијски – на заједничкој молитви; -омогућити ученицима основ за разумевање да се кроз Причешће остварује наша заједница са Богом; - Омогућити ученику да разуме да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет.
Тематско обележавање и прослава Савиндана	5	- слушају -повезују -схватају -упознају -усвајају -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе. -приредбе	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика	дијалогска демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских панона ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе	-Омогућити ученику да увиди да су светитељи најбољи пример односа човека са Богом; -Пружити ученицима основна знања о Светоме Сави као нашем примеру служења; -Омогућити ученицима да уоче значај жеље за остваривање заједнице са Богом;
Тематско обележавање и прослава Васкрса	8	- слушају -повезују -схватају -упознају -усвајају -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прати и усмерава рад ученика -организује радионице и практичан рад ученика - организују сарадњу са осталим школама и сарадњу са	дијалогска демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских панона ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе	-Указати ученицима на повезаност Тајне Вечере и Свете Литургије; -Представити ученицима догађаје Страдања и Васкрсења Христовог као кључне за спасење света и човека; -омогућити ученицима да у Христу препознају узор љубави према свету и човеку; -проширити знање о догађајима везаним за Васкрсење Христово;

			институцијама локалне самоуправе		-Ученицима пружити основ за разумевање да нас Христос толико воли да је дао свој живот за нас и да је васкрсао да победи смрт за нас.
Сакупљање радова, активности рада верске секције и формирање електронског часописа у служби креативности ученика.	6	- слушају -повезују -схватају -упознају -усвајају -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика.	дијалoшка демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе.	-Установити обим и квалитет знања стечених у току школске године из Православног катихизиса; -подстицати ученике да љубав према Богу изражавају кроз љубав према људима и природи.

Грађанско васпитање

Назив предмета:	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	
Циљ:	Упознавање ученика са грађанским правима и остваривању истих	
Разред:	пети	
Годишњи фонд часова:	36	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; - препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава; - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; - аргументује потребу посебне заштите права детета; на примеру препозна уграђеност права деце у основним документима која уређују рад школе; - наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права; - наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права; - поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одељењу/школи; - препозна ситуације кршења својих права и права других; - идентификује кршење људских права на пример</p>	<p>ЉУДСКА ПРАВА Права детета</p>	<p>Потребе и права Потребе и жеље. Потребе и права. Права и правила у учионици. Правила рада у учионици, доношење групних правила. Права детета у документима о заштити права Посебност права детета и људска права. Конвенција о правима детета. Врсте права. Показатељи остварености и кршења дечијих права. Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу.</p>
<p>поштује правила на нивоу школе; - поступа у складу са моралним вредностима грађанског друштва; - искаже свој став о Права и функционисање заједнице Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и Р.бр. Наставни садржај Бр. часова За обраду За утврђивање и понављање Активност ученика Активност наставника Методе Корелација 1 Посматрају, слушају, уочавају, препознају, именују, анализирају разликују, упоређују, самовреднују Планира, организује, реализује, презентује, мотивише,</p>	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница</p>	<p>Права и функционисање заједнице Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања. Одговорности и обавезе у заједници Одговорност деце. Одговорности одраслих (родитеља, наставника). Кршење и заштита права Шта могу и коме да се обратим у ситуацијама насиља.сање</p>

<p>контролише вреднује систематизује самовреднује Подстицајна, интерактивна сазнајна, илустративна.</p>		
<p>препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи; - прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу; - наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама; - проналази примере нетолеранције и дискриминације у књижевним делима која чита; - у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; - препозна и објасни врсте насиља; - прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама; - заштити од дигиталног насиља; - анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу; - аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба;</p>	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Сукоби и насиље</p>	<p>Наши идентитети Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација. Толеранција. Сукоби и насиље Сукоби и начини решавања сукоба. Предности конструктивног решавања сукоба. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља</p>
<p>- препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе; - идентификује проблеме у својој школи; - прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике; - осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте; - активно учествује у тиму, поштујући правила тимског рада (у групној дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на</p>	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p>	<p>Планирање и извођење акција у школи у корист права детета Учешће ученика у школи. Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције. Завршна анализа акције и вредновање ефеката. Приказ и анализа групних радова.</p>

<p>неугрожавајући начин); - учествује у доношењу одлука у тиму/групи поштујући договорене процедуре и правила; - учествује у извођењу акције; - процењује ефекте спроведене акције и идентификује пропусте и грешке; - презентује, образлаже и аргументује изабрану акцију и добијене резултате за унапређивање живота у школи.</p>		
---	--	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програм наставног предмета грађанско васпитање, у другом циклусу основног образовања и васпитања, организован је по моделу спирале и оријентисан је на остваривање исхода. Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу онога што су стекли учећи овај предмет. Они представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у четири области (Људска права, Демократско друштво, Процеси у савременом свету и Грађански активизам) које се налазе у свим програмима другог циклуса. Теме по областима се спирално развијају што значи да се постојећи садржаји из разреда у разред проширују и продубљују, а многи исходи се надограђују или се, ако је у питању вештина, унапређују. Типичан пример таквог исхода су они који се односе на комуникацију. Активно слушање и конструктивно реаговање су исходи који се постепено унапређују кроз бројне активности и садржаје. Слично је и са јачањем осетљивости за потребе и права других, препознавање дискриминације и многе друге исходе који се не могу брзо и лако остварити обрадом само једног програмског садржаја. Све четири области су једнако важне, а наставник их, у непосредном раду са ученицима, интегрише јер између њих постоји природна веза. У програму су наведени садржаји које наставник може да допуњује, проширује и мења према конкретним потребама и плану сопственог рада али увек имајући у виду исходе које треба остварити. Редослед наведених исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање општег циља предмета. Између исхода, како у оквиру једне, тако и више области, постоји повезаност. Остваривање једног исхода доприноси остваривању других исхода. Многи исходи су процесни и представљају резултат кумулативног дејства образовно-васпитног рада, током дужег временског периода. Посебност грађанског васпитања је у томе што је оно део ширег концепта образовања за демократију и грађанско друштво и у том смислу је тесно повезано са другим предметима, ваннаставним активностима и уопште етосом школе. По врсти, исходи могу бити: а) сазнајни (нпр. објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права); б) емоционални (нпр. препозна своје потребе, као и потребе других); в) вољни (нпр. учествује у извођењу акције); г) комбиновани (нпр. препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе јер ставови садрже сазнајну, емоционалну и вољну компоненту) Сазнајни исходи се најлакше остварују, али тек кад су исходи све три врсте остварени општи циљ предмета је достигнут у потпуности. Зато није довољно познавати принципе конструктивне комуникације већ и комуницирати на такав начин. У овом програму постоје многи исходи који су вољни и манифестују се у понашању ученика али треба имати у виду да је за њихово остварење потребно више времена и више прилика да се научено непосредно практикује. Образовање за демократију није исто што и образовање о демократији. Зато овај програм тежиште не ставља на

знања, већ на вештине применљиве у свакодневном животу у демократској заједници, на демократске ставове и вредности о универзалности права, једнакости, слободи и одговорности, социјалној осетљивости и припадности заједници, уз спремност да се активно делује за сопствену добит као и добит других. Остваривање овако постављених исхода захтева примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада са ученицима. Наставници су у прилици да бирају: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дебате, дискусије, пројекте, истраживања, промоције, покретање акција као и да сами осмисле неке друге активности. За ученике петог разреда неке од ових метода рада су новина те их треба постепено навикавати на начин рада где су и они активни креатори наставе. Садржај грађанског васпитања има природну везу са другим наставним предметима. То се види у исходима који се односе на препознавање добрих примера и кршење људских права у садржајима који се обрађују у историји или у књижевним делима која се читају у оквиру српског језика и књижевности, односно матерњег језика. Из тог разлога, међупредметно планирање је велика подршка остварењу циља овог предмета. Посебну пажњу треба обратити на последњу област програма где се претходно стечена знања и вештине интегришу и практикују. Акције треба да буду мале и изводљиве али да имају све неопходне кораке. Ученике треба охрабривати када наиђу на тешкоће и јасно указивати да су и неуспеле акције такође добре, јер њиховом анализом долазимо до увида који су кораци били погрешни. Бројни су примери тема у оквиру којих се могу осмислити акције у школи у корист права детета. На пример, вршњачка подршка је важан сегмент укупне подршке инклузивног образовања, тако да је укљученост младих људи у овај сегмент живота и рада школе веома значајан. Он се огледа управо у заједничком промишљању наставника и ученика на тему како осмислити план подршке, како га најуспешније реализовати, водећи рачуна о потребама сваког ученика обухваћеног инклузивним образовањем. У предмету грађанско васпитање продукти ученичких активности имају посебан значај. Они могу бити различите врсте као што су постери, аудио-визуелни записи, презентације, прикази резултата истраживања, представе и друго. Они се могу користити при интеграцији или рекапитулацији обрађених садржаја, процени напредовања ученика, као и самопроцени наставника колико успешно ради. Продукти се могу користити и ван групе, на пример на изложби у холу школе, у школским новинама, сајту школе, у раду ученичког парламента, у локалној заједници или локалним медијима. За реализацију наставе овог предмета и остваривање дефинисаних исхода, врло је важна улога наставника. Он је модел који својим понашањем даје пример и доприноси стварању демократске атмосфере која је погодна за размену и аргумендовање идеја и мишљења међу ученицима; он је тај који даје повратне информације и подстиче ученике на разумевање односа у групи. Конструктивна комуникација и демократске процедуре нису само циљ већ и начин да се остваре жељени исходи. Битно је да наставник обезбеди равноправну укљученост сваког ученика (уважавајући различитост како у стилевима учења тако и у типу личности). Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима интерактивних односа (активне, проблемске и истраживачке наставе), са сталним рефлексјама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста (прошлости и још више садашњости). Посебан захтев за наставнике представља потреба за припремом нових, актуелних материјала који најбоље одговарају садржају и исходима. Они се могу наћи у различитим изворима информација. За реализацију појединих тема могу се користити филмови јер активирају когнитивну и афективну страну личности и подстицајно делују на ученике да искажу мисли, осећања и ставове. Не треба занемарити ни интернет и различите социјалне мреже јер су то облици комуникације који су блиски младима и на којима се могу препознати и анализирати многи проблеми живота у савременом свету, али и

разговарати о говору мржње, нетолеранцији, другим облицима кршења права, као и дигиталном насиљу. Наставник треба да обезбеди да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло у својој различитости, уз обавезу да поштује и уважи друге и другачије погледе и мишљења. Наставник треба да подстиче код ученика способност да разумеју сопствену одговорност у ситуацијама дискриминације и насиља, као и да бирају конструктивне начине реаговања на њих. Због специфичног статуса предмета (изборност у сваком разреду) сасвим је извесно да ће група у петом разреду бити хетерогена по искуству у области грађанског васпитања (најчешће промене изборног предмета дешавају се на преласку у други циклус). Зато је важно на почетку школске године пажљиво и уз поштовање процедура донети правила рада (јер група без реда и основних правила не може бити демократска). Битно је и да сви ученици учествују у доношењу правила како би свима била разумљива њихова функција. А да би се поштовала важно је да се договоре и прихвате начини њихове контроле (ученици одлучују о мерама за њихово непоштовање). Неколико првих часова су прилика да се ученици подсети шта су научили, да размене сопствена знања, ставове, вредности и вештине као и да се уведу у садржаје којима ће се бавити. Посебну пажњу треба обратити на ученике који се по први пут у петом разреду сусрећу са овим предметом. На основу утврђених потреба ученика, наставник ће планирати реализацију наставе за сваку конкретну групу. Таква ситуација неуједначеног предзнања је прилика за вршњачко учење јер током часа грађанског васпитања ученици уче једни од других и доприносе настави својим искуствима, знањима и способностима. Значај предмета налази се и у чињеници да исходи грађанског васпитања у великој мери доприносе развоју неколико међупредметних компетенција и да се његови садржаји врло добро уклапају у различите ваннаставне активности. Посебно је значајан допринос развоју међупредметне компетенције комуникација јер се при раду на свим садржајима инсистира на исказивању сопственог мишљења, осећања, ставова и то на начин који не угрожава друге, као међупредметне компетенције решавање проблема јер је приступ предмету да се у свакој тематској целини ученици оснажују да препознају проблеме али и активно траже решења. Чињеница да се предмет описно оцењује не умањује потребу да се континуирано прати напредовање ученика у достизању исхода које започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на шта ће сепроцењивати његово даље напредовање. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Грађанско васпитање пружа изузетну могућност за неговање саморефлексије (промишљање ученика о томе шта зна, уме, може) и подстицање саморегулације процеса учења кроз постављање личних циљева напредовања и планирања како да се остваре. Програмске садржаје би требало реализовати тако да се ученицима омогуће: слобода изражавања мишљења и ставова о отвореним питањима и проблемима које су сами идентификовали као значајне; разумевање и разматрање различитих мера које се у школи / локалној заједници предузимају у циљу решавања проблема; унапређење вештина комуникације у различитим социјалним ситуацијама (у школи, 138 на нивоу вршњачке групе и са наставницима, као и ван школе, са представницима јавних институција, организација и другим учесницима у животу локалне заједнице); развијање способности критичког мишљења, аргументовања и залагања за сопствене ставове; повезивање властитог искуства са потребама школске/локалне заједнице и активно ангажовање.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

Реализација програма се заснива на коришћењу интерактивних и истраживачких метода рада. интерактивни метод рада би требало да се одвија кроз следеће форме: - кооперативни рад наставник-ученици; - кооперативни рад у малим групама ученика; - тимски рад. Најпогодније технике за постизање интерактивности у процесу учења су: "мозгалица" или "мождана олуја", различити облици групне дискусије, симулација и играње улога. У току рада улога наставника је да: - мотивише ученике за рад, тако што ће развијати и одржавати њихова интересовања за живот и рад у школи / локалној заједници и дати лични пример позитивне заинтересованости за сва питања која су важна за унапређење квалитета живота; - организује наставу тако што ће поставити циљеве рада, планирати садржаје, средства и опрему, наставне облике и методе рада, као и време потребно за реализацију; - развија и одржава партнерску комуникацију са ученицима, тако што ће постављати питања, захтеве, дати своје мишљење, подстицати ученике да они износе своја гледишта, подстицати интеракцију, пружати повратну информацију итд.; - уважава и реагује на потребе групе и појединаца, дели одговорност, демократски управља разредом. Посебно је важно да наставник контролише своју процењивачку улогу, да не буде превише или премало критичан према ученицима и да својом укупном комуникацијом доприноси подстицању свести о правима и могућностима ученика да активно учествују у мењању свог окружења. Простор у којем се изводи настава, учионица опште намене, треба да пружа могућност за седење у круг и рад у одвојеним мањим групама (од 4 до 6 ученика). Пожељно је да се за наставу овог предмета користи посебна просторија и/или да се материјали и производи рада ученика чувају на једном месту и да се могу изложити у учионици. За реализацију предмета потребан је основни материјал и литература: фломастери, бојице, селотејп, лепак, маказе, листови А4 формата (бели и у боји) и приручник за наставнике. Грађанско васпитање се оцењује описно, а оцене су: истиче се, добар и задовољава. Критеријуми за оцењивање су: редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес наставе.

Немачки језик

Назив предмета:	НЕМАЧКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ наставе немачког језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Ученик треба да усвоји основна знања из немачког језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима. Учећи немачки језик ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе, развија радозналост,

	истраживачки дух и отвореност према комуникацији, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развија свест о језичком богатству.
Разред:	пети
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - поздраве и отпоздраве примењујући најједноставнија језичка средства; - разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих - броје од 1 до 1000 - представе себе и своју породицу - траже и дају обавештења, - наведу своју адресу становања, - отпевају песмицу 	Ich, du, wir...	Поздрављање, телефонски бројеви, представљање особа, исказивање адресе и места становања
<ul style="list-style-type: none"> -разумеју текст на основу слушања или читања, -умеју да користе једноставна лексичка и граматичка средства и одговоре усмено или писмено на постављени задатак 	Bei uns zu Hause	Описивање простора становања; представљање и описивање домаћих животиња; представљање држава, градова и језика који се говоре у тим државама
<ul style="list-style-type: none"> - разумеју текст на основу слушања или читања, - умеју да користе једноставна лексичка и граматичка средства и одговоре усмено или писмено на постављени задатак. 	Fertigkeitstraining	Увежбавање све четири језичке активности (читање, слушање, писање и говор)
<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање допадања / недопадања, -умеју да на једноставан начин наруче јело и / или пиће у ресторану/на киоску брзе хране, -уочавају сличности и разлике у начину исхране у земљама циљне културе и код нас, - препознају и именују школски прибор/ одевне предмете, - воде кратке дијалоге изажавајући молбу и захтеве, 	Alltägliches Die erste Klassenarbeit	Разговарање о намирницама, омиљеној храни, школском прибору, одевним предметима, недељном плану рада, Први писмени задатак

<ul style="list-style-type: none"> - учтиво поставе питања, - читају краће једноставне текстове (глобално и селективно читање), - разумеју једноставне исказе који се односе на слободно време, - опишу дневни и недељни распоред, означе време, -разумеју једноставне текстове којима се описују сталне/уобичајене и тренутне радње, -размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију, -отпевају песмицу - процене постигнућа везана за претходне теме, - користе једноставна језичка средства 		
---	--	--

Кључни појмови:

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Ich, du, wir...		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p>

<p>контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и</p>	<p>стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику</p>	<p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи,</p>
--	---	--

<p>најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну). ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику. ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру научног репертоара језичких средстава. ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. 3.</p>	<p>општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе. ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа. ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p>	<p>друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота. ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности. ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p>
--	--	---

Област: Bei uns zu Hause

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима. ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p>

<p>разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најубичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p>	<p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних</p>	<p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p>
--	---	--

<p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p> <p>3.</p>	<p>текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p>	<p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p>
---	---	--

Област: Fertigkeitstraining

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасту адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са</p>

<p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број</p>	<p>реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p>	<p>сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику</p>
--	--	--

<p>правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава. ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. 3.</p>	<p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа. ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p>	<p>тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p>
Област: Alltägliches		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања. ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима. ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима. ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима. ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и</p>

<p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.</p>	<p>информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p>	<p>приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и</p>
---	---	--

ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.	ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.	књижевних), примерених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.
--	---	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Ich, du, wir...	24
Bei uns zu Hause	20
Fertigkeitstraining	6
Alltägliches Die erste Klassenarbeit	19 + 3
Укупно	72

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих, штампање материјала већим фонтом за слабовиде и коришћење телефона за преписивање садржаја презентације из учионице за слабовиде...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Одговоран однос према средини; Рад са подацима и информацијама;
Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција;
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Ich, du, wir...

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Математика, Информатика и рачунарство

Bei uns zu Hause

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Географија, Информатика и рачунарство

Fertigkeitstraining

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Информатика и рачунарство

Alltägliches

Die erste Klassenarbeit

Српски језик, Грађанско васпитање, Биологија, Ликовна култура, Физичко васпитање, Информатика и рачунарство

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученик разуме краћи наративни текст који чита или слуша и самостално га препричава; ради мање истраживачке радове на задату тему;	<ul style="list-style-type: none"> • Hallo • Das ist meine Familie • Hast du Geschwister • Wo wohnt ihr • Mein Zuhause • Haustiere • Länder und Sprachen • Essen und Trinken 	По потреби, обично као припрема пред контролни или писмени задатак (8 часова)

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученик је савладао грађење и употребу времена, разуме значење текстова, самостално склапа сложеније реченице, изражава своје мишљење на немачком језику поштујући	<ul style="list-style-type: none"> • Das ist meine Familie • Hast du Geschwister • Wo wohnt ihr • Mein Zuhause • Haustiere • Länder und Sprachen 	На часовима додатне наставе (6 часова).

граматичка правила и правопис		
-------------------------------	--	--

**ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)**

Процес праћења се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др). Свакодневним бележењем активности ученика на часу у свеску евиденције наставника, редовност доношења домаћих задатака и записивање у свеску на часу), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (на крају сваке теме, на крају полугодишта, године). Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа.

Француски језик

Назив предмета:	ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ учења страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред:	Пети
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе;</p> <p>– поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства;</p> <p>– постави и одговори на једноставнија питања личне природе;</p> <p>– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p> <p>– разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места;</p> <p>– упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту</p> <p>Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.)</p> <p>Садржаји</p> <p>Salut! Bonjour ! Bonsoir ! Bonne nuit ! Bonjour, Monsieur. Au revoir, Madame. A demain. A bientôt. A tout à l’heure. A plus tard. Je m’appelle Milica. Moi, c’est Marko. Tu t’appelles comment ? Comment t’appelles-tu ? J’habite à Kragujevac, en Serbie. Tu habites où ? C’est quoi, ton nom/ ton adresse ? Comment allez-vous ? Comment vas-tu ? Je vais bien, et vous/ et toi ? Ça va, et toi ? Qui est-ce ? Comment s’appelle-t-elle ? J’ai onze ans. Et toi, tu as quel âge? Ça c’est mon frère. Tu connais ma cousine ? Non, je ne la connais pas.</p> <p>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; имена, презимена и надимци; адреса; формално и неформално представљање; степени сродства и родбински односи; нумерисање спратова.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација</p>

<p>разуме једноставније предлоге и одговори на њих; – упути једноставан предлог; – пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;</p>	<p>Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности</p> <p>Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности</p>	<p>пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио / видео записа, радио емисија и слично).</p> <p>Садржаји Ma meilleure amie s'appelle Ivana : elle est petite et blonde. Elle a les cheveux blonds et les yeux marron. Elle est sportive. Sylvie est plus grande que sa sœur. Nous sommes plus rapides que vous. Le chien de mon voisin est grand et noir. C'est un chien calme et gentil. J'ai un nouveau portable. C'est un appareil très moderne. C'est le modèle de la dernière génération. Paris est la plus grande ville de France. A Paris il y a beaucoup de monuments, célèbres dans le monde entier.</p> <p>Описни придеви: род, број и место. Поређење придева (plus grand, meilleur). Презентативи (c'est /ce sont...) Презент фреквентних глагола, рачунајући и повратне.</p> <p>(Интер)културни садржаји: градови, села, природна станишта; биљни и животињски свет.</p> <p>Конструкција <i>il faut</i> са инфинитивом. Блиско будуће време (<i>futur proche</i>) (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање /одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора.</p> <p>Садржаји Tu aimerais aller au cinéma avec moi ? Viens chez moi après l'école. On joue ensemble dans la</p>
---	--	--

<p>разуме и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; – упути једноставне молбе и захтеве; – затражи и пружи кратко обавештење; – захвали и извине се на једноставан начин; – саопшти кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује;</p>	<p>Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности</p> <p>Разумевање и давање упутстава</p>	<p>cour de récré ? Oui, c'est une bonne idée ! Oui, avec plaisir. Désolée, je ne peux pas. Je suis occupée. Je t'invite à ma boum. C'est samedi soir à 20 heures, chez moi. Питање интонацијом. Императив. Негација (ne/ n'... pas). Заменица on. Презентативи (c'est /ce sont...) Презент фреквентних неправилних глагола. (Интер)културни садржаји: прикладно позивање и прихватање/одбијање позива.</p> <p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p> <p><i>Qu'est-ce que tu aimerais faire quand tu seras grand?</i> <i>Cet après-midi je vais sortir avec mes cousins.</i> <i>La semaine prochaine j'aurai 13 ans.</i> <i>Samedi soir j'organiserai une boum, j'inviterai mes copains.</i> <i>Je t'aiderai à faire ton devoir de biologie.</i> <i>Cette BD, je vais la lire pendant les vacances.</i> Блиски футур (<i>futur proche</i>) Футур први (<i>futur simple</i>) Кондиционал глагола <i>aimer</i>. Питања са упитним речима (<i>que</i>). Присвојни придеви. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи /нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ /</p>
---	--	--

<p>разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са визуелном подршком без ње; – да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи / прави, напише рецепт и сл.);</p>	<p>Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења</p> <p>Описивање догађаја и способности у садашњости</p>	<p>услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности.</p> <p>Садржаји <i>Tu peux m'aider, s'il te plaît ? On met la table ensemble ? Madame, est-ce que je peux aller aux toilettes ? Pourriez-vous me dire où se trouve... ? Tu viens voir un film chez moi ? Voilà. Merci pour ton invitation ! Je t'en prie. Oui, pourquoi pas ? Le concours aura lieu dimanche à 15 heures. Ne partez pas sans moi ! Est-ce que tu pourrais me prêter ton portable ? Tu veux me donner ton numéro de téléphone ?</i></p> <p>Питање интонацијом. Негација (<i>ne/ n'... pas</i>). Заменица <i>on</i>. Футур први. Презентативи (<i>voilà</i>) (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.</p> <p>Садржаји <i>Il faut faire attention. Appuyez sur le bouton. Composez le numéro 16 et attendez le signal sonore. Cliquez sur l'émoticône ! Lancez le ballon et courez vite ! Comment ça marche ? Coupez les pommes en morceaux. Il faut mettre du beurre.</i></p> <p>Императив. Партитивни члан (<i>du / de la / de l' / des</i>). Питања са упитним речима (<i>comment</i>). Основни бројеви до 100, стотине до 1000. Конструкција <i>il faut</i> са инфинитивом. (Интер)културни садржаји: традиционалне / омиљене врсте јела.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p>
---	---	---

<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; – опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи неколико везаних исказа;</p>	<p>Исказивање потреба, осета и осећања</p> <p>Исказивање просторних односа и величина</p>	<p><i>partons en vacances. Je fais mes devoirs maintenant, je ne peux pas sortir. Je prends toujours ma douche le soir. Je parle trois langues. Je suis bon/bonne en maths.</i></p> <p>Предлози. Сажети члан (<i>ai, du</i>). Члан испред имена дана. Негација (<i>ne/ n'... pas</i>). Питања са упитним речима (<i>que, quel, quand</i>). Редни бројеви до 20. Прилози за време (<i>maintenant, toujours</i>). Презент фреквентних глагола. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима / активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја / активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.</p> <p>Садржаји <i>Où étais-tu samedi dernier à huit heures ? J'étais chez moi. Tu as regardé la télé hier soir ? Oui, j'ai regardé un dessin animé. / Non, je n'aime pas beaucoup la télé. Je suis allée à la piscine lundi matin. Où as-tu passé tes vacances ? Comment avez-vous voyagé ? Nous avons visité Paris pendant les vacances d'été. Nous avons pris l'avion. Vous vous êtes bien amusés ? Oui, c'était super. Mon petit frère s'est ennuyé, il voulait visiter le Disneyland. Quand j'avais cinq ans, je savais déjà nager !</i></p> <p>Сложени перфект. Имперфект. Питање интонацијом. Питања са упитним речима (<i>où, comment</i>). Негација (<i>ne/ n'... pas</i>).</p>
--	---	--

<p>– разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости;</p> <p>– размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>– опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости;</p> <p>– опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;</p>	<p>Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)</p> <p>Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза</p> <p>Изражавање припадања и поседовања</p>	<p>(Интер)културни садржаји: историсјки догађаји и открића; важније личности из прошлости (историјске личности, писци, књижевнице, научници/е, уметници/е, и сл).</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање краћих текстова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и намерама (телефонски разговор, разговор уживо, СМС, имејл и сл.).</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Plus tard, j'aimerais devenir ingénieur. Il veut sortir avec ses copains. Je vais faire mes devoirs cet après-midi. Qu'est-ce que tu vas faire dimanche soir ? Mes parents vont voir leurs amis, alors je vais jouer à Pokémon sur mon ordinateur.</i></p> <p>Блиски футур.</p> <p>Кондиционал глагола <i>aimer</i>.</p> <p>Питања са упитним речима (<i>que</i>).</p> <p>Присвојни придеви.</p> <p>(Интер)културни садржаји: свакодневни живот и разонода; породични односи.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање, својих осећања и реаговање на туђа.</p> <p>Садржаји</p> <p><i>J'ai chaud / froid / faim / soif / sommeil. Enlève / Mets ton pull. Prends du pain et du fromage. Il y a des jus de fruits, sers-toi. Nous sommes tous fatigués. On pourrait se coucher. Je suis content/e de te voir. Oh, quel dommage ! Je suis désolée !</i></p> <p>Императив.</p> <p>Кондиционал глагола <i>pouvoir</i>.</p> <p>Партитивни члан (<i>du / de la / de l' / des</i>).</p> <p>Презентативи (<i>il y a</i>).</p> <p>Презент фреквентних глагола, рачунајући и повратне.</p>
---	---	---

<p>– разуме жеље планове и намере и реагује на њих; – размени једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; – саопшти шта он/ она или неко други жели, планира, намерава;</p>	<p>Изражавање интересовања, допадања и недопадања</p>	<p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; употреба емотикона.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у вези са специфичнијим просторним односима и величинама; усмено и писано размењивање информација у вези са просторним односима и величинама; усмено и писано описивање просторних односа и величина.</p> <p>Садржаји <i>Où se trouve la bibliothèque, s'il vous plaît ? Première rue à droite, puis deuxième à gauche. C'est la chambre de ton frère ? Non, sa chambre est à côté de la salle de bains. Qu'est-ce qu'il y a derrière le fauteuil ? Ton livre est sous la table. Où est-elle ? A l'école ? Non, au supermarché / parc / à la boulangerie. Combien mesure la Tour Eiffel ? Cette rivière est profonde ? Oui, : elle a trois mètres de profondeur. L'éléphant est plus gros que l'hippopotame. La baleine bleue est le plus grand animal de la planète. Ma ville se trouve au sud de la Serbie.</i> Питање интонацијом.</p> <p>(Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед школског и стамбеног простора; природа.</p>
<p>разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; – изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p>	<p>Изражавање мишљења (слагања и неслагања)</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима; усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима у ширем комуникативном контексту; израда и презентација пројеката (нпр. о часовним зонама, упоређивање климатских услова у својој земљи са климатским условима једне од земаља циљне културе и сл.).</p> <p>Садржаји</p>

<p>– разуме једноставнија питања и одговори на њих; – разуме обавештења о простору и величинама; – опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима;</p>	<p>Изражавање количине, бројева и цена</p>	<p><i>Quelle heure est-il ? Il est cinq heures / il est midi. Il est deux heures et demie. Il est dix heures et quart. Il est onze heures moins le quart / dix. Je suis née le 12 janvier. Il est né le jour de Noël. Christophe Colomb a découvert l'Amérique en 1492 / au 15ème siècle. Quel temps fait-il ? Il fait froid / chaud / beau. Il a fait beau hier ? Non, il a plu. Il y avait du vent / des nuages / du brouillard. D'habitude, il fait chaud au mois de juin. Il pleut / neige beaucoup cet hiver.</i></p> <p>Основни бројеви до 100, стотине до 1000. Питање интонацијом. Питања са упитним речима (<i>quel</i>). Одређени члан испред датума (<i>le 12 janvier</i>). Униперсоналне конструкције (<i>il est, il fait...</i>). (Интер)културни садржаји: климатски услови.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза (нпр. креирање постера са правилима понашања, списка обавеза и сл.).</p> <p>Садржаји <i>N'oublie pas ton portable. Vous ne pouvez pas vous asseoir ici, cette place est occupée. On peut se servir de son portable en classe ? Non, c'est interdit ! Ecrivez au stylo. Les élèves de cette école portent l'uniforme. Je dois réviser mes cours d'histoire aujourd'hui. Il faut nourrir le chat deux fois par jour.</i></p> <p>Питање интонацијом. Негација (<i>ne/ n'... pas</i>). Конструкција <i>il faut</i> са инфинитивом. Показни придеви (<i>ce / cet / cette / ces</i>). Презентативи (<i>c'est /ce sont...</i>). (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>
---	--	--

<p>– разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту;</p> <p>– опише дневни / недељни распоред активности;</p> <p>– опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима;</p> <p>разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе;</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са датом комуникативном ситуацијом и одговарање на њих.</p> <p>Садржаји</p> <p><i>C'est ton chien ? Non, il est à Pierre. A qui est cette trousse ? A moi ! C'est la maison de Philippe et de Sara. Ce ballon est à ce petit garçon. C'est la voiture de mes parents. Ce n'est pas à toi. Ce n'est pas ta carte, c'est celle de Sophie. Mina n'a pas de parapluie.</i></p> <p>Питање интонацијом.</p> <p>Негација (<i>ne/ n'... pas</i>).</p> <p>Присвојни придеви.</p> <p>Конструкције за изражавање припадања (<i>à moi, à toi, à Pierre, à qui</i>).</p> <p>Презентативи (<i>c'est / ce sont...</i>)</p> <p>(Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са нечијим интересовањима, хобијима и стварима које воли / не воли, које му / јој се свиђају / не свиђају;</p> <p>размена информација о својим и туђим интересовањима, хобијима, допадању и недопадању (телефонски разговор, интервју, обичан разговор са пријатељима у школи и сл.);</p> <p>усмено и писано описивање интересовања, допадања и недопадања (писање имејла о личним интересовањима, хобијима, допадању и недопадању, листе ствари које му / јој се свиђају / не свиђају и сл.); истраживачке пројектне активности (нпр. колики број ученика у одељењу воли / не воли пливање, скијање, тенис и сл.) графичко приказивање и тумачење резултата.</p> <p>Садржаји</p>
--	--

<p>– размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и сл.) као и на своје и туђе обавезе;</p> <p>– представи правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;</p> <p>– разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност;</p> <p>– пита и каже шта неко има / нема и чије је нешто;</p>		<p><i>La natation me plait beaucoup. Quel est ton sport préféré ? Je ne suis pas très sportif. Ma soeur fait du tennis, elle est très douée. Tu as un hobby ? Oui, je collectionne les badges. Sophie adore danser. Tu aimes la danse, toi ? La plupart des garçons jouent au foot. Mais moi, je préfère lire / la lecture.</i></p> <p>Питање интонацијом. Негација (<i>ne/ n'... pas</i>).</p> <p>Прилози за количину (<i>beaucoup, très</i>).</p> <p>Презент фреквентних глагола, рачунајући и повратне.</p> <p>(Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм).</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања.</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Qu'est-ce que tu penses de...? Tu aimes ce groupe ? S'il te plait, dis-moi si ... Tu es d'accord avec moi ? Pas tout à fait... Oui, je suis tout à fait d'accord. Tu as raison. Exactement ! C'est vrai / ce n'est pas vrai ! Ça ne me plait pas, je trouve ça ennuyeux.</i></p> <p>Питање интонацијом.</p> <p>Презентативи (<i>c'est /ce sont...</i>). (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини нечега; постављање питања у вези с количином и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање</p>
--	--	--

<p>разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања, хобија и изражавање допадања и недопадања; – опише своја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;</p>		<p>текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи ...); писање списка за куповину; записивање и рачунање цена.</p> <p>Садржаји <i>Combien y a-t-il d'élèves dans ta classe ? Nous, on est 25. Combien de lait faut-il pour ce gateau ? Y a-t-il du beurre dans le frigo ? Non, il n'y en a plus. Il faut 200 g de sucre. Achète un kilo d'oranges. Il n'y a pas de sel. Je voudrais deux cents grammes de jambon, s'il vous plait. Est-ce que je pourrais avoir un croissant, s'il vous plait ? Voici votre jambon, cela fait cinq euros. Liste des courses : pain, sel, lait, beurre, chocolat. C'est un livre de cent pages. J'habite au sixième étage.</i></p> <p>Основни бројеви до 100, стотине до 1000. Редни бројеви до 20. Партитивно <i>de</i>. Презентативи (<i>c'est, voilà</i>). Кондиционал глагола <i>pouvoir</i> и <i>vouloir</i>) (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; локалне мерне јединице, намирнице и јела специфични за циљну културу.</p>
--	--	--

<p>– разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање;</p> <p>– разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; – пита и каже колико нечега има/ нема, користећи једноставија језичка средства; – на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта;</p>		
---	--	--

<p>– састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.)</p> <p>– изрази количину у мерама</p> <p>– 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл.</p>		
--	--	--

Кључни појмови: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно.</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких</p>

<p>контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и</p>	<p>ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.11. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставнијим информативним текстовима (новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) с блиском тематиком и предвидљивим порукама.</p> <p>ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао једноставнијих текстова модерне музике.</p> <p>ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p>	<p>телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама.</p> <p>ДСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова модерне музике.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасно примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту.</p> <p>ДСТ.3.1.9. Разуме општи садржај и главне информације различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.10. Разуме информације, главне идеје и поруке фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе.</p> <p>ДСТ.3.1.11. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима модерне музике.</p> <p>ДСТ.3.1.12. Разуме</p>
---	---	--

<p>једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао). ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.</p> <p>ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет. ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства. ДСТ.1.1.15. Поставља најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговара на слична питања саговорника. 25 ДСТ.1.1.16. Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта</p>	<p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>27 ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање.</p> <p>ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама.</p> <p>ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења.</p> <p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.</p> <p>ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе.</p>	<p>смисао једноставнијих рекламних порука.</p> <p>УСМЕНО</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.17. Једноставним средствима пореди људе, ствари и појаве.</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.3.1.19. Пише обична и</p>
---	--	--

<p>воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику.</p> <p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину).</p> <p>ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама.</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику</p>	<p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.1.30. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста.</p> <p>ДСТ.2.1.31. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације које су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).</p>	<p>електронска писма у којима с пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.22. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме.</p> <p>ДСТ.3.1.23. На једноставан начин резимира или препричава краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.3.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p>
---	---	--

		<p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p> <p>ДСТ.3.1.27. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.</p>
ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.</p> <p>ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.</p> <p>ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.</p> <p>ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних</p>	<p>ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p> <p>ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.</p>	<p>ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију. ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила.</p> <p>ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.</p> <p>ДСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на</p>

култура за које показује интересовање.		теме и ситуације из његовог непосредног искуства.
--	--	---

ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.</p> <p>ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.</p> <p>ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.</p> <p>ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.</p>	<p>ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).</p> <p>ДСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/ неприкладно у контексту циљних култура.</p> <p>ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.</p> <p>ДСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински.</p> <p>ДСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик.</p> <p>ДСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура.</p> <p>ДСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.</p>	<p>ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.</p> <p>ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).</p> <p>ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура.</p> <p>ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању.</p> <p>ДСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик.</p> <p>ДСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас.</p> <p>ДСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема.</p> <p>ДСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава</p>

		из историје циљних култура и опште историје. ДСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.
--	--	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:		Број часова:
1.	Unité 1 – Le club de l’amitié	13
2.	Unité 2 – Le club de la solidarité	12
3.	Unité 3 – Le club des écolo	11
4.	Unité 4 – Le club des inventeur	11
5.	Unité 5 – Le club des poètes	11
6.	Unité 6 – Le club des aventuriers	14

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програм усмерен ка исходима указује на то шта је ученик у процесу комуникације у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ исхода, комуникативних функција и језичких активности, наставника постепено води од исхода, преко комуникативне функције као области, до препоручених језичких активности и садржаја у комуникативним функцијама, који оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно уважавају следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник треба да буде сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;

– настава се заснива и на социјалној интеракцији с циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;

– наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;

– сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће:

– усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
– поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;

– наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;

– ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;

– уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;

– учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;

– рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;

– за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике / активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника / активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

– уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);

– препознавање везе између група слова и гласова;

– одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;

– извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

- повезивање гласова и групе слова;
- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

СТРАТЕГИЈЕ ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ И УВЕЖБАВАЊЕ ЈЕЗИЧКИХ ВЕШТИНА

С обзиром на то да се исходи остварују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;

- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);

- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);

- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);

- степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији *монолошког излагања*, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији *интеракције*, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

– јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);

– излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.).

Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

– читањем писаног текста пред публиком;

– спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.

– реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

– размену информација,

– спонтану конверзацију,

– неформалну или формалну дискусију, дебату,

– интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља *интеркултурна компетенција*, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање

способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

ТУМАЧЕЊЕ ГРАМАТИЧКИХ САДРЖАЈА

Настава граматике, напореда с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Улога граматике у процесу овладавања језиком је пре свега практична и састоји се у постављању основе за развијање комуникативне компетенције. Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Индивидуални образовни план за социјално ускраћене ученике и ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом

Индивидуални образовни план се припрема за ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, каснијег укључивања у школовање, недовољног познавања језика и других разлога потребна додатна образовна подршка. Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања таквих ученика у редован образовно-васпитни рад и њихово осамостаљивање у вршњачком колективу. За сваког ученика појединачно, према његовим специфичним потребама и могућностима, припрема се прилагођен начин

образовања који обухвата индивидуални образовни план, програм и начин рада који садрже: 1) дневни распоред активности часова nastave у одељењу; 2) дневни распоред рада са лицем које пружа додатну подршку и учесталост те подршке; 3) циљеве образовно-васпитног рада; 4) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или све предмете са образложењем за одступање; 5) програм по предметима, у коме је прецизирано који садржаји се обрађују у одељењу, а који у раду са додатном подршком; 6) индивидуализован начин рада наставника, избор адекватних метода и техника образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог стручног тима за инклузивно образовање. Тим за инклузивно образовање чине одељењски старешина и предметни наставници, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби педагошки асистент и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика. Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник.

Индивидуални образовни план за ученике са изузетним способностима

За ученике са изузетним способностима, школа обезбеђује израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана којим се врши проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план је посебан акт, који има за циљ оптимални развој ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба ученика. Индивидуални образовни план укључује: 1) педагошки профил ученика, у ком су описане његове јаке стране и потребе за подршком; 2) план индивидуализованог начина рада, којим се предлажу одређени видови прилагођавања nastave (простора и услова, метода рада, материјала и учила) специфичним потребама ученика и 3) план активности, којим се предвиђени облици додатне подршке операционализују у низ конкретних задатака и корака, и спецификује распоред, трајање, реализатори и исходи сваке активности.

Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученику. Тим за пружање додатне подршке чине: наставник предметне nastave, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика, укључујући мере и активности предвиђене индивидуалним образовним планом. Он се остварује доминатно у оквиру заједничких активности у одељењу а у складу са потребама ученика, на основу одлуке тима за пружање додатне подршке ученику, делом може да се остварује и ван одељења.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- компетенција за целоживотно учење
- вештина комуникације
- дигитална компетенција
- решавање проблема
- вештина сарадње
- одговорно учешће у демократском друштву
- естетичка компетенција

- компетенција за целоживотно учење
- вештина комуникације
- дигитална компетенција
- решавање проблема
- вештина сарадње
- рад са подацима и информацијама

предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Корелацију је могуће остварити са знањима стеченим из српског језика, енглеског језика, музичке културе, биологије, географије, техничког и информатичког образовања, физичког васпитања, верске наставе и грађанског васпитања.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Зависно од утврђених недостатака као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад ради савладавања основних знања која ученици нису усвојили на часовима редовне наставе.	Unité 1 – Le club des lookés Unité 2 – Le club des décorateurs Unité 3 – Le club des sportifs	Један час недељно. НАПОМЕНА : Садржаји за реализовање допунске наставе ће зависити од напредовања ученика и проблема на које наилазе у овладавању
предвиђеним програмским садржајима.	Unité 4 – Le club des gourmands Unité 5 – Le club des explorateurs Unité 6 – Le club des voyageurs	

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<ul style="list-style-type: none"> • Развијање љубави према учењу француског као страног језика; • Развијање свијести о значају учења још једног страног језика; • Развијање 	Unité 1 – Le club des lookés Unité 2 – Le club	Један час недељно.

<p>језичке компетенције ученика, посебно развијање комуникацијских способности ученика;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развијање социјалних компетенција; • Развијање способности истраживачког учења, критичког мишљења, кооперативности, комуникације, креативности и самосталност ученика; • Проширивање знања о језички и граматичким структурама; • Овладавање и проширивање вокабулара; • Оспособљавање ученика за монолошко излагање и развијање краћих дијалога; 	<p>des décorateurs</p> <p>Unité 3 – Le club des sportifs</p> <p>Unité 4 – Le club des gourmands</p> <p>Unité 5 – Le club des explorateurs</p> <p>Unité 6 – Le club des voyageurs</p>	
---	--	--

**ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)**

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да

начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик–наставник, као и ученик–ученик, а уједно помажу ученику да разуме важност и смисленост вредновања и подстичу га на преузимање одговорности за властито планирање и унапређивање процеса учења.

Шпански језик

Назив предмета:	ШПАНСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ наставе страног језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Ученик треба да усвоји основна знања из шпанског језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима. Учећи шпански језик ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе, развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развија свест о језичком богатству.
Разред:	пети
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> - разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење /давање информација личне природе; - поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства; - постави и одговори на једноставнија питања личне природе; 	<p>1. Поздрављање и представљање себе и других и тражење /давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и</p>

<p>- у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p>		<p>тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.).</p> <p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p><i>¡Hola!</i> <i>¿Qué tal?</i> <i>¡Buenos días!</i> <i>¡Buenas tardes!</i> <i>¡Buenas noches!</i> <i>¡Adiós! ¡Chao! ¡Hasta luego!</i> - <i>¿Cómo estás?</i> – <i>Bien, gracias. ¿Y tú?</i> - <i>Hola, soy María. ¿Y tú?</i> - <i>Soy Rodrigo.</i> <i>Encantado. Este es mi amigo. Se llama Juan. - ¿Cómo te llamas?</i> – <i>Me llamo... Soy...</i> - <i>¿De dónde eres?</i> - <i>Soy de...</i> <i>¿Cómo te llamas?</i> <i>¿De dónde eres?</i> <i>¿Qué idiomas hablas?</i> <i>¿Dónde vives?</i> <i>Buenas tardes, me llamo María. Tengo once años. Estoy en quinto curso. Soy de Serbia. Hablo serbio e inglés. Aprendo español.</i> - <i>¿Quién es? (mostrando la foto)</i> - <i>Esta es mi hermana. Se llama Silvia. Este es señor Rodríguez. Es profesor. Es español. (Интер)културни садржаји:</i> устаљена правила учтивости; формално и неформално представљање; титуле уз презимена особа (<i>señor, señora</i>); степени сродства и родбински односи; земље шпанског говорног подручја.</p>
<p>- разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; - упореди и опише</p>	<p>2. Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и</p>

<p>карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</p>		<p>места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио / видео записа, радио емисија и слично).</p> <p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p><i>Este es... Se llama... Tiene pelo rubio y ojos oscuros. Es alto... Lleva pantalones negros y una camiseta blanca.</i></p> <p><i>(mostrando la foto) Esta es mi familia. Mi hermano se llama... Es mayor/menor que yo. Tiene ... años. Pepe es de Madrid. Es la capital de España. Es una ciudad grande e interesante.</i></p> <p>Личне заменице</p> <p>Упитне речи (<i>qué, quién/es, cómo, de dónde</i>).</p> <p>Придеви.</p> <p>Род, број и слагање с именицама.</p> <p>Присвојни придеви (уз именице за означавање сродства).</p> <p>Одређени и неодређени члан.</p> <p>Презент индикатива (најфреквентнији правилни глаголи и неправилни глагол tener).</p> <p style="text-align: center;">(Интер)културни садржаји:</p> <p style="text-align: center;">култура становања; географске карактеристике Шпаније; биљни и животињски свет.</p>
<p>- разуме једноставније предлоге и одговори на њих; - упуту једноставан предлог; - пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;</p>	<p style="text-align: center;">3. Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности</p>	<p style="text-align: center;">Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање /одбијање предлога, усмено или</p>

		<p>писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора.</p> <p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p><i>¡Adelante! Nos sentamos y trabajamos. ¡Sentaos! ¡Apagad los móviles! Pasamos al tema dos. Empezamos con la actividad uno. ¡Escuchad la canción! Más espacio / alto, por favor. ¿Puedes repetir? Cantamos juntos. Lee, por favor. - ¿Quieres salir? – Sí. / No puedo. - ¿Jugamos a las cartas? – Vale. - ¿Puedes venir a mi cumpleaños? – Sí. - ¿Vamos al cine? – No puedo, lo siento. Tengo mucha tarea. / Voy al cumpleaños de mi primo. ¡Miramos el partido!</i></p> <p>Презент индикатива (најфреквентнији правилни глаголи и неправилни глаголи <i>ir, querer, poder, deber</i>)</p> <p>Садашње време у значењу будућег Императив за друго лице најфреквентнијих правилних глагола Интонација упитних исказа без упитне речи</p> <p style="text-align: center;">(Интер)културни садржаји: прикладно позивање и прихватање/одбијање позива; типичне активности разоноде за узраст.</p>
<p>- разуме и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; - упути једноставне молбе и захтеве; - затражи и пружи кратко обавештење; - захвали и извине се на једноставан начин;</p>	<p>4. Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности</p>	<p style="text-align: center;">Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи /нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за</p>

<p>- саопшти кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује.</p>		<p>помоћ / услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности.</p> <p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p>- <i>¿Puedes repetir? / ¿Puede repetir?</i> - <i>Sí. Claro.</i> - <i>Gracias. / Muchas gracias.</i></p> <p>- <i>¿Me das un lápiz?</i> - <i>Sí, sí.</i></p> <p>- <i>¿Me lees ese cuento?</i> – <i>Sí.</i></p> <p>- <i>¿Me prestas el libro?</i> – <i>Sí, claro.</i></p> <p>- <i>¿Quieres tomar algo?</i> - <i>Un zumo, por favor.</i></p> <p>- <i>¿Puedo entrar?</i> – <i>Sí. / No, lo siento. / No. Perdón.</i></p> <p>- <i>¿Puedo hablar con Silvia, por favor?</i> – <i>Sí, claro.</i></p> <p>Модални глаголи (<i>querer, poder, deber</i>)</p> <p style="text-align: center;">(Интер)културни садржаји: правила учтивекомуникације, прикладно позивање и прихватање/одбијање позива; позајмљивање и враћање позајмљеног.</p>
<p>-разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са визуелном подршком без ње;</p> <p>- да једноставна упутства (нпр. може да опише какосе нешто користи / прави, напише рецепт и сл.)</p>	<p style="text-align: center;">5. Разумевање и давање упутстава</p>	<p style="text-align: center;">Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.</p> <p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p><i>Escribir la tarea para el viernes.</i> <i>Abre la caja. Busca la instrucción. Lee el texto.</i> <i>Preparar la tortilla española. Pelar las patatas. Cortar las patatas en trozos finos. Freír las patatas en aceite de oliva. Romper los huevos. Mezclar los huevos con las patatas. Poner sal...</i></p>

		<p>Инфинитив у функцији заповедног начина.</p> <p>Императив за друго лице најфреквентнијих правилних глагола (рецептивно).</p> <p>(Интер)културни садржаји: традиционалне / омиљене врсте јела.</p>
<p>- разуме честитку и одговори на њу;</p> <p>- упути пригодну честитку</p> <p>- разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин прославе рођендана, празника и важних догађаја;</p>	<p>6. Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајних догађаја.</p> <p>Садржаји</p> <p><i>¡Feliz cumpleaños! ¡Feliz cumple! Gracias. ¡Felices fiestas! A ti también. Te deseo feliz Navidad y próspero Año Nuevo.</i></p> <p><i>En México, el cumpleaños se celebra mediante una fiesta con amigos. En ella, es costumbre entregar regalos al anfitrión o a la anfitriona. Normalmente hay una tarta con velas, el mismo número como los años cumplidos. El cumpleaños o la cumpleañera sopla las velas y los invitados cantan una canción de cumpleaños. Es típico romper una piñata llena de confites, dulces y pequeños juguetes.</i></p> <p>Садашње време фреквентних глагола. Безлично <i>se (se impersonal)</i> за опис општих радњи (рецептивно).</p>

		<p>Прилози и прилошки изрази за време: <i>siempre, a menudo, nunca...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: значајни празници и догађаји и начин обележавања / прославе; честитање.</p>
<p>- разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње испособности;</p> <p>- размени информације које се односе на дату; комуникативну ситуацију</p> <p>- опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи неколико везаних исказа;</p>	<p>7. Описивање догађаја и способности у садашњости</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима / активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја / активности и способности (разговор уживо или путем телефона, разгледница, СМС порука, имејл и сл.).</p> <p>Садржаји <i>-¿Cómo es tu día típico?</i> <i>Me despierto a las 7. Desayuno los churros con leche. Voy a escuela. Duermo la siesta después de las clases. Hago mis tareas y juego con mi hermana. Me acuesto a las 9. Practico fútbol los sábados. Tengo clases de español los lunes y miércoles / todos los lunes. Soy buena en matemáticas.</i></p> <p>Садашње време Прилози и прилошки изрази за време: <i>hoy, a menudo, a veces, rara vez, nunca, todos los días/miércoles...</i></p> <p>Редни бројеви (1-20) Предлози (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p>
<p>-разуме жеље планове и намере и реагује на њих; - размени једноставне исказе у вези са својим и туђим</p>	<p>8. Исказивање жеља, планова и намера</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано</p>

<p>жељама, плановима и намерама; - саопшти шта он/она или неко други жели, планира, намерава;</p>		<p>договарање о жељама, плановима и намерама (телефонски разговор, разговор уживо, СМС, имејл и сл.).</p> <p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p>- <i>¿Qué vas a hacer el próximo fin de semana? – Voy a la piscina con mi hermana. ¿Quieres ir?</i> - <i>Sí, con mucho gusto. ¿Invitamos a Ana también?</i> - <i>Sí, claro. Lo vamos a pasar muy bien.</i></p> <p>Употреба садашњег времена за изражавање планова и намера.</p> <p>Глаголска перифраза <i>ir a + infinitivo</i> за изражавање планова и намера .</p> <p style="text-align: center;">(Интер)културни садржаји: свакодневни живот и разонода; породични односи.</p>
<p>-разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; - изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p>	<p style="text-align: center;">9. Исказивање потреба, осета и осећања</p>	<p style="text-align: center;">Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање, својих осећања и реаговање на туђа.</p> <p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p>-<i>Tengo mucha hambre / sed ...</i> -<i>Yo también.</i> <i>¿Quieres comer / tomar algo?</i> -<i>No tengo hambre / sed ...</i> -<i>Yo tampoco. / Yo sí.</i> -<i>Tengo frío. -¿Cierro la ventana?</i> - <i>Tengo calor. – Abre la ventana.</i></p> <p>Императив (друго лице једнине) Прилози за начин (<i>mucho</i>) <i>También, tampoco</i></p> <p style="text-align: center;">(Интер)културни садржаји:</p>

		мимика и гестикулација; употреба емотикона, невербално изражавање потреба, осета и осећања
<p>- разуме једноставнија питања и одговори на њих;</p> <p>- разуме обавештења о простору и величинама;</p> <p>- опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима;</p>	<p>10. Исказивање просторних односа и величина</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање краћих текстова у вези са специфичнијим просторним односима и величинама; усмено и писано размењивање информација у вези са просторним односима и величинама; усмено и писано описивање просторних односа и величина.</p> <p>Садржаји</p> <p>- <i>¿Dónde está el supermercado?</i></p> <p>- <i>Está en la calle 50, al lado del teatro.</i></p> <p>- <i>¿Sabe dónde se encuentra la librería?</i></p> <p>- <i>Sí, claro. Está en el segundo piso a la izquierda. Está entre el aula de biología y salón de profesores.</i></p> <p>- <i>¿Hay parques en tu barrio?</i></p> <p>- <i>Sí, hay. / (No), no hay.</i></p> <p><i>Hay un libro en la mesa. Debajo de la mesa está una mochilla.</i></p> <p><i>Hay / no hay árboles en la plaza.</i></p> <p>Фреквентни предлози (нпр. <i>a, en, sobre, debajo de, al lado, a la izquierda...</i>)</p> <p><i>Hay / Está, están</i></p> <p><i>Ir a, estar en, venir de</i></p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>јавни простор; типичан изглед школског и стамбеног простора; природа.</p>
<p>- разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту;</p> <p>- опише дневни / недељни распоред активности;</p>	<p>11. Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима; усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања</p>

<p>- опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставнимјезичким средствима;</p>		<p>неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима у ширем комуникативном контексту; израда и презентација пројеката (нпр. о часовним зонама, упоређивање климатских услова у својој земљи са климатским условима једне од земаља циљне културе и сл.).</p> <p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p><i>Hoy es jueves, 13 de octubre de 2018.</i> <i>Mi cumpleaños es el 8 de julio.</i> <i>¿Qué tiempo hace hoy? Hace sol / frío / calor... Lluve. Nieva.</i> <i>- ¿Cuándo vas a España? – En julio.</i> <i>- ¿Qué hora es? – Son las dos. / Son las dos y media.</i> <i>- ¿Cuándo empieza la clase? – A las 9 y cuarto.</i> <i>En mi ciudad, en verano hace calor. No llueve mucho... El clima de Cuba es tropical. La temperatura promedio es más alta que en Serbia... Hay más sol. Nunca nieva.</i></p> <p>Употреба садашњег времена за будућу радњу Одређени члан Придеви. Род, број, слагање и поређење. Предлози</p> <p style="text-align: center;">(Интер)културни садржаји: климатски услови у земљама шпанског говорног подручја.</p>
<p>- разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе; - размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и</p>	<p>12.Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза</p>	<p style="text-align: center;">Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза (нпр. креирање постера са правилима понашања, списка обавеза и сл.).</p>

<p>сл.) као и на своје и туђе обавезе;</p> <p>- представи правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;</p>		<p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p><i>¿Se puede sentar? – No, lo siento. Está ocupado.</i></p> <p><i>Prohibido tomar fotos.</i></p> <p><i>Silencio</i></p> <p><i>Prohibido tirar basura</i></p> <p><i>Prohibido tomar fotos / fotografías</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и обавезе.</p> <p style="text-align: center;">(Интер)културни садржаји:</p> <p>понашање на јавним местима; значење знакова и симбола</p>
<p>- разуме и формулише једноставније изразе којисе односе на поседовање и припадност;</p> <p>- пита и каже шта неко има / нема и чије је нешто;</p>	<p style="text-align: center;">13.Изражавање припадања и поседовања</p>	<p style="text-align: center;">Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са датом комуникативном ситуацијом и одговарање на њих.</p> <p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p><i>Esta es mi familia. Mi hermano menor se llama Jorge. Mi hermana es mayor, tiene 16 años. Su nombre es Silvia. Es mi perro, Ringo...</i></p> <p><i>- ¿De quién es este /aquel libro? – Es el libro de Juan. Es su libro.</i></p> <p><i>Juan no tiene la entrada. Ha perdido su entrada.</i></p> <p>Конструкција за исказивање припадности Присвојни придеви Показни придеви Негација Упитна интонација</p> <p style="text-align: center;">(Интер)културни садржаји:</p> <p>породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p>
<p>- разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања, хобија и</p>	<p style="text-align: center;">14.Изражавање интересовања,</p>	<p style="text-align: center;">Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са нечијим</p>

<p>изражавање допадања и недопадања; - опише своја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;</p>	<p>допадања и недопадања</p>	<p>интересовањима, хобијима и стварима које воли / не воли, које му / јој се свиђају / не свиђају; размена информација о својим и туђим интересовањима, хобијима, допадању и недопадању (телефонски разговор, интервју, обичан разговор са пријатељима у школи и сл.); усмено и писано описивање интересовања, допадања и недопадања (писање имејла о личним интересовањима, хобијима, допадању и недопадању, листе ствари које му / јој се свиђају / не свиђају и сл.); истраживачке пројектне активности (нпр. колики број ученика у одељењу воли / не воли пливање, скијање, тенис и сл.) графичко приказивање и тумачење резултата.</p> <p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p><i>Me gusta bailar. Me gusta mucho pasear.</i> - ¿Te gusta el chocolate? - Sí. / No. <i>Me gusta la música. No me gustan las discotecas.</i> <i>Me gusta / me encanta...</i> <i>Mi película preferida es... porque</i> Глагол gustar Лична заменица за индиректни објекат (<i>COI me, te, le</i>) (Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм).</p>
<p>- разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање;</p>	<p>15.Изражавање мишљења (слагања и неслагања)</p>	<p style="text-align: center;">Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања.</p>

		<p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p><i>¿Te parece...? ¿En tu opinión...? En mi opinión... Para mí... Tienes razón... No estoy de acuerdo...</i></p> <p>Изражавање мишљења индикативом</p> <p style="text-align: center;">(Интер)културни садржаји:</p> <p style="text-align: center;">поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; - пита и каже колико нечега има/ нема, користећи једноставија језичка средства; - на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта; - састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.) - изрази количину у мерама – 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл.. 	<p style="text-align: center;">16.Изражавање количине, бројева и цена</p>	<p style="text-align: center;">Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини нечега; постављање питања у вези с количином и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи ...); писање списка за куповину; записивање и рачунање цена.</p> <p style="text-align: center;">Садржаји</p> <p><i>¿Cuántas personas hay? Hay cuatro personas en el aula.</i></p> <p><i>No hay nadie.</i></p> <p><i>-¿Cuánto son los tomates? - Son doscientos dinares.</i></p> <p><i>-¿Qué quiere? – Necesito un pan, 100 g de jamón, un litro de leche. – Aquí tiene.</i></p> <p><i>– Gracias.</i></p> <p><i>Tengo muchos amigos.</i></p> <p><i>Tienen bastantes problemas.</i></p> <p><i>Tiene pocas tareas.</i></p> <p>Бројеви 1-1000.</p> <p>Квантификатори <i>mucho, poco, bastante Hay/no hay.</i></p> <p>Одричне заменице <i>nadie, nada.</i></p> <p>Упитни придев <i>cuánto/a/os/as</i></p> <p style="text-align: center;">(Интер)културни садржаји:</p> <p style="text-align: center;">друштвено окружење; локалне мерне јединице, намирнице и јела специфични за циљну културу.</p>

Кључни појмови: Комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултуралност

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: све области		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>Ученик разуме главне информације у најједноставнијим писаним и усменим исказима. У усменом и писаном општењу користи најједноставнија језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама. Познаје основне граматичке и лексичке елементе. Разуме основне појаве и процесе циљне културе.</p>	<p>Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у фреквентнијим и једноставнијим врстама писаних текстова и формама усменог општења, а које се односе на њему блиске ситуације и појаве. Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и просте реченице за формулисање конкретних исказа везаних за сопствену личност и свакодневне активности или послове. Познаје одређени број правилних граматичких елемената и структура и основну лексику из домена сопствене свакодневице и непосредног интересовања. Поседује свест о суштинским сличностима и разликама између своје и циљне културе.</p>	<p>Ученик разуме већи број речи и израза у свакодневној усменој и писаној комуникацији, везаних за сопствену личност, окружење, интересовања, школски контекст. Поседује елементарни репертоар језичких средстава за савладавање типичних и уобичајених свакодневних комуникативних ситуација. Ученик познаје већину једноставнијих и одређени број сложенијих граматичких правила и фреквентне лексике. Ученик прихвата постојање разлика између сопствене и циљне културе и прилагођава своје понашање основним општеприхваћеним друштвеним конвенцијама.</p>
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3.</p>

<p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.</p> <p>ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење. ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС). ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе. ДСТ.1.1.9.</p>	<p>тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања. ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно. ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.) ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима. ДСТ.2.1.11. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставнијим информативним текстовима (новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) с блиском тематиком и предвидљивим порукама.</p> <p>ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао</p>	<p>Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима. ДСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама.</p> <p>ДСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова модерне музике.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима. ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима. ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасно примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту.</p> <p>ДСТ.3.1.9. Разуме општи садржај и главне информације различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.10. Разуме информације, главне идеје и поруке фикционалних прича</p>
---	---	--

<p>Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p> <p>УСМЕНО</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника. ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима</p>	<p>једноставнијих текстова модерне музике. ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. УСМЕНО</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме. ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину. ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу. 27 ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности. ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника. ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање. ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама. ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења. ПИСАНО</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама. ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе. ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би</p>	<p>и других форми из области књижевности за младе. ДСТ.3.1.11. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима модерне музике. ДСТ.3.1.12. Разуме смисао једноставнијих рекламних порука. 29 УСМЕНО</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје. ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника. ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење. ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима). ДСТ.3.1.17. Једноставним средствима пореди људе, ствари и појаве. ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују. ПИСАНО</p>
---	---	--

<p>тражи од саговорника одређени предмет. ДСТ.1.1.14.</p> <p>Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства. ДСТ.1.1.15.</p> <p>Поставља најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговара на слична питања саговорника. 25 ДСТ.1.1.16.</p> <p>Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику.</p> <p>ПИСАНО</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ДСТ.1.1.18.</p> <p>Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). ДСТ.1.1.19.</p> <p>Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима. ДСТ.1.1.20.</p> <p>Пише кратке и</p>	<p>изразио захвалност, извињење и слично. ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе. МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе. ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа. ДСТ.2.1.30. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста. ДСТ.2.1.31. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације које су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.3.1.19.</p> <p>Пише обична и електронска писма у којима с пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме. ДСТ.3.1.20.</p> <p>Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности. ДСТ.3.1.22. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме. ДСТ.3.1.23.</p> <p>На једноставан начин резимира или препричава краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.3.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.25.</p> <p>На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава</p>
---	--	---

<p>једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже). ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама. МЕДИЈАЦИЈА ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику. ДСТ.1.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику</p>		<p>једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. ДСТ.3.1.27. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.</p>
---	--	--

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>. ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну). ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику. ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру</p>	<p>ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина). ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције. ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција</p>	<p>ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију. ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и</p>

<p>наученог репертоара језичких средстава. ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p>	<p>за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.</p>	<p>примењује фреквентна правописна правила. 30 ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога. ДСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.</p>
---	--	--

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински. ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура. ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање. ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења</p>	<p>ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.). 28 ДСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/ неприкладно у контексту циљних култура. ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама. ДСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински. ДСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик. ДСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних</p>	<p>ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика. ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања). ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура. ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и</p>

<p>циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.</p>	<p>култура. ДСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.</p>	<p>разумевању. ДСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик. ДСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас. ДСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема. ДСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје. ДСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.</p>
--	--	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Introducción	1
Así somos	3
Hola, ¿qué tal?	13
Estás en tu casa	16
¡Es muy simpática!	12
¡Todos los días lo mismo!	11
¿Te gusta?	7
Vamos de viaje	9

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано

давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.). Слушање и читање краћих текстова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и намерама. Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање иксаза у вези са догађајима / активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја / активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.

У одељењу 5-1, са учеником Његошем Тошићем ради се по ИОП-2. Све активности прилагођене су његовим могућностима и углавном се свде на усмену комуникацију – понављање речи, означавање изговорених речи на папиру и сл.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Енглески језик, географија, математика, музичка култура, српски језик

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Енглески језик, географија, математика, музичка култура, српски језик

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Савладавање редовног градива уз додатну подршку на часовима допунске наставе (уз додатне активности)	<ul style="list-style-type: none"> -Presentarse -Pedir y dar informaciones -Preguntar por el significado -Alfabeto -Verbos SER, TENER, LLAMARSE -Los artículos -Las profesiones -Los números y meses del año -Describir las personas -Concordancia de los adjetivos -Los posesivos -Decir la hora -Verbo estar -Verbos reflexivos -Los días de la semana -Me gusta/no me gusta -Me duele 	<p>Једном седмично.</p> <p>Кроз усмене и писмене вежбе и уз помоћ различитих наставних метода и наставних листова, ученици савладавају градиво</p>

	-En el restaurante -Partes del cuerpo -La ropa -Hay/Estar -Adverbios de lugar y de cantidad -Verbo ir	
--	--	--

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Остваривање додатног знања, уз помоћ активности које допуњују и обогаћују редовну наставу	-Presentarse -Verbos regulares de la primera conjugación -Describir las características de las personas - Describir objetos -El tiempo libre -Mi familia -Verbos irregulares del presente de indicativo -Expresar preferencias -Partes del cuerpo -Adverbios de cantidad y de lugar -Las vacaciones de Lucía (ralato)	Једном седмично. Кроз усмене и писмене вежбе и уз помоћ различитих наставних метода и наставних листова, ученици савладавају градиво

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)
<p>Формативно оцењивање: редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика, садржи препоруке за даљи рад.</p> <p>Сумативно оцењивање: вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период. Оцене су бројчане.</p>

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ (ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ)		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
учења слободне наставне активности <i>Црт</i>	ЦРТАЊЕ Врсте и својства линије (2) Стварање различитих вредности линија. Цртање, цртачки материјали,	- објашњавање, диск усија,

<p><i>ање, вајање и сликање</i> је да ученик кроз ликовни рад развија стваралачко мишљење и унапређује визуелно опажање, естетичке критеријуме испособност ликовног изражавања</p>	<p>меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали.</p> <p>Линија као средство за стварање различитих квалитета површина (2)</p> <p>Перцепција, стварање различитих вредности квалитета површина. Цртање, цртачки материјали, меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали.</p> <p>Естетско процењивање (1) Односи величина (2) Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика. Цртање, цртачки материјали, меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали.</p> <p>Лепо писање са калиграфијом (2) Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика. Цртање, цртачки материјали, обичне оловке са ознаком "Б" пљоснато заострене оловке, метално перо, туш и перо и пенкало, разни цртачки материјали.</p> <p>Компоновање више ритмичких целина у простору (2) Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика. Цртање, сликање и вајање.</p> <p>Естетско процењивање (1)</p> <p>СЛИКАЊЕ</p> <p>Својства сликарских материјала и подлога (2) повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење; Перцепција. Сликање и цртање разним сликарским и цртачким материјалима.</p> <p>Ритмичко компоновање боја и облика (2) Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика. Сликање, цртање и вајање, одговарајућа средства и материјали</p> <p>. Коришћење разних материјала за компоновање (2) Перцепција. Сликање, цртање и колаж; одговарајућа средства и материјали.</p> <p>Визуелно споразумевање (2) Перцепција линија, боја и облика. Сликање, цртање и вајање; одговарајућа средства и материјали.</p> <p>Временски и просторни низови (цртани филм, стрип) (2+1) Аперцепција, перцепција - асоцијације у низу покретне слике; боје, мрље, цртежи, облици. Сликање, цртање и вајање; одговарајућа средства и материјали.</p> <p>Сликање, естетско процењивање (1)</p> <p>ВАЈАЊЕ</p>	<p>дијалог, демонстрација</p> <ul style="list-style-type: none"> - показивање осн овних цртачких техника - објашњавање и упознавање са основним ликовним елементима - индивидуални рад и рад у групама - коректуре и естетске анализе (заједно са ученицима) - рад по природи (моделу) - посете културним институцијама (музеји, галерије) - објашњавање, разговор демонстрирање осн. сликарских техника - показивање репродукција познатих сликара (чисте и замућене боје) - креирање вежби и њихова примена - коректуре и ест. анализе - рад по природи и рад из маште - посета позоришту - кроз разговор и објашњавање упознавање ученика са основним
--	---	---

	<p>Вајање, врсте вајарског материјала (4) Перцепција и аперцепција, стварање различитих вредности форме (конвексно, конкавно; отворено, затворено) и чврсти материјали. Вајање, глина, гипс и остала одговарајућа средства и чврсти материјали. Везивање тродимензионалних облика у простору (2) Перцепција и аперцепција. Вајање, глина, керамичка глина и остала одговарајућа средства и материјали.</p> <p>Слободно компоновање (2) Перцепција и аперцепција. Вајање, глина, керамичка глина, гипс и остала одговарајућа средства и материјали.</p> <p>Обликовање употребних предмета (ситна пластика, накит) (2+1) Аперцепција, перцепција. Вајање, глина, керамичка глина, пластелин, гипс и остала одговарајућа средства и материјали. Вајање, естетска анализа (1)</p>	<p>вајарским материјалима и техникама</p> <p>- репродукције 2д и 3д уметничких дела и уочавање разлика</p> <p>- демонстрација рада у појединим материјалима- глина, глинамол...</p> <p>- индивидуални, рад у пару и групи са ученицима</p> <p>- рад поприроди</p> <p>коректура и естетска анализа</p>
--	---	---

ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА СУ:

- однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове умачи...);
- однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истражан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);
- однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);
- разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);
- повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);
- оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);
- организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);
- вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...);
- употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Самопроцена радова је вербална и писана. Најефикаснија је метода 3, 2, 1. Ученик сам

припрема листић на коме уписује име, презиме, датум и назив рада. Затим кратко наводи: 3 ствари које сам научио на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио, 1 ствар која ми није јасна или питање које бих поставио. Када се разговара о ликовним делима, ученик пише: 3 речи којима бих описао дело, 2 ствари које ми се највише допадају на делу, 1 ствар коју не разумем. Када се разговара о уметнику: 3 ствари због којих је уметник значајан, 2 дела која ми се највише свиђају, 1 питање које бих поставио уметнику. Када се ученик ликовно изражава: 3 ствари о којима сам размишљао током рада, 2 ствари које ми се свиђају на мом раду, 1 ствар коју бих променио. Или: 3 речи који- ма бих описао свој рад, 2 разлога због којих је мој рад оригиналан, 1 ствар коју бих урадио другачије.

Вредности и врлине као животни компас I

Назив слободне наставне активности:	ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС I
Циљ:	Оснаживање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и врлина као главних ослонаца и водича у животу за добробит појединца и друштва, као и развој социјалних вештина значајних за просперитет, физичко, ментално здравље и живот у атмосфери узајамног уважавања и бриге једних за друге.
Разред:	Пети
Годишњи фонд часова:	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ
<ul style="list-style-type: none"> - наведе неколико универзалних животних вредности и људских врлина и доведе их у везу са понашњем особе. - идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије. - препозна и именује врлине код блиских особа и ликова у књижевности, филму. - покаже саосећање са другим људима, препозна примере бриге за друге људе и покаже спремност да помогне другоме у складу са својим могућностима. - препозна и именује сопствена и туђа осећања. - разликује асертивну комуникацију од агресивне и пасивне. - образложи значај дружења и наведе како се другарство негује - препозна примере негативног понашања где је лична добробит испред општег добра. 	ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ	Живот, породица, здравље, љубав, образовање, мир, другарство, заједништво, опште добро, социјална правда или једнакост
	ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ	Праведност, истинољубивост, одговорност, захвалност, поштење, толеранција, емпатија, поверење, солидарност, самоприхватање, одмереност.
	СОЦИЈАЛН Е ВЕШТИНЕ	Просоцијално понашање, брига за себе и друге, сарадња, асертивна комуникација, препознавање сопствених и туђих осећања, самоконтрола, волонтирање, конструктивно решавање конфликта,

<ul style="list-style-type: none"> - наведе неколико техника самоконтроле осећања. - прихвати одговорност за сопствено понашање. - образложи карактеристике конструктивног решавања конфликта. - наведе неколико глобалних и локалних организација које се баве хуманитарним радом. - искаже поштовање и захвалност према људима који чине добра дела за опште добро. - у дискусији покаже вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, напада проблем а не особу. - сарађује и буде члан тима 		<p>одређивање приоритета, критичко мишљење.</p>
	ДОБРОЧИНСТВО	
		<p>Филантропија- појам и значај; добротворитељи некада и сад, Црвени крст, Институт за трансфузију крви, Хуманитарне невладине организације, Добротворне фондације, Осмишљавање и реализација мање акције за добробит неког појединца, групе или заједнице.</p>

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

- Компетенција за целоживотно учење
- Решавање проблема
- Одговорно учешће у демократском друштву
- Сарадња
- Комуникација
- Одговоран однос према здрављу
- Одговоран однос према околини
- Дигитална компетенција
- Рад са подацима и информацијама

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програм се реализује комбиновањем различитих техника рада са ученицима: презентације, студије случаја, играње улога, дебате, рад у малим групама, гледање и анализа видео прилога, креативне радионице, гостовање стручњака, укључивање у акције..Потенцира се на самосталности ученика у активном начину учења.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Корелација са српским језиком, веронауком, географијом, биологијом, ликовном културом

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

Континуирано праћење активности ученика и њиховог напретка у достизању исхода и развоју компетенција.

У циљу утврђивања напретка ученика користе се припремљени материјали за процењивање знања, вештина и ставова које ученици добијају пре и након неке тематске целине. Могу се користити презентације ученика, производи рада, писање есеја или резултати на тематским квизовима.

Током школске годиненаставник прати и вреднује начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како брани своје ставове. Поуздани показатељи су и квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наводе примере, дају креативна решења. Прати се и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу.

Ликовне секције

ЛИКОВНА СЕКЦИЈА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ наставе ликовне секције је подстицање и развијање стваралачког мишљења и овладавање визуелним вештинама.</p> <p>Основни задаци су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијање способности ученика за опажање елемената, - стицање услова да ученици користе и упознају се са различитим техникама ликовног израза, - развијање моторичких и мисаоних способности, - визуелно запажање, сазнање, мишљење, изражавање, развијање игре са предметима, развијање свестране личности, - формирање моралних и естетских односа. 	<p><u>Цртање и сликање</u></p> <p><u>Рад по моделу</u></p> <p><u>Вајање</u></p> <p><u>Графика</u></p> <p><u>Филм</u></p> <p><u>Уметничко наслеђе</u></p>	<p>Обогаћивање ликовног језика у областима које се највише изучавају на редовним часовима, новим задацима, са новим појединостима</p> <p>Цртање и сликање различитих поставки мртве природе, развој перцепције, инсистирање на појединостима, илузији простора, заобљености облика, текстури, у различитим ликовним техникама.</p> <p>Општа орјентација у вајарским областима, рељеф и пуна пластика, припрема и моделовање пуне пластике глином или гипсаном кашом, вајање у везаном гипсу.</p> <p>Основе графике, извођење једноставних радова у техникама високе штампе које могу да се изводе ручно, без пресе – картон графика и сл. Графика и амбалажа. Плакат.</p>

	<p>·</p> <p><u>Слободне активности</u></p> <p>·</p>	<p>Теорија филма, специјалност филмског језика и начина филмског изражавања. Пројекције неких филмова који за тему имају садржаје везане за ликовну културу; анимирање, израда стрипа, као прелазног медија.</p> <p>Упознавање са делима ликовних уметности, посматрање репродукција уметничких дела познатих аутора из књига и часописа, разговор о њима.</p> <p>Праћење ликовног живота у нашем граду. Формирање и чување збирки: уметничких радова, репродукција, занимљивих предмета, облика из природе... Естетско уређивање школе, учионице за ликовно, припремање изложби исл</p>
--	---	--

Програм екскурзије 5.разред

Циљ

Настава у природи и екскурзија су ваннаставни облици образовно-васпитнограда који се остварују ван школе. Циљ је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем, појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, као и рекреативно-здравствени опоравак ученика.

Задаци

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи и екскурзије су: проучавање објеката и феномена у природи, уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота; подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Путни правац	Време	Носиоци реализације	Садржаји
Пожега – Кадињача-Перућац- Бања Ковиљача-Тршић- Трноша- Ваљево-Пожега	мај, јун	Разредно веће 5. разреда- одељењске старешине и туристичка агенција	Организација и реализација дводневне екскурзије за ученике петог разреда ПРВИ ДАН: Полазак из Пожеге у јутарњим часовима.Обилазак: Кадињача, Перућац (ушће реке Врела у Дрину), Манастир Рача.

		<p>Ноћење у Бањи Ковиљачи, обезбеђена вечера, дискотека.</p> <p>ДРУГИ ДАН: Тршић, Троноша, Ваљево (Тешњар), Дивчибаре, Пожега.</p> <p>*Ако не може ноћење у Бањи Ковиљачи, онда у Тршићу (вечера и доручак) и Ваљеву (ручак).</p> <p>- Посета: Кадињача (Тара), Перућац, манастир Троноша, Тршић, Текериш, шетња Тешњаром у Ваљеву, Дивчибаре</p> <p>Уочавање обликарелефа и природно-географских одлика Србије. Посматрање карактеристичних биљака и животиња (Природњачки музеј). Упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика...)</p>
--	--	--

Назив предмета:	ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ
Циљ:	Давање неопходних информација током целе године, едукација ученика, међусобни односи, комуникација, конфликти, безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа, превенција насиља, превенција болести зависности, обележавање значајних датума, проблеми учења, проблеми у понашању, професионална оријентација.
Разред:	пети
Годишњи фонд часова:	36

ОБЛАСТ/ ТЕМА	Начин остваривања	Начин праћења
Обележавање Дечје недеље	Акције сакупљања прибора, играчки, одеће, радионице, предавање, игре, посете,	фотографије, извештаји, радови ученика
Репродуктивно здравље, болести зависности	Предавање, филмови, радионице, илустровање	фотографије, извештаји, радови ученика
Обележавање значајних датума: Дана здраве хране, светског дана детета, дана	Радионице, филмови, представе, приредбе, предавање, квизови, игре	фотографије, извештаји, радови ученика

породице, школске славе Дана школе,		
Сарадња и социјална интеракција	Радионице, сарадња са педагогом	Социограми, извештаји
Професионална оријентација	Радионице, сарадња са педагогом	упитници
Методe и технике, стилови учења	Предавања, радионице, сарадња са педагогом	извештаји, радови ученика
Проблеми у понашању, превенција насиља	Филмови, предавања, радионице, сарадња са тимом	извештаји, упитници
Безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа	Предавања, радионице,	извештаји, упитници

*Напомена: наставне теме за ЧОС су исте у свим разредима од петог до осмог, само се прилагођавају узрасту ученика.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

• СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу

са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

13) развијање позитивних људских вредности;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

19) програм се остварује на српском језику.

План наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност _____језик ¹	4	144
2.	Српски као нематерњи језик ²	3	108
3.	Страни језик	2	72
4.	Ликовна култура	1	36
5.	Музичка култура	1	36
6.	Историја	2	72
7.	Географија	2	72
8.	Физика	2	72
9.	Математика	4	144
10.	Биологија	2	72
11.	Хемија	-	-
12.	Техника и технологија	2	72

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
13.	Информатика и рачунарство	1	36
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ³
УКУПНО: А		25-28*	954-1062*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ⁴	1	36
2.	Други страни језик ⁵	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁶	2	72
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*
УКУПНО: А + Б		28-31*	1062-1170*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО– ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Редовна настава	28-31*	1062-1170*
2.	Слободне наставне активности ⁷	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36
Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁸	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ

Српски језик и књижевност

Назив предмета:	СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
Циљ:	Циљ учења српског језика и књижевности је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење,

	истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.
Разред:	шести
Годишњи фонд часова:	144

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима новим делима која чита; – чита са разумевањем; парфразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; – разликује ауторску приповетку од романа; – анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; – разликује заплет и расплет као етапе драмске радње; – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам 	КЊИЖЕВНОСТ	<p style="text-align: center;">ЛИРИКА</p> <p>Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обредне лирске народне песме (избор) 2. Ђура Јакшић: <i>Вече</i> 3. Јован Дучић: <i>Село</i> 4. Мирослав Антић: <i>Плава звезда</i> 5. Вељко Петровић: <i>Ратар / Алекса Шантић: О, класје моје</i> 6. Десанка Максимовић: <i>Грачаница / Војислав Илић: Свети Сава</i> 7. Стеван Раичковић: <i>Хвала сунцу, земљи, трави</i> 8. Милован Данојлић: <i>Овај дечак зове се Пепео Крста</i> 9. Сергеј Јесењин: <i>Песма о керуши</i> <p>Књижевни термини и појмови</p> <p>Врста строфе према броју стихова у лирској песми: дистих; терцет; врста стиха по броју слогова (лирски и епски десетерац). Одлике лирске поезије: нагласак речи и ритам; рима – парна, укрштена, обгрљена; улога риме у обликовању стиха. Стилске фигуре: контраст, хипербола. Врсте ауторске и народне лирске песме: социјалне песме,</p>

приповедача у односу на писца;

- разликује облике казивања;
- увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике;
- одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту;
- анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди;
- анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста;
- уочава хумор у књижевном делу;
- разликује хумористички дитирамбски тон од елегичног тона;
- илуструје обичаје, веровања, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима;
- уважава националне вредности и негује културноисторијску баштину;
- препоручи књижевно дело уз кратко образложење;
- упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;
- повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;
- препозна делове речи увези са њиховим грађењем;
- разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора;
- разликује врсте гласовних промена у једноставним

дитирамб, елегија; обредне песме (коледарске, краљичке, додолске, божићне).

ЕПИКА

Лектира

1. Народна песма: *Смрт Мајке Југовића*
2. Народна песма: *Марко Краљевићукида свадбарину*
3. Петар Кочић: *Јаблан*
4. Исидора Секулић: *Буре (одломак)/Бранко Ћопић: Чудесна справа*
5. Иво Андрић: *Аска и вук*
6. Антон Павлович Чехов: *Вањка/Италио Калвино: Шума на ауто-путу (из збирке прича Марковалдо или годишња доба у граду)*
7. Светлана Велмар Јанковић: *Сиротождребе (из Књиге за Марка)*

Књижевни термини и појмови

Основна тема и кључни мотиви. Облици казивања: наратија (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог. Фабула/радња, редослед догађаја. Врсте епских дела: приповетка, роман.

Културно-историјско предање (нпр.

Смрт Марка Краљевића)

ДРАМА

Лектира

1. Коста Трифковић: *Избирачица (одломак)*
2. Миодраг Станисављевић: *И ми тркуза коња имамо (одломак)*
3. Бранислав Нушић: *Аналфабета (одломак)*

примерима и примењује књижевнојезичку норму;

- одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик;
- препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом;
- разликује реченице по комуникативној функцији;
- доследно примењује правописну норму;
- користи правопис (школско издање)
- разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи;
- употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање;
- разликује и гради аугментативе и деминутиве;
- саставља обавештење, вест и кратак извештај;
- разуме основна значења књижевног и неуметничког текста;
- проналази, повезује и тумачи експлицитно и имплицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту;
- драматизује одломак одабраног књижевноуметничког текста;
- говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму;
- изражајно чита обрађене књижевне текстове.

Књижевни термини и појмови

Драмске врсте: комедија – основне одлике. Монолог и дијалог у драми. Дидаскалије, реплика. Етапе драмскерадње (заплет и расплет).

НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ

(бирати 2 дела)

1. Вук Караџић: Живот и обичаји народа српскога: *Божјић* (одломак); *Ђурђевдан* (одломак); *Додоле, прпоруше и чаролице* (одломци)
2. Владимир Хулпах: *Легенде оевропским градовима* (избор)
3. Никола Тесла: *Моји изуми* (поглавље по избору)
4. Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, АнБланшар: *Енциклопедија лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца* (избор)
5. Гроздана Олујић: *Били су деца као и ти* (избор)

ДОМАЊА ЛЕКТИРА

1. Епске народне песме о Косовском боју (избор)
2. Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор)
3. Бранислав Нушић: *Аутобиографија*
4. Анђела Нанети: *Мој дека је био трешња*
5. Весна Алексић: *Каљави коњ* (Прича обогини Лади – Звездана вода; Прича о бозу Сварогу – Небески ковач и Прича обозу Стрибору – Сеченско светло)
6. Бранко Ћопић: *Орлови рано лете*

		<p>Ференц Молнар: <i>Дечаџи Павлове улице</i></p> <p>Допунски избор лектире (бирати 3 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Добрица Ерић: <i>Месечеви миљеници(песме о свицима)</i> (избор) 2. Бранислав Петровић: избор из антологија песама за децу (<i>Морава, Влашићи, Дунав, Говор дрвећа, Грађење куће, Па шта, па шта</i> и друге) 3. Владимир Стојиљковић: <i>Писмописац (Писмо Бранку Ћопићу)</i> 4. Владимир Андрић: <i>Пустолов</i> 5. Тиодор Росић: <i>Приче старог чаробњака</i> (једна прича по избору) 6. Вилијем Саројан: <i>Зовем се Арам</i> 7. Хенрик Сјенкијевич: <i>Кроз пустињу и прашуму</i> 8. Џејмс Крис: <i>Тим Талир илиПродати смех</i> 9. Џек Лондон: <i>Зов дивљине/Белиочњак</i> 10. Реј Бредбери: <i>Маслачково вино</i> (избор) 11. Ивана Брлић Мажуранић: <i>Приче издавнина</i> (избор) 12. Владислава Војновић: <i>Приче из главе</i> (прича <i>Позориште – одломци</i>) 13. Јасминка Петровић: <i>Ово јенајстрашнији дан у мом животу</i> <p>Александар Поповић: <i>Снежана и седам патуљака</i>, драмска бајка</p>
	<p>ЈЕЗИК</p> <p>Граматика (морфологија, синтакса)</p>	<p>Подела речи по настанку: просте речи итворенице; породица речи, уочавање корена речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Граматичка</p>

			<p>основа и граматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима.</p> <p>Настанак гласова и говорни органи; подела гласова: самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти); Подела сугласника по звучности и по месту изговора. Подела речи на слоге; слоготворно <i>р</i>. Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано <i>а</i>; промена <i>л</i> у <i>о</i>; палатализација; сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника. Заменице: неличне именичке заменице (односно-упитне, неодређене, опште, одричне); придевске заменице: присвојне (с нагласком на употребу заменице <i>свој</i>, показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне). Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат (само на нивоу препознавања; имперфекат глагола <i>бити</i>); плусквамперфекат. Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице.</p>
		<p>Правопис</p>	<p>Писање имена васионских тела. Растављање речи на крају реда (основна правила). Правописна решења у вези сагласовним променама. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице <i>Ваш</i></p>

		великим почетним словом. Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика.
	Ортоепија	Правилан изговор гласова <i>ч, ћ, џ, ч, р</i> . Дуги и кратки акценти.
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Текстови у функцији унапређивања језичке културе. Анализирање снимљених казивања и читања (звучна читанка). Говорне вежбе на унапред одређену тему. Учтиве форме обраћања. Лексикологија: аугментативи (сапејоративима), деминутиви (са хипокористцима). Правописне вежбе: диктат; допуњавање текста; уочавање и објашњавање научених правописних правила у тексту. Богаћење речника: <i>лексичко-семантичке вежбе</i> (нпр. избегавање сувишних речи и туђица; фигуративна значења речи; проналажење изостављених реченичних делова); <i>стилске вежбе</i> : (нпр. текст као подстицај за сликовито казивање; ситуациони предложак за тражење погодног израза). Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање унапређене верзије састава).

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Област: 1. Вештина читања и разумевање прочитаног

Основни ниво

Средњи ниво

Напредни ниво

<p>1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи</p> <p>1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање)</p> <p>1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста</p> <p>1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима</p> <p>1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног</p> <p>1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство - циљ, узрок - последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту</p>	<p>2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање" (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци" (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања</p> <p>2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима</p>	<p>3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст</p> <p>3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту</p>
--	--	---

Област: 2. Писано изражавање

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>1.2.4. уме да преприча текст</p> <p>1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.</p> <p>1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо;</p> <p>1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)</p>	<p>2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан</p> <p>2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика</p> <p>2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева</p>	<p>3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста</p> <p>репортажу и расправу</p> <p>3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p>

1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима		
1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње		
Област: 3. Граматика и лексика; народни и књижевни језик		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама 1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације 1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима 1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи 1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела 1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима 1.3.9. правилно употребљава падеже 1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)	2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акцентске норме 2.3.2. препознаје гласовне промене 2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи 2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање) 2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика	3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима СЈ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује) 3.3.3. зна и у свом говору примењује акцентску норму 3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
Област: 4. Књижевност		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела 1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) 1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму 1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)	2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања 2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела	3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива 3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту

<p>1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевно-уметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог</p> <p>1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевно-уметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)</p> <p>1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...</p> <p>1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе</p> <p>1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела</p>	<p>на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација</p> <p>2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевно-уметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)</p> <p>2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност</p> <p>2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/ дијалог</p> <p>2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела</p> <p>2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама</p>	<p>3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу</p> <p>3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту</p> <p>3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе</p> <p>3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело</p> <p>3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже</p> <p>3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави</p>
--	---	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Обрада:	Утврђивање:	Провера:	Укупно:
Књижевност	33	19	2	54
Језик и граматика	24	23	5	52
Језичка култура	8	16	14	38
Укупно	65	58	21	144

Начин остваривања програма

- Програм наставе српског језика и књижевности остварује се према следећим принципима:
- функционално повезивање наставних садржаја из језика и књижевности (коришћење делова књижевног текста за језичку анализу и указивање на стилску улогу граматичких елемената у књижевном тексту)
 - организовање садржаја у тематско-мотивске целине
 - вертикално повезивање наставних садржаја (приликом усвајања нових знања обнављају се и активирају претходно стечена)
 - локализација књижевних дела у друштвено-историјски контекст
 - решавање проблемских питања подстакнутих текстом и уметничким доживљајем

- подстицање аргументованог изношења утисака и судова о различитим елементима књижевног дела уз уважавање другачијих мишљења и искустава
- подстицање критичког мишљења кроз повезивање садржаја књижевних дела са свакодневним искуствима
- развијање читалачких навика кроз одабир изборних текстова и дела по избору ученика
- систематска вежбања (правописн, стилске, граматичке, говорне, писмене вежбе) у циљу овладавања језиком у складу са књижевнојезичком нормом
- граматичка правила проучавају се са акцентом на њихову функционалност у језику и везу са књижевнојезичком нормом
- подстицање креативности кроз различите облике представљања књижевних дела (стрип, презентација, видео, драматизација, игра...)
- упућивање ученика на повезивање књижевних дела са другим облицима уметничког стваралаштва (позориште, филм) и упознавање са елементима медијске писмености
- усвајање функционалних знања о језику у свакодневној комуникацији (различити функционални стилови, имејл и смс поруке, дискусије и дебате...)
- интензивно коришћење дигиталних технологија и интерактивних ресурса – успостављање хибридног облика наставе
- примена разноврсних метода и облика рада (истраживачка, компаративна, аналитичко-синтетичка, индуктивно-дедуктивна, психолошка, игровна, интерактивна, стваралачка...)
- повремено испробавање иновативних техника рада и разматрање могућности њихове интеграције у редован наставни процес
- примена пројектне наставе уз повезивање са другим наставним предметима, укључујући и учешће у међународним пројектима

Компетенције (предметне и међупредметне)

- Компетенција за учење развија се током читаве године, подстицањем ученика на самостално уочавање језичких законитости, истраживачко читање, повезивање знања из различитих области и повезивање наученог са ваншколским искуством, кроз подстицање ученика на праћење и вредновање сопственог рада и напредовања.
- Компетенције за сарадњу развијају се организовањем групног облика рада на часу и задавањем пројектних задатака. Подстиче се сарадња у онлајн окружењу коришћењем система за учење на даљину.
- Компетенције за комуникацију развијају се на свим часовима. Ученици стичу вештине усменог и писменог изражавања у складу са књижевнојезичком нормом, прилагођавајући језик и стил теми и прилици. Постепено се оспособљавају за комуникацију у онлајн окружењу.
- Компетенције за рад са подацима развијају се подстицањем ученика да разликују чињенице од мишљења и да користе податке из различитих извора. Ученици повремено вежбају да организују елементе текста према датим параметрима и да их представе нелинеарно (кроз табелу, графикон, мапу ума).
- Естетичке компетенције развијају се на часовима књижевности и језичке културе (писмено изражавање). Ученици се подстичу да уочавају елементе лепог у књижевноуметничким делима и да вреднују писане радове на основу јасно дефинисаних критеријума. Креативност се развија кроз писано изражавање и коришћење мултимедијалних ресурса.

- Дигиталне компетенције се развијају свакодневно, кроз хибридни модел наставе. Ученици се оспособљавају да креативно користе технологију на безбедан и одговоран начин (израда презентација, видео прилога, онлајн дискусије, креирање едукативних игара, коришћење веб-алата).
- Компетенције за одговорно учешће у демократском друштву развијају се кроз дискусије и дебате на часовима, током којих се ученици подстичу на уважавање туђег мишљења, аргументовано учешће у дискусији. На примерима књижевних дела ученици развијају позитиван став према људским правима и слободама.
- Компетенције за одговоран однос према околини и здрављу ученици стичу кроз тумачење елемената књижевних дела, говорне вежбе на специфичне теме и писмено изражавање. Ове компетенције се развијају и кроз корелацију са другим наставним предметима.
- Компетенције за предузетништво развијају се кроз пројектну наставу, где се ученици оспособљавају за предузимање иницијативе, планирање рада, представљање идеје.

Хоризонтална (међупредметна) повезаност

Садржаји наставе српског језика и књижевности редовно се повезују са садржајима више наставних предмета. Тамо где садржаји Програма наставе и учења дозвољавају, временски ће се ускладити обрада наставних тема и извршити тематско повезивање на посебним часовима. Код садржаја где то није могуће, успоставиће се вертикална корелација кроз активирање претходно стечених знања.

Наставне теме у којима ће се остварити корелација:

- Историја: *Сирото ждребе*, народна епска поезија – српске земље у средњем веку; Косовски бој; обредне народне песме, *Каљави коњ*, ауторске бајке – живот Старих Словена; *Јаблан* – српски народ под аустроугарском влашћу
- Географија: правопис; писање географских појмова – коришћење географске катре; књ. дела (*Буре*, *Легенде о европским градовима*)
- Музичка култура: народне лирске песме – елементи музичке изражајности
- Ликовна култура: књижевна дела – илустрација уз коришћење различитих техника; дескриптивна поезија (*Вече*, *Село*)– пејзаж; Ђура Јакшић – српски сликари
- Математика и природне науке: научно-популарни текстови о Н. Тесли; представљање граматичких садржаја на математички начин (Венов дијаграм, пропорција)
- Биологија: Гласови и говорни органи – анатомија и физиологија човека; биљке и животиње у књижевноуметничким текстовима; одабир тема за писмене и говорне вежбе
- Свакодневни живот у прошлости: народна лирска поезија, *Живот и обичаји народа српскога*

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Прилагођавање начина рада потребама ученика врши се на нивоу одељења и индивидуалном нивоу. Специфичности одељења утврђују се иницијалним тестирањем и проценом способности ученика, као и њихових посебних интересовања. У зависности од тога планира се начин рада, наставне технике/методе и израђују специфични наставни материјали. Ученици који имају потешкоће са усвајањем градива добијају прилагођене наставне материјале, у складу са својим индивидуалним способностима. Организују се облици вршњачке подршке. За индивидуализацију рада користе се и ИКТ ресурси. Подршка ученицима који остварују слабије резултате одвија се

на часовима допунске наставе. При вредновању рада узима се у обзир степен напредовања, као и залагање ученика. За ученике који постижу натпросечне резултате такође се обезбеђује додатна подршка. Ученици се подстичу на већу самосталност и преузимање одговорности за напредовање; обезбеђују им се ресурси, а наставник преузима улогу ментора. Додатну подршку ови ученици добијају и на часовима додатне наставе.

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Допунска настава се организује за ученике који у редовној настави матерњег језика нису достигли планиране исходе. Допунски рад треба да обезбеди ученицима прилику да надокнаде пропуштено и оспособе се за усвајање садржаја на редовним часовима.	(Конкретни садржаји одређују се у складу са потребама ученика) - Гласови, подела речи на слоге - Правописна решења у вези са гласовним променама - Врсте и подврсте речи - Глаголски облици - Књижевни родови и врсте; књижевнотеоријски појмови - Правопис - Језичка култура: писмено изражавање	Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад једном недељно (или према потреби).. Користе се специфични облици рада (индивидуални, рад у паровима, вршњачка подршка) и поједностављени наставни материјали, уз подршку аудио-визуелних ресурса.

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Додатни рад организује се за ученике изнад просечних способности и посебних интересовања за наставу српског језика и књижевности. Има за циљ продубљивање и проширивање знања из свих или појединих програмско-тематских садржаја редовне наставе. Додатни рад непосредније активира ученике и оспособљава их за самообразовање, развија њихову машту, подстиче их на стваралачки рад и самостално	- Језик и језичка култура - Књижевност (обрада књижевних дела по избору ученика) - Креативно писање (уређивање школског часописа) - Говорна култура (рецитовање) - Припрема ученика за такмичења и смотре - Подршка ученицима за учешће на конкурсима (литерарним, драмским...)	Додатни рад се изводи редовно, током целе школске године, уз интензивнију динамику у складу са школским такмичењима и другим облицима рада (сарадња са секцијама и ваннаставним активностима). У раду са ученицима инсистира се на подстицању самосталности, уважавања иницијативе од стране ученика, сарадничком раду уз подршку дигиталних технологија.

коришћење различитих извора знања.	<ul style="list-style-type: none"> - Активно учешће у пројектима и сарадња са секцијама - Обележавање важних датума (Дан писмености, Међународни дан језика, Дан књиге...) - Друге активности у зависности од интересовања и иницијативе ученика 	
------------------------------------	---	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања. Анализом иницијалног теста ће се утврдити потребе ученика и план евентуалног прилагођавања.

Провера остварености исхода и стандарда црпи се кроз 4 писмена задатка и 4 контролна задатка након којих ће се извршити анализа остварености исхода и стандарда.

Усмена провера напредовања врши се континуирано и обухвата различите сегменте: усмено изражавање, анализу књижевних дела и књижевнотеоријских појмова, познавање граматичких садржаја.

Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Формативно оцењивање обухвата праћење ангажовања ученика, које је усклађено са специфичностима наставног предмета: пратиће се редовност израде домаћих задатака, писмених вежби, читање дела обавезне лектире, израда презентација, учешће у групном облику рада и пројектима. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса исказаће се и бројчаном оценом.

При оцењивању контролних задатака примењује се следећа скала:

0 – 29% оцена 1; 30 – 49% оцена 2 50 – 70% оцена 3; 71 – 84% оцена 4; 85 – 100% оцена 5

Учеников успех на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин, а у складу са Правилником о оцењивању у основној школи:

оцена	
одличан 5	Ученик самостално одговара на питања; без помоћи повезује знања из различитих области, показује висок степен развијености међупредметних компетенција; успешно решава задатке са напредног нивоа и повезује их са свакодневним искуствима. Критички и аргументовано процењује текст, као и рад других ученика. Доследно тумачи и примењује језичке законитости из свих области граматике. Служи се различитим изворима знања. Показује способност анализе и синтезе у већини наставних области. На часу редовно активно учествује и сарађује са другим ученицима, показујући висок степен иницијативе.
врло добар 4	Ученик одговара на питања уз минималне погрешке; повезује знања из различитих области; успешно решава већину задатака са напредног нивоа. Познаје све елементе књижевноуметничког текста; аргументовано износи своја мишљења; критички процењује рад других ученика. Уме да објасни језичке законитости и углавном их самостално примењује. На часу редовно учествује и сарађује са другим ученицима. Редовно чита дела домаће лектире.
добар 3	Одговара на питања уз малу помоћ наставника. Самостално решава задатке са основног нивоа и у већој мери са средњег нивоа. Зна основне појмове и елементе књижевноуметничког текста. Репродукује основне језичке законитости и примењује их у типичним случајевима. Учествује у дискусијама и износи своје мишљење; учествује у групном раду и доприноси заједничком раду у складу са могућностима. Углавном израђује домаће задатке.
довољан 2	Уз помоћ наставника ученик репродукује основне појмове из граматике и књижевности. Уме да реши задатке са основног нивоа у једноставнијим примерима. На подстицај наставника учествује у активностима на часу, а уз помоћ ученика учествује у раду групе. Одговара на постављене захтеве уз примену мера индивидуализације.
недовољан 1	Ученик не успева да репродукује основне појмове ни уз помоћ наставника. Не реагује на подстицај наставника за учешће у раду; не показује интересовање да напредује. Не може да реши ни најједноставније задатке са основног нивоа. Не чита дела домаће лектире; не израђује домаће задатке. Не учествује у раду групе.

Енглески језик

Назив предмета:	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ наставе енглеског језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на

	отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.
Разред:	шести (први страни језик)
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему - разумеју једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација о себи и другима; - поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставнија језичка средства; - поставе и одговоре на сложенија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње; - размене информације које се односе на дате комуникативне ситуације; - опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи неколико везаних исказа; - разумеју и примењују правила учтиве комуникације.	1 Introduction Поздрављање; представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и другима у ширем комуникативном контексту; описивање догађаја у садашњости.	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају: Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре Chloe, This is Layla Morrison. Where do you live? I live in Oak Street. James lives near there. I don't know that street. Do you know it? Yes, I do. No, I don't. Who's that girl over there? Does she go to this school? Yes, she does. No, she doesn't. Who's that man over there? Why is he climbing that tree? Is he looking for something? We're painting a sign on this door. Someone is moving into this office. He cycles to work every day. I can see him out of the window now. He's arriving on his bike again. (The Present Simple Tense за изражавање сталних радњи); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).
По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове	2 My life Тражење и давање	Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре Where were you born? Were you born in England? No, I

<p>који се односе на тему;</p> <ul style="list-style-type: none"> - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји у прошлости; - размене информације у вези са догађајима у прошлости; - опишу у неколико везаних исказа догађај из прошлости/историјску личност и сл. - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на изражавање допадања/недопадања; - размене информације које се односе на допадање/недопадање уз образложење; - разумеју предлоге и одговоре на њих; - упуте предлоге и реагују на предлоге пружајући одговарајући изговор или одговарајуће оправдање на прикладан начин; - опишу сличности и разлике у породичном животу у ВБ и код нас. 	<p>информација о другима и давање информација о себи у ширем комуникативном контексту; описивање догађаја у прошлости; изражавање допадања/недопадања; позив и реаговање на позив.</p> <p>Test</p>	<p>wasn't. I was born in Australia. When did you move to a new house? I moved to a new house when I was six. Why did he move to England? Because his father got a new job. My parents got married in Paris. He didn't walk to school. He took the bus. Modern human beings first appeared in Africa 150,000 years ago. How was your weekend? Where did you go? Who did you go with? It was brilliant/ fantastic/great/not bad/OK... I didn't like it here first because all my friends were in Australia. (The Past Simple Tense правилних и неправилних глагола) Do you like skiing? What does Mickey like doing? What doesn't he like doing? Do you fancy a game of football? Sorry I can't. I've got a piano lesson. Would you like to come too? Yes, please. Do you want to come to my party? Yes, I'd love to. Thanks. (Would like + инфинитив, like + глаголска именица); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове који се односе на исказивање предвиђања, понуда/одлука, планова и намера у будућности; - разумеју и размене информације које се односе на 	<p>3 The future</p> <p>Исказивање предвиђања, нуђења услуге/ одлука и намера у будућности.</p> <p>Test</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре Tomorrow the spaceship Galaxy will leave the Moon's orbit and... How long will the journey take? I'm sure/I believe I'll win the award this year. I think/don't think I'll live in another country. Look at the clouds! It's going to rain. What's the problem? The DJ is ill. Don't worry. I'll be the DJ. What? You'll do it. Are you sure? Yes, It'll be fun. Would you like a</p>

<p>предвиђање, нуђење услуге/одлуке, и намере у будућности;</p> <ul style="list-style-type: none"> - изразе своја и туђа предвиђања, одлуке, и намере у будућности; - понуде/прихвате/одбију услугу на прикладан начин; - уоче и опишу сличности и разлике у прослави рођендана у ВБ и код нас. 		<p>drink? I'll get you a glass of lemonade. Thanks. Is there a lot to do for your party? Yes, but don't worry, everybody's going to help. Layla and I are going to decorate the room. Why are you putting on your coat? I'm going to take my dog for a walk. (Will за предвиђања, понуде/одлуке; Going to за предвиђања, одлуке, намере; Would you like за изражавање понуде); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему ; - разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји из прошлости; - размене једноставније информације у вези са догађајима у прошлости; - опишу у неколико везаних исказа догађаје из прошлости; - опишу историјске догађаје циљне културе користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на допадање/недопадање; - изразе допадање/недопадање једноставнијим језичким средствима; - израчунају време у ВБ, Аустралији, САД у односу на Србију. 	<p>4Times and places</p> <p>Описивање догађаја из прошлости; исказивање допадања/недопадања; позив и реаговање на позив.</p> <p><i>The first written work</i></p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре At ten o'clock yesterday, I was sending an e-mail to my friends around the world. While I was cycling past the dam, I saw a crack in the wall. What were people doing when you reached the town? They were shopping and some children were playing. As Leo was running, he dropped his teddy. What did the people do when they heard you? They grabbed their children and ran indoors. (The Past Continuous Tense; The Past Continuous Tense и The Past Simple Tense– разлике у значењу); We went to New York for our holidays. That sounds exciting. I've got a new computer game called Virtual Soap. That sounds interesting. Here's the pizza. It looks delicious. I'd like to taste it. The path looks dangerous. I think I'll go back. The film looks boring. I think I'll fall asleep. (глаголи look и sound); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставнији опис места (знаменитости, 	<p>5 Cities</p> <p>Описивање места; исказивање просторних односа и смера кретања;</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре On the first day we went on a sightseeing tour. On the second day we took the underground. This is Buckingham Palace. The Queen lives here, but she isn't here all the time.</p>

<p>институције и сл.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - упореде и опишу карактеристике места, користећи једноставнија језичка средства; - опишу места користећи једноставнија језичка средства (знаменитости, занимљивости и сл.); - разумеју појединачне и везане исказе који се односе на просторне односе и смер кретања; - питају и кажу где се нешто налази користећи једноставнија језичка средства; - затраже и у неколико везаних исказа саопште смер кретања; - разумеју и опишу искуство/догађај из прошлости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и реагују на предлоге и сугестије уз образложење; - саопште предлоге и сугестије; - разумеју једноставније исказе који се односе на планове за будућност; - у неколико везаних исказа саопште планове/договоре за будућност; - разумеју и поштују правила учтивих комуникација; - опишу значајније градове циљних култура и њихове знаменитости и занимљивости (Лондон, Њујорк); - опишу значајни историјски догађај циљних култура 	<p>описивање догађаја у прошлости;</p> <p>исказивање предлога и сугестија;</p> <p>изражавање будућних планова/договора.</p> <p>Test</p>	<p>The Olympics were in London in 2012. The stadium and the other buildings are amazing. The London Eye is the biggest wheel of its kind in the world. (The Past Simple Tense; The Present Simple Tense за изражавање чињеница); Excuse me. Is there a post office near here? How do we get to the post office, please? Go along this street. There's a supermarket on the right. Go past the supermarket and take the first turning on the left. You can't miss it. It's between the courthouse and the town hall – opposite the prison. (Егзистенцијално 'There', Императив, предлози за место, одређени и неодређени члан – првопоменути, другопоменути и уз имена институција); He walked along the bridge and nothing happened. He saw nobody. He looked everywhere. While he was sitting, somebody spoke to him. (The Past Simple Tense, The Past Continuous Tense за препричавање догађаја; неодређене заменице са some, any, no, every – something, anything, nothing, everything, someone, anyone, no one...); Shall we go and see 'Cyberspace' on Saturday? I can't. My grandparents are coming this weekend. What about Friday? That's not good for me. I'm playing football on Friday. (Shall we... за изражавање предлога и сугестија; The Present Continuous Tense за изражавање планова/договора у будућности. текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -препознају и именују појмове 	<p>6 Experiences</p> <p>Описивање искуства у</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре I've been in some plays at the theatre. I haven't been on TV</p>

<p>који се односе на тему;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније текстове који се односе на описивање искуства у прошлости; - размене информације у вези са искуствима из прошлости; - опишу у неколико везаних исказа своја и туђа искуства из прошлости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју краће и дуже исказе који се односе на жеље и амбиције; - изразе своје и туђе жеље и амбиције једноставнијим језичким средствима; - разумеју једноставније текстове који се односе на упозорења; - саопште упозорења; - разумеју текст о значајнијим историјским личностима из ВБ и опишу значајније историјске личности користећи једноставнија језичка средства. 	<p>прошлости;</p> <p>исказивање жеља и амбиција; исказивање упозорења;</p> <p>Test</p>	<p>or in a film, but I'd love to. Have you ever played golf? I've never played any sport. I've climbed Mount Everest twice in my life. Would you like a drink? No, thanks. I've just had one. Can I speak to Mellinda, please? Sorry, she's just gone out. (The Present Perfect Tense за изражавање искуства у недефинисаној прошлости до неког тренутка у садашњости, као и уз прилошке одредбе ever, never, just); I've won several races. Last week I was in the Country Championship. I didn't win the race because my car broke down. (The Present Perfect Tense и The Past Simple Tense разлике у употреби и значењу); I want to be an actress. I'd love to be on TV. (глаголи want и would love за изражавање жеља и амбиција); Never give your real address, date of birth or e-mail adress on the Internet. Don't open any attachments as they may contain a virus. Delete the e-mail immediately. (Императив); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју и реагују на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; - изразе основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју и реагују на савете, присуство/одсуство обавезе; - размене информације које се односе на савете, забране, 	<p>7 What's up?</p> <p>Исказивање потреба, осета и осећања; изрицање савета, забрана и обавеза; изражавање мишљења (слагања /неслагања).</p> <p>The second written work</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре I'm thirsty/hot/bored/tired. What's wrong? Have you got a headache? You shouldn't sit so close to the TV. You should sit back here in one of the armchairs. (Модални глагол should за давање савета); You look really tired. You don't have to stay here again tonight. We must catch those thieves. You mustn't touch that switch. (Глаголи must и don't have to за изрицање присуства / одсуства обавезе, глагол mustn't за изрицање забране); Wow! Sounds good! Oh, I see. Me, too. Shall we go? Oh, yes. That'll be great.</p>

присуство/одсуство обавезе; - саопште савете, забране, присуство/одсуство обавезе користећи одговарајућа језичка средства; -разумеју и формулишу исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање		
--	--	--

Кључни појмови: 1-introductions 2 -life stages, families, likes and dislikes, invitations 3 -space, places, will, offering help, intentions 4 - Natural disasters, houses 5 -places in a city, -body, -thing 6 - experiences, rubbish 7 - health problems, phrasal verbs, should/shouldn't

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: 1 Introduction		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (нпр. писма, мејлови итд.) ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе. ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.	ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2–3) саопштења, упутстава, молби који се односе на његове потребе и интересовања. ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама. ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције. ПСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).	ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ПСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и главне информације различитих врста текстова са интернета или других писаних медија који су у складу са узрастом и интересовањима ученика. ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.
Област: 2 My life		

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.</p> <p>ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче</p> <p>ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања</p> <p>ПСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику.</p>	<p>ПСТ.2.1.8. Разуме општи смисао и главне информације у краћим текстовима, различитих врста и једноставне садржине, са интернета или других писаних медија, о познатим и узрасно адекватним темама.</p> <p>ПСТ.2.1.9. Разуме општи смисао једноставних књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање.</p> <p>ПСТ.2.1.16. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање и једноставним језичким средствима даје кратко објашњење.</p>	<p>ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике за младе</p> <p>ПСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича</p> <p>ПСТ.3.1.19. Објашњава оно што не разуме, уме да тражи помоћ и да изрази мишљење/потребу расположивим језичким средствима.</p> <p>ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу.</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева</p>
	Област: 3 The future	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору (небеска тела, превозна средства)</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на планове у будућности</p> <p>ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику (небеска тела, превозна средства).</p> <p>ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о</p>	<p>ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2–3) саопштења, упутстава, молби који се односе на пружање помоћи.</p> <p>ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о плановима за будућност, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање.</p> <p>ПСТ.2.1.22. Саставља краће текстове о себи, својој будућности.</p>	<p>ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника (интервју).</p> <p>ПСТ.3.1.16. Течно и с лакоћом описује себе и околину и планове за будућност.</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (будућа времена, предлози), укључујући и најчешће изузетке.</p>

плновима за будућност и одговара на слична питања саговорника.		ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.
	Област: 4 Times and places	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору (природне катастрофе)</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на давање информација о томе шта су радили у једном тренутку у прошлости.</p> <p>ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче)</p> <p>ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику (природне катастрофе).</p>	<p>ПСТ.2.1.4. Разуме основни смисао и главне информације из радио и телевизијских емисија (Опасна ситуација, интервју са детективом Алеком)</p> <p>ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје свакодневне активности, искуства из прошлости користећи једноставна језичка средства.</p> <p>ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила (природне катастрофе, изрази који описују свакодневне радње).</p> <p>ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (прошло просто и трајно време).</p> <p>ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових изрза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба (колокације).</p>	<p>ПСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и може да издвоји главне информације из аутентичних подкаста, радио и телевизијских које слуша у смисленим целинама.</p> <p>ПСТ.3.1.17. Учествоује у неформалном и формалном разговору, поставља и одговара на неколико питања у низу на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама.</p> <p>ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (прошла времена).</p> <p>ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.</p> <p>ПСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.</p>
	Област: 5 Cities	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

<p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на описивање положаја.</p> <p>ПСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински, знаменитости Лондона, Њујорка).</p> <p>ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (иди право, скрени...).</p>	<p>ПСТ.2.1.7. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору), праћена визуелним елементима.</p> <p>ПСТ.2.1.23. Описује искуства, активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику.</p> <p>ПСТ.2.1.27. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације коју су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).</p>	<p>ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике (The tailor of Swaffham).</p> <p>ПСТ.3.1.26. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме.</p> <p>ПСТ.3.1.27. Резимира/парафразира одслушан или прочитан текст, пиу знаменитости градова Лондона и Њујорка.</p> <p>ПСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.</p>
	Област: 6. Experiences	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе (описивање досадашњих искустава).</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на тему (Јеси ли икада... Нисам никада...).</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о својим искуствима.</p> <p>ПСТ.1.2.3. Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава (fly in a balloon, do judo).</p> <p>ПСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и</p>	<p>ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује искуства из прошлости.</p> <p>ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (Present perfect/ Past simple).</p> <p>ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових изрза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности.</p> <p>ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности</p>	<p>ПСТ.3.1.15. Разуме и може да издвоји потребне информације из табела, графикона, информатора и сл.</p> <p>ПСТ.3.1.25. Прецизно описује искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику.</p> <p>ПСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету</p>

савремених личности циљних култура		
	Област: 6. What's up	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору које се односе на здравствене проблеме.</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на здравствене проблеме, давање савета.</p> <p>ПСТ.1.1.16. Пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења (гладан сам, уморан сам...)</p> <p>ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности (савети, забране).</p>	<p>ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење (Боли ме прст..).</p> <p>ПСТ.2.1.20. Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима (Морам да.. Не смем да...)</p> <p>ПСТ.2.1.17. Размењује основне информације о плановима и обавезама.</p> <p>ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (модалне и фразалне глаголе).</p>	<p>ПСТ.3.1.1. Разуме дуже низове саопштења, упутстава, молби итд. који се тичу његових потреба</p> <p>ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују Ashley's camera).</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.</p> <p>ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства</p>

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
6. Увод	3
7. Мој живот + тест	10
8. Будућност + тест	11
9. Време и места + писмени задатак	13
10. Градови + тест	12
11. Искуства+ тест	11
7. Шта се дешава? + писмени задатак	12
Укупно	72

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих, штампање материјала већим фонтом или коришћење телефона за преписивање садржаја презентације из Гугл учионице за слабовиде...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

1 Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Рад са подацима и информацијама; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција.

2 Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Рад са подацима и информацијама; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција

3 Комуникација; Одговоран однос према околини; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Рад са подацима; Дигитална компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Сарадња; Решавање проблема

4 Одговоран однос према околини; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Рад са подацима; Дигитална компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Сарадња; Решавање проблема; Комуникација

5 Одговоран однос према околини; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Рад са подацима; Дигитална компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Сарадња; Решавање проблема; Комуникација

6 Одговоран однос према здрављу; Одговоран однос према околини; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Рад са подацима; Дигитална компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Сарадња; Решавање проблема; Комуникација

7 Одговоран однос према здрављу; Одговоран однос према околини; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Рад са подацима; Дигитална компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Сарадња; Решавање проблема; Комуникација

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

- 1 -грађанско васпитање (правила учтиве комуникације)
- српски језик (садашње време).

2 - грађанско васпитање (саопштавање информација о себи и другима, породица у Британији и Србији), - српски језик (прошло време) - историја (опис историјске личности) - музичко (песма)
3 - српски језик (будуће време) - музичко (песма) - грађанско васпитање (нуђење помоћи/ прихватање или одбијање на прикладан начин)
4 - српски језик (прошло време) - географија (опис природних катастрофа, временске зоне, рачунање времена, положај и државе у Уједињеном Краљевству) - историја (кратка историја Велике Британије) - музичко (песма)
5 - географија (знаменитости Лондона и Њујорка) - књижевност (препричавање приче, извођење поуке) - српски језик (заменице, предлози) - песма (музичко)
6 - екологија (загађење) - историја (описивање познатих историјских личности из Британске историје) - музичко (песма)
7 - биологија (здравствени проблеми/ савети/ одговоран однос према окоolini) - музичко (песма) - грађанско (тумачење знакова/натписа на јавним местима)

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученици треба да савладају грађење и употребу времена, обично као припрема пред контролни/писмени задатак и додатно увежбају читање, значење речи у текстовима.	<ul style="list-style-type: none"> • Present tenses • Future tenses • Present perfect • Past tenses • Текстови: вежбање читања, разговор о тексту 	По потреби, обично као припрема пред контролни или писмени задатак (8 часова) Примењује се рад у паровима, писање, допуњавање реченица, индивидуални одговори, читање, слушање

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученик треба да разуме краћи наративни текст који чита или слуша и самостално га преприча; уради мање истраживачке радове на задату тему.	<ul style="list-style-type: none"> • Граматика: израда тестова (напредни ниво) • Читање и разговор о текстовима прилагођеним њиховом узрасту, интересовањима и нивоу 	Према интересовању ученика прилагођава се и динамика реализације, као рана припрема за такмичење .

	знања	
1	Unusual places in Serbia	
2	Theseus and the Minotaur	
3	The books I grew up with	
4	Cutty Sark	
5	World famous: Novak Doković	
6	Beauty and the Beast	

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др. Свакодневним бележењем ктивности ученика на часу у свеску евиденције наставника, реовност доношења домаћих и записивање у свеску на часу), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (на крају сваке теме, на крају полугодишта, године). Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа.

Ликовна култура

Назив предмета:	ЛИКОВНА КУЛТУРА
Циљ:	Циљ наставе и учења ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа
Разред:	Шести 6.
Годишњи фонд часова:	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - користи одабране информације као подстицај за стваралаки рад; - прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или апликативном програму - користи изражајна средства боја у ликовном раду и у свакодневном животу - обликује, самостално или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу - изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником - опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела - идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука - повезује карактеристичан експонат и одговарајући музеј - разматра са другима шта и како је учио и где та знања може применити. 	БОЈА	<p>Пигментна боја (хроматска и ахроматска боја, основне и изведене боје)</p> <p>Дејство боја (утисак који боја оставља на посматрача; топле и хладне боје; комплементарне боје)</p> <p>Светлост и боја (светлост као услов за опажање боје, разлике у опажању боја, валер, градијација и контраст)</p> <p>Примена боја (технике и средства: акварел, темпера, мозаик, витраж, апликативни програми...; изражајна својства боја у керамици, скулптури, графици, таписерији, дизајну обуће и одеће, индустријском дизајну...; примена у свакодневном животу ученика)</p> <p>Уметничко наслеђе (музеји и експонати)</p>
	КОМУНИКАЦИЈА	<p>Комуникативна улога уметности (теме, мотиви и поруке у визуелним уметностима, улога уметности у свакодневном животу).</p> <p>Уметничко наслеђе (уметност некад и сад)</p>
	ТЕКСТУРЕ	<p>Текстура (врсте текстура-тактилна и визуелна, текстуре у природи и уметничким делима, материјали и текстура, облик и текстура, линија и текстура, ритам и текстура)</p> <p>Уметничко наслеђе (грађевине, скулптуре, паркови)</p>
	УОБРАЗИЈА	<p>Стваралачка уобразиља (стварност и машта, значај маште, разноврсне информације као подстицај за стварање – снови, бајке, митови, легенде..)</p> <p>Уметничко наслеђе (необична уметничка остварења).</p>

	ПРОСТОР	Амбијент (елементи који чине амбијент – дизајн ентеријера атмосфера, корисници, утицај амбијента на расположење, активност и учење; обликовање школског простора; поставка изложбе)
--	---------	---

Кључни појмови: простор, боја, текстура

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ			
Област: БОЈА			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
<p>Ученик/ца:</p> <p>-ЛК1.1.1 разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике</p> <p>- ЛК1.1.2 влада појмовима:</p> <p>изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p> <p>-ЛК1.3.1. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима</p> <p>зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>- ЛК 2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности</p> <p>- ЛК2.1.2 образлаже свој рад и радове других</p> <p>одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p> <p>- ЛК2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>- ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео)</p> <p>- ЛК 3.2.3.користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других</p> <p>описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК3.2.1.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p> <p>- ЛК3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>-ЛК3.3.4.уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других</p> <p>разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.</p>
Област: КОМУНИКАЦИЈА			

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>- ЛК 1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање)</p> <p>-ЛК 1.3.1. описује свој ради ирадове других</p> <p>- ЛК 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима</p> <p>-ЛК 1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 2.1.1.познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности</p> <p>-ЛК 2.1.2. образлаже свој рад и радове других</p> <p>-ЛК 2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст</p> <p>-ЛК 2.3.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности</p> <p>-ЛК 3.2.3.користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик,комуникација...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других</p> <p>-ЛК 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности</p> <p>-ЛК 3.3.3.користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности</p> <p>-ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.1.1познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности</p> <p>- ЛК 3.2.2изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>-ЛК 3.2.4.уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других</p> <p>-ЛК 3.3.1.анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности</p> <p>-ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.</p>
Област: ТЕКСТУРЕ			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5

<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање)</p> <p>-ЛК 1.1.2.изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p> <p>-ЛК 1.3.1.описује свој ради и радове других</p> <p>-ЛК 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима</p> <p>-ЛК 1.3.4.зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности</p> <p>-ЛК 2.1.2.образлаже свој рад и радове других</p> <p>-ЛК 2.2.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p> <p>-ЛК 2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст.</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео)</p> <p>-ЛК 3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других</p> <p>- ЛК 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности.</p> <p>-ЛК 3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.2.1.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p> <p>- ЛК 3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>-ЛК 3.2.4.учава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других</p> <p>-ЛК 3.3.1.анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...)</p> <p>-ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.</p>
Област: УОБРАЗИЈА			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5

<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање)</p> <p>-ЛК 1.1.2.изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p> <p>-ЛК 1.3.1.описује свој ради и радове других</p> <p>-ЛК 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима</p> <p>-ЛК 1.3.4.зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности</p> <p>-ЛК 2.1.2.образлаже свој рад и радове других</p> <p>-ЛК 2.2.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p> <p>-ЛК 2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст.</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео)</p> <p>-ЛК 3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других</p> <p>- ЛК 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности.</p> <p>-ЛК 3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.2.1.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p> <p>- ЛК 3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>-ЛК 3.2.4.учава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других</p> <p>-ЛК 3.3.1.анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...)</p> <p>-ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.</p>
Област: ПРОСТОР			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5

<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање)</p> <p>-ЛК 1.1.2.изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p> <p>-ЛК 1.3.1.описује свој ради и радове других</p> <p>-ЛК 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима</p> <p>-ЛК 1.3.4.зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности</p> <p>-ЛК 2.1.2.образлаже свој рад и радове других</p> <p>-ЛК 2.2.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p> <p>-ЛК 2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст.</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео)</p> <p>-ЛК 3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других</p> <p>- ЛК 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности.</p> <p>-ЛК 3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.2.1.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p> <p>- ЛК 3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>-ЛК 3.2.4.учава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других</p> <p>-ЛК 3.3.1.анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...)</p> <p>-ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.</p>
---	---	--	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Р. Б.	НАСТАВНА ТЕМА/ОБЛАСТ	БРОЈ ЧАСОВА ПРЕМА ТИПУ ЧАСА			УКУПНО
		обрада	утврђивање	систематизација	

1.	БОЈА	9	5	2	16
2.	КОМУНИКАЦИЈА	2	2	1	5
3.	ТЕКСТУРЕ	2	3	1	6
4.	УОБРАЗИЈА	1	2	1	4
5.	ПРОСТОР	1	2	2	5
УКУПНО		15	14	7	36

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

У овој колони, назначити и начине прилагођавања рада појединим ученицима (инд, ИОП1,2 и 3)

вербални,
демонстративни,
практични рад и
радионица
херуистички
приступ,
истраживачки рад
ученика

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Предузимљивост, предузетништво; Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема; Сарадња; Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Техника и технологија; Историја; Географија; Музичка култура; Физика; Биологија; Веронаука
Српски језик и књижевност, Ликовна култура-4 и 5.разред

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Шта пратимо		Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време	
<p>Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;</p>	<p>Процењују се:</p> <p>-однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; -одржава прибор и радни простор; потписује радове; -чува радове у мапи...);</p> <p>--однос према себи (истражује информације; поставља питања, предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);</p> <p>-однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и</p>	<p>ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);</p>	<p>- Свакодневно бележење активности ученика на часу у педагошку евиденцију наставника</p> <p>- Усмено одговарање и естетско процењивање, анализа уметничких дела, педагошка авиденција наставника</p> <p>Редовност доношења прибора, педагошка авиденција наставника</p> <p>-Редовност доношења домаћег, педагошка евиденција наставника</p>	<p>За ангажовање и активност на часу + За практичан рад +5 За посвећеност раду + За јављање и тачан одговор + За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 За анализирање и естетско процењивање +5 Ко не учествује у раду и не зна одговор – Ко не доноси прибор -</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>
	<p>Учесталост по месецима</p>	<p>Пресек стања по тромесечју</p>	<p>Свеобухватност одговора Сналажење са разним техникама и материјалима Хоризонтално и</p>	<p>По потреби, бар једном у полугодишту</p>	

<p>да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);</p> <p>-разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме про- цес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);</p> <p>-повезивање (повезује и пореди познате и нове информаци- је, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);</p> <p>-оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; ори- гиналан је у односу на своје претходне радове...);</p> <p>-организација композиције (у складу са својом идејом при- мењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи,</p>	<p>утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);</p>	<p>- Практични радови, педагошка евиденција наставника</p>	<p>вертикално повезивање градива</p>		
			<p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), педагошка евиденција наставника</p>	<p>За три недоношења радова -1 у свеску</p> <p>Прегледање радова</p>	<p>Свакодне вно током године праћење/ пресек стања за тромесечје</p> <p>На крају наставне године</p>
		<p>ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);</p>	<p>Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), педагошка евиденција наставника</p> <p>-Сналажење и организација тематских изложби, учешће на</p>	<p>Оцењивање бројчаним оценама и описно (формативно и сумативно)</p>	<p>Након сваке теме</p>

	<p>пропорцијама, правцу, смеру...);</p> <p>-вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емо- ције...);</p> <p>-употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).</p>	<p>ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);</p>	<p>конкурсима педагошка евиденција наставника</p>	<p>Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)</p> <p>Степен знања и ангажованости свих чланова групе</p> <p>Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)</p>	По потреби
	<p>ученик који не остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и не испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, добија оцену недовољан (1);</p>	На крају школске године			
<p>Ангажовање ученика у настави.</p>	<p>Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави,</p>	<p>показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања(5)</p>	<p>Вођење евиденције од стране наставника о:</p> <p>-Броју јављања на часовима</p> <p>-Броју успешности у</p>	<p>-Све што је рађено на часу налази се у свескама</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним</p>	<p>-Пресек стања по тромесечјима</p>
	<p>показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања(4)</p>				
	<p>показује делимични степен</p>				

	сарадњу са другима	активности и ангажовања (3)	индивидуалном групном раду, раду у пару -Учешћу на конкурсима ,смотрема, активностима на нивоу школе и одељења -Несебичном пружању помоћи другим ученицима.	наставним и ваннаставним активностима (такмичења,тематске изложбе,сценографије, културне активности, израда паноа, кратко предавање,...)
		показује мањи степен активности и ангажовања (2)		
		не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)		

ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА СУ:

- однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);
- однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истражан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);
- однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);
- разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);
- повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);
- оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);
- организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);
- вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...);
- употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Самопроцена радова је вербална и писана. Најефикаснија је метода 3, 2, 1. Ученик сам припрема листић на коме уписује име, презиме, датум и назив рада. Затим кратко наводи: 3 ствари које сам научио на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио, 1 ствар која ми није јасна или питање које бих поставио. Када се разговара о ликовним делима, ученик пише: 3 речи којима бих описао дело, 2 ствари које ми се највише допадају на делу, 1 ствар коју не разумем. Када се разговара о уметнику: 3 ствари због којих је уметник значајан, 2 дела која ми се највише свиђају, 1 питање које бих поставио уметнику. Када се ученик ликовно изражава: 3 ствари о којима сам размишљао током рада, 2 ствари које ми се свиђају на мом раду, 1 ствар коју бих променио. Или: 3 речи којима бих описао свој рад, 2 разлога због којих је мој рад оригиналан, 1 ствар коју урадио другачије.

Музичка култура

Назив предмета:	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Циљ:	Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко

	мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.
Разред:	шести
Годишњи фонд часова:	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку и ренесанси; – опише улогу музике у средњовековној Србији; – уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе; – издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената; 	1. Човек и музика	<p><u>Средњи век:</u> <u>Ранохришћанска музика;</u> <u>Византијско певање;</u> <u>Грегоријански корал; Рани облици вишегласја – мотет;</u> <u>Световна музика средњег века: трубадури, трувери, минезенгери; Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији.</u> <u>Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику.</u> <u>Ренесанса:</u> Развој духовног и световног вишегласја; Мотет, миса, мадригал; Највећи представници ренесансне вокалне музике: Ђ. П. да Палестрина, О. ди Ласо. Инструментална музика ренесансе.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку; 	2. Музички инструменти	<p>Инструменти са диркама: оргуље, чембало, клавир, хармоника, челеста.</p> <p>Народни инструменти</p>

<ul style="list-style-type: none"> – опише разлику у начину добијања звука код инструмената са диркама; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; 		
<ul style="list-style-type: none"> – разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе; – коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте ; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе; – уочи сличности и разлике између православне и (римо)католичке духовне музике; – идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба; 	<p>3. Слушање музике</p>	<p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената.</p> <p>Слушање световне и духовне средњовековне и ренесансне музике.</p> <p>Слушање вокалних, вокално-иструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора.</p> <p>Слушање дела традиционалне народне музике.</p> <p>Слушање дела инспирисаних фолклором.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи; – примењује правилну технику певања; – примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; – развије координацију и моторику кроз свирање и покрет; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; 	<p>4. Извођење музике</p>	<p>Певање песама по слуху самостално и у групи;</p> <p>Певање песама из нотног текста солмизацијом;</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем;</p> <p>Певање песама у комбинацији са покретом;</p> <p>Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија</p>

<ul style="list-style-type: none"> – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; 		<p>и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста; Извођење дечијих, народних и уметничких игара;</p>
<ul style="list-style-type: none"> – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво. 	5. Музичко стваралаштво	<p>Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука; Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима; Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.</p>

Кључни појмови садржаја: СВЕТОВНА МУЗИКА, ДУХОВНА МУЗИКА, ВИШЕГЛАСЈЕ, НАРОДНА МУЗИЧКА ТРАДИЦИЈА, МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: 1. Човек и музика

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МК. 1.1.1. Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености</p> <p>МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско– стилских периода - народног стваралаштва Ученик уме да анализира повезаност:</p>	<p>МК. 2.1.2. Ученик уме да препозна структуре и драматургије одређеног музичког жанра</p> <p>МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота</p>	<p>МК. 3.1.2. Ученик уме да разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора</p> <p>МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд</p> <p>МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту</p>
Област: 2. Музички инструменти		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МК. 1.1.1. Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености</p> <p>МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност:</p>	<p>Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу</p>	<p>МК. 3.1.1. Ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела</p> <p>МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд</p>
Област: 3. Слушање музике		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МК. 1.2.1. Ученик уме да именује музичке изражајне елементе</p> <p>МК. 1.2.2. именује извођачки састав</p> <p>МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор</p>	<p>МК. 2.2.1. Ученик уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената</p> <p>МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра</p>	<p>Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:</p> <p>МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера</p> <p>МК. 3.2.2. жанровским и историјско– стилским контекстом звучног примера</p> <p>МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>
Област: 4. Извођење музике		
Основни ниво		Напредни ниво

МК. 1.3.1. Ученик уме да пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту		МК. 3.3.1. Ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.
	Област: 5. Музичко стваралаштво	
Основни ниво		Напредни ниво
Ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.		Ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област	Број часова
1. Човек и музика	6 (6 обр.)
2. Музички инструменти	4 (2 обр и 2 утврђ.)
3. Слушање музике	18 (14обр. + 4утврђ.)
4. Извођење музике	8 (4 обрада . + 4утврђ)
5. Музичко стваралаштво	1

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Користити методе/технике и облике рада које активирају ученике да буду самосталнији у раду: анализа музичких примера, фотографија, ППТ, видео материјала. Инсистирање на корелацији са

другим предметима: историја, ликовна култура, географија. Коришћење ЛОГОС-овог е уџбеника: видео и аудио записи, квизови, ППТ.

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: видео и звучниј записа, фотографија, ППТ, доступне ИКТ апликације. Користити претходна знања ученика. Повезати са историјским контекстом. Коришћење ЛОГОС-овог еуџбеника.

Основни методски приступ је од звука ка теорији. Јасно формулисати упутства како би ученици знали на шта да усмере пажњу приликом слушања. Постепено проширивати опажајни капацитет код ученика усмеравајући их на специфичности музичког дела пре слушања. Ученичка знања из различитих области повезати и ставити у функцију разумевања дела, подстичући креативност и критичко мишљење. Користити илустрације, ППТ и ИКТ када је могуће. Подстићи ученике на изношење свог мишљења уз аргументовано образлагање.

Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике за самостални рад, рад у пару или групи. Кроз одговарајуће примере музичких вежби и композиција обрадити елементе музичке писмености. Обратити пажњу на правилно дисање, положај тела и дикцију. Узети у обзир гласовне могућности ученика. За инструментално музицирање користити ритмичке и мелодијске инструменте. Могу се користити нотни примери који су солмизацијом обрађени. Примељивати принцип активног учешћа ученика на часу. Коришћење аудио или видео снимака или матрица када је могуће. Посета концерта, у складу са могућностима.

Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике на музичко стваралаштво, самостално, групно и у пару. Користити корелацију са ликовном културом. Креативна употреба мултимедија: ППТ, ИКТ, аудио и видео снимци, мобилни телефони.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ

- Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ

- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (културно-уметничке акције).

ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

- Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, језичка култура у уметничком и у неуметничком домену (свакодневни говор у приватном и јавном животу, електронским и штампаним медијима, дизајну и другим видовима комуникације...), научно мишљење, друштвени односи, друштво и појаве у друштву.
- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила која припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

КОМУНИКАЦИЈА

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, путем интернета, итд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ

- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- Спознаје везу између квалитета животне средине и квалитета свог живота и разуме да се његова добробит и добробит заједнице и друштва огледа и у квалитету и одрживости његове околине.

ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ

- Бира стил живота и навике, имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

ПРЕДУЗИМЉИВОСТ И ОРИЈЕНТАЦИЈА КА ПРЕДУЗЕТНИШТВУ

- Прилагођава се друштвеним и економским променама, усмерен је на развој нових вештина, које примењује у практичном раду; суочава се са неизвесностима на иницијативан и предузимљив начин.
- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију.
- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју,

представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге.

- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи CV и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.
- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

РАД С ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА

- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/информацију од њиховог тумачења.
- Користи податке из различитих извора и начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.
- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.
- Селектује, обрађује наводећи извор и аутора, чува и презентује податке у различитим форматима, укључујући и ИКТ.
- Разликује јавне и приватне податке и користи основна правила чувања приватности података.

РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор изво

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Садржаји музичке културе редовно се могу везивати са готово свим областима, предметима. Тамо где садржаји програма и наставе дозвољавају временом ће се постигнути тематско повезивање на посебним часовима. Тамо где то није могуће успоставиће се вертикална корелација активирањем претходно стечених знања.

Српски језик- народне лирске песме, поезија;

Историја- историја музике која је увек уско повезана са значајним догађајима;

Математика - разломци, сабирање, одузимање ;

Енглески- учење имена нота абecedом где повезивањем стварају одговарајуће речи на енглеском, обрада песама на енглеском језику;

Француски - учење имена нота абecedом где повезивањем стварају одговарајуће речи на енглеском, обрада песама на енглеском језику;

Физика- простирање звука, његова фреквенција и утицај на околину и живи свет;

Ликовно - Естетски доживљај једног уметничког дела кроз музику. Посматрајући слику, скулптуру. Повезивњем та два елемента.

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА ХОР		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Намењена ученицима посебних музичких способности и вештина који додатно желе да прошире своја знања и доживљај музике кроз извођаштво.	слушање и обрада песама по нотном тексту или слуху; свирање инструментима или својим телом; припрема ученика са сценски наступ	Хор се реализује током читаве школске године, два пута недељно. Поред обучавања ученика у певању ради са на њиховом уметничком изразу и самопоуздању које се гради временом. Концерт на крају полугодишта представља на неки начин круну њиховог рада и учешћа. Ученици добијају прилику да се истакну и покажу шта умеју и знају.

Настава музичке културе подразумева учешће свих ученика, а не само оних који имају музичке предиспозиције. Како је предмет *музичка култура* синтеза вештина и знања, полазна тачка у процесу оцењивања треба да буду индивидуалне музичке способности и ниво претходног знања сваког ученика. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су ниво његових постигнућа у односу на дефинисане исходе као и рад, степен ангажованости, кооперативност, интересовање, став, умешност и креативност. Тако се у настави *музичке културе* за исте васпитно-образовне задатке могу добити различите оцене, као и за различите резултате исте оцене, због тога што се конкретни резултати упоређују са индивидуалним ученичким могућностима.

Начин провере и оцена треба да подстичу ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичких активности. Главни критеријум за процес праћења и процењивања је *начин ученичке партиципације у музичком догађају*, односно да ли је у стању да прати музичко дело при слушању и како односно, да ли и како изводи и ствара музику користећи постојеће знање.

У зависности од области и теме, постигнућа ученика се могу оценити усменом провером, краћим писаним проверама (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања. Поред ових традиционалних начина оцењивања, треба користити и друге начине оцењивања као што су:

допринос ученика за време групног рада,

израда креативних задатака на одређену тему,

рад на пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе),

специфичне вештине.

У процесу вредновања резултата учења наставник треба да буде фокусиран на ученичку мотивацију и ставове у односу на извођење и стваралаштво, способност концентрације, квалитета перцепције и начин размишљања приликом слушања, као и примену тероетског знања у музицирању.

Наставник треба да мотивише ученика на даљи развој, тако да ученик осети да је кроз процес вредновања виђен и подржан, као и да има оријентацију где се налази у процесу развоја у оквиру музике и музичког изражавања. Важно је укључити самог ученика у овај процес у смислу дијалога и узајамног разумевања у вези са тим шта ученик осећа као препреке (вољне и невољне) у свом развоју, као и на које начине се, *из ученикове перспективе*, оне могу пребродити.

Када је у питању вредновање области Музичко стваралаштво, оно треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање, педагошки оправдане.

Узимајући у обзир циљ предмета неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање остварености исхода. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања. Диктате не треба практиковати, ни задавати.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити.

Када је у питању вредновање области Музичко стваралаштво, оно треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање, педагошки оправдане.

Узимајући у обзир циљ предмета неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање остварености исхода. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања. Диктате не треба практиковати, ни задавати.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити

Назив предмета:	ИСТОРИЈА
Циљ:	Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.
Разред:	шести
Годишњи фонд часова:	72 часа

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1. Основи проучавања прошлости	2	1	3
2. Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	11	9	20
3. Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку	17	14	29
4. Европа, свет и српске земље у раном новом веку	11	9	20
Укупно (све од 1. до 4.)	41	31	72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; – пореди историјске појаве; – наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у раном средњем веку; – на основу датих примера, изводи закључак о	Основи проучавања прошлости	Основне одлике периода средњег века и новог века (појмови средњи век, нови век, преиндустријско доба, хронолошки и просторни оквири). Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност
	Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем	Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи (германска и словенска племена, Бугари, Мађари, Викинзи). Најзначајније државе раног

<p>повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава);</p> <p>– сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;</p> <p>– приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена;</p>	<p>веку</p>	<p>средњег века (Франачка држава, Византијско царство, Арабљани). Религија у раном средњем веку (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам) Феудално друштво (структура, друштвене категорије, вазални односи).</p> <p>Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености).</p> <p>Истакнуте личности: Јустинијан, Карло</p>
<p>– на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у раном средњем веку ;</p> <p>– идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег века;</p> <p>– изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице;</p> <p>– пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у раном средњем веку ;</p> <p>– разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у раном средњем веку;</p>	<p>Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку</p>	<p>Државно уређење (типови европских монархија; република). Сусрети и прожимања цивилизација и народа (хришћанство, ислам, јудаизам, Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путовања – Марко Поло, Ибн Батута и др). Српске земље и суседи (краљевина и царство, деспотовина, аутокефална црква, односи са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи).</p> <p>Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга).</p> <p>Опште одлике средњовековне културе (верски карактер културе, витешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци; писана и визуелна култура код Срба, легенде – Косовска, о краљу Артуру...).</p> <p>Истакнуте личности: Фридрих Барбароса Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар</p>
<p>– на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних</p>	<p>Европа, свет и српске земље у раном новом веку</p>	<p>Прединдустријско доба (хронолошки оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова – примери</p>

<p>личности;</p> <ul style="list-style-type: none"> – идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем веку; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина раног средњег века у савременом користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања 		<p>Фиренце, Венеције, Антверпена...).</p> <p>Велика географска открића и колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама – Северна и Јужна Америка, Индија Африка, Кина, Јапан, Аустралија; последице). Опште одлике културе раног новог века (основна обележја хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао, промене у свакодневном животу, обичаји и веровања...). Реформација и противреформација (узроци, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови)</p>

Кључни појмови садржаја: Немањићи, Лазаревићи, Бранковићи, прожимање цивилизација и култура, Крсташки ратови, османска освајања на Балкану хуманизам и ренесанса, географска открића, научна открића и технички проналасци, сеобе

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Основи проучавања прошлости		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

<p>ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице</p> <p>ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода</p> <p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.5. уме да одреди ком историјском периоду припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p>		
Област: Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p>	<p>ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</p> <p>ИС.2.2.1. уме да закључи о ком догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора</p> <p>ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора</p>	<p>ИС 3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије</p> <p>ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости</p>

<p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p>		
<p>Област: Европа, свет и српске земље у раном новом веку</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је</p>	<p>ИС.2.2.1. уме да закључи о ком догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора</p> <p>ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора</p>	<p>ИС 3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије</p> <p>ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости</p>

наведена легенда		
Област: Европа, свет и српске земље у раном новом веку		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p>	<p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</p> <p>ИС 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</p> <p>ИС 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</p>	<p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)</p> <p>ИС 3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
Основи проучавања прошлости	Комбиновање различитихврста дидактичког материјала: илустрација,шема, графикона, ППТ Посета локалном музеју икултурно-историјским споменицима		
Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	Користити методе/технике иоблике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора,различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава;израда шема и др. Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитихврста дидактичког материјала:карикатура, илустрација, табела, ППТ, питања	монолошка; • дијалошка; • монолошко-дијалошка; • илустративно-демонстративна метода; • метода самосталног рада ученика; • текст-метода; • метода писаних историјских радова – семинари	
Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку	Припремање наставника зачасове, водећи рачуна о особеностима одељењаКористити разноврсне технике/методе и обликерада Обезбеђивање корелацијеса сродним предметима: Коришћење историјскихтекстова и њихова анализа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура,илустрација (пирамиде, хијероглифи, клинасто,алфавет, шеме друштвене лествице,питања, ППТ, видеозаписа Упућивање ученика накоришћење додатне литературе, интернета,, ради израде паноа, кратких записа,кратких излагања Постављање ученика у различите ситуације	монолошка; • дијалошка; • монолошко-дијалошка; • илустративно-демонстративна метода; • метода самосталног рада ученика; • текст-метода; • метода писаних историјских радова – семинари	

Европа, свет и српске земље у раном новом веку	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења. Користити разноврсне технике/методе и облике рада. Обезбеђивање корелације са сродним предметима:</p> <p>Коришћење историјских текстова и њихова анализа (Хомер-Илијада, Херодот Грчко-персијски ратови, битка на Термопилском кланцу, опис битака Александра Македонског, Аријан). Стално коришћење историјске карте и историјског атласа</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шеме друштвене лествице, питања, ППТ, видео-записа</p> <p>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде панорама, кратких записа кратких излагања</p>	<p>монолошка;</p> <ul style="list-style-type: none"> • дијалогска; • монолошко-дијалогска; • илустративно-демонстративна метода; • метода самосталног рада ученика; • текст-метода; • метода писаних историјских радова – семинари 	
--	---	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

- Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
- Праћењем постигнућа ученика, усменим и писменим проверама степена усвојености знања;
- Иницијални тест, причање, препричавање, читање, домаћи задаци контролне вежбе, провера од 15 мин., аутодиктат, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима. тестови по нивоима образовних стандарда.
- Бележењем постигнућа ученика оценом;
- Критеријуми оцењивања према Правилнику оцењивања;
- Свеске ученика и њихови практични радови;
- Свакодневне белешке током године.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик: компетенције за учење, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Географија, ликовна култура, музичка култура, верска настава, грађанско васпитање

Географија

Назив предмета:	ГЕОГРАФИЈА
Циљ:	<ul style="list-style-type: none"> • упознавању и разумевању појава и процеса у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу, • разумевању узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу, • картографској писмености и коришћењу географске карте у свакодневном животу , • развоју географског мишљења заснованог на повезаности и међуусловљености географских појава и прцеса у простору и времену • разумевању потреба очувања, унапређења и заштите Земљиних сфера и комплексне географске средине у којој егзистира и човек, • упознавању основних географских одлика Европе, њених регија и држава, • упознавању са комплементарношћуи регионалним разликама планетарног света, • развијању ставова о превентиви, заштити, унапређењу животне средине, • развијању толеранције, постојања и припадности мултиетничком , мултијезичком и мултикултурном свету, • развијању способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање.
Разред:	Шести
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
Успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката ,појава и процеса	Друштво и географија	Друштвена географија, предмет проучавања и подела.
Одређује математичко географски положај на Земљи -Анализира чита и тумачи	Географска карта	Географска/картографска мрежа Географска ширина и географска дужина, часовне зоне

<p>општегеографске и тематске карте</p> <p>- Оријентише се у простору користећи компасм географску карту и сателитске навигационе карте</p>		<p>Појам карте и њен развој кроз историју</p> <p>Елементи карте (математички, географски и допунски)</p> <p>Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти</p> <p>Подела карата према садржају и величини размера</p> <p>Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи</p>
<p>Доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора</p> <p>-Анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србијем европе и света</p> <p>-Анализира различита обележја светског становништва и развија светс о солидарности између припадника различитих социјалних и етничких културних група</p>	<p>Становништво</p>	<p>Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву</p> <p>Број и распоред становништва на Земљи</p> <p>Природно кретање становништва</p> <p>Миграције становништва</p> <p>Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске</p> <p>Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету</p>
<p>-Анализира географски положај насеља</p> <p>-Објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету</p> <p>- Доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима</p>	<p>Насеља</p>	<p>Појам и настанак првих насеља</p> <p>Положај и географски размештај насеља</p> <p>Величина и функције насеља</p> <p>Типови насеља</p> <p>Урбанизација</p> <p>Град – унутрашња структура и односи са околним простором</p> <p>Село и рурални процеси</p>
<p>уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности</p> <p>- доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине</p>	<p>Привреда</p>	<p>Привреда, привредне делатности и сектори привреде</p> <p>Пољопривреда и географски простор</p> <p>Индустрија и географски простор</p> <p>Саобраћај, туризам и географски простор</p> <p>Ванпривредне делатности</p> <p>Развијени и неразвијени региони и</p>

		државе и савремени геоекономски односи у свету Концепт одрживог развоја
-Вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету -Ојасни политичко географску структуру државе - представи процесе који су довели до формирања савремене политичко географске карте света	Држава и интеграциони процеси	Појам и настанак првих држава Географски положај државе Величина и компактност територије државе Појам и функција државних граница Главни град Облик владавине Политичкогеографска карта Европе после Другог светског рата Политичкогеографска карта света после Другог светског рата Територијални интегритет и спорови Интеграциони процеси
-објасни како се издвајају географске регије-илустрирајте уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе	Географске регије	Географске регије и регионална географија Положај и границе Европе Природне карактеристике Европе Становништво Европе Насеља Европе Привреда Европе Географске регије Европе

Кључни појмови: друштвена географија, географија становништва, географија насеља, политичка географија, економска географија, географска мрежа, картографска мрежа, паралеле, екватор, меридијани, гринич, географска ширина, географска дужина, географске координате, часовне зоне, датумска граница, географска карта, картографија, дигитална картографија, географски информациони системи, математички елементи карте, рам карте, размер карте, размерник, географски елементи карте, картографски знаци, легенда, апсолутна надморска висина, релативна висина, топоними, изохипсе, изобате, тематска карта, топографска карта, екумена, анекумена, попис становништва, демографска експлозија, густина насељености, наталитет, морталитет, природни прираштај, бела куга, миграције становништва, узроци миграција, емиграција, имиграција, миграциони салдо, егзодус, одлив мозгова, биолошка структура становништва, старосна структура становништва, полна структура становништва, полно-сатосна пирамида, људска раса, европедна раса, монголоидна раса, негроидна раса, мелези, нација, језичке породице, светски језици, религијска припадност, економска и образовна структура, насеље, село, град, урбанизација, деаграризација, унутрашња структура града, функције града однос града са околином, урбанизација, сламови, субурбанизација, агломерација, конурбација, мегалополис, села разбијеног типа, села збијеног типа, пољопривреда, земљорадња, индустрија, индустријска револуција, саобраћај, туризам, кварталне делатности, образовање, здравство, култура, развијени региони, неразвијени региони, мултинационалне компаније, глобални градови, глобализација, величина територије државе, облик територије, енклава, ексклава, државне гарнице, природне

границе, вештачке границе, неетничке границе, функције граница, главни град, европски тип главног града, амерички тип главног града, облик владавине, монархије, републике, колонијализа, деколонизација, неоколонијализам, територијални интегритет, интеграциони процеси, Организација уједињених нација, Европска унија, географска регија, регионализација, регионална географија, Европа, Стари свет, Нови свет, Евроазија, Границе Европе, Северно море, Балтичко море, скандинавско, Балканско, Пиринејско полуострво Средоземно море, Црно море, Руска плоча, раседне планине Урал. Веначне планине, Алпи, Вулкани, Етна, Голфска струја, средоземна клима, атлантска клима, континентална клима, субполарна клима, тундра, тајга, слив Северног мора, Слив Црног мора, слив Атлантског океана, Дунав, Волга, Словени, Германи, Романи, Балтички народи, келти, угро-финци, римокатоличка вера, праославље, протестантизам, јудаизам, Јужна Европа, Средња Европа, Западна Европа, Северна Европа, Источна Европа

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Друшво и географија		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта)</p>	<p>ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом</p>	<p>ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање</p>
Област: Географска карта		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања</p> <p>ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта)</p>	<p>ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве,</p>	<p>ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p>

ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом	
Област: Становништво		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
Област: Насеља		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
Област: Привреда		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава привредне гране и привредне делатности	ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
Област: Држава и интеграциони процеси		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

ГЕ. 1.3.3. дефинише појам државе	ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)	ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије
Област: Географске регије		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом	ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Друштво и географија	2
Географска карта	12
Становништво	9
Насеља	8
Привреда	18
Држава и интеграциони процеси	10
Географске регије	13

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

- Монолошка метода
- Дијалошка метода
- Индивидуална метода
- Текст метода
- Рад у пару и групи
- Усмене и писмене вежбе и провере
- Израда речника непознатих појмова
- Израда табела
- Израда мапа ума
- Примена атласа ,карте и глобуса
- Филм

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Друштво и географија	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенциј Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција
Географска карта	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенциј Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција
Становништво	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација

	<p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенциј</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>
Насеља	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенциј</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>
Привреда	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенциј</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>
Држава и интеграциони процеси	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенциј</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>
Географске регије	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенциј</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p>

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Друштво и географија	<p>Географија 5. и 6. разред (унутар предмета))</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p>
-----------------------------	---

	<p>Историја Развој српске државе кроз векове и држава Јужних Словена</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи ,карте, графикони,табеле и мапе ума)</p> <p>Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>
Географска карта	<p>Географија 5и. 6. разред (унутар предмета))</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи ,карте, графикони,табеле и мапе ума)</p> <p>Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>
Становништво	<p>Географија 5.и 6. (унутар предмета))</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Историја -Развој српске државе кроз векове и држава Јужних Словена</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи ,карте, графикони,табеле и мапе ума)</p> <p>Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>
Насеља	<p>Географија 5. и 6. разред (унутар предмета))</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Историја Историја (Срби и њихова прошлост на Балканском полуострву)Развој српске државе кроз векове и држава Јужних Словена</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи ,карте, графикони,табеле и мапе ума)</p> <p>Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>
Привреда	<p>Географија 5.и 6. разред (унутар предмета))</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи ,карте, графикони,табеле и мапе ума)</p> <p>Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>

Држава и интеграциони процеси	<p>Географија 5. и 6. разред (унутар предмета))</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Историја (Срби и њихова прошлост на Балканском полуострву)Развој српске државе кроз векове и држава Јужних Словена</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи ,карте, графикони,табеле и мапе ума)</p> <p>Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>
Географске регије	<p>Географија 5. и 6. разред (унутар предмета))</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Историја Велика соеба народа</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи ,карте, графикони,табеле и мапе ума)</p> <p>Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.</p>	<p>Географска карта</p> <p>Становништво</p> <p>Насеља</p> <p>Привреда</p> <p>Држава и интеграциони процеси</p> <p>Географске регије</p>	<p>индивидуални рад</p> <p>-фронтални рад</p> <p>-рад у групама</p> <p>-према потребама појединца</p> <p>-једном седмично</p>
<p>Број часова појединих садржаја подложен је промени, у циљу сагледавања потреба ученика</p>		

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
	<p>Друштво и географија</p>	

Додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу интересовања ученика за такмичења).	Географска карта	Разговор -демонстрација - метода читања -метода писања -графички радови –проблем Оспособљавање за учење повезивање, упоређивање, демонстрацију Посматрање, праћење ангажовања ученика; Продукти ученикових активности
	Становништво	
	Насеља	
	Привреда	
	Држава и интеграциони процеси	
	Географске регије	

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Ученик се из предмета ГЕОГРАФИЈА оцењује најмање два пута у полугодишту у петом разреду а четири пута у полугодишту у шестом, седмом и осмом разреду.

Бројчаном оценом изражава се:- степен остварености прописаних стандарда- ангажовање ученика у настави

• **ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ**- обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи.

Наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за предмет. Резултат иницијалног процењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

У току полугодишта ученици од 5. до 8. разреда се из Географије оцењују на три начина: 1)

Усмено 2) Писмено 3) На основу **активности на часу** (слободна наставникова процена о раду ученика током једног полугодишта/школске године). Ученик може бити оцењен током сваког дела часа (уводног, главног и завршног) и на свим типовима часа (обрада, утврђивање и систематизација). Оцена је јавна са образложењем и препоруком за даљи рад. Оцена се бележи у педагошку свеску и уноси у дневник.

• **УСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** - обавља се у току оба полугодишта. Најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика. Начини оцењивања: дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји...

• **ПИСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** - обавља се у току оба полугодишта. Ученик ће имати најмање једну оцену (у полугодишту) на контролном задатку дужем од 15 минута. Писмени одговор изводиће се према унапред утврђеном плану који ће бити истакнут на сајту школе. Оцене су јавне, ученик има увид у свој рад. Тестови дужи од 15 минута су најављени, оцена се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере. Реализује се на крају наставне области, а према плану предметног наставника. Тест у трајању до 15 минута

обавља се без најаве, оцена се не уписује у дневник, а спроводи се ради утврђивања остварености циља часа и савладаности дела реализованих садржаја.

Тест се вреднује кроз проценте– бодове:

Одличан(5)86-100%; Врло добар(4) 70-85 %; Добар(3)50-69 %; Довољан(2)30-49 %
Недовољан(1)0-29 %

Скала може да варира у зависности од постигнућа ученика, али не више од 5%.

ПРОВЕРА КАРТОГРАФСКЕ ПИСМЕНОСТИ може бити остварена усменим и писменим путем (неме карте).

•**АКТИВНОСТ на часу:** Активност ученика прати се и вреднује континуирано током наставног процеса. Елементи формативног оцењивања чине (по правилу у педагошкој евиденцији): усмени одговори, писмене провере до петнаест минута, ангажовање, степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, успешност у групном раду, практичан рад, излагања и представљања изложби радова, пп презентација, резултата истраживања, плаката/паноа, модела, цртежа, графикона, табела, постера, збирке одабраних ученикових продуката рада - портфолија, у складу са програмом географије, домаћи задаци, однос према раду, писање есеја, учешћа у дебати и дискусији, сарадња у тиму, комуникација у тиму, показивање иницијативе, заинтересованост,...као и учешће на општинском, окружном или републичком такмичењу и учешће на националним и међународним такмичењима.

Практични рад, пројекат је индивидуални или групни облик рада на одређену тему. Рад у групи подразумева тимски рад ученика, ангажованост, размену, повезивање и примену идеја има за циљ: самостално прикупљање и критички одабир информација; решавање проблема; доношење одлука; планирање и поштовање рокова; самостално учење; рад у групи; сарадња; критички однос према властитом и туђем раду. Наставник јасно дефинише и упознаје ученике са елементима за вредновање пројекта, групног рада и индивидуалног рада у оквиру групе.

Рад на пројекту оцењује се кроз вредновање активности и ангажовања током рада на пројекту, знања које је ученик стекао и применио у раду, продукт пројекта и излагање резултата рада.

Прати се његово залагање, труд, постигнуће, напредак, активно учествовање пре заокруживања формативне оцене у сумативну. Наставник повремено прегледа ученичке радове, школску (радну) свеску (садржај свеске, уредност, цртеже, додатне текстове) и може их оценити и уписати у педагошку евиденцију.

Подаци као што су степен самосталности у раду, креативност, степен ангажовања, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и други подаци о ученику битни за праћење, бележе се у педагошку свеску. У закључну оцену за крај полугодишта/школске год. могу да уђу и остале активности и интересовања ученика, његова залагања, прикази занимљивих текстова из научно-популарне литературе, редован долазак на часове додатне и допунске наставе, припремне наставе...Оцена из активности позитивно утиче на мотивацију ученика, а може бити од значаја и за општи успех ученика у његову корист.

Врста, ниво и обим знања и ангажовање ученика оцењују се тако да оцену:

У **ШЕСТОМ** разреду:

Одличан (5) добија ученик који у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у

потпуности критички расуђује, показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

- **област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ:** доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте. - **област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА:** објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља, објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности, вреднују алтернативе за одрживи развој усвојој локалној средини, Србији, Европи и свету, представља процесе који судовели до формирања савремене политичко-географске карте света - **област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:** објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије.

Врло добар (4) добија ученик који у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

- **област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ:** разуме просторне (топографске) и каузалне везе географских чињеница - објеката, појава, процеса и углавном самостално доноси закључке о њиховом односу на основу анализе географске карте.

- **област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА:** описује утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља, познаје утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности, разуме алтернативе за одрживи развој усвојој локалној средини, Србији, Европи и свету, описује процесе који судовели до формирања савремене политичко-географске карте света, углавном се самостално сналази на географској карти. - **област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:** познаје географске везе (просторне и каузалне, директне индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије, илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.

Добар (3) добија ученик који у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

- **област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ:** одређује стране света у простору и на географској карти, одређује положај места и тачака на географској карти, препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом, приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом.

- **област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА:** разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва, именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст) - **област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:** описује природне и друштвене одлике Европског континента и наводи његове географске регије.

Довољан (2) добија ученик који препознаје њихове основне одлике знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

- **област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ:** разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања, наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта), препознаје и чита географске и допунске елементе карте.

област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА: познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред, дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране - **област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:** препознаје основне природне и друштвене одлике Континента Европа.

Недовољан (1) добија ученик који нема познавање основних појмова из картографије, области друштвене географије и регионалне географије (Европа). Знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жењу за напредовањем ангажовањем као ни интересовање за учешће у активностима.

Оцењивање постигнућа ученика по ИОП-у

Ученик коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се на основу ангажовања и степена остварености циљева и посебних стандарда постигнућа у току савладавања индивидуалног образовног плана, на начин који узима у обзир његове језичке, моторичке и чулне могућности **(ИОП1,ИОП2)**

Ученик који стиче образовање и васпитање по прилагођеним стандардима постигнућа, оцењује се на основу његовог ангажовања и степена остварености циљева и прилагођених стандарда постигнућа.

Ученик са изузетним способностима ИОП3 који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин, применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу праћења остваривања прописаних циљева, општих и посебних стандарда постигнућа и ангажовања. Ученик који се образује по ИОП-у оцењује се на начин и према исходима планираним ИОП-ом, а у складу са посебним законом:

- оцену **одличан (5)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања;

- оцену **врлодобар (4)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања;

- оцену **добар (3)** добија ученик који остварује напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика и помоћ наставника;

- оцену **довољан (2)** добија ученик који остварује минималан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз значајну помоћ наставника и ангажовање ученика;

Ученику који стиче образовање и васпитање по индивидуалном образовном плану, а не достиже захтеве по прилагођеним стандардима постигнућа ревидира се индивидуални образовни план. **Закључна оцена** утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године. Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине.

Математика

Назив предмета:	МАТЕМАТИКА	
Циљ:	Циљ наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмомо и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.	
Разред:	шести	
Годишњи фонд часова:	144	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе и рационалне бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису); - одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност рационалног броја; - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; - примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; - прикаже податке и зависност 	ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	<p>Скуп целих бројева (Z). Супротан број. Апсолутна вредност целог броја.</p> <p>Приказ целих бројева на бројевној правој.</p> <p>Упоредивање целих бројева.</p> <p>Основне рачунске операције у скупу Z и њихова својства.</p> <p>Изрази са целим бројевима.</p>
	РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	<p>Први део:</p> <p>Скуп рационалних бројева. Супротан број.</p> <p>Апсолутна вредност рационалног броја.</p> <p>Приказ рационалних бројева на бројевној правој.</p> <p>Упоредивање рационалних бројева.</p> <p>Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства</p>

<p>између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм);</p> <ul style="list-style-type: none"> - тумачи податке приказане табелом и графички; - класификује троуглове односно четвороуглове на основу њихових својстава; - конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; - уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; - утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; - конструише троугао, паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице и углови троуглова и четвороуглова и дијагонала четвороугла); - примени својства троуглова и четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима; - сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; - одреди центар описане и уписане кружнице троугла; - примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима; - израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или разложиву једнакост. 		<p>Изрази са рационалним бројевима Једначине и неједначине: $ax+b=c$; $ax+b \leq c$; $ax+b < c$; $ax+b \geq c$; $ax+b > c$; ($a, b, c \in \mathbb{Q}, a \neq 0$)</p> <p>Други део: Координатни систем. Приказ података у координатном систему. Приказ зависности међу величинама. Размера, пропорције и проценти Обрнута пропорционалност.</p>
	<p>ТРОУГАО</p>	<p>Први део: Појам троугла. Обим троугла. Једнакокраки и једнакостранични троуглови. Висина троугла.</p> <p>Углови троугла. Збир углова троуглова. Врсте троуглова према угловима.</p> <p>Односи између страница и углова троугла. Једнакост троугла. Конструкције неких углова ($60^\circ, 120^\circ, 30^\circ, 45^\circ, 75^\circ, 135^\circ$)</p> <p>Други део: Основне конструкције троуглова. Појам подударности и ставови подударности. Централна симетрија и подударност. Осна симетрија и подударност. Центар описане и уписане кружнице троугла.</p>
	<p>ЧЕТВОРОУГАО</p>	<p>Четвороугао. Углови четвороугла. Збир углова четвороугла. Паралелограм. Особине паралелограма. Услови да четвороугао буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат. Конструкције праралелограма. Сабирање и одузимање вектора.</p>

		Множење вектора бројем. Трапез. Особине трапеза. Средња линија троугла и трапеза. Конструкција трапеза. Делтоид.
	ПОВРШИНА ТРОУГЛА И ЧЕТВОРОУГЛА	Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних фигура. Површина паралелограма, троугла, трапеза. Површина четвороугла са нормалним дијагоналама.

Кључни појмови:

Цели бројеви: појам целог броја, апсолутна вредност, супротан број, упоређивање целих бројева, бројевна права

Рационални бројеви: рационалан број, апсолутна вредност, бројевна права, упоређивање рационалних бројева, рачунске операције са рационалним бројевима, једначине и неједначине, координатни систем, размера, проценти, директна пропорционалност, обрнута пропорционалност.

Троугао: троугао, једнакокраки троугао(основице, краци), једнакостранични троугао, правоугли троугао(катете, хипотенуза), углови, висине, конструкције углова и троуглова, уписана и описана кружница.

Четвороугао: паралелограм, ромб, трапез, делтоид, средња линија, конструкције четвороуглова, вектори, сабирање и одузимање вектора, множење вектора.

Површина троугла и четвороугла: једнакост површина подударних фигура, површина троугла, површина паралелограма, површина ромба, површина трапеза, површина делтоида.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: ЦЕЛИ БРОЈЕВИ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МА.1.1.1. уме да прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне);</p> <p>МА.1.1.3. пореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно;</p> <p>МА.1.1.4. користи бројеве</p>	<p>МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета,</p>	<p>МА.3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза;</p> <p>МА.3.1.3. уме да користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама</p>

<p>и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама; МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама</p>	<p>укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа; МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама</p>	
Област: РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МА.1.1.1. уме да прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне); МА.1.1.2. преводи децимални запис броја у разломак и обратно; МА.1.1.3. пореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно; МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n, где је n дати природан број; МА.1.5.3. податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто;</p>	<p>МА.2.1.1. упореди по величини разломке записане у различитим облицима; МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа; МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама; МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму МА.2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном;</p>	<p>МА.3.1.3. уме да користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама; МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле МА.3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина;</p>
Област: ТРОУГАО		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

<p>МА. 1.3.2. влада појмовима: <u>троугао</u>, <u>четвороугао</u>, <u>квадрат</u> и <u>правоугаоник</u> (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла);</p> <p>МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до преклапања)</p>	<p>МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему;</p>	<p>МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише</p> <p>МА.3.3.6 примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;</p>
Област: ЧЕТВОРОУГАО		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МА. 1.3.2. влада појмовима: <u>троугао</u>, <u>четвороугао</u>, <u>квадрат</u> и <u>правоугаоник</u> (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла);</p> <p>МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до преклапања);</p>	<p>МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове, рачуна са њима ако су изражени у целим степенима</p> <p>МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. Паралелност и једнакост страница паралелограма)</p>	<p>МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише</p> <p>МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;</p>
Област: ПОВРШИНА ТРОУГЛА И ЧЕТВОРОУГЛА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова,</p>		<p>МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима</p>

зна основне елементе троугла и <u>уме да израчуна обим и површину троугла, квдрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку;</u> МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до преклапања); МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова;		
---	--	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:		
	ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	УКУПНО
ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	9	11	20
РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	23	28	51
ТРОУГАО	13	16	29
ЧЕТВОРОУГАО	8	12	20
ПОВРШИНА ТРОУГЛА И ЧЕТВОРОУГЛА	4	8	12
ОБНАВЉАЊЕ ГРАДИВА ПЕТОГ РАЗРЕДА		4	4
ИЗРАДА И ИСПРАВКА ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА		8	8
УКУПНО	57	87	144

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	Проширивањем система \mathbb{N}_0 , природних бројева са нулом, настаје систем целих бројева \mathbb{Z} , као скуп који је проширен негативним целим бројевима и на који се, са \mathbb{N}_0 , такође проширује значење операција и релација. Дидактичка мотивација да се крене са овим проширењем као првим, а не да се одмах иде на проширење до
--------------	--

	<p>скупа Q рационалних бројева, састоји се у томе што је то проширење једноставније и што су интерпретације на бројевној правој јасније. С друге стране, прстен Z целих бројева је значајна математичка структура сама по себи, па и ту његову аутономност треба имати у виду. Уз то треба истаћи значење тих бројева које они имају на разним скалама (термометарској, табли лифта, итд.)</p> <p>Поређење целих бројева ослања се интуитивно на њиховом представљању тачкама на бројевној правој и прати представу о распореду тих тачака. После изградње система $(Z, +)$ - адитивне групе целих бројева, прелази се на увођење множења и изградњу система $(Z, +, \cdot)$ - прстена целих бројева. Уврстимо и ову важну напомену: наративно изражавање дефиниција и својстава је дидактички врло оправдано, али оно мора да следи иза математички прецизних формулација, а не да им претходи. На крају ове теме треба дати преглед основних својстава (која истичу структуру уређеног прстена) користећи a, b, c, итд. као ознаке за променљиве (а не оне којима се истиче знак целог броја)</p>
<p>РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ</p>	<p>Проширење скупа Q^+ позитивних рационалних бројева тече на потпуно аналоган начин као и проширење скупа N_0, при чему се треба позивати на одговарајуће поступке примењене у случају конструкције система Z и тиме скраћивати излагање. Кад је $r \in Q^+$, негативне рационалне бројеве треба означавати пишући $-r$ и такође избегавати непотребно натрпавање заграда. Дељење у систему рационалних бројева Q осмишљава се као множење реципрочним бројем, па треба истаћи да је сад та операција увек изводљива (сем дељења са 0, кад треба рећи да такво дељење нема смисла). На крају, систематизују се основна својства карактеристична за систем Q као за структуру која је уређено поље. Тему решавање једначина и неједначина обрађивати после проширења бројевних система до скупа Q рационалних бројева. Тек са овим скупом то решавање је изводљиво без познатих ограничења.</p> <p>Појму процента треба посветити посебну пажњу као начину исказивања количинских односа који се јављају у свакодневной употреби. Међутим, не треба од тог стварати „процентни рачун“, изводећи и памтећи посебна правила и обрасце. Једноставно, проценте треба схватити као разломке са имениоцем 100, а ученици треба да науче значење израза као што су „чини 60%“, „снижено за 7%“, „производња је повећана за $12,5\%$“ итд.</p>
<p>ТРОУГАО И ЧЕТВОРОУГАО</p>	<p>У овом периоду наставе математике дају се дефиниције геометријских фигура: троугла, квадрата, правоугаоника, ромба, паралелограма, трапеза и четвороугла исказане истицањем њихових карактеристичних својстава (и у терминима страница и углова). Треба истицати и логичку класификацију класа ових фигура (квадрат је правоугаоник, правоугаоник је паралелограм). У класи троуглова, осмислити релацију подударности изражавајући</p>

	<p>је преко једнакости елемената - страна и углова троугла. Извести једноставна тврђења о збиру углова у троуглу и спољашњем углу троугла, о висини као симетрала једнакокраког троугла, о односу страна и углова троугла. Запазити да се четвороугао разлаже на троуглове, па однос подударности користи и за извођење неких лаких својстава појединих врста четвороуглова: једнакост дијагонала правоугаоника, нормалност дијагонала код ромба, узајамно половљење дијагонала паралелограма и сл. Пошто ће ово бити први примери дедуктивног закључивања, доказе треба изводити по јасном плану и са јасно истакнутим претпоставкама и процедурама доказивања. Не треба користити појам подударности примењујући га на произвољне фигуре (сем, могуће, у случају паралелограма и трапеза, кад може имати смисао разложиве подударности).</p> <p>Треба се ослањати на карактеристична (и изведена) својства при извођењу једноставнијих конструкција поменутих геометријских фигура и конструкције са њима повезаним елементима (значајним тачкама, дужима, угловима). Конструкције у геометрији имају велики образовно-развојни значај јер се тиме, на овом нивоу наставе, доказује егзистенција геометријских објеката чији су елементи задати.</p>
<p>ПОВРШИНА ТРОУГЛА И ЧЕТВОРОУГЛА</p>	<p>Једначење површина геометријских фигура осмишљава се на класични начин, ослањајући се на појмове разложиве и допунске једнакости. Сама површина фигуре схвата се као магнитуда (величина) тј. постоји самим постојањем дате фигуре и не изражава се као однос према датој јединичној магнитуди, сем кад је тако то посебно формулисано (дајући дужине у сантиметрима и сл.). При том се узима да су површине подударних троуглова једнаке, а за правоугаоник чије су дужине страница изражене са a и b, узима се да је његова површина $a \cdot b$. Кад су странице a и b изражене мерним бројевима, релативно дата дужинска јединица, израз $a \cdot b$ схвата се као производ бројева којим се површина изражава преко одговарајуће јединице за површину. Полазећи од површине правоугаоника, допуњавањем и разлагањем, изводе се формуле за површину паралелограма, троугла и трапеза. Свакако треба укључити практичне примене рачунања површина реалних објеката на што, уосталом, асоцира сами назив „геометрија“.</p>

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Ученик је на крају обавезног образовања кроз наставу математике усвојио основне математичке концепте (нумеричке, алгебарске, геометријске, статистичке), овладао је основним математичким процесима (расуђивањем, комуникацијом, повезивањем, применом,

моделовањем) и вештинама (рачунањем, алгебарским поступцима, мерењем, просторном визуелизацијом, радом са подацима, проценом, коришћењем калкулатора и информационо-комуникационим технологијама) потребним за даље школовање и живот. Оспособљен је да анализира и тумачи природне и друштвене појаве, решава проблеме и доноси одлуке у свакодневном контексту. Комуницира користећи математички језик, користи информационо-комуникационе технологије и друга средства.

Основни ниво

Решава проблеме и доноси одлуке у једноставним ситуацијама када је захтев јасно формулисан и сви релевантни подаци непосредно дати. Користећи основне елементе математичког језика, једноставне математичке поступке и информационо- комуникационе технологије саопштава решење проблема или донету одлуку.

Средњи ниво

Решава проблеме и доноси одлуке у познатом контексту, при томе прикупља, селекује податке и примењује одговарајуће математичке поступке. Образлаже решење проблема или донету одлуку. Тумачи природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине.

Напредни ниво

Решава проблеме, доноси одлуке и процењује могућности у реалним ситуацијама и при чему бира и вреднује пут и начине решавања. Критички анализира природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине. Аргументује своје ставове и дискутује користећи математички језик.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Географија: Повезати појам целог броја са временском прогнозом, надморском висином (изнад и испод нивоа мора), израчунавање водостаја реке након обилних киша или након суше, израчунавање колико којих површина има у процентима

Физика: Приликом учења подударних троуглова, повезати са појмом светлости и сенке
Ликовна култура: Коришћење геометријских фигура у сликарству...

Техничко и информатичко образовање: Навести примере саобраћајних знакова , трокута, прављење троугла од дашчица одговарајућих дужина

Историја: Археолошко налазиште Лепенски Вир у Србији, садржи остатке грађевина које су у основи имале једнакостранични троугао, Давидова звезда..

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Организује се за ученике који имају потешкоћа у савладавању наставног градива и остваривању исхода	- Сабирање и одузимање целих бројева -Множење и дељење целих бројева	Допунски рад се реализује тако што наставник проналази типичне школске примере за вежбање, поставља подстицајна

<p>и стандарда. Ова настава има само оквирне садржаје, јер они зависе од потреба ученика.</p>	<p>- Углови троугла. Збир углова троугла - Врсте троуглова -Сабирање и одузимање рационалних бројева - Множење и дељење рационалних бројева -Једначине и неједначине у скупу рационалних бројева - Четвороугао , углови и врсте четвороугла -Површина равних фигура, јединице мере за дужину и површину, једнакост површина</p>	<p>питања, подстиче и охрабрује ученика у раду и напредовању. Допунски рад организује се континуирано, током целе године. Планирано је 18 часова допунске наставе у шестом разреду.</p>
---	---	--

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Додатна настава обухвата нове садржаје, који се надовезују на програм редовне наставе. Додатна настава обухвата припрему за такмичење и/или активности у складу са утврђеним интересовањима ученика. Организује се за ученике који врло успешно савладавају наставене садржаје, показују интересовање и жељу за продубљивањем знања и имају изражене способности за математику. У додатној настави ученици се припремају за такмичења из математике. Циљ је проширивање и продубљивање математичких знања ученика.</p>	<p>ШКОЛСКО ТАКМИЧЕЊЕ – Операције са разломцима и децималним бројевима. Једначине и неједначине. Примена разломака и децималних бројева –Осна симетрија – Цели бројеви и операције са њима –Троугао (врсте, углови) ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊЕ – Троугао (подударност) –Операције са рационалним бројевима ОКРУЖНО ТАКМИЧЕЊЕ –Троугао (конструкције) –Четвороугао (врсте, углови) –Дирихлеов принцип ДРЖАВНО ТАКМИЧЕЊЕ –Једначине и неједначине у скупу рационалних бројева –Четвороугао –Операције са векторима –Геометријски доказ –Диофантове једначине (у скупу Z)</p>	<p>Додатни рад организује се континуирано, током целе године са фондом од 18 часова, по потреби због припреме за такмичења и више часова. Додатни рад се реализује тако што наставник подстиче, буди радозналост, прилагођава методе рада ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму, мотивише ученике за учешће на такмичењима.</p>

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Процес праћења и вредновања наставе и учења почиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази (иницијално тестирање). Постигнућа ученика и степен остварености исхода се сагледају кроз свакодневно посматрање, активност на часу, домаће задатке, учествовање у разговору и дискусији, самоевалуацију и евалуацију током појединих часова, самосталан рад, рад у групи, тестове, писане провере, усмено испитивање, писмене задатке. Свака од ових активности је добра прилика за праћење напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.

Биологија

Назив предмета:	БИОЛОГИЈА
Циљ:	Циљ наставе и учења биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.
Разред:	шести
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; – повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; – одреди положај органа човека и њихову улогу; – цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; 	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Грађа живих бића – спољашња и унутрашња.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. - Једноћелијски организми: бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња. - Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање. - Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као

<ul style="list-style-type: none"> – користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; – хумано поступа према организмима које истражује; – групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; – користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. – табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени. 		<p>и сличности и разлике у обављању основних животних процеса.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Откриће ћелије и микроскопа. - Основна грађа ћелије (мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти). - Разлика између бактеријске, и биљне и животињске ћелије. - Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези.
<ul style="list-style-type: none"> - направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише; - размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима; - илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином; - истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; 	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Абиотички и биотички фактори. - Значај абиотичких и биотичких фактора. - Антропогени фактор и облици загађења. - Угрожавање живих бића и њихова заштита.

<ul style="list-style-type: none"> - идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту; - повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени. 		
<ul style="list-style-type: none"> - користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; - хумано поступа према организмима које истражује; - истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; - идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији; - повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и 	<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. - Пренос наследног материјала. - Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). - Индивидуална варијабилност. - Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.

<p>природном селекцијом;</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени. 		
<ul style="list-style-type: none"> – истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; – повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом; – групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; – одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама; – користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. – табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где 	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећелијности). - „Дрво живота“ (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). - Организми без једра. - Организми са једром. - Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота“.

та знања може да примени.		
<ul style="list-style-type: none"> - одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција; - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна; - повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени 	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	<ul style="list-style-type: none"> - Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. - Бактерије и антибиотици. - Пuteви преношења заразних болести. - Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. - Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. <p>Последице болести зависности – алкохолизам</p>

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: ћелија, морфологија, анатомија, ткиво, орган, систем органа, организам, ћелијска мембрана, цитоплазма, ћелијске оргаеле, митохондрија, једро, једрова мембрана, једрова плазма, ћелијски зид, целулоза, хитин, циста, хлоропласт, биљна вакуола, хранљива вакуола, контрактилна вакуола, еукарије, амебоидно кретање, лажне ножице, проста деоба, дизентерична амеба, ферментација или алкохолно врење, споре, кандида, модрозелене бактерије, колонија, цитоплазматични мостићи, поре, хифе, мицелијум, суперорганизам, вегетативни органи, репродуктивни органи, прави корен, коренове длачице, подземно стабло, пупољци, изданак, зељасто стабло, дрвенасто стабло, лиска или лисна плоча, прост лист, сложен лист, лисна нерватура, унутарћелијско варење, ванћелијско варење, механичко варење, сокови за варење, зуби, језик, пљувачне жлезде, ждрело, једњак, желудац, желудачна киселина, танко црево, дванаестопалачно црево. Јетра, гуштерача, цревне ресице, дебело црево, слепо црево, анални отвор,

дисање, носна дупља, слузокожа, секрет, синуси, ждрело, гркљан, гркљански поклопац, душник, душнице, плућно крило, плућа, плућни мехурићи, ребра, пречага, трахеје, срце, крвни судови, крв, срчани залисци, артерије, вене, крвни капилари, плућна артерија, плућна вена, пулс, венски залисци, крвна плазма, црвена крвна зрнца, бела крвна зрнца, крвне плочице, згрушавање крви, затворен крвоток, отворен крвоток, рецептори, нервни систем, ефектори, мишићи, жлезде, мишићи, механорецептори, терморелептори, фото рецептори, хеморецептори, праг дражи, мозак, кичмена мождина, лобања, кичма, нерви, ганглије, срчаи мишићи, попречнопругасти или скелетни мишићи, глатки мишићи, тетива, дуге, кратке, плъоснате кости, хрскавица, шав, зглоб, скелет, лобања, кичма, кичмени пршљенови, грудна кост, ребра, грудни кош, рамени појас, карлица, бубрези, бубрежна телашца, мокраћовод, мокраћна бешика, мокраћна цев, знојне жлезде, поре, клоака, хермафродити, полни органи, јајници, јајна ћелија, јајовод, материца, менструација, родница, стидница, стидница, мошнице, пасеменици, семоводи, простата, семена течност, сперматозоиди, полни уд, семе, плод, рсејавање, поленове кесе, семени заметак, прачник, плодник, тучак, екологија, ваздашну, земљишна, подземна животна средина, животна станиште или биотоп, животна заједница или биоценоза, екосистем, просторна и временска организација, спратовност, екоошка ниша, аспект, животна форма, популација, ланац исхране, трофичка пирамида, еколошки фактори, абиотички, биотички, акције, рекације, коакције, антропогени фактор, депоније, рециклажа, компост, биогориво, ДНК, ген, деоба ћелије, проста деоба, телесне ћелије, полне ћелије, варијабилност, природна селекција, еволуција, еволуцион промене, еволуциони биолог, вештачка селекција, сорта, раса, протоћелија, епител, епидермис, дрво живота, праве бактерије, археје, сродност, сличност, породично стабло, птогени, клицоноша, салмонела, пантљичара, бобица, полно преносиве болести, антибиотици, пеницилин, пробиотици, “цревна флора”, превенција, дезинсекција, стерилни атеријал алкохолизам, етанол, цироза јетре, пијанство, деликвенција, апстинентска криза.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије БИ.1.2.2. зна да је ћелија	БИ.2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) БИ.2.2.2. зна и упоређује	БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност БИ.3.2.3. разуме узроке

<p>најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија</p> <p>БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма</p> <p>БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси</p> <p>БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном</p> <p>БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)</p> <p>БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p> <p>БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p> <p>БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p>	<p>сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа</p> <p>БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека</p> <p>БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам</p> <p>БИ.2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје</p> <p>БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање</p> <p>БИ.2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	<p>развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције</p>
--	---	---

Област: ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.1.2. разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима</p> <p>БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе</p> <p>БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном</p> <p>БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима</p> <p>БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације</p> <p>БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад)</p> <p>БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења</p> <p>БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV</p>	<p>БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме</p> <p>БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине</p> <p>БИ.2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи</p> <p>БИ.2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова</p> <p>БИ.2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација</p> <p>БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини</p> <p>БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије</p> <p>БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека</p>	<p>БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама</p> <p>БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста</p> <p>БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета</p> <p>БИ.3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података</p> <p>БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата</p> <p>БИ.3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак</p>

<p>зрачење) неповољно утичу на здравље човека</p> <p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p> <p>БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p>	<p>БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p>	
<p>Област: НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>БИ.1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте</p> <p>БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања</p> <p>БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал</p> <p>БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома</p> <p>БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивања</p> <p>БИ.1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују</p> <p>БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће</p> <p>БИ.1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама</p> <p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање,</p>	<p>БИ.2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања</p> <p>БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота</p> <p>БИ.2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима</p> <p>БИ.2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина</p> <p>БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине</p> <p>БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два</p>	<p>БИ.3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба</p> <p>БИ.3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији</p> <p>БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, међајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције</p> <p>БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста</p>

<p>мерење) БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>	<p>критеријума уз коментар резултата</p>	
<p>Област: ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији</p>	<p>БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма</p>	<p>БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције</p>

(посматрање, бројање, мерење)		
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава</p> <p>БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране</p> <p>БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије)</p> <p>БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV</p>	<p>БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља</p> <p>БИ.2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница</p> <p>БИ.2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница</p> <p>БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека</p> <p>БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање</p>	<p>БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести</p> <p>БИ.3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести</p> <p>БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе</p> <p>БИ.3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа</p> <p>БИ.3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности</p>

<p>зрачење) неповољно утичу на здравље човека БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора) БИ.1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)</p>	<p>(утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)</p>	
--	--	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Јединство грађе и функције као основа живота	40,5
Живот у екосистему	9,83
Наслеђивање и еволуција	7,33
Порекло и разноврсност живота	3,33
Човек и здравље	11

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Јединство грађе и функције као основа живота

У остваривању наставе потребно је подстицати истраживачки рад ученика основних сличности и разлика спољашње и унутрашње грађе и функционисања различитих живих бића, треба користити школски микроскоп, обрађивати примере из непосредног окружења и водити рачуна да се ученици хумано опходе према живим бићима које истражују - Достижање исхода је могуће кроз различите вежбе и практичне активности ученика као нпр. израда плаката (људско тело, упоредни преглед спољашње грађе: човек, један кичмењак, један бескичмењак, биљка, гљива), квиз (нпр. Чији су зуби?), мерење пулса при мировању и физичкој активности, испитивање тока воде кроз биљку, дисековање цвета, размножавање биљака семеном и пелцером, микроскопирање ћелија квасца/инфузоријума/самостално направљених препарата, употреба едукативних филмова (нпр. Живот у капи воде) итд.

Живот у екосистему

-Знања и искуства ученика стечена у претходном разреду, треба проширити и надоградити појмовима: животна средина, популација, екосистем и еколошка ниша. -Теме се обрађују уз више вежби теренског типа. -Задаци Истражи и прикажи могу да буду показатељ у којој мери су ученици разумели основне еколошке појмове. Истраживање може да подразумева познат терен, литературу, интернет. Важно је да се обезбеди час за презентовање резултата истраживања, као и да ученици сами процене квалитет и добију повратну информацију од наставника. Акцент треба ставити на односе размножавања када су у питању јединке исте популације и трофичке односе када су у питању јединке различитих популација. -Приликом обраде абиотичких фактора, не треба инсистирати на груписању већ пажњу усмерити на њихов утицај на раст и развиће. - Антропогени фактор треба обрадити кроз различите облике загађења, без улажења у хемијске процесе јер ученици немају потребна знања из ове области -Требало би укључивати ученике у активности за заштиту животне средине, мотивисати их да предлажу акције и да на своје вршњаке делују личним примером.

Наслеђивање и еволуција

Уводе се нови појмови- ген и ДНК (у једру или ван једра код прокариота), деобе телесних и полних ћелија,количина наследног материјала. - Индивидуалну варијабилност организама у популацији треба повезати са механизмом природне селекције, као еволуционим механизмом који доводи до адаптирања организама на услове животне средине. - Потребно је подстицати ученике да сами пронађу примере о деловању природне селекције. За вештачку селекцију потребно је да ученици сами истраже које су биљке и животиње људи почели припитомљавати у прошлости и због чега. - Природну и вештачку селекцију треба реализовати кроз обраду и табеларно и графичко приказивање неколико различитих примера, са обавезним извођењем закључака. - Потребно је ученике подстицати да истражују нове примере индивидуалне варијабилности и резултате прикажу одељењу.

Порекло и разноврсност живота

- Основна идеја коју ученици треба да усвоје је да су сви организми који данас живе на Земљи потомци заједничког претка, који је био једноћелијски организам без формираног једра - Потребно је обрадити улогу ћелија без једра и ћелија са једром у појави вишећелијности. - При разврставању и груписању живог света, треба користити филогенетски приступ, односно заједничко порекло, принцип сродности и сличности. - Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота” треба да има логички след, који произилази из знања о грађи ћелија

Човек и здравље

У овој области акценат је на основним чињеницама о превенцији заразних болести, путевима преношења и спречавању ширења - Посебно треба обратити пажњу на антибиотике - Важан део ове области је упознавање са болестима зависности, нарочито алкохолизмом - Неопходно је подстаћи ученике да сами, уз употребу ИК технологија истражују ову област - Градиво на тему климатских промена обрадити у виду прејекта (радионице, филм и приредба) - Препорука је да се за обраду ових појмова повремено доведу стручњаци или одведу ученици у одговарајуће установе.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...);
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима;
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и
- све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу</p>
<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу</p>
<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу</p>

<p align="center">ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу</p>
<p align="center">ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу</p>

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

<p align="center">ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Биологија 5. разред (унутар предмета) -српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма -информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова -ликовна култура – цртежи, мапе ума израда панона, плаката, модела -хемија- квасци -ферментација дисање- кисеоник, угљен – диоксид</p>
<p align="center">ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Биологија 5. разред (унутар предмета) -српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма</p>

	<p>-информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова</p> <p>-ликовна култура – цртежи, мапе ума израда паноа, плаката, модела</p> <p>- географија – популације, абиотички фактори, употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група животиња, посебно ендемичних и реликтних врста.</p>
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>Биологија 5. разред (унутар предмета)</p> <p>-српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова</p> <p>математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма</p> <p>-информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова</p> <p>-ликовна култура – цртежи, мапе ума израда паноа, плаката, модела</p> <p>- географија – употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група</p>
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	<p>Биологија 5. разред (унутар предмета)</p> <p>-српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова</p> <p>математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма</p> <p>-информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова</p> <p>-ликовна култура – цртежи, мапе ума израда паноа, плаката, модела</p> <p>-историја- породично стабло</p> <p>географија –постанак Земље.</p>
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	<p>Биологија 5. разред (унутар предмета)</p> <p>-српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова</p> <p>-техника и технологија- израда ормарића за прву помоћ</p> <p>-информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова</p>

	-ликовна култура – цртежи, мапе ума израда паноа, плаката, модела -хемија- алкохол -физичко и здравствено васпитање васпитање (здрави стилови живота)
--	---

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји и динамика	Начин реализације
Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА 4 часа	индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама, рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом -провера и примена знања
	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ 3 часа	индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом и компјутером, -провера и примена знања
	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА 1 час	индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама, рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом -провера и примена знања
	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА 1 час	индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама, рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом -провера и примена знања
	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ 1 час	индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама, рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом -провера и примена знања

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

<p>Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научеог у свакодневном животу.</p>	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА 4 часа</p>	<p>индивидуални рад, практичан рад групни рад - лабораторијске вежбе -демонстрација сликом, графиком, шемом, решавање такмичарских тестова - провера и примена знања</p>
	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ 3 часа</p>	<p>индивидуални рад, практичан рад групни рад - лабораторијске вежбе -демонстрација сликом, графиком, шемом, решавање такмичарских тестова - провера и примена знања</p>
	<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА 1 час</p>	<p>индивидуални рад, практичан рад групни рад - лабораторијске вежбе -демонстрација сликом, графиком, шемом, решавање такмичарских тестова - провера и примена знања</p>
	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА 1 час</p>	<p>индивидуални рад, практичан рад групни рад - лабораторијске вежбе -демонстрација сликом, графиком, шемом, решавање такмичарских тестова - провера и примена знања</p>
	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ 1 час</p>	<p>индивидуални рад, практичан рад групни рад - лабораторијске вежбе -демонстрација сликом, графиком, шемом, решавање такмичарских тестова - провера и примена знања</p>

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Шта пратимо		Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време	
<p>Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;</p>	<p>Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; вештине, руковање прибором, и технологијама и извођење радних задатака.</p>	<p>ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);</p>	<p>- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника</p>	<p>Број јављања: За јављање и тачан одговор + За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не учествује у раду и не зна одговор -</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>
		<p>ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа,</p>	<p>- Усмено одговарање, свеска евиденције наставника</p>	<p>Учесталост по месецима</p>	<p>Пресек стања по тромесечју</p>
		<p>ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа,</p>	<p>- Свеобухватност одговора Сналажење на зидним сликама, природном материјалу Хоризонтално и вертикално повезивање градива</p>	<p>По потреби, бар једном у полугодишту</p>	
		<p>-Редовност доношења домаћег, свеска евиденције</p>	<p>За три недоношења домаћег -1 у свеску</p> <p>Прегледање свески</p>	<p>Свакодневно током годинепраћење/ пресек стања за тромесечје</p>	

		добија оцену врло добар (4);			На крају наставне године
		ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	- Писане провере, свеска евиденције - Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције	Бодовање: 30-49%-2 50-74%-3 75.89%-4 90-100%-5	Након сваке теме
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), свеска евиденције -Сналажење на зидним сликама, шемама	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
				Прва три пара која ураде добијају +5	По потреби

					На крају школске године
Ангажовање ученика у настави.	Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу	<p>веома висок степен ангажовања ученика (5)</p> <p>висок степен ангажовања ученика (4)</p> <p>уз ангажовање ученика (3)</p> <p>ангажовање ученика (2)</p>	<p>Вођење евиденције од стране наставника о:</p> <p>-Броју јављања на часовима</p> <p>-Броју успешности у групном раду, раду у пару</p> <p>-Учешћу на такмичењима</p> <p>-Несебичном пружању помоћи другим ученицима..</p>	<p>-Све што је рађено на часу налази се у свескама</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда панона, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)</p>	-Пресек стања по тромесечјима

Техника и технологија

Назив предмета:	ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
Циљ:	Циљ наставе и учења <i>технике и технологије</i> је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.
Разред:	шести
Годишњи фонд часова:	72 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - разуме развој и значај грађевинарства и урбанизма - препозна савремене културе становања - класификује кућне инсталације - повезује развој и значај грађевинарства и урбанизма - разуме начин функционисања и примене кућних инсталација - анализира карактеристике савремене културе становања <ul style="list-style-type: none"> - разуме просторно и урбанистичко планирање 	1. Животно и радно окружење	<ul style="list-style-type: none"> -Значај и развој грађевинарства. -Просторно и урбанистичко планирање. -Култура становања у: урбаним и руралним срединама, објектима за индивидуално и колективно становање, распоред просторија, -Уређење стамбеног простора. -Кућне инсталације.
<ul style="list-style-type: none"> - класификује врсте саобраћајних објеката према намени - познаје правила безбедног понашања и кретања пешака и бициклисте у саобраћају - повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају - повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе - демонстрира правилно и безбедно понашање пешака и бициклисте на 	2. Саобраћај	<ul style="list-style-type: none"> -Саобраћајни системи. -Саобраћајни објекти. -Управљање саобраћајном сигнализацијом. -Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају.

<p>саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - скицира просторни изглед грађевинског објекта - чита и црта грађевински технички цртеж уз помоћ наставника - користи рачунарске апликације за техничко цртање грађевинских објеката уз помоћ наставника - креира дигиталну презентацију уз помоћ наставника - чита и црта грађевински технички цртеж - користи рачунарске апликације за техничко цртање грађевинских објеката - самостално креира дигиталну презентацију и представља је - користи рачунарске апликације за техничко цртање грађевинских објеката уважавајући потребе савремене културе становање успешно креира дигиталну презентацију и презентује је 	<p>3. Техничка и дигитална писменост</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству. - Техничко цртање помоћу рачунара. - Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација. -
<ul style="list-style-type: none"> - препознаје основне грађевинске материјале - препознаје грађевинске и пољопривредне машине и алате - описује занимања у области грађевинарства пољопривреде - израђује модел грађевинске и пољопривредне машине уз помоћ наставника - повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину - повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова - повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије - повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране - израђује модел грађевинске и 	<p>4. Ресурси и производња</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала. - Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди. Организација рада у грађевинарству и пољопривреди. - Обновљиви извори енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије. - Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине - Моделовање машина и уређаја у

<p>пољопривредне машине</p> <ul style="list-style-type: none"> - реализује активност која указује на важност рециклаже - образлаже на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије - успешно израђује модел грађевинске и пољопривредне машине 		<p>грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије</p>
<ul style="list-style-type: none"> - уз помоћ наставника, или успешнијих ученика у тиму, израђује техничку документацију, макету и модел пољопривредне или грађевинске машине - уз помоћ наставника или успешнијих ученика у тиму безбедно изводи радне операције - израђује техничку документацију, макету и модел пољопривредне или грађевинске машине - самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта - самостално проналази информације потребне за израду матеке и модела - самостално креира планску документацију користећи програм за обраду текста - припрема и организује радно окружење - самостално израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата, машина у складу са принципима безбедности на раду - успешно израђује техничку документацију, макету и модел пољопривредне или грађевинске машине - успешно израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата, машина у складу са принципима безбедности на 	<p>5. Конструкторско моделовање</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Израда техничке документације. -Израда макете/ модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије. -Представљање идеје, поступка израде и решења производа. -Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова. -- Представљање производа и креирање дигиталие презентације.

<p>раду</p> <ul style="list-style-type: none"> - учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење модела/макете - одређује реалну вредност израђене макете/модела укључујући оквирну процену трошкова 		
--	--	--

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област:		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Област:		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Животно и радно окружење	6
Саобраћај	8
Техничка и дигитална писменост	18
Ресурси и производња	20
Конструкторско моделовање	20
Укупно часова	72

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

<p>Животно и радно окружење</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Уз помоћ медија потребно је, у најкраћим цртама, приказати историјски развој грађевинарства и повезати га са побољшањем услова живљења (по могућству интерактивно). - Потребно је нагласити значај урбанизма и просторног планирања (на основу посматрања планова, макета, слика насеља, треба објаснити значај околине стана са хигијенског и естетског становишта). - Користите рачунарске мапе за одређивање положаја грађевинских објеката у односу на околину. - Посматрање и анализе примера, навести ученике да анализирају и закључују како се култура становања разликује у зависности од врста насеља (рурално и урбано насеље) и стамбених објеката, које су карактеристике и посебности, као и како се одређује распоред просторија у стану са аспекта функционалности, удобности и економичности. - Обезбедити ако је могуће створити услове за ситуационо учење кроз компјутерску симулацију, што ће упознати ученике са врстама и наменом кућних инсталација и правилном употребом. У случају да то није могуће анализирати планове одговарајућих инсталација и начин функционисања, након тога одговарајућим скицама и цртежима проверити да ли су ученици разумели поменуто тематику.
<p>Саобраћај</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Безбедност учесника у саобраћају зависи и од прописне инфраструктуре (опреме пута, обележавања и сигнализација, квалитет израде саобраћајних објеката) као и прилагођавања постојећим условима (брзина). Кроз примере симулације, а који су доступни на Интернету, ученике довести у ситуацију да препознају сигурносне ризике и предвиде опасне ситуације у саобраћају. - Уз помоћ мултимедијалних примера објаснити како се управља саобраћајем коришћењем ИКТ и колико такво управљање утиче на безбедност путника и робе. - Са аспекта безбедности учесника у саобраћају обратити пажњу на учешће пешака и возача бицикла у јавном саобраћају. За реализацију ових садржаја користити мултимедије као и саобраћајне полигоне практичног понашања у саобраћају у оквиру школе (ако постоје). Ако школа нема просторне могућности за израду саобраћајног полигона, користе дворишта, шири ходници или фискултурне сале ради остваривања овог исхода.
<p>Техничка и дигитална писменост</p>	<ul style="list-style-type: none"> - На почетку реализације области укратко поновити која су знања и вештине из техничког цртања ученици усвојили у претходном разреду. - Ученике оспособити за рад у рачунарској апликацији за техничко цртање примереној њиховом узрасту и потребама. - Објаснити правила и симболе који се користе у техничком цртању у области грађевинарства. Приликом израде техничких цртежа на папиру и помоћу рачунара користити индивидуални облик рада. - Ученици треба да развијају вештине визуелног опажања и разумевања релацијских односа између објеката и предмета, стога је примерено задати

	<p>им да скицирају просторни изглед одређеног грађевинског објекта који им је познат.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Представити могућности и рад са једноставним рачунарским апликацијама за 3Д приказ грађевинских објеката. - Ученицима објаснити појам пресека коришћењем наставних помагала и рачунарске симулације - Упознати ученике са радом у рачунарској апликацији за унутрашње уређење стана наглашавајући функционалност и естетску вредност решења. - Израда мини-пројеката хоризонталног и вертикалног пресека стана у коме ученици живе и уређење стана према истим. Скица може бити израђена на папиру или помоћу рачунара. Ученици своја решења скице грађевинског објекта и унутрашњег уређења стана самостално представљају током редовне наставе. - Користити дигиталне презентације које ће ученици израдити. Акцент треба да буде на дизајну мултимедијалних елемената презентације, начину представљања решења (ток презентације) и развоју вештине комуникације (контакт са публиком), а не на техници израде презентације. Обезбедити простор за дискусију и давање вршњачке повратне информације на основу успостављених критеријума.
<p>Ресурси и производња</p>	<ul style="list-style-type: none"> - На почетку рада на овој области упознати ученике са основном поделом грађевинских материјала (према пореклу и намени). Врсте, начин производње, основне карактеристике грађевинских материјала и њихову примену објаснити на елементарном нивоу, без улажења у детаље. - Показати угледне примере појединих грађевинских материјала, а предавање поткрепити сликама, проспектима или мултимедијом. - Упознати ученике са конструктивним елементима грађевинског објекта (темељ, зидови, међуспратна конструкција, степенице и кров) уз међусобно функционално повезивање и начине изградње. Направити везу између конструктивних делова грађевинског објекта и материјала за њихову изградњу. Користити мултимедијалне презентације и одговарајуће цртеже за проверу усвојености знања. - Уз помоћ мултимедије или слика упознати ученике са врстама грађевинских објеката у оквиру нискоградње, високоградње и хидроградње. Потребно је да ученици повежу делове конструкције и начине градње грађевинског објекта са њиховом наменом. - Оспособити ученике да препознају и повезују алате и машине са врстама грађевинских радова (основна подела грађевинских машина и алата и њихове најважније карактеристике). Користити слике, цртеже и мултимедијалне презентације. - Указати на значај планирања избора материјала за изградњу грађевинског објекта и његове изолације још током пројектовања, са аспекта рационалне потрошње енергије и уштеде топлотне енергије. Повезати значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије. Користити мултимедијалне презентације и узорке одговарајућих материала.

	<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са врстама грејања у кући/стану. Кроз разговор са ученицима и уз изношење различитих примера из живота, ученике упутити на правилно и безбедно коришћење уређаја за загревање и климатизацију простора у кући/стану, а све са циљем рационалне потрошње енергије. Посебно нагласити значај великих могућности коришћења обновљивих и алтернативних извора енергије за загревање стана/куће. За реализацију овог дела наставне теме користити мултимедијалне презентације. - Упознати ученике са организацијом рада у пољопривредној производњи и најважнијим машинама и уређајима које су неопходне за нормално одвијање производње. Користити разне илустрације модела или мултимедију, да би ученици могли да препознају основне процесе пољопривредне производње са посебним освртом на производњу хране. - Уз помоћ слика, мултимедије или макета ученицима треба представити најважније машине у пољопривреди са њиховим најбитнијим карактеристикама. - Истакнути значај рециклаже материјала и заштите животне средине у грађевинарству и пољопривреди. Пред ученике поставити задатак да израде мултимедијалну презентацију која се односи на рециклажу и заштиту животне средине (из свог блиског окружења или града). Јавно презентовати радове уз дискусију - Поступно увести ученике у свет практичног стваралаштва. Кроз практичан рад ученици стечена теоријска знања претварају у функционална, развијајући алгоритамски начин размишљања од идеје до реализације. Њихов стваралачки рад треба да се заснива на изради модела грађевинске или пољопривредне машине, уређаја или модела који користи обновљиве изворе енергије, уз обавезну примену мера заштите на раду.
<p>Конструкторско моделовање</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине. Потребно је поступно уводити ученике у алгоритме конструкторског моделовања при изради сопственог пројекта, креирању планске документације (листа материјала, неопходан прибор и алат, редослед операција, процена трошкова) до извршавања радних операција, графичког представљања замисли и процене и вредновања. - Ученике могу да се сами опредељују за одређену активност у оквиру дате теме која се односи на израду модела разних машина и уређаја у грађевинарству, израду макете грађевинског објекта или стана на основу плана и предлог за његово уређење као и моделовање машина и уређаја у пољопривредној производњи. Ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације макете/моделакористећи ИКТ, израђују макету/модел, поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду. - У пројекат се може укључити и више ученика уколико је рад сложенији, односно ако се ученици за такав вид сарадње одлуче. Ученици учествују у

	<p>успостављању критеријума за вредновање, процењују свој рад и рад других и предлажу унапређење постојеће макете/модела.</p> <p>У свим сегментима наставе у овој области, код ученика треба развијати предузетнички дух затевима да се врши процена употребљивости и оправданости реализованих решења</p>
--	--

Техника и технологија је наставни предмет повезан са свим другим наставним предметима, а тим и свим међупредметним темама. Та повезаност произилази из апликативне и интегративне функције технике и технологије. Ради што успешније корелације одговарајућих садржаја, усклађивања терминологије, научног осмишљавања садржаја и рационалног стицања знања, умења и навика, неопходна је стална сарадња са наставницима информатике и рачунарства, физике, математике, хемије, биологије и ликовне културе, у циљу развоја међупредметних компетенција. Посете музејима технике, сајмовима и обиласке производних и техничких објеката треба остваривати увек када за то постоје услови, ради показивања савремених техничких достигнућа, савремених уређаја, технолошких процеса, радних операција и др. Када за то не постоје одговарајући услови, ученицима треба обезбедити мултимедијалне програме у којима је заступљена ова тематика.

Обзиром да је настава технике и технологије теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе, уколико одељење има више од 20 ученика. Програм наставне и учења треба остваривати на спојеним часовима.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)	
Животно и радно окружење	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција
Саобраћај	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - решавање проблема - сарадња
Техничка и дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетенција

	<ul style="list-style-type: none"> - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција
Ресурси и производња	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња дигитална компетенција
Конструкторско моделовање	<ul style="list-style-type: none"> - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Животно и радно окружење	<p>Техника и технологија 5. и 6. разред, Историја (Основи проучавања прошлости) Географија (насеља) Информатика и рачинарство Биологија (човек и здравље) Физика (притисак у гасовима и течности)</p>
Саобраћај	<p>Техника и технологија 5. и 6. разред, Природа и друштво 3 разред (Саобраћајнице у окружењу) Информатика и раћунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја) Географија (саобраћај и туризам)</p>

Техничка и дигитална писменост	Техника и технологија 5. и 6. разред, Ликовна култура (Комуниација и Простор) Информатика и рачнарство (Мултимедијалне презентације) Биологија (човек и здравље) Ликовна култура (Комуниација и Простор) Математика (троугао и четвороугао)
Ресурси и производња	Техника и технологија за 5 разред (Материјали) Природа и друштво за 4. разред (наставна тема: Рад, енергија производња и потрошња), Техника и технологија за 5. разред (наставна тема: Ресурси и производња) Информатика и рачунарство (Претраживање интернета и ауторска права) Ликовна култура (Стваралачка уобразиља) Географија (Привреда) Биологија (Живот у еко систему)
Конструкторско моделовање	Техника и технологија за 5. разред (наставна тема: Конструкторско моделовање) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја)

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...);
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима;
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и
- све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

--	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

У процесу оцењивања поребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност).

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом, тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

Вредновање активности, код индивидуалног рада, се врши праћењем заступљености следећих показатеља:

Однос према раду	Активно учествовање у настави	Исказано интересовање и мотивација	Сарадња са другима	Степен самосталности
------------------	-------------------------------	------------------------------------	--------------------	----------------------

Елементи оцењивања су:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања и вештина;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмених провера знања (у штампаном или електронском облику)
- усменог испитивања;
- активности на часу;
- домаћих задатака;
- израде презентација;
- израде графичких радова;
- практичног рада/рада у тиму
- пројектних задатака,
- вредновања успеха на различитим нивоима такмичења.

Петнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене. Резултате петнаестоминутне провере наставник уписује у педагошку свеску.

Оцене на петнаестоминутној провери знања се формирају по следећим критеријумима:

Ученик који на писменој провери оствари бар 85% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.

Ученик који на писменој провери оствари бар 55% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.

Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

а) Усмено одговарање

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
<ul style="list-style-type: none"> - примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама; - самостално и на креативан начин објашњава и критички разматра сложене садржинске целине и информације; - процењује вредност теорија, идеја и ставова; - бира, повезује и вреднује различите врсте и изворе података; - формулише претпоставке, проверава их и аргументује решења, ставове и одлуке; - решава проблеме који имају и више решења, вреднује и образлаже решења и примењене поступке; - континуирано 	<ul style="list-style-type: none"> - познавање и разумевање свих наставних садржаја скоро у потпуности - поседује развијену способност анализе и синтезе садржаја - делимични повезује усвојено градиво са другим сличним садржајима - примењује садржај, углавном без гршке уз давање наставникових примера - заинтересованост за наставне садржаје уз активност на часу - самостално уочавање и исправљање грешака - примена усвојених знања и вештина у новим ситуацијама уз постицај 	<ul style="list-style-type: none"> - самостална репродукција научених садржаја уз мању помоћ наставника - поседовање способности анализе садржаја - делимично повезивање усвојеног знања са сличним садржајем - примена садржаја са мањим грешкама уз давање наставникових примера - исправљање грешака уз наставникову помоћ - слабија активност на часу - коришћење једног извора знања (уџбеника или записа у свесци) 	<ul style="list-style-type: none"> - присећање делова садржаја или основних појмова уз помоћ наставника - делимично памћење и репродукција научених садржаја, али без примера - слабија активност на часу и у усвајању садржаја - изостаје повезивање садржаја унутар предмета - чини грешке и неучава их - несамосталност у раду, тражење и прихватање помоћи и савета 	<ul style="list-style-type: none"> - неусвојена већина садржаја често и до нивоа препознавања - неусвојеност кључних појмова - непостојање потребних предзнања за усвајање нових садржаја, вештина и навика - ретка спремност за исказивање знања, умења и вештина - пасивност и незаинтересованост на часу - недостатак интереса за стицањем нових знања, чак и уз велико залагање наставника

показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.	-коришћење различитих извора знања уз постицај			
--	--	--	--	--

в) Раду тиму

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
-Ученик је посебно мотивисан, креативан, одговоран у раду, поштује друге, редован у извршавању обавеза; -даје креативне примедбе и предлоге; - поштује правила рада; -у презентовању је јасан, тачан и уме да искаже суштину; -уочава битно и разликује га од небитног; -зна добро да организује и води рад у групи; -има високо развијено критичко мишљење.	-мотивисан је и редовно извршава задатке; -решава проблеме користећи научне садржаје, -поштује правила рада -подржава рад групе и потстиче их на рад; -поуздан, марљив и одговоран; -презентује тачне податке.	-у подели задатака групе потребна помоћ наставника; -за рад потребна помоћ,постицај и усмеравање; -спор и непрецизан у презентацији; -теже исказује своје мишљење; -није самосталан, прати друге; -научено градиво примењује погрешно; -делимучно поштије правила рада.	-ради на нивоу присећања; -у групи почиње да ради на интервенцију наставника; -задатак не завршава и има грешака; -површан у раду и поштовању правила; -углавном је пасиван у групи.	- незаинтересова за рад, омета друге; -потстицање и помоћ га не мотивишу на рада; -не поштује правила понашања у групи; -тражи пуну пажњу и индивидуалан приступ.

На крају сваког полугодишта уноси се оцена сваком ученику за активност у дневник.

Назив предмета:	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО
Циљ:	Циљ учења <i>информатике и рачунарства</i> је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.
Разред:	шести
Годишњи фонд часова:	36 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - правилно користи ИКТ уређаје; - креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама; - креира и обрађује дигиталну слику; - самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записа; - уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје; 	ИКТ	<p>Дигитални уређаји и кориснички програми.</p> <p>Управљање дигиталним документима.</p> <p>Рад са сликама.</p> <p>Рад са текстом.</p> <p>Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - чува и организује податке локално и у облаку; - одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу; - разликује основне интернет сервисе; - примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи; - приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права; - објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом СС лиценцом; 	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<p>Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин у мрежном окружењу.</p> <p>Интернет сервиси.</p> <p>Правила безбедног рада на Интернету.</p> <p>Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја.</p> <p>Заштита приватности личних података и ауторских права.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника; - креира једноставан програм у текстуалном програмском 	РАЧУНАРСТВО	<p>Основе изабраног програмског језика.</p> <p>Основне аритметичке операције.</p> <p>Уграђене функције.</p>

<p>језику;</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима; - објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље); - користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности; - разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме); - проналази и отклања грешке у програму; 		<p>Ниске (стрингови). Структуре података. Гранање. Понављање. Основни алгоритми.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака; – одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта; – наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен; – поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника. 	<p>ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК</p>	<p>Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима. Представљање резултата пројектног задатка.</p>

Кључни појмови: обрада текста, табела, слајд презентације, интернет сервиси, безбедност на интернету, текстуални програмски језик

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Информационо-комуникационе технологије	10
Дигитална писменост	4
Рачунарство	15
Пројектни задатак	7

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Информационо-комуникационе технологије

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)
- Поновити и дискутовати са ученицима врсте дигиталних уређаја, као и намену програма које су користили у петом разреду.
- Оспособити ученике за рад у програму за управљање документима на рачунару (који је део оперативног система рачунара), проналажење, копирање/пренос докумената са екстерних уређаја и меморија.
- Програми за цртање, обраду текста, израду мултимедијалних презентација, снимање звука и видео-записа, репродукцију звука и видео материјала могу бити инсталирани локално на рачунару или у“облаку” тј. могу се користити преко интернета.
- При раду са текстом фокусирати се на креирање и форматирање докумената из стварног живота који могу бити блиски ученицима овог узраста (нпр. писмо другу или другарици, кратак семинарски рад из биологије, распоред часова, списак ствари које треба понети на екскурзију).
- Активности ученика усмерити на могућности одабраног текст-процесора, подешавање радног окружења, врсте приказа које су погодније у зависности од тога да ли се уноси текст, исправљају грешке у тексту или врши преглед документа пре штампања и сл.
- Посебну пажњу посветити табелама.
- Оспособити ученике да уметну табелу у текстуални документ, уносе и уређују садржаје табела, форматирају табелу.
- У оквиру уређивања дигиталне слике/цртежа оспособити ученике да поред основних алата изабраног програма (селектовање, копирање, лепљење, промену величине слике, додавање и брисање облика, одсецање дела слике, чување у жељеној величини и квалитету слике, затварање, проналажење и сл.) користе и напредне алате за припрему слике за уметање у текстуални документ и мултимедијалну презентацију (нпр. алати за зумирање, унос текста, употребу четкице, гумице, додавање сенке, додавање тродимензионалних ефеката).
- Снимање звука и видео-записа сходно могућностима започети демонстрацијом употребе уређаја: камера, микрофон, звучници, мобилни телефони, односно других расположивих уређаја који обављају предвиђене функције.
- При изради мултимедијалних презентација демонстрирати примену основних алата за уређивање и обликовање садржаја у изабраном програму.
- Оспособити ученике да подесе радно окружење, бирају одговарајући поглед на презентацију, креирају слајдове, уносе текст и друге објекте (слике, табеле, графиконе) и доследно их форматирају (користећи мастер слајд). Теме треба да буду смислене и релевантне за ученике, најбоље је да се користе презентације у којима се обрађују теме из наставе, како информатике и рачунарства, тако и других предмета.

Дигитална писменост

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)

- Представити појам и врсте рачунарских мрежа и увести основне појмове и терминологију из ове области (сервер, клијент, локалне мреже, мреже широког распона, глобална мрежа – Интернет).
- Представити ученицима основне интернет сервисе: сервис електронске поште, www као јавни информациони сервис, дискусионе групе и сервисе за претраживање интернета. Објаснити чему ти сервиси служе, упознати их са планом коришћења ових сервиса.
- Представити веб као најпознатији интернет сервис.
- Објаснити структуру УРЛ адресе и значење појединих домена edu.rs, gov.rs, .com...
- Нагласити значај дигиталног трага који посетилац оставља приликом посете неком сајту.
- Код преузимања било ког садржаја са интернета важно је подсетити ученике на поступке преузимања и чувања на жељеној локацији, као и на етичка и правна питања приступа садржајима (лиценце), заштите од нежељених програма, као и на правила понашања на интернету (енг. netiquette).
- Подсетити ученике на значај поштовања ауторских права и сврху СС (Creative Commons) лиценци.
- Посебну пажњу посветити питањима дигиталног насиља.

Рачунарство

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)
- Представити концепт текстуалних програмских језика.
- Реализацију теме започети приказом израде задатака израчунавањем, применом операција: сабирања, одузимања, множења и (реалног) дељења.
- Увести *променљиве* као појам за именовање улазних података и међурекултата израчунавања као и механизам за учитавање вредности улазних података и испис резултата.
- Поред израчунавања, још један незаобилазан елемент програмирања чине *наредбе и контрола тока програма*. Осим секвенцијалног ређања наредби једне иза друге, основу контроле тока чине *гранање и понављање*.
- У склопу обраде *гранања* потребно је приказати релацијске операторе (једнако, различито, мање, веће, мање-једнако, веће-једнако) и писање релацијских израза који се јављају као услови у наредби гранања.
- Ученицима приказати како се формирају *променљиве текстуалног типа*, како се одређује дужина текста, како се врши конверзија између текста (који садржи низ цифара) и бројева, како се врши провера да ли текст садржи карактер, како се издваја део текста на датим позицијама и слично.
- Од ученика, на овом нивоу, није могуће очекивати креирање сложенијих програма, па сходно томе, задатке прилагодити тако да горња граница дужине текста програма буде десетак линија.

Пројектна настава

- Групни (у пару).
- Ученици заједно са наставником пролазе кроз све фазе рада на пројектном задатку, при чему наставник наглашава сваки корак, објашњава, иницира дискусију и предлаже решења.

- Фаза 1: Представљање тема, формирање група и одабир теме;
 - Фаза 2: Одабир материјала и средстава, разматрање додатне подршке предметног наставника у зависности од теме;
 - Фаза 3: Планирање времена и избор стратегије за решавање задатка у складу са роком за предају рада;
 - Фаза 4: Прикупљање и проучавање материјала, израда задатка и припрема за излагање;
 - Фаза 5: Представљање резултата пројектног задатка, дискусија и процена/самопроцена урађеног.
 - Акцент је на подстицању иницијатива и креативности, успостављању сарадничких и вредносних ставова код ученика.
 - Циљ је развијање и неговање: поступности, повезивања и изградње сопствених стратегија учења, вршњачког учења, вредновања и самовредновања постигнућа.
 - Пројектни задаци (ИКТ и ДП) подразумевају корелацију и сарадњу са наставницима осталих предмета, која се може остварити на оваквим и сличним примерима:
 - израда упутства или туторијала са табеларним представљањем података
 - израда упитника на тему дигиталног насиља
 - Наставни пројекат (Рачунарство) подразумева програмирање у текстуалном програмском језику или адаптацију унапред датог програма у циљу решавања пројектног задатка. Могуће теме наставног пројекта:
 - како да убедимо тинејџере да се здраво хране? (израда програма који нпр. нуди намирнице различитих група и, на основу одабраних, рачуна калоријску вредност...);
 - како би могао да изгледа најефикаснији бицикл на свету?
- шта можемо да учинимо са школским отпадом? (израда програма који прорачунава нпр. зараду од продаје секундарних сировина...) итд.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Информационо-комуникационе технологије	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Сарадња, - Предузимљивост и - Предузетничка компетенција
Дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Сарадња, - Естетичка компетенција, - Предузимљивост
Рачунарство	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Решавање проблема, - Сарадња, - Естетичка компетенција,

	<ul style="list-style-type: none"> - Предузимљивост и - Предузетничка компетенција
Пројектна настава	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Решавање проблема, - Сарадња, - Естетичка компетенција, - Предузимљивост и - Предузетничка компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Информационо-комуникационе технологије	<p>Информатика и рачунарство 5.разред, Техника и технологија 5 и 6. разред (техничка и дигитална писменост), Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Географија (одговоран однос човека према планети), Српски језик (правопис)</p>
Дигитална писменост	<p>Информатика и рачунарство 5.разред, Техника и технологија 5 и 6. разред (техничка и дигитална писменост), Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Српски језик (правопис)</p>
Рачунарство	<p>Информатика и рачунарство 5.разред, Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Математика (аритметички и логички оператори), Српски језик (правопис)</p>
Пројектна настава	<p>У зависности од избора теме за пројекат могућа је повезаност са свим предметима.</p>

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА
<p>НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:</p> <ul style="list-style-type: none"> - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...) - што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи... - коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја - и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)
<p>У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика.</p> <p>Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).</p> <p>Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично користити за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, као и за формирање коначних оцена.</p> <p>Препоручено је комбиновање различитих начина оцењивања да би се сагледале слабе и јаке стране сваког свог</p>

ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи своје наставне праксе. Теме као што су израда и одржавање школског сајта, блога или неке друге школске веб странице, креирање и израда школског електронског часописа или летописа школе могу бити добре почетне идеје које ће повезати знања и вештине стечене у овом предмету са другим знањима, уз активно учешће у животу школе.

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

Верска настава

Предмет: Верска настава (православни катихизис)

Разред: шести

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

Ред. број	Наставна тема	обрада	утврђивање	вежба	систематизација	укупно
I	УВОД	1	/	/	/	1
II	ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖЈЕГ	3	2	/	/	5
III	УВОД У НОВИ ЗАВЕТ	3	2	/	/	5
IV	БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС	12	3	/	2	17
V	ЦРКВА ДУХА СВЕТОГ	5	2	/	1	8

Кључни појмови садржаја у оквиру тематских области:

Припрема света за долазак Сина Божијег: Јевреји, Месија, Стари Завет, мит, религија...

Увод у Нови Завет: Откровење, вере, Јеванђеље, Библија, Апостоли...

Богочовек Исус Христос: Бог, Света Тројица, празници...

Црква Духа Светога: Литургија, саборност, причешће, вера, православље, Црква...

Ре-дни број	Исходи	Теме /области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма
I	<p>По завршетку теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> Сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6.разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 	УВОД	<p>Циљ наставе у 6. разреду јесте да се покаже да је Син Божији постао нови Адам, преко кога се остварује јединство створене природе и Бога. У контексту догађаја везаних за Христа треба ученицима скренути пажњу на слободу, како Бога, тако и човека, као кључног елемента у остварењу јединства Бога и тварне природе у коме створена природа превазилази смрт. Треба нагласити, такође, да се у случају Христа слобода човека у односу на Бога изражава као вера у Бога Оца и његово обећање, односно као љубав према Богу Оцу која кроз Литургију чини присутним у историји оно што нам је Бог обећао да ће се десити на крају, а то је Царство Божије.</p> <p>Ово треба довести у везу са дефиницијом вере код ап. Павла (Јев.11,1 и даље), коју он поистовећује са љубављу, односно са Литургијском заједницом (1Кор. 12-13).</p> <ul style="list-style-type: none"> Црква је конкретна литургијска заједница ; Литургија је заједница многих људи и природе са Богом Оцем кроз једног човека – Христа; 	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Има позитиван и одговоран однос према учењу. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе. <p><i>Компетенција за целоживотно учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> уме да процени степен у ком је савладао претходно градиво. 	<p>Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе,</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - Христос као јединство Бога и човека; - Структура Литургије (Епископ, свештеници, ђакони и народ); - Христос је присутан у Литургији као служитељ који приноси природу Богу Оцу; - Црква као икона Раја и будућег Царства; - Одбијање првог човека Адама да сједини створену природу с Богом (човеков пад и последице тога – првородни грех); - Црква у хришћанској архитектури (православни храм и литургијска структура); - Праћење литургијско–богослужбеног циклуса; - Упознавање са садржајем Светог Писма и Житија Светих; - Упознавање са православним уметничким наслеђем. 		<p>садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p> <p><i>Врсте наставе</i> Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● теоријска настава (34 часова) ● практична настава (2 часа) <p><i>Место реализације наставе</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Теоријска настава се реализује у учионици; ● Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању.
II	• моћи да каже да су Јевреји пред	ПРИПРЕМ	Теме: Тајна Христова..., Христос је Син	Компетенција за учење	Током реализације

<p>долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе;</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштава; • моћи да преприча живот Светог Јована Претече и Крститеља Господњег и каже да је он припремао народ за долазак Христа; • моћи да доживи врлински живот и покајање као припрему за сусрет са Христом. 	<p>А СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖИЈЕГ</p>	<p>Божији који је постао човек..., треба реализовати кроз опис Христовог живота забележеног у Јеванђељима и одлукама 1. и 4. Васељенског сабора, али виђеног, протумаченог из литургијске перспективе. Тиме се показује да је догађај “Христос” истовремено јединство многих преко једног првог Богом, као и то да је Исус Христос конкретна личност у којој је поново остварена заједница створене природе с Богом, због чега је Исус Христос једини спаситељ света, присутан у догађају заједништва с Богом и са људима. На овај закључак нас упућује литургијско виђење Христа. На овај начин Христос престаје да буде индивидуа, и постаје оно што јесте - личност која да би постојала претпоставља заједницу с Богом, с другим људима и с природом, на шта указује литургијски догађај.</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци 	<p>програма наставе и учења примењиваће се следећи поступци, начини и облици рада:</p> <p>-Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.</p> <p>-Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче</p>
---	--	---	---	--

				<p>понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.</p> <p><i>Решавање проблема</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством. 	<p>ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.</p> <p>-Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.</p>
Ш	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да закључи да је доласком Исуса Христа Бог склопио Нови Завет са људима; • моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности њиховог настанка; • моћи да пронађе одређени 	УВОД У НОВИ ЗАВЕТ	Теме: Рођење Христово..., Улога Бога у спасењу..., Улога човека у спасењу... и Христово страдање и васкрсење, треба, такође, реализовати на основу сведочанстава забележених у Св.Писму Новог Завета, а затим и на основу светоотачких тумачења, уз наглашавање	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског 	<p>-Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у</p>

<p>библијски одељак;</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да каже да се Библија користи на богослужењи-ма; • моћи да именује Јеванђелисте и препозна њихове иконографске симболе; • бити подстакнут на читање Светог Писма. 		<p>да је кључни елемент у Тајни Христовој слобода, како Бога, тако и човека, и то слобода која се изражава као љубав према другом. Зачеће Господа Исуса Христа од Духа Светог и Марије Девојке указује на то да је овај догађај акт слободе, како Бога, тако и човека. Марија је на иницијативу Бога Оца слободно пристала да роди Сина Божијег као човека(в.Лк.1,34-38). Ово је посебно важно напоменути због тога што се и овде уочава да Бог, приликом сједињења створене природе са њим у Христу, поштује човекову слободу (у овом случају то је била Марија Дјева), као што је поштовао и слободу првог човека Адама. Док је први човек Адам своју слободу изразио као одбијање заједнице с Богом, Богородица је слободно прихватила ту заједницу. Рођење Исуса Христа враћа нас на догађај стварања првог човека Адама. Бог је створио човека и обдарио га слободом и тако је настао први човек Адам као личност, као биће заједнице с Богом. Код рођења новог Адама, Христа, Сина Божијег, друга личност Св.Тројице узела је људску природу од Марије Дјеве. Христос је, дакле, постао човек без учешћа мужа, што указује да је Он, од самог рођења, као човек биће</p>	<p>учења; негује и развија лична интересовања.</p> <p><i>Одговорно учење у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •активно и конструктивно учествује у раду групе или пара. <p><i>Рад са подацима и информацијама</i></p> <p>– користи ИТ за чување, презентацију и основну обраду података.</p>	<p>педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.</p> <p>- У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.</p> <p>-Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје</p>
---	--	--	--	---

			заједнице слободе Бога с човеком. Зато је Христос Богочовек, потпуни Бог и потпуни човек, и једино у њему и преко њега, људи могу доћи у јединство с Богом. Исус Христос је, дакле, нови Адам и једини спаситељ света зато што је у Њему створена природа поново сједињена с Богом.		личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.
IV	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да преприча догађај Благовести и да препозна да је то „почетак спасења„; • моћи да препозна службу анђела као гласника и служитеља Божијих; • моћи да препозна Богородичино прихватање воље Божије као израз слободе; • моћи да уочи да је за разлику од Еве, Богородица послушала Бога; • моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима; • моћи да преприча библијски опис Рођења Христовог; • моћи да препозна да је Христос дошао на свет да сједини Бога и човека; • моћи да преприча библијски опис Христовог крштења, поста и кушања; 	БОГОЧО- ВЕК ИСУС ХРИСТОС	<p>За разлику од првог човека Адама, који је слободно одбио да остане у заједници с Богом (у чему је и суштина првородног греха), нови Адам, Христос, од почетка до краја остао је у заједници са Богом и поред свих искушења. На то указује читав земаљски живот Исуса Христа - почевши од кушања у пустињи, па све до његовог страдања на крсту и смрти. Страдање Христа као Сина Божијег и човека јесте израз његове слободе као љубави према Богу Оцу. Јер, Христос као човек слободно, из љубави према Богу Оцу, иде у смрт. Овде треба нагласити улогу личности (човека) у спасењу природе од смрти.</p> <p>Васкрсење Христово из мртвих је израз слободе, љубави Бога Оца према Христу. То је исказано тврдњом апостола да је Бог Отац Духом Светим васкрсао Исуса из мртвих, да га је васкрсао слободно, из</p>	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу 	<ul style="list-style-type: none"> -Вредновање самосталног рада ученика; -Праћење рада на часу; -Комбиновање више врста дидактичког материјала; -Илустрација, шеме, мапа ума; -ППТ презентације; -Коришћење веб алата;

	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да препозна да су Христова чуда израз Његове љубави према људима; • моћи да увиди разлику између старозаветног закона и новозаветних заповести о љубави; • бити подстакнут да прихвати Христа за свој животни узор; • моћи да преприча догађаје Васкрсења Лазаревог и Уласка у Јерусалим; • моћи да увиди контрадикторност између очекивања јеврејског народа спрам Христове личности; • моћи да хронолошки наведе догађаје Страсне седмице; • моћи да преприча библијски опис Тајне Вечере и у приносу хлеба и вина препозна Свету Литургију; • моћи да преприча библијски опис Христовог Страдања и Васкрсења; • моћи да кроз тумачење тропара Христовог Васкрсења препозна да је Христос победио смрт и омогућио свима васкрсење из мртвих. 		<p>љубави. Међутим, у контексту васкрсења Христовог треба посебно скренути пажњу ученицима на то да Христос не васкрсава сам, већ да њега васкрсава Бог Отац. Из овога треба извести закључак да васкрсење, односно вечни живот створене природе није ствар природе, него личности и то Христове личности. Васкрсење Христово је залог свеопштег васкрсења да ће нас Бог Отац Духом Светим на крају све васкрснути у Христу и ради Христа.</p> <p>Дакле, Тајна Христова, у којој је сједињена тварна природа са Богом и тако спасена од смрти, јесте јединство Бога и човека утемељено на слободи.</p>	<p>унапредити стање и квалитет животне средине и природе.</p> <p><i>Решавање проблема</i></p> <p><i>Вештина сарадње</i> – конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе.</p> <p>-активно слуша и поставља релевантна питања.</p>	
V	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да преприча догађаје Вазнесења и Педесетнице; • моћи да каже да је силаском Духа Светог на апостоле рођена Црква 	ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА	Да бисмо указали на сличности и разлике између Христа као новог Адама и старог Адама, треба из Старог Завета користити опис стварања и живота првог човека	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Промовише позитивне вредности друштва у 	У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени

<p>Христова;</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја из њиховог живота; • моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучеништва; • моћи да објасни значај доношења Миланског едикта; • моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења. 		<p>Адама, као и литургијско виђење улоге Бога и човека у спасењу света На примерима православне иконографије који показују Христов живот треба указати на наведене чињенице да је Христос и Бог и човек и да је Христос као личност везан за Бога Оца. (На пример, у сцени рођења Христовог, јасно се види да Христос није обично дете, већ Син Божији; Христос у наручју Богородице, за разлику од ренесансног приказивања ове сцене, где се Христос нимало не разликује од обичне новорођенчади, приказује се као онај који благосиља и од кога зависи постојање свих нас, па и Богородице, а не обрнуто, итд.).</p> <p>- Оно што је најважније и што је основни циљ катихизиса јесте то да ученици постану чланови Литургијске заједнице. Јер, Литургија, као живо присуство Христа и као икона вечног постојања природе и човека, треба да дâ основ, односно да оцрквени и да дâ смисао нашем историјском живљењу. Зато треба, кад год је то могуће, ученике доводити, или упућивати на Литургијска сабрања.</p> <p>- У току сваке године, конкретно пре свих наилазећих великих празника, како Господњих, тако и Богородичиних и светитељских, треба упознати ученике са</p>	<p>различитим активностима.</p> <p><i>Одговоран однос према здрављу</i></p> <p><i>Рад с подацима и информацијама</i></p> <p><i>Естетска компетенција</i></p> <p>– препознаје естетске елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, језичка култура.</p>	<p>садржајима који се обрађују:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалошки; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични. <p>Евалуација наставе</p> <p>Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; ● провером знања које ученици усвајају на часу и
--	--	---	--	--

		<p>историјом настанка празника и садржином догађаја који се слави.</p> <p>- Кад је реч о светитељским празницима посебну пажњу треба обратити Србима светитељима: Св.Сави, Св.Симеону, на празник Видовдан итд. Ученици би требало да се упознају и с личностима светитеља које славе као Крсну славу.</p> <p>-Такође, пре почетка Васкршњег поста, треба упознати ученике с његовом садржином и циљем, као и са богословском подлогом поста, и његовом важношћу за човека.</p>	испитаивањем ставова.
--	--	---	-----------------------

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета:

Српски језик, Историја (средњи век, хришћанство), Географија (регионална географија Европе; Опште географске одлике Европе), (демографске и географске одлике средине за које се везује радња дате наставне јединице), Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура.

Активности у наставном процесу	
Активности наставника	Активности ученика
<ul style="list-style-type: none"> •испитује предзнања ученика; •упознаје се са интелектуалним могућностима ученика; •развија и одржава комуникацију; •подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; •уважава и реагује на потребе групе и појединаца; 	<ul style="list-style-type: none"> •слободно изражавање мишљења и ставова; •усваја-сазнаје; •развијање вештина комуникација; •повезивање сопственог искуства са тематиком; •дискусија; •слуша •посматра; •црта;

<ul style="list-style-type: none"> •дели одговорност •одабира поступке за наставни рад; •прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; •организује наставне активности; •организује посете православним храмовима 	<ul style="list-style-type: none"> •рецитује; •упоређује; •смишља; •доцртава; •слаже; •разговара; •решава; •испуњава; •пише; •посећивање верских институција; •организовање квизова; •израда радова и панона.
---	---

План провере оставрености исхода

Шта пратимо		Поступак оцењивања	Иструенти оцењивања	Време
Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака; рад са подацима и	Непосредно опиисно оцењивање ученика може се вршити кроз: <ul style="list-style-type: none"> ● Усмено испитивање; ● Писмено испитивање; ● Посматрање понашања ученика; ● Редовно доношење домаћег задатка; ● Прегледање свеске; 	<ul style="list-style-type: none"> - Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника. - Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика. - Степен активности ученика на часу, индивидуално, у пару или у групи 	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За више јављања, одговоре, активност/ истиче се Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године

<p>рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.</p>	<p>● Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима <u>Оцену истиче се добија ученик који:</u> -лако логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час.</p> <p><u>Оцену добар добија ученик који:</u> -у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају</p>	<p>-Комисија ученика и наставника. -Однос према обавезама и додељеним задужењима</p>	<p>Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима); Учесталост по месецима.</p>	<p>Пресек стања по тромесечју</p>
		<p>-Усмено одговарање. - Степен и ниво сарадња са другим ученицима.</p>	<p>Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању.</p>	<p>По потреби, бар једном у полугодишту</p>
		<p>-Описно оцењивање. - Самоиницијативност</p>	<p>На основу целокупног рада ученика током полугођа.</p>	<p>На крају полугодишта и школске године</p>
		<p>-Редовност доношења домаћег.</p>	<p>За три недоношења домаћег минус у свеску, а након опомене и у дневник као активност.</p>	<p>Свакодневно током године, праћење/ пресек стања на тромесечју</p>
		<p>-Прегледање свески.</p>	<p>Уредност; Све забележено са часова.</p>	<p>Три пута у једном</p>

	на подацима; -решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; -показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. <u>Оцену задовољава добија ученик који:</u> -у довољној мери покаује способност употребе информација; -у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; -већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; -у довољној мери критички расуђује; -показује делимични степен активности и ангажовања.			полугођу
	- Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.	На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби	
	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције. - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика). - Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају. - Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова. - Формативно оцењивање.	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...) Хоризонтално и вертикално повезивање градива -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	По потреби	
Ангажовање ученика у настави: Процењује се:	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се)	Вођење евиденције од стране наставника: -Јављању на часовима (учесталост и активност); -Успешности у групном раду, раду у пару	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано; -Учесталост јављања и активност по месецима;	На сваком часу током школске године.

<p>одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.</p>	<p>– показује делимични степен активности и ангажовања (добар) – показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)</p>	<p>(ангажовање, продукти); -Посета културно-историјским институцијама и догађајима; -Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.</p>	<p>-Учествоје, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада; -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...); -Иницијатива и квалитет продукта</p>	<p>Пресек стања по тромесечјима.</p>
---	--	--	--	--------------------------------------

Пројектна настава

У плану је наставак пројектне наставе на тему „Сачувајмо наше писмо-ћирилицу.“ Подстакнути темама конкурса „Колевка“ и „Моја отаџбина Србија“ имамо за циљ да ђацима приближимо сам настанак нашег писма као и потребу да се оно сачува јер само писмо једног народа чини његов идентитет. Реализацији теме учествују чланови стручног већа друштвених наука. У разматрање теме узимају се истријски подаци о настанку писма, реформа правописа, саме историјске ситуације, значај писма данас, читање текстова филолога на дату тему, ћирилични натписи...

Секције

Укупан фонд часова: 36

Циљ секције је додатна подршка у раду ученицима, продубљивање знања и практична примена стеченог знања. Саме активности секције прате годишњу прославу празника, тиме се и организују активности да би се кроз опипљиви начин приближио један историјски догађај-празник. Из тога следе приредбе, рецитали, прављење макета, разгледница, одлазак на богослужење... Фонд часова 36/ 1 час седмично.

Садржаји програма	Брч ас.	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступци остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Договор о реализацији секције	1	Слушају, питају	Мотивише ученике за рад и активност	-дијалогска	-уознавање ученика са садржајима и начином рада; -мотивисање ученика за похађање часова верске секције.
Израда креативних радова/ обележа- вање важних датума	8	- слушају -повезују -схватају -уознају -усвајају	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање,	-дијалогска -демонстративна - илустративна - коришћењем савремених наставних средстава путем	-Указати ученицима кроз примере српских светитеља на значај стицања хришћанских врлина; -Подстаћи ученике да

<p>српске црквене баштине</p>		<p>-представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.</p>	<p>повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика.</p>	<p>презентација ; - израда тематских паноа ; - приказивање дечјих радова кроз изложбе.</p>	<p>развију доживљај Крсне славе као молитвеног прослављања Бога и светитеља;</p> <p>-Пружити ученицима могућност да сагледају улогу СПЦ у развоју српске културе и идентитета; -ученицима пружити основно знање о великим празницима Цркве; -упознати ученике са основним елементима славе и њеном везом са Литургијом.</p>
<p>Учешће у богослужбеном животу Цркве</p>	<p>4</p>	<p>-слушају -повезују -схватају -истражују -учествују у радионицама -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе -сарађују са другим секцијама у школи -сарађују са другим</p>	<p>- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прати и усмерава рад ученика -организује радионице и практичан рад ученика - организују сарадњу са</p>	<p>дијалогска демонстративна илустративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе</p>	<p>-Развити код ученика свест о важности неговања традиције и обичаја (Крсна слава, литије, храмовне и градске славе); -Развијање свести ученика о неопходности личног учествовања у светотајинском животу Цркве; -Пружити ученицима основ за разумевање да се кроз</p>

		школама у граду.	осталим школама и сарадњу са институцијама локалне самоуправе		учешће у Светим Тајнама Цркве наш живот и сви његови елементи узводе у личносни однос са Богом; -указати ученицима да је учешће у Литургији засновано на слободи.
Тематско обележавање и прослава Божића	4	- Уређење учионица и кабинета - Уређење паноа -прављење макета -певање -садња пшенице -прављење стрипа -организовање приредбе	-мотивише за рад -прати и усмерава рад ученика	дијалогска демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе	-Пружити ученицима неопходно знање о доласку Спаситеља у свет; -указати ученицима да је послање Сина Божјег дар љубави Бога Оца; -подстицати ученике на лично учешће у животу Цркве; -указати ученицима да се празници прослављају литургијски – на заједничкој молитви; -омогућити ученицима основ за разумевање да се кроз Причешће остварује наша заједница са Богом; - Омогућити ученику да разуме да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет.

Тематско обележа-вање и прослава Савиндана	<p>5</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају -повезују -схватају -уознају -усвајају -представљају <p>резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.</p> <ul style="list-style-type: none"> -приредбе 	<ul style="list-style-type: none"> - презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика 	<ul style="list-style-type: none"> дијалогска демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе 	<ul style="list-style-type: none"> -Омогућити ученику да увиди да су светитељи најбољи пример односа човека са Богом; -Пружити ученицима основна знања о Светоме Сави као нашем примеру служења; -Омогућити ученицима да уоче значај жеље за остваривање заједнице са Богом;
Тематско обележа-вање и прослава Васкрса	<p>8</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају -повезују -схватају -уознају -усвајају -представљају <p>резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прати и усмерава рад ученика -организује радионице и практичан рад ученика - организују сарадњу са осталим школама и сарадњу са институцијама локалне самоуправе 	<ul style="list-style-type: none"> дијалогска демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе 	<ul style="list-style-type: none"> -Указати ученицима на повезаност Тајне Вечере и Свете Литургије; -Представити ученицима догађаје Страдања и Васкрсења Христовог као кључне за спасење света и човека; -омогућити ученицима да у Христу препознају узор љубави према свету и човеку; -проширити знање о догађајима везаним за Васкрсење Христово; -Ученицима пружити основ за разумевање да нас Христос толико воли да је

					дао свој живот за нас и да је васкрсао да победи смрт за нас.
Сакупљање радова, активности рада верске секције и формирање електронског часописа у служби креативности ученика.	6	- слушају - повезују - схватају - упознају - усвајају - представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.	- презентују наставни садржај - подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. - прате и усмеравају рад ученика.	дијалогска демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских панова ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе.	- Установити обим и квалитет знања стечених у току школске године из Православног катихизиса; - подстицати ученике да љубав према Богу изражавају кроз љубав према људима и природи.

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

Грађанско васпитање

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

Ред. број	Наставна тема	број часова
1.	ЉУДСКА ПРАВА: Ја и други у одељењу	10
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО: Одељење/група као заједница	12
3.	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ: Комуникација и сарадњ	8
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ: Акција одељења/групе	6
Укупно		36

Предметни исходи	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључн и појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко- методичко упутство)	Начин провере остварености исхода
------------------	--	----------------------	--------------------------------	--	---

<p>- наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује; - уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу; - понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других; - препозна код себе и других основна осећања; - препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима; - преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву; - тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права</p>	<p>Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама Одговорано учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Дигитална Комуникација и сарадња Естетичка</p>	<p>ЉУДСКА ПРАВА ●Ко сам ја? Наше јакe стране, у чему смо успешни, у чему бисмо волели да напредујемо ●Таленти и интересовања која поседујемо ●Наше сличности и разлике. ●Основна осећања (радост, страх, туга, бес) и како се препознају ●Разлике између жеља и основних животних потреба ●Права детета ●Кршење и заштита права ●Препознавање кршења права детета ●Коме се обратити у ситуацијама кршења права детета ●Одговорност према себи и другима</p>	<p>Социјална правда, људска права, опште добро</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, презентације, кратки филм, видео записи , квиз.. Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду, групни, радионичарски облик рада, вршњачка предавања.. Обезбеђивање корелације са другим предметима- тематски дани, недеље, обележавање значајних датума.. Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде презентација паноа, кратких видео записа.. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>	<p>Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика, сарадње и комуникације у групном раду Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Оцена продуката рада и презентације урађеног Вршњашко предавање Квиз</p>
---	---	---	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> ● Функционисање заједнице ● Одељење/група као заједница ● Вредности одељења/групе – равноправност, одговорност, солидарност, поштовање и брига за друге, толерантност, праведност, поштење ● Уважавање различитости ● Правила у одељењу/групи и њихова функција ● Одлучивање у одељењу/групи ● Одговорност деце и одраслих за функционисање заједнице. 	<p>Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Комуникација и сарадња Дигитална -Одговорано учешће у демократском друштву</p>	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <ul style="list-style-type: none"> – препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима; – преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву; – тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права; 	<p>Вишепартијски сиситем, народна скупштина, народни посланици</p>	<p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: презентације, видео материјали, пројектна настава, симулација, играње улога, дебата..</p> <p>Обезбеђивање корелације са другим предметима. Комбиновање различитих врста дидактичког материјала</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>	<p>Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика и рада у групи Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Оцена продуката рада и презентације</p>
--	--	---	--	---	--

<p>– разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима;</p> <p>– комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме;</p> <p>– слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење</p>	<p>Компетенција за учење;</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Естетичка компетенција;</p> <p>Комуникација и сарадња,</p> <p>Дигитална</p> <p>–Одговорано учешће у демократском друштву</p>	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Комуникација</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Слушање/ неслушање ● Кад разговарамо држимо се теме ● Изношење мишљења ● Уважавање саговорника ● Сарадња ● Групни рад, договарање и сарадња са вршњацима и одраслима 	<p>Вршњачка група,</p> <p>вршњачки притисак, конформизам</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Обезбеђивање корелације са сродним предметима.</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: радионице, презентације, видео-записа, кратки филм..</p> <p>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде презентација паноа, кратких видео записа..</p> <p>Вршњачко предавање</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>	<p><i>Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика и рада у групи Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова</i></p> <p><i>Домаћи задатак Оцена продуката рада и презентације урађеног</i></p> <p><i>Вршњачко предавање</i></p>
<p>сарађује и преузима различите улоге у</p>	<p>Компетенција за учење;</p>	<p>ГРАЂАНСКИ</p>	<p>Симулација народна</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна</p>	<p>Формативно, недељно оцењивање усмених</p>

<p>групи/тиму; – договара се и одлучује у доношењу одељењских правила и да се понаша у складу са њима; – својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници; – препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати; – заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу; – учествује у изради плана једноставне акције; – са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; – доприноси промоцији акције; – на једноставан начин вреднује изведену акцију</p>	<p>Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација и сарадња- Одговорано учешће у демократском друштву Решавање проблема</p>	<p>АКТИВИЗАМ Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације ● Извођење и документовање акције – видео, фотографије, текстови и сл ● Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл. ● Прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу ● Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље 	<p>скупштина, гласање</p>	<p>о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада : играње улога, симулације.. Комбиновање различитих врста дидактичког материјала:презентације, видео-записа... Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета ради припреме симулације и годишњег школског Квиза Организовати посету Градској општини</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>	<p>одговора ученика, и рада у групи, сумирање постигнућа ангажовања крајем маја Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Квиз</p>
--	--	---	-------------------------------	---	--

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:
просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор матерјала за рад, прилагођавање задатака,

начина и врста оцењивања, домаћих...)

индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи.

Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ					
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика					
Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању: 34/2019-177					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања (описна оцена)	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степеност арености циљева и прописан их исхода предмет;	процењуј у се: вештине изражава ња и саопштав ања; разумева ње, примена и вреднова ње научених поступак а и процедур а; рад са подацим а и рад на различит им врстама текстова; уметнич ко изражава ње; вештине, руковањ е приборо м и технолог ијама и извођење радних задатака.	Оцену истиче се добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: недељно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника и личну евиденцију	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +++	Недељно бележење током године
		Оцену добар у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у довољној мери логички повезује	-Комисија ученика и наставница	Учесталост јављања на часу по месецима	Пресек стања на полугодишту
		Оцену одличан у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у довољној мери логички повезује	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која прва ураде задатак добијају ++ ☺ Сви парови који ураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу добијају -	Месечно

		чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	-Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију Квиз	За недоношења домаћег - у свеску, а након 3- у дневник 😞 За редовно доношење домаћег задатка-+, за 3+у дневник ☹ Првопласирани +++ ☺ Другопласирани ++ Трећепласирани +	Пресек стања за тромесечје По једном у тромесечју
--	--	--	--	---	--

		Оцену задовољава добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у минималној мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – ретко је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	Прегледање свески и личне евиденције	Уредност у вођењу евиденције и самоеваулацаја	На крају наставне године
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања и учешћа свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, презентације..)	Редовно недељно
			- Вршњачко предавање (посматрање наставника, припрема, презентација, успешност реализације и утисци ученика)	Сви ангажовани ученици за успешну припрему-презентацију, реализацију и добре утиске ученика добију: ☺ ☺ ☺	По једном у полугодиш ту
Ангажовање ученика	одговора и однос према раду, постављање задатака	– показује изузетну и велику самосталност уз изузетно висок	Вођење евиденције од стране наставника о:	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно	-Пресек стања по

у наста ви	задацим, и исказано интересо вање и мотивац ију за учење и напредов ање. активно учествов ање у настави, сарадњу са другима	<p>степен активности и ангажовања (истиче се)</p> <p>– показује делимични и мањи степен активности и ангажовања (добар)</p> <p>– не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (задовољава)</p>	<p>-Јављању на часовима (учесталост иактивност по месецима)</p> <p>-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти)</p> <p>-Учешћу у вршњачком предавању</p> <p>-Посета културно- историјским институцијама и догађајима</p> <p>-Несебичном пружању помоћи другим ученицима</p> <p>-Израда паноа, презентација, различитих врста излагања, квиза</p>	<p>је написано</p> <p>-Учесталост јављања и активност по месецима</p> <p>-Учествује и израђује самостално и у сарадњи са другима продукте рада</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, вршњачко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)</p> <p>-Спреман је да помогне другима</p> <p>-Иницијатива и квалитет продукта</p>	<p>тримесечј и ма</p>
------------	--	---	--	---	---------------------------

Немачки језик

Назив предмета:	Немачки језик
Циљ:	<p>Циљ наставе немачког језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Ученик треба да усвоји основна знања из немачког језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима.</p> <p>Учећи немачки језик ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе, развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развија свест о језичком богатству.</p>
Разред:	шести
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - именује спортове / хобије - наведе којим активностима уме /не уме да се бави - каже шта уме, мора или жели - изрази шта му је потребно - изрази коме шта припада - каже куда иде на одмор -каже којим активностима се бави током одмора - опише какво је време - каже колико дуго трају одређене активности - каже када је коме рођендан - позове некога на рођенданску забаву -опише рођенданску забаву - честита некоме рођендан - каже некоме шта да уради (императив) 	Freizeitaktivitäten	<p>Спорт/хоби, одевни предмети, боје, предели, дестинације за годишњи одмор, годишња доба и месеци у години, датуми (године)</p>

<ul style="list-style-type: none"> - именује делове тела - именује неке болести и називе лекова - пита некога како се осећа и да једноставно опише своје здравствено стање - именује здраве животне намирнице - разуме рецепт за неко јело - напише једноставан рецепт за неко јело - нешто препоручи - изрази да се нешто сме / не сме - пита за разлог и наведе разлог - изрази шта му се дешавало у прошлости - пита када се нешто десило и одговори на питање 	<p>Krank, gesund, ungesund</p>	<p>Делови тела, болести и медикаменти, животне намирнице (здрава и нездрава исхрана), омољени рецепт, комуникација код лекара</p>
<ul style="list-style-type: none"> - пита за правац и да се оријентише у граду - именује одређене локације у граду - опише шта се дешава у пешачкој зони - каже где шта може да се купи у граду - каже куда треба да иде да би предузео разне активности - пита за пут и објасни пут - предложи излазак - именује намештај и предмете у стану - опише где шта стоји у стану - разуме опис нечије собе - опише своју собу -отпевају песмицу 	<p>Mein Stadtviertel, meine vier Wände</p>	<p>Оријентација у граду, називи важнијих установа и места у граду, опис путање, оријентација у пешачкој зони, дом и уређење собе</p>
<ul style="list-style-type: none"> - разумеју текст на основу слушања или читања, - умеју да користе једноставна лексичка и граматичка средства и одговоре усмено или писмено на постављени задатак. 	<p>Fertigkeitstraining Die erste Klassenarbeit Die zweite Klassenarbeit</p>	<p>Увјежбавање све четири језичке активности (читање, слушање, писање и говор) Писмени задатак (по један у сваком полугодишту)</p>

- процене постигнућа везана за претходне теме, - користе једноставна језичка средства		
--	--	--

Кључни појмови:

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Freizeitaktivitäten		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најубичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства,</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и</p>

<p>уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније</p>	<p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p>	<p>планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и</p>
--	--	--

речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. 3.	<p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p>	<p>књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p>
--	--	---

Област: Krank, gesund, ungesund

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства,</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p>

<p>уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније</p>	<p>упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује</p>	<p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p>
--	---	---

речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. 3.	одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.	ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.
--	--	--

Област: Mein Stadtviertel, meine vier Wände

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологски исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монологско излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p>

<p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање</p>	<p>непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује</p>	<p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p>
---	---	---

основних комуникативних активности. 3.	одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.	ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.
--	--	--

Област: Fertigkeitstraining, Die erste Klassenarbeit, Die zweite Klassenarbeit

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологски исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монологско излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p>

<p>једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао). ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет. ДСТ.1.1.14. ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже). ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну). ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику. ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава. ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. 3.</p>	<p>непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима. ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме. ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину. ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу. ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности. ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе. ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе. ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа. ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује</p>	<p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника. ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење. ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима). ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују. ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота. ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности. ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p>
---	---	---

	<p>одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p>	<p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p>
--	---	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Freizeitaktivitäten	20
Krank, gesund, ungesund	19
Mein Stadtviertel	21
Fertigkeitstraining	
Die erste Klassenarbeit	6 + 6
Die zweite Klassenarbeit	
Укупно	72

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

-просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих, штампање материјала већим фонтом за слабовиде и коришћење телефона за преписивање садржаја презентације из учионице за слабовиде...)

-што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима

-размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...

- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Одговоран однос према средини; Рад са подацима и информацијама;

Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Freizeitaktivitäten

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Математика, Информатика и рачунарство

Krank, gesund, ungesund

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Биологија, Информатика и рачунарство

Mein Stadtviertel, meine vier Wände...

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Информатика и рачунарство, Географија

Fertigkeitstraining

Die erste Klassenarbeit

Die zweite Klassenarbeit

Српски језик, Грађанско васпитање, Биологија, Ликовна култура, Физичко васпитање, Информатика и рачунарство

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученик разуме краћи наративни текст који чита или слуша и самостално га препричава; ради мање истраживачке радове на задату тему;	<ul style="list-style-type: none"> • Sportarten • Urlaubsorte • Geburtstag • Körperteile / Schmerzen • Gesund / ungesund • Meine Stadt • Mein Zimmer • Wechselpräpositionen 	По потреби, обично као припрема пред контролни или писмени задатак (8 часова)

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
--------	----------	------------------------------

<p>Ученик је савладао грађење и употребу времена, разуме значење текстова, самостално склапа сложеније реченице, изражава своје мишљење на немачком језику поштујући граматичка правила и правопис</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sportarten • Urlaubsorte • Körperteile / Schmerzen • Gesund / ungesund • Meine Stadt • Mein Zimmer 	<p>На часовима додатне наставе (6 часова).</p>
--	---	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Процес праћења се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др). Свакодневним бележењем активности ученика на часу у свеску евиденције наставника, редовност доношења домаћих задатака и записивање у свеску на часу), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (на крају сваке теме, на крају полугодишта, године). Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа.

Шпански језик

Назив предмета:	ШПАНСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	<p>Циљ наставе страног језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Ученик треба да усвоји основна знања из шпанског језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са</p>

	људима. Учећи шпански језик ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе, развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развија свест о језичком богатству.
Разред:	шести
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - разуме краће текстове који се односе на представљање и тражење/давање информација личне природе - представи себе и друге користећи једноставна језичка средства - постави и одговори на једноставна питања личне природе - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима, у садашњем и прошлом времену - разуме једноставан опис особа и предмета - опише карактеристике бића и предмета користећи једноставна језичка средства - разуме једноставне предлоге и одговоре на њих - упуту једноставан предлог или наредбу - пружи одговарајући изговор или оправдање - разуме краће текстове у којима се описују догађаји у садашњем и прошлом времену - разуме планове и намере и реагује на њих 	Unidad 0: El día a día	- обнављање градива 5. разреда
	Unidad 1: ¿Cuántas cosas!	-описивање и поређење предмета -para qué/para -компарација -показне заменице -заменице правог/неправог објекта -предмети у кући/учионици -описни придеви -бројеви (100-900) -текст: Дан за маму
	Unidad 2: ¿Qué tiempo va a hacer?	-исказати планове,потребу, обавезу, дати савет -причати о времену -hay que, tener que, deber + infinitivo -годишња доба и месеци
	Unidad 3: Hoy he estudiado mucho	-el pretérito perfecto -присвојни придеви -прилошке одредбе за pretérito perfecto -средства комуникације, штампа -текст: Мој познати комшија
	Unidad 4: Lo pasé muy bien	- el pretérito indefinido, грађење и употреба -прилошке одредбе за pretérito indefinido -путовања и одмори -туризам у Шпанији

<p>- размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама</p> <p>- разуме једноставне исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих</p> <p>- изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење</p> <p>- користи глаголске конструкције у свакодневним ситуацијама</p> <p>- познаје основне информације о култури Шпаније и хиспанских земаља које су градивом предвиђене</p>		
	<p>Unidad 5: ¿Dígame?</p>	<p>- разговор телефоном</p> <p>- давање наредби и упутстава</p> <p>- ¿Cuánto cuesta?</p> <p>- Ser/estar</p> <p>- императив</p>
	<p>Unidad 6: Eran otros tiempos</p>	<p>- описивање обичаја, догађаја, особа, животиња и предмета у прошлости</p> <p>- исказивање мишљења, слагања/неслагања, узрока</p> <p>- el pretérito imperfecto: грађење и употреба, прилошке одредбе</p> <p>- ¿Por qué?/porque</p> <p>- врсте личности</p> <p>- предрасуде</p>

Кључни појмови: Комункативни приступ, функционална употреба језика, интеркултуралност

Област: све области		
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>Ученик разуме главне информације у најједноставнијим писаним и усменим исказима. У усменом и писаном општењу користи најједноставнија језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама. Познаје основне граматичке и лексичке елементе. Разуме</p>	<p>Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у фреквентнијим и једноставнијим врстама писаних текстова и формама усменог општења, а које се односе на њему блиске ситуације и појаве. Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и просте реченице за формулисање конкретних исказа везаних за сопствену личност и свакодневне активности или послове. Познаје одређени број правилних граматичких елемената и структура и основну лексику из домена</p>	<p>Ученик разуме већи број речи и израза у свакодневној усменој и писаној комуникацији, везаних за сопствену личност, окружење, интересовања, школски контекст. Поседује елементарни репертоар језичких средстава за савладавање типичних и уобичајених свакодневних комуникативних ситуација. Ученик познаје већину једноставнијих и одређени број сложенијих граматичких</p>

основне појаве и процесе циљне културе.	сопствене свакодневице и непосредног интересовања. Поседује свест о суштинским сличностима и разликама између своје и циљне културе.	правила и фреквентне лексике. Ученик прихвата постојање разлика између сопствене и циљне културе и прилагођава своје понашање основним општеприхваћеним друштвеним конвенцијама.
---	--	--

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологски исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања. ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно. ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ДСТ.2.1.9. Разуме краће</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монологско излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима. ДСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. ДСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова модерне музике.</p>

<p>јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење. ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најубичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС). ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе. ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и</p>	<p>поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.) ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима. ДСТ.2.1.11. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставнијим информативним текстовима (новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) с блиском тематиком и предвидљивим порукама. ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима. ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима. ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао једноставнијих текстова модерне музике. ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме. ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину. ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу. 27 ДСТ.2.1.19.</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима. ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима. ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасно примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту. ДСТ.3.1.9. Разуме општи садржај и главне информације различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.10. Разуме информације, главне идеје и поруке фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе. ДСТ.3.1.11. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима модерне музике. ДСТ.3.1.12. Разуме смисао једноставнијих рекламних порука. 29 УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје. ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним</p>
---	--	---

<p>препознатљивим начином графичког обликовања. УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника. ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична</p>	<p>Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности. ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника. ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање. ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама. ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама. ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе. ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично. ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе. МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе. ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа. ДСТ.2.1.30. На матерњем језику саопштава</p>	<p>потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника. ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима). ДСТ.3.1.17. Једноставним средствима пореди људе, ствари и појаве. ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.3.1.19. Пише обична и електронска писма у којима с пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме. ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота. ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности. ДСТ.3.1.22.</p>
---	---	---

<p>искуства. ДСТ.1.1.15. Поставља најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговара на слична питања саговорника. 25 ДСТ.1.1.16. Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима. ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже). ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа</p>	<p>основну тему и најважније информације краћег писаног текста. ДСТ.2.1.31. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације које су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).</p>	<p>Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме. ДСТ.3.1.23. На једноставан начин резимира или препричава краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. МЕДИЈАЦИЈА ДСТ.3.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. ДСТ.3.1.27. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.</p>
---	---	--

<p>у везани текст о блиским темама. МЕДИЈАЦИЈА ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику. ДСТ.1.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику</p>		
---	--	--

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>. ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну). ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику. ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.</p>	<p>ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина). ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције. ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.</p>	<p>ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију. ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила. 30 ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи</p>

<p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p>		<p>одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога. ДСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.</p>
---	--	---

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински. ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура. ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање. ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи</p>	<p>ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.). ДСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/ неприкладно у контексту циљних култура. ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама. ДСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински. ДСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик. ДСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура. ДСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику</p>	<p>ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика. ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања). ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура. ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању. ДСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у</p>

и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.	неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.	којима се користи страни језик. ДСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас. ДСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема. ДСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје. ДСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.
--	---	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Unidad 0: El día a día	6
Unidad 1: ¡Cuántas cosas!	13
Unidad 2: ¿Qué tiempo va a hacer?	10
Unidad 3: Hoy he estudiado mucho	7
Unidad 4: Lo pasé muy bien	9
Unidad 5: ¿Dígame?	11
Unidad 6: Eran otros tiempos	10

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.). Слушање и читање краћих текстова у вези

са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и намерама. Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање иксаза у вези са догађајима / активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја / активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.

У одељењу 6-1, са учеником Његошем Тошићем ради се по ИОП-2. Све активности прилагођене су његовим могућностима и углавном се свode на усмену комуникацију – понављање речи, означавање изговорених речи на папиру и сл.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Комуникација, Дигитална компетенција, Решавање проблема

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Енглески језик, географија, математика, музичка култура, српски језик

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Савладавање редовног градива уз додатну подршку на часовима допунске наставе (уз додатне активности)	Los adjetivos posesivos Por qué, para que El pretérito imperfecto El pretérito perfecto El imperativo El vocabulario	Једном седмично. Кроз усмене и писмене вежбе и уз помоћ различитих наставних метода и наставних листова, ученици савладавају градиво

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Остваривање додатног знања, уз помоћ активности које допуњују и обогаћују редовну наставу	Los adjetivos posesivos Por qué, para que El pretérito imperfecto El pretérito perfecto El imperativo	Једном седмично. Кроз усмене и писмене вежбе и уз помоћ различитих наставних метода и наставних

	El vocabulario Los tests de gramática y vocabulario extras Los relatos y ejercicios orales	листова, ученици савладавају градиво
--	---	---

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Формативно оцењивање: редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика, садржи препоруке за даљи рад.

Сумативно оцењивање: вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период. Оцене су бројчане

Француски језик

Назив предмета:	ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ учења страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред:	Шести
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства; – постави и одговори на	Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС,

<p>једноставнија питања личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p> <p>– разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; – упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p style="text-align: center;">Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места</p>	<p>имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.)</p> <p>Садржаји <i>Salut! Bonjour ! Bonsoir ! Bonne nuit ! Bonjour, Monsieur. Au revoir, Madame. A demain. A bientôt. A tout à l'heure. A plus tard. Je m'appelle Milica. Moi, c'est Marko. Tu t'appelles comment ? Comment t'appelles-tu ? J'habite à Kragujevac, en Serbie. Tu habites où ? C'est quoi, ton nom/ ton adresse ? Comment allez-vous ? Comment vas-tu ? Je vais bien, et vous/ et toi ? Ça va, et toi ? Qui est-ce ? Comment s'appelle-t-elle ? J'ai onze ans. Et toi, tu as quel âge? Ça c'est mon frère. Tu connais ma cousine ? Non, je ne la connais pas.</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; имена, презимена и надимци; адреса; формално и неформално представљање; степени сродства и родбински односи; нумерисање спратова.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио / видео записа, радио емисија и слично).</p> <p>Садржаји <i>Ma meilleure amie s'appelle Ivana : elle est petite et blonde. Elle a les cheveux blonds et les yeux marron. Elle est sportive. Sylvie est plus grande que sa sœur. Nous sommes plus rapides que vous. Le chien de mon voisin est grand et noir. C'est un chien calme et gentil.</i></p>
---	---	--

<p>разуме једноставније предлоге и одговори на њих; – упути једноставан предлог; – пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;</p>	<p>Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности</p> <p>Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности</p>	<p><i>J'ai un nouveau portable. C'est un appareil très moderne. C'est le modèle de la dernière génération. Paris est la plus grande ville de France. A Paris il y a beaucoup de monuments, célèbres dans le monde entier.</i> Описни придеви: род, број и место. Поређење придева (<i>plus grand, meilleur</i>). Презентативи (<i>c'est /ce sont...</i>) Презент фреквентних глагола, рачунајући и повратне. (Интер)културни садржаји: градови, села, природна станишта; биљни и животињски свет.</p> <p>Конструкција <i>il faut</i> са инфинитивом. Блиско будуће време (<i>futur proche</i>) (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање /одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора. Садржаји <i>Tu aimerais aller au cinéma avec moi ? Viens chez moi après l'école. On joue ensemble dans la cour de récré ? Oui, c'est une bonne idée ! Oui, avec plaisir.</i> <i>Désolée, je ne peux pas. Je suis occupée. Je t'invite à ma boum. C'est samedi soir à 20 heures, chez moi.</i> Питање интонацијом. Императив. Негација (<i>ne/ n'... pas</i>).</p>
---	--	---

<p>разуме и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; – упуту једноставне молбе и захтеве; – затражи и пружи кратко обавештење; – захвали и извине се на једноставан начин; – саопшти кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује;</p>	<p>Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности</p> <p>Разумевање и давање упутстава</p> <p>Описивање и честитање</p>	<p>Заменица <i>on</i>. Презентативи (<i>c'est /ce sont...</i>) Презент фреквентних неправилних глагола. (Интер)културни садржаји: прикладно позивање и прихватање/одбијање позива.</p> <p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЋАЊА)</p> <p><i>Qu'est-ce que tu aimerais faire quand tu seras grand?</i> <i>Cet après-midi je vais sortir avec mes cousins.</i> <i>La semaine prochaine j'aurai 13 ans.</i> <i>Samedi soir j'organiserai une boum, j'inviterai mes copains.</i> <i>Je t'aiderai à faire ton devoir de biologie.</i> <i>Cette BD, je vais la lire pendant les vacances.</i></p> <p>Блиски футур (<i>futur proche</i>) Футур први (<i>futur simple</i>) Кондиционал глагола <i>aimer</i>. Питања са упитним речима (<i>que</i>). Присвојни придеви. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи /нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ /услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности.</p> <p>Садржаји <i>Tu peux m'aider, s'il te plaît ? On met la table ensemble ? Madame, est-ce que je peux aller aux toilettes ? Pourriez-vous me dire où se trouve... ? Tu viens voir un film chez moi ?</i></p>
---	--	---

<p>разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са визуелном подршком без ње; – да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи / прави, напише рецепт и сл.);</p> <p>– разуме честитку и одговори на њу;</p>	<p>празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења</p> <p>Описивање догађаја и способности у садашњости</p>	<p><i>Voilà. Merci pour ton invitation ! Je t'en prie. Oui, pourquoi pas ? Le concours aura lieu dimanche à 15 heures. Ne partez pas sans moi ! Est-ce que tu pourrais me prêter ton portable ? Tu veux me donner ton numéro de téléphone ?</i></p> <p>Питање интонацијом. Негација (<i>ne/n'... pas</i>). Заменица <i>on</i>. Футур први. Презентативи (<i>voilà</i>) (Интер)културни садржаји: правила учтивне комуникације.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.</p> <p>Садржаји <i>Il faut faire attention. Appuyez sur le bouton. Composez le numéro 16 et attendez le signal sonore. Cliquez sur l'émoticône ! Lancez le ballon et courez vite ! Comment ça marche ? Coupez les pommes en morceaux. Il faut mettre du beurre.</i></p> <p>Императив. Партитивни члан (<i>du / de la / de l' / des</i>). Питања са упитним речима (<i>comment</i>). Основни бројеви до 100, стотине до 1000. Конструкција <i>il faut</i> са инфинитивом. (Интер)културни садржаји: традиционалне / омиљене врсте јела.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање</p>
--	---	---

<p>– упути пригодну честитку; – разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин прославе рођендана, празника и важних догађаја</p>	<p>Описивање догађаја и способности у прошлости</p>	<p>празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајних догађаја.</p> <p>Садржаји <i>Pour Noël on décore le sapin et on offre des cadeaux. Nous mangeons de la bûche ed de la dinde aux marrons. On dit: Joyeux Noël ! Pour la fête du Nouvel An on fait des feux d'artifice dans toutes les villes de France. On dit: Bonne année ! Merci, à toi / à vous aussi ! A vous de même ! Dans mon pays on célèbre... Ma fête préférée est... Bon anniversaire ! Félicitations ! Je suis contente pour toi !</i> Заменица <i>on</i>. Узвичне реченице. Презент фреквентних глагола. (Интер)културни садржаји: значајни празници и догађаји и начин обележавања / прославе; честитање.</p>
<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; – опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи неколико везаних исказа;</p>	<p>Исказивање жеља, планова и намера</p> <p>Исказивање</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима / активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја / активности и способности (разговор уживо или путем телефона, разгледница, СМС порука, имејл и сл.).</p> <p>Садржаји <i>Tu habites dans un appartement ou dans une maison ? J'habite au premier étage, dans un petit appartement. Ma soeur ne va pas à l'école, elle a cinq ans. Qu'est-ce que tu fais le dimanche ? A quelle heure tu te lèves ? Elle ne fait jamais le ménage. J'aide mon grand-père</i></p>

<p>– разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; – размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;</p>	<p>потреба, осета и осећања</p> <p>Исказивање просторних односа и величина</p> <p>Исказивање времена (хронолошког и</p>	<p><i>à laver la voiture. Quand le Carnaval de Nice a-t-il lieu ? C'est moi qui donne à manger au chat. Ce matin, nous partons en vacances. Je fais mes devoirs maintenant, je ne peux pas sortir. Je prends toujours ma douche le soir. Je parle trois langues. Je suis bon/bonne en maths.</i></p> <p>Предлози. Сажети члан (<i>au, du</i>). Члан испред имена дана. Негација (<i>ne/ n'... pas</i>). Питања са упитним речима (<i>que, quel, quand</i>). Редни бројеви до 20. Прилози за време (<i>maintenant, toujours</i>). Презент фреквентних глагола. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима / активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја / активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.</p> <p>Садржаји <i>Où étais-tu samedi dernier à huit heures ? J'étais chez moi. Tu as regardé la télé hier soir ? Oui, j'ai regardé un dessin animé. / Non, je n'aime pas beaucoup la télé. Je suis allée à la piscine lundi matin. Où as-tu passé tes vacances ? Comment avez-vous voyagé ? Nous avons visité Paris pendant les vacances d'été. Nous avons pris l'avion. Vous vous êtes bien amusés ? Oui, c'était super. Mon petit frère s'est ennuyé, il voulait visiter le</i></p>
---	--	---

<p>– разуме жеље планове и намере и реагује на њих; – размени једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; – саопшти шта он/ она или неко други жели, планира, намерава;</p> <p>разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; – изрази, основне потребе, осете и осећања</p>	<p>метеоролошког)</p> <p>Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза</p> <p>Изражавање припадања и поседовања</p>	<p><i>Disneyland. Quand j'avais cinq ans, je savais déjà nager !</i> Сложени перфект. Имперфект. Питање интонацијом. Питања са упитним речима (<i>où, comment</i>). Негација (<i>ne/ n'... pas</i>). (Интер)културни садржаји: историсјки догађаји и открића; важније личности из прошлости (историјске личности, писци, књижевнице, научници/е, уметници/е, и сл).</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и намерама (телефонски разговор, разговор уживо, СМС, имејл и сл.). Садржаји <i>Plus tard, j'aimerais devenir ingénieur. Il veut sortir avec ses copains. Je vais faire mes devoirs cet après-midi. Qu'est-ce que tu vas faire dimanche soir ? Mes parents vont voir leurs amis, alors je vais jouer à Pokémon sur mon ordinateur.</i> Блиски футур. Кондиционал глагола <i>aimer</i>. Питања са упитним речима (<i>que</i>). Присвојни придеви. (Интер)културни садржаји: свакодневни живот и разонода; породични односи.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање, својих осећања и реаговање на туђа.</p>
---	---	--

<p>једноставнијим језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставнија питања и одговори на њих; – разуме обавештења о простору и величинама; – опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима;</p> <p>– разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту;</p>	<p style="text-align: center;">Изражавање интересовања, допадања и недопадања</p> <p style="text-align: center;">Изражавање мишљења (слагања и неслагања)</p>	<p>Садржаји <i>J'ai chaud / froid / faim / soif / sommeil. Enlève / Mets ton pull. Prends du pain et du fromage. Il y a des jus de fruits, sers-toi. Nous sommes tous fatigués. On pourrait se coucher. Je suis content/e de te voir. Oh, quel dommage ! Je suis désolée !</i> Императив. Кондиционал глагола <i>pouvoir</i>. Партиитивни члан (<i>du / de la / de l' / des</i>). Презентативи (<i>il y a</i>). Презент фреквентних глагола, рачунајући и повратне. (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; употреба емотикона.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у вези са специфичнијим просторним односима и величинама; усмено и писано размењивање информација у вези са просторним односима и величинама; усмено и писано описивање просторних односа и величина.</p> <p>Садржаји <i>Où se trouve la bibliothèque, s'il vous plait ? Première rue à droite, puis deuxième à gauche. C'est la chambre de ton frère ? Non, sa chambre est à côté de la salle de bains. Qu'est-ce qu'il y a derrière le fauteuil ? Ton livre est sous la table. Où est-elle ? A l'école ? Non, au supermarché / parc / à la boulangerie. Combien mesure la Tour Eiffel ? Cette rivière est profonde ? Oui, : elle a trois mètres de profondeur. L'éléphant est plus gros que l'hippopotame. La baleine bleue est le plus grand animal de la planète. Ma ville se trouve au sud de la Serbie.</i> Питање интонацијом. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед школског и стамбеног простора; природа.</p>
---	---	--

<p>– опише дневни / недељни распоред активности; – опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима;</p> <p>разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе; – размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и сл.) као и на своје и туђе обавезе; – представи правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;</p>	<p>Изражавање количине, бројева и цена</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима; усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима у ширем комуникативном контексту; израда и презентација пројеката (нпр. о часовним зонама, упоређивање климатских услова у својој земљи са климатским условима једне од земаља циљне културе и сл.).</p> <p>Садржаји <i>Quelle heure est-il ? Il est cinq heures / il est midi. Il est deux heures et demie. Il est dix heures et quart. Il est onze heures moins le quart / dix. Je suis née le 12 janvier. Il est né le jour de Noël. Christophe Colomb a découvert l'Amérique en 1492 / au 15ème siècle. Quel temps fait-il ? Il fait froid / chaud / beau. Il a fait beau hier ? Non, il a plu. Il y avait du vent / des nuages / du brouillard. D'habitude, il fait chaud au mois de juin. Il pleut / neige beaucoup cet hiver.</i></p> <p>Основни бројеви до 100, стотине до 1000. Питање интонацијом. Питања са упитним речима (<i>quel</i>). Одређени члан испред датума (<i>le 12 janvier</i>). Униперсоналне конструкције (<i>il est, il fait...</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: климатски услови.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са</p>
---	---	--

<p>– разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; – пита и каже шта неко има / нема и чије је нешто;</p>	<p>забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза (нпр. креирање постера са правилима понашања, списка обавеза и сл.).</p> <p>Садржаји <i>N'oublie pas ton portable. Vous ne pouvez pas vous asseoir ici, cette place est occupée. On peut se servir de son portable en classe ? Non, c'est interdit ! Ecrivez au stylo. Les élèves de cette école portent l'uniforme. Je dois réviser mes cours d'histoire aujourd'hui. Il faut nourrir le chat deux fois par jour.</i> Питање интонацијом. Негација (<i>ne/n'... pas</i>). Конструкција <i>il faut</i> са инфинитивом. Показни придеви (<i>ce / cet / cette / ces</i>). Презентативи (<i>c'est / ce sont...</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са датом комуникативном ситуацијом и одговарање на њих.</p> <p>Садржаји <i>C'est ton chien ? Non, il est à Pierre. A qui est cette trousse ? A moi ! C'est la maison de Philippe et de Sara. Ce ballon est à ce petit garçon. C'est la voiture de mes parents. Ce n'est pas à toi. Ce n'est pas ta carte, c'est celle de Sophie. Mina n'a pas de parapluie.</i> Питање интонацијом. Негација (<i>ne/n'... pas</i>). Присвојни придеви. Конструкције за изражавање припадања (<i>à moi, à toi, à Pierre, à qui</i>). Презентативи (<i>c'est / ce sont...</i>)</p>
--	--

<p>разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања, хобија и изражавање допадања и недопадања; – опише своја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;</p> <p>– разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање;</p>	<p>(Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са нечијим интересовањима, хобијима и стварима које воли / не воли, које му / јој се свиђају / не свиђају; размена информација о својим и туђим интересовањима, хобијима, допадању и недопадању (телефонски разговор, интервју, обичан разговор са пријатељима у школи и сл.); усмено и писано описивање интересовања, допадања и недопадања (писање имејла о личним интересовањима, хобијима, допадању и недопадању, листе ствари које му / јој се свиђају / не свиђају и сл.); истраживачке пројектне активности (нпр. колики број ученика у одељењу воли / не воли пливање, скијање, тенис и сл.) графичко приказивање и тумачење резултата.</p> <p>Садржаји <i>La natation ma plait beaucoup. Quel est ton sport préféré ? Je ne suis pas très sportif. Ma soeur fait du tennis, elle est très douée. Tu as un hobby ? Oui, je collectionne les badges. Sophie adore danser. Tu aimes la danse, toi ? La plupart des garçons jouent au foot. Mais moi, je préfère lire / la lecture.</i> Питање интонацијом. Негација (<i>ne/ n'... pas</i>). Прилози за количину (<i>beaucoup, très</i>). Презент фреквентних глагола, рачунајући и повратне.</p> <p>(Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм).</p>
--	--

<p>– разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега;</p> <p>– пита и каже колико нечега има/ нема, користећи једноставија језичка средства;</p> <p>– на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта;</p> <p>– састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.)</p> <p>– изрази количину у мерама</p> <p>– 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл.</p>		<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања.</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Qu'est-ce que tu penses de...? Tu aimes ce groupe ? S'il te plait, dis-moi si ... Tu es d'accord avec moi ? Pas tout à fait... Oui, je suis tout à fait d'accord. Tu as raison. Exactement ! C'est vrai / ce n'est pas vrai ! Ça ne me plait pas, je trouve ça ennuyeux.</i></p> <p>Питање интонацијом.</p> <p>Презентативи (<i>c'est /ce sont...</i>). (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p> <p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини нечега; постављање питања у вези с количином и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи ...); писање списка за куповину; записивање и рачунање цена.</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Combien y a-t-il d'élèves dans ta classe ? Nous, on est 25. Combien de lait faut-il pour ce gâteau ? Y a-t-il du beurre dans le frigo ? Non, il n'y en a plus. Il faut 200 g de sucre. Achète un kilo d'oranges. Il n'y a pas de sel. Je voudrais deux cents grammes de jambon, s'il vous plait. Est-ce que je pourrais avoir un croissant, s'il vous plait ? Voici votre jambon,</i></p>
--	--	--

		<p><i>cela fait cinq euros. Liste des courses : pain, sel, lait, beurre, chocolat.</i></p> <p><i>C'est un livre de cent pages. J'habite au sixième étage.</i></p> <p>Основни бројеви до 100, стотине до 1000. Редни бројеви до 20.</p> <p>Партитивно <i>de</i>.</p> <p>Презентативи (<i>c'est, voilà</i>).</p> <p>Кондиционал глагола <i>pouvoir</i> и <i>vouloir</i>)</p> <p>(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; локалне мерне јединице, намирнице и јела специфични за циљну културу.</p>
--	--	--

Кључни појмови: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији,</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене</p>

<p>контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи,</p>	<p>јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно.</p> <p>ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.11. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставнијим информативним текстовима (новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) с блиском тематиком и предвидљивим порукама.</p> <p>ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао</p>	<p>визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама.</p> <p>ДСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова модерне музике.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасно примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту.</p> <p>ДСТ.3.1.9. Разуме општи садржај и главне информације различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и</p>
---	--	---

<p>вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао). ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника. ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби). ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет. ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и</p>	<p>једноставнијих текстова модерне музике. ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме. ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину. ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу. 27 ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности. ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника. ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање. ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама. ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења.</p> <p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.</p>	<p>интересовањима. ДСТ.3.1.10. Разуме информације, главне идеје и поруке фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе. ДСТ.3.1.11. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима модерне музике. ДСТ.3.1.12. Разуме смисао једноставнијих рекламних порука.</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје. ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника. ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење. ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи</p>
--	---	--

<p>описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства. ДСТ.1.1.15.</p> <p>Поставља најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговара на слична питања саговорника. ДСТ.1.1.16.</p> <p>Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику.</p> <p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину).</p> <p>ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама.</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем</p>	<p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.</p> <p>ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе.</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.1.30. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста.</p> <p>ДСТ.2.1.31. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације које су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).</p>	<p>помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.17. Једноставним средствима пореди људе, ствари и појаве.</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ПИСАНО</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.3.1.19. Пише обична и електронска писма у којима с пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.22. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме.</p> <p>ДСТ.3.1.23. На једноставан начин резимира или препричава краћи (прочитан или одслушан)</p>
--	--	--

<p>језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику</p>		<p>текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.3.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p> <p>ДСТ.3.1.27. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.</p>
ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време,</p>	<p>ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).</p>	<p>ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз</p>

<p>навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.</p> <p>ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.</p> <p>ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.</p> <p>ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.</p>	<p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p> <p>ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.</p>	<p>поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију.</p> <p>ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила.</p> <p>ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.</p> <p>ДСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.</p>
--	---	---

ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.</p>	<p>ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).</p>	<p>ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.</p> <p>ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и</p>

<p>ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.</p> <p>ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.</p> <p>ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.</p>	<p>ДСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/ неприкладно у контексту циљних култура.</p> <p>ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.</p> <p>ДСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински.</p> <p>ДСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик.</p> <p>ДСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура.</p> <p>ДСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.</p>	<p>прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).</p> <p>ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура.</p> <p>ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању.</p> <p>ДСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик.</p> <p>ДСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас.</p> <p>ДСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема.</p> <p>ДСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.</p> <p>ДСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.</p>
--	--	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:		Број часова:
1.	Unité 1 – Le club de l’amitié	13
2.	Unité 2 – Le club de la solidarité	12
3.	Unité 3 – Le club des écolo	11
4.	Unité 4 – Le club des inventeur	11
5.	Unité 5 – Le club des poètes	11
6.	Unité 6 – Le club des aventuriers	14

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програм усмерен ка исходима указује на то шта је ученик у процесу комуникације у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ исхода, комуникативних функција и језичких активности, наставника постепено води од исхода, преко комуникативне функције као области, до препоручених језичких активности и садржаја у комуникативним функцијама, који оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно уважавају следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;

- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;

- наставник треба да буде сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;

- битно је значење језичке поруке;

- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;

- настава се заснива и на социјалној интеракцији с циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;

- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;

- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;

– поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;

– наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;

– ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;

– уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;

– учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;

– рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;

– за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике / активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника / активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда панона, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

– уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);

– препознавање везе између група слова и гласова;

– одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;

– извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

– повезивање гласова и групе слова;

– замењивање речи цртежом или сликом;

– проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);

– повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;

– попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);

- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

СТРАТЕГИЈЕ ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ И УВЕЖБАВАЊЕ ЈЕЗИЧКИХ ВЕШТИНА

С обзиром на то да се исходи остварују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес

читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);
- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);
- степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији *монолошког излагања*, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији *интеракције*, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

- јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);

– излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.).

Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

– читањем писаног текста пред публиком;
– спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.

– реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције.

Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

- размену информација,
- спонтану конверзацију,
- неформалну или формалну дискусију, дебату,
- интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља *интеркултурна компетенција*, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном

наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

ТУМАЧЕЊЕ ГРАМАТИЧКИХ САДРЖАЈА

Настава граматике, напореда с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Улога граматике у процесу овладавања језиком је пре свега практична и састоји се у постављању основе за развијање комуникативне компетенције. Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Индивидуални образовни план за социјално ускраћене ученике и ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом

Индивидуални образовни план се припрема за ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, каснијег укључивања у школовање, недовољног познавања језика и других разлога потребна додатна образовна подршка. Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања таквих ученика у редован образовно-васпитни рад и њихово осамостаљивање у вршњачком колективу. За сваког ученика појединачно, према његовим специфичним потребама и могућностима, припрема се прилагођен начин образовања који обухвата индивидуални образовни план, програм и начин рада који садрже: 1) дневни распоред активности часова наставе у одељењу; 2) дневни распоред рада са лицем које пружа додатну подршку и учесталост те подршке; 3) циљеве образовно-васпитног рада; 4) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или све предмете са образложењем за одступање; 5) програм по предметима, у коме је прецизирано који садржаји се обрађују у одељењу, а који у раду са додатном подршком; 6) индивидуализован начин рада наставника, избор адекватних метода и техника образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог

стручног тима за инклузивно образовање. Тим за инклузивно образовање чине одељењски старешина и предметни наставници, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби педагошки асистент и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика. Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник.

Индивидуални образовни план за ученике са изузетним способностима

За ученике са изузетним способностима, школа обезбеђује израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана којим се врши проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план је посебан акт, који има за циљ оптимални развој ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба ученика. Индивидуални образовни план укључује: 1) педагошки профил ученика, у ком су описане његове јаке стране и потребе за подршком; 2) план индивидуализованог начина рада, којим се предлажу одређени видови прилагођавања наставе (простора и услова, метода рада, материјала и учила) специфичним потребама ученика и 3) план активности, којим се предвиђени облици додатне подршке операционализују у низ конкретних задатака и корака, и спецификује распоред, трајање, реализатори и исходи сваке активности.

Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученику. Тим за пружање додатне подршке чине: наставник предметне наставе, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика, укључујући мере и активности предвиђене индивидуалним образовним планом. Он се остварује доминатно у оквиру заједничких активности у одељењу а у складу са потребама ученика, на основу одлуке тима за пружање додатне подршке ученику, делом може да се остварује и ван одељења.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- компетенција за целоживотно учење
- вештина комуникације
- дигитална компетенција
- решавање проблема
- вештина сарадње
- одговорно учешће у демократском друштву
- естетичка компетенција
- компетенција за целоживотно учење
- вештина комуникације

- дигитална компетенција
- решавање проблема
- вештина сарадње
- рад са подацима и информацијама

предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Корелацију је могуће остварити са знањима стеченим из српског језика, енглеског језика, музичке културе, биологије, географије, техничког и информатичког образовања, физичког васпитања, верске наставе и грађанског васпитања.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Зависно од утврђених недостатака као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад ради савладавања основних знања која ученици нису усвојили на часовима редовне наставе. предвиђеним програмским садржајима.	Unité 1 – Le club des lookés Unité 2 – Le club des décorateurs Unité 3 – Le club des sportifs Unité 4 – Le club des gourmands Unité 5 – Le club des explorateurs Unité 6 – Le club des voyageurs	Један час недељно. НАПОМЕНА : Садржаји за реализовање допунске наставе ће зависити од напредовања ученика и проблема на које наилазе у овладавању

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
--------	----------	------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Развијање љубави према учењу француског као страног језика; • Развијање свијести о значају учења још једног страног језика; • Развијање језичке компетенције ученика, посебно развијање комуникацијских способности ученика; • Развијање социјалних компетенција; • Развијање способности истраживачког учења, критичког мишљења, кооперативности, комуникације, креативности и самосталност ученика; • Проширивање знања о језички и граматичким структурама; • Овладавање и проширивање вокабулара; • Оспособљавање ученика за монолошко излагање и развијање краћих дијалога; 	<p>Unité 1 – Le club des lookés</p> <p>Unité 2 – Le club des décorateurs</p> <p>Unité 3 – Le club des sportifs</p> <p>Unité 4 – Le club des gourmands</p> <p>Unité 5 – Le club des explorateurs</p> <p>Unité 6 – Le club des voyageurs</p>	<p>Један час недељно.</p>
---	--	---------------------------

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава

наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик–наставник, као и ученик–ученик, а уједно помажу ученику да разуме важност и смисленост вредновања и подстичу га на преузимање одговорности за властито планирање и унапређивање процеса учења.

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ (ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ)		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Циљ наставе и учења цртања, сликања и вајања јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно,	<p>ЦРТАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - тачка, линија и смер (3) - слободан ритам маса и волумена, бојених мрља, линија, светлина (2) - компоновање основних тродимензионалних облика (3) - компоновање више ритмичких целина у простору (употребни предмети) (3) - естетско процењивање (1) <p>СЛИКАЊЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - објашњавање, дискусија, дијалог, демонстрација - показивање основних цртачких техника - објашњавање и упознавање са основним сликовним елементима - индивидуални рад и рад у групама - коректуре и естетске анализе (заједно са ученицима) - рад по природи (моделу) - посете културним

<p>спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.</p>	<p>хроматски и ахроматски скуп (2) - интензивне (јарке, чисте) боје и боје ослабљеног интензитета (замућене боје) (2) - топле и хладне боје (2) - визуелно споразумевање (2) - пантомима, говор тела (1) - амбијент-сценски простор (1) - амбијент-сценски простор (1) - ест. анализа (1)</p> <p>ВАЈАЊЕ</p> <p>- тактилне вредности површина и облика (2) - чврста и мека форма (2) - моделовање геометријских и неправилних форми (2) - конвексна и конкавна форма (2) - односи маса и волумена (2) - естетска анализа (2)</p>	<p>институцијама (музеји, галерије)</p> <p>- објашњавање, разговор демонстрирање осн. сликарских техника - показивање репродукција познатих сликара (чисте и замућене боје) - креирање вежби и њихова примена - коректуре и ест. анализе - рад по природи и рад из маште - посета позоришту</p> <p>- кроз разговор и објашњавање упознавање ученика са основним вајарским материјалима и техникама - репродукције 2д и 3д уметничких дела и уочавање разлика - демонстрација рада у појединим материјалима - глина, глиномол... - индивидуални, рад у пару и групи са ученицима - рад по природи коректура и естетска анализа</p>
---	---	---

ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА СУ:

- однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке;

одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);

– однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истражан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);

– однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);

– разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);

– повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);

– оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);

– организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);

– вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...);

– употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Самопроцена радова је вербална и писана. Најефикаснија је метода 3, 2, 1. Ученик сам припрема листић на коме уписује име, презиме, датум и назив рада. Затим кратко наводи: 3 ствари које сам научио на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио, 1 ствар која ми није јасна или питање које бих поставио. Када се разговара о ликовним делима, ученик пише: 3 речи којима бих описао дело, 2 ствари које ми се највише допадају на делу, 1 ствар коју не разумем. Када се разговара о уметнику: 3 ствари због којих је уметник значајан, 2 дела која ми се највише свиђају, 1 питање које бих поставио уметнику. Када се ученик ликовно изражава: 3 ствари о којима сам размишљао током рада, 2 ствари које ми се свиђају на мом раду, 1 ствар коју бих променио. Или: 3 речи којима бих описао свој рад, 2 разлога због којих је мој рад оригиналан, 1 ствар коју бих урадио другачије.

Свакодневни живот у прошлости

Назив предмета:	СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ
Циљ:	Изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту

	"другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разумљене и сложене садашњости.
Разред:	VI
Годишњи фонд часова:	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
Зна улогу гба и застава некад и сад Препозна европске грбове и заставе и упореди их са српским.	Грбови и заставе некад и сад	Појава грба у 12.веку.грбови на штитовима,заставама,новцу,поштанским маркама.Заставе римских царева,Константина Великог.Порекло српског грба и заставе,гбови Немањића,Карађорђевића,Обреновића
Препозна свакодневни живота у Европи током средњег века Упореди начин живота у селу и граду у Европи Анализира последице свакодневног живота у средњем веку	Свакодневни живот у средњем веку у Европи	Припремање намирница,одевање у средњем веку,начин градње ,украшавање просторија,хигијенски услови,епидемије,средњовековни замак,положај зависног сељака,порез,изградања путева,свакодневница,војска,витешка каријералечење,путовање
Разликује свакодневни живота данас и у прошлости код Срба Упореди, начин живота у селу и граду у Србији у средњем веку Повеже главна обележја свакодневног живота код Срба у средњем веку	Свакодневни живот у српским земљама средњег века	Јеловник,основна гардероба Јужних словена,изглед кућа,лична хигијена,технике лечења,брак,свадба,положај мушкарца,жене ,детета. Ширење основне писмености,празници,основни типови насеља,земљорадња,ковање новца,трговачки путеви

Кључни појмови:

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Грбови и заставе некад и сад		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

И.С.1.1.1 именује и разликује основне временске одреднице И.С.1.2.3 препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике	И.С.2.1.4 . препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости И.С.2.2.2 уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора	И.С.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости
---	--	---

Област:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
И.С.1.1.1 именује и разликује основне временске одреднице И.С.1.2.3 препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике	И.С.2.1.4 . препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости И.С.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора	И.С.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости

Област: Свакодневни живот код Срба од краја 19. до краја 20. века

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
И.С.1.1.1 именује и разликује основне временске одреднице И.С.1.2.3 препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике	И.С.2.1.4 . препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости И.С.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора	И.С.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Грбови и заставе некад и сад	5
Свакодневни живот у средњем веку у Европи	19
Свакодневни живот у српским земљама средњег века	12

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

--

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за целоживотно учење
 -Рад с подацима и информацијама
 -Комуникација

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Историја,географија,српски језик

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
 (упутство за формативно и сумативно оцењивање)
Чувари природе**Циљ и задаци**

Циљ учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја.

Разред: шести

Годишњи фонд часова: 36

Ред. бр. теме	НАЗИВ ТЕМЕ	Број часова			Укупно
		Обрада нове наставне јединице	вежбе, практични рад, истраживачки рад, мали пројекти	Понављање утврђивање систематизација	
I	УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ	1	2	3	6

II	ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА	6	3	3	12
III	ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ	2	2	2	6
IV	ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ	3	3	6	12
	УКУПНО	12	10	14	36

Предметни исходи По завршетку програма ученик ће бити у стању да:	Назив теме/области	Кључни појмови садржаја	Компетенције Опште међупредметне компетенције
<ul style="list-style-type: none"> – препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета; – активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитета; 	<p>УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ (1+2+3)</p> <p>ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА (6+3+3)</p>	<p>Биодиверзитет и његов значај. Истраживање биодиверзитета непосредне околине. Мапирање врста.</p> <p>Лековите биљке. Самоникле јестиве биљке. Зачинске биљке Аутохтоне расе и сорте. Значај биљног покривача. Утицај климатских промена на живи свет.</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција</p>

<p>– повеже значај очувања животне средине и биодиверзитета са бригом о сопственом и колективном здрављу;</p> <p>– одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;</p> <p>– аргументује своје ставове према еко-култури и култури свакодневног живљења;</p> <p>– сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља;</p> <p>– критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи;</p> <p>– критички се односи према употреби и злоупотреби природе.</p>	<p>ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ (2+2+2)</p> <p>ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ (3+3+6)</p>	<p>Угроженост врста. Значај опрашивача. Утицај пестицида на живи свет.</p> <p>Природни ресурси. Рационална употреба енергије. Рационална употреба воде. Понашање у природи. Заштићене природне вредности. Позитиван и негативан утицај човека на животну средину.</p>	
---	---	--	--

Начин остваривања програма (методе и технике)

<p>Сврха програма је да ученици стекну кључне компетенције из области очувања животне средине и биодиверзитета, како би разумели узроке и последице различитих природних феномена и промена под дејством човека и предложили сврсисходне, алтернативне начине деловања и понашања.</p>
<p>Програм промовише истраживачки приступ у настави и примену образовања за одрживи развој. Уз помоћ наставника ученици могу да испланирају и реализују одређену активност или ураде експеримент/оглед и да то затим прикажу на начин који је примерен теми или спроведеној активности (писано, усмено, графички, одговарајућом уметничком техником, итд.). Наставну тему треба ученицима предочити у облику кратког уводног часа, али не у форми унапред задатих и/или очекиваних резултата дате активности, или стриктно формулисаног писаног упутства за рад. Наставник треба да дефинише задатак и покрене дискусију, да ученицима пружи прилику да сами покушају да испланирају, осмисле, ураде и својим речима опишу запажања и резултате које су добили, да ли су и где грешили, и на крају да то презентују пред одељењем или ширим аудиторијумом.</p>
<p>Избор дидактичко-методичких модела при реализацији предвиђених активности треба да буде усмерен ка стицању нових вештина и развијању критичког погледа мишљења о актуелним питањима очувања животне средине и биодиверзитета, при чему се скреће пажња ученицима да у њиховом решавању постоји могућност више опција и избора са различитим последицама и исходима. Сходно томе, постоји и потреба да се код ученика развија свест о неопходности промене</p>

понашања (нпр. кроз начин на који користимо природне ресурсе, начин производње, начин на који бринемо о сопственом и колективном здрављу, начин на који комуницирамо).

Наставник треба да прилагоди динамику и активности интересовањима ученика, специфичностима локалне заједнице и природном окружењу у коме се школа налази. У реализацији програма (посебно током прве године реализације са ученицима 5. разреда) потребно је ослонити се на претходно стечено знање ученика и постојеће интегрисане предмете Свет око нас (1. и 2. разред) и Природа и друштво (3. и 4. разред), а затим и Биологија (5. и 6. разред) у делу који проучава појаве у природи и одрживом развоју.

Ученици могу у складу са својим могућностима, разматрати ова питања, истраживати, правити изложбе, презентације, пројекте, паное, симулирати радио и ТВ интервјуе и наступе или правити кратке видео снимке и флајере о пројекту (нпр. коришћењем мобилног телефона) или директно учествовати у локалним радио и ТВ емисијама, подкастима, блоговима, организовати дебате и сл.

Област/тема	Начини и поступци за остваривање програма	Начин провере остварености исхода
<p align="center">УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ</p>	<p>У оквиру наставне теме <i>Упознај живи свет своје околине</i> ученици би најпре требало да се упознају/подсети шта представља појам биодиверзитета и његов значај. Након тога следе активности упознавања живог света непосредне околине. Примери активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Употреба апликација за мобилне телефоне за препознавање биљака и животиња као на пример “Pl@ntNET plant identification” (CIRAD, Фр) и “BirdNET bird sound identification” (Cornell university, САД) на енглеском или „Птице на длану” (Друштво за заштиту и проучавање птица Србије) на српском. Све три апликације су бесплатне и доступне преко GooglePlay платформе, односно на https://identify.plantnet.org/, https://birdnet.cornell.edu/, https://pticesrbije.rs/aplikacija/. – Употреба једноставних кључева за одређивање група организама. – Истраживање биодиверзитета своје околине – истраживање на терену, мапирање врста животиња (уочавање врста и њихових трагова у природи), мапирање дрвенастих (аутохтоних и алохтоних) и карактеристичних зељастих врста биљака, присуства гљива [Напомена: не треба захтевати од ученика да беру биљке или њихове делове (прављење хербара), нити да праве збирке инсеката и сл., већ да само 	<p>-</p> <p>Формативно,учествовање у активностима, прикупљању података, како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, документују, сарађују</p> <p>Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мали пројекти (пројектни задатак) • Практичан рад, Истраживачки рад (вежбе)

	<p>прибележе, фотографишу или на други начин документују присуство одређене врсте у сопственом окружењу и од прикупљеног материјала направе постер презентацију или презентацију у одговарајућем доступном софтверу (нпр. PowerPoint)].</p> <p>– Самостални истраживачки рад „Усвоји дрво“: истраживање о биологији и екологији одабране врсте (порекло (аутохтоно, алохтоно), основне карактеристике екологије врсте, при чему се могу прикупити отисци листа, коре, плода) цртежом их приказати и презентовати.</p>	
<p>ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА</p>	<p>У оквиру наставне теме <i>Значај живог света за човека</i> ученици би требало да се упознају са значајем биљног покривача, аутохтоним расама и сортама живог света Србије и утицајем климатских промена на њих. Предложене активности које воде ка том циљу:</p> <p>– Гајење лековитог и/или зачинског биља (у башти, саксији).</p> <p>– Теренски рад са циљем упознавања самониклих јестивих биљака и израда јеловника у који су укључене те биљке. [Напомена: ове активности изводити искључиво уз присуство наставника, родитеља или особа са искуством обучених за рад са гљивама и биљкама].</p> <p>– Истраживање аутохтоних раса животиња и сорти биљака локалног подручја. Истражити које (врсте, сорте/расе) и какве (природне или доместификоване/гајене, да ли су биле из увоза (географско порекло или су локално гајене), да ли су се биљке садиле и животиње узгајале у ранијим временима у датом локалном поднебљу. Ученицима би требало подићи свест о томе који је биолошки, етнолошки и практични значај одржавања „старих“ локалних и аутохтоних врста и сојева/сорти/раса (очување генофонда, добијање квалитетније хране, промоција локалних производа, подршка локалних узгајивача, локалне културе и локалне економије). Активност се може реализовати кроз индивидуално и тимско прикупљање података о аутохтоним биљкама и животињама локалног подручја на</p>	<p>.Формативно: учествовање у активностима, прикупљању података, како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, документују, сарађују</p> <p>Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мали пројекти (пројектни задатак) • Практичан рад, Истраживачки рад (вежбе)

	<p>основу доступне архивске грађе, изјава и сећања старијих људи из породице и окружења. Гајење аутохтоних биљака (нпр. поврћа, цвећа, жбунова) у кућној башти или дворишту школе може бити један од начина конкретне подршке локалној заједници и начин да се ученици непосредно упознају са значајем учешћа јавности у научним истраживањима (енг. <i>citizen science</i>).</p> <p>– Значај биљног покривача (огледи: спирање земљишта (линк: https://www.youtube.com/watch?v=im4HVXMGi68), температура ваздуха и земљишта – поређење температуре изнад бетона и зелених површина (линк: https://miro.medium.com/max/720/0*9_kYVZLbTK3c2n1I)).</p> <p>У оквиру теме климатских промена треба скренути пажњу ученицима да на локалном нивоу уоче последице глобалног загревања. Активности у вези са овом темом се могу започети истраживањем каква је клима у локалном крају била раније (из изјава и сећања старијих људи или доступне архивске грађе). Ученици могу бити ангажовани и у изградњи станица за надгледање локалне климе и прикупљање података о атмосферским појавама које највише утичу на живи свет њиховог краја.</p> <p>Активност се може реализовати у континуитету током читаве године и састоји се у томе да сваког дана у исто време прикупљају и бележе податке о температури (помоћу обичног алкохолног термометра), падавинама (помоћу импровизованог кишомера направљеног од искоришћене прозирне пластичне флаше) и брзини ветра (израдом импровизованог анемометра такође од коришћених материјала). Ове мерне инструменте могу поставити у дворишту школе или сопственом дворишту, тераси и сл., и на тај начин добити конкретне податке који се могу обрадити и представити графички.</p>	
<p>ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ</p>	<p>У оквиру наставне теме <i>Помозимо да преживе</i> ученици би требало да разумеју да поједине људске активности угрожавају врсте и да људи могу активно да учествују у њиховом</p>	<p>- Формативно:учествовање у активностима, прикупљању података, како бране своје</p>

	<p>очувању. Примери активности које ангажују ученике: Пројекат: Помозимо птицама/опрашивачима/јежевима... да преживе: утврђивање стања (присуства и бројности) у својој околини (школско двориште, парк, башта...); утврђивање степена угрожености на основу научне литературе (црвене књиге, црвене листе, сајтови управљача природних вредности и други доступни извори уз критичку рецепцију наставника); истраживање потреба врста/врсте за одређеним типом вештачког станишта/склоништа (облик, боја, материјал, где поставити хранилицу, појилицу, склониште, „хотел за инсекте”); одабир материјала, употреба већ коришћених предмета и материјала; праћење стања, презентовање и извештавање јавности.</p> <p>– Башта без инсектицида: шта су и како делују инсектициди, утицај на здравље човека, утицај на пчеле (разговор са пчеларом: посета локалном пчелару или организовање посете и интервјуа са пчеларем у школи), истраживање о природним непријатељима инсеката, о биљним репелентима.</p> <p>– Шта угрожава птице грабљивице – сагледавање проблема, истраживање случајева тровања родентицидима, поремећаја ланца исхране (уколико одговара узрасту) израда информативне рекламе или лифлета за јавност...</p>	<p>ставове, како аргументују, евалуирају, документују, сарађују</p> <p>Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мали пројекти (пројектни задатак) • Практичан рад, Истраживачки рад (вежбе)
<p>ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ</p>	<p>У оквиру теме <i>Ја чувам природу</i> ученици би требало да упознају заштићене локалне природне вредности, развију свест о значају одрживог коришћења природних ресурса, као и о утицају човека и сопственој одговорности по локалну животну средину.</p> <p>– Израда графикана и сликовних панова и презентација (нпр. PowerPoint) о рационалној употреби енергије и воде у мом домаћинству, школи.</p> <p>– Израда бонтона понашања у природи (онлајн, пано, презентација, свеска).</p> <p>– ФоИстраживачки радрмирање еко-патроле.</p>	<p>- Формативно - учествовање у активностима, прикупљању података, како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, документују, сарађују</p> <p>Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мали пројекти (пројектни задатак)

	<p>– Заштићене природне вредности моје околине (истраживање, посета, разговор са управљачем, дозвољене активности у зонама заштите...).</p> <p>– Која подручја или елементе природе моје околине треба заштитити (истраживање и предлози ученика, дискусија, утврђивање приоритета, израда презентације о предложеном подручју или добру, презентовање).</p> <p>– Примери позитивног и негативног утицаја човека на животну средину у мојој околини – истраживање на терену, приказ примера са образложењима, вршњачка едукација, едукација ученика млађих разреда од стране старијих ученика.</p>	<p>• Практичан рад, Истраживачки рад (вежбе)</p>
--	--	--

Час одељењског старешине

Назив предмета:	ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ
Циљ:	Давање неопходних информација током целе године, едукација ученика ,међусобни односи, комуникација, конфликти, безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа, превенција насиља, превенција болести зависности, обележавање значајних датума, проблеми учења, проблеми у понашању, професионална оријентација.
Разред:	шести
Годишњи фонд часова:	36

ОБЛАСТ/ ТЕМА	Начин остваривања	Начин праћења
Обележавање Дечје недеље	Акције сакупљања прибора, играчки, одеће, радионице, предавање, игре, посете,	фотографије, извештаји, радови ученика
Репродуктивно здравље болести зависности	Предавање, филмови, радионице, илустровање	фотографије, извештаји, радови ученика
Обележавање значајних датума: Дана здраве хране, светског дана детета, дана	Радионице, филмови, представе, приредбе, предавање, квизови, игре	фотографије, извештаји, радови ученика

породице, школске славе Дана школе,		
Сарадња и социјална интеракција	Радионице, сарадња са педагогом	Социограми, извештаји
Професионална оријентација	Радионице, сарадња са педагогом	упитници
Методe и технике, стилови учења	Предавања, радионице, сарадња са педагогом	извештаји, радови ученика
Проблеми у понашању, превенција насиља	Филмови, предавања, радионице, сарадња са тимом	извештаји, упитници
Безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа	Предавања, радионице,	извештаји, упитници

Програм екскурзије шестог разред

Циљ

Настава у природи и екскурзија су ваннаставни облици образовно-васпитнограда који се остварују ван школе. Циљ је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем, појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, као и рекреативно-здравствени опоравак ученика.

Задаци

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи и екскурзије су: проучавање објеката и феномена у природи, уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота; подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Путни правац	Време	Носиоци реализације	Садржаји
--------------	-------	---------------------	----------

Пожега – Шабац - Мишар -Манастир Хопово - Нови Сад - Пожега	мај, јун	Разредно веће б. разреда- одељењске старешине и туристичка агенција	ПРВИ ДАН: Обилазак манастира Крушедол на Фрушкој Гори, Карловачке гимназије, Богословске школе и Патријаршијског двора у Сремским Карловцима, Петроварадин. ДРУГИ ДАН: обилазак-градско језгро Новог Сада, Природњачки музеј у Новом Саду, манастир Хопово на Фрушкој Гори. Ноћење у Новом Саду. Уочавање облика рељефа и природно- географских одлика Србије. Посматрање карактеристичних биљака и животиња (Природњачки музеј). Упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно- историјских споменика...)
--	----------	--	--

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

• СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.
- 19) програм се остварује на српском језику.

ФОНД ЧАСОВА ЗА ОСМИ РАЗРЕД

Редни број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	Нед.	Год.
1.	Српски језик и књижевност	4	144
2.	Страни језик-енглески	2	72
3.	Историја	2	72

4.	Географија	2	72
5.	Биологија	2	72
6.	Математика	4	144
7.	Физика	2	72
8.	Хемија	2	72
9.	Информатика и рачунарство	1	36
10.	Техника и технологија	2	72
11.	Ликовна култура	1	36
12.	Музичка култура	1	36
13.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
Укупно : А		28	1008

Редни број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	Нед.	Год.
1.	Верска настава / Грађанско васпитање	1	36
2.	Страни језик- /шпански језик/, /немачки језик/, /француски језик/	2	72
Укупно : Б		3	108
Укупно : А+Б		31	1116

ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈУ ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ, ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ

Редни број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Редовна настава	31	1116
2.	Слободне наставне активности	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатни рад	1	36
ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА			
1.	Час одељенског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36-72
3.	Екскурзије	До 2 дана годишње	

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, физичке, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов

идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развој друштва.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- Развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, ускладу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;

- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;

- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;

- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;

- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;

- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;

- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;

- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;

- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;

- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;

- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;

- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

Српски језик и књижевност

Назив предмета:	СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
Циљ:	Циљ учења српског језика и књижевности је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.
Разред:	седми
Годишњи фонд часова:	144

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; - истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; - чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом; - разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста; - разликује основне одлике стиха и 	КЊИЖЕВНОСТ	<p>ЛЕКТИРА</p> <p>ЛИРИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Јован Дучић: <i>Подне</i> 2. Милан Ракић: <i>Божур</i> 3. Владислав Петковић Дис: <i>Међу својима</i> 4. Милутин Бојић: <i>Плава гробница</i> 5. Десанка Максимовић: <i>Крвава бајка</i> 6. Стеван Раичковић: <i>После кише</i> 7. Јован Јовановић Змај: <i>Јутунска јухахаха</i> 8. Рабиндранат Тагоре: <i>Папирни бродови</i> 9. Вислава Шимборска: <i>Облаци</i> <p>ЕПИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна бајка (једна по избору): <i>Међедовић / Чудотворни пр-стен /</i>

<p>строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен;</p> <ul style="list-style-type: none"> - тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту; - локализује књижевна дела из обавезног школског програма; - разликује етапе драмске радње; - разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; - разликује облике казивања (форме приповедања); - идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; - анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; - уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; - разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела; - критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста; - препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; - размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова; - препоручи књижевно дело уз 		<p><i>Златоруни ован</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Стефан Митров Љубиша: <i>Кањош Мацедоновић</i> (одломак) 3. Радоје Домановић: <i>Вођа</i> (одломак) 4. Петар Кочић: <i>Кроз међаву</i> 5. Иво Андрић: <i>Јелена, жена које нема</i> (одломак) 6. Данило Киш: <i>Прича о печуркама / Еолска харфа</i> 7. Алфонс Доде: <i>Последњи час / Владимир Набоков: Лош дан</i> 8. <i>Дневник Ане Франк</i> (одломак) 9. Ефраим Кишон: <i>Код куће је најгоре</i> (једна прича по избору) 10. Афоризми (Душан Радовић и други) <p>ДРАМА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранислав Нушић: <i>Власт</i> (одломак) <p>Вида Огњеновић: <i>Кањош Мацедоновић</i> (одломак о сусрету Ка- њоша и Фурлана)</p> <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ</p> <p>Обавезна дела</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Михајло Пупин: <i>Са паињака до научењака</i> (одломак) 2. Јелена Димитријевић: <i>Седам мора и три океана</i> (одломак) / Милош Црњански: <i>Наша небеса</i> („Крф, плава гробница” – одломак) <p>Једно дело по избору</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Јован Цвијић: <i>Охридско језеро</i> (одломак) / Пеђа Милосавље- вић: <i>Потера за пејзажима</i> 2. Светлана Велмар Јанковић: <i>Српски Београд деспота Стефана (Катија Балкана)</i> 3. Уметнички и научнопопуларни текстови о природним лепота- ма и културноисторијским споменицима завичаја 4. Избор из енциклопедија и часописа за децу <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p>
---	--	---

<p>кратко образложење;</p> <ul style="list-style-type: none"> - упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст; - разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом; - одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима; - уочи делове именичке синтагме; - разликује граматички и логички субјекат; - разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да; - препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама; - идентификује врсте зависних реченица; - истраже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом; - примени основна правила конгруенције у реченици; - доследно примени правописну норму; - разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат; - говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; - разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила; - састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; - напише једноставнији аргументативни текст позивајући 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Епске народне песме покосовског тематског круга (<i>Смрт вој-воде Пријезде, Диоба Јакишића</i> и песма по избору) 2. Епске народне песме о хајдуцима и ускоцима (<i>Мали Радојица, Стари Вујадин, Старина Новак и кнез Богосав; Иво Сенковић и ага од Рибника, Ропство Јанковић Стојана</i>) 3. <i>Свети Сава у књижевности:</i> <ul style="list-style-type: none"> - одломак из <i>Житија Светог Симеона</i> (о опроштају оца од сина); - избор из народних прича и предања (на пример <i>Свети Сава и ђаво</i>, легенде о Светом Сави); - избор из ауторске поезије о Св. Сави (на пример Матија Бећко-вић: <i>Прича о Светом Сави</i>) 4. Мирослав Антић: <i>Плави чуперак и Шашава књига</i> (избор) 5. Антоан де Сент Егзипери: <i>Мали Принц; Момо Капор: Мали Принц</i> 6. Јован Стерија Поповић: <i>Покондирена тиква</i> 7. Душан Ковачевић: <i>Свемирски змај</i> 8. Дејан Алексић: <i>Ципела на крају света / Игор Коларов: Двана-есто море</i> <p>ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ (бирати 3 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Милорад Павић: <i>Руски хрт</i> (одломак) 2. Тургеев: <i>Шума и степа</i> 3. Антон Павлович Чехов: <i>Чиновникова смрт</i> 4. Јанко Веселиновић: <i>Хајдук Станко</i> (одломак из првог дела романа) 5. Гордана Малетић: <i>Катарке Београда</i> (прича <i>Зебња</i> и друге) 6. Урош Петровић: <i>Загонетне приче</i> 7. Александар Манић: <i>У свитање света</i> 8. Јасминка Петровић: <i>Лето кад сам научила да летим</i> 9. Градимир Стојковић: <i>Хајдук у Београду</i> 10. Корнелија Функе: <i>Срце од мастила</i>
---	--	---

<p>се на чињенице;</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи технички и сугестивни опис у изражавању; - препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу; - пронађе потребне информације у нелинеарном тексту; - напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила; - примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.); - састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални); - правилно употреби фразеологизме и устаљене изразе који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним мла- дима. 		<p>11. Душица Лукић: <i>Земља је у квару</i> (избор) 12. Гордана Брајовић: из збирке песама <i>Индија, Индија (Пролази слон пун мириса, Пролази слон пун Хималаја)</i> 13. Душан Поп Ђурђевић: <i>Лет лионског Икара</i></p> <p>КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ</p> <p>Опкорачење. Рефрен. Цезура. Везани и слободни стих. ауторске лирске песме: рефлексивна и сатирична песма. Језичко-стилска изражајна средства: метафора, алегорија, градација, словенска антитеза, фигуре понављања (асонанца и алитерација).</p> <p>Функција мотива у композицији лирске песме. Песма у прози.</p> <p>Фабула и сиже. Статички и динамички мотиви. Композиција. Епизода. Идејни слој књижевног текста. Хумор, иронија и сатира. Врсте карактеризације књижевног лика. Унутрашњи монолог. Хронолошко и ретроспективно приповедање. Дневник. Путопис. Аутобиографија. Легендарна прича. Предања о постанку бића, места и ствари. Афоризам. Пословице, изреке; питалице; загонетке. Драмска радња; етапе драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација. Драма у ужем смислу.</p>
	ЈЕЗИК	<p>Грамматика (морфологија, синтакса)</p> <p>Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. прилог</p>

			<p>садашњи и гл. прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне. Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици. Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме. Логички субјекат. Сложени глаголски предикат. Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. Појам комуникативне и предикатске реченице. Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни). Зависне предикатске реченице (изричне, односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене). Реченични чланови исказани речју, предлошко- падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом. Конгруенција – основни појмови.</p>
		<p>Правопис</p>	<p>Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и</p>

			запета). Писање скраћеница, правописних знакова.
		Ортоепија	Дугоузлазни и дугосилазни акценат.
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	<p>Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Књижевноуметнички и публицистички текстови.</p> <p>Усмени и писмени састави према унапред задатим смерницама (ограничен број речи; задата лексика; одређени граматички модели и сл.).</p> <p>Текст заснован на аргументима. Технички и сугестивни опис.</p> <p>Репортажа.</p> <p>Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова.</p> <p>Нелинеарни текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго.</p> <p>Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни разговор).</p> <p>Правописне вежбе: диктат, исправљање правописних грешака у тексту; запета у зависносложеним реченицама; глаголски облици; електронске поруке.</p> <p>Језичке вежбе: допуњавање текста различитим облицима променљивих речи; допуњавање текста непроменљивим речима; обележавање комуникативне реченице у тексту; исказивање реченичног члана на више начина (реч, синтагма, предлошко-падежна конструкција, реченица); фразеологизми (разумевање и употреба) и друге.</p> <p>Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту</p>	

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Област: 1. Вештина читања и разумевање прочитаног

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи</p> <p>1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда</p> <p>1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима</p> <p>1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста</p> <p>1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима</p> <p>1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног</p> <p>1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство - циљ, узрок - последица</p>	<p>2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање" (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци" (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања</p> <p>2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)</p> <p>2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове</p> <p>2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима</p> <p>2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих</p>	<p>3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст</p> <p>3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту</p>

и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту 1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе	ставова изнетих у таквом тексту	
Област: 2. Писано изражавање		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>1.2.4. уме да преприча текст</p> <p>1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)</p> <p>1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу</p> <p>1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)*</p> <p>1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима</p> <p>1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став</p>	<p>2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан</p> <p>2.2.2. саставља вест, реферат и извештај</p> <p>2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста</p> <p>2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика</p> <p>2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева</p>	<p>3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста</p> <p>3.2.2. саставља аргументативни текст</p> <p>3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу</p> <p>3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста</p> <p>3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p>

<p>према језику дискриминације и говору мржње*</p>		
<p>Област: 3. Граматика и лексика; народни и књижевни језик</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама</p> <p>1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације</p> <p>1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима</p> <p>1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи</p> <p>1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела</p> <p>1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)</p> <p>1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)</p> <p>1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима</p>	<p>2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акцентске норме</p> <p>2.3.2. препознаје гласовне промене</p> <p>2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи</p> <p>2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)</p> <p>2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)</p> <p>2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима</p> <p>2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика</p>	<p>3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима</p> <p>3.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)</p> <p>3.3.3. зна и у свом говору примењује акцентску норму</p> <p>3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама</p> <p>3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)</p>

<p>1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми</p> <p>1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)</p> <p>1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања</p>		
Област: 4. Књижевност		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела</p> <p>1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p> <p>1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму</p> <p>1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)</p> <p>1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевно-уметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог</p> <p>1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевно-уметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)</p> <p>1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...</p> <p>1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе</p> <p>1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела</p>	<p>2.4.1. повезује дело из обавезне лектуре са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања</p> <p>2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектуре и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација</p> <p>2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научнопопуларне текстове</p> <p>2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевно-уметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)</p> <p>2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност</p> <p>2.4.7. разликује облике казивања у</p>	<p>3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива</p> <p>3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту</p> <p>3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу</p> <p>3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту</p> <p>3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе</p> <p>3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело</p> <p>3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже</p> <p>3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави</p>

	<p>књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог 2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела 2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама</p>	
--	--	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА				
Област:	Обрада:	Утврђивање:	Провера:	Укупно:
Књижевност	41	11	2	54
Језик и граматика	30	18	4	52
Језичка култура	12	22	4	38
Укупно	83	51	10	144

Начин остваривања програма
<p>Програм наставе српског језика и књижевности остварује се према следећим принципима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - функционално повезивање наставних садржаја из језика и књижевности (коришћење делова књижевног текста за језичку анализу и указивање на стилску улогу граматичких елемената у књижевном тексту) - организовање садржаја у тематско-мотивске целине - вертикално повезивање наставних садржаја (приликом усвајања нових знања обнављају се и активирају претходно стечена) - локализација књижевних дела у друштвено-историјски контекст - решавање проблемских питања подстакнутих текстом и уметничким доживљајем - подстицање аргументованог изношења утисака и судова о различитим елементима књижевног дела уз уважавање другачијих мишљења и искустава - подстицање критичког мишљења кроз повезивање садржаја књижевних дела са свакодневним искуствима - развијање читалачких навика кроз одабир изборних текстова и дела по избору ученика - систематска вежбања (правописн, стилске, граматичке, говорне, писмене вежбе) у циљу овладавања језиком у складу са књижевнојезичком нормом - граматичка правила проучавају се са акцентом на њихову функционалност у језику и везу са књижевнојезичком нормом - подстицање креативности кроз различите облике представљања књижевних дела (стрип, презентација, видео, драматизација, игра...) - упућивање ученика на повезивање књижевних дела са другим облицима уметничког стваралаштва (позориште, филм) и упознавање са елементима медијске писмености

- усвајање функционалних знања о језику у свакодневној комуникацији (различити функционални стилови, имејл и смс поруке, дискусије и дебате...)
- интензивно коришћење дигиталних технологија и интерактивних ресурса – успостављање хибридног облика наставе
- примена разноврсних метода и облика рада (истраживачка, компаративна, аналитичко-синтетичка, индуктивно-дедуктивна, психолошка, игровна, интерактивна, стваралачка...)
- повремено испробавање иновативних техника рада и разматрање могућности њихове интеграције у редован наставни процес
- примена пројектне наставе уз повезивање са другим наставним предметима, укључујући и учешће у међународним пројектима

Компетенције (предметне и међупредметне)

- Компетенција за учење развија се током читаве године, подстицањем ученика на самостално уочавање језичких законитости, истраживачко читање, повезивање знања из различитих области и повазивање наученог са ваншколским искуством, кроз подстицање ученика на праћење и вредновање сопственог рада и напредовања.
- Компетенције за сарадњу развијају се организовањем групног облика рада на часу и задавањем пројектних задатака. Подстиче се сарадња у онлајн окружењу коришћењем система за учење на даљину.
- Компетенције за комуникацију развијају се на свим часовима. Ученици стичу вештине усменог и писменог изражавања у складу са књижевнојезичком нормом, прилагођавајући језик и стил теми и прилици. Постепено се оспособљавају за комуникацију у онлајн окружењу.
- Компетенције за рад са подацима развијају се подстицањем ученика да разликују чињенице од мишљења и да користе податке из различитих извора. Ученици повремено вежбају да организују елементе текста према датим параметрима и да их представе нелинеарно (кроз табелу, графикон, мапу ума).
- Естетичке компетенције развијају се на часовима књижевности и језичке културе (писмено изражавање). Ученици се подстичу да уочавају елементе лепог у књижевноуметничким делима и да вреднују писане радове на основу јасно дефинисаних критеријума. Креативност се развија кроз писано изражавање и коришћење мултимедијалних ресурса.
- Дигиталне компетенције се развијају свакодневно, кроз хибридни модел наставе. Ученици се оспособљавају да креативно користе технологију на безбедан и одговоран начин (израда презентација, видео прилога, онлајн дискусије, креирање едукативних игара, коришћење веб-алата).
- Компетенције за одговорно учешће у демократском друштву развијају се кроз дискусије и дебате на часовима, током којих се ученици подстичу на уважавање туђег мишљења, аргументовано учешће у дискусији. На примерима књижевних дела ученици развијају позитиван став према људским правима и слободама.
- Компетенције за одговоран однос према околини и здрављу ученици стичу кроз тумачење елемената књижевних дела, говорне вежбе на специфичне теме и писмено изражавање. Ове компетенције се развијају и кроз корелацију са другим наставним предметима.

- Компетенције за предузетништво развијају се кроз пројектну наставу, где се ученици оспособљавају за предузимање иницијативе, планирање рада, представљање идеје.

Хоризонтална (међупредметна) повезаност

Садржаји наставе српског језика и књижевности редовно се повезују са садржајима више наставних предмета. Тамо где садржаји Програма наставе и учења дозвољавају, временски ће се ускладити обрада наставних тема и извршити тематско повезивање на посебним часовима. Код садржаја где то није могуће, успоставиће се вертикална корелација кроз активирање претходно стечених знања.

Наставне теме у којима ће се остварити корелација:

- Историја: *Житије Светог Симеона*, – српске земље у средњем веку, Сеоба Словена, Народна поезија – турска освајања на Балкану; *Јутутунска јухахаха*, *Вођа* - Краљевина Србија у 19. веку; развој модерне српске државе; *Плава гробница* – Први светски рат; *Крвава бајка*, *Дневник Ане Франк* – Други светски рат
- Географија: *Папирни бродови*, *Седам мора и три океана*, путописна књижевност - регије Европе
- Музичка култура: љубавне лирске песме – елементи музичке изражајности;
- Ликовна култура: књижевна дела – илустрација уз коришћење различитих техника; *Подне*, *Облаци*, *Папирни бродови* – пејзаж, акварел; коришћење мултимедијалних техника изражавања
- Математика и природне науке: научно-популарни текстови; представљање граматичких садржаја на математички начин (Венов дијаграм, пропорција, нелинеарно представљање података - графикони и дијаграми)
- Биологија: биљке и животиње у књижевноуметничким текстовима; одабир тема за писмене и говорне вежбе
- Грађанско васпитање: *Вођа*, *Јутутунска јухахаха* - Демократско друштво, право и правда, социјална правда
- Верска настава: Деле о Светом Сави
- Информатика и рачунарство: медијска и информатичка писменост; израда дигиталних едукативних материјала

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Прилагођавање начина рада потребама ученика врши се на нивоу одељења и индивидуалном нивоу. Специфичности одељења утврђују се иницијалним тестирањем и проценом способности ученика, као и њихових посебних интересовања. У зависности од тога планира се начин рада, наставне технике/методе и израђују специфични наставни материјали. Ученици који имају потешкоће са усвајањем градива добијају прилагођене наставне материјале, у складу са својим индивидуалним способностима. Организују се облици вршњачке подршке. За индивидуализацију рада користе се и ИКТ ресурси. Подршка ученицима који остварују слабије резултате одвија се на часовима допунске наставе. При вредновању рада узима се у обзир степен

напредовања, као и залагање ученика. За ученике који постижу натпросечне резултате такође се обезбеђује додатна подршка. Ученици се подстичу на већу самосталност и преузимање одговорности за напредовање; обезбеђују им се ресурси, а наставник преузима улогу ментора. Додатну подршку ови ученици добијају и на часовима додатне наставе.

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Допунска настава се организује за ученике који у редовној настави матерњег језика нису достигли планиране исходе. Допунски рад треба да обезбеди ученицима прилику да надокнаде пропуштено и оспособе се за усвајање садржаја на редовним часовима.</p> <p>Кроз допунски рад спроводиће се интензивнија припрема за полагање завршног испита.</p>	<p>(Конкретни садржаји одређују се у складу са потребама ученика)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Врсте и подврсте речи - Реченични чланови исказани речју, синтагмом, зависном реченицом - Комуникативна функција реченица - Правописна норма - Књижевни родови и врсте - Читање и разумевање некњижевних текстова - Књижевнотеоријски појмови 	<p>Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад једном недељно (или према потреби)..</p> <p>Користе се специфични облици рада (индивидуални, рад у паровима, вршњачка подршка) и поједностављени наставни материјали, уз подршку аудио-визуелних ресурса.</p>

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Додатни рад организује се за ученике изнад просечних способности и посебних интересовања за наставу српског језика и књижевности. Има за циљ продубљивање и проширивање знања из свих или појединих програмско-тематских садржаја редовне наставе.</p> <p>Додатни рад непосредније активира ученике и оспособљава</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Језик и језичка култура - Књижевност (обрада књижевних дела по избору ученика) - Креативно писање (уређивање школског часописа) - Говорна култура (рецитовање) - Припрема ученика за такмичења и смотре - Подршка ученицима за учешће на конкурсима (литерарним, драмским...) - Активно учешће у пројектима и сарадња са секцијама 	<p>Додатни рад се изводи редовно, током целе школске године, уз интензивнију динамику у складу са школским такмичењима и другим облицима рада (сарадња са секцијама и ваннаставним активностима).</p> <p>У раду са ученицима инсистира се на подстицању самосталности, уважавања иницијативе од стране ученика, сарадничком раду уз подршку дигиталних технологија.</p>

их за самообразовање, развија њихову машту, подстиче их на стваралачки рад и самостално коришћење различитих извора знања.	- Обележавање важних датума (Дан писмености, Међународни дан језика, Дан књиге...) - Друге активности у зависности од интересовања и иницијативе ученика	
--	---	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања. Анализом иницијалног теста ће се утврдити потребе ученика и план евентуалног прилагођавања.

Провера остварености исхода и стандарда црпи се кроз 4 писмена задатка и 4 контролна задатка након којих ће се извршити анализа остварености исхода и стандарда.

Усмена провера напредовања врши се континуирано и обухвата различите сегменте: усмено изражавање, анализу књижевних дела и књижевнотеоријских појмова, познавање граматичких садржаја.

Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Формативно оцењивање обухвата праћење ангажовања ученика, које је усклађено са специфичностима наставног предмета: пратиће се редовност израде домаћих задатака, писмених вежби, читање дела обавезне лектире, израда презентација, учешће у групном облику рада и пројектима. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса исказаће се и бројчаном оценом.

При оцењивању контролних задатака примењује се следећа скала:

0 – 29% оцена 1; 30 – 49% оцена 2; 50 – 70% оцена 3; 71 – 84% оцена 4; 85 – 100% оцена 5

Учеников успех на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин, а у складу са Правилником о оцењивању у основној школи:

оцена

Одличан 5 Ученик самостално одговара на питања; без помоћи повезује знања из различитих области, показује висок степен развијености међупредметних компетенција; успешно решава задатке са напредног нивоа и повезује их са свакодневним искуствима. Критички и аргументовано процењује текст, као и рад других ученика. Доследно тумачи и примењује језичке законитости из свих области граматике. Служи се различитим изворима знања. Показује способност анализе и синтезе у већини наставних области. На часу редовно активно учествује и сарађује са другим ученицима, показујући висок степен иницијативе.

Врло добар 4 Ученик одговара на питања уз минималне погрешке; повезује знања из различитих области; успешно решава већину задатака са напредног нивоа. Познаје све елементе књижевноуметничког текста; аргументовано износи своја мишљења; критички процењује рад других ученика. Уме да објасни

Добар 3	<p>језичке законитости и углавном их самостално примењује. На часу редовно учествује и сарађује са другим ученицима. Редовно чита дела домаће лектире. Одговара на питања уз малу помоћ наставника. Самостално решава задатке са основног нивоа и у већој мери са средњег нивоа. Зна основне појмове и елементе књижевноуметничког текста. Репродукује основне језичке законитости и примењује их у типичним случајевима. Учествује у дискусијама и износи своје мишљење; учествује у групном раду и доприноси заједничком раду у складу са могућностима. Углавном израђује домаће задатке.</p>
Довољан 2	<p>Уз помоћ наставника ученик репродукује основне појмове из граматике и књижевности. Уме да реши задатке са основног нивоа у једноставнијим примерима. На подстицај наставника учествује у активностима на часу, а уз помоћ ученика учествује у раду групе. Одговара на постављене захтеве уз примену мера индивидуализације.</p>
Недовољан 1	<p>Ученик не успева да репродукује основне појмове ни уз помоћ наставника. Не реагује на подстицај наставника за учешће у раду; не показује интересовање да напредује. Не може да реши ни најједноставније задатке са основног нивоа. Не чита дела домаће лектире; не израђује домаће задатке. Не учествује у раду групе.</p>

Енглески језик

Назив предмета:	Енглески језик
Циљ:	<p>Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.</p> <p>Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.</p>
Разред:	седми (први страни језик, седма година учења)
Годишњи фонд часова:	72

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис радњи, стања и збивања; - опишу и упореде радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - опишу радње користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагују на њих; - изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење; - разумеју једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагују на њих; - размене једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - саопште шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; - разумеју једноставније 	<p style="text-align: center;">1 Introduction</p> <p>Описивање радњи у садашњости; описивање радњи, стања и збивања; изражавање мишљења; исказивање жеља, интересовања и осећања; описивање будућних радњи (планова, намера, предвиђања); изношење предлога и упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих.</p>	<p>Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају: Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре - Rupert doesn't normally go to school on Saturdays. He usually plays football. He isn't playing football today. He's going to school with all his friends. What do you usually do at this time? What are you doing today? I think fundraising is a great idea because we all want to help our friends in Kenya. What does Ethan want to do when he's older? He wants to... (Present Simple за изражавање сталних радњи + state verbs, Present Continuous за изражавање тренутних радњи) John is using his father's computer while his own computer is broken. Her bus arrives at 8:15 tomorrow morning. (Present Continuous за описивање привремених радњи, Present Simple за изражавање будућности, подаци из реда возње) What are you going to do for your work experience? I'm going to work in a newspaper office. Are you going to get the bus? Yes. I'll come with you. I think it will be good fun. (Will, Going to за изражавање планова, намера и предвиђања); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>

<p>предлоге и позиве на заједничке активности и одговоре на њих уз одговарајуће образложење;</p> <ul style="list-style-type: none"> - упуте предлоге и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затраже и пруже додатне информације у вези са предлозима и позивима на заједничке активности; - разумеју сличности и разлике у школским и ваншколским активностима у ВБ и код нас. 		
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји, способности и обавезе у прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о догађајима, способностима и обавезама у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; - опишу неки историјски догађај, историјску личност и слично; - размене једноставније информације личне природе; - у неколико везаних исказа 	<p style="text-align: center;">2 Past and present</p> <p>Описивање радњи у прошлости; давање информација о себи и другима; описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; изражавање мишљења; изражавање молби, захтева и захвалности; изрицање дозвола.</p> <p style="text-align: center;">+ test</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре - One day, they were walking along the path when they saw something in the ice. They stopped and looked at it. They were looking at a man from the Stone Age. He was about 1.6 meters tall, had blue eyes and long dark hair. He was carrying some wooden tools. He was wearing a waterproof cloak and leather boots. I used to wear cotton tops, but now I wear woollen jumpers because... (Past Simple, Past Continuous, used to) What a great match! (узвици) Lily could go swimming because she didn't have to revise for her test.. Excuse me. A: Can I try these trousers on, please? B: Yes. A: Thanks. B: How are they? A: They aren't big enough. They're too small. (Could, Had to; too и enough); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>

<p>саопште информације о себи и другима;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју уобичајене молбе и захтеве и реагују на њих; - упуте уобичајене молбе и захтеве; - разумеју једноставније исказе који се односе на дозволе и реагују на њих; - размене једноставније информације које се односе на дозволе. 		
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји у прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима и догађајима у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства и догађаје из прошлости; - разумеју једноставније 	<p>3 Fame and fortune</p> <p>Описивање искустава, догађаја и радњи из прошлости; описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; изражавање извињења и захвалности.</p> <p>+ The First Written Work</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре – Have you ever done anything dangerous? You’ve probably never heard of Rick. A lot of stunt doubles have died. I’ve just come out of hospital myself. Angela has fallen off bridges, high buildings and motorbikes. She fell through a glass table in 2002. I’ve been here for five hours, but nobody has come yet. I haven’t seen her since then. (Present Perfect - све употребе и упоредно са The Past Simple Tense) My friends’ pets; children’s books; Tim and Sam’s uncle; The scooter is mine; Yes, they’re hers (присвојни облици) Good-looking Mason was a teacher. It’s dangerous when you are famous. (творба речи: именица – придев) It isn’t very good, is it? (Question tags – сви облици)</p>

<p>текстове који се односе на опис особа, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <ul style="list-style-type: none"> - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - захвале и извине се користећи мање сложена језичка средства; - разумеју и примењују правила учтиве комуникације са одраслима; - уоче сличности и разлике у навикама читања младих у ВБ и код нас. 		<p>You wanted to see me Mr Hunt. I'm sorry I'm late. That's no excuse. Yes, sir!</p> <p>текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, предмета, места и појава; - опишу и упореде жива бића, предмете, места и појаве користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније предлоге и савете и одговоре на њих; - упуте предлоге и савете користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затраже и пруже додатне информације у вези са предлозима и саветима; - разумеју и изразе претпоставке; 	<p>4: Health and safety + Test 3</p> <p>Описивање бића, предмета, места и појава; изношење предлога и савета; изражавање претпоставки; изражавање количине; исказивање жеља и осећања; изражавање слагања и неслагања.</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре – Young people who don't look after their bodies will have problems. Shoes that don't fit properly are bad for your feet. Junk food is food which is not good for you. (Relative clauses) Don't spend all your time in front of the TV. Walk instead of taking the bus. Somebody might steal the bag which you've left on your seat. You shouldn't put things on the stairs. You might trip over them. You should wear a helmet when you ride a bike. You might fall off. It's swollen/itchy/sore... You should... (Императив; модални глаголи might и should за изражавање претпоставки и савета) The children smiled and played together happily. My cousin did very well in his swimming competition – he came first. gently, beautifully, happily, fast, hard, well (прилози за начин) I'm really tired. So am I. I can't go. Neither can I. (so, neither за изражавање слагања и неслагања); текстове и дијалоге који се</p>

<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније исказе који се односе на количину; - размене информације у вези са количином; - разумеју уобичајене изразе у вези са жељама и осећањима и реагују на њих; - изразе жеље и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју исказе којима се изражава слагање или неслагање и реагују на њих; - изразе слагање и неслагање једноставнијим језичким средствима; - опишу популарне спортове у ВБ 		<p>односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји и радње у садашњости и прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о догађајима и радњама у садашњости и прошлости; - опишу догађаје и радње у садашњости и прошлости користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа и појава; - опишу жива бића и појаве 	<p>5 Heroes + Reported requests, commands and advice + тест 4</p> <p>Описивање радњи у садашњости и прошлости; описивање бића и појава; исказивање и преношење молби, наредби и савета.</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре – The armies started fighting early in the morning. He couldn't imagine throwing it away. Sir Bedivere promised to do it. He decided to keep it. (verb + -ing or infinitive); There are two people looking at our house. (Конструкције verb+-ing; There's someone/something+-ing, can see/hear someone /something+-ing) We had a very boring holiday. We were bored to death. (Придеви на -ed и -ing) You're a real pessimist/realist/natural optimist. John hasn't eaten all day. He must be hungry. Maria can't be in the orchestra. She doesn't play a musical instrument. Could you give me a lift to the town, please? Certainly. (Модални глагол could за изражавање учтивих молби) He asked me to give him a lift to the town. The teacher told us to stop talking. She suggested that I should sleep more. The doctor advised her to rest. She asked for an apple. (Индириктни говор -</p>

<p>користећи једноставнија језичка средства;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју молбе, наредбе и савете и реагују на њих; - изразе своје и пренесу туђе молбе, наредбе и савете; - разумеју и опишу легенде и историјске личности и догађаје везане за циљну културу. 		<p>молбе, наредбе и савети); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове који се односе на описивање радњи, стања и појава у садашњости, прошлости и будућности; - опишу у неколико везаних исказа стања и појаве у садашњости, прошлости и будућности; - разумеју уобичајене изразе који се односе на осећања; - изразе осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју и опишу основне одлике регија и животне услове у државама циљне културе. 	<p>6 Our environment + test 5</p> <p>Описивање догађаја, стања и појава у садашњости, прошлости и будућности; изражавање осећања и расположења.</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре - Thousands of articles are written about climate change. The event will be watched by millions of people. The real professor has been kidnapped. They were arrested last night. Dogs were sent into the den. How do you feel? I'm really nervous. I'm starving. Oh, my legs feel like jelly. I'm in real trouble now. What shall I do? (Passive voice – different tenses); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на 	<p>7 Relationships + Second Conditional</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре - If you climb on my back, I'll carry you. If I run away, the lion will catch me. If you don't look after your</p>

<p>тему;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагују на њих; - размене једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - разумеју једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговоре на њих; - затраже и разумеју обавештења о положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања; - опишу правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју и следе једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - пруже једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - разумеју сличности и разлике у начину провођења слободног времена у ВБ и код нас. 	<p>+</p> <p>Comparison of adverbs</p> <p>+</p> <p>The second written work</p> <p>Описивање будућих радњи; исказивање просторних односа; давање информација о себи и другима; разумевање и давање упутстава.</p>	<p>mobile, someone will steal it. (First Conditional) If I were you, I would go to bed earlier. If I had money, I would buy a new car. If I won the lottery, I would give all the money to charity. (Second Conditional) As soon as I finish these emails, I'll go to the travel agency. We'll finish all our work before we leave. After we check in, I'll have a game of golf. (Future time clauses) The dog sleeps quietly. He was running happily. She is speaking fantastically. She swims well. She greeted me most politely of all. He speaks English more fluently now than last year. (Творба и поређење прилога); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
---	---	---

Кључни појмови: 1 – work experience 2 – clothes, too, enough 3- stuntman, fame 4 – should, shouldn't 5- king, sword, knight 6 – climate change, pollution, drought,

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: 1 Introduction		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору које се односе на тему (представљање).</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење (описивање свакодневних и тренутних радњи)</p> <p>ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (нпр. писма, мејлови итд.)</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу користећи кратке једноставне исказе.</p> <p>ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p>	<p>ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2–3) саопштења, упутстава, молби који се односе на његове потребе и интересовања.</p> <p>ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама.</p> <p>ПСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активност</p> <p>ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама</p> <p>ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p> <p>ПСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).</p>	<p>ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ПСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и главне информације различитих врста текстова са интернета или других писаних медија који су у складу са узрастом и интересовањима ученика.</p> <p>ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.</p> <p>ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу (планови за будућност, очекивања).</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (садашња и будућа времена).</p>
Област: 2 Past and present		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору (делови одеће).</p>	<p>ПСТ.2.1.8. Разуме општи смисао и главне информације у краћим текстовима, различитих врста и једноставне садржине,</p>	<p>ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике за младе</p>

<p>ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче)</p> <p>ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на описивање (превише..., недовољно дугачко..)</p> <p>ПСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику.</p>	<p>са интернета или других писаних медија, о историји цинса, човеку из каменог доба...</p> <p>ПСТ.2.1.9. Разуме општи смисао једноставних књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама, у вези са описом личности (изглед, гардероба...</p> <p>ПСТ.2.1.16. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање и једноставним језичким средствима даје кратко објашњење.</p>	<p>ПСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича</p> <p>ПСТ.3.1.19. Објашњава оно што не разуме, уме да тражи помоћ и да изрази мишљење/потребу расположивим језичким средствима.</p> <p>ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу.</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (прошла времена, извођење придева од именица,)</p>
Област: 3. Fame and fortune		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору (које се односе на тему)</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на досадашња искуства (јеси ли икда...?)</p> <p>ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику .</p> <p>ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о досадашњим искуствима и одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (разонода).</p>	<p>ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2–3) саопштења, упутстава, молби који се односе на описивање досадашњих искустава.</p> <p>ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о досадашњим искуствима, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање.</p> <p>ПСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање (Question tags.)</p> <p>ПСТ.2.1.22. Саставља краће текстове о предностима и манама славе.</p>	<p>ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника (интервју).</p> <p>ПСТ.3.1.16. Течно и с лакоћом описује себе и своја досадашња искуства, начин на који тинејџери проводе слободно време.</p> <p>ПСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (Каскадери)</p> <p>ПСТ.3.1.23. На једноставан начин резимира или препричава краћи текст (Популарност) .средства која се у њему појављују</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких</p>

		елемената и конструкција (садашњи перфекат, извођење придева од именица). ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.
	Област: 4. Health and safety	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору (делови тела)</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на давање информација о здравственим проблемима и лековима.</p> <p>ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче)</p> <p>ПСТ.1.1.16. Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику. (тема храна)</p> <p>ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику (делови тела, здравствени проблеми).</p> <p>ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране).</p>	<p>ПСТ.2.1.4. Разуме основни смисао и главне информације слушањем (дијалог доктор - пацијент)</p> <p>ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује своју дијету, здравствене проблеме.</p> <p>ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила (делови тела, здравствене проблеме).</p> <p>ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (модалне глаголе).</p> <p>ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових изрза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба (колокације).</p>	<p>ПСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и може да издвоји главне информације из аутентичних подкаста, радио и телевизијских које слуша у смисленим целинама.</p> <p>ПСТ.3.1.17. Учествоје у неформалном и формалном разговору, поставља и одговара на неколико питања у низу на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама.</p> <p>ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (давање савета, изражавање опасности).</p> <p>ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на тему здравља.</p> <p>ПСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје спорта циљних култура.</p>
	Област: 5. Heroes	

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на описивање положаја (испред, преко...)</p> <p>ПСТ.1.3.2. Зна за значајне личности из историје Британије.</p> <p>ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (There's a man taking photographs.).</p>	<p>ПСТ.2.1.7. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору), праћена визуелним елементима.</p> <p>ПСТ.2.1.23. Описује активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику.</p> <p>ПСТ.2.1.27. На страном језику саопштава изразе из свакодневног језика (be careful. Sayhello toyour parents....)</p> <p>ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура (Робин Худ, Краљ Артур).</p>	<p>ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике (Robin Hood, King Arthur).</p> <p>ПСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ПСТ.3.1.26. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме.</p> <p>ПСТ.3.1.27. Резимира/парафразира одслушан или прочитан текст, пишу о Робин Худу, Краљу Артуру.</p> <p>ПСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.</p>
	Област: 6. Our environment	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе (везане за тему екологије).</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на тему (екологија).</p> <p>ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о еколошким проблемима.</p> <p>ПСТ.1.2.3. Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и</p>	<p>ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе именује еколошке проблеме..</p> <p>ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (Passive).</p> <p>ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности (Don't worry. What shall I do?...).</p>	<p>ПСТ.3.1.15. Разуме и може да издвоји потребне информације из табела, графикана, информатора и сл.</p> <p>ПСТ.3.1.25. Прецизно описује искуства, активности и догађаје везане за еколошке проблеме користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику.</p> <p>ПСТ.3.3.9. Препознаје значај заштите човекове средине и</p>

синтаксичких структура у оквиру научног репертоара језичких средстава (I've got butterflies in my stomach..). ПСТ.1.3.4. Зна неколико основних информација о Аустралији.	ПСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик (Аустралија). ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико информација о Аустралији.	очување угрожених животињских врста. ПСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик (Аустралија). ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (пасив).
Област: 7. Relationships		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору које се односе на тему. ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на тему. ПСТ.1.1.16. Пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности (проблеми).	ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење (Уморан сам..). ПСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.) ПСТ.2.1.20. Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима. ПСТ.2.1.17. Размењује основне информације о плановима и обавезама. ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (условне реченице, фразалне глаголе).	ПСТ.3.1.1. Разуме дуже низове саопштења, упутстава, молби итд. који се тичу његових потреба ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују (Пријатељи). ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога. ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
1 Introduction	5
2 Past and present+ test	11
3 Fame and fortune + the first written work	13

4 Health and safety + test	10
5 Heroes +test	11
6 Our environment +test	10
7 Relationships + the second written work	12
Укупно:	72

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- 1
Сарадња; Комуникација;
Одговорно учешће у демократском друштву; Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Дигитална компетенција.
- 2
Сарадња; Комуникација;
Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Дигитална компетенција; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција
- 3
Комуникација; Сарадња; Решавање проблема; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
- 4
Сарадња; Комуникација; Одговоран однос према здрављу; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Дигитална компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

5	Компетенција за учење; Сарадња; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Естетичка компетенција; Одговорно учешће у демократском друштву.
6	Одговоран однос према околини; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Естетичка компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Сарадња; Решавање проблема; Комуникација
7	Сарадња; Комуникација; Компетенција за учење; Естетичка компетенција; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЃУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

1.	Грађанско васпитање (хуманитарне активности).
2.	Историја (праисторија, Камено доба, 19. и 20. век), историја и географија (насељавање Британских острва), хемија (метали).
3.	Српски језик (флексија, изведенице, врсте речи, читање), грађанско васпитање (простојно обраћање, навике у слободно време), информатика и рачунарство (хардвер и софтвер, интернет, безбедна употреба рачунара).
4.	Биологија (делови тела, здрав живот, правилна исхрана, хранљиви састојци, мањи здравствени проблеми), грађанско васпитање (организација слободног времена), физичко васпитање (спорт и спортска такмичења).
5.	Историја (легендарне и историјске личности), српски језик (флексија, придеви), грађанско васпитање (учтива комуникација), ликовна култура (опис уметничког дела, чињенице о уметнику и делу).
6.	Биологија/екологија (животна средина, заштита животне средине, климатске промене, загађење, искрчивање прашума, фосилна горива, ефекат стаклене баште, емисије штетних гасова, екстремне временске прилике, заштита угрожених животињских врста, уштеда енергије, океани), географија (Аустралија), српски језик (концепт пасива, идиоматски изрази -еквиваленти).
7.	Грађанско васпитање (емпатија, вршњачка подршка, организација слободног времена – породичне навике, генерацијске разлике, решавање проблема) , српски језик (басне, персонификација, именице и глаголи).

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученици треба да савладају грађење и употребу времена, обично као припрема пред контролни/писмени задатак и додатно увежбају читање, значење речи у текстовима	<ul style="list-style-type: none"> • Present tenses • Future tenses • Present perfect • Past tenses • Question tags • Passive • Texts • First conditional 	По потреби, обично као припрема пред контролни или писмени задатак (8 часова)

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученик треба да разуме краћи наративни текст који чита или слуша и самостално га преприча; уради мање истраживачке радове на задату тему;	<ul style="list-style-type: none"> • History: Materials • IT: Computers • Biology: Vitamins and minerals • Art: The Fighting Temeraire • Llewellyn and Gllert • Two beautiful countryside holidays • Horatius and the bridge • Grammar exeercises 	Часови додатне наставе (непосредан рад), активности у Гугл учионици (израда тестова), 20 часова

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)
<p>Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др. Свакодневним бележењем ктивности ученика на часу у свеску евиденције наставника, реовност доношења домаћих и записивање у свеску на часу), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (на крају сваке теме,</p>

на крају полугодишта, године). Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа.

Ликовна култура

Назив предмета:	ЛИКОВНА КУЛТУРА
Циљ:	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа
Разред:	Седми 7
Годишњи фонд часова:	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> - користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; - изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију; - обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи; - користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; - разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким 	ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА	<p>Композиција Боје и емоције, стилизација облика</p> <p>Композиција линија, композиција боја, композиција облика Равнотежа, контраст, понављање и степеновање облика, варијације Орнамент и арабеска</p> <p>Пропорције Пропорције главе и тела</p> <p>Перспектива Колористичка, ваздушна, линеарна перспектива</p>

<p>остварењима различитих култура и епоха;</p> <p>– уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије;</p> <p>– учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију;</p> <p>– прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним тематикама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације;</p> <p>– представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно;</p> <p>– предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културне туре;</p> <p>разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима</p>		
	КОМУНИКАЦИЈА	<p>Теме Историјска, религијска и митолошка тема Оригинал, копија и плагијат</p> <p>Дигитална фотографија Кадар, селфи и аутопортрет</p> <p>Анимација Процес креирања, стори борд</p> <p>Сцена Обједињавање покрета, игре и звука</p> <p>Презентације</p>
	УМЕТНОСТ ОКО НАС	<p>Уметност и технологија</p> <p>Уметничка занимања и продукти Са- времена технологија и уметност</p> <p>Уметност око нас Уметничка рециклажа, уметнички пројекти, хуманитарне акције</p> <p>Наслеђе</p>

Кључни појмови садржаја : простор, облик, линија, боја, текстура, светлина

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ			
Област: ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
Ученик/ца:	Ученик/ца уме да:	Ученик/ца уме да:	Ученик/ца уме да:

<p>-ЛК1.1.1 разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике</p> <p>- ЛК1.1.2 влада појмовима: изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p> <p>-ЛК1.3.1. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима</p> <p>зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу</p>	<p>- ЛК 2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности</p> <p>- ЛК2.1.2 образлаже свој рад и радове других одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p> <p>- ЛК2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст</p>	<p>- ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео)</p> <p>- ЛК 3.2.3.користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности</p>	<p>-ЛК3.2.1.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p> <p>- ЛК3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>-ЛК3.3.4.уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других</p> <p>разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.</p>
---	---	--	---

Област: КОМУНИКАЦИЈА

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>- ЛК 1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање)</p> <p>-ЛК 1.3.1. описује свој ради и радове других</p> <p>- ЛК 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 2.1.1.познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности</p> <p>-ЛК 3.2.3.користи тачне термине (нпр. текстура, ритам,</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности</p> <p>- ЛК 3.2.2.изводи радове са одређеном</p>

<p>потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима</p> <p>-ЛК 1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу</p>	<p>визуелних уметности</p> <p>-ЛК 2.1.2. образлаже свој рад и радове других</p> <p>-ЛК 2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст</p> <p>-ЛК 2.3.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p>	<p>облик,комуникација...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других</p> <p>-ЛК 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности</p> <p>-ЛК 3.3.3.користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности</p> <p>-ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.</p>	<p>намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>-ЛК 3.2.4.учава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других</p> <p>-ЛК 3.3.1.анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности</p> <p>-ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.</p>
---	--	--	---

Област: УМЕТНОСТ ОКО НАС

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање)</p> <p>-ЛК 1.1.2.изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p> <p>-ЛК 1.3.1.описује свој ради и радове других</p> <p>-ЛК 1.3.2. зна да наведе различита</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео)</p> <p>-ЛК 3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.2.1.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p> <p>- ЛК 3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе</p>

занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима -ЛК 1.3.4.зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.	-ЛК 2.1.2.образлаже свој рад и радове других -ЛК 2.2.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт -ЛК 2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст.	(примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других - ЛК 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности. -ЛК 3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју	да би постигао одређени ефекат -ЛК 3.2.4.уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других -ЛК 3.3.1.анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) -ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.
--	--	--	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

РЕДНИ БРОЈ	НАСТАВНА ТЕМА/ОБЛАСТ	БРОЈ ЧАСОВА ПРЕМА ТИПУ ЧАСА				укупно
		ообрада	обрада, вежба	вежба	вежба, естетска анализа	
1.	ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА	4	7	4	4	19
2.	КОМУНИКАЦИЈА	3	3	3	2	11
3.	УМЕТНОСТ ОКО НАС	1	3	1	1	6
УКУПНО		8	13	8	7	36

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

У овој колони, назначити и начине прилагођавања рада појединим ученицима (инд, ИОП1,2 и 3)
вербални,
демонстративни,

<p>практични рад и радионица херуистички приступ, истраживачки рад ученика</p>
--

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Предузимљивост, предузетништво; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Техника и технологија; Историја; Географија; Музичка култура; Физика; Биологија; Веронаука
Српски језик и књижевност
Ликовна култура-5 и 6.разред

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ (ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ)

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ наставе и учења цртања, сликања и вајања јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике,</p>	<p>ЦРТАЊЕ Пропорције. Перцепција. Пропорције - вежбање и естетска анализа. Компоновање величина у простору. Перцепција. Компоновање и степеновање облика у простору. Перцепција - аперцепција. Арабеска. Перцепција - аперцепција. Арабеска – вежбање СЛИКАЊЕ Равнотежа облика и боје у простору Перцепција - аперцепција Контраст, светлина, површина и облика у одређеном простору Перцепција - аперцепција Сродност ликовних вредности у одређеном простору.</p>	<p>Цртање - природни угљени штапићи, оловке с меким графитним улошком, папири...</p> <p>Фронтални Индивидулни Групни Рад у паровима</p> <p>Фронтални Индивидулни</p>

<p>примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.</p>	<p>Перцепција – аперцепција ВАЈАЊЕ Обликовање маса и волумена додавањем и одузимањем. Перцепција - аперцепција. Орнаменти (трдимензионални) Перцепција-аперцепција. Вајарски материјали, одливање(негатив, позитив) Перцепција - аперцепција. Вајање - гипс и одговарајућа средства и материјали. Перформанс. Перцепција - аперцепција</p>	<p>Групни Рад у паровима</p> <p>Сликање и цртање разним сликарским и цртачким материјалима</p> <p>Фронтални Индивидулни Групни Рад у паровима</p> <p>Вајање, гипс и остала одговарајућа средства и материјали</p>
--	---	---

ЛИКОВНА СЕКЦИЈА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ наставе ликовне секције је подстицање и развијање стваралачког мишљења и овладавање визуелним вештинама.</p> <p>Основни задаци су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијање способности ученика за опажање елемената, - стицање услова да ученици користе и упознају се са различитим техникама ликовног израза, - развијање моторичких и мисаоних способности, - визуелно запажање, сазнање, мишљење, изражавање, развијање игре са предметима, развијање свестране личности, - формирање моралних и естетских односа. 	<p><u>Цртање и сликање</u></p> <p><u>Рад по моделу</u></p> <p>.</p> <p><u>Вајање</u></p> <p><u>Графика</u></p> <p><u>Филм</u></p> <p><u>Уметничко наслеђе</u></p> <p><u>Слободне активности</u></p>	<p>Обогаћивање ликовног језика у областима које се највише изучавају на редовним часовима, новим задацима, са новим појединоцима</p> <p>Цртање и сликање различитих поставки мртве природе, развој перцепције, инсистирање на појединоцима, илузији простора, заобљености облика, текстури, у различитим ликовним техникама.</p> <p>Општа орјентација у вајарским областима, рељеф и пуна пластика, припрема и моделовање пуне пластике глином или гипсаном кашом, вајање у везаном гипсу.</p> <p>Основе графике, извођење једноставних радова у техникама високе штампе које могу да се изводе ручно, без пресе – картон графика и сл. Графика и амбалажа. Плакат.</p> <p>Теорија филма, специјалност филмског језика и начина филмског изражавања. Пројекције неких филмова који за тему имају садржаје везане за ликовну културу; анимирање, израда стрипа, као прелазног медија.</p> <p>Упознавање са делима ликовних уметности, посматрање репродукција уметничких дела познатих аутора из књига и часописа, разговор о њима.</p> <p>Праћење ликовног живота у нашем граду. Формирање и чување збирки:</p>

уметничких радова, репродукција, занимљивих предмета, облика из природе...
Естетско уређивање школе, учионице за ликовно, припремање изложби исл

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Шта пратимо			Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време
<p>Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;</p>	<p>Процењују се: -однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; -одржава прибор и радни простор; потписује радове; -чува радове у мапи...); --однос према себи (истражује информације; поставља питања, предлаже; истражан је у раду, труди се; преузима одговорност поштује себе и своје радове; учи</p>	<p>ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);</p>	<p>- Свакодневно бележење активности ученика на часу у педагошку евиденцију наставника - Усмено одговарање и естетско процењивање, анализа уметничких дела, педагошка авиденција наставника Редовност доношења прибора, педагошка авиденција</p>	<p>За ангажовање и активност на часу + За практичан рад +5 За посвећеност раду + За јављање и тачан одговор + За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 За анализирање и естетско процењивање +5 Ко не учествује у раду и не зна одговор – Ко не доноси прибор -</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>
				<p>Учесталост по месецима</p>	

	<p>на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);</p> <p>-однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);</p> <p>-разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме про- цес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);</p> <p>-повезивање (повезује и пореди познате и нове информаци- је, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);</p> <p>-оригиналност (оригиналан је у односу</p>	<p>ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);</p>	<p>наставника</p> <p>-Редовност доношења домаћег, педагошка евиденција наставника</p>	<p>Свеобухватност одговора</p> <p>Сналажење са рашним техникама и материјалима</p> <p>Хоризонтално и вертикално повезивање градива</p>	<p>По потреби, бар једном у полугодишту</p>
			<p>- Практични радови, педагошка евиденција наставника</p>	<p>За три недonoшења радова -1 у свеску</p> <p>Прегледање радова</p>	<p>Свакодневно током године праћење/ пресек стања за тромесечје</p> <p>На крају наставне године</p>
			<p>ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени</p>	<p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), педагошка евиденција наставника</p>	<p>Оцењивање бројчаним оценама и описно (формативно и сумативно)</p>

<p>на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);</p> <p>-организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);</p> <p>-вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...);</p> <p>-употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала;</p>	<p>индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);</p>	<p>Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), педагошка евиденција наставника</p> <p>-Сналажење и организација тематских изложби, учешће на конкурсима педагошка евиденција наставника</p>		
	<p>ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);</p>		<p>Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)</p> <p>Степен знања и ангажованости свих чланова групе</p> <p>Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)</p>	<p>По потреби</p>
	<p>ученик који не остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и не испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, добија оцену недовољан (1);</p>			<p>На крају школске године</p>

	користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).				
Ангажовање ученика у настави.	Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања(5) показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања(4) показује делимични степен активности и ангажовања (3) показује мањи степен активности и ангажовања (2) не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у индивидуалном групном раду, раду у пару -Учешћу на конкурсима ,смотрема, активностима на нивоу школе и одељења -Несебичном пружању помоћи другим ученицима.	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, тематске изложбе, сценографије, културне активности, израда панона, кратко предавање...)	-Пресек стања по тромесечјима

ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА СУ:

- однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);
- однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);
- однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);
- разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);
- повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);
- оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);
- организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);
- вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...);
- употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Самопроцена радова је вербална и писана. Најефикаснија је метода 3, 2, 1. Ученик сам припрема листић на коме уписује име, презиме, датум и назив рада. Затим кратко наводи: 3 ствари које сам научио на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио, 1 ствар која ми није јасна или питање које бих поставио. Када се разговара о ликовним делима, ученик пише: 3 речи којима бих описао дело, 2 ствари које ми се највише допадају на делу, 1 ствар коју не разумем. Када се разговара о уметнику: 3 ствари због којих је уметник значајан, 2 дела која ми се највише свиђају, 1 питање које бих поставио уметнику. Када се ученик ликовно изражава: 3 ствари о којима сам размишљао током рада, 2 ствари које ми се свиђају на мом раду, 1 ствар коју бих променио. Или: 3 речи којима бих описао свој рад, 2 разлога због којих је мој рад оригиналан, 1 ствар коју бих урадио другачије.

Музичка култура

Назив предмета:	Музичка култура
Циљ:	Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.
Разред:	7
Годишњи фонд часова:	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку и ренесанси; – опише улогу музике у средњовековној Србији; – уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе; – издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената); 	1. Човек и музика	<p>Барок Рођење опере Клаудио Монтеверди Облици вокалноинструменталне музике (ораторијум, кантата).</p> <p>Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање.</p> <p>Инструментални облици: свита, кончерто гросо. Антонио Вивалди, Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл.</p> <p>Класицизам Појам сонате и симфоније. Жанрови класичне музике – опера, црквени жанрови, симфонијска, концертантна, камерна (посебно гудачки квартет), солистичка музика. Јозеф Хајдн, Волфганг Амадеус Моцарт и Лудвиг ван Бетовен. Развој српске црквене музике.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; - опише начин добијања тона код жичаних инструмената; 	2. Музички инструменти	<p>Жичани: трзачки и гудачки. Градитељске школе.</p> <p>Појам симфонијског оркестра</p>

<ul style="list-style-type: none"> - објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената; 		<p>Српски народни музички инструменти.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе; – коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте ; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе; – уочи сличности и разлике између православне и (римо)католичке духовне музике; – идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба; 	<p>3. Слушање музике</p>	<p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике барока и класицизма. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи; – примењује правилну технику певања; – примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; – развије координацију и моторику кроз свирање и покрет; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; 	<p>4. Извођење музике</p>	<p>Певање песама по слуху самостално и у групи; Певање песама из нотног текста солмизацијом; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) Барока; Певање песама у комбинацији са покретом; Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста; Извођење дечијих, народних и уметничких игара;</p>

<ul style="list-style-type: none"> – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво. 	5. Музичко стваралаштво	<p>Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука;</p> <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива;</p> <p>Импровизација мелодије на задати текст;</p> <p>Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима;</p> <p>Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.</p>
---	--------------------------------	--

Кључни појмови садржаја: световна музика, духовна музика, вишегласје, народна музичка традиција, музички инструменти.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: 1. Човек и музика		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МК. 1.1.1. Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености</p> <p>МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско– стилских периода - народног стваралаштва Ученик уме да анализира повезаност:</p>	<p>МК. 2.1.2. Ученик уме да препозна структуре и драматургије одређеног музичког жанра</p> <p>МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота</p>	<p>МК. 3.1.2. Ученик уме да разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора</p> <p>МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд</p> <p>МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту</p>

Област: 2. Музички инструменти		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МК. 1.1.1. Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености</p> <p>МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност:</p>	<p>Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу</p>	<p>МК. 3.1.1. Ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела</p> <p>МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд</p>
	Област: 3. Слушање музике	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МК. 1.2.1. Ученик уме да именује музичке изражајне елементе</p> <p>МК. 1.2.2. именује извођачки састав</p> <p>МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор</p>	<p>МК. 2.2.1. Ученик уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената</p> <p>МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра</p>	<p>Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:</p> <p>МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера</p> <p>МК. 3.2.2. жанровским и историјско– стилским контекстом звучног примера</p> <p>МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>
	Област: 4. Извођење музике	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

МК. 1.3.1. Ученик уме да пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту		МК. 3.3.1. Ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.
	Област: 5. Музичко стваралаштво	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.		Ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компоњује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област	Број часова
1. Човек и музика	6 (6 обр.)
2. Музички инструменти	4 (2 обр и 2 утврђ.)
3. Слушање музике	18 (14обр. + 4утврђ.)
4. Извођење музике	8 (4 обрада . + 4утврђ)
5. Музичко стваралаштво	1

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Користити методе/технике и облике рада које активирају ученике да буду самосталнији у раду: анализа музичких примера, фотографија, ППТ, видео материјала. Инсистирање на корелацији са другим предметима: историја, ликовна култура, географија. Коришћење ЛОГОС-овог е удбеника: видео и аудио записи, квизови, ППТ.

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: видео и звучниј записа, фотографија, ППТ, доступне ИКТ апликације. Користити претходна знања ученика. Повезати са историјским контекстом. Коришћење ЛОГОС-овог еудбеника.

Основни методски приступ је од звука ка теорији. Јасно формулисати упутства како би ученици знали на шта да усмере пажњу приликом слушања. Постепено проширивати опажајни капацитет код ученика усмеравајући их на специфичности музичког дела пре слушања. Ученичка знања из различитих области повезати и ставити у функцију разумевања дела, подстичући креативност и критичко мишљење. Користити илустрације, ППТ и ИКТ када је могуће. Подстићати ученике на изношење свог мишљења уз аргументовано образлагање.

Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике за самостални рад, рад у пару или групи. Кроз одговарајуће примере музичких вежби и композиција обрадити елементе музичке писмености. Обратити пажњу на правилно дисање, положај тела и дикцију. Узети у обзир гласовне могућности ученика. За инструментално музицирање користити ритмичке и мелодијске инструменте. Могу се користити нотни примери који су солмизацијом обрађени. Примељивати принцип активног учешћа ученика на часу. Коришћење аудио или видео снимака или матрица када је могуће. Посета концерта, у складу са могућностима.

Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике на музичко стваралаштво, самостално, групно и у пару. Користити корелацију са ликовном културом. Креативна употреба мултимедија: ППТ, ИКТ, аудио и видео снимци, мобилни телефони.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ

- Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ

- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (културно-уметничке акције).

ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

- Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, језичка култура у уметничком и у неуметничком домену (свакодневни говор у приватном и јавном животу, електронским и штампаним медијима, дизајну и другим видовима комуникације...), научно мишљење, друштвени односи, друштво и појаве у друштву.
- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила која припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

КОМУНИКАЦИЈА

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, путем интернета, итд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ

- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- Спознаје везу између квалитета животне средине и квалитета свог живота и разуме да се његова добробит и добробит заједнице и друштва огледа и у квалитету и одрживости његове околине.

ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ

- Бира стил живота и навике, имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

ПРЕДУЗИМЉИВОСТ И ОРИЈЕНТАЦИЈА КА ПРЕДУЗЕТНИШТВУ

- Прилагођава се друштвеним и економским променама, усмерен је на развој нових вештина, које примењује у практичном раду; суочава се са неизвесностима на иницијативан и предузимљив начин.
- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију.

- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге.
- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи CV и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.
- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

РАД С ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА

- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/информацију од њиховог тумачења.
- Користи податке из различитих извора и начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.
- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.
- Селектује, обрађује наводећи извор и аутора, чува и презентује податке у различитим форматима, укључујући и ИКТ.
- Разликује јавне и приватне податке и користи основна правила чувања приватности података.

РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор изво

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Садржаји музичке културе редовно се могу везивати са готово свим областима, предметима.

Тамо где садржаји програма и наставе дозвољавају временом ће се постигнути тематско повезивање на посебним часовима. Тамо где то није могуће успоставиће се вертикална корелација активирањем претходно стечених знања.

Српски језик- народне лирске песме, поезија;

Историја- историја музике која је увек уско повезана са значајним догађајима;

Математика - разломци, сабирање, одузимање ;

Енглески- учење имена нота абecedом где повезивањем стварају одговарајуће речи на енглеском, обрада песама на енглеском језику;

Француски - учење имена нота абecedом где повезивањем стварају одговарајуће речи на енглеском, обрада песама на енглеском језику;

Физика- простирање звука, његова фреквенција и утицај на околину и живи свет;

Ликовно - Естетски доживљај једног уметничког дела кроз музику. Посматрајући слику, скулптуру.

Повезивњем та два елемента.

ДОДАТНА НАСТАВА ХОР		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Намењена ученицима посебних ичких способности и вештина и додатно желе да прошире своја ња и доживљај музике кроз ођаштво.	<ul style="list-style-type: none"> - слушање и обрада песама по нотном тексту или слуху; - свирање инструментима или својим телом; - припрема ученика са сценски наступ 	Хор се реализује током читаве школске године, два пута недељно. Поред обучавања ученика у певању ради са на њиховом уметничком изразу и самопоуздању које се гради временом. Концерт на крају полугодишта представља на неки начин круну њиховог рада и учешћа. Ученици добијају прилику да се истакну и покажу шта умеју и знају.

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Настава музичке културе подразумева учешће свих ученика, а не само оних који имају музичке предиспозиције. Како је предмет <i>музичка култура</i> синтеза вештина и знања, полазна тачка у процесу оцењивања треба да буду индивидуалне музичке способности и ниво претходног знања сваког ученика. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су ниво његових постигнућа у односу на дефинисане исходе као и рад, степен ангажованости, кооперативност, интересовање, став, умешност и креативност. Тако се у настави <i>музичке културе</i> за исте васпитно-образовне задатке могу добити различите оцене, као и за различите резултате исте оцене, због тога што се конкретни резултати упоређују са индивидуалним ученичким могућностима.</p> <p>Начин провере и оцена треба да подстичу ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичких активности. Главни критеријум за процес праћења и процењивања је <i>начин ученичке партиципације у музичком догађају</i>, односно да ли је у стању да прати музичко дело при слушању и како односно, да ли и како изводи и ствара музику користећи постојеће знање.</p> <p>У зависности од области и теме, постигнућа ученика се могу оценити усменом провером, краћим писаним проверама (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања. Поред ових традиционалних начина оцењивања, треба користити и друге начине оцењивања као што су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. допринос ученика за време групног рада, 2. израда креативних задатака на одређену тему, 3. рад на пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе), 4. специфичне вештине. 		

У процесу вредновања резултата учења наставник треба да буде фокусиран на ученичку мотивацију и ставове у односу на извођење и стваралаштво, способност концентрације, квалитета перцепције и начин размишљања приликом слушања, као и примену тероетског знања у музицирању.

Наставник треба да мотивише ученика на даљи развој, тако да ученик осети да је кроз процес вредновања виђен и подржан, као и да има оријентацију где се налази у процесу развоја у оквиру музике и музичког изражавања. Важно је укључити самог ученика у овај процес у смислу дијалога и узајамног разумевања у вези са тим шта ученик осећа као препреке (вољне и невољне) у свом развоју, као и на које начине се, *из ученикове перспективе*, оне могу пребродити.

Када је у питању вредновање области Музичко стваралаштво, оно треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање, педагошки оправдане.

Узимајући у обзир циљ предмета неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање остварености исхода. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања. Диктате не треба практиковати, ни задавати.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити.

Када је у питању вредновање области Музичко стваралаштво, оно треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање, педагошки оправдане.

Узимајући у обзир циљ предмета неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање остварености исхода. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања. Диктате не треба практиковати, ни задавати.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити

Историја

Назив предмета:	ИСТОРИЈА
Циљ:	Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.
Разред:	седми
Годишњи фонд часова:	72 часа

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА			
Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1. Основи проучавања прошлости	1	1	2
2. Европа, свет и српски народ на почетку индустријског доба(од средине XVIII до средине XIX века)	12	12	24
3. Европа, свет и српски народ у другој половини XIX века	16	15	31
4. Европа, свет и српски народ на почетку XX века	7	7	14
Укупно (све од 1. до 4.)	37	35	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
- именује периоде прошлости и историјске периоде и наводи граничне догађаје - повезује историјске изворе са установама у којима се чувају - именује нови век и наводи	Основи проучавања прошлости	Основне одлике периода средњег века и новог века (појмови средњи век, нови век, прединдустријско доба, хронолошки и просторни оквири). Историјски извори за историју средњег века и

<p>граничне догађаје</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи основне историјске појмове - пореди историјске периоде 		<p>раног новог века и њихова сазнајна вредност</p>
<p>Користи основне историјске појмове</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту(Наполеон, Карађорђе. Милош Обреновић) -Повеже визуелне и текстуалне информацијеса одговарајућим историјским контекстом(хронолошки, политички, друштвени) - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Приказује на историјској карти динамикуразличитих историјских појава и промена уновом веку - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија -Поштује правила заједничког рада и 	<p>Европа, свет и српски народ на почетку индустријског доба(од средине XVIII до средине XIX века)</p>	<p>Велика сеоба народа и стварање нових држава уЕвропи (германска и словенска племена,Бугари, Мађари, Викинзи).Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава,Византијско царство, Арабљани).Религија у раном средњем веку (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам) Феудално друштво (структура,друштвене категорије, вазални односи). Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља,христијанизација, ширење писмености). Истакнуте личности: Јустинијан, Карло</p>
<p>препознаје своје место и улогу у групи</p> <ul style="list-style-type: none"> -Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност -Изражава своје ставове на аргументован начин -Препознаје историјску подлогу савремених инситуција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност) -Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у 	<p>. Европа, свет и српски народ у другој половини XIX века</p>	<p>Државно уређење(типови европских монархија; република).Сусрети и прожимања цивилизација и народа(хришћанство, ислам,јудаизам, Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путовања – Марко Поло,Ибн Батута и др).Српске земље и суседи (краљевина и царство,деспотовина, аутокефална црква, односи саВизантијом, Угарском,Бугарском, Венецијом,</p>

<p>новом веку</p> <ul style="list-style-type: none"> - Анализирајући дате примере уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу - Пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба - Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера -Анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике -Користи основне историјске појмове - На карти показује места где су се десили одређени догађаји - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту - Самостално или у групи реализује једноставне задатке - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија- Пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба - Уочава пристрасност, пропаганду и 	<p>Европа, свет и српски народ на почетку XX века</p>	<p>османска освајања у југоисточној Европи).</p> <p>Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга).</p> <p>Опште одлике средњовековне културе (верски карактер културе, витешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци; писана и визуелна култура код Срба, легенде – Косовска, о краљу Артуру...).</p> <p>Истакнуте личности: Фридрих Барбароса Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар</p> <p>Преди индустријско доба (хронолошки оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова – примери Фиренце, Венеције, Антверпена...).</p> <p>Велика географска открића и колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама – Северна и Јужна Америка, Индија Африка, Кина, Јапан, Аустралија; последице). Опште одлике културе раног новог века (основна обележја хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао, промене у свакодневном</p>
--	--	--

		животу, обичаји и веровања...). Реформација и противреформација (узроци, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови)

Кључни појмови садржаја , Нови век (индустријска, политичка, национална: Први и Други српски устанак), индустријско доба, Источно питање, људска

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Основи проучавања прошлости		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице</p> <p>ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода</p> <p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.5. уме да одреди ком историјском периоду припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p>		
Област: Европа, свет и српски народ на почетку индустријског доба (од средине XVIII до средине XIX века)		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p>	<p>ИС.2.2.1. уме да закључи о ком догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја</p>	<p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије</p> <p>ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости</p>

<p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних,сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p>	<p>карактеристичних писаних историјских извора</p> <p>ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора</p>	
<p>Област: . Европа, свет и српски народ у другој половини XIX века</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске</p>	<p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</p> <p>ИС 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</p> <p>ИС 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</p>	<p>ИС 3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије</p> <p>ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости</p>

карте у којој је наведена легенда		
Област: Европа, свет и српски народ на почетку XX века		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p>	<p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</p> <p>ИС 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</p> <p>ИС 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</p>	<p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)</p> <p>ИС 3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
Основи проучавања прошлости	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика, ППТ</p> <p>Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима</p>	<p>монолошка;</p> <ul style="list-style-type: none"> • дијалогска; • монолошко-дијалогска 	<p>фронтални рад;</p> <ul style="list-style-type: none"> • групни рад; • индивидуални рад; • индивидуализован рад

<p>Европа, свет и српски народ на почетку индустријског доба(од средине XVIII до средине XIX века)</p>	<p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др. Корелација са сродним предметима: српским језиком(Почетак буне на дахије, Бојна Мишару) географија(Европе и Србије), веронаука (покатоличавање, унијаћење, исламизација), ликовно(мотиви Наполеона, подизање устанака и др.), музичко (Ероика), грађанско (људска права, национално ослобођење) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: ППТ, квиз на кахуу и др. Посета културно-историјским споменицима Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернет страница енциклопедија</p>	<p>монолошка; • дијалoшка; • монолошко-дијалoшка; • илустрaтивно-демонстрaтивнa метода; • метода самосталног рада ученикa; • текст-метода; • метода писаних историјских радова – семинари</p>	<p>фронтални рад; • групни рад; • индивидуални рад; • индивидуализован рад</p>
<p>Европа, свет и српски народ у другој половини XIX века</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија(колоније, Балкан), ликовно</p>	<p>монолошка; • дијалoшка; • монолошко-дијалoшка; • илустрaтивно-демонстрaтивнa метода;</p>	<p>фронтални рад; • групни рад; • индивидуални рад; • индивидуализован рад</p>

	<p>(карикатуре, романтизам, импресионизам) и музичко васпитање, верска настава, грађанско васпитање, кроз интегративну наставу и тематско повезивање</p> <p>Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (односи између великих сила), илустрација (Друга индустријска револуција), питања, филмова (Пролазак воза кроз станицу), ППТ, шеме</p> <p>Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде панорама, кратких записа, кратких излагања</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p> <p>Коришћење ресурса локалне историје</p> <p>Обележавање добијања Независности Србије на Берлинском конгресу</p>	<ul style="list-style-type: none"> • метода самосталног рада ученика; • текст-метода; • метода писаних историјских радова – семинари 	
<p>Европа, свет и српски народ на почетку XX века</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Корелација са сродним предметима: географија (Европа, Србија), ликовно (слике Првог светског рата) и музичко васпитање (Марш на Дрину, Тамо далеко), верска настава,</p>	<p>монолошка;</p> <ul style="list-style-type: none"> • дијалогска; • монолошко-дијалогска; • илустративно-демонстративна метода; • метода самосталног рада ученика; • текст-метода; 	<p>фронтални рад;</p> <ul style="list-style-type: none"> • групни рад; • индивидуални рад; • индивидуализован рад

	<p>грађанско васпитање(људска права, право на слободу), српски језик(Плава гробница) кроз интегративну наставу и тематско повезивање</p> <p>Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа</p> <p>Стално коришћење историјске карте</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, филмова(Крунисање Петра I, Први светски рат), ППТ, шеме</p> <p>Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p> <p>Коришћење ресурса локалне историје</p>	<p>• метода писаних историјских радова – семинари</p>	
--	--	---	--

**ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)**

- Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
- Праћењем постигнућа ученика, усменим и писменим проверама степена усвојености знања;
- Иницијални тест, причање, препричавање, читање, домаћи задаци контролне вежбе, провера од 15 мин., аутодиктат, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима. тестови по нивоима образовних стандарда.
- Бележењем постигнућа ученика оценом;
- Критеријуми оцењивања према Правилнику оцењивања;
- Свеске ученика и њихови практични радови;
- Свакодневне белешке током године.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик: компетенције за учење, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Географија, ликовна култура, музичка култура, верска настава, грађанско васпитање

Географија

Назив предмета:	ГЕОГРАФИЈА
Циљ:	<p>Настава Географије доприноси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознавању и разумевању појава и процеса у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу, - разумевању узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу, - картографској писмености и коришћењу географске карте у свакодневном животу, - развоју географског мишљења заснованог на повезаности и међуусловљености географских појава и процеса у простору и времену - разумевању потреба очувања, унапређења и заштите Земљиних сфера и комплексне географске средине у којој egzистира и човек, - упознавању основних географских одлика Европе, њених регија и држава, - упознавању са комплементарношћу и регионалним разликама планетарног света, - развијању ставова о превентиви, заштити, унапређењу животне средине, - развијању толеранције, постојања и припадности мултиетничком, мултијезичком и мултикултурном свету, - развијању способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање.
Разред:	СЕДМИ
Годишњи фонд часова:	72

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<p>– дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;</p> <p>– проналази на карти државе проучаване регије и именује их;</p> <p>– приказује на некој карти: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове;</p> <p>– класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију;</p> <p>– анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу;</p> <p>– објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента;</p> <p>– проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету;</p> <p>– укаже на узроке и последице кретања броја становника,</p>	<p>Регионална географија</p>	<p>Регионална географија, принципи регионализације Хомогеност и хетерогеност географског простора</p>
	<p>Европа</p>	<p>Јужна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, туризам, политичка подела Државе Јужне Европе: државе бивше СФРЈ, Италија, Шпанија и Грчка – основне географске карактеристике Средња Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела Немачка – основне географске карактеристике Западна Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела Француска и Уједињено Краљевство – основне географске карактеристике Северна Европа – природни ресурси и економски развој, народи, политичка подела Норвешка – основне географске карактеристике Источна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, политичка подела Руска Федерација – основне географске карактеристике Европска унија – пример интеграционих процеса</p>

<p>густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;</p>		
<p>– тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; – описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; – доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; – уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија; – објасни формирање политичке карте света; – објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; – доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора;</p>	<p style="text-align: center;">Азија</p>	<p>Природне одлике Азије Становништво Азије Насеља Азије Привреда Азије Политичка и регионална подела Југозападна Азија – природни ресурси и економски развој, културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, урбанизација, политичка подела Јужна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, урбанизација, политичка подела Југоисточна Азија – природни ресурси и економски развој, политичка подела Источна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела Централна Азија – природни ресурси, политичка подела, насеља и становништво</p>

<p>– препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама</p>	<p>Африка</p>	<p>Географски положај, границе и величина Африке Природне одлике Африке Становништво Африке Насеља Африке Привреда Африке Политичка и регионална подела Афрички Медитеран и Сахарска Африка Подсахарска Африка</p>
<p>– анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи;</p> <p>– изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;</p> <p>– истражује утицај Европске уније на демографске, економске и политичке процесе у Европи и свету;</p> <p>– описује улогу међународних организација у свету</p>	<p>Северна Америка</p>	<p>Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке Природне одлике Северне Америке Становништво Северне Америке Насеља Северне Америке Привреда Северне Америке Политичка подела</p>
	<p>Јужна Америка</p>	<p>Географски положај, границе и величина Јужне Америке Природне одлике Јужне Америке Становништво Јужне Америке Насеља Јужне Америке Привреда Јужне Америке Политичка подела</p>
	<p>Аустралија</p>	<p>Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније Природне одлике Аустралије Колонијални период и становништво Аустралије Насеља Аустралије Привреда Аустралије Океанија – основна географска обележја Политичка и регионална подела</p>
	<p>Поларне области</p>	<p>Основне географске одлике Антарктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и научна истраживања Основне географске одлике Арктика – откриће, назив, географски положај, природне</p>

		одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања
--	--	---

Кључни појмови: регије Европе, Азија, Африка, Северна Америка, Јужна Америка, Аустралија и Океанија, поларне области.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Регионална географија		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса
Област: Европа		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије
Област: Азија		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије
Област: Африка		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне	ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и	ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и

природне и друштвене одлике	наводи њихове географске регије	посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије
Област: Северна Америка		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије
Област: Јужна Америка		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије
Област: Аустралија		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије
Област: Поларне области		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област: Регионална географија	Број часова: 2
Област: Европа	Број часова: 20
Област: Азија	Број часова: 16
Област: Африка	Број часова: 13

Област: Северна Америка	Број часова:6
Област: Јужна Америка	Број часова:7
Област: Аустралија	Број часова:5
Област: Поларне области	Број часова:3

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Монолошка метода

-Дијалошка метода

-Индивидуална метода

-Текст метода

-Рад у пару и групи

-Усмене и писмене вежбе и провере

-Израда речника непознатих појмова

-Израда табела

-Израда мапа ума

- Примена атласа ,карте и глобуса

-Филм

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)

- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима

- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...

- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

За све наставне теме:

Компетенција за учење

Рад са подацима и информацијама

Комуникација

Одговорно учешће у демократском друштву

Естетичка компетенциј

Решавање проблема

Сарадња

Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЃУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Европа	Географија 5. 6. и 7. разред (унутар предмета)) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Историја (географска открића, подела на стари и Нови свет) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи , карте, шеме, графикони и мапе ума) Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)
Азија	Географија 5. 6. и 7. разред (унутар предмета)) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Историја (географска открића, подела на стари и Нови свет) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи , карте, шеме, графикони и мапе ума) Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)
Африка	Географија 5. 6. и 7.разред (унутар предмета)) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Историја (географска открића, подела на стари и Нови свет) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи , карте, шеме, графикони и мапе ума) Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)
Америка	Географија 5. 6.и7. разред (унутар предмета)) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Историја (географска открића, подела на стари и Нови свет) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи , карте, шеме, графикони и мапе ума) Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)
Аустралија и Океанија	Географија 5. 6.и 7. разред (унутар предмета)) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Историја (географска открића, подела на стари и Нови свет)

	<p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи , карте, шеме, графикони и мапе ума)</p> <p>Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>
Поларне области	<p>Географија 5. 6.и 7. разред (унутар предмета))</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Историја (географска открића, подела на стари и Нови свет)</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи , карте, шеме, графикони и мапе ума)</p> <p>Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начинреализације и динамика
Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.	Европа	индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	Азија	
	Африка	
	Северна Америка	индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	Јужна Америка	
	Аустралија	
	Поларне области	
План допунске наставе је подложен изменама у складу са потребама ученика		

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начинреализације и динамика
Додатни рад је планиран за заинтересоване и	Направимо план рада ...	Разговор - демонстрација - метода читања -
	Како проучавамо регије света	

<p>талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу интересовања ученика за такмичења).</p>	Географске особености регија Азије	<p>метода писања - графички радови – проблем</p> <p>Оспособљавање за учење повезивање, упоређивање, демонстрацију Посматрање, праћење ангажовања ученика; Продукти ученикових активности;</p>
	Разуђеност Азијских обала - израда картографског приказа	
	„Црно злато,, Арабије	
	Јерусалим	
	Демографске одлике Јужне Азије	
	„Пут свиле,, - пројекција филма	
	Кина и Јапан - израда Power Point презентације	
	Малајски архипелаг - дигитални атлас	
	Бајкалско језеро - пројекција филма	
	Регије Африке (press clipping)	
	„Пловидба Нилом,, - пројекција филма	
	Сахара - израда Power Point презентације	
	Нигерија (демографски бум Африке)	
	Басен Конга и Катанга	
	Источна Африка - колевка цивилизације (press clipping)	
	Прва економија Африке	
	Мендела - борба живота - пројекција филма	
	Северна Америка - географске особености	
	САД - стратешке резерве	
Канада - израда Power Point презентације		
Мексико - израда Power Point презентације		
Инке и Маје		
Панамски канал - израда Power Point презентације		

	Растафаријанци са Кариба	
	Амазон	
	Шпански конквистадори и Симон Боливар	
	Бразил -израда Power Point презентације	
	Аргентина -израда Power Point презентације	
	Биљни и животињски свет Аустралије - пројекција филма	
	Нови Зеланд - израда Power Point презентације	
	Десет тајни поларних области	

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Ученик се из предмета ГЕОГРАФИЈА оцењује најмање два пута у полугодишту у петом разреду а четири пута у полугодишту у шестом, седмом и осмом разреду.

Бројчаном оценом изражава се:- степен остварености прописаних стандарда- ангажовање ученика у настави

- **ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ**- обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи. Наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за предмет. Резултат иницијалног оцењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

У току полугодишта ученици од 5. до 8. разреда се из Географије оцењују на три начина: 1) **Усмено** 2) **Писмено** 3) На основу **активности на часу** (слободна наставникова процена о раду ученика током једног полугодишта/школске године). Ученик може бити оцењен током сваког дела часа (уводног, главног и завршног) и на свим типовима часа (обрада, утврђивање и систематизација). Оцена је јавна са образложењем и препоруком за даљи рад. Оцена се бележи у педагошку свеску и уноси у дневник.

- **УСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** - обавља се у току оба полугодишта. Најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика. Начини оцењивања: дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји...

- **ПИСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** - обавља се у току оба полугодишта. Ученик ће имати најмање једну оцену (у полугодишту) на контролном задатку дужем од 15 минута. Писмени одговор изводиће се према унапред утврђеном плану који ће бити истакнут на сајту школе. Оцене су јавне, ученик има увид у свој рад. Тестови дужи од 15 минута су најављени, оцена се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере. Реализује се на крају наставне области, а према плану предметног наставника. Тест у трајању до 15 минута обавља се без најаве, оцена се не

уписује у дневник, а спроводи се ради утврђивања остварености циља часа и савладаности дела реализованих садржаја.

Тест се вреднује кроз проценте– бодове:

Одличан(5)86-100%; Врло добар(4) 70-85 %; Добар(3)50-69 %; Довољан(2)30-49 %
Недовољан(1)0-29 %

Скала може да варира у зависности од постигнућа ученика, али не више од 5%.

ПРОВЕРА КАРТОГРАФСКЕ ПИСМЕНОСТИ може бити остварена усменим и писменим путем (неме карте).

Активност ученика прати се и вреднује континуирано током наставног процеса. Елементи формативног оцењивања чине (по правилу у педагошкој евиденцији): усмени одговори, писмене провере до петнаест минута, ангажовање, степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, успешност у групном раду, практичан рад, излагања и представљања изложби радова, пп презентација, резултата истраживања, плаката/паноа, модела, цртежа, графикона, табела, постера, збирке одабраних ученикових продуката рада - портфолија, у складу са програмом географије, домаћи задаци, однос према раду, писање есеја, учешћа у дебати и дискусији, сарадња у тиму, комуникација у тиму, показивање иницијативе, заинтересованост,...као и учешће на општинском, окружном или републичком такмичењу и учешће на националним и међународним такмичењима.

Практични рад, пројекат је индивидуални или групни облик рада на одређену тему. Рад у групи подразумева тимски рад ученика, ангажованост, размену, повезивање и примену идеја а има за циљ: самостално прикупљање и критички одабир информација; решавање проблема; доношење одлука; планирање и поштовање рокова; самостално учење; рад у групи; сарадња; критички однос према властитом и туђем раду. Наставник јасно дефинише и упознаје ученике са елементима за вредновање пројекта, групног рада и индивидуалног рада у оквиру групе.

Рад на пројекту оцењује се кроз вредновање активности и ангажовања током рада на пројекту, знања које је ученик стекао и применио у раду, продукт пројекта и излагање резултата рада.

Прати се његово залагање, труд, постигнуће, напредак, активно учествовање пре заокруживања формативне оцене у сумативну. Наставник повремено прегледа ученичке радове, школску (радну) свеску (садржај свеске, уредност, цртеже, додатне текстове) и може их оценити и уписати у педагошку евиденцију.

Подаци као што су степен самосталности у раду, креативност, степен ангажовања, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и други подаци о ученику битни за праћење, бележе се у педагошку свеску. У закључну оцену за крај полугодишта/школске год. могу да уђу и остале активности и интересовања ученика, његова залагања, прикази занимљивих текстова из научно-популарне литературе, редован долазак на часове додатне и допунске наставе, припремне наставе... Оцена из активности позитивно утиче на мотивацију ученика, а може бити од значаја и за општи успех ученика у његову корист.

област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:

Одличан (5) добија ученик који објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије, препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама, доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава, самостално се сналази на географској карти, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове; самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4) добија ученик који разуме географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије, углавном се самостално служи географском картом, у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и одабраним државама, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3) добија ученик који описује природне и друштвене одлике континента Европе и наводи њене географске регије, описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, делимично је самосталан у сналажењу на географској карти, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2) добија ученик који именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике препознаје њихове основне одлике знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1) добија ученик који нема познавање основних појмова из регионалне географије Европе и ваневропских континента. Знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жењу за напредовањем ангажовањем као ни интересовање за учешће у активностима.

Оцењивање постигнућа ученика по ИОП-у

Ученик коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се на основу ангажовања и степена остварености циљева и посебних стандарда постигнућа у току савладавања индивидуалног образовног плана, на начин који узима у обзир његове језичке, моторичке и чулне могућности (ИОП1,ИОП2)

Ученик који стиче образовање и васпитање по прилагођеним стандардима постигнућа, оцењује се на основу његовог ангажовања и степена остварености циљева и прилагођених стандарда постигнућа.

Ученик са изузетним способностима ИОП3 који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин, применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу праћења остваривања прописаних циљева, општих и посебних стандарда постигнућа и ангажовања. Ученик који се образује по ИОП-у оцењује се на начин и према исходима планираним ИОП-ом, а у складу са посебним законом:

- оцену **одличан (5)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања;

- оцену **врлодобар (4)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања;

- оцену **добар (3)** добија ученик који остварује напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика и помоћ наставника;

- оцену **довољан (2)** добија ученик који остварује минималан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз значајну помоћ наставника и ангажовање ученика;

Ученику који стиче образовање и васпитање по индивидуалном образовном плану, а не достиже захтеве по прилагођеним стандардима постигнућа ревидира се индивидуални образовни план.

Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године. Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине.

Математика

Назив предмета:	МАТЕМАТИКА	
Циљ:	Циљ наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова	
Разред:	седми	
Годишњи фонд часова:	144	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; – одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; – на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; – одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; – нацрта график функције $y = kx, k \in R \setminus \{0\}$ – примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама. 	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	<ul style="list-style-type: none"> - Квадрат рационалног броја - Решавање једначине $x^2 = a$ - Постојање ирационалних бројева (нпр. решавање једначине $x^2 = 2$) - Реални бројеви и бројевна права - Квадратни корен, једнакост $\sqrt{a^2} = a$ - Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка. Основна својства операција са реалним бројевима. - Функција директне пропорционалности $y = kx, k \in R \setminus \{0\}$ - Продужена пропорција
<ul style="list-style-type: none"> – примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима; – правилно користи геометријски прибор 	Питагорина теорема	Питагорина теорема (директна и обратна). Важније примене Питагорине теореме Конструкција тачака на бројевној правој које одговарају бројевима $\sqrt{2}, \sqrt{3}, \sqrt{5}$ итд. Растојање између две тачке у координатном систему.

<ul style="list-style-type: none"> – трансформише збир, разлику и производ полинома; – примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; – растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); – примени трансформације полинома на решавање једначина. 	ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	<p>Први део Степен чији је изложилац природан број; степен декадне јединице чији је изложилац цео број; операције са степенима; степен производа, количника и степена.</p> <p>Други део Алгебарски изрази. Полиноми и операције (мономи, сређени облик, трансформације збира, разлике и производа полинома у сређен облик полинома). Квадрат бинома и разлика квадрата. Растављање полинома на чиниоце коришћењем дистрибутивног закона, формуле за разлику квадрата и квадрат бинома. Примене.</p>
<ul style="list-style-type: none"> примени својства страница, углова и дијагонала многоугла; – израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост; – конструише ортоцентар и тежиште троугла; – примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима. 	Многоугао	<p>Појам многоугла. Врсте многоуглова. Збир углова многоугла. Број дијагонала многоугла. Правилни многоуглови (појам, својства, конструкције). Обим и површина многоугла. Тежишна дуж троугла. Ортоцентар и тежиште троугла. Сложеније примене ставова подударности.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – примени својства централног и периферијског угла у кругу; – израчуна обим и површину круга и његових делова; – преслика дати геометријски објекат ротацијом. 	КРУГ	<p>Централни и периферијски угао у кругу. Обим круга, број π. Дужина кружног лука. Површина круга, кружног исечка и кружног прстена. Ротација.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – одређује средњу вредност, медијану и мод 	Обрада података	<p>Средња вредност, медијана и мод.</p>

Кључни појмови:

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Реални бројеви		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
МА1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и	МА2.1.1. реши линеарне једначине у којима се	МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза

<p>обратно бројеве записане у различитим облицима.</p> <p>МА1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно бројевног израза</p> <p>МА1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n, где је n дати природан број</p>	<p>непозната појављује само у једном члану</p> <p>МА2.1.2. израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима</p> <p>МА2.1.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом</p>	<p>МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама</p>
Област: Питагорина теорема		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему)</p>	<p>МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему</p>	<p>МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише</p>
Област: Цели алгебарски изрази		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама</p>	<p>МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама</p>	<p>МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза</p>

	<p>МА.2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен</p> <p>МА.2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином</p>	<p>МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама</p> <p>МА.3.2.2. користи особине степена и квадратног корена</p> <p>МА.3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставији облик</p>
--	--	--

Област: Многоугао

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
	<p>МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима</p> <p>МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему</p>	<p>МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеца, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише</p> <p>МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука</p>

Област: Круг

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника)</p>	<p>МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена</p>	<p>МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука</p>

Област: Обрада података

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
--------------	-------------	---------------

<p>МА.1.5.2. прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависне величине</p> <p>МА.1.5.3. податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто</p>	<p>МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу</p> <p>МА.2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном</p>	<p>МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле</p> <p>МА.3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина</p>
---	---	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	$8(o) + 12(y) = 20$
ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	$7(o) + 11(y) = 18$
ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	$19(o) + 26(y) = 45$
МНОГОУГАО	$7(o) + 15(y) = 22$
КРУГ	$7(o) + 11(y) = 18$
ОБРАДА ПОДАТАКА	$2(o) + 3(y) = 5$
ОБНАВЉАЊЕ ГРАДИВА ИЗ ПРЕТХОДНИХ РАЗРЕДА	$4(y)$
ПРИПРЕМА, ИЗРАДА И ИСПРАВКА ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА	$12(y)$

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

<p>У овој колони, назначити и начине прилагођавања рада појединим ученицима (инд, ИОП1,2 и 3)</p> <p>- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)</p> <p>- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...</p> <p>- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја</p>
--

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Ученик је на крају обавезног образовања кроз наставу математике усвојио основне математичке концепте (нумеричке, алгебарске, геометријске, статистичке), овладао је основним математичким процесима (расуђивањем, комуникацијом, повезивањем, применом, моделовањем) и вештинама (рачунањем, алгебарским поступцима, мерењем, просторном визуелизацијом, радом са подацима, проценом, коришћењем калкулатора и информационо-комуникационим технологијама) потребним за даље школовање и живот. Оспособљен је да анализира и тумачи природне и друштвене појаве, решава проблеме и доноси одлуке у свакодневном контексту. Комуницира користећи математички језик, користи информационо-комуникационе технологије и друга средства.

Основни ниво Решава проблеме и доноси одлуке у једноставним ситуацијама када је захтев јасно формулисан и сви релевантни подаци непосредно дати. Користећи основне елементе математичког језика, једноставне математичке поступке и информационо- комуникационе технологије саопштава решење проблема или донету одлуку.

Средњи ниво Решава проблеме и доноси одлуке у познатом контексту, при томе прикупља, селекује податке и примењује одговарајуће математичке поступке. Образлаже решење проблема или донету одлуку. Тумачи природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине.

Напредни ниво Решава проблеме, доноси одлуке и процењује могућности у реалним ситуацијама и при чему бира и вреднује пут и начине решавања. Критички анализира природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине. Аргументује своје ставове и дискутује користећи математички језик. **СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ** Специфичне предметне компетенције су: математичко знање и резонување, примена математичких знања и вештина на решавање проблема и математичка комуникација.

Основни ниво Примењује једноставне математичке поступке када су сви подаци непосредно дати. Примењује основна математичка знања на решавање једноставних ситуација из свакодневног живота. Решава проблеме у једноставном контексту који се свде на једноставан рачун, решавање једначина, мерење, цртање и рад са подацима. Разуме основе писане и усмене математичке комуникације.

Средњи ниво Примењује математичке концепте, процесе и вештине у различитим ситуацијама. Бира оптималне начине решавања проблема користећи нумеричке, алгебарске и геометријске методе. Анализира податке користећи основне статистичке методе. Уме да користи одговарајуће средство ИКТ за организацију и обраду података. Разуме захтеве сложенијих математичких задатака и решава их. Одговарајућим математичким појмовима и симболима саопштава своје ставове.

Напредни ниво Бира математичке поступке за решавање проблема и доноси закључке. Истражује различите начине решавања проблема. Уме да примени математичка знања у анализи сложених природних и друштвених појава. Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин. Разуме и користи формални математички језик. Уме да критички дискутује о добијеним резултатима и анализира их.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЃУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Географија: Израчунавање најкраћег пута на карти између два места, размера, удаљеност градова од Гринича и од екватора

Физика: Утицај израза са променљивим тзв. „словним изразима“, са изразима којим се изражавају општи закони физике, примена степена, гравитација...

Ликовна култура: Коришћење геометријских фигура у сликарству, прављење мозаика од правилних полигона

Хемија: Примена степена

Техника и технологија: Прављење троугла од дашчица одговарајућих дужина, прављење макета

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Организује се за ученике који имају потешкоћа у савладавању наставног градива и остваривању исхода и стандарда. Ова настава има само оквирне садржаје, јер они зависе од потреба ученика. Допунски рад организује се континуирано, током целе године. Планирано је 18 часова допунске наставе у седмом разреду.</p> <p>Праћење напредовања ученика врши се на самим часовима допунске наставе, као и на редовним часовима.</p> <p>Наставник бележи напредовање кроз формативно оцењивање. Индикатори напредовања на допунској настави: континуитет долажења, заинтересованост и рад на часу, тачност самостално урађених задатака, самостално решавање задатака или усмено образложење пред одељењем. Индикатори напредовања на редовним</p>	<p>- Квадрат рационалног броја</p> <p>-Квадратни корен, једнакост $\sqrt{a^2} = a$</p> <p>- Питагорина теорема (директна и обратна). Важније примене</p> <p>Питагорине теореме</p> <p>-Степен чији је изложилац природан број; степен декадне јединице чији је изложилац цео број; операције са степенима; степен производа, количника и степена.</p> <p>-Полиноми и операције (мономи, сређени облик, трансформације збира, разлике и производа полинома усређен облик полинома)</p> <p>-Појам многоугла.</p> <p>Врсте многоуглова.</p> <p>-Обим и површина круга</p>	<p>Наставник: Уводи појам квадрата рационалног броја p/q и илустровати га површином квадрата чија је страница p/q, на основу чега ученици треба да закључе да је квадрат произвољног рационалног броја ненегативан број. Користити одговарајуће доказе за упознавање ученика са формулацијом и суштином ове теореме. Увежбавати препознавање правоуглих троуглова. Наводити примере практичне примене.</p> <p>- Упознавање ученика са степенима чији је изложилац конкретан природан број и операцијама са таквим степенима. Објаснити практичност примене ових знања у физици и другим наукама. Објаснити појам полинома (моном као специјалан случај полинома). Проналази типичне школске примере за вежбање; Поставља подстицајна питања; Подстиче и охрабрује ученика у раду и напредовању. Кроз одговарајуће примере на неким моделима експерименталним путем објаснити</p>

часовима поред наведених су: самосталније ангажовање у раду на часу, оцене на контролним и писменим проверама.	-Средња вредност, медијана и мод.	сталност односа обима и пречника круга, уз увођење броја π . Ученик: Прати наставникова појашњења; Прати захтеве задатака; Ради задатке за вежбу; Поставља питања или тражи додатно објашњење.
--	-----------------------------------	---

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Додатна настава обухвата нове садржаје, који се надовезују на програм редовне наставе. Додатна настава обухвата припрему за такмичење и/или активности у складу са утврђеним интересовањима ученика. Организује се за ученике који врло успешно савладавају наставене садржаје, показују интересовање и жељу за продубљивањем знања и имају изражене способности за математику. У додатној настави ученици се припремају за такмичења из математике. Реализује се са фондом од 18 часова. Циљ је проширивање и продубљивање математичких знања ученика	Четвороугао. Површина троугла и четвороугла. Квадрирање и кореновање. Ирационални бројеви. *школско такмичење Операције с реалним бројевима. Питагорина теорема и примене. Пропорције, проценти и примене. Херонова формула и примене. *општинско такмичење Степени и операције с њима. Значајне тачке троугла. Увод у комбинаторику. Решавање проблема коришћењем последње цифре. *окружно такмичење Полиноми и примене (једнакости и неједнакости, једначине и неједначине, дељивост) . Многоугао. Алгебарски разломци. Примена Дирихлеовог принципа у геометрији. Диофантове једначине (примена алгебарских	Наставник: Подстиче, буди радозналост Прилагођава методе рада ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму, мотивише ученике за учешће на такмичењима Наставник: Подстиче, буди радозналост Прилагођава методе рада ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму, мотивише ученике за учешћена такмичењима Наставник: Подстиче, буди радозналост Прилагођава методе рада ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму, мотивише ученике за учешће на такмичењима Наставник: Подстиче, буди радозналост Прилагођава методе рада ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму, мотивише ученике за учешћена такмичењима Ученици: Активно слушају, питају, упоређују, истражују, закључују

	трансформација). *државно такмичење	
--	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе треба да буде и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак и других ученика (различите анкете, скале процене, табеле и сл.)

ПРОЦЕНА ОСТВАРЕНОСТИ СТАНДАРДА У току школске године биће реализоване две процене остварености стандарда: на крају првог полугодишта и на крају школске године (ова процена обухвата читаво градиво). Ученици ће решавати тестове израђене по стандардима, који ће се састојати од дванаест питања и то: 6 на основном, 4 на средњем и 2 на напредном нивоу. Ученици ће радити тест подељени у две групе. Резултати ће бити приказани табеларним прикратком процене остварености стандарда по нивоима. У тестовима ће преовладавати задаци отвореног типа.

Биологија

Назив предмета:	БИОЛОГИЈА
Циљ:	Циљ наставе и учења биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.
Разред:	Седми
Годишњи фонд часова:	72

Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Вежба	Систематизација	Укупно
Наслеђивање и еволуција	5	4	1	1	11
Јединство грађе и функције као основа живота	14	11	6	2	33
Порекло и разноврсност живота	5	2	3	0	10

Живот у екосистему	4	3	3	1	11
Човек и здравље	4	1	1	1	7
УКУПНО	32	21	14	5	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења; - упореди полно и бесполно размножавање; - идентификује разлике између митозе и мејозе на основу промене броја хромозома и основну улогу гентичког материјала у ћелији; - шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према Менделовом правилу; – користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. – табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени. 	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>Улога и значај једра у метаболизму ћелије</p> <ul style="list-style-type: none"> - Деоба ћелије (хромозоми, настајање телесних и полних ћелија. - ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип). -Прво Менделово правило, крвне групе, трансфузија и трансплантација. - Наслеђивање пола. -Наследне болести. - Животни циклуси биљака и животиња. Смена генерација. - Једнополни и двопolni организми. Значај и улога полног размножавања
<ul style="list-style-type: none"> – разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомних кључева; – повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста - фосила; – користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. 	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	<ul style="list-style-type: none"> - Основни принципи систематике (Карл Лине, биномна номенклатура). Приказ разноврсности живота кроз основне систематске категорије до нивоа кола и класе). -Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова (предачке и потомачке форме, прелазни фосили)

<p>– табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке;</p> <p>разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.</p>		
<p>– одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи;</p> <p>- упореди организме на различитим позицијама на «дрвету живота» према начину на који обављају животне процесе;</p> <p>- користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива;</p> <p>– користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.</p> <p>– табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке;</p> <p>– разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.</p>	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Основни принципи организације живих бића.</p> <p>- Појам симетрије - типични примери код једноћелијских и вишећелијских организама.</p> <p>-Симетрија, цефализација и сегментација код животиња.</p> <p>- Присуство/ одсуство биљних органа, симетрија и сегментација код биљака.</p> <p>-Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице...</p> <p>- Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисање организма.</p> <p>- Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња – сличности и разлике у обављању основних животних процеса на методски одабраним представницима.</p>
<p>идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима;</p> <p>- илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције;</p> <p>- упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима;</p> <p>- повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животниј области- биому с аживотним формама које га насељавају;</p> <p>- анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и</p>	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Састав и структура популација. Популациона динамика (природни прираштај и миграције;</p> <p>-Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције (адаптације).</p> <p>-Мреже исхране. Животне области.</p> <p>- Конвергенција и дивергенција животних форми.</p> <p>- Заштита природе. Заштита биодиверзитета.</p>

<p>дивергенције;</p> <ul style="list-style-type: none"> - идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; - предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени. 		
<p>анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране;</p> <ul style="list-style-type: none"> - идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимича); - планира време за рад, одмор и рекреацију; - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - аргументује предности вакцинације; - примени поступке збрињавања лакших облика крварења; - расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости. - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени 	<p>□□□□□□□□□□□□ □□□</p>	<p>Примери наследних болести.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. - Имунитет. Вакцине. - Пулс и крвни притисак. - Прва помоћ, повреде крвних судова (практичан рад). - Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. - Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница, тровање храном. -Промене у адолесценцији. - Здрави стилови живота (сан, кондиција...). -Последице болести зависности (наркоманија)

Кључни појмови: врсте органела, ћелијски метаболизам, грађа једра, ДНК, хромозоми, кариотип, митоза, хроматиде, деобно вретено, ћелијски циклус, мејоза, хаплоидан и диплоидан број хромозома, кариограм, хомологи хромозоми, генски локус, генски алел, доминантан и рецесиван алел, Менделова правила, телесни и полни хромозоми, наследне болести, типови симетрије,

коњугација, хифе, мицелијум, хитин, спорангија, плодносно тело, ризоиди, коренове длаке, васкуларне биљке, стома, споре, смена генерација, спорофит, гаметофит, котиледони, монокотиледоне и дикотиледоне биљке, творна и трајна ткива, пупољак, бинарна номенклатура, таксономске категорије, фауна, бескичмењаци, кичмењаци, епител, перутање, пресвлачење, меланин, рожне творевине, лињање, митарење, кутикула, егзоскелет, ендоскелет, хидроскелет, локомоторни систем, миофибрили, просте и сложене очи, чула, очне јабучице, грађа уха, типови нервног система, мозак, кичмена мождина, неурон, глија ћелије, сива и бела маса, типови варења, ензими, трахеје, шкрге, плућа, отворен и затворен крвни систем, хемолимфа, хемците, грађа срца, крвне ћелије, крвне групе, трансфузија и трансплатација, нефридија, грађа бубрега, нефрон, примарна и секундарна мокраћа, оплођење, хермафродити, ембрионално развиће, потпуно и непотпуно развиће, ларва, стални и прелазни домаћин, филогенија, филогенетско стабло, конвергентна и дивергентна еволуција, хомологи и аналози органи, еволуција, фосили, хомологи гени, нивои организације, биоми, особине популације, мреже исхране, симбиоза, мутуализам, паразитизам, коменсализам, компетиција, сексуална селекција, врсте биодиверзитета, заштита *in situ* и *ex situ*, национални паркови, инфекција, епидемија и пандемија, антиген и антитело, лимфоток, имунитет, вакцине, млечна киселина, кондиција, физичка форма, фазе спавања, поремећаји исхране, секундарне полне карактеристике, развојтоком пубертета

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
БИ.1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивања БИ.1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће БИ.1.3.10. зна да је природно	БИ.2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота БИ.2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима БИ.2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено	БИ.3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба БИ.3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста

<p>одабирање основни механизам прилагођавања организма</p> <p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p> <p>БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p> <p>БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p> <p>БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>	<p>прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p>	
Област: ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе</p> <p>БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија</p> <p>БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи</p> <p>БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо</p>	<p>БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе</p> <p>БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме</p> <p>БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале</p>	<p>БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције</p>

<p>узнати на основу фосилних записа</p> <p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p>	<p>деловањем еволуционих механизма</p>	
<p>Област: ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња</p> <p>БИ.1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих</p> <p>БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије</p> <p>БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија</p> <p>БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма</p> <p>БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси</p>	<p>БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.)</p> <p>БИ.2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа</p> <p>БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека</p> <p>БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам</p> <p>БИ.2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да</p>	<p>БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима</p> <p>БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека</p> <p>БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност</p> <p>БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције</p>

<p>БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном</p> <p>БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)</p> <p>БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p> <p>БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p> <p>БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p> <p>БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>	<p>везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје</p> <p>БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање</p> <p>БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p>	
Област: ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.1.2. разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима</p>	<p>БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код</p>	<p>БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и</p>

<p>БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице</p> <p>БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном</p> <p>БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима</p> <p>БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације</p> <p>БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад)</p> <p>БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења</p> <p>БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека</p> <p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање</p>	<p>живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме</p> <p>БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине</p> <p>БИ.2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи</p> <p>БИ.2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова</p> <p>БИ.2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација</p> <p>БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини</p> <p>БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и</p> <p>БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека</p> <p>БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података,</p>	<p>промена које се дешавају код живих бића у</p> <p>БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста</p> <p>БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета</p> <p>БИ.3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података</p> <p>БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата</p> <p>БИ.3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак</p>
---	--	--

<p>података у биологији (посматрање, бројање, мерење) БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p>	<p>систематизује податке и извести о резултату</p>	
Област: ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора) БИ.1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за</p>	<p>БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља БИ.2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница БИ.2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)</p>	<p>БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести БИ.3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе БИ.3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа БИ.3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности</p>

помоћ (институцијама и стручњацима)		
-------------------------------------	--	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

Потребно је повезати знања ученика о појмовима гена и ДНК и њиховом положају у ћелији прокариота и еукариота.

- Уводи се појам хромозома (од чега се састоје, како изгледају у деоби и ван ње, улога хромозома у контроли метаболизма ћелије, при чему је појам метаболизма познат из претходног разреда). На примеру људског кариограма, објаснити парове хромозома и да хромозоми једног пара се називају хомолози хромозоми.

- Најприкладније је да ученици користе моделе деоба које могу сами да направе. На основу модела ученик може да опише ток сваке деобе, да их упореди и да направи табелу разлика митозе и мејозе.

- Важно је надовезати садржај о размножавању на садржај који се односи на ћелијске деобе. Бесполоно размножавање треба повезати са митозом и настанком идентичних ћелија, због чега су потомци генетички идентични једном родитељу. Потребно је дати примере бесполоног размножавања код биљка и животиња. Полно размножавање треба повезати са мејозом, деобом којом настају гамети, чијим спајањем ће се гени родитеља искомбиновати, у јединствену комбинацију коју свака јединка носи.

-Ток развића вишећелијских организама објаснити на моделу човека, а ученици самосталним истраживањем треба да дођу до података о животним циклусима животиња из непосредног окружења.

-Објаснити појам генотипа кроз постојање два алела за један ген на хомологим хромозомима (један наслеђен од маме, а други од тате), а фенотипа на видљивим особинама.

-Треба дати шему наслеђивања неке особине (светле очи/тамне очи) у једној генрацији и на њој објаснити Менделово правило.

- Као примере промена стања организма или наследних болести могу се навести болести које зависе: само од наслеђених гена (срасли прсти, једна врста патуљастог раста), од наслеђених гена и начина живота (дијабетес), оне које су везане за полне хромозоме (хемофилија), болести које су одређене већим бројем гена и такође зависне од начина живота (шизофренија), или су последица промене у броју хромозома (Даунов синдром).

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

Акцент треба да буде на ученичком истраживању основних принципа организације живих бића и значају ткива, органа и органских система и за функционисање организма. Симетричност тела треба обрадити као особину која се јавља у свим групама живих организама (једноћелијских и вишећелијских), са типичним примерима радијалне (зрачне), билатералне (двобочне) симетрије и асиметрије. Код обраде симетрије/ асиметрије једноћелијских организама корисити примере

познатих врста које су обрађиване у претходним разредима. Посебно обратити пажњу на појаву симетрије/асиметрије код биљака (симетрија цвета, листа...), као и на облике симетрије код животиња, како би се разумео значај симетрије тела за живот у воденој и копненој средини. Цефализацију(овај стручни појам не треба користити) код животиња би требало описати као груписање главних органа за пријем и спровођење информација у предњем делу тела, јер овај део тела први ступа у контакт са спољашњом средином.

-Главне групе једноћелијских еукариотских организама треба обрадити кроз упоредни преглед грађе и сличности/ разлике основних животних функција код једноћелијске алге, амебе, бичара, трепљара. Не ићи у детаљније систематске поделе у оквиру групе Протиста.

-Сличности и разлике у грађи ткива и органа значјних за обављање основних вегетативних процеса (исхрана, дисање и излучивање) биљака обрадити паралелно, тј. компаративним прегледом грађе методски одбраних представника

(вишећелијска алга, маховина, папрат, голосеменица, скривеносеменица).

-Компаративни преглед грађе и функцијеживотиња треба реализовати кроз обраду на методски одабраним представницима, који су од раније били познати ученицима

-Компаративни преглед грађе главних група гљива : плесни, квасци и печурке треба обрадити кроз преглед сличности и разлика у обављању основних животних процеса на методски одабраним представницима. Са гљивама треба обрадити и лишајеве, ко пример обострано корисне заједнице организама.

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА

Увод у систематику би требало засновати на приказ основних принципа систематике, навођењем основних систематских категорија, као и спомињањем биномне номенклатуре. На основу биномне номенклатуре се може демнстрирати принцип-врсте унутар једног рода, а затим се по истом принципу може појаснити припадност родова једној фамилији, фамилија по реду итд.

- Систематику треба обрадити мање детаљно, а инсистирати на правилима примен, односно практичној примени дихотомног кључа, чиме би ученици, након демонстрације одговарајућих примера од стране наставника, били оспособљени да сами разврстају жива бића и на основу задатих дритеријума одреде њихову позицију на дрвету живота.

- Основне принципе систематике, кроз порекло и диверзификацију група организама од заједничког претка, треба илустровати приказом прелазних фосила.

ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

Препорука је да се користе теренска истраживања у паровима/групи.

-Ученици треба да прикупе податке о различити врстама које живе на различитим стаништима. Није неопходно да знају назив врсте, довољно је да их разликују.

-Знања о еколошким факторима треба да повежу са природном селекцијом.

-Потребно је проширити и продубити знања о трофичким односима и ланцима исхране. Обрада треба да буде праћена радионичарским, односно групним радом.

-Потребно је обрадити комплекс еколошких фактора који одређују распрострањење 8 основних животних области на копну (тундре, тајге, лишћарске листопадне шуме, медитеранске шуме и макије, саване, кишне тропске шуме , степе и пустиње).

-Грађа органа за варење/начин исхране може се повезати са актерима ланаца исхране/мреже исхране. Слично је и са подударношћу опрашивача и цветова, у оквиру исте области.

- На основу позитивних примера деловања човека на животну средину, ученици треба да осмисле предлоге (који се односе на стање у свих 8 копнених животних области, као и у воденим биомима), уз напомену да свака акција није уједно и добра акција.

ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

- Требало би обрадити особине и грађу вируса, ко и начине преношења и превенције најчешћих вирусних болести. Пожељно је да то буду болести против којих постоји вакцина. Истовремено, то је и прилика да се ученици подсети путева преношења и начина превенције најчешћих бактеријских болести (6. разред).

-При обради имунитета и вакцинације требало би се задржати на основном објашњењу настанка имунитета без дубљег залажења у механизме настанка антитела.

- Током обраде правила чувања и припремања намирница наставник би требало да упути ученике да повежу сазнања са оним што им је познато о бактеријама (6.разред) и гљивама (раније 7.разред).

Потребно је да ученик зна да коришћење психоактивних супстанци доводи до физичке и психичке зависности, у којој је то мери штетно за поједница, породицу, друштво, ко и да зна коме се треба обратити за помоћ и лечење од зависности. Могу се емитовати едукативни филмови.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...);

- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима;

- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...

- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и

- све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу
----------------------------	---

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>Биологија 5. и 6.разред (унутар предмета) -српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма -информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова -ликовна култура – цртежи, мапе ума израда паноа, плаката, модела -хемија- протеини, масти, угљени хидрати историја- наследне болести код краљевских породица</p>
<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>Биологија 5. и 6. разред (унутар предмета) -српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма -информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова -ликовна култура – цртежи, мапе ума израда паноа, плаката, модела - географија –употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група биљака животиња</p>
<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Биологија 5. и 6.разред (унутар предмета) -српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма -информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова -ликовна култура – цртежи, мапе ума израда паноа, плаката, модела хемија-фотосинтеза, дисање - географија – употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група</p>
<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Биологија 5.и 6. разред (унутар предмета)</p>

	<p>-српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова</p> <p>математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма -информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова</p> <p>географија – популације, абиотички фактори, биоми, употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група, посебно ендемичних и реликтних врста.</p> <p>-ликовна култура – цртежи, мапе ума израда панона, плаката, модела</p>
<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Биологија 5.и 6. разред (унутар предмета)</p> <p>-српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова</p> <p>-техника и технологија- израда ормарића за прву помоћ</p> <p>-информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова</p> <p>-ликовна култура – цртежи, мапе ума израда панона, плаката, модела</p> <p>-физичко и здравствено васпитање васпитање (здрави стилови живота)</p>

НАЧИНИ ПРУЖАЊА ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- Што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

За рад са даровитим ученицима биће организовани посебни часови (додатна настава), али и на редовној настави се води рачуна о њиховим потребама и могућностима. Ако има посебно даровитих ученика направиће се поступак у циљу индивидуализације наставе који може водити ка изради ИОПЗ плана у сарадњи са ПП службом.

За рад са ученицима који имају потешкоћа у савладавању градива биће организовани часови допунске наставе. На тај начин ће наставник моћи боље да процени потребе ученика и побољша његова постигнућа.

У случају да дете има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о индивидуализацији наставе која може водити ка изради ИОП1 или ИОП2 плана у сарадњи са ПП службом и Тимом за инклузију. У случају ИОП1 форсираће се први ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА (допунска и додатна настава)

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји и динамика	Начин реализације
Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА 2 часа	индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама, рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом - проверка и примена знања
	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА 5 часова	индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом и компјутером, -провера и примена знања
	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА 1 час	индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама, рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом - проверка и примена знања
	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ 1 час	индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама, рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом - проверка и примена знања
	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ 1 час	индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама, рад на тексту -демонстрација сликом, графиком, шемом - проверка и примена знања

Р.БР .	ОБЛАСТ/ ТЕМА	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ
1.	Наслеђивање и еволуција	-Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Компетенција за учење -Комуникација	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: - упореди полно и бесполно размножавање; - идентификује разлике између митозе и мејозе на основу	БИ.1.3.1. БИ.1.3.2. БИ.1.3.3. БИ.1.3.4. БИ.1.3.5. БИ.1.3.6. БИ.1.3.7. БИ.1.3.10. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2.

			промене броја хромозома и основну улогу гентичког материјала у ћелији;	БИ.1.6.3. БИ.1.6.4.
2	Јединство грађе и функције као основа живота	Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Компетенција за учење -Комуникација -Дигитална -Естетичка	– одреди положај организма на дрвету живота на основу информација о његовој грађи; -разликује и упореди организме на различитим позицијама на «дрвету живота» према начину на који обављају животне процесе;	БИ.1.1.3. БИ.1.1.4. БИ.1.2.1. БИ.1.2.2. БИ.1.2.3. БИ.1.2.4. БИ.1.2.5. БИ.1.2.6. БИ.1.2.7. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2. БИ.1.6.3. БИ.1.6.4.
3.	Порекло и разноврсност живог света	-Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Компетенција за учење -Комуникација -Дигитална	– разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомних кључева; – повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста - фосила;	БИ.1.1.5. БИ.1.2.2. БИ.1.3.8. БИ.1.3.9. БИ.1.6.1
4.	Живот у екосистему	-Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Компетенција за учење -Комуникација -Дигитална -Естетичка -Одговорно учешће у демократском друштву	идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима; - препознаје на примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; - препознаје разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; - предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима	БИ.1.1.2. БИ.1.1.5. БИ.1.2.5. БИ.1.2.7. БИ.1.4.1. БИ.1.4.2. БИ.1.4.6. БИ.1.4.8. БИ.1.5.7. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2.
5.	Човек и здравље	-Рад са подацима и информацијама -Сарадња -Компетенција за учење -Комуникација	- препознаје поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија);	БИ.1.5.1. БИ.1.5.2. БИ.1.5.4. БИ.1.5.7. БИ.1.5.8. БИ.1.5.12.

		-Дигитална -Естетичка -Одговорно учешће у демократском друштву	- планира време за рад, одмор и рекреацију; - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - зна предности вакцинације; -зна да препозна здраве стилове живота	
--	--	--	--	--

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји и динамика	Начин реализације
Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научеог у свакодневном животу.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА 2 часа	индивидуални рад, практичан рад групни рад - лабораторијске вежбе -демонстрација сликом, графиком, шемом, решавање такмичарских тестова -провера и примена знања
	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА 5 часова	индивидуални рад, практичан рад групни рад - лабораторијске вежбе -демонстрација сликом, графиком, шемом, решавање такмичарских тестова -провера и примена знања
	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА 1 час	индивидуални рад, практичан рад групни рад - лабораторијске вежбе -демонстрација сликом, графиком, шемом, решавање такмичарских тестова -провера и примена знања
	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ 1 час	индивидуални рад, практичан рад групни рад - лабораторијске вежбе -демонстрација сликом, графиком, шемом, решавање такмичарских тестова -провера и примена знања
	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ 1 час	индивидуални рад, практичан рад групни рад - лабораторијске вежбе -демонстрација сликом, графиком, шемом, решавање такмичарских тестова -провера и примена знања

Р.Б Р.	ОБЛАСТ/ ТЕМА	МЕЂУПРЕДМЕТ НЕ	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ
-----------	-----------------	-------------------	--------	-----------

		КОМПЕТЕНЦИЈ Е		
1.	Наслеђивање и еволуција	<p>-Рад са подацима и информацијама</p> <p>-Решавање проблема</p> <p>-Сарадња</p> <p>-Компетенција за учење</p> <p>-Комуникација</p>	<p>По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упореди полно и бесполно размножавање; - идентификује разлике између митозе и мејозе на основу промене броја хромозома и основну улогу гентичког материјала у ћелији; - шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према Менделовом правилу; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени. 	<p>БИ.2.3.1.</p> <p>БИ.2.3.2.</p> <p>БИ.2.3.3.</p> <p>БИ.2.3.4.</p> <p>БИ.2.3.6.</p> <p>БИ.2.6.1БИ.2.6.3</p> <p>БИ.3.3.1.</p> <p>БИ.3.3.3.</p> <p>БИ.3.3.5.</p> <p>БИ.3.3.6.</p>
2	Јединство грађе и функције као основа живота	<p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>-Решавање проблема</p> <p>-Сарадња</p> <p>-Компетенција за учење</p> <p>-Комуникација</p> <p>-Дигитална</p> <p>-Естетичка</p>	<ul style="list-style-type: none"> - одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; - упореди организме на различитим позицијама на «дрвету живота» према начину на који обављају животне процесе; - користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени. 	<p>БИ.2.2.1.</p> <p>БИ.2.2.2.</p> <p>БИ.2.2.3.</p> <p>БИ.2.2.4.</p> <p>БИ.2.2.5.</p> <p>БИ.2.2.6.</p> <p>БИ.2.6.1.</p> <p>БИ.2.6.3.</p> <p>БИ 3.1.3.</p> <p>БИ.3.2.1.</p> <p>БИ.3.2.2.</p> <p>БИ.3.2.3.</p>

3.	Порекло и разноврсност живог света	<ul style="list-style-type: none"> -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Компетенција за учење -Комуникација -Дигитална 	<ul style="list-style-type: none"> – разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомних кључева; – повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста - фосила; – користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. – табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; 	<p>БИ.2.1.3. БИ.2.1.4. БИ.2.3.5.</p> <p>БИ.3.3.5.</p>
4.	Живот у екосистему	<ul style="list-style-type: none"> -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Компетенција за учење -Комуникација -Дигитална -Естетичка -Одговорно учешће у демократском друштву 	<ul style="list-style-type: none"> идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима; - илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; - упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима;; - анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; - предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. 	<p>БИ.2.1.4. БИ.2.3.6. БИ.2.4.1. БИ.2.4.2. БИ.2.4.3. БИ.2.4.7. БИ.2.4.8. БИ.2.5.4. БИ.2.6.1.</p> <p>БИ.3.1.5. БИ.3.3.6. БИ.3.4.7. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.4</p>
5.	Човек и здравље	<ul style="list-style-type: none"> -Рад са подацима и информацијама -Сарадња -Компетенција за учење -Комуникација -Дигитална -Естетичка -Одговорно учешће у демократском друштву 	<ul style="list-style-type: none"> анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; - идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); - планира време за рад, одмор и рекреацију; - доведе у везу измењено понашање људи сакоришћењем психоактивних супстанци; 	<p>БИ.2.5.1. БИ.2.5.2. БИ.2.5.3. БИ.2.5.4. БИ.2.5.5.</p> <p>БИ.3.5.1. БИ.3.5.2. БИ.3.5.3. БИ.3.5.6. БИ.3.5.7.</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - аргуентује предности вакцинације; - примени поступке збрињавања лакших облика крварења; - расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости. - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени 	
--	--	--	---	--

НАЧИНИ ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА

Процес праћења и вредновања ученика треба започети иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика.

Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода: разговор, посматрање, домаћи задаци, лабораторijske вежбе, проблемски задаци (формативно), 15 мин. провера знања, тематске провере знања, тест – годишња провера знања (објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора спаривање појмова).

Ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика различите анкете, скале процене, табеле и сл.)

Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

ПРОЦЕНА ОСТВАРЕНОСТИ СТАНДАРДА

У току школске године биће реализоване четири процене остварености стандарда: две у току првог и две у току другог полугодишта. Ученици ће решавати тестове израђене по стандардима, који ће се састојати од десет до дванаест питања и то: 4 (6) на основном, 4 на средњем и 2 на напредном нивоу. Ученици ће радити тест подељени у две групе. Резултати ће бити приказани табеларним приказом процене остварености стандарда по нивоима.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Шта пратимо			Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време
<p>Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;</p>	<p>Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; вештине, руковање прибором, и технологијама и извођење радних задатака.</p>	<p>ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);</p>	<p>- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника</p> <p>- Усмено одговарање, свеска евиденције наставника</p> <p>-Редовност доношења домаћег, свеска евиденције</p>	<p>Број јављања: За јављање и тачан одговор + За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не учествује у раду и не зна одговор -</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>
		<p>ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника,</p>		<p>Учесталост по месецима</p>	
		<p>По потреби, бар једном у полугодишту</p>		<p>Свеобухватност одговора Сналажење на зидним сликама, природном материјалу Хоризонтално и вертикално повезивање градива</p>	

	односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);	- Писане провере, свеска евиденције	За три недоношења домаћег -1 у свеску Прегледање свески	Свакодневно током годинепраћење/ пресек стања за тромесечје На крају наставне године
	ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), свеска евиденције	Бодовање: 30-49%-2 50-74%-3 75.89%-4 90-100%-5	Након сваке теме
	ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и	-Сналажење на зидним сликама, шемама	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и	По потреби

		прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);		квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	
				Прва три пара која ураде добијају +5	По потреби
					На крају школске године
Ангажовање ученика у настави.	Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	<p>веома висок степен ангажовања ученика (5)</p> <p>висок степен ангажовања ученика (4) уз ангажовање ученика (3)</p> <p>ангажовање ученика (2)</p>	<p>Вођење евиденције од стране наставника о:</p> <p>-Броју јављања на часовима</p> <p>-Броју успешности у групном раду, раду у пару</p> <p>-Учешћу на такмичењима</p> <p>-Несебичном пружању помоћи другим ученицима..</p>	<p>-Све што је рађено на часу налази се у свескама</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)</p>	-Пресек стања по тромесечјима

Хемиј

Назив предмета:	ХЕМИЈА
Циљ:	Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу, тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини
Разред:	седми
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>-повеже значај и улогу хемије као природне науке</p> <p>-уме да направи корелацију између хемије и других природних наука</p> <p>-идентификује по временским раздобљима развитак хемије, као и да зна када хемија добија статус науке</p> <p>-уме да дефинише материју, видове материје</p> <p>-разликује чисте супстанце</p> <p>-зна појам физичког тела, физичког поља као и улогу саме супстанце</p> <p>-идентификује смеше, зна поделу смеша на хомогене и хетерогене, као и њихову употребу у свакодневном животу</p>	<p>1.ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС</p>	<p>- Појам хемије као природне науке</p> <p>- Развијање хемије кроз различита временска раздобља (алхемија, хемија)</p> <p>-Улога хемичара</p> <p>-Материја, видови материје.</p> <p>-Појам супстанци, чисте супстанце (елементи и једињења)</p> <p>-Физичко поље, физичка тела</p> <p>-Врсте супстанци, чисте супстанце</p> <p>-Употреба, значај као и примена чистих супстанци</p>
<p>-зна важност и сврху хемијске лабораторије</p> <p>-схвата потребу због чега се експерименти (огледи) изводе у посебно опремљеној просторији – лабораторији</p> <p>-идентификује шта је експеримент, његову важност, као и потребу извођења</p> <p>-зна правилан начин за извођење експеримента</p> <p>-ученик тачно зна понашања и правила у хемијској лабораторији</p> <p>-ученик зна за шта служи хемијско посуђе и прибор, као и на који начин се користи исти</p> <p>-уме да идентификује начин складиштења хемијских супстанци, њихово правилно чување, као и ознаке мера опреза на етикетима</p> <p>-уме правилно да рукује лабораторијским прибором и посуђем</p> <p>-ученик зна правила за руковање супстанцама чврстог, течног и гасовитог агрегатног стања</p> <p>-изводи огледе у присуству предметног наставника</p> <p>- идентификује разлику између физичких и хемијских својстава (особина) супстанци</p> <p>-ученик зна да му је потребан узорак супстанце</p>	<p>2.ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА</p>	<p>-Хемијска лабораторија (посебно опремљена просторија)</p> <p>-Експеримент (оглед) – начин извођења хемијског огледа</p> <p>-Лабораторијски прибор и посуђе</p> <p>-Хемикалије, складиштење и правилно чување истих</p> <p>-Правилно руковање посуђем, прибором и хемикалијама</p> <p>-Извођење експеримената</p> <p>- Физичка и хемијска својства (особине супстанци)</p> <p>- Узорак супстанце</p> <p>-Мерење у хемији (маса, запремина, температуре)</p>

<p>да би испитао физичка и хемијска својства</p> <ul style="list-style-type: none"> -зна шта представља мерење и на који начинин, као и помоћу којих мерних инструмената меримо масу, запремину, као и температуру супстанце -ученик зна ознаке и мерне јединице за масу, запремину и температуру супстанце - ученик зна да на основу мениска одреди тачну запремину течности у мензури 		<ul style="list-style-type: none"> -Ознаке и мерне јединице за масу, запремину и температуру супстанце -SI систем -Демонстациони огледи: мерење масе помоћу ваге натријум хлорида - кухињске соли, мерење течности - воде запремине помоћу (мензуре, пипете и бирете), мерење температуре помоћу живиног термометра - Ниво течности у мерним посудама - мениск
<ul style="list-style-type: none"> - ученик зна податак истраживања Џона Далтона (1776 – 1844. године) о атомима -ученик зна да је атом најситнија, невидљива, недељива честица, али да и поред тога има сложу грађу - разликује атоме по величини и маси -зна да је атом најмања честица одговарајућег хемијског елемента -зна да су симболи ознаке којима се представљају хемијски елементи -ученик зна Берцелијусова правила за извођење симбола хемијског елемента - зна да протумачи коефицијент (бројност атома) -ученик зна структуру атома (језгро и електронски омотач), као и субатомске честице (протоне, електроне, неутроне) -зна појам нуклеона (збир честица у језгру атома, тј, збир протона и неутрона) -ученик зна атомски, као и масени број који заправо одређују атом једног хемијског елемента - зна појам изотопа (исти атомски, а различити масени бројеви хемијског елемента) 	<p>3. АТОМИ – НАЈМАЊЕ ЧЕСТИЦЕ ХЕМИЈСКИХ ЕЛЕМЕНАТА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Атом - Хемијски симболи (ознаке којима се представљају хемијски елементи) - Берцелијусова правила - Коефицијент (записивање испред хемијског симбола) - Субатомске честице - Протони и неутрони – нуклеони - Електрони - Електронски омотач - Језгро атома - Атомски број - Масени број - Изотопи -Електронски омотач - Енергетски ниво - Валентни ниво - Валентни електрони - Периодни систем елемената

<ul style="list-style-type: none"> - ученик зна грађу омотача атома елемента, број енергетских нивоа, као и распоред електрона по енергетским нивоима - прави разлику соли (неутралне, базне и киселе) - уме да тумачи таблицу Перидног система елемената, зна поделу на групе и периоде и хемијске елементе који сачињавају Периодни систем елемената - идентификује број валентних електрона (електрони последњег енергетског нивоа), као и њихову улогу - ученик на основу легенде одређује врсте хемијских елемената (метали, металоиди, неметали, племенити гасови) - уочава битне сличности, као и разлике атома хемијских елемената 		<ul style="list-style-type: none"> - Група и периода - Врсте хемијских елемената - Метали - Неметали - Племенити метали - Металоиди
<ul style="list-style-type: none"> - ученик зна да основне честице које изграђују супстанце јесу атоми, молекули и јони - разликује атоме који могу бити слободни или везани с другим атомима елемената - зна да су молекули изграђени од два или више атома елемената - зна да су јони наелектрисане честице које могу настати од атома (атом отпуштајући електроне постају позитивне честице катјони, док неметали примају електроне постају негативно наелектрисане честице – анјони) - ученик идентификује хемијску везу која се успоставља између атома - разликује два типа хемијске везе ковалентну (између атома неметала) и јонску везу (између атома метала и неметала) - ученик зна које супстанце с ковалентном везом имају уређену структуру – кристална структура, а које неуређену – аморфну структуру - зна да идентификује супстанце с јонском везом које садрже као основне честице: катјоне и анјоне, где владају јака привлачна дејства – јонске везе које су уређене у правилне геометријске облике - ученик уме да препознаје и правилно записује електронске, структурне и молекулске формуле 	<p>4. АТОМИ, МОЛЕКУЛИ И ЈОНИ ИЗГРАЂУЈУ СУПСТАНЦЕ-</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Атоми, молекули, јони - Позитивно наелектрисани јони – катјони - Негативно наелектрисани јони – анјони - Хемијска веза - Луисови симболи - Ковалентна веза - Дублет и октет - Молекул елемента - Неполарна хемијска веза - Молекул једињења - Поларна хемијска веза Кристалне супстанце Аморфне супстанце Јонска веза Електростатичко привлачење Катјони Анјони Хемијске формуле Електронске структурне формуле

<p>користећи претходно стечено знање (валентни електрони)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ученик зна појам валенце која представља способност неког хемијског елемента да везује одређен број атома другог елемента. - зна да на основу формуле једињења могу да се одреде валенце елемената - зна који елементи и због чега имају сталну, или променљиву валенцу, као и да се записују римским бројевима и записују изнад самог симбола хемијског елемента у формули једињења 		<p>Структурне формуле Молекулске формуле Формулска јединка</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ученик треба да повеже појам смеше са чистим супстанцама, и да зна разлику од осталих чистих супстанци (елементи и једињења) - зна поделу смеша на хомогене и хетерогене, као и примере за исте - идентификује хомогену смешу на основу тога јер се састојци смеше не могу видети голим оком, а ни помоћу инструмената - идентификује хетерогену смешу код које се састојци могу видети голим оком или помоћу микроскопа, као и да имају различит састав у свим својим деловима -зна да је састав смеше произвољан - уме да наведе кроз примере како хомогене, тако и хетерогене смеше - усвоји појам да је други назив за хомогене смеше <p>РАСТВОР</p> <ul style="list-style-type: none"> -уме да разликује растворену супстанцу од растварача - уме да закључи у одређено раствору ко је растварач, а ко је растворена супстанца - зна појам растворљивости супстанце, и на који начин се математичким путем израчунава -ученик зна да растворе можемо поделити на засићене, незасићене и презасићене растворе - идентификује правило да се слично у сличном раствара на основу типа хемијске везе у молекулу - зна да се састав сваке смеше може изразити 	<p>5.ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Смеше - Хомогене смеше -Хетерогене смеше - Произвољан састав смеше - Сталан састав - Хомогено – истородно - Хетерогено – разнородно - Раствори - Растварач - Растворена супстанца - Растварање - Растворљивост - Незасићен раствор - Засићен раствор - Презасићен раствор - Крива растворљивости - Загађивачи ваздуха - Природне воде - Хемијски чиста вода - Дестилована вода - Отпадне воде - Седиментација (таложeње) - Декантовање (одливање) - Филтрирање (цеђење) - Филтрат - Дестилација - Дестилат

<p>квалитативно и квантитативно</p> <p>-уме да одреди масени удео супстанце у раствору на основу математичке формуле (квантитативно израчунавање)</p> <p>- зна разлику смеше ваздуха (различите гасовите супстанце), затим зна које се супстанце налазе у природним водама, а идентификује хемијски чисту воду.</p> <p>- уме да разуме потребу раздвајања састојака из смеше и зна одговарајуће методе, где и на који начин се могу применити (метода декантовања – одливање, метода цеђења – филтрација, метода фракционе дестилације, метода кристализације и употребу магнета – супстанце које могу проводити електричну струју</p>		<p>- Кристализација</p> <p>- Демонстрациони огледи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Припремање једне хомогене смеше (етанол и вода). 2. Припремање једне хетерогене смеше (бенизи и вода). 3. Припремање раствора одређеног масеног удела кухињске соли и воде 4. Кристализација „ плавог камена „
<p>- ученик треба да пронађе тачну вредност за релативну атомску масу, као и да зна шта она представља (ПСЕ)</p> <p>- уме да објасни шта означава основна количина супстанце – мол, и да израчуна из математичке формуле $n = \frac{m}{M}$</p> <p>- ученик треба да зна вредност за Авогадрову константу $N_A = 6 \cdot 10^{23}$, и да један мол садржи $6,022 \cdot 10^{23}$ (атома, молекула, јона)</p> <p>- уме да изведе вредност за моларну масу, као и њену јединицу</p> <p>- зна поделу хемијски реакција, на реакцију синтезе (сједињавање), као и анализе (разлагање)</p> <p>- уме да примени закон о одржању масе (маса реактаната мора бити једнака маси производа хемијске реакције), и наравно примени рачунски</p> <p>- идентификује закон сталних односа маса (Жозеф Пруст), да се елементи међусобно једине у сталном односу маса, без обзира на који начин је то једињење добијено</p> <p>- уме да примени усвојена знања, путем хемијских реакција (приказаних једињском једначином) различита израчунавања - стехиометрија</p>	<p>6.ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ИЗРАЧУНАВАЊА</p>	<p>Релативна атомска маса Атомска јединица масе Релативна атомска маса Релативна молекулска маса Количина супстанце Мол, моларна маса Авогадрова константа Хемијске реакције: анализа и синтеза Закон сталних односа маса Сталан састав Масени удео хемијских елемената у једињењу Стехиометријска израчунавања Примена образаца за израчунавање количине супстанце, масе...(рачунски задаци</p>

<p>- ученик треба да уочи сличности и разлике водоника и кисеоника као хемијских елемената</p> <p>-уме да прикаже хемијску реакцију добијања водоника и кисеоника, разлагањем воде</p> <p>- зна физичка и хемијска својства водоника и кисеоника</p> <p>- ученик треба да зна употребу водоника и кисеоника</p> <p>- зна састав оксида (елемент – метал, неметал и кисеоник који увек има валенцу два у кисеонику)</p> <p>- уме да прикаже реакције оксидације метала, градитеља база (хидроксида)</p> <p>-зна да се база састоји од атома метала и хидроксидне групе</p> <p>-уме правилно да прикаже реакције оксидације неметала, издвоји киселе оксиде, који у реакцији са водом граде неорганске киселине</p> <p>- уме да одреди правилне називе хидроксида, као и киселина</p> <p>- на основу лакмус папира разликује кисео од базног раствора (базни раствор лакмус мења из црвене у плаву боју, док кисо раствор мења из плаве у црвену боју)</p> <p>- ученик зна да правилно састави молекулску формулу соли (атоми метала и киселински остатак), као и да одреди тачан назив соли</p> <p>- уме да прикаже правилно реакцију неутрализације (киселина и база граде со и воду)</p> <p>- ученик треба да идентификује Ph скалу, на којој се одређује базни, неутрални или кисео раствор на скали од 0 – 14, где је вредност Ph до 7 кисео раствор, Ph=7 је неутралан, а вредност изнад Ph 7 је базни, тада вредност за рОН (одраз базности раствора) у збиру са вредношћу Ph увек је 14.</p> <p>- ученик зна на основу ових параметра да је Ph вредност мера киселости раствора</p>	<p>7.ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ</p>	<p>- Хидриди</p> <p>- Оксиди, реакција оксидације</p> <p>- Сагоревање</p> <p>- Оксиди метала</p> <p>- Оксиди неметала</p> <p>- Хидроксиди (базе)</p> <p>- Киселине</p> <p>- Електролитичка дисоцијација, примери</p> <p>- Индикатори, лакмус хартија – примена</p> <p>- Соли, реакција неутрализације</p> <p>- Електролити, неелектролити</p> <p>- Демонстрациони огледи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реакција оксидације магnezјума (магnezјумова трака) 2. Разлагање кухињске соли (електролити) 3. Доказивање киселости и базности у одређени растворима уз помоћ лакмус хартије
---	---	--

Кључни појмови садржаја: хемија, супстанца, елемент, једињење, смеша, хемијска лабораторија, оглед, хемијско својство, хемиј-ска промена/хемијска реакција, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, хемијски симбол, хемијска формула, хемијска једначина, Периодни систем елемената, масени процентни састав, количина супстанце, оксид, киселина, хидроксид, со, рН

вредност.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Хемија у свету око нас		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
XE.1.1.1;XE.1.1.2;XE.1.1.3;XE.1.1.4; XE.1.1.8; XE.1.5.1.;XE.1.5.1 XE.1.1.12; XE.1.6.12;XE.1.6.1	XE.2.1.2; XE.2.6.3; XE.2.2.3; XE.1.6.1	XE.3.1.1; XE.3.1.2; XE.3.1.8. XE.1.6.1
Област: Хемијска лабораторија		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
XE.1.1.1;XE.1.1.2;XE.1.1.3;XE.1.1.4; XE.1.1.8;XE.1.1.9;XE.1.1.10;xe.1.5.1;XE.1.6.1;XE.1.6.2.	XE.2.1.1;XE.2.1.5;XE.2.1.7;XE.2.6.1;XE.2.6.2;XE.2.6.2;XE.2.6.3; XE.1.6.1	XE.3.1.8;XE.3.6.1;XE.3.6.2;XE.3.6.3;XE.3.6.4;XE.3.6.4;XE.3.1.2;XE.3.1.8. XE.1.6.1
Област: Атоми – најмање честице хемијских елемената		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
XE.1.1.6;; XE.1.1.8;XE;XE.1.2.1; XE.1.6.1	XE.2.1.2;XE.2.2.1;XE.2.1.7;XE.2.1.5; XE.1.6.1.	XE.3.2.1.;XE.3.2.3.XE.3.2.4.;XE.3.2.4;XE.3.2.6; XE.1.6.1
Област: Атоми, молекули, јони који изграђују супстанце		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
XE.1.1.1;XE.1.1.2; XE.1.1.3;XE.1.1.4;XE.1.1.5;XE.1.1.6;XE.1.1.7;XE.1.1.8;XE.1.1.9;XE.1.1.10; XE.1.6.2.	XE.2.1.1;XE.2.2.2;XE.2.1.3;XE.2.1.5;XE.2.1.6.XE.2.1.6.XE.2.1.9; XE.1.6.2.	XE.3.1.1; XE.3.1.2; XE.3.1.3;XE.3.1.5;XE.3.1.7.XE.3.1.8; XE.1.6.2.
Област: Хомогене и хетерогене смеше		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

XE.1.1.1;XE.1.1.2; XE.1.1.3; XE.1.1.4;XE.1.1.5; XE.1.1.6;XE.1.1.7;XE.1.1.8; XE.1.1.9;XE.1.1.10; XE.1.6.2.	XE.2.1.2;XE.2.1.3;XE.2.1.5; XE.2.1.6;XE.2.1.9; XE.1.6.2.	XE.3.1.4;XE.3.1.5; XE.3.1.7;XE.3.1.5;XE.3.1.8; XE.1.6.2.
Област: Хемијске реакције и израчунавања		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
XE.1.1.5;XE.1.1.6;XE.1.1.8; XE.1.1.8;XE.1.1.10;XE.1.1.12; XE.1.6.2.	XE.2.1.2;XE.2.1.4;XE.2.2.2; XE.1.6.2.	XE.3.3.1;XE.3.3.2;XE.3.3.3 XE.3.6.1; XE.3.6.2;XE.3.6.3;XE.3.6.4; XE.1.6.2.
Област: Водоник и кисеоник, и њихова једињења. Соли		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
XE.1.1.1;XE.1.1.2; XE.1.1.4; XE.1.1.5;XE.1.1.6; XE.1.1.6;XE.1.1.7;XE.1.1.8; XE.1.2.1.;XE.1.2.2;XE.1.2.3;XE .1.2.4; XE.1.2.5.	XE.2.1.2;XE.2.1.4.XE.2.2.2; XE.2.2.1.XE.2.2.3;XE.2.2.4.	XE.3.1.8;XE3.2.1.XE.3.2.2; XE3.2.3.XE.3.2.4;XE.3.2.5; XE.3.2.6.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Хемија у свету око нас	4
Хемијска лабораторија	11
Атоми – најмање честице хемијских елемената	9
Атоми, молекули и јони који изграђују супстанце	12
Хомогене и хетерогене смеше	11
Хемијске реакције и израчунавања	14
Водоник и кисеоник и њихова једињења. Соли	11
Укупно часова	72

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Хемија у свету око нас	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару), практични рад - Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о хемији проширити користећи различите изворе знања. Развој хемије повезивати са историјским епохама и догађајима., као и најновим истраживањима у области природних наука.
-------------------------------	---

	<p>- Упознавање ученика са повезаношћу хемије као природне науке са другим природним наукама, као и какву важност и примену хемија има у свакодневном животу (фармација, медицина, агрономија, ветерина, геологија...)</p> <p>-Ученици добијају информације о материји (повезују са досада стеченим знањима о истој), о видовима материје (супстанца и физичко поље). На занимљиве и креативне задатке који се постављају пред њих повезују шта су физика тела и које су то супстанце од којих су физичка тела изграђена. Тежиште ове теме је да ученици на занимљив начин помоћу хемијских огледа уоче разлике и сличности између чистих супстанци и једињења.</p> <p>- Акцент се ставља на већ познате хемијске елементе, као и хемијска једињења која су имали прилике да упознају током изучавања сродних предмета (Биологија, Географија, Техника и технологија...)</p> <p>-Ученици треба да се информишу о бројности и положају, као и налажењу хемијских елемената, тако да сваки хемијски елемент има своју ознаку – хемијски симбол (ПСЕ), као и о многобројности хемијских једињења која сачињавају најмање два хемијска елемента, а и више њих.</p> <p>- Уз активну улогу а уз обавезно присуство и праћење практичног рада (модел атома и молекула), ученицима се презентује разлагање воде – једињење на два хемијска елемента (водоник и кисеоник).</p> <p>- Ученици добијају информације о смешама, да су смеше скуп две или више чистих супстанци. Подели на хомогене – истородне и хетерогене – разнородне.</p> <p>- Уз активну улогу а уз обавезно присуство и праћење практичног рада, ученици имају задатак да уз помоћ одређених супстанци направе једну хомогену и једну хетерогену смешу. Праве разлику, повезују да је састав смеше произвољан.</p> <p>- Ученици на основу урађених примера, а и примера из свакодневног живота треба да закључе да су смеше у природи заступљеније од чистих супстанци (елемената и једињења).</p> <p>-Акцент је стављен на смеше у природном окружењу (ваздух, изворска вода, барска вода, стене, земљиште...)</p>
<p>Хемијска лабораторија</p>	<p>-Фронтални, индивидуални, практични рад, групни рад (рад у пару)</p> <p>-Ученици треба да се на интересантан начин упознају са хемијском лабораторијом, правилима рада када су хемијски експерименти (огледи) у питању, лабораторијским посуђем и прибором, хемикалијама, исправном чувању хемикалија, као и њиховој правилној употреби. Тежиште ове теме је на томе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да ученици схвате да се основа свих хемијских истраживања изводи у лабораторији • да знају шта је све неопходно за правилно извођење експеримента • да разликују лабораторијско посуђе од лабораторијског прибора, као и њихову правилну употребу.

	<ul style="list-style-type: none"> • да је круцијално важно исправно се припремити за рад лабораторији (правила понашања) • да знају да је за испитивање супстанци потребна мала количина исте, која се назива узорак • да основу истраживања у природним наукама чине мерења • да исправно користе физичке величине и јединице (SI систем – знају јединице које се најчешће користе у хемији када су у питању мерења масе, запремине и температуре) • да масу супстанце меримо помоћу вага (аналитичка и техничка) • да се запремина течности мери помоћу различитих мерних посуда (мензура, пипета, бирета и друге које су градуисане (означене) подеоцима • да је важно нагласити при мерењу запремине течности на правилан начин уочити ниво течности у посуди. Ниво течности у посудама назива се мениск (наставник демонстрира ученицим мерење запремине воде у мензури, пипети и бирети) • наглашава се начин мерења температуре помоћу термометра (живиног и алкохолног). Демонстрира се кроз оглед мерење температуре помоћу живиног термометра у кабинету, као и у припремљеном раствору. <p>- Ученици добијају креативан задатак да уз помоћ својих кућних термометара забележе температуру (спољну) два пута у току дана ујутру (6h) и увече (20h), у временском периоду од три дана. Вредности за сваки дан записују, а затим праве графиконе помоћу координативног система (на својим рачунарима). Овакав начин истраживања омогућиће ученицима да на креативан начин повежу многе наставне јединице (мерења, смеше – ваздух, климатски услови...). Добијени резултати ће варирати, јер се температуре мере на различитим локацијама. На редовним часовима организоваће се дебата ученика, кроз поређења добијених резултата. <i>Дебата „ Млади хемичари у улози метеоролога „</i></p>
<p>Атоми – најмање честице хемијских елемената</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару), практични рад - Ученицима се на занимљив начин приближава појам атома, тако што се на пређашње стечено знање о супстанцама долази до закључка да се уситњавањем супстанце докле год је то могуће долази до најситније честице коју називамо АТОМ. - Објашњава им се да је атом најмања честица одређеног хемијског елемента (кроз пример да је балон напуњен хелијумом испуњен огромним бројем атома хемијског елемента – хелијума) - Сваки хемијски елемент има свој симбол (скраћени запис који се изводи из латинских назива, по научницима који су их открили...). Хемијски елементи су поређани у табlici коју називамо Периодни систем елемената. Ученици имају задатак да из својих табела протумаче помоћу легенде који све врсте хемијских елемената се налазе у ПСЕ

- Да би исправно записивали хемијске симболе наставник им објашњава Берцелијусова правила, која се морају поштовати, јер је таблица ПСЕ универзални језик хемије у целом свету.
- Упознати ученике са грађом атома (језгро и електонски омотач), са субатомским честицама (протони, електрони и неутрони), атомским (Z – број протона у језгу, редни број) и масеним (A – збир протона и неутрона у језгу које називамо и једном речју нуклеони) бројем као и са суштинским значењем тих бројева.
- Ученицима се објашњава појам изотопа (атоми истог хемијског елемента, који се разликују по масеном броју и по броју неутрона). На примеру водоника ученици добијају информације о његовим изотопима – протијум, деутеријум и трицијум, као и њиховој процентуалној заступљености у природи.
- Ученици добијају задатак да на једном примеру хемијског елемента (по сопственом избору) одреде: масени, атомски број, број протона, електрона, неутрона и да размене добијене резултате како би дошли до разлика, али и сличности хемиских елемената.
- На креативан начин ученицима се презентује грађа електонског омотача, број електрона како и на који начин се распоређује по енергетским нивоима, као и значење електрона у последњем енергетском нивоу било ког хемијског елемента.
- Електрони последњег нивоа називају се валентни електони, они одређују групу у ПСЕ, као и број електрона у стварању хемијске везе.
- Ученицима се поставља задатак да код куће направе одређен модел атома, тако да се субатомске честице дочарају помоћу различитих идеја које сами ученици осмисле. Традиционално дуги низ година ученици праве изложбу својих модела атома (у холу школе, у кабинету за хемију...)
- Ученике треба упутити наважност хемијских елемената, где ће при излагању модела истих говорити о значају, примени и употреби самоиницијативно изабраних хемијских елемената.
- На тај начин ученици распознају врсте хемијских елемената који се налазе у табlici ПСЕ, где заправо кроз пример добре праксе не репродукују само научено знање већ повезују на основу структуре атома њихова својства, као и њихов значај.
- Да би ученицима хемија постала привлачан и занимљив предмет, наставник на креативан начин осмишљава занимљив задатак, да ученици у пару искористе хемијске симболе како би саставили:
 - 1. Своје властито име
 - 2. Што више речи
 - 3. Реченицу
- Који пар буде саставио највише тачних одговора, јесте победнички пар, чији се рад евидентира највишом оценом.

<p>Атоми, молекули и јони који изграђују супстанце</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни, - Ученика треба упутити које су то основне честице које изграђују супстанце (атоми, молекули и јони) - Атоми елемената могу се наћи у слободном облику, или у облику једињења. Молекуле изграђују најмање два или више различитих атома, могу бити молекули елемента или молекули једињења. - На занимљив и креативан начин ученици уз помоћ модела атома индивидуално састављају структурне моделе молекула. <ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са јонима, наелектрисаним честицама на примеру натријум хлорида (кухињске соли), где метал – натријум отпушта електрон и постаје позитивно наелектрисан јон – катјон, а хлор – неметал прима електрон од натријума и постаје негативно наелектрисан јон – анјон. Сврха хемијских елемената јесте да постигну најстабилнију електронску конфигурацију најближег племенитог гаса. - Ученици упознају два типа хемијске везе, користећи валенце (предходно стечено знање), да постоје два облика везивања атома у молекулски облик, а то су ковалентна веза (неполарна – исти атоми неметала) и поларана (различити атоми неметала у молекулу), и јонска веза која се успоставља између атома метала и атома неметала. - Кроз демонстрационе огледе ученицима се показује сличност, као и различитост физичких и хемијских својстава молекула са ковалентном, и молекула са јонском везом. - Упознати ученике са врстама хемијских формула (електронске, структурне и молекулске). Објаснити појам коефицијента, као и појам индекса. - Назначити важност тачног записивања формула на основу предходно стеченог знања. - На занимљив начин упознати ученике да хемијски елементи имају различиту способност везивања, и то на логичан начин повезивања електрона последњег енергетског нивоа (валентни електони), објаснити појам валене елемента. - Да је заправо валенца број који представља способност атома неког хемијског елемента да везује одређени број атома другог елемента. - Ученици имају задатак да у пару направе презентацију на тему „ Да ли говориш хемијским језиком „, како би што лакше, а и креативније научили важност исправног записивања формула.
<p>Хомогене и хетерогене смеше</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару), практични рад - Ученике упознати са појмом смеша, поделом смеша на хомогене и хетерогене. - Помоћу демонстрационих огледа објаснити хомогене (исти састојци у смеши – пример раствор кухињске соли и воде, као и хетерогене пример – анализа барске воде. - Упознати ученике да је други назив за хомогену смешу – раствор. - Да је раствор заправо састављен од растварача и растворе супстанце и могу бити течног или чврстог агрегатног стања.

	<ul style="list-style-type: none"> - Ученицима се презентује појам растворљивости, који представља број грама растворене супстанце у 100 грама воде на одређеној температури, и да се растворљивост супстанце означава са R. - На основу растворљивости кухињске соли ученици припремају засићен, незасићен и презасићен раствор (демонстрациони оглед). R (NaCl = 36 g). Записују податке, а затим и графички приказују у својим свескама. -На занимљив, али и олакшан начин ученицима се саопштава шта је заправо масени удео супстанце у раствору, и на који начин се израчунава(однос масе растворене супстанце и укупне масе раствора). - Ученицима се поставља математички задатак који је везан за масени удео, како би решили на два начина, помоћу обрасца за израчунавање, али и помоћу пропорције. - Пример: колики је масени удео шећера у раствору који се добија растварањем 15 грама шећера у 135 грама воде. Ученици раде у својим свескама за хемију, а потом један ученик задатак решава и на табли. - Наглашава се битност и важност раздвајања састојака смеше, да би се што боље испитала својства састојака, као и која би била њихова даљња употреба. Пример: Азот се издваја из ваздуха, а затим користи у медицинске сврхе, за потребе неког експеримента или за добијање његових једињења. - Ученицима се наводи да постоји велики број за раздвајање састојака смеша : цеђење, кристализација, дестилација и друго. - На демонстрационим примерима објашњава се метода одливања и цеђења – земља и вода – пример. - На примеру раствора плавог камена и воде (поступак: загрева се раствор док не испари већи део воде, у преостали део смеше урони се кончић и остави да се хлади. На кончићу након извесног времена формирају се кристали плавог камена – метода кристализације). - Ученици добијају задатак да направе индивидуалне презентације за самоиницијативно одабран раствор из свакодневног живота. Излажу и појашњавају своје презентације, размењују информације и уче на креативан и функционалан начин. - Сви урађени радови евидентирају се у педагошку свеску.
Хемијске реакције и израчунавања	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару), практични рад - Назначити важност релативне атомске масе и релативне молекулске масе. - Ученицима се саопштава да се релативна атомска маса елемента добија са поређењем масе тог елемента с атомском јединицом масе. Вредности за релативну атомску масу свих познатих елемената ученици могу видети у табlici ПСЕ. Будући да је реч о табличним вредностима, оне се не морају памтити. - Објаснити појам релативне молекулске масе, да је то заправо број који показује колико пута је маса молекула већа од атомске јединице масе. Начин на који добијамо вредност за релативну молекулску масу јесте да сабирамо све релативне атомске масе свих атома у молекулу.

- Ученицима се објашњава појам мола као јединице у SI систему за количину супстанце. И, да заправо један мол садржи $6,022 \cdot 10^{23}$ честица (атома, молекула јона). Број $6,022 \cdot 10^{23}$ (Авогадров број) једнак је бројној вредности Авогадрове константе (N_A).
- Објаснити ученицима појам моларне масе M , да она представља однос масе супстанце и њене количине g/mol .
- Пример: моларна маса супстанце показује колика је маса једног мола те супстанце, и то да је моларна маса магнезијума $24 g/mol$, и из тога произилази да 1 мол магнезијума има масу $24 g$.
- Ученици добијају адекватне текстуалне задатке, које решавају уз помоћ познатих формула. Сваки одговор се евидентира, као и да се тачни одговори похваљују.
- Истиче се битност хемијске реакције (приказује се хемијском једначином), и наглашава се да је хемијска реакција хемијска промена супстанце.
- Кроз пример у реакцији магнезијума и кисеоника, где настаје магнезијум-оксид, назначаваче се да се супстанце на левој страни хемијске реакције називају полазне супстанце (реактанти), као и да новонастале супстанце на десној страни хемијске реакције називамо реакциони производ или производ хемијске реакције.
- Обавезно се истиче важност да постоје два типа хемијских реакција (анализа и синтеза).
- Синтеза је хемијска реакција у којој од двеју или више супстанци настаје нова супстанца – добијање натријум – оксида.
- Анализа је хемијска реакција у којој од једне сложене супстанце настаје једна или више чистих супстанци. Пример: разлагање воде на водоник и кисеоник.
- Због важности хемијске реакције, примењује се закон о одржању масе, који гласи да је укупна маса реактанта једнака укупној маси производа хемијске реакције (Лавоазиев закон).
- Ученицима се наглашава важност закона сталних односа маса (Прустов закон), да се хемијски елементи једине у сталним односима маса, без обзира на који начин је то једињење добијено.
- На занимљив начин ученици добијају адекватне примере, где ће применити оба закона и увидети њихову важност.
- Нагласити ученицима, исто тако колико је битан масени удео супстанце у раствору, толико је важан и % састав елемената у једињењу. (Пример: израчунати % састав водоника, као и кисеоника у молекулу воде, све потребне податке ученици добијају од наставника).
- Обавезно ученицима нагласити да су хемијске реакције основа хемијских израчунавања (за индустријске сврхе), што значи да ми такву врсту израчунавања на основу хемијских реакција називамо **СТЕХИОМЕТРИЈСКА ИЗРАЧУНАВАЊА** .
- Будући да се у реалним условима не изводе реакције само с једним атомом или једним молекулом, коефицијенти се у хемијским једначинама за потребе

	<p>израчунавања тумаче као број молова. Стехиометријска израчунавања се могу радити на више начина, али онде где треба ставити акценат јесте да начин мора бити потпуно исправан (ученицима се кроз низ различитих стехиометријских примера задатака објашњава, да се задаци раде на логичан начин).</p> <p>- Ученици добијају примере стехиометријских задатака, како би самостално решавали (и долазили самостално до важности у исправности израчунавања стехиометриског типа).</p>
<p>Водоник и кисеоник и њихова једињења. Соли</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике на важност хемијских елемената (водоника и кисеоника), атоми водоника су најзаступљенији у свемиру, а атоми кисеоника на Земљи. - Ученицима путем хемијске реакције разлагање воде, који је познат као електролиза воде, настају водоник и кисеоник. - $2\text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{H}_2 + \text{O}_2$ (процес електролизе воде) - Ученике упутити на физичка својства, да је водоник најлакши гас и да је око 14 пута лакши од ваздуха - Назначити да се кисеоник у ваздуху налази као двоатомни молекул, и да постоји у облику троатомног молекула као саставног дела озонског омотача. - Ученици имају задатак да ураде презентације на тему „ Заштита озонског омотача „ - На демонстрационом примеру показати ученицима да је кисеоник гас који подржава горење (процес оксидације), али да он као хемијски елемент гасовитог агрегатног стања не гори. - Акценат ставити на хемијско својство кисеоника да се он једини с металима и с неметалима градећи оксиде, у којима има непроменљиву валенцу два. - Ученицима навести примере молекулских формула оксида неметала, као и оксида метала (натријум – оксид, сумпор (IV) оксид...), као и сам процес реакције оксидације. - Ученицима презентовати путем хемијских реакција на који начин метали 1. групе и 2. ПСЕ (алкални и земноалкални метали) у реакцији са кисеоником граде базне оксиде, који у реакцији са водом граде хидроксиде (базе). - Пример: $4\text{Na} + \text{O}_2 \rightarrow 2\text{Na}_2\text{O}$ -> натријум оксид (базни оксид) - $\text{Na}_2\text{O} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{NaOH}$ натријум хидроксид (база) - Ученици имају задатак да испитају помоћу лакмус папира (демонстрациони оглед -> промена боје лакмуса из црвене у плаву боју, доказивање базности раствора) - Оксиди неметала могу да се добију у хемијској реакцији неметала са кисеоником (могу бити различитих агрегатних стања и боја). - Саопштити ученицима да огроман број оксида неметала с водом гради киселине. - Пример: $\text{S} + \text{O}_2 \rightarrow \text{SO}_2$ сумпор (IV) оксид - $\text{SO}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{H}_2\text{SO}_3$ сулфитна (сумпораста киселина) - На исти начин као код хидроксида ученицима се демонстрационим огледом указује промена боје лакмус папира из плаве у црвену, као доказ киселости раствора.

- Ученицима објаснити да су базе заправо једињења која се састоје из атома метала и хидроксидне групе и да под утицајем молекула воде долази до раздвајања катјона метала и анјона хидроксидне групе (процес електролитичке дисоцијације).
- Указати ученицима да слично базама и киселине под утицајем молекула воде подлежу процесу електролитичке дисоцијације где долази до раскидања ковалентних веза у молекулу киселина и настају позитивно наелектрисани јони водоника – катјони и негативно наелектрисани јони киселинског остатка.
- Ученицима се задаје тачно одређен број неорганских киселина тј. њихове молекулске формуле, правилни називи, као и називи соли тих киселина (које се усвајају као трајно знање). Поред тога добијају одређен број безкисеоничних киселина, по истом принципу молекулске формуле и називи се усвајају као трајно знање.
- Ученицима се указује на појам анхидрида (изоловање молекула воде из кисеоничних киселина) кроз различите примере.
- На основу усвојеног знања хидроксида и киселина, ученицима се објашњава шта су соли, на који начин настају и због чега су важне.
- На занимљив начин ученици на основу стеченог знања састављају молекулске формуле соли које се састоје од атома метала и киселинског остатка киселина, дају одговарајуће називе.
- Највећи акценат у овој области је веза између киселина, хидроксида и соли, а то је хемијска реакција неутрализације.
- Пример: $\text{NaOH} + \text{HCl} \rightarrow \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$ (реакција између базе и киселине, где настају со и вода).
- Ученици имају задатак да са својим друговима из одељења креирају пано на којем ће приказати знања стечена из седмог разреда са часова хемије, јер та знања носе у наредну годину изучавања овог наставног предмета.
- Пано који саставе ученици одељења седмих разреда биће изложени под називом „ Моји први кораци у хемији „ (изложбена поставка).

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програм хемије за седми разред је део спиралног наставног програма хемије за основну школу и оријентисан је на остваривање исхода

Начин рада се базира на фронталном, индивидуалном, групном раду. Ученици у свакој од области (тема), кроз раличите комбинације рада долазе до нових сазнања из хемије.

Спирални наставни програм подразумева да у сваком разреду из сваке области ученик усваја мању количину информација, до којих долази самостално уз подршку наставника. У сваком наредном разреду количина информација – знања се по мало повећава, при чему се ново знање повезује са знањем и искуством стеченим у претходним разредима и знањем стеченим неформалним образовањем, уз постепено подизање захтева. На тај начин се знања постепено проширују и продубљују, односно граде.

Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода хемије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:

- смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из хемије и других предмета;
- проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
- дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
- критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
- кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

Улога наставника је да контекстуализује дати програм потребама конкретног одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази.

Наставник за припрему рада на часу треба да користи уџбеник одобрен од стране Министарства просвете и спорта и да се усавршава пратећи акредитоване семинаре и најновију стручну литературу.

Препорука је да наставник планира и припрема наставу самостално и у сарадњи са колегама због успостављања корелација међу предметима (самостално прављење модела молекула, писање есеја на матерњем и страном језику који уче, цртање итд.).

Ученици који похађају наставу по ИОП-у1 и ИОП-у2 имају посебно припремљена питања и задатке, који су у складу са њиховим могућностима када је настава хемије у питању. Ученици кроз одговарајуће примере и демонстрационе огледе усвајају знања из хемије која ће им омогућити лакше савладавање хемије у даљем наставку школовања, као и у примени у свакодневном животу. Ученици се увек похваљују, евидентирају се њихови радови, сарадња на редовним часовима, као и евиденција у индивидуални портфолио ученика.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)	
Хемија у свету око нас	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према окоolini - Одговоран однос према здрављу
Хемијска лабораторија	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама

	<ul style="list-style-type: none"> - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу
Атоми – најмање честице хемијских елемената	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу
Атоми, молекули и јони који изграђују супстанце	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу
Хомогене и хетерогене смеше	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу

Хемијске реакције и израчунавање	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учење у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу
Водоник и кисеоник и њихова једињења. Соли	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учење у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Хемија у свету око нас	Хемија 7.разред Географија (земљиште) Биологија (фотосинтеза) Физика (материја и супстанца, физичка поља)
Хемијска лабораторија	Хемија 7.разред Техника и технологија (врсте материјала: стакло, пластика, метал..) Биологија (издвајање хлорофила из листа биљке)
Атоми – најмање честице хемијских елемената	Хемиј 7. разред Биологија (фотосинтеза – хемијски симболи) Физика (структура атома, субатомске честице) Информатика и рачунарство (презентација)
Атоми, молекули и јони који изграђују супстанце	Хемија 7. разред Физика (проводници, проводљивост, електростатичко привлачење) Биологија (биохемијска једињења, пептидна веза) Техника и технологија (структура матерјала) Математика (геометријска тела)
Хомогене и хетерогене смеше	Хемија 7. разред

	Географија (врсте земљишта, облици налажења водених површина у природи) Биологија (екологија) Математика (формуле, пропорција) Информатика (презентација)
Хемијске реакције и израчунавања	Хемија 7. разред Математика (пропорција, формуле, нзс.) Информатика и рачунарство (презентација)
Водоник и кисеоник и њихова једињења. Соли	Хемија 7. разред Географија (ваздух, вода, земљиште) Математика (пропорција, формуле, нзс.) Информатика (презентација) Ликовна култура (израда панона)

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...);
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима;
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања	1) Атоми и хемијски елементи 2) Хемијска лабораторија 3) Молекули елемената и једињења 4) Хомогене и хетерогене смеше 5) Хемијске реакције и хемијске једначине	3 наставна часа су предвиђена за сваку од наведених области. Начин реализације се спроводи у зависности од потребе и усвојености наставне јединице ученика, у току редовне наставе (индивидуално-по потреби).

знања, умења и вештина из наставног градива.	б) Водоник и кисеоник, њихова једињења. Соли	
--	--	--

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научеог у свакодневном животу.	1) Атоми и хемијски елементи 2) Хемијска лабораторија 3) Молекули елемената и једињења 4) Хомогене и хетерогене смеше 5) Хемијске реакције и хемијске једначине 6) Водоник и кисеоник, њихова једињења. Соли	-практичан рад -ПП презентације -демонстрација графиком или шемом -провера и примена знања -лабораторијске вежбе 3 наставна часа су предвиђена за сваку од наведених области

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

У процесу оцењивања поребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност).

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом, тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

- У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења;
- Прликом сваког вредновања постигнућа ученику ће се дати повратна информација која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.;
- Наставник са ученицима договора показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу;
- Ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој радунапредили;
- Оцењивање треба да постане инструмент за напредовање у учењу;
- На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима планира се процес учења и бирају погодне стратегије учења;
- Праћење и информисање ученика о напредовању врши се континуирано дијагностички, формативно исумативно;
- Напредовање ученика прати се писаним белешкама, а ниво усвојености васпитно-образовних исхода бројчаномоценом;
- На крају наставне године изражава се закључна оцена наставног предмета која укључује свекомпоненте.

Вредновање активности, код индивидуалног рада, се врши праћењем заступљености следећих показатеља:

Однос према раду	Активно учествовање у настави	Исказано интересовање и мотивација	Сарадња са другима	Степен самосталности
------------------	-------------------------------	------------------------------------	--------------------	----------------------

Елементи оцењивања су:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмених провера знања (у штампаном или електронском облику)
- усменог испитивања;
- активности на часу;
- домаћих задатака;
- израде презентација;
- израде графичких радова;
- практичног рада/рада у тиму
- пројектних задатака,
- вредновања успеха на различитим нивоима такмичења.

Петнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене. Резултате петнаестоминутне провере наставник уписује у педагошку свеску.

Оцене на петнаестоминутној провери знања се формирају по следећим критеријумима:

Ученик који на писменој провери оствари бар 85% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.

Ученик који на писменој провери оствари бар 55% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.

Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

а) Усмено одговарање

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
-------------	----------------	-----------	-------------	---------------

<p>примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама; самостално и на креативан начин објашњава и критички разматра сложене садржинске целине и информације; процењује вредност теорија, идеја и ставова; бира, повезује и вреднује различите врсте и изворе података; формулише претпоставке, проверава их и аргументује решења, ставове и одлуке; решава проблеме који имају и више решења, вреднује и образлаже решења и примењене поступке; континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.</p>	<p>познавање и разумевање свих наставних садржаја скоро у потпуности поседује развијену способност анализе и синтезе садржаја делимични повезује усвојено градиво са другим сличним садржајима примењује садржај, углавном. без гршке уз давање наставникових примера заинтересованост за наставне садржаје уз активност на часу самостално уочавање и исправљање грешака примена усвојених знања и вештина у новим ситуацијама уз постицај коришћење различитих извора знања уз постицај</p>	<p>самостална репродукција научених садржја уз мању помоћ наставника поседовање способности анализе садржаја делимично повезивање усвојеног знања са сличним садржајем примена садржаја са мањим грешкама уз давање наставникових примера исправљање грешака уз наставникову помоћ слабија активност на часу коришћење једног извора знања (уџбеника или записа у свесци)</p>	<p>пресећање делова садржаја или основних појмова уз помоћ наставника делимично памћење и репродукција научених садржаја, али без примера слабија активност на часу и у усвајању садржаја изостаје повезивање садржаја унутар предмета чини грешке и неучава их несамосталност у раду, тражење и прихваћање помоћи и савета</p>	<p>неусвојена већина садржаја, често и до нивоа препознавања неусвојеност кључних појмова непостојање потребних предзнања за усвајање нових садржаја, вештина и навика ретка спремност за исказивање знања, умења и вештина пасивност и незаинтересованост на часу недостатак интереса за стицањем нових знања, чак и уз велико залагање наставника</p>
--	---	---	---	---

в) Раду тиму

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
Ученик је посебно мотивисан, креативан, одговоран у раду, поштује друге, редован у извршавању обавеза; даје креативне примедбе и предлоге; поштује правила рада; у презентовању је јасан, тачан и уме да искаже суштину; уочава битно и разликује га од небитног; зна добро да организује и води рад у групи; има високо развијено критичко мишљење.	мотивисан је и редовно извршава задатке; решава проблеме користећи научне садржаје, поштује правила рада подржава рад групе и потстиче их на рад; поуздан, марљив и одговоран; презентује тачне податке.	у подели задатака групе потребна помоћ наставника; за рад потребна помоћ, постицај и усмеравање; спор и непрецизан у презентацији; теже исказује своје мишљење; није самосталан, прати друге; научено градиво примењује погрешно; делимучно поштије правила рада.	ради на нивоу присећања; у групи почиње да ради на интервенцију наставника; задатак не завршава и има грешака; површан у раду и поштовању правила; углавном је пасиван у групи.	незаинтересован за рад, омета друге; потстицање и помоћ га не мотивишу на рада; не поштује правила понашања у групи; гражи пуну пажњу и индивидуалан приступ.

На крају сваког полугодишта уноси се оцена сваком ученику за активност у дневник.

Техника и технологија

Назив предмета:	ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
Циљ:	Циљ наставе и учења <i>технике и технологије</i> је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу,

	коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.
Разред:	седми
Годишњи фонд часова:	72 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; - повеже ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава; - анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; - истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; - повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем; 	1. Животно и радно окружење	<ul style="list-style-type: none"> - Појам, улога и развој машина и механизма. - Потрошња енергије у домаћинству и могућности уштеде. - Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи. - Зависност очувања животне средине од технологије. - Професије (занимања) у области производних техника и технологија.
<ul style="list-style-type: none"> - разликује врсте транспортних машина; - повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом; - провери техничку исправност бицикла; - демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда; 	2. Саобраћај	<ul style="list-style-type: none"> - Машине спољашњег и унутрашњег транспорта. - Подсистеми код возила друмског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони). - Исправан бицикл/мопед као битан предуслов безбедног учешћа у саобраћају
<ul style="list-style-type: none"> - самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање; - користи CAD технологију за креирање техничке документације; - образложи предности употребе 	3. Техничка и дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none"> - Специфичности техничких цртежа у машинству. - Ортогонално и просторно приказивање предмета. - Коришћење функција и алата програма за CAD. - Употреба 3D штампе у изради тродимензионалних модела и

<p>3D штампе у изradi тродимензионалних модела и макета;</p> <ul style="list-style-type: none"> - управља моделима користећи рачунар; - објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја; - објасни улогу и значај вештачке интелигенције и примену у свакодневном животу 		<p>макета.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основне компоненте ИКТ уређаја. - Управљање и контрола коришћењем рачунарске технике и интерфејса. - Вештачка интелигенција – појмови; примери технологија управљаних вештачком интелигенцијом
<ul style="list-style-type: none"> - Аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; - идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; - користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; - врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; - објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру; - образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса; - објасни основе конструкције робота; - класификује погонске машине, моторе, и повеже их са њиховом применом; 	<p>4. Ресурси и производња</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Рационално коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне средине. - Материјали у машинству (пластика, метали, легуре и др.). - Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава (мерила). - Технологија обраде материјала у машинству (обрада материјала са и без скидања струготине, савремене технологије обраде). - Елементи машина и механизма (елементи за везу, елементи за пренос снаге и кретања, специјални елементи). - Производне машине: врсте, принцип рада, појединачна и серијска производња. - Појам, врсте, намена и конструкција робота (механика, погон и управљање). - Погонске машине – мотори (хидраулични, пнеуматски, топлотни). - Моделовање погонских машина и/или школског мини робота.

<ul style="list-style-type: none"> - самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; - изради производ у складу са принципима безбедности на раду; - тимски представи идеју, потупак израде и производ; - креира рекламу за израђен производ; - врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; - процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.). 	<p>5. Конструкторско моделовање</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Проналажење информација, стварање идеје и дефинисање задатка. - Самосталан/тимски рад на пројекту. - Израда техничке документације изабраног модела ручно или уз помоћ рачунарских апликација. - Реализација пројекта - израда модела коришћењем алата и машина у складу са принципима безбедности на раду. - Представљање идеје, поступака израде и производа. - Процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума. - Употреба електронске кореспонденције са циљем унапређења производа. - Одређивање оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела. - Креирање рекламе за израђен производ.
--	---	--

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област:		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Област:		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Животно и радно окружење	6
Саобраћај	6
Техничка и дигитална писменост	18
Ресурси и производња	20
Конструкторско моделовање	22
Укупно часова	72

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Животно и радно окружење	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о техници и технологији проширити користећи различите изворе знања. Развој технике повезивати са историјским епохама и догађајима. - Упознавање подручја човековог рада и производње, занимања и послова у области технике и технологије треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија. Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људи баве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као и техничка средства која се при томе користе. - Уз активну улогу ученика и примену мултимедија указивати на правилну употребу и евентуалн последице у случају непридржавања упутстава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству.
Саобраћај	<ul style="list-style-type: none"> -Фронтални, индивидуални и групни -Ученици треба да се на интересантан и очигледан начин упознају са правилима и прописима кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају, начине рагулисања саобраћаја и безбедна кретање од школе до куће. Тежиште ове теме је на: <ul style="list-style-type: none"> • безбедном понашању и преузимању личне одговорности ученика за понашање у саобраћају и • употреба заштитне опреме при вожњи бицикла и других дечијих возила, као и коришћење сигурносних појасева у возилу је најважнији исход који треба постићи. - За реализацију ових наставних садржаја, а за практично увежбавање могу се користити полигони у оквиру школе или саобраћајне макете које могу урадити ученици на редовним часовима или у раду слободних активности као и коришћењем рачунарске симулације.

<p>Техничка и дигитална писменост</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Увежбати изражавање идеје скицом и техничким цртежом . Објаснити како се променом правила (стандарда) израђује технички цртеж. Упознати ученике, кроз практичну примену, са: врстама линија, форматима папира, размером, правилима котирања... - Оспособити ученике и инсиситирати на правилном коришћењу прибора за техничко цртање и развоју вештине њиховог коришћења. Потребно је да сваки ученик самостално нацрта једноставан технички цртеж у одређеној размери користећи одговарајуће врсте линија као и елементе котирања. - Примена информационо-комуникационих технологија у техници првенствено се односе на правилно и безбедно коришћење дигиталних уређаја (рачунар, лаптоп, таблет, мобилни телефон, тв, дигитални фотоапарат, веб камера) а потом и на овладавање вештинама обраде дигиталне слике на рачунару у циљу стицања одговарајућих компетенција које се односе на документовање и дизајн. - Вежбати у пару пренос података између рачунара и екстерних уређаја (мобилни телефон, фотоапарат) а да сваки ученик самостално реализује процедуре током рада на рачунару. - Реализовати једноставну вежбу уметања фотографије у одговарајући програм за обраду текста и уређивање документа. Где год је то могуће, треба користити Интернет претрагу и приступ online ресурсима.
<p>Ресурси и производња</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни - Надограђујући се на ранија знања ученика, упознати их са појмом природних ресурса на Земљи и са значајем њиховог очувања. Тежиште ове теме је на енергији и материјалима. - Назначити основне изворе енергије као важан ресурс за живот људи, технолошке процесе и производњу без улажења у детаље. Упознати ученике са начином коришћења и претварања у неке корисне облике њима већ познатих извора енергије воде, ветра и Сунца. - Други важан ресурс су материјали. Упознати ученике са појмом и поделом материјала (природни, вештачки). Врсте и својства материјала (физичка, хемијска и механичка): дрво, папир, текстил, кожа објаснити на елементарном нивоу. Начин обраде материјала (принципи деловања алата за механичку обраду материјала, испитивање материјала). Припрема за обраду. Приказати правилно коришћење алата за ручну обраду материјала, извођење операција и заштита на раду: обележавање, сечење, завршна обрада (бушење, равнање, брушење). Избор материјала, операција и алата и редоследа њихове примене. Рециклажа материјала и заштита животне средине. Поступно увођење ученика у рад са алатом обезбеђује да обрада материјала постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије. -Упознавати ученике са професијама из ове области.

	<p>- На крају ове области, ученици треба да направе план израде и самостално израде најмање три једноставна модела.</p> <p>- Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби.</p>
Конструкторско моделовање	<p>- Пројекте реализовати у паровима или малим групама.</p> <p>- У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине.</p> <p>Ученици се сами опредељују за одређену активност у оквиру групе. Пружа им се могућност да реализују своју идеју. Ученици самостално истражују информације за пројектни задатак користећи информационо-комуникационе технологије, налазе решење, формирају идеју, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ. Користити материјале и технологије које су ученици упознали у претходној области. Ученици самостално врше мерење и обележавање. Ученици раде у пару, чиме развијају способност сарадње и социјалних вештина. По завршетку, ученици самостално представљају производ/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења. Тежиште оваквог рада није на квалитету коначног продукта већ на процесу који има своје кораке и на сарадничким односима у раду у групи. Ученицима јасно треба указати да се и на неуспелим продукцима може много научити ако се схвати где су грешке направљене. Дискутовати са ученицима и о цени понуђених решења. Нагласити важност доброг планирања буџета потребног за његову реализацију као и негативних последица лоших прорачуна. На тај начин ученике полако оспособљавати да размишљају предузетнички и развијати им основне компетенције везане за финансијску писменост.</p>

Техника и технологија је наставни предмет повезан са свим другим наставним предметима, а тим и свим међупредметним темама. Та повезаност произилази из апликативне и интегративне функције технике и технологије. Ради што успешније корелације одговарајућих садржаја, усклађивања терминологије, научног осмишљавања садржаја и рационалног стицања знања, умења и навика, неопходна је стална сарадња са наставницима информатике и рачунарства, физике, математике, хемије, биологије и ликовне културе, у циљу развоја међупредметних компетенција. Посете музејима технике, сајмовима и обиласке производних и техничких објеката треба остваривати увек када за то постоје услови, ради показивања савремених техничких достигнућа, савремених уређаја, технолошких процеса, радних операција и др. Када за то не постоје одговарајући услови, ученицима треба обезбедити мултимедијалне програме у којима је заступљена ова тематика.

Обзиром да је настава технике и технологије теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе, уколико одељење има више од 20 ученика. Програм наставне и учења треба остваривати на спојеним часовима.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Животно и радно окружење	<ul style="list-style-type: none">- Оспособљен да повеже развој машина и њихов допринос подизању- Оспособљен да, методом истраживачког рада, открије и препозна предности и недостатке убрзаног развоја технике и технологије.- Кроз употребу алата, машина и уређаја схватио утицај њиховог дизајна на постизање комфора, безбедности при раду и очување здравља.- Изградио свест о неопходности очувања животне средине при коришћењу технике и технологије.- Оспособљен да препозна могућности уштеде енергије у домаћинству и смањење трошкова коришћења исте.- Упознат са подручјима човековог рада и производње, занимањима и пословима у области машинске технике, електротехнике и мехатронике.
Саобраћај	<ul style="list-style-type: none">- Упознат са машинама спољашњег и унутрашњег транспорта и њиховим главним карактеристикама.- Упознат са погонским, преносним, управљачким и кочионим подсистемима код возила друмског саобраћаја.- Схватио значај исправности наведених подсистема код возила друмског саобраћаја са безбедоносног становишта.- Оспособљен да самостално провери и подеси техничку исправност бицикла.
Техничка и дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none">- Оспособљен да самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање.- Оспособљен да користи рачунарске апликације у оквиру CAD технологије за креирање техничке документације.- Упознат са појмом и улогом интерфејса у управљању и контроли.- Упознат са могућностима употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета.- Оспособљен да управља моделима користећи рачунар.- Упознат са улогом основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја.- Схватио значај и улогу рачунарске технике код функционисања и коришћења савремених апарата и уређаја.- Оспособљен да самостално користи савремене ИКТ уређаје.
Ресурси и производња	<ul style="list-style-type: none">- Упознат са значајем рационалног коришћења расположивих ресурса и принципима очувања животне средине.- Оспособљен да идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене.- Оспособљен да користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења.- Оспособљен да правилно и безбедно користи алате и машине за обраду метала уз одговарајућу примену мера заштите на раду.- Оспособљен да објасни улогу одређених елемената машина и

	<p>механизама на једноставном примеру.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Упознат са савременим производним машинама у машинској индустрији и значајем њихове примене у појединачној и серијској производњи. - Стекао основна знања о конструкцији и функционисању робота. - Упознат са предностима роботизације производних процеса у односу на стандардне. - Оспособљен да класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом на практичним примерима из сопственог окружења.
Конструкторско моделовање	<ul style="list-style-type: none"> - Оспособљен да самостално проналази информације потребне за израду модела машинске конструкције користећи ИКТ-е. - Оспособљен да самостално/ тимски дефинише задатак у оквиру мини пројекта и представи алгоритам израде производа од идеје до реализације. - Оспособљен да самостално или у групи, у оквиру мини пројекта израде макете/модела, креира планску документацију користећи рачунарске апликације. - Оспособљен да самостално или у оквиру групе практично израђује изабрани модел производних машина, саобраћајних средстава, транспортних машина и уређаја или претварача енергије. - Оспособљен да самостално открива и решава једноставне техничке и технолошке проблеме применом природних законитости у пракси. - Стекао радне навике, осећај економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата. - Схватио предности тимског рада и међусобне сарадње при реализацији пројекта. - Стекао основне предузетничке компетенције. - Оспособљен да одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова. - Оспособљен да правилно вреднује туђи и самовреднује сопствени

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Животно и радно окружење	Техника и технологија 5, 6 и 7 разред, Историја (индустријске револуције) Биологија историја (природна богатства и проивреда) Биологија (човек – органски систем)
Саобраћај	Техника и технологија 5, 6 и 7 разред, Српски језик (технички и сугестивни опис) физика (кофицијент корисног дејства) Ликовна култура (пропорције, композиција и простор)
Техничка и дигитална писменост	Техника и технологија 5, 6 и 7 разред, Математика (геометрија)

	Информатика и рачунарство (Дигитални и паметни дигитални уређаји)
Ресурси и производња	Техника и технологија 5, 6 и 7 разред, Географија (Природне одлике - воде и природне зоне) Техника и технологија за 6. разред (грађевински материјали) Физика за 6 разред (Мерење) Хемија и физика (вежбе мерења) Техника и технологија за 5. и 6. разред (Ресурси и производња) Физика (Механички рад и енергија)
Конструкторско моделовање	Техника и технологија 5,6 и 7 разред, Физика (Механички рад и енергија) Техника и технологија за 6. разред (Конструкторско моделовање) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја)

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...);
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима;
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

--

У процесу оцењивања поребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност).

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом, тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

- У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења;
- Прликом сваког вредновања постигнућа ученику ће се дати повратна информација која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.;
- Наставник са ученицима договара показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу;
- Ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој радунапредили;
- Оцењивање треба да постане инструмент за напредовање у учењу;
- На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима планира се процес учења и бирају погодне стратегије учења;
- Праћење и информисање ученика о напредовању врши се континуирано дијагностички, формативно и сумативно;
- Напредовање ученика прати се писаним белешкама, а ниво усвојености васпитно-образовних исхода бројчаномоценом;
- На крају наставне године изражава се закључна оцена наставног предмета која укључује свекомпоненте.

Вредновање активности, код индивидуалног рада, се врши праћењем заступљености следећих показатеља:

Однос према раду	Активно учествовање у настави	Исказано интересовање и мотивација	Сарадња са другима	Степен самосталности
-------------------------	--------------------------------------	---	---------------------------	-----------------------------

Елементи оцењивања су:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмених провера знања (у штампаном или електронском облику)
- усменог испитивања;
- активности на часу;

- домаћих задатака;
- израде презентација;
- израде графичких радова;
- практичног рада/рада у тиму
- пројектних задатака,
- вредновања успеха на различитим нивоима такмичења.

Петнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене. Резултате петнаестоминутне провере наставник уписује у педагошку свеску.

Оцене на петнаестоминутној провери знања се формирају по следећим критеријумима:

Ученик који на писменој провери оствари бар 85% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.

Ученик који на писменој провери оствари бар 55% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.

Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

а) Усмено одговарање

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама; самостално и на креативан начин објашњава и критички разматра сложене садржинске целине и информације; процењује вредност теорија, идеја и ставова; бира, повезује и вреднује различите врсте и изворе података;	познавање и разумевање свих наставних садржаја скоро у потпуности поседује развијену способност анализе и синтезе садржаја делимични повезује усвојено градиво са другим сличним садржајима примењује садржај, углавном без гршке уз давање наставникових	самостална репродукција научених садржја уз мању помоћ наставника поседовање способности анализе садржаја делимично повезивање усвојеног знања са сличним садржајем примена садржаја са мањим грешкама уз	присећање делова садржаја или основних појмова уз помоћ наставника делимично памћење и репродукција научених садржаја, али без примера слабија активност на часу и у усвајању садржаја изостаје	неусвојена већина садржаја, често и до нивоа препознавања неусвојеност кључних појмова непостојање потребних предзнања за усвајање нових садржаја, вештина и навика ретка спремност за исказивање знања умења и вештина пасивност и незаинтересовано на часу недостатак

формулише претпоставке, проверава их и аргументује решења, ставове и одлуке; решава проблеме који имају и више решења, вреднује и образлаже решења и примењене поступке; континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.	примера заинтересованост за наставне садржаје уз активност на часу самостално уочавањем исправљање грешака примена усвојених знања и вештина у новим ситуацијама уз постицај коришћење различитих извора знања уз постицај	давање наставникових примера исправљање грешака уз наставникову помоћ слабија активност на часу коришћење једног извора знања (уџбеника или записа у свесци)	повезивање садржаја унутар предмета чини грешке и неуочава их несамосталност у раду, тражење и прихваћање помоћи и савета	интереса за стицањем нових знања, чак и уз велико залагање наставника
--	--	--	---	---

в) Раду тиму

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
Ученик је посебно мотивисан, креативан, одговоран у раду, поштује друге, редован у извршавању обавеза; даје креативне примедбе и предлоге; поштује правила рада; у презентовању је јасан, тачан и уме да искаже суштину; уочава битно и разликује га од небитног; зна добро да организује и води рад у групи; има високо развијено критичко мишљење.	мотивисан је и редовно извршава задатке; решава проблеме користећи научне садржаје, поштује правила рада подржава рад групе и потстиче их на рад; поуздан, марљив и одговоран; презентује тачне податке.	у подели задатака групе потребна помоћ наставника; за рад потребна помоћ, постицај и усмеравање; спор и непрецизан у презентацији; теже исказује своје мишљење; није самосталан, прати друге; научно градиво примењује погрешно; делимично поштије правила рада.	ради на нивоу присећања; у групи почиње да ради на интервенцију наставника; задатак не завршава и има грешака; површан у раду и поштовању правила; углавном је пасиван у групи.	незаинтересован за рад, омета друге; потстицање и помоћ га не мотивишу на рада; не поштује правила понашања у групи; тражи пуну пажњу и индивидуалан приступ.

На крају сваког полугодишта уноси се оцена сваком ученику за активност у дневник.

Информатика и рачунарство

Назив предмета:	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО
Циљ:	Циљ учења <i>информатике и рачунарства</i> је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.
Разред:	седми
Годишњи фонд часова:	36 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; – користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; – објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; – креира растерску слику у изабраном програму; – креира векторску слику у изабраном програму; – користи алате за уређивање и трансформацију слике; – креира гиф анимацију; – креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана; 	ИКТ	<ul style="list-style-type: none"> Рад са текстом Рад са текстом Рачунарска графика Рад са сликама Креирање векторске графике Векторска графика Анимиране слике Снимање видео записа
<ul style="list-style-type: none"> -разликује појмове URL, DNS, IP адреса; – објасни појмове хипервеза и хипертекст; – креира, форматира и шаље електронску пошту; – обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; 	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> Интернет Електронска пошта Рад са дељеним документима Електронска пошта, Рад са дељеним документима Питања и задаци за вежбање

<ul style="list-style-type: none"> – препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; – сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; – подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији; 		
<ul style="list-style-type: none"> - обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; -препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; -сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; -подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији; -уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; -употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика; 		<p>Програмски језик Пајтон Гранање Корњача графика и понављање Дефинисање функције Библиотека Пајгејм Пајгејм прозор Цртање дужи Задаци, цртање дужи задате боје Исцртавање правоугаоника Исцртавање круга Исцртавање многоугла Исцртавање правоугаоника, круга и многоугла Исписивање текста Учитавање слика Задаци исписивање текста и учитавање слике Репродукција звука и музике Анимације Питања и задаци за вежбање</p>
<ul style="list-style-type: none"> – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка: – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; – поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен. 	<p>ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК</p>	<p>Бирање теме пројекта Подела на тимове Пројектне активности Представљање резултата пројектата Процена успешности пројектата</p>

Кључни појмови: логичка структура и садржај документа, пиксел, резолуција, растерска и векторска графика, RGB и CMYK палете боја, гиф анимација, хипервеза, URL, електронска пошта, текстуални програмски језик, 2Д графика.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Информационо-комуникационе технологије	11
Дигитална писменост	5
Рачунарство	18
Пројектни задатак	2

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>Информационо-комуникационе технологије</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Наставник треба да представи технику израде прегледа садржаја текстуалног документа, а ученици да је примене на документу који су логички структурирали. - У сегменту креирања и обраде дигиталне слике, ученицима треба објаснити карактеристике векторског и растерског представљања слике на рачунару. - Увести појам и сврху слојева. - Приказати слику која садржи више слојева, од којих је један текст. - Представити алате за селекцију и основне корекције дигиталних слика и фотографија као што су промена нивоа осветљености, контраста и обојености. Увести могућност примене <i>Филтера</i>. - Упознати ученике са карактеристикама радног окружења одабраног програма (инсталираног локално на рачунару или у „облаку“) за креирање и обраду векторске графике. <p>Посебну пажњу посветити: алатима за селекцију, пројектовању цртежа (подели на нивое, уочавању симетрије, објеката који се добијају померањем, ротацијом, трансформацијом или модификацијом и комбиновањем других објеката...), као и припреми за цртање (избор величине и оријентације папира, постављање јединица мере, размере, помоћних линија и мреже...).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Разговарати са ученицима о појму „покретна слика“. Нагласити да покрет заиста не постоји. Објаснити да је филмска уметност настала захваљујући недостатку „спорости људског ока“. <p>У одабраном алату за израду 2Д анимација, на већ припремљеној групи слика сачуваној у <i>gif</i> формату, омогућити ученицима да направе анимирану слику.</p>

- Поред уџбеника, охрабрити их да испричају лична искуства везана за интернет као извор информација, видео-туторијале, разговоре са одраслим особама...

Дигитална писменост

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)
- Подсетити ученике на значење појмова који су у претходним разредима представљени скраћеницама *URL* и *IP* адреса, затим појмова клијент и сервер у мрежном окружењу, као и на значење појмова: *домен*, *назив интернет домена*, *веб-адреса* и њихову узајамну везу.
- Објаснити значење појма адреса електронске поште, описати и по потреби демонстрирати поступак креирања налога за електронску пошту.
- Представити поступак креирања и форматирања електронске поште, поступак уметања прилога и хипервеза
- Подсетити ученике на примере дељења садржаја који су описани и примењивани у претходним разредима и представити могућности које нуди рачунарство у облаку (*Cloud Computing*) путем дељеног диска за чување података, употребу апликација и алата доступних уз изабрани е-маил налог
- Представити поступак дељења и подешавање опција дељења садржаја (на пример, путем линка на конкретне мејл адресе). Описати и демонстрирати рад на дељеном тексту, презентацији или упитнику кроз активности на конкретном садржају.
- Ученицима задати да испробају креирање, дељење и сараднички рад на смисленим документима – текстовима, графици, презентацијама, упитницима

Рачунарство

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)
- Укратко упознати ученике са библиотеком за 2Д графику која ће бити коришћена у настави и, ако је то потребно, са начином њене инсталације.
- Описати основну структуру графичког програма и потрудити се да се током наставе та структура што мање варира.
Увести начине задавања боја (именоване боје, боје задате помоћу три броја у RGB систему).
- Описати и демонстрирати поступак цртања сложенијих облика састављених од ових примитива (нпр. кућица, глава робота, чича Глиша, сладолед, ...).
- Објаснити појмове апсолутне и релативне вредности координата.
Описати и демонстрирати поступак примене ових облика у цртању мало сложенијих цртежа, као и технику исписа текста на екрану, на датомј позицији и са одабраним словним ликом (фонтом).
- Могуће је ученицима приказати и увоз и пуштање звука коришћењем одабране библиотеке.
- Приказати генерисање насумичних бројева и употребу насумично генерисаних бројева на цртање насумично распоређених облика и насумични избор боја.

Пројектна настава

- Групни (у пару).
- Ученици заједно са наставником пролазе кроз све фазе рада на пројектном задатку, при чему наставник наглашава сваки корак, објашњава, иницира дискусију и предлаже решења.
- Фаза 1: Представљање тема, формирање група и одабир теме;
- Фаза 2: Одабир материјала и средстава, разматрање додатне подршке предметног наставника у зависности од теме;
- Фаза 3: Планирање времена и избор стратегије за решавање задатка у складу са роком за предају рада;
- Фаза 4: Прикупљање и проучавање материјала, израда задатка и припрема за излагање;
- Фаза 5: Представљање резултата пројектног задатка, дискусија и процена/самопроцена урађеног.
- Акцент је на подстицању иницијатива и креативности, успостављању сарадничких и вредносних ставова код ученика.
- Циљ је развијање и неговање: поступности, повезивања и изградње сопствених стратегија учења, вршњачког учења, вредновања и самовредновања постигнућа.
- Пројектни задаци (ИКТ и РАЧУНАРСТВО) подразумевају корелацију и сарадњу са наставницима осталих предмета, која се може остварити на оваквим и сличним примерима:
 - израда упутства или туторијала са табеларним представљањем података
 - израда упитника на тему дигиталног насиља
- Пројектна настава у области Рачунарства је комплексан приступ настави и учењу који најчешће користи методе као што су проблемска настава и учење засновано на истрази (питањима).

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Информационо-комуникационе технологије	<ul style="list-style-type: none">- Компетенција за целоживотно учење,- Рад са подацима и информацијама,- Дигитална компетенција,- Сарадња,- Предузимљивост и- Предузетничка компетенција
Дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none">- Компетенција за целоживотно учење,- Рад са подацима и информацијама,- Дигитална компетенција,- Сарадња,- Естетичка компетенција,

	- Предузимљивост
Рачунарство	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Решавање проблема, - Сарадња, - Естетичка компетенција, - Предузимљивост и - Предузетничка компетенција
Пројектна настава	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Решавање проблема, - Сарадња, - Естетичка компетенција, - Предузимљивост и - Предузетничка компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Информационо-комуникационе технологије	<p>Информатика и рачунарство 5.6.,7.разред, Техника и технологија 5. 6.7. разред (техничка и дигитална писменост), Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Географија (одговоран однос човека према планети), Српски језик (правопис)</p>
Дигитална писменост	<p>Информатика и рачунарство 5.разред, Техника и технологија 5 и 6. разред (техничка и дигитална писменост), Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Српски језик (правопис)</p>
Рачунарство	<p>Информатика и рачунарство 5.разред, Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Математика (аритметички и логички оператори), Српски језик (правопис)</p>
Пројектна настава	<p>У зависности од избора теме за пројекат могућа је повезаност са свим предметима.</p>

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА
<p>НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:</p> <ul style="list-style-type: none"> - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...) - што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи... - коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја - и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)
<p>У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика.</p> <p>Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).</p> <p>Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично користити за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, као и за формирање коначних оцена.</p>

Препоручено је комбиновање различитих начина оцењивања да би се сагледале слабе и јакe стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи своје наставне праксе. Теме као што су израда и одржавање школског сајта, блога или неке друге школске веб странице, креирање и израда школског електронског часописа или летописа школе могу бити добре почетне идеје које ће повезати знања и вештине стечене у овом предмету са другим знањима, уз активно учешће у животу школе.

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

Верска настава

Предмет: Верска настава (православни катихизис)

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

Ред. број	НАСТАВНА ТЕМА	обрада	утврђивање	вежба	систематизација	укупно
I	УВОД	1	/	/	/	1
II	БОГОПОЗНАЊЕ	4	/	/	1	5
III	ЈЕДИНСТВО ЦРКВЕ ХРИСТОВЕ	4	3	/	/	7
IV	СВЕТОТАЈИНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ	8	2	/	2	12
V	СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ	7	2	/	2	11

Кључни појмови: Бог, човек, Литургија, Свете Тајне, саборност, заједница, вера, првославље, светитељи, слава...

Ре- дни број	Исходи	Теме/ облас ти	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма
I	<p>По завршетку теме ученик ће бити у стању да:</p> <p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 7. разреда основне школе; •моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •жели да активно учествује на часовима верске наставе. 	УВОД	<p>Реализацијом наставног програма за 7. разред треба да се постигну следећи циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се код ученика изгради свест о томе да је носилац постојања природе личност; - да је личност израз заједнице слободе с другом личношћу; - да је Црква у својој литургијској пројави икона начина постојања Св.Тројице, односно постојања човека као личности- као иконе Божије. <p>Да би се ово постигло, потребно је најпре детаљно изложити православно учење о Богу као Св. Тројици, а затим и саму структуру Литургије. Тема Бог у кога хришћани верују јесте Св.Тројица... треба да има следећу садржину: Бог у кога хришћани верују јесте Св.Тројица: Отац, Син и Свети Дух, односно Бог је конкретна личност, Отац, Син и Св.Дух, а не безлична виша сила, или пак, безлична природа. Божанска природа не постоји безлично, већ као конкретне личности: Отац, Син и Св.Дух. Да бисмо</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Има позитиван и одговоран однос према учењу. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе. 	<p>Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика.</p> <p>Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.</p> <p>На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p>

			<p>ово показали, треба се позвати на реалност нашег постојања, односно људске природе, која једино постоји као конкретна личност: Милан, Марко, Милица итд.</p> <p>(Бог у кога хришћани верују јесте Св.Тројица: Отац, Син и Свети Дух (богослужбена сведочанства - крштење и евхаристија; библијска и светоотачка Сведочанства.)</p>		<p><i>Врсте наставе</i></p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● теоријска настава (34 часова) ● практична настава (2 часа) <p><i>Место реализације наставе</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Теоријска настава се реализује у учионици; ● Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању.
II	<p><i>Когнитивни аспект</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •моћи да уочи да су знање и учење важни у његовом животу; •моћи да кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнавања •моћи да кроз примере из личног искуства уочи да једино онај кога заволимо за нас постаје личност - непоновљиво и бескрајно важно биће; 	БОГОПОЗНАЊЕ	<p>Међутим, кад говоримо о Божанским личностима, Оцу, Сину и Св.Духу, не говоримо о три Бога, о три Божанске индивидуе, које су међусобно раздвојене по природи, као што је то случај с нама људима, где кад говоримо о човеку, говоримо о многим људима. Божанске личности су нераздвојиве међу собом по природи. Зато што нису створене, односно зато што Божанска природа није створена, не постоји ни временско-просторна дистанца између постојања Оца и постојања Сина и Духа. (Примера</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност 	<p>Током реализације програма наставе и учења примењиваће се следећи поступци, начини и облици рада:</p> <p>-Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али</p>

<ul style="list-style-type: none"> •моћи да повезује личносно познање са нашим познањем Бога; •моћи да препозна да нам Христос открива Бога као љубавну заједницу три личности; •моћи да вреднује своје понашање на основу љубави коју исказује према својим ближњима; • бити подстакнут на одговорније обликовање заједничког живота са другима. <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •бити подстакнут да развија љубав према ближњима, природи и Богу. 	<p>ради, не постоји прво Отац као јединка, као индивидуа, који је касније родио Сина као јединку да би њихове природе биле раздвојене, као што је случај с нама људима, већ су обојица исте природе и савечни су). Једна Божанска природа постоји цела, нераздвојива, у свакој од три личности: у личности Оца, у личности Сина и у личности Св. Духа, односно то су три личности, три савечна конкретна бића. Узрок Божијег постојања, односно постојања Св.Тројице, јесте Отац. То значи да у Богу не претходи природа у односу на личност, односно не постоји прво једна безлична заједничка природа из које се рађају Отац, Син и Св.Дух као конкретна бића, већ личност Оца чини божанску природу постојећом и Он рађа Сина и исходи Св.Духа. (Слично људима који се не рађају из једне безличне људске природе, већ од конкретних личности које су носиоци постојања те природе.)</p> <p>(Узрок Божијег постојања је Отац (библијска,евхаристијска, светоотачка и друга сведочанства).</p>	<p>у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.</p> <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Решавање проблема</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством. 	<p>и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.</p> <p>-Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.</p> <p>-Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким</p>
---	--	--	--

					захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.
III	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •моћи да уочи да је Црква на Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју; •бити подстакнут да своје проблеме и несугласице са другима решава кроз разговор и заједништво; •знати да је Символ вере установљен на Васељенским саборима; •умети да интерпретира Символ вере; •знати да се Символ вере изговара на Крштењу и Литургији; •моћи да уочи да појам Богочовека описује Христа као истинитог Бога и истинитог Човека; <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •бити подстакнут да развија свест о томе да је важан зато 	<p>ЈЕДИНСТВО ЦРКВЕ ХРИСТОВЕ</p>	<p>Овим се подвлачи да је постојање божанске природе слободно постојање, због тога што је њено постојање израз слободе личности Оца. Јер, мимо личности Оца не постоји божанска природа. Отац слободно постоји, жели и постоји, и зато је Један Бог Отац, једна конкретна личност, а не безлична божанска природа.</p> <p>Што се, пак, тиче личности, она не може да постоји сама, без заједнице с другом личношћу. Отац је Отац у заједници са Сином. Ако нема Сина, нема ни Оца. Божија слобода постојања као Оца изражава се као љубав према другој личности, односно изражава се на тај начин што Отац вечно рађа Сина и исходи Св.Духа. Један Бог је Отац који је истовремено и Св.Тројица као заједница љубави Оца са Сином и Св.Духом. Постојање личности Оца, која је носилац постојања природе у Богу, претпоставља постојање Св. Тројице. То има за последицу да се у Богу личност</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. <p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне 	<p>-Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.</p> <p>- У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.</p>

	<p>што га воли Бог и његови ближњи ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да се труди да воли све људе (чак и оне од којих је веома различит). 		<p>поистовећује са слободом, односно с љубављу према другој личности, и стога је Бог љубав зато што је Св.Тројица, као и то да постојање једне конкретне личности не искључује многе, већ напротив, постојање многих је претпоставка постојања једне конкретне личности.</p> <p>(Сабори као израз јединства Цркве Васељенски сабори Символ вере Христос је истинити Бог и истинити Човек).</p>	<p>средине и природе.</p> <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • активно и конструктивно учествује у раду групе или пара. 	<p>-Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћ а његовог живота.</p>
IV	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да увиди да Црква Светим Тајнама повезује човека са Богом у најважнијим моментима његовог живота (рођење и духовно рођење – Крштење, венчање и Брак, Црквена брига за болесне у јелеосвећењу...) • моћи да увиди да је Литургија извор и циљ свих Тајни Цркве; • знати да је Причешће врхунац светотајинског живота; • моћи да препозна Крштење и Миропозавање као Тајне уласка 	<p>СВЕТОТАЈИНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ</p>	<p>Теме Антрополошке последице вере у Бога као Св.Тројицу и Кроз Литургију се пројављује Св.Тројица треба реализовати тумачењем одељка Св.Писма Старог завета који говори о стварању човека као иконе Божије и опис Литургије.</p> <p>За Оце Цркве човек је икона (слика) Божија. По природи човек је створен и зато његова природа подлеже ограничењима и на крају смрти. Но, и поред тога, човек је створен слободан. То значи да је призван да постоји не на начин на који постоји његова природа, већ слободно у односу на своју природу,</p>	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p>	<p>-Вредновање самосталног рада ученика;</p> <p>-Праћење рада на часу;</p> <p>-Комбиновање више врста дидактичког материјала;</p> <p>-Илустрација, шеме, мапа ума;</p> <p>-ППТ презентације;</p> <p>-Коришћење веб алата;</p>

<p>у Цркву;</p> <ul style="list-style-type: none"> •бити подстакнут да на покајање гледа као на промену начина живота; •моћи да увиди да су брак и монаштво два пута која воде ка Богу; •моћи да разликује и именује службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон и народ); •моћи да препозна своју службу у Цркви; •моћи да у молитвословљима уочи важност природних елемената (воде, грозђа, жита, светлости...) •бити подстакнут на учествовање у светотајинском животу Цркве; <p><i>Афективни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •бити подстакнут да љубав препознаје као служење; •знати да кроз чињење дела љубави према ближњима, постаје сличан Христу и светитељима Божјим. 	<p>односно, човек је позван да своју слободу изрази као љубав према другој личности, односно према Богу, и да тако постоји слично Богу. На овај начин човек би ослободио своју природу последица њене створености, односно детерминисаности постојања, и обожио би се. Слично Христовом начину постојања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Решавање проблема</i></p>	
---	---	--	--

<p>V</p>	<p><i>Когнитивни аспект:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •моћи да препозна да култура и писменост Словена имају корен у мисионарској делатности просветитеља равноапостолних Кирила и Методија; •моћи да објасни просветитељску улогу и значај Светога Саве за српски народ; •бити подстакнут да доживи српске светитеље као учитеље хришћанских врлина; •моћи да препозна неговање српских православних обичаја као начин преношења искуства вере и прослављања Бога и светитеља •моћи да препозна евхаристијску симболику у елементима Крсне Славе; •бити подстакнут да прослављање Крсне славе везује за Литургију •бити подстакнут да доживи, вреднује и негује богатство и лепоту српске културне баштине. <p><i>Афективни аспект:</i></p>	<p>СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ</p>	<p>Литургија указује на то да се у литургијском искуству Бог открива као Отац, Син и Св.Дух, као три конкретне личности, које се познају и пројављују односом који имају једна према другој. Христос, Син Божији, јесте онај који приноси дарове. Он их приноси Богу Оцу, док је Дух Свети онај који сабира многе људе око Христа, односно, Дух се пројављује као онај који конституише Литургију кроз Крштење, Миропомазање и Рукоположење. Истовремено треба указати ученицима на то да се Св.Тројица овде пројављује преко људи и њихових служби које они пројављују у односу један према другом. Овим се показује да је човек икона Божија и да се Бог не среће другачије осим преко човека у литургијском догађају. За остваривање овог програма треба користити: Св. Писмо Старог и Новог завета, литургијско искуство откривења Бога, литургијски начин постојања човека, као и помоћну литературу: Св.Григорије Ниски, О стварању човека; Св.Максим Исповедник, Тумачење 14.беседе Св.Григорија Богослова у И. Мидић,</p>	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. <p><i>Одговоран однос према здрављу</i></p> <p><i>Рад с подацима и информацијама</i></p>	<p>У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалогски; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични. <p>Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; ● провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова.
----------	---	---------------------------------	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> •бити подстакнут да учествује на Литургији како би показао Богу да жели да буде у заједници са Њим; •бити подстакнут да у себи развија осећај захвалности према Богу и својим ближњима. 	<p>Сећање на будућност, Београд 1994; Ј.Зизијулас, Допринос Кападокије хришћанској мисли; А.Шмеман, За живот света, Београд 1981.</p>		
--	---	--	--

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета: Српски језик, Историја, Географија, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура.

Активности у наставном процесу	
Активности наставника	Активности ученика
<ul style="list-style-type: none"> •испитује предзнања ученика; •упознаје се са интелектуалним могућностима ученика; •развија и одржава комуникацију; •подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; •уважава и реагује на потребе групе и појединаца; •дели одговорност •одабира поступке за наставни рад; •прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; •организује наставне активности; •организује посете православним храмовима 	<ul style="list-style-type: none"> •слободно изражавање мишљења и ставова; •усваја-сазнаје; •развијање вештина комуникација; •повезивање сопственог искуства са тематиком; •дискусија; •слуша •посматра; •црта; •рецитиује; •упоређује; •смишља; •доцртава; •слаже;

	<ul style="list-style-type: none"> •разговара; •решава; •испуњава; •пише; •посећивање верских институција; •организовање квизова; •израда радова и панона.
--	---

План провере оставрености исхода				
Шта пратимо		Поступак оцењивања	Иструенти оцењивања	Време
Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.	Непосредно опиисно оцењивање ученика може се вршити кроз: <ul style="list-style-type: none"> ● Усмено испитивање; ● Писмено испитивање; ● Посматрање понашања ученика; ● Редовно доношење домаћег задатка; ● Прегледање свеске; ● Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима <u>Оцену истиче се добија ученик који:</u>	- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника. - Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За више јављања, одговоре, активност/ истиче се Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
	-лако логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се	-Комисија ученика и Наставника.	Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по	Пресек стања по тромесечју

<p>заснивају на подацима; -решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час.</p> <p><u>Оцену добар добија ученик који:</u> -у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; -показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.</p> <p><u>Оцену задовољава добија ученик који:</u> -у довољној мери показује способност употребе информација; -у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;</p>			месецима); Учесталост по месецима.	
	-Усмено одговарање.	Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању.	По потреби, бар једном у полугодишту	
	-Описно оцењивање.	На основу целокупног рада ученика током полугођа.	На крају полугодишта и школске године	
	-Редовност доношења домаћег.	За три недоношења домаћег минус у свеску, а након опомене и у дневник као активност.	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања на тромесечју	
	-Прегледање свески.	Уредност; Све забележено са часова.	Три пута у једном полугођу	

	<p>-већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;</p> <p>-у довољној мери критички расуђује;</p> <p>-показује делимични степен активности и ангажовања.</p>	<p>- Писане провере (једном у полуугођу), свеска евиденције.</p>	<p>На основу целокупног рада ученика током полугодишта.</p>	<p>По потреби</p>
		<p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције.</p> <p>- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика).</p> <p>- Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају.</p> <p>- Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова.</p> <p>-Формативно оцењивање.</p>	<p>Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)</p> <p>Степен знања свих чланова групе</p> <p>Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада,</p> <p>продуката група (пано, табела...)</p> <p>Хоризонтално и вертикално повезивање градива</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)</p>	<p>По потреби</p>

<p>Ангажовање ученика у настави: Процењује се: одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.</p>	<p>– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се) – показује делимични степен активности и ангажовања (добар) – показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)</p>	<p>Вођење евиденције од стране наставника: -Јављању на часовима (учесталост и активност); -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти); -Посета културно-историјским институцијама и догађајима; -Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.</p>	<p>-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано; -Учесталост јављања и активност по месецима; -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада; -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...); -Иницијатива и квалитет продукта</p>	<p>На сваком часу током школске године. Пресек стања по тромесечјима.</p>
---	--	---	---	--

Пројектна настава

У плану је наставак пројектне наставе на тему „Сачувајмо наше писмо-ћирилицу.“ Подстакнути темама конкурса „Колевка“ и „Моја отаџбина Србија“ имамо за циљ да ђацима приближимо сам настанак нашег писма као и потребу да се оно сачува јер само писмо једног народа чини његов идентитет. Реализацији теме учествују чланови стручног већа друштвених наука. У разматрање теме узимају се истријски подаци о настанку писма, реформа правописа, саме историјске ситуације, значај писма данас, читање текстова филолога на дату тему, ћирилични натписи...

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

Секције

Укупан фонд часова: 36

Циљ секције је додатна подршка у раду ученицима, продубљивање знања и практична примена стеченог знања. Саме активности секције прате годишњу прославу празника, тиме се и организују активности да би се кроз опипљиви начин приближио један историјски догађај-празник. Из тога следе приредбе, рецитали, прављење макета, разгледница, одлазак на богослужење... Фонд часова 36/ 1 час седмично.

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступци остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Договор о реализацији секције	1	Слушају, питају	Мотивише ученике за рад и активност	-дијалогска	-уознавање ученика са садржајима и начином рада; -мотивисање ученика за похађање часова верске секције.
Израда креативних радова/ обележа- вање	8	- слушају -повезују -схватају -упознају	- презентују наставни садржај -подстичу на	-дијалогска -демонстративна - илустративна - коришћењем	-Указати ученицима кроз примере српских светитеља на значај стицања хришћанских врлина; -Подстаћи ученике да развију доживљај

<p>важних датума српске црквене баштине</p>		<p>-усвајају -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.</p>	<p>размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика.</p>	<p>савремених наставних средстава путем презентација ; - израда тематских паноа ; - приказивање дечјих радова кроз изложбе.</p>	<p>Крсне славе као молитвеног прослављања Бога и светитеља; -Пружити ученицима могућност да сагледају улогу СПЦ у развоју српске културе и идентитета; -ученицима пружити основно знање о великим празницима Цркве; -упознати ученике са основним елементима славе и њеном везом са Литургијом.</p>
<p>Учешће у богослужбеном животу Цркве</p>	<p>4</p>	<p>-слушају -повезују -схватају -истражују -учествују у радионицама -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе -сарађују са другим секцијама у школи -сарађују са другим школама у граду.</p>	<p>- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прати и усмерава рад ученика -организује радионице и практичан рад ученика - организују сарадњу са осталим школама и сарадњу са институцијама локалне самоуправе</p>	<p>дијалогска демонстративна илустративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе</p>	<p>-Развити код ученика свест о важности неговања традиције и обичаја (Крсна слава, литије, храмовне и градске славе); -Развијање свести ученика о неопходности личног учествовања у светотајинском животу Цркве; -Пружити ученицима основ за разумевање да се кроз учешће у Светим Тајнама Цркве наш живот и сви његови елементи узводе у личносни однос са Богом; -указати ученицима да је учешће у Литургији засновано на слободи.</p>

Тематско обележа-вање и прослава Божића	4	<ul style="list-style-type: none"> - Уређење учионица и кабинета - Уређење паноа -прављење макета -певање -садња пшенице -прављење стрипа -организовање приредбе 	<ul style="list-style-type: none"> -мотивише за рад -прати и усмерава рад ученика 	<ul style="list-style-type: none"> дијалoшка демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе 	<ul style="list-style-type: none"> -Пружити ученицима неопходно знање о доласку Спаситеља у свет; -указати ученицима да је послање Сина Божјег дар љубави Бога Оца; -подстицати ученике на лично учешће у животу Цркве; -указати ученицима да се празници прослављају литургијски – на заједничкој молитви; -омогућити ученицима основ за разумевање да се кроз Причешће остварује наша заједница са Богом; - Омогућити ученику да разуме да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет.
Тематско обележа-вање и прослава Савиндана	5	<ul style="list-style-type: none"> - слушају -повезују -схватају -упознају -усвајају -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе. -приредбе 	<ul style="list-style-type: none"> - презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика 	<ul style="list-style-type: none"> дијалoшка демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе 	<ul style="list-style-type: none"> -Омогућити ученику да увиди да су светитељи најбољи пример односа човека са Богом; -Пружити ученицима основна знања о Светоме Сави као нашем примеру служења; -Омогућити ученицима да уоче значај жеље за остваривање заједнице са Богом;
Тематско обележа-вање	8	<ul style="list-style-type: none"> - слушају 	<ul style="list-style-type: none"> - презентују наставни 	<ul style="list-style-type: none"> дијалoшка 	<ul style="list-style-type: none"> -Указати ученицима на повезаност

и прослава Васкрса		<ul style="list-style-type: none"> -повезују -схватају -упознају -усвајају -представљају <p>резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.</p>	<p>садржај</p> <ul style="list-style-type: none"> -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прати и усмерава рад ученика -организује радионице и практичан рад ученика - организују сарадњу са осталим школама и сарадњу са институцијама локалне самоуправе 	<p>демонстративна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе 	<p>Тајне Вечере и Свете Литургије;</p> <ul style="list-style-type: none"> -Представити ученица догађаје Страдања и Васкрсења Христовог као кључне за спасење света и човека; -омогућити ученицима да у Христу препознају узор љубави према свету и човеку; -проширити знање о догађајима везаним за Васкрсење Христово; -Ученицима пружити основ за разумевање да нас Христос толико воли да је дао свој живот за нас и да је васкрсао да победи смрт за нас.
Сакупљање радова, активности рада верске секције и формирање електронског часописа у служби креативности ученика.	6	<ul style="list-style-type: none"> - слушају -повезују -схватају -упознају -усвајају -представљају <p>резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика. 	<p>дијалошка</p> <p>демонстративна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе. 	<ul style="list-style-type: none"> -Установити обим и квалитет знања стечених у току школске године из Православног катихизиса; -подстицати ученике да љубав према Богу изражавају кроз љубав према људима и природи.

Назив предмета:	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	
Циљ:	Циљ наставе грађанског васпитања јесте да ученици стекну сазнања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности које су претпоставка за компетентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву	
Разред:	Седми	
Годишњи фонд часова:	36	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
- повезује већ научене теме	Увод	Подсећање на садржаје и искуства грађанског васпитања за 5. и 6. разред Представљање задатака, садржаја и метода
- разуме значења кључних појмова који се односе на грађанина и државу - схвати историјски развој грађанских права и слобода - препозна карактеристике одговорног и активног грађанина - разуме место и улогу детета као грађанина у друштву - разуме однос између грађанских права, појединца и општег добра - препозна начела развијене грађанске одговорности - схвати неопходност постојања и вредности волонтерских покрета -- да самостално преузме ангажовање у различитим иницијативама и акцијама -у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин - проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора	Грађанин	. Грађанин и политика у прошлости (1 час) Порекло речи <i>политика</i> и <i>грађанин</i> , историјски контекст развоја грађанских права и слобода, Декларација о праву човека и грађанина (1789.г.) Грађанин и политика у садашњости (1 час) Појмови политика и грађанин у савременом друштву. Универзална декларација о људским правима (1948.г.) Одговоран и активан грађанин (2 часа) Знања, вештине, особине, вредности и понашања грађанина Дете као грађанин (2 часа) Конвенција о правима детета као полазиште за одређивање места и улоге детета као грађанина. Деца и одрасли као грађани – сличности и разлике. Пордица, школа, локална заједница, држава - заједнице у којима живимо (1 час) Права (1 час) Права појединца и опште добро Одговорност (3 часа)

		<p>Индивидуалне (моралне вредности) и грађанске (информисаност, поштовање закона, бирачко право, право да бира и да буде биран, учешће у организацијама које се залажу за општу добробит, покретање иницијатива...). Начини развијања грађанске одговорности: институционални и ванинституционални.</p> <p>Волонтерски покрет (3 часа)</p> <p>Појам и значај волонтерског покрета.</p> <p>Вредности на којима почива волонтаризам (солидарност, емпатија, алтруизам...).</p> <p>Избор волонтерских акција и израда плана за њихово извођење.</p> <p>Извођење волонтерске акције (3 часа)</p> <p>Анализа успешности волонтерске акције (2 часа)</p>
<p>- разуме појам државе и историјски контекст у ком су се државе развијале</p> <p>- разуме појам демократије</p> <p>- разуме неопходност постојања власти</p> <p>- препозна концепт ограничене власти</p>	Држава и власт	<p>Држава (2 часа)</p> <p>Појам и историјски контекст развоја државе</p> <p>Власт (5 часова)</p>
<p>-препозна улогу ђачког парламента</p> <p>-схвати значај ђачког парламента</p> <p>-да изабере тему демократским путем и покрене иницијативу да се о истој расправља у ђачком парламенту</p>	Ђачки парламент и иницијатива	<p>Ђачки парламент (2 часа)</p> <p>Место и улога ђачког парламента по одредбама Закона о основама система образовања и васпитања. Начин функционисања ђачког парламента</p> <p>Иницијатива (3 часа)</p>
<p>- наброји основне појмове са којима се сусретао у току школске године</p> <p>- дефинише већи део појмова са којима се сусретао у току овог разреда</p> <p>- покаже спремност ка узимању учешћа у волонтерским акцијама</p>	Завршни део	<p>Речник (2 часа)</p> <p>Израда речника кључних појмова са којима смо се сусретали у току школске године</p> <p>Шта носим са собом (1 час)</p>

Кључни појмови:

Политика, грађанин, одговоран грађанин, демократско друштво, волонтерски покрет, држава, власт, права, ђачки парламент

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област:		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Област:		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Увод	2
Грађанин	19
Држава и власт	7
Ђачки парламент и иницијатива	5
Завршни део	3

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>Сагласно природи предмета, његовом циљу и задацима, програми изборног предмета грађанско васпитање по разредима (од првог до шестог) су конципирани на тај начин да код ученика развијају свест о себи и другима, оспособљавају их за конструктивну комуникацију и ненасилно решавање конфликта и подстичу активизам и партиципацију на нивоу школе и локалне заједнице.</p> <p>Програм седмог разреда наставља развојни правац предмета са фокусом на појмове који се односе на друштво, као што су политика, држава, власт и грађанин. Ти појмови су дати кроз</p>

историјски контекст са намером да ученици схвате како је текао развој грађанских права и слобода. То је потребно да би се разумело пуно значење демократије и карактеристика одговорног и активног грађанина савременог друштва. За ученике је посебно важно да разумеју своје место и улогу у демократском друштву и да се оснаже да активно учествују у друштвеном животу заједница којима припадају. Ученик као грађанин, са својим правима, обавезама и одговорностима, треба да постане свестан да се његово понашање и одлуке не тичу само њега, већ и других људи.

Начини и методе реализације су исти који су већ коришћени у оквиру овог предмета, али се уводе и сложенији начини рада који прате развојне карактеристике ученика седмог разреда. Дискусија, аргументовање, дебата, анализа случаја, поређење и покретање иницијативе су начини на који се најбоље могу реализовати предвиђени садржаји. И даље се негује и развија процес сазнавања кроз активно учење, односно кроз пуну партиципацију ученика, очење од других и заједно са другима, као и учење за живот уз коришћење искуства ученика.

Програм грађанског васпитања за седми разред највише је у корелацији са програмом наставног предмета историја и зато је од суштинске важности сарадња са наставником историје (предавања, радионице)

Теме се ефикасно реализују коришћењем разноврсног материјала, на чијој припреми радимо заједно са ученицима. Ти материјали потичу из разних извора (књиге, штампа, телевизија, интернет...) који су актуелни и подстицајни за дискусију и критичко читање.

Програмом је предвиђено да ученици организују и реализују волонтерску активност. Та активност по обиму треба да буде мала, реална и остварљива. Циљ је да ученици прођу кроз процес организовања активности, да осете задовољство помагања другима и да препознају вредности на којима почива волонтаризам. Посебна пажња се посвећује анализи изведене акције и процењивању шта је било успешно, које су биле тешкоће и како их је могуће превазићи.

Програмом је предвиђено успостављање везе између наставе грађанског васпитања и ђачког парламента, као формалног тела у школи, кроз који ученици могу остварити своја права и доћи у контакт са демократским механизмима и процедурама. Покретање иницијативе за ђачки парламент прилика је да ученици разумеју место и улогу грађанског активизма у постизању промена у друштвеној заједници.

У завршном делу програма предвиђена је израда речника кључних појмова. За његов настанак је неопходно да се током свих претходних часова води рачуна о значењу појмова који су разматрани и да постоји писани траг о томе – на пример на постерима или неким другим продукцима ученичких активности. Суштина речника није у његовом обиму, већ у прецизности објашњења и разумевању од стране ученика.

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка: просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор матерјала за рад, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи. коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Компетенција за учење
- Рад са подацима и информацијама
- Одговорано учење у демократском друштву
- Одговоран однос према здрављу
- Дигитална
- Комуникација и сарадња
- Естетичка

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
Историја
Географија
Ликовна култура
Музичка култура
Информатика

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Разговор са ученицима
Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика, сарадње и комуникације у групном раду
Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова
Домаћи задатак
Оцена продуката рада и презентације урађеног
Квиз
Оцену истиче се добија ученик који:

- у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;
- лако логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;
- показује изузетну и велику самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Оцену добар добија ученик који:

- у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;
- у довољној мери логички повезује чињенице и појмове;
- већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;
- у довољној мери критички расуђује;
- показује делимични и мањи степен активности и ангажовања.

Оцену задовољава добија ученик који:

- знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;
- у минималној мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
- ретко је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;
- не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Француски језик

Назив предмета:	ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ учења Страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред:	Седми
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање	1. Лични идентитет 2. Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА <i>Quel est ton nom/ prénom/ surnom ?</i>

<p>информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; – разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p>	<p>3. Географске особености 4. Србија – моја домовина 5. Становање – форме, навике 6. Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест 7. Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност) 8. Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање 9. Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање 10. Млади – деца и омладина 11. Животни циклуси 12. Здравље, хигијена, превентива болести, лечење 13. Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи 14. Транспорт и превозна средства 15. Клима и временске прилике 16. Наука и истраживања</p>	<p><i>Quel est votre nom, Madame/ Monsieur ? Je te/ vous présente Julie. C'est Robert, il est nouveau dans notre classe. Bienvenu ! Où habites-tu/habitez-vous ? J'habite 72, rue François Mauriac. Tu habites à quel étage ? Au troisième étage. Je fais du football/ de la natation. Comment vas-tu à l'école. J'y vais à pieds. Je prends le bus. Quelle est la profession de ton père. Il est ingénieur. Tu as des frères et des sœurs ? Oui, j'ai une petite sœur. C'est mon oncle, il habite à Poitiers, mais il est né à Marseille. Mes cousines s'appellent Pauline et Brigitte. Садашње време фреквентних глагола Питања с упитним речима (<i>comment, quel, où...</i>) Личне заменице Присвојни придеви Бројеви (основни и редни) (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена, презимена и надимци; родбина и родбинске везе; адреса; формално и неформално представљање; степени сродства и родбински односи; већи градови у земљама циљне културе.</i></p> <p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p> <p><i>Comment est Pierre ? Il est plus petit que Paul, il a les yeux marron et les cheveux noirs. Et il est très sympathique, généreux et un peu timide. Il porte un jean bleu et un t-shirt jaune. L'éléphant est un des plus grands animaux sur terre. La tortue est plus lente que le lapin. La moto est moins économique que le vélo. La voiture de mon père est plus rapide que celle de</i></p>
--	--	--

<p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;</p> <p>– упуту уобичајене молбе и захтеве;</p> <p>– честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства;</p> <p>– разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа;</p> <p>– размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости;</p> <p>– опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;</p> <p>– размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима,</p>	<p>17. Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика, визуелне и драмске уметности)</p> <p>18. Етички принципи; ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме</p> <p>19. Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)</p> <p>20. Слободно време – забава, разонода, хобији</p> <p>21. Исхрана и гастрономске навике</p> <p>22. Путовања</p> <p>23. Мода и облачење</p> <p>24. Спорт</p> <p>25. Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења</p> <p>26. Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже</p> <p>27. Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија</p>	<p><i>notre voisin.</i></p> <p><i>Besançon est une ville plus tranquille que Marseille.</i></p> <p>Описни придеви: род, број и место.</p> <p>Поређење придева (<i>plus grand, meilleur</i>).</p> <p>Садашње време фреквентних глагола, рачунајући и повратне.</p> <p>(Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)</p> <p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p> <p><i>t si on allait ensemble au concert ? Il commence à 20 heures. Je sais que tu aimes ce chanteur. Viens chez moi après l'école et apporte tes CD. On pourrait se promener un peu. Oui, pourquoi pas ! Volontiers. Désolée, je ne peux pas. Je ne me sens pas bien.</i></p> <p><i>Tu devrais manger plus de fruits et de légumes. Si tu ne te sens pas bien, tu dois aller chez le médecin.</i></p> <p>Питање интонацијом.</p> <p>Заповедни начин.</p> <p>Негација (<i>ne/ n'... pas</i>).</p> <p>Заменица <i>on</i>.</p> <p>Садашње време фреквентних неправилних глагола.</p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p> <p><i>e peux t'aider si tu veux. Oui, merci, c'est très gentil.</i></p> <p><i>Bonjour Madame, je cherche une jupe en coton.</i></p>
---	--	---

<p>догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>– опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;</p> <p>– опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;</p> <p>– саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;</p> <p>– разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих;</p> <p>– затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају</p>		<p><i>Quelle est votre taille, mademoiselle ?</i></p> <p><i>A quelle heure part le TGV pour Lyon ? A 9h05.</i></p> <p><i>Excusez-moi Monsieur, vous pourriez me dire comment venir à la gare ? Oui, vous continuez tout droit, elle est au fond de cette rue. Merci Monsieur. Je vous en prie.</i></p> <p><i>Où se trouve l'arrêt du bus 23 ? Il n'est pas loin d'ici.</i></p> <p>Питање интонацијом.</p> <p>Питања са упитним речима.</p> <p>Негација (<i>ne/ n'... pas</i>).</p> <p>Основни бројеви</p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтивости комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p> <p><i>Lis le texte et fais l'activité numéro 2 !</i></p> <p><i>Il faut lire la consigne avant de faire l'exercice.</i></p> <p><i>Vous allez faire un projet sur votre ville/ quartier/ animal préféré. Réfléchis bien et réponds !</i></p> <p><i>Vérifiez vos réponses !</i></p> <p><i>Vous allez réécouter le dialogue, mais n'ouvrez pas encore vos livres !</i></p> <p>Заповедни начин.</p> <p>Конструкција <i>il faut</i> са инфинитивом.</p> <p>Блиско будуће време (<i>futur proche</i>)</p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом</p> <p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p> <p><i>'habite dans une maison au centre de la ville.</i></p> <p><i>A quelle heure tu te lèves ? Tous les matins je me lève à 8 heures.</i></p> <p><i>D'habitude, nous mangeons à 14 heures.</i></p> <p><i>Qu'est-ce que tu fais ? Je regarde la télé.</i></p> <p><i>Mon frère va à la piscine tous les jours, il adore nager.</i></p>
---	--	--

<p>предмета, бића и места у простору и правцу кретања;</p> <p>– опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;</p> <p>– формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих;</p> <p>– изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење;</p> <p>– разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих;</p> <p>– изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;</p>		<p><i>Elle est forte en biologie, mais très faible en allemand.</i></p> <p>Предлози.</p> <p>Питања са упитним речима (<i>que, quel, quand</i>).</p> <p>Редни бројеви до 20.</p> <p>Прилози за време (<i>maintenant, toujours</i>).</p> <p>Садашње време фреквентних глагола, рачунајући и повратне.</p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p> <p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p> <p><i>u Moyen Âge les chevaliers vivaient au château.</i></p> <p><i>Les frères Lumière ont inventé le cinéma.</i></p> <p><i>Comment as-tu passé le week-end ?</i></p> <p><i>Avez-vous déjà visité la France ?</i></p> <p><i>Quand ma mère était jeune, elle faisait du basket.</i></p> <p><i>Tu as fait ton travail de géographie ?</i></p> <p><i>J'ai appelé Sophie, mais elle n'a pas répondu.</i></p> <p>Сложени перфект.</p> <p>Заповедни начин.</p> <p>Питања интонацијом и инверзијом.</p> <p>Питања са упитним речима (<i>où, comment</i>).</p> <p>Негација (<i>ne/ n'... pas</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: историсјки догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости.</p> <p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p> <p><i>Qu'est-ce que tu aimerais faire quand tu seras grand?</i></p> <p><i>Cet après-midi je vais sortir avec mes cousins.</i></p> <p><i>La semaine prochaine j'aurai 13 ans.</i></p> <p><i>Samedi soir j'organiserai une boum, j'inviterai mes copains.</i></p> <p><i>Je t'aiderai à faire ton devoir de biologie.</i></p>
---	--	--

<p>разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене; – размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.</p>		<p><i>Cette BD, je vais la lire pendant les vacances.</i> Блиски футур (<i>futur proche</i>) Футур први (<i>futur simple</i>) Кондиционал глагола <i>aimer</i>. Питања са упитним речима (<i>que</i>). Присвојни придеви. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом</p> <p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p> <p><i>J'ai mal à la tête/ à la gorge/ au pied.</i> <i>Tu es fatigué ?</i> <i>La musique classique m'intéresse beaucoup.</i> <i>J'ai envie de sortir/ de me reposer.</i> <i>J'ai besoin de dormir/ de manger.</i> <i>Je vais me coucher maintenant.</i> <i>Faites attention !</i> <i>Ne parlez pas !</i> <i>Oh, quel dommage ! Je suis désolée !</i> Заповедни начин. Изрази са глаголима <i>avoir</i> и <i>être</i>. Садашње време фреквентних глагола, рачунајући и повратне. (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.</p> <p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p> <p><i>e suis chez Michel. Il habite près de chez moi.</i> <i>Pour venir chez nous, prenez la première rue à droite, puis la deuxième à gauche.</i> <i>Vous devez tourner à gauche au deuxième feu.</i> <i>Le cinéma se trouve à côté du supermarché.</i> <i>Où est-elle ? Je pense qu'elle est restée chez elle.</i> <i>Je vais à la bibliothèque. Elle se trouve entre le musée et le collège.</i></p>
---	--	--

		<p>Питање интонацијом. Презент фреквентних глагола. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места.</p> <p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗ</p> <p><i>Est-ce que il y a des places libres dans la salle ? Oui, vous pouvez entrer. Vous ne pouvez pas passer par ici. Ce n'est pas possible. Vous devez déposer votre sac à la réception. Il est interdit de fumer dans la salle. Je ne peux pas sortir, je dois me préparer pour le test d'anglais. Il faut promener son chien chaque jour.</i></p> <p>Питање интонацијом и упитном конструкцијом <i>est-ce que</i>. Негација (<i>ne/n'... pas</i>). Конструкција <i>il faut</i> са инфинитивом. Модални глаголи (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p> <p><i>Quels sont tes loisirs préférés ? J'adore les jeux vidéo. Tu l'aimes beaucoup? Oui, je l'adore. La Suisse, c'est un très beau pays. Je n'aime pas la poésie, mais j'aime beaucoup les romans policiers. Tu préfères regarder les films à la télé ou à l'ordinateur ? Cette BD ne me plaît pas.</i></p> <p>Питање интонацијом. Личне заменице у служби директног и</p>
--	--	---

		<p>индиректног објекта. Негација (<i>ne/ n'... pas</i>). Прилози за количину (<i>beaucoup, très</i>). Садашње време фреквентних глагола. (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм.</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p> <p><i>e pense qu'il faut l'aider. Moi aussi.</i> <i>Oui, tu as raison.</i> <i>Bien sûr, je suis d'accord avec lui.</i> <i>Non, je ne suis pas tout à fait d'accord.</i> <i>C'est bien/ ce n'est pas bien.</i> <i>Qu'est-ce que vous pensez de... ?</i> Наглашене личне заменице. Негација. Садашње време фреквентних глагола. (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА</p> <p><i>Combien d'enfants y a-t-il dans le parc ? Il y a quatre garçons et cinq filles.</i> <i>Cette guitare coûte 150 euros.</i> <i>Je voudrais encore un peu de jus de fruits, s'il vous plaît. Il n'y en a plus.</i> <i>Qui est arrivé le premier ?</i> <i>Il habite dans le dixième arrondissement.</i> Основни бројеви до 1.000. Редни бројеви до 20. Партитивно <i>de</i>. Кондиционал глагола <i>pouvoir</i> и <i>vouloir</i>. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура.</p>
--	--	---

Кључни појмови: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење. ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологски исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања. ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно. ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици. РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монологско излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима. ДСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. ДСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова модерне музике. РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне</p>

<p>говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи</p>	<p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.11. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставнијим информативним текстовима (новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) с блиском тематиком и предвидљивим порукама.</p> <p>ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао једноставнијих текстова модерне музике.</p> <p>ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин</p>	<p>информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасно примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту.</p> <p>ДСТ.3.1.9. Разуме општи садржај и главне информације различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.10. Разуме информације, главне идеје и поруке фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе.</p> <p>ДСТ.3.1.11. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима модерне музике. ДСТ.3.1.12. Разуме смисао једноставнијих рекламних порука.</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања</p>
--	---	--

<p>најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.</p> <p>ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства.</p> <p>ДСТ.1.1.15. Поставља најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговара на слична питања саговорника.</p> <p>25 ДСТ.1.1.16. Најједноставнијим језичким средствима</p>	<p>тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>27 ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање.</p> <p>ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама.</p> <p>ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења.</p> <p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.</p> <p>ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе.</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих</p>	<p>у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.17. Једноставним средствима пореди људе, ствари и појаве.</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.3.1.19. Пише обична и електронска писма у којима с пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном</p>
--	--	--

<p>саопштава шта воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику.</p> <p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину).</p> <p>ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама. МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p>	<p>и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.1.30. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста. ДСТ.2.1.31. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације које су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).</p>	<p>окружењу, аспектима приватног и школског живота. ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности. ДСТ.3.1.22. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме. ДСТ.3.1.23. На једноставан начин резимира или препричава краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.3.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p> <p>ДСТ.3.1.27. На матерњем језику преноси</p>
--	--	--

<p>ДСТ.1.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику</p>		<p>информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.</p>
<p>ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.</p> <p>ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.</p> <p>ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.</p> <p>ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.</p>	<p>ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p> <p>ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.</p>	<p>ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију.</p> <p>ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила.</p> <p>ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.</p> <p>ДСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.</p>

ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.</p> <p>ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.</p> <p>ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.</p> <p>ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.</p>	<p>ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).</p> <p>ДСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/неприкладно у контексту циљних култура.</p> <p>ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.</p> <p>ДСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински.</p> <p>ДСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик.</p> <p>ДСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура.</p>	<p>ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.</p> <p>ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).</p> <p>ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура.</p> <p>ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању.</p> <p>ДСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик.</p> <p>ДСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас.</p> <p>ДСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема.</p> <p>ДСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.</p> <p>ДСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.</p>

	ДСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.	
--	--	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА		
Област:		Број часова:
1.	Unité 1 – Le club de l’amitié	13
2.	Unité 2 – Le club de la solidarité	12
3.	Unité 3 – Le club des écolo	11
4.	Unité 4 – Le club des inventeur	11
5.	Unité 5 – Le club des poètes	11
6.	Unité 6 – Le club des aventuriers	14

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>Програм усмерен ка исходима указује на то шта је ученик у процесу комуникације у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ исхода, комуникативних функција и језичких активности, наставника постепено води од исхода, преко комуникативне функције као области, до препоручених језичких активности и садржаја у комуникативним функцијама, који оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно уважавају следећи ставови:</p> <ul style="list-style-type: none"> – циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери; – говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика; – наставник треба да буде сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе; – битно је значење језичке поруке; – знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник; – настава се заснива и на социјалној интеракцији с циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног

решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;

– наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;

– сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће:

– усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;

– поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;

– наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;

– ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;

– учбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;

– учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;

– рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;

– за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике / активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника / активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда панона, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

– уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);

– препознавање везе између група слова и гласова;

– одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;

– извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

– повезивање гласова и групе слова;

– замењивање речи цртежом или сликом;

– проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);

– повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;

– попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљак);

– писање честитки и разгледница;

– писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

СТРАТЕГИЈЕ ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ И УВЕЖБАВАЊЕ ЈЕЗИЧКИХ ВЕШТИНА

С обзиром на то да се исходи остварују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

– дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),

– референцијалну (о темама о којима је реч) и

– социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

– од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,

– од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,

– од особина онога ко говори,

– од намера с којима говори,

– од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,

– од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

– присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);

- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

– теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);

– текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);

– лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);

– степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији *монолошког излагања*, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији *интеракције*, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

– јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
– излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.).

Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

– читањем писаног текста пред публиком;
– спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.
– реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

– размену информација,
– спонтану конверзацију,
– неформалну или формалну дискусију, дебату,
– интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената,

и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља *интеркултурна компетенција*, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

ТУМАЧЕЊЕ ГРАМАТИЧКИХ САДРЖАЈА

Настава граматике, напоредо с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Улога граматике у процесу овладавања језиком је пре свега практична и састоји се у постављању основе за развијање комуникативне компетенције. Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Индивидуални образовни план за социјално ускраћене ученике и ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом

Индивидуални образовни план се припрема за ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, каснијег укључивања у школовање, недовољног познавања језика и других разлога потребна додатна образовна подршка. Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања таквих ученика у редован образовно-васпитни рад и њихово осамостаљивање у вршњачком колективу. За сваког ученика појединачно, према његовим специфичним потребама и могућностима, припрема се прилагођен начин образовања који обухвата индивидуални образовни план, програм и начин рада који садрже: 1) дневни распоред активности часова наставе у одељењу; 2) дневни распоред рада са лицем које пружа додатну подршку и учесталост те подршке; 3) циљеве образовно-васпитног рада; 4) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или све предмете са образложењем за одступање; 5) програм по предметима, у коме је прецизирано који садржаји се обрађују у одељењу, а који у раду са додатном подршком; 6) индивидуализован начин рада наставника, избор адекватних метода и техника образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог стручног тима за инклузивно образовање. Тим за инклузивно образовање чине одељењски старешина и предметни наставници, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби педагошки асистент и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика. Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник.

Индивидуални образовни план за ученике са изузетним способностима

За ученике са изузетним способностима, школа обезбеђује израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана којим се врши проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план је посебан акт, који има за циљ оптимални развој ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба ученика. Индивидуални образовни план укључује: 1) педагошки профил ученика, у ком су описане његове јаке стране и потребе за подршком; 2) план индивидуализованог начина рада, којим се предлажу одређени видови прилагођавања наставе (простора и услова, метода рада, материјала и учила) специфичним потребама ученика и 3) план активности, којим се предвиђени облици додатне подршке операционализују у низ конкретних задатака и корака, и спецификује распоред, трајање, реализатори и исходи сваке активности.

Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученику. Тим за пружање додатне подршке чине: наставник предметне наставе, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика, укључујући мере и активности

предвиђене индивидуалним образовним планом. Он се остварује доминатно у оквиру заједничких активности у одељењу а у складу са потребама ученика, на основу одлуке тима за пружање додатне подршке ученику, делом може да се остварује и ван одељења.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- компетенција за целоживотно учење
- вештина комуникације
- дигитална компетенција
- решавање проблема
- вештина сарадње
- одговорно учешће у демократском друштву
- естетичка компетенција
- компетенција за целоживотно учење
- вештина комуникације
- дигитална компетенција
- решавање проблема
- вештина сарадње
- рад са подацима и информацијама

предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Корелацију је могуће остварити са знањима стеченим из српског језика, енглеског језика, музичке културе, биологије, географије, техничког и информатичког образовања, физичког васпитања, верске наставе и грађанског васпитања.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Зависно од утврђених недостатака као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад ради савладавања основних знања која ученици нису усвојили на часовима редовне наставе.	Unité 1 – Le club des lookés Unité 2 – Le club des décorateurs Unité 3 – Le club des sportifs Unité 4 – Le club des gourmands Unité 5 – Le club	Један час недељно. НАПОМЕНА : Садржаји за реализовање допунске наставе ће зависити од напредовања ученика и проблема на које наилазе у овладавању

предвиђеним садржајима.	програмским	des explorateurs Unité 6 – Le club des voyageurs	
----------------------------	-------------	--	--

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<ul style="list-style-type: none"> • Развијање љубави према учењу француског као страног језика; • Развијање свијести о значају учења још једног страног језика; • Развијање језичке компетенције ученика, посебно развијање комуникацијских способности ученика; • Развијање социјалних компетенција; • Развијање способности истраживачког учења, критичког мишљења, кооперативности, комуникације, креативности и самосталност ученика; • Проширивање знања о језички и граматичким структурама; • Овладавање и проширивање вокабулара; • Оспособљавање ученика за монолошко излагање и развијање краћих дијалога; 	Unité 1 – Le club des lookés Unité 2 – Le club des décorateurs Unité 3 – Le club des sportifs Unité 4 – Le club des gourmands Unité 5 – Le club des explorateurs Unité 6 – Le club des voyageurs	Један час недељно.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)
<p>Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.</p> <p>Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и</p>

вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социolingвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик–наставник, као и ученик–ученик, а уједно помажу ученику да разуме важност и смисленост вредновања и подстичу га на преузимање одговорности за властито планирање и унапређивање процеса учења.

Немачки језик

Назив предмета:	НЕМАЧКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ наставе немачког језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Ученик треба да усвоји основна знања из немачког језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима. Учећи немачки језик ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе, развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији, спешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развија свест о језичком богатству.
Разред:	седми
Годишњи фонд часова:	72

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - прича о прошлости - прича о догађајима који су му се догодили - преприча незгоду - пита - исприча (напише своју биографију) - напише дописницу - каже када се нешто догодило одговара на питања 	<p>Gestern, vorgestern...</p>	<p>Прошло време, перфекат, биографија, модални глаголи у претериту</p>
<ul style="list-style-type: none"> - опише особе (изглед, карактер) - именује хороскопске знаке - даје савете - изражава жеље - пева на немачком - пита - одговара на питања <ul style="list-style-type: none"> - прича 	<p>Persönlichkeit, Pläne, Beziehungen</p>	<p>Изглед и карактер особе, придеви, хороскопски знаци, копарација придева, грађење футура</p>
<ul style="list-style-type: none"> - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; –разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; –чита лектуру (краће текстове) на немачком језику –разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; –размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; –разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; –изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; –разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; –уме да наведе карактеристичне чињенице које се односе на Немачку, да наброји покрајине, важније немачке градове, реке, ... <ul style="list-style-type: none"> - изражава мишљење и даје кратко образложење 	<p>Landeskunde, Lektüre</p>	<p>Лектира, СР Немачка</p>

<ul style="list-style-type: none"> - разумеју текст на основу слушања или читања, - умеју да користе једноставна лексичка и граматичка средства и одговоре усмено или писмено на постављени задатак. - процене постигнућа везана за претходне теме, - користе једноставна језичка средства 	Fertigkeitstraining Die erste Klassenarbeit Die zweite Klassenarbeit	Увежбавање све четири језичке активности (читање, слушање, писање и говор) Писмени задатак (по један у сваком полугодишту)

Кључни појмови:

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Gestern, vorgestern...		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико	ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани	ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима. ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима. ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с

<p>саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p>	<p>монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p>	<p>личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p>
---	--	--

<p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. 3.</p>	<p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p>	<p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p>
--	---	--

Област: Persönlichkeit, Pläne, Beziehungen

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологски исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монологско излагање на узрасту адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p>

<p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p>	<p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему</p>	<p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне</p>
--	---	--

<p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. 3.</p>	<p>и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p>	<p>информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p>
---	---	--

Област: Lektüre, Landeskunde

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне</p>

<p>интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких</p>	<p>суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p>	<p>навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и</p>
---	--	--

<p>структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава. ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. 3.</p>	<p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p>	<p>књижевних), примерених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p>
---	---	--

Област: Fertigkeitstraining, Die erste Klassenarbeit, Die zweite Klassenarbeit

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања. ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.) ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима. ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима. ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима. ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p>

<p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање</p>	<p>упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p>	<p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p>
---	--	---

основних комуникативних активности. 3.	ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.	ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.
--	--	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Gestern, vorgestern...	27
Persönlichkeit, Pläne, Beziehungen	27
Lektüre, Landeskunde	6
Fertigkeitstraining Die erste Klassenarbeit Die zweite Klassenarbeit	6 + 6
Укупно	72

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

-просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих, штампање материјала већим фонтом за слабовиде и коришћење телефона за преписивање садржаја презентације из учионице за слабовиде...)

-што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима

-размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...

- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Одговоран однос према средини; Рад са подацима и информацијама;
Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција;
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Gestern, vorgetsren...

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Математика, Информатика и рачунарство

Persönlichkeit, Pläne, Beziehungen

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Биологија, Информатика и рачунарство

Lektüre, Landeskunde

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Информатика и рачунарство, Географија

Fertigkeitstraining

Die erste Klassenarbeit

Die zweite Klassenarbeit

Српски језик, Грађанско васпитање, Биологија, Ликовна култура, Физичко васпитање, Информатика и рачунарство

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученик разуме краћи наративни текст који чита или слуша и самостално га препричава; ради мање истраживачке радове на задату тему;	<ul style="list-style-type: none"> • Wie hast du Mutti kennen gelernt • Wie war es damals • Tina hat sich wehgetan • Perfekt • Wie ist Thomas • Was wirst du dann machen • Komparation der Adjektive • Komparation der Adjektive 	По потреби, обично као припрема пред контролни или писмени задатак (8 часова)

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
--------	----------	------------------------------

Ученик је савладао грађење и употребу времена, разуме значење текстова, самостално склапа сложеније реченице, изражава своје мишљење на немачком језику поштујући граматичка правила и правопис	<ul style="list-style-type: none"> • Wie hast du Mutti kennen gelernt, Wie war es damals • Tina hat sich wehgetan • Perfekt • Wie ist Thomas • Was wirst du dann machen • Komparation der Adjektive 	На часовима додатне наставе (6 часова).
---	---	---

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Процес праћења се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др). Свакодневним бележењем активности ученика на часу у свеску евиденције наставника, редовност доношења домаћих задатака и записивање у свеску на часу), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (на крају сваке теме, на крају полугодишта, године). Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа.

Програм часа одељењског старешине седмог разред

Циљеви:

- Пун и усклађен интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- Развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација
- Оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању и свакодневном животу;
- Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота;

- Развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
- Оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- Развој и практиковање здравог начина живота, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- Развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства.

РАЗРЕД: Седми

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ОБЛАСТ/ ТЕМА	Начин остваривања	Начин праћења
-Упознавање ученике са правилима понашања у школи, обавезама и дисциплинским мерама за неизвршавање обавеза ученика;	Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом.	Ивештаји, упитници. Вођење педагошке документације.
-Обезбеђивање непосредне сарадње са наставницима који остварују наставу у одељењу;	Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом.	Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације
Праћење индивидуалног развоја сваког ученика у одељењу (здравствено стање, физички, социјални, емоционални и интелектуални развој, економске, социјалне и породичне прилике);	Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом.	Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације у вези са претходним
Подстицање формирања хигијенских, културних и радних навика ученика;	Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом.	Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације у вези са претходним

Саветодавни и појачан васпитни рад са ученицима појединачно, групно или са одељењском заједницом;	Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом.	Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације у вези са претходним
Решавање дисциплинских проблема насталих на часовима појединих предмета;	Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом.	Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације у вези са претходним
Припремање предлога екскурзије ученика, извођење екскурзије и старање о безбедности и дисциплини ученика на екскурзији;	Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом.	Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације у вези са претходним
Припремање седница одељењског већа и спровођење одлука;	Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом.	Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације у вези са претходним
Припремање и реализацију родитељских састанака најмање четири пута годишње;	Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом.	Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације у вези са претходним
Подношење усменог извештаја о свом раду одељењском већу најмање два пута годишње;	Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом.	Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације у вези са претходним

Вођење педагошке документације.	Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом.	Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације у вези са претходним
Обележавање Дечје недеље	Акције сакупљања прибора, играчки, одеће, радионице, предавање, игре, посете,	фотографије, извештаји, радови ученика
Репродуктивно здравље, болести зависности	Предавање, филмови, радионице, илустровање	фотографије, извештаји, радови ученика
Обележавање значајних датума: Дана здраве хране, светског дана детета, дана породице, школске славе Дана школе,	Радионице, филмови, представе, приредбе, предавање, квизови, игре	фотографије, извештаји, радови ученика
Сарадња и социјална интеракција	Радионице, сарадња са педагогом	Социограми, извештаји
Професионална оријентација	Радионице, сарадња са педагогом	упитници
Методe и технике, стилови учења	Предавања, радионице, сарадња са педагогом	извештаји, радови ученика
Проблеми у понашању, превенција насиља	Филмови, предавања, радионице, сарадња са тимом	извештаји, упитници
Безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа	Предавања, радионице	извештаји, упитници

Свакодневни живот у прошлости

Назив предмета:	СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ
Циљ:	Циљ наставе и учења: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају

	са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разумејене и сложене садашњости.
Разред:	Седми
Годишњи фонд часова:	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
Разуме појам свакодневни живот Разуме појам прошлост Разуме значај проучавања свакодневног живота у прошлости	Увод	Појам свакодневног живота Значај проучавања свакодневног живота у прошлости
- објасни појам нумизматика -објасни значај новца и начина пословања у прошлости -објасни значај новца и начина пословања у садашњости -објасни појам банка	Фотографија, филм, радио и телевизија некад и сад	-Феномен фотографије, филма , радија и телевизије -Фотографија, фил, радио и телевизија у садашњости - Фотографија, фил, радио и телевизија у прошлости - Фотографија, фил, радио и телевизија у Србији некад и сад
Да разуме и објасни свакодневницу људи новог века	Свакодневни живот у Европи и свету од краја 19. до краја 20 века	Начин исхране Одевање Породични односи Становање Живот у селу Живот у граду Образовање и васпитање Верски живот Војска Забава Спорт Комуникације, путовања и туризам Брига о телу и здрављу-лечење

<p>Да разуме и објасни свакодневни живот Срба у новом веку</p>	<p>Свакодневни живот Срба од краја 19. до краја 20. века</p>	<p>Начин исхране и одевање Становање Индустрија , трговина и занатство Живот у граду Живот на селу Породица Верски живот Друштвени живот Спорт Односи и стереотипи према другом и различитом Образовање Војска Брига о телу и здрављу-Лечење Комуникација , путовање и туризам</p>
--	---	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Увод	2
Фотографија, филм, радио и телевизија некад и сад	4
Свакодневни живот у Европи и свету од краја 19. до краја 20 века	14
Свакодневни живот Срба од краја 19. до краја 20. века	14

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>Монолошка метода -Дијалошка метода -Индивидуална метода -Текст метода -Рад у пару и групи -Израда речника непознатих појмова -Израда мапа ума -Употреба аудио-визуелних средстава</p> <p>НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА: - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање</p>

задатака, начина и врста оцењивања...)

- што већа индивидуализација nastave, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

За све наставен теме:

Компетенција за учење

Рад са подацима и информацијама

Комуникација

Одговорно учешће у демократском друштву

Естетичка компетенција

Решавање проблема

Сарадња

Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Увод	Историја 8.разред (увод у историју и хронологија) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи, слике, мапе, карте)
Фотографија, филм, радио и телевизија некад и сад	Историја 8.разред (савремено доба) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи, слике, мапе, карте)
Свакодневни живот у Европи и свету од краја 19. до краја 20 века	Историја 8. (савремено доба) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи, слике, мапе, карте)

Свакодневни живот Срба од краја 19. до краја 20 века	Историја 8. (српски народ у новом веку и савременом добу) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи, слике,мапе,карте)

**ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)**

Процена од старне наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавањау садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ (УМЕТНОСТ)

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Циљ наставе и учења цртања, сликања и вајања јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.	ЦРТАЊЕ Пропорције. Перцепција. Пропорције - вежбање и естетска анализа. Компоновање величина у простору. Перцепција. Компоновање и степеновање облика у простору. Перцепција - аперцепција. Арабеска. Перцепција - аперцепција. Арабеска – вежбање СЛИКАЊЕ Равнотежа облика и боје у простору Перцепција - аперцепција	Цртање - природни угљени штапићи, оловке с меким графитним улошком, папирни... Фронтални Индивидулни Групни Рад у паровима Фронтални Индивидулни Групни Рад у паровима

	<p>Контраст, светлина, површина и облика у одређеном простору Перцепција - аперцепција Сродност ликовних вредности у одређеном простору. Перцепција – аперцепција ВАЈАЊЕ Обликовање маса и волумена додавањем и одузимањем. Перцепција - аперцепција. Орнаменти (трдимензионални) Перцепција- аперцепција. Вајарски материјали, одливање(негатив, позитив) Перцепција - аперцепција. Вајање - гипс и одговарајућа средства и материјали. Перформанс. Перцепција - аперцепција</p>	<p>Сликање и цртање разним сликарским и цртачким материјалима</p> <p>Фронтални Индивидулни Групни Рад у паровима</p> <p>Вајање, гипс и остала одговарајућа средства и материјали</p>
--	---	---

ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА СУ:

- однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);
- однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истражан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);
- однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);
- разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);
- повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);
- оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);
- организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);
- вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...);
- употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у

одабраном апликативном програму).

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Самопроцена радова је вербална и писана. Најефикаснија је метода 3, 2, 1. Ученик сам припрема листић на коме уписује име, презиме, датум и назив рада. Затим кратко наводи: 3 ствари које сам научио на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио, 1 ствар која ми није јасна или питање које бих поставио. Када се разговара о ликовним делима, ученик пише: 3 речи којима бих описао дело, 2 ствари које ми се највише допадају на делу, 1 ствар коју не разумем. Када се разговара о уметнику: 3 ствари због којих је уметник значајан, 2 дела која ми се највише свиђају, 1 питање које бих поставио уметнику. Када се ученик ликовно изражава: 3 ствари о којима сам размишљао током рада, 2 ствари које ми се свиђају на мом раду, 1 ствар коју бих променио. Или: 3 речи који- ма бих описао свој рад, 2 разлога због којих је мој рад оригиналан, 1 ствар коју бих урадио другачије.

Филозофија са децом

Предмет		ФИЛОЗОФИЈА СА ДЕЦОМ
Циљ		Учења слободне наставне активности <i>Филозофија са децом</i> је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће подстаћи и убрзати његов интелектуални развој и унапредити вештине размишљања, закључивања, самосталног, критичког и креативног мишљења.
Фонд часова	недељно	1
	годишње	36

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
Филозофија са децом	<ul style="list-style-type: none"> – критички промишља и анализира питања и проблеме свог окружења – са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин – јасно изрази сопствене мисли и осећања – практикује интелектуалну отвореност и радозналост – уважава релевантне аргументе – практикује толеранцију и разлике у мишљењу – искаже објективност и непристрасност у процени властитих и туђих становишта, поступака и постигнућа 	<ul style="list-style-type: none"> Појам добра/зла Појам уметности Појам правде Појам слободе Појам среће Појам толеранције Појам вршњачког насиља Појам истине/лажи Појам живота Појам времена и простора Појам пријатељства Појам храбрости Појам бога 	<ul style="list-style-type: none"> Компетенција за целоживотно учење Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација Одговоран однос према околини Естетичка компетенција

	<ul style="list-style-type: none"> – сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин – препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о могућностима њиховог решавања – развије осетљивост за социјални и културни контекст – учествује у расправи која доприноси атмосфери отворености и узајамног уважавања – преузме одговорност за сопствене поступке, однос према природном и друштвеном окружењу, – усвоји интелектуалне врлине истинољубивости 	<p>Појам човека Појам мудрости и знања Појам света Појам природе Појам једнакости и различитости Појам љубави</p>	
--	--	--	--

Програм рада ликовне секције

ЛИКОВНА СЕКЦИЈА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ наставе ликовне секције је подстицање и развијање стваралачког мишљења и овладавање визуелним вештинама.</p> <p>Основни задаци су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијање способности ученика за опажање елемената, - стицање услова да ученици користе и упознају се са различитим техникама ликовног израза, - развијање моторичких и мисаоних способности, - визуелно запажање, сазнање, мишљење, изражавање, развијање игре са предметима, развијање свестране личности, - формирање моралних и естетских односа. 	<p><u>Цртање и сликање</u></p> <p><u>Рад по моделу</u></p> <p>.</p> <p><u>Вајање</u></p> <p><u>Графика</u></p> <p><u>Филм</u></p> <p><u>Уметничко наслеђе</u></p> <p>.</p> <p><u>Слободне активности</u></p> <p>.</p>	<p>Обогаћивање ликовног језика у областима које се највише изучавају на редовним часовима, новим задацима, са новим појединостима</p> <p>Цртање и сликање различитих поставки мртве природе, развој перцепције, инсистирање на појединостима, илузији простора, заобљености облика, текстури, у различитим ликовним техникама.</p> <p>Општа орјентација у вајарским областима, рељеф и пуна пластика, припрема и моделовање пуне пластике глином или гипсаном кашом, вајање у везаном гипсу.</p> <p>Основе графикае, извођење једноставних радова у техникама високе штампе које могу да се изводе ручно, без пресе – картон графика и сл. Графика и амбалажа. Плакат.</p> <p>Теорија филма, специјалност филмског језика и начина филмског изражавања. Пројекције неких филмова који за тему имају садржаје везане за ликовну културу; анимирање, израда стрипа, као прелазног медија.</p> <p>Упознавање са делима ликовних уметности, посматрање репродукција уметничких дела познатих аутора из књига и часописа, разговор о њима.</p> <p>Праћење ликовног живота у нашем граду. Формирање и чување збирки:</p>

		уметничких радова, репродукција, занимљивих предмета, облика из природе... Естетско уређивање школе, учионице за ликовно, припремање изложби исл
--	--	---

Програм екскурзије седмог разред

Циљ: Циљ екскурзије је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Задаци: Задаци који се остварују реализацијом програма екскурзија су:
проучавање објеката и феномена у природи

- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима
- развијање интересовања за природу
- изграђивање еколошких навика
- упознавање начина живота и рада људи појединих крајева
- развијање позитивног односа према националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама, навикама и позитивним социјалним односима
- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Путни правац	Време	Носиоци реализације	Садржаји
Пожега-Крушевац-Ниш - Врање-Крагујевац-Пожега	Мај, јун	-наставници -лиценцирани туристички водич за сваки аутобус -лекар - током 24 часа;	ПРВИ ДАН: Полазак из Пожеге у јутарњим часовима. Обилазак манастира Љубостиња и цркве Лазарице, Чегра у Нишу. Ноћење у Нишу, хотел са најмање 3 звезде. ДРУГИ ДАН: Врање (кућа Боре Станковића и музеј), Харемлук посете: Ћеле-кула, логор Црвени крст, Медијана, Нишка тврђава, шетња Калчиним сокачетом, Крагујевац, Пожега.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ОСМИ РАЗРЕД

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе

српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

19) програм се остварује на српском језику.

ФОНД ЧАСОВА ЗА ОСМИ РАЗРЕД			
Редни број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	Нед.	Год.
1.	Српски језик и књижевност	4	136
2.	Страни језик-енглески	2	68
3.	Историја	2	68
4.	Географија	2	68
5.	Биологија	2	68
6.	Математика	4	136
7.	Физика	2	68
8.	Хемија	2	68
9.	Информатика и рачунарство	1	34
10.	Техника и технологија	2	68
11.	Ликовна култура	1	34
12.	Музичка култура	1	34
13.	Физичко и здравствено васпитање	3	102
Укупно : А		28	952
Редни број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	Нед.	Год.
1.	Верска настава / Грађанско васпитање	1	34
2.	Страни језик- /шпански језик/, /немачки језик/, /француски језик/	2	68
Укупно : Б		3	102
Укупно : А+Б		31	1054
Облици образовно васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности			

Редни број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Редовна настава	31	1054
2.	Слободне наставне активности	1	34
3.	Допунска настава	1	34
4.	Додатни рад	1	34
Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Час одељенског старешине	1	34
2.	Ваннаставне активности	1-2	34-68
3.	Екскурзије	До 3 дана годишње	

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Српски језик и књижевност

Назив предмета:	СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
Циљ:	Циљ учења <i>српског језика и књижевности</i> је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.
Разред:	осми
Годишњи фонд часова:	136

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>- чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања;</p> <p>– тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове;</p> <p>– критички промишља о стварности на основу прочитаних дела;</p> <p>– истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи;</p> <p>– повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда;</p> <p>– издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације;</p> <p>– уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање;</p> <p>– повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом;</p> <p>– одреди временски оквир у којем је писац стварао;</p>	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>Л Е К Т И Р А</p> <p>ЛИРИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ђура Јакшић: „Отаџбина” 2. Јован Јовановић Змај: „Светли гробови” 3. Јован Јовановић Змај: „Ђулићи” (избор) 4. Десанка Максимовић: „Пролетња песма” / „Опомена” 5. Момчило Настасијевић: „Труба” 6. Иван В. Лалић: „Ветар” 7. Марина Цветајева: „Месечев сјај” <p>ЕПСКО-ЛИРСКЕ ВРСТЕ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранко Радичевић: Ђачки растанак (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”) 2. Народна епско-лирска песма: Женидба Милића Барјактара <p>ЕПИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вук Стефановић Караџић: О народним певачима 2. Вук Стефановић Караџић: Житије Ајдук Вељка Петровића (одломак) 3. Доситеј Обрадовић: Живот и прикљученија (одломак) 4. Прота Матеја Ненадовић: Мемоари (одломак) 5. Петар Петровић Његош: Горски вијенац (одломак „Бадње вече”) 6. Симо Матавуљ: „Пилипенда” 7. Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити” 8. Милош Црњански: Сеобе (одломак) / Роман о Лондону („Пролеће је стигло у Лондон”) 9. Бранимир Ћосић: Покошено поље (одломак из прве књиге „Читава једна младост”) 10. Дино Буцати: „Колумбар” 11. Херман Хесе: „Магија књиге” / Нил Гејмен: „Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења” /

<p>– разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта;</p> <p>– препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа;</p> <p>– учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања;</p> <p>– објасни настанак и развој српског књижевног језика;</p> <p>– разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа;</p> <p>– сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи;</p> <p>– именује дијалекте српског језика;</p> <p>– разуме постојеће језичке прилике у Србији;</p> <p>– издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења;</p> <p>– користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом;</p> <p>– доследно примени правописну норму;</p> <p>– примени основна правила о распореду акцената;</p> <p>– уочи разлику између научног, административног и разговорног функционалног стила;</p>		<p>Милорад Павић: Роман као држава (избор одломака из огледа: „Кратка историја читања”, „Последњих сто читалаца”, „Нова генерација електронске књиге”, „Скакутаво читање или повратак фусноте”, „Романи без речи”)</p> <p>ДРАМА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Данило Киш: Ноћ и магла 2. Петар Кочић: Јазавац пред судом (одломак) 3. Жан Батист Поклен Молијер: Грађанин племић (одломак) <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Веселин Чајкановић: „О ускршњим обичајима” 2. Милутин Миланковић: Кроз васиону и векове (одломак) 3. Хилда Дајч: Писма – одломак, (обавезна напомена о власнику права: ©Јеврејски историјски музеј) 4. Споменка Крајчевић: Кругом двојке (избор одломака: „Унутрашња пруга”: „Станица пристаниште” – „Почетак и крај”, „Одлазак”; „Станица Калемегдан” – „Гозбе”, „Теорија”; „Станица Браће Барух” – „Извесност”, „Тајна”; „Станица Вуков споменик” – „Простор”, „Булеварска бајка”) 5. Герман Титов: „25 сати у свемиру” <p>Са наведеног списка, обавезан је избор два дела за обраду.</p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народне епске песме новијих времена (тематски круг о ослобођењу Србије: „Почетак буне против дахија”; „Бој на Мишару”, „Бој на Чокешини”...) 2. Љубавне народне лирске песме („Српска дјевојка”, „Љубавни растанак”...); обичајне народне лирске песме (избор) 3. Избор из савремене српске поезије (нпр. Васко Попа: „Очију твојих да није”, Бранко Миљковић: „Критика метафоре”, Војислав
--	--	--

<p>– пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова;</p> <p>– уочи разлику између речи и лексеме;</p> <p>– препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију;</p> <p>– разуме значење застарелих речи и неологизама;</p> <p>– користи речник, енциклопедију и лексикон;</p> <p>– уочи манипулацију у пропагандним текстовима;</p> <p>– напише приказ, расправу и краћи есеј;</p> <p>– разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи;</p> <p>– повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно исказане односе и изводи закључак заснован на тексту.</p> <p>–</p>		<p>Карановић: „О читању поезије”, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Ана Ристовић: „Гледајући у дрвеће”...)</p> <p>4. Иво Андрић: Деца („Деца”, „Књига” и „Панорама”)</p> <p>5. Бранислав Нушић: Сумњиво лице</p> <p>6. Клод Кампањ: Збогом мојих петнаест година</p> <p>7. Давид Албахари, Мамац ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ (бирати 3–6 дела)</p> <p>1. Милош Црњански: „Ја, ти и сви савремени парови”</p> <p>2. Оскар Давичо: „Србија” / „Детињство” (избор)</p> <p>3. Бранко Ћопић: Мала моја из Босанске Крупе</p> <p>4. Станислав Винавер: Ратни другови („Аритон”)</p> <p>5. Народна приповетка: Усуд</p> <p>6. Вук Стефановић Караџић: Српски рјечник (избор, нпр. „Отмица”...);</p> <p>7. Растко Петровић: Африка (одломци)</p> <p>8. Радослав Братић: Мајсторова рука (одломак)</p> <p>9. Милорад Павић: Хазарски речник, одреднице о Ћирилу и Методију (одломци)</p> <p>10. Душан Ковачевић: Ко то тамо пева</p> <p>11. Гроздана Олујић: Гласам за љубав</p> <p>12. Џон Селинџер: Ловац у жити</p> <p>13. Ричард Бах: Галеб Џонатан Ливингстон</p> <p>14. Кајо Ритер: Дечко који није био из Ливерпула</p> <p>15. Џон Бојн: Дечак у пругастој пицами</p> <p>16. Сју Таузенд: Дневник Адријана Мола.</p> <p>КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ</p> <p>Стилска средства: анафора и епифора, апострофа.</p> <p>Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска).</p> <p>Епско-лирске врсте: поема, балада.</p>
---	--	--

		<p>Драмски спев. Мемоари. Биографија.</p>
	<p>ЈЕЗИК Грамматика (морфологија, синтакса)</p>	<p>Језик Словена у прапостојбини; сеобе Словена и стварање словенских језика. Мисија Ћирила и Методија. Почетак писмености код Срба. Старословенски језик и писма (глагољица и ћирилица). Развој српског књижевног језика: српскословенски, рускословенски, славеносрпски језик. Вук Караџић – реформа језика, писма и правописа. Књижевни језик код Срба од Вука до данас (основни подаци). Основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика. Дијалекти српског језика: екавски (призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански) и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки). Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни (нормирани) језик. Службена употреба језика и писма према Уставу. Језици националних мањина (основни подаци). Језик – основне особине говорног и писаног језика. Грађење речи: – основни модели: извођење, слагање, префиксација; – просте речи и творенице (изведенице, сложенице, префиксалне творенице); – састав твореница: корен, творбена основа, префикс, суфикс. Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе. Фонетика: подела гласова и гласовне промене. Морфологија: врсте и подврсте речи и њихове категорије.</p>

			Синтакса: реченични чланови (састав и функција); независне и зависне реченице; слагање реченичних чланова.
		Правопис	Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену. Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Генитивни знак. Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци.
		Ортоепија	Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови).
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Текстови писани различитим функционалним стиловима: публицистички стил (репортажа, интервју); административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија; бирократски језик); научни стил (примери из текстова у уџбеницима других наставних предмета; употреба термина). Лексикологија: – једнозначност и вишезначност речи; – лексичка метафора и лексичка метонимија као механизми остваривања вишезначности; – синонимија, антонимија и хомонимија; – застареле речи; нове речи – неологизми; – речник, лексикон, енциклопедија. Пропагандни текстови (рекламе и слично). Расправа и есеј на задату тему. Приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.). Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара. Правописне вежбе: диктат, учовање и објашњавање правописних грешака у	

		<p>тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама.</p> <p>Језичке вежбе: уочавање и исправљање грешака у неправилно маркираном тексту; попуњавање текста са празнинама; тражење грешака у тексту и исправљање.</p> <p>Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема.</p> <p>Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу.</p> <p>Четири школска писмена задатка – по два у сваком полуугодишту.</p>
--	--	--

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Област: 1. Вештина читања и разумевање прочитаног

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи</p> <p>1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда</p> <p>1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима</p> <p>1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов,</p>	<p>2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање" (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци" (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања</p> <p>2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис,</p>	<p>3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст</p> <p>3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту</p>

<p>поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем</p> <p>1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима</p> <p>1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног</p> <p>1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство - циљ, узрок - последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту</p> <p>1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе</p>	<p>техничко приповедање, расправа, реклама)</p> <p>2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове</p> <p>2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи</p> <p>2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима</p> <p>2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту</p>	<p>3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе</p>
Област: 2. Писано изражавање		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>1.2.4. уме да преприча текст</p> <p>1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и</p>	<p>2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан</p> <p>2.2.2. саставља вест, реферат и извештај</p> <p>2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста</p> <p>2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика</p> <p>2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева</p>	<p>3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднасловне деловима текста</p> <p>3.2.2. саставља аргументативни текст</p> <p>3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу</p> <p>3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста</p>

<p>сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)</p> <p>1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу</p> <p>1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)</p> <p>1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима</p> <p>1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње</p>		<p>3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p>
<p>Област: 3. Граматика и лексика; народни и књижевни језик</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама</p> <p>1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације</p> <p>1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима</p> <p>1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи</p> <p>1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела</p>	<p>2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акцен. норме</p> <p>2.3.2. препознаје гласовне промене</p> <p>2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи</p> <p>2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)</p> <p>2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)</p> <p>2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима</p>	<p>3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима</p> <p>СЈ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)</p> <p>3.3.3. зна и у свом говору примењује акценатску норму</p> <p>3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама</p> <p>3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)</p> <p>3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна</p>

<p>1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)</p> <p>1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)</p> <p>1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима</p> <p>1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми</p> <p>1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)</p> <p>1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања</p>	<p>2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици</p> <p>2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика</p>	<p>терминологију у вези с њима)</p>
---	---	-------------------------------------

Област: 4. Књижевност

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела</p> <p>1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p> <p>1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму</p> <p>1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)</p> <p>1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевно-уметничком тексту: наратија, дескрипција, дијалог и монолог</p> <p>1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевно-уметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)</p> <p>1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста:</p>	<p>2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања</p> <p>2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација</p> <p>2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему)</p> <p>2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научнопопуларне текстове</p>	<p>3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива</p> <p>3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту</p> <p>3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу</p> <p>3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту</p> <p>3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе</p> <p>3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело</p>

<p>мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...</p> <p>1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе</p> <p>1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела</p>	<p>2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевно-уметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)</p> <p>2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност</p> <p>2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог</p> <p>2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела</p> <p>2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама</p>	<p>3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже</p> <p>3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*</p>
--	---	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Обрада:	Утврђивање:	Провера:	Укупно:
Књижевност	39	11	2	52
Језик и граматика	28	18	4	50
Језичка култура	10	20	4	34
Укупно	77	49	10	136

Начин остваривања програма

Програм наставе српског језика и књижевности остварује се према следећим принципима:

- функционално повезивање наставних садржаја из језика и књижевности (коришћење делова књижевног текста за језичку анализу и указивање на стилску улогу граматичких елемената у књижевном тексту)
- организовање садржаја у тематско-мотивске целине
- вертикално повезивање наставних садржаја (приликом усвајања нових знања обнављају се и активирају претходно стечена)

- обнављање и систематизација садржаја из претходних разреда у циљу припреме за полагање завршног испита (са акцентом на садржајима који се, на основу праћења напредовања ученика, покажу најпотребнијима)
- локализација књижевних дела у друштвено-историјски контекст
- решавање проблемских питања подстакнутих текстом и уметничким доживљајем
- подстицање аргументованог изношења утисака и судова о различитим елементима књижевног дела уз уважавање другачијих мишљења и искустава
- подстицање критичког мишљења кроз повезивање садржаја књижевних дела са свакодневним искуствима
- развијање читалачких навика кроз одабир изборних текстова и дела по избору ученика
- систематска вежбања (правописн, стилске, граматичке, говорне, писмене вежбе) у циљу овладавања језиком у складу са књижевнојезичком нормом
- граматичка правила проучавају се са акцентом на њихову функционалност у језику и везу са књижевнојезичком нормом
- подстицање креативности кроз различите облике представљања књижевних дела (стрип, презентација, видео, драматизација, игра...)
- упућивање ученика на повезивање књижевних дела са другим облицима уметничког стваралаштва (позориште, филм) и упознавање са елементима медијске писмености
- неговање толеранције и прихватања различитости кроз обраду дијалеката и порекла језика
- усвајање функционалних знања о језику у свакодневној комуникацији (различити функционални стилови, имејл и смс поруке, дискусије и дебате...)
- интензивно коришћење дигиталних технологија и интерактивних ресурса – успостављање хибридног облика наставе
- примена разноврсних метода и облика рада (истраживачка, компаративна, аналитичко-синтетичка, индуктивно-дедуктивна, психолошка, игровна, интерактивна, стваралачка...)
- повремено испробавање иновативних техника рада и разматрање могућности њихове интеграције у редован наставни процес
- примена пројектне наставе уз повезивање са другим наставним предметима, укључујући и учешће у међународним пројектима

Компетенције (предметне и међупредметне)

- Компетенција за учење развија се током читаве године, подстицањем ученика на самостално уочавање језичких законитости, истраживачко читање, повезивање знања из различитих области и повазивање наученог са ваншколским искуством, кроз подстицање ученика на праћење и вредновање сопственог рада и напредовања.
- Компетенције за сарадњу развијају се организовањем групног облика рада на часу и задавањем пројектних задатака. Подстиче се сарадња у онлајн окружењу коришћењем система за учење на даљину.
- Компетенције за комуникацију развијају се на свим часовима. Ученици стичу вештине усменог и писменог изражавања у складу са књижевнојезичком нормом, прилагођавајући језик и стил теми и прилици. Постепено се оспособљавају за комуникацију у онлајн окружењу.
- Компетенције за рад са подацима развијају се подстицањем ученика да разликују чињенице од мишљења и да користе податке из различитих извора. Ученици повремено вежбају да организују

елементе текста према датим параметрима и да их представе нелинеарно (кроз табелу, графикон, мапу ума).

- Естетичке компетенције развијају се на часовима књижевности и језичке културе (писмено изражавање). Ученици се подстичу да уочавају елементе лепог у књижевноуметничким делима и да вреднују писане радове на основу јасно дефинисаних критеријума. Креативност се развија кроз писано изражавање и коришћење мултимедијалних ресурса.

- Дигиталне компетенције се развијају свакодневно, кроз хибридни модел наставе. Ученици се оспособљавају да креативно користе технологију на безбедан и одговоран начин (израда презентација, видео прилога, онлајн дискусије, креирање едукативних игара, коришћење веб-алата).

- Компетенције за одговорно учешће у демократском друштву развијају се кроз дискусије и дебате на часовима, током којих се ученици подстичу на уважавање туђег мишљења, аргументовано учешће у дискусији. На примерима књижевних дела ученици развијају позитиван став према људским правима и слободама.

- Компетенције за одговоран однос према околини и здрављу ученици стичу кроз тумачење елемената књижевних дела, говорне вежбе на специфичне теме и писмено изражавање. Ове компетенције се развијају и кроз корелацију са другим наставним предметима.

- Компетенције за предузетништво развијају се кроз пројектну наставу, где се ученици оспособљавају за предузимање иницијативе, планирање рада, представљање идеје.

Хоризонтална (међупредметна) повезаност

Садржаји наставе српског језика и књижевности редовно се повезују са садржајима више наставних предмета. Тамо где садржаји Програма наставе и учења дозвољавају, временски ће се ускладити обрада наставних тема и извршити тематско повезивање на посебним часовима. Код садржаја где то није могуће, успоставиће се вертикална корелација кроз активирање претходно стечених знања.

Наставне теме у којима ће се остварити корелација:

- Историја: *Развој српског књижевног језика* – српске земље у средњем веку, Сеоба Словена, Велика сеоба Срба, Срби у Јужној Угарској у 18. веку; Народна поезија – Први српски устанак; Горски вијенац – Црна Гора; *Сумњиво лице, Отаџбина, Све ће то народ позлатити* - Краљевина Србија у 19. веку; развој модерне српске државе; *Ноћ и магла, Збогом, мојих петнаест година, Мамац* – Други светски рат

- Географија: *Дијалекти – регије Србије; порекло језика, словенски језици* - регије Европе

- Музичка култура: љубавне лирске песме – елементи музичке изражајности;

- Ликовна култура: књижевна дела – илустрација уз коришћење различитих техника; коришћење мултимедијалних техника изражавања

- Математика и природне науке: научно-популарни текстови; представљање граматичких садржаја на математички начин (Венов дијаграм, пропорција, нелинеарно представљање података - графикони и дијаграми)

- Биологија: биљке и животиње у књижевноуметничким текстовима; одабир тема за писмене и говорне вежбе

- Грађанско васпитање: *Сумњиво лице, Све ће то народ позлатити* - Грађанско васпитање (Демократско друштво, право и правда, социјална правда)
- Информатика и рачунарство: медијска и информатичка писменост; израда дигиталних едукативних материјала

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Прилагођавање начина рада потребама ученика врши се на нивоу одељења и индивидуалном нивоу. Специфичности одељења утврђују се иницијалним тестирањем и проценом способности ученика, као и њихових посебних интересовања. У зависности од тога планира се начин рада, наставне технике/методе и израђују специфични наставни материјали. Ученици који имају потешкоће са усвајањем градива добијају прилагођене наставне материјале, у складу са својим индивидуалним способностима. Организују се облици вршњачке подршке. За индивидуализацију рада користе се и ИКТ ресурси. Подршка ученицима који остварују слабије резултате одвија се на часовима допунске наставе. При вредновању рада узима се у обзир степен напредовања, као и залагање ученика. За ученике који постижу натпросечне резултате такође се обезбеђује додатна подршка. Ученици се подстичу на већу самосталност и преузимање одговорности за напредовање; обезбеђују им се ресурси, а наставник преузима улогу ментора. Додатну подршку ови ученици добијају и на часовима додатне наставе.

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Допунска настава се организује за ученике који у редовној настави матерњег језика нису достигли планиране исходе. Допунски рад треба да обезбеди ученицима прилику да надокнаде пропуштено и оспособе се за усвајање садржаја на редовним часовима.</p> <p>Кроз допунски рад спроводиће се интензивнија припрема за полагање завршног испита.</p>	<p>(Конкретни садржаји одређују се у складу са потребама ученика)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одлике књижевног језика - Развој српског књижевног језика и писма (глагољица, ћирилица) - Књижевни језик и дијалекти - Вуков рад на реформи језика и правописа - Фонетика, морфологија, синтакса - Књижевни родови и врсте - Читање и разумевање некњижевних текстова - Књижевнотеоријски појмови 	<p>Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад једном недељно (или према потреби)..</p> <p>Користе се специфични облици рада (индивидуални, рад у паровима, вршњачка подршка) и поједностављени наставни материјали, уз подршку аудио-визуелних ресурса.</p>

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Додатни рад организује се за ученике изнад просечних способности и посебних интересовања за наставу српског језика и књижевности. Има за циљ продубљивање и проширивање знања из свих или појединих програмско-тематских садржаја редовне наставе. Додатни рад непосредније активира ученике и оспособљава их за самообразовање, развија њихову машту, подстиче их на стваралачки рад и самостално коришћење различитих извора знања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Језик и језичка култура - Књижевност (обрада књижевних дела по избору ученика) - Креативно писање (уређивање школског часописа) - Говорна култура (рецитовање) - Припрема ученика за такмичења и смотре - Подршка ученицима за учешће на конкурсима (литерарним, драмским...) - Активно учешће у пројектима и сарадња са секцијама - Обележавање важних датума (Дан писмености, Међународни дан језика, Дан књиге...) - Друге активности у зависности од интересовања и иницијативе ученика 	<p>Додатни рад се изводи редовно, током целе школске године, уз интензивнију динамику у складу са школским такмичењима и другим облицима рада (сарадња са секцијама и ваннаставним активностима).</p> <p>У раду са ученицима инсистира се на подстицању самосталности, уважавања иницијативе од стране ученика, сарадничком раду уз подршку дигиталних технологија.</p>

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – ПРИПРЕМНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Припремање ученика за полагање завршног испита из српског језика и књижевности</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Читање и разумевање прочитаног - Граматика, лексика, народни и књижевни језик - Књижевност - Писано изражавање 	<p>Припрема ученика за полагање завршног испита одвија се током целе године, на редовним часовима и часовима допунске наставе, а у складу са предзнањима ученика утврђеним иницијалним тестирањем и праћењем напредовања. Организоваће се чешћа краћа вежбања у циљу обнављања садржаја. Приликом обраде књижевних текстова и прилагођеним вежбањима ученици ће се оспособљавати за самостално читање и разумавање прочитаног текста. Наставни материјали за вежбање обликују се према</p>

		<p>моделима задатака са завршног испита. Ученици ће имати и додатну подршку у виду ресурса и вежбања на онлајн платформи за учење.</p> <p>Интензивна припрема изводиће се у другом полугодишту, кроз најмање 12 обавезних часова.</p>
--	--	---

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања. Анализом иницијалног теста ће се утврдити потребе ученика и план евентуалног прилагођавања.

Провера остварености исхода и стандарда црпи се кроз 4 писмена задатка и 4 контролна задатка након којих ће се извршити анализа остварености исхода и стандарда.

Усмена провера напредовања врши се континуирано и обухвата различите сегменте: усмено изражавање, анализу књижевних дела и књижевнотеоријских појмова, познавање граматичких садржаја.

Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Формативно оцењивање обухвата праћење ангажовања ученика, које је усклађено са специфичностима наставног предмета: пратиће се редовност израде домаћих задатака, писмених вежби, читање дела обавезне лектире, израда презентација, учешће у групном облику рада и пројектима. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса исказаће се и бројчаном оценом.

При оцењивању контролних задатака примењује се следећа скала:

0 – 29% оцена 1; 30 – 49% оцена 2 50 – 70% оцена 3; 71 – 84% оцена 4; 85 – 100% оцена 5

Учеников успех на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин, а у складу са Правилником о оцењивању у основној школи:

оцена

Одличан 5

Ученик самостално одговара на питања; без помоћи повезује знања из различитих области, показује висок степен развијености међупредметних компетенција; успешно решава задатке са напредног нивоа и повезује их са свакодневним искуствима. Критички и аргументовано процењује текст, као и рад других ученика. Доследно тумачи и примењује језичке законитости из свих области граматике. Служи се различитим изворима знања. Показује способност анализе и синтезе у већини наставних области. На часу редовно активно учествује и сарађује са другим ученицима, показујући висок степен иницијативе.

Врло добар 4

Ученик одговара на питања уз минималне погрешке; повезује знања из различитих области; успешно решава већину задатака са напредног нивоа. Познаје све елементе књижевноуметничког текста; аргументовано износи своја мишљења; критички процењује рад других ученика. Уме да објасни језичке

Добар 3	законитости и углавном их самостално примењује. На часу редовно учествује и сарађује са другим ученицима. Редовно чита дела домаће лектире. Одговара на питања уз малу помоћ наставника. Самостално решава задатке са основног нивоа и у већој мери са средњег нивоа. Зна основне појмове и елементе књижевноуметничког текста. Репродукује основне језичке законитости и примењује их у типичним случајевима. Учествује у дискусијама и износи своје мишљење; учествује у групном раду и доприноси заједничком раду у складу са могућностима. Углавном израђује домаће задатке.
Довољан 2	Уз помоћ наставника ученик репродукује основне појмове из граматике и књижевности. Уме да реши задатке са основног нивоа у једноставнијим примерима. На подстицај наставника учествује у активностима на часу, а уз помоћ ученика учествује у раду групе. Одговара на постављене захтеве уз примену мера индивидуализације.
Недовољан 1	Ученик не успева да репродукује основне појмове ни уз помоћ наставника. Не реагује на подстицај наставника за учешће у раду; не показује интересовање да напредује. Не може да реши ни најједноставније задатке са основног нивоа. Не чита дела домаће лектире; не израђује домаће задатке. Не учествује у раду групе.

Енглески језик

Назив предмета:	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ наставе енглеског језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.
Разред:	осми (први страни језик)
Годишњи фонд часова:	68

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:		
По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему - разумеју једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - разумеју општи смисао и главне	1 Introduction Поздрављање и представљање себе и других и тражење/ давање основних информација о себи и другима; описивање радњи у садашњости; описивање	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају: Да изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре - Mr Simons usually teaches us at this time, but he isn't teaching the lesson today.

<p>информације из текстова који се односе на описивање радњи и ситуација у садашњости;</p> <ul style="list-style-type: none"> - размене неколико информација у низу које се односе на радње и ситуације у садашњости; - поштују правила учтиве комуникације - разумеју једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставнија језичка средства; - размене једноставније информације личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања 	<p>предмета и појава; описивање бића, предмета и места.</p> <p>-likes / dislikes, sports equipment</p>	<p>(Present Simple and Present Continuous); I like bacon and eggs, but I prefer my normal breakfast. (Stative verbs); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, и догађаја у прошлости; - размене неколико информација у низу о искуствима, и догађајима у прошлости; - опишу искуства и догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; - разумеју једноставније текстове који се односе на описивање способности у садашњости; - саопште своје и туђе 	<p>2 Problems Описивање искуства из прошлости; описивање способности у садашњости; описивање предмета и појава; изражавање осећања. -bullying, problems</p> <p>Test</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре - While Pete was looking out of the window, a car stopped outside the house. When they reached the house, Jake was waiting for them. (Past Simple and Past Continuous); I've never had a party at my house. It's been in the family since the 1930's. (Present Perfect); I've seen the two boys who were expelled, but they haven't done anything. (Present Perfect and Past Simple); I got a radio and a camera for birthday. The camera was great, but the radio was making a funny noise, so I</p>

<p>способности у садашњости; - размене неколико информација о способностима у садашњости; - опишу историјски догађај из циљне културе; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на осећања; - размене неколико повезаних информација у вези са осећањима; - искажу и образложе осећања.</p>		<p>asked my parents for the receipt and I took it back to the shop. (Articles); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>Препознају и именују појмове који се односе на тему; - повежу неколико исказа у краћи текст којим се описују бића, места и предмети и дају препоруке; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на будуће радње и предвиђања; - размене неколико исказа у вези са будућим радњама и предвиђањима; - саопште будуће радње и предвиђања; - разумеју једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагују на њих; -изразе допадање и недопадање уз једноставније образложење; - разумеју једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагују на њих; - изражавају мишљење, слагање/неслагање и дај у кратко образложење</p>	<p>3 Place and time Изражавање мишљења, планова и намера; изражавање могућности и хипотетичких ситуација.</p> <p>-Appointment, parts of town, will</p> <p>Test</p>	<p>Изрази и речи који се односе на тему; језичке структуре – According to this article we won't use money in the future. (will for predictions and spontaneous decisions); I'm going to train as a doctor. (going to for plans and intentions); What are you doing after school today? (Present Continuous for arrangements); If you put your ideas on your bedroom door, you will see them every day. (First Conditional); yesterday morning, last night, tomorrow, last weekend (Time expressions); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему ; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање бића, предмета и места;</p>	<p>4 Risks Описивање бића, предмета и места; описивање радњи у прошлости;</p> <p>-would, warnings and advice</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре – Would you shave your head? - Yes, I would, My hair would grow again, wouldn't it? (would); If I had a tattoo, I'd have a little butterfly on my shoulder. My parents would go</p>

<p>- опишу догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; - размене неколико информација у низу о карактеристикама бића, предмета и места; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опиш у и упоред е жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговор е на њих уз одговарајуће образложење; - разумеју једноставније текстове који се односе на исказивање могућности и хипотетичких ситуација; - размене неколико информација у низу о могућностима и хипотетичким ситуацијама</p>	<p>The first written work</p>	<p>mad if I did anything like that. (Second conditional); The explosion would be so strong that it would cause earthquakes. (so... that); You might hurt yourself. (Reflexive pronouns); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да: препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на осећања; - размене неколико повезаних информација у вези са осећањима; - искаже и образложе осећања; - разумеју једноставније текстове који се односе на могућности; - размене неколико информација које се односе на могућности; - разумеју једноставније текстове који се односе на способности, обавезе, предлоге и савете, и реагује на њих;</p>	<p>5 Can I ask...?</p> <p>Изражавање осећања; исказивање могућности; изражавање способности, обавеза, предлога и савета; изрицање дозвола, забрана, упозорења, правила понашања и обавеза.</p> <p>-jobs, requests</p> <p>Test</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре – Can you play the guitar? Were you using the internet yesterday evening? (Questions forms); Duties will include sweeping the floor. Are you interested in acting? (Gerunds); Could you switch the TV on, please? (Separating phrasal verbs); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу)</p>

<ul style="list-style-type: none"> - размене неколико информација које се односе на способности, обавезе, предлоге и савете; - разумеју једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагују на њих; - размене једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту. 		
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју краће низове исказа који се односе на количине и цене; - размене информације у вези са количинама ценама; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на изражавање мишљења и давање препорука; - размене информације које се односе на изражавање мишљења и давање препорука; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - размене информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - повежу у неколико исказа у краћи текст којим се описују и пореде бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања 	<p>6 Buying and selling Изражавање количина цена; изражавање мишљења; давање препорука; описивање места и појава.</p> <p>-passive, travel and money vocabulary</p> <p>Test</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре - Most of our food is imported. From the airport they are sent to a distribution centre, and from there they are taken by lorries to supermarkets. (Passive voice: present simple, past simple, present perfect); It said that half the food that's grown in the world won't be eaten. It will be thrown away. (future with will); The hotel must be rebuilt every year. (Modal verbs with the passive voice); The train to Glasgow leaves at platform six. (Prepositions); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>
<p>По завршетку теме ученици ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; 	<p>7 Protest Описивање појава и догађаја; изражавање мишљења; описивање</p>	<p>Изразе и речи који се односе на тему; језичке структуре - She says that he often smiles at her. (Reported speech); She</p>

<p>- разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис појава и догађаја;</p> <p>- размене информације које се односе на опис појава и догађаја; - повежу неколико исказа у краћи текст којим се описују појаве и догађаји</p> <p>- разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на прошлост;</p> <p>-размене неколико информација у низу о догађајима у прошлости; - опишу догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину;</p> <p>- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења, планова и намера;</p> <p>- саопште своја и туђа мишљења, планове и намере;</p> <p>- разумеју једноставније текстове који се односе на исказивање могућности и хипотетичких ситуација; - размене неколико информација у низу о могућностима и хипотетичким ситуацијама</p>	<p>радњи у прошлости</p> <p>-reported speech, phrasal verbs, protest</p> <p>The second written work</p>	<p>says (that) she doesn't often see him at school because they aren't in the same class. Rosa told them that she wouldn't give up her seat. (say/ tell); He wants to know what time the film starts. She wants to know whether Mr Wade gave any homework today. (Indirect questions); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу)</p>
--	--	---

Кључни појмови: 1 -likes / dislikes, sports equipment 2 -bullying, problems 3 - Appointment, parts of town, will 4 -would, warnings and advice 5 - jobs, requests 6 - passive, travel and money vocabulary 7 – phrasal verbs, reported speech

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: 1 Introduction		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>1</p> <p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и</p>	<p>1</p> <p>ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2–3) саопштења, упутстава, молби који се</p>	<p>1</p> <p>ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника,</p>

<p>спором говору које се односе на тему (представљање). ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење (описивање свакодневних и тренутних радњи) ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (нпр. писма, мејлови итд.) ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу користећи кратке једноставне исказе. ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p>	<p>односе на његове потребе и интересовања. ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама. ПСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активност ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције. ПСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).</p>	<p>уколико се говори разговетно и умереним темпом. ПСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и главне информације различитих врста текстова са интернета или других писаних медија који су у складу са узрастом и интересовањима ученика. ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила. ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу (interesovanja). ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (садашња времена).</p>
---	---	---

Област: 2 Problems

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору (проблеми). ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче) ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на описивање (оштећено / савијено/ напукло...)</p>	<p>ПСТ.2.1.8. Разуме општи смисао и главне информације у краћим текстовима, различитих врста и једноставне садржине, са интернета или других писаних медија, о историји цинса, човеку из каменог доба... ПСТ.2.1.9. Разуме општи смисао једноставних књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима.</p>	<p>ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике за младе ПСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича ПСТ.3.1.19. Објашњава оно што не разуме, уме да тражи помоћ и да изрази мишљење/потребу расположивим језичким средствима.</p>

<p>ПСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику.</p>	<p>ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама, у вези са описом проблема (Шта није у реду?). ПСТ.2.1.16. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање и једноставним језичким средствима даје кратко објашњење.</p>	<p>ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу. ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (прошла времена)</p>
	<p>Област: 3. Place and time</p>	
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору (које се односе на тему) ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на будућност / заказивања састанка/п прихватања и одбијања. ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику . ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о досадашњим искуствима и одговара на слична питања саговорника. ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (школски систем у САД).</p>	<p>ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2–3) саопштења, упутстава, молби који се односе на описивање планова и предвиђања. ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о досадшњим искуствима, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање. ПСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање (appointments.) ПСТ.2.1.22. Саставља краће текстове о предностима и манама славе.</p>	<p>ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника (интервју). ПСТ.3.1.16. Течно и с лакоћом описује себе и своје планове). ПСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (Брод слободе) ПСТ.3.1.23. На једноставан начин резимира или препричава краћи текст (Школски систем у Америци и Србији). ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (будућа времена, предлози). ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.</p>

	Област: 4. Risks		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	
<p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору (ризици)</p> <p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на ризике (Would you...?).</p> <p>ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче)</p> <p>ПСТ.1.1.16. Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику. (тема шта би могло да се деси)</p> <p>ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику (придеви).</p> <p>ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (региони у Енглеској).</p>	<p>ПСТ.2.1.4. Разуме основни смисао и главне информације слушањем (опис ситуације и шта би могло да се догоди)</p> <p>ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује свој идеалан одмор.</p> <p>ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила (придеви, вулкани).</p> <p>ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (would, повратне заменице).</p> <p>ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба (колокације).</p>	<p>ПСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и може да издвоји главне информације из аутентичних подкаста, радио и телевизијских које слуша у смисленим целинама.</p> <p>ПСТ.3.1.17. Учествоује у неформалном и формалном разговору , поставља и одговара на неколико питања у низу на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама.</p> <p>ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (давање савета, изражавање опасности).</p> <p>ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на тему изражавања опасности и давање савета.</p>	
	Област: 5. Can I ask...?		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	
<p>ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на називе занимања.</p> <p>ПСТ.1.3.2. Зна називе елемената драме (режисер, чин, публика...).</p>	<p>ПСТ.2.1.7. Разуме краће молбе / питања</p> <p>ПСТ.2.1.23. Описује активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику.</p>	<p>ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике (Убиство у позоришту).</p> <p>ПСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира</p>	

ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на коришћење компјутера.	ПСТ.2.1.27. На страном језику саопштава изразе из свакодневног језика (switch on the TV, take off your shoes...) ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику како тинејџери проводе слободно време у Британији.	краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују. ПСТ.3.1.26. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме. ПСТ.3.1.27. Резимира/парафразира одслушан или прочитан текст.
	Област: 6. Buying and selling	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе (новац, путовања). ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на тему (плаћања, опис необичних хотела, начини путовања). ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о необичним хотелима, историји новца. ПСТ.1.2.3. Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава (travel by.). ПСТ.1.3.4. Зна неколико основних информација о знаменитостима Британије, САД-а и Аустралије.	ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе именује еколошке проблеме.. ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (Passive). ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности (Don't worry. What shall I do?...). ПСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик (Аустралија). ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико информација о Аустралији.	ПСТ.3.1.15. Разуме и може да издвоји потребне информације из табела, графикона, информатора и сл. ПСТ.3.1.25. Прецизно описује искуства, активности и догађаје везане за историју новца користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. ПСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик (историја Енглеске). ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (пасив).
	Област: 6. Buying and selling	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у	ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује причу о Рози Паркс.	ПСТ.3.1.1. Разуме дуже низове саопштења, упутстава,

<p>јасно контекстуализованом и спором говору које се односе на тему (протест).</p> <p>ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на тему.</p> <p>ПСТ.1.1.16. Пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења</p> <p>ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности (индиректни говор).</p>	<p>ПСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (поруке, писма, мејлови итд.)</p> <p>ПСТ.2.1.20. Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима (ставља и индиректни говор реченице.</p> <p>ПСТ.2.1.17. Размењује основне информације о плановима и обавезама.</p> <p>ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције (индиректни говор).</p>	<p>молби итд. који се тичу његових потреба</p> <p>ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују (Роза Паркс, Ромео и Јулија).</p> <p>ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција (препричавање реченица – индиректни говор).</p> <p>ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме (Romeo and Juliet).</p>
--	---	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
12. Увод	2
13. Проблеми + тест	10
14. Будућност + тест	10
15. Ризици + писмени задатак	12
16. Могу ли да питам...? + тест	10
6.Куповина и продаја + тест	11
Протест + писмени задатак	13
Укупно	68

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

-просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај

седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)

-што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима

-размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...

-коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

1 Сарадња; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Дигитална компетенција

2 Сарадња; Комуникација; Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Дигитална компетенција; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција

3 Компетенција за учење; Сарадња; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Естетичка компетенција; Одговорно учешће у демократском друштву

4 Компетенција за учење; Сарадња; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Естетичка компетенција; Одговорно учешће у демократском друштву

5 Компетенција за учење; Сарадња; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Естетичка компетенција; Одговорно учешће у демократском друштву

6 Компетенција за учење; Сарадња; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Естетичка компетенција; Одговорно учешће у демократском друштву

7 Компетенција за учење; Сарадња; Комуникација; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Естетичка компетенција; Одговорно учешће у демократском друштву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

1 -српски језик (садашње време)

-физичко (термини везани за спорт)

-географија (живот у УК и Француској)

-грађанско (изражавање допадања-недопадања)

2 -музичко (историја поп музике) -књижевност (препричавање приче) -српски језик (прошло време) -грађанско (описивање проблема и давање савета)
3 -биологија (инсекти, дневни ритам биолошког сата) -српски (условне и временске реченице) -грађанско (систем образовања у САД, заказивање и промена термина код лекара, зубара...)
4 -географија (региони Енглеске, Јелоустон парк, вулкани) -српски (повратне заменице, условне реченице) -биологија (делови тела)
5 -књижевност (драмски текст) -грађанско (огласи за посао) -информатика (речи везане за компјутере)
6 -српски језик (пасив) Историја (како је настао новац) -грађанско (сналажење на железничкој станици)
7 - географија (Америчка влада, Оксфорд и Кембриџ) -музичко (песма) - књижевност (Ромео и Јулија) -српски (индиректни говор)

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученици треба да савладају грађење и употребу времена, обично као припрема пред контролни/писмени задатак и додатно увежбају читање, значење речи у текстовима	- Граматика: времена, условне реченице, пасив - Текстови: вежбање читања, превода	По потреби, обично као припрема пред контролни или писмени задатак (8 часова)

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученик треба да разуме краћи наративни текст који чита или слуша и самостално га преприча; уради мање истраживачке радове на	- Граматика: израда тестова као припрема за такмичење - Разумевање текста слушањем и читањем	По потреби, припрема за такмичење (20 часова).

задату тему; попуњава тестове, шаље у Гугл учионицу, анализира грешке.		
--	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др. Свакодневним бележењем ктивности ученика на часу у свеску евиденције наставника, реовност доношења домаћих и записивање у свеску на часу), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (на крају сваке теме, на крају полугодишта, године). Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа.

Ликовна култура

Назив предмета:	ЛИКОВНА КУЛТУРА
Циљ:	Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа
Разред:	Осми 8
Годишњи фонд часова:	34

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>-бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука;</p> <p>– користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад;</p> <p>– примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу;</p> <p>– реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима;</p> <p>– дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења;</p> <p>– прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације;</p> <p>– тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафорику;</p> <p>– разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље.</p>	КОМПОЗИЦИЈА	Примена принципа компоновања. Простор и пропорције (ергономија, перспектива).
	НАСЛЕЂЕ	Културна баштина (значај, заштита и промоција наслеђа). Најзначајнија уметничка остварења и уметници, локалитети и споменици на територији Србије и у свету
	КОМУНИКАЦИЈА	Декодирање слике (теме, мотиви, поруке, метафора, алегорија, пиктограми...). Пројекти (цртеж, слика, скулптура, дигитална фотографија, филм, анимација, игрице, стрип, графити, мурали, инсталације, шминка и боди арт, одевне комбинације и детаљи...).

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија, боја, текстура, светлина

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: КОМПОЗИЦИЈА

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4 Одличан 5	
<p>Ученик/ца:</p> <p>-ЛК1.1.1 разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике</p> <p>- ЛК1.1.2 влада појмовима: изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p> <p>-ЛК1.3.1. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>- ЛК 2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности</p> <p>- ЛК2.1.2 образлаже свој рад и радове других одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p> <p>- ЛК2.3.1 .лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>- ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео)</p> <p>- ЛК 3.2.3.користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК3.2.1.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p> <p>- ЛК3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>-ЛК3.3.4.уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.</p>
Област: НАСЛЕЂЕ			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4 Одличан 5	

<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЛК 1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање) -ЛК 1.3.1. описује свој ради ирадове других - ЛК 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима -ЛК 1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ЛК 2.1.1.познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности -ЛК 2.1.2. образлаже свој рад и радове других -ЛК 2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст -ЛК 2.3.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности -ЛК 3.2.3.користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик,комуникација...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других -ЛК 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности -ЛК 3.3.3.користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности -ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота. 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ЛК 3.1.1познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности - ЛК 3.2.2изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат -ЛК 3.2.4.уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других -ЛК 3.3.1.анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности -ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.
Област: КОМУНИКАЦИЈА			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4 Одличан 5	

<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање)</p> <p>-ЛК 1.1.2.изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p> <p>-ЛК 1.3.1.описује свој ради и радове других</p> <p>-ЛК 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима</p> <p>-ЛК 1.3.4.зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности</p> <p>-ЛК 2.1.2.образлаже свој рад и радове других</p> <p>-ЛК 2.2.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт</p> <p>-ЛК 2.3.1.лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст.</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.1.1.познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео)</p> <p>-ЛК 3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других</p> <p>- ЛК 3.3.2.описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности.</p> <p>-ЛК 3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <p>-ЛК 3.2.1.одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p> <p>- ЛК 3.2.2.изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>-ЛК 3.2.4.уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других</p> <p>-ЛК 3.3.1.анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...)</p> <p>-ЛК 3.3.4.разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.</p>
---	---	--	--

дистрибуција часова по областима																
област / тема / модул		месец										обра да	обра да, ве жба	ве жба	евалуација (вежба; естетска) анализа	све га
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI					
1.	композиција	5	4	5	4	2	3	2				3	10	2	10	25
3.	наслеђе							3	1			/	2	/	2	4
4.	комуникација								1	4		/	/	3	2	5
укупно		5	4	5	4	2	3	5	2	4		3	12	5	14	34

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

У овој колони, назначити и начине прилагођавања рада појединим ученицима (инд, ИОП1,2 и 3)
 вербални,
 демонстративни,
 практични рад и
 радионица
 херуистички
 приступ,
 истраживачки рад
 ученика

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенције за учење; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Предузимљивост, предузетништво; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Сви предмети
Ликовна култура-5, 6,7.,разред

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ (ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ)

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ наставе и учења цртања, сликања и вајања</p> <p>јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.</p>	<p>1.1. СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ (6+2) 1.1.1. Енформел....(2) 2.1.1. Непосредно преношење динамичног тока мисли у одређеном временском интервалу 3.1.1. Сликање, одговарајућа средства и материјали 1.1.2. Ритмичко-хармонијска композиција чистог односа боје и форме (2) 2.1.2. Перцепција – аперцепција 3.1.2. Цртање, сликање, вајање, одговарајућа средства и материјали 1.1.3. Систем низања скупова тачака, линија, боја, облика и волумена према одређеној схеми (2) 2.1.3. Комбинаторика унапред датог скупа геометријских бојених површина, пластичних елемената или линеатура 3.1.3. Цртање, сликање, вајање, одговарајућа средства и материјали 1.1.4. Слободно компоновање – вежбање(2) 1.2. ВИЗУЕЛНА МЕТАФОРИКА (4+2) 1.2.1. Амблем, површинско обликовање(2) 2.2.1. Перцепција и аперцепција 3.2.1. Цртање, сликање, вајање, Одговарајућа средства и материјали 1.2.2. Амблем, тродимензионално обликовање (2) 2.2.2. Перцепција и аперцепција 3.2.2. Цртање, сликање, вајање, одговарајућа средства и материјали 1.2.3. Визуелна</p>	<p>Цртање - природни угљени штапићи, оловке с меким графитним улошком, папири...</p> <p>Фронтални Индивидулни Групни Рад у паровима</p> <p>Фронтални Индивидулни Групни Рад у паровима</p> <p>Сликање и цртање разним сликарским и цртачким материјалима</p> <p>Фронтални Индивидулни Групни</p>

	<p>метафорика вежбање(2) 1.3. КОНТРАСТ, ЈЕДИНСТВО И ДОМИНАНТА У ПРОСТОРУ (10+6) 1.3.1. Контраст, јединство и доминанта у простору(10) 2.3.1. Опажање и представљање 3.3.1. Цртање, сликање, вајање, одговарајућа средства и материјали 1.3.2. Контраст, јединство и доминанта у простору– вежбање (4) 1.4. СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ И ФАНТАСТИКА (3+1) 1.4.1. Реални облици у нереалним односима (2) 2.4.1. Аперцепција (замишљања, подстицање имагинације) 3.4.1. Цртање, сликање, вајање.одговарајућа средства и материјали 1.4.2. Фотомонтажа (1) 2.4.2. Перцепција и аперцепција 3.4.2. Одговарајућа средства и материјали 1.4.3.Слободно компоновање и фантастика – вежбање (1)</p>	<p>Рад у паровима</p> <p>Вајање, гипс и остала одговарајућа средства и материјали</p>
--	--	---

ЛИКОВНА СЕКЦИЈА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ наставе ликовне секције је подстицање и развијање стваралачког мишљења и овладавање визуелним вештинама.</p> <p>Основни задаци су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијање способности ученика за опажање елемената, - стицање услова да ученици користе и упознају се са различитим техникама ликовног израза, - развијање моторичких и мисаоних способности, - визуелно запажање, сазнање, мишљење, изражавање, развијање игре са предметима, развијање свестране личности, - формирање моралних и естетских односа. 	<p><u>Цртање и сликање</u></p> <p><u>Рад по моделу</u></p> <p>.</p> <p><u>Вајање</u></p> <p><u>Графика</u></p> <p><u>Филм</u></p>	<p>Обогаћивање ликовног језика у областима које се највише изучавају на редовним часовима, новим задацима, са новим појединостима</p> <p>Цртање и сликање различитих поставки мртве природе, развој перцепције, инсистирање на појединостима, илузији простора, заобљености облика, текстури, у различитим ликовним техникама.</p> <p>Општа орјентација у вајарским областима, рељеф и пуна пластика, припрема и моделовање пуне пластике глином или гипсаном кашом, вајање у везаном гипсу.</p> <p>Основе графике, извођење једноставних радова у техникама високе штампе које могу да се изводе ручно, без пресе – картон графика и сл. Графика и амбалажа. Плакат.</p> <p>Теорија филма, специјалност филмског језика и начина филмског изражавања. Пројекције неких филмова који за тему имају садржаје везане за ликовну културу; анимирање, израда стрипа, као прелазног медија.</p>

	<u>Уметничко наслеђе</u>	Упознавање са делима ликовних уметности, посматрање репродукција уметничких дела познатих аутора из књига и часописа, разговор о њима.
	<u>Слободне активности</u>	Праћење ликовног живота у нашем граду. Формирање и чување збирки: уметничких радова, репродукција, занимљивих предмета, облика из природе... Естетско уређивање школе, учионице за ликовно, припремање изложби и сл.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Шта пратимо		Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време	
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	Процењују се: -односно према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; -одржава прибор и радни простор; потписује радове; -чува радове у мапи...); --односно према себи (истражује	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су	- Свакодневно бележење активности ученика на часу у педагошку евиденцију наставника - Усмено одговарање и естетско процењивање, анализа уметничких дела, педагошка евиденција наставника	За ангажовање и активност на часу + За практичан рад +5 За посвећеност раду + За јављање и тачан одговор + За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 За анализирање и естетско процењивање +5 Ко не учествује у раду и не	Свакодневно бележење током године

	<p>информације; поставља питања, предлаже; истражан је у раду, труди се; преузима одговорност поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);</p> <p>-однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, до- живљавања, опажања, изражавања...);</p> <p>-разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне</p>	<p>одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);</p>	<p>Редовност доношења прибора, педагошка евиденција наставника</p>	<p>зна одговор – Ко не доноси прибор -</p>	
			<p>-Редовност доношења домаћег, педагошка евиденција наставника</p>	<p>Учесталост по месецима</p>	<p>Пресек стања по тромесечју</p>
		<p>ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);</p>	<p>- Практични радови, педагошка евиденција наставника</p>	<p>Свеобухватност одговора Сналажење са рашним техникама и материјалима Хоризонтално и вертикално повезивање градива</p>	<p>По потреби, бар једном у полугодишту</p>
			<p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), педагошка евиденција наставника</p>	<p>За три недоношења радова - 1 у свеску Прегледање радова</p>	<p>Свакоднев но током године праћење/ пресек стања за тромесечје На крају наставне године</p>
		<p>ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално</p>		<p>Оцењивање бројчаним оценама и описно (формативно и сумативно)</p>	<p>Након сваке теме</p>

<p>информације...); -повезивање (повезује и пореди познате и нове информаци- је, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); -оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; ори- гиналан је у односу на своје претходне радове...); -организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...); -вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај,</p>	<p>испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);</p>	<p>Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), педагошка евиденција наставника</p>		
	<p>ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);</p>	<p>-Сналажење и организација тематских изложби, учешће на конкурсима педагошка евиденција наставника</p>	<p>Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања и ангажованости свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)</p>	<p>По потреби</p>
	<p>ученик који не остварује минималан напредак у</p>			

	<p>опажање, емо-ције...); -употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).</p>	<p>савладавању програма предмета и не испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, добија оцену недовољан (1);</p>			<p>На крају школске године</p>
<p>Ангажовање ученика у настави.</p>	<p>Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима</p>	<p>показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања(5)</p> <p>показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања(4)</p> <p>показује делимични степен активности и ангажовања (3)</p>	<p>Вођење евиденције од стране наставника о:</p> <p>-Броју јављања на часовима</p> <p>-Броју успешности у индивидуалном групном раду, раду у</p>	<p>-Све што је рађено на часу налази се у свескама</p> <p>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења,тематске</p>	<p>-Пресек стања по тромесечјима</p>

		показује мањи степен активности и ангажовања (2)	пару -Учешћу на конкурсима ,смотрема, активностима на нивоу школе и одељења	изложбе,сценографије,културне активности, израда паноа, кратко предавање,...)	
		не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	-Несебичном пружању помоћи другим ученицима.		

ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА СУ:

- однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);
- однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истражан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);
- однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);
- разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);
- повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);
- оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);
- организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);
- вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...);
- употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Самопроцена радова је вербална и писана. Најефикаснија је метода 3, 2, 1. Ученик сам припрема листић на коме уписује име, презиме, датум и назив рада. Затим кратко наводи: 3 ствари које сам научио на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио, 1 ствар која ми није јасна или питање које бих поставио. Када се разговара о ликовним делима, ученик пише: 3 речи којима бих описао дело, 2 ствари које ми се највише допадају на делу, 1 ствар коју не разумем. Када се разговара о уметнику: 3 ствари због којих је уметник значајан, 2 дела која ми се највише свиђају, 1 питање које бих поставио уметнику. Када се ученик ликовно изражава: 3 ствари о којима сам размишљао током рада, 2 ствари које ми се свиђају на мом раду, 1 ствар коју бих променио. Или: 3 речи којима бих описао свој рад, 2 разлога због којих је мој рад оригиналан, 1 ствар коју бих урадио другачије

Музичка култура

Назив предмета:	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Циљ:	Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.
Разред:	8
Годишњи фонд часова:	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - повеже различите видове музичког изражавања са друштвено - историјским амбијентом у коме су настали; - уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у романтизму, импресионизму и савременом добу; - препознаје националне игре у делима уметничке музике; - наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба; - разликује музичке форме романтизма, импресионизма и савременог доба; - идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба; - идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба; 	1. Човек и музика	<p>Романтизам Програмска и апсолутна музика Соло песма Клавирска минијатура Националне и стилизоване игре (полка, мазурка, чардаш, казачок, сиртаки, валцер, танго...) Музичко-сценска дела Сметана, Дворжак, Шопен, Лист, Шуберт, Шуман, Паганини, Верди, Пучини, Росини, Чајковски, Бородин, Мусоргски, Мокрањац Импресионизам Равел, Дебиси Савремено доба Жанрови: Џез, популарна музика, апстрактна музика. Импровизација (појам) Стравински, Прокофјев, Коњовић, Константин Бабић, Вера Миланковић</p>

<p>-препозна врсту дувачких инструмента по изгледу и звуку;</p> <p>-опише начин добијања тона код дувачких инструмената;</p> <p>-препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила;</p>	<p>2. Музички инструменти</p>	<p>Дувачки инструменти</p>
<p>– препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила;</p> <p>– објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;</p>	<p>3. Слушање музике</p>	<p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике романтизма, импресионизма и савременог доба. Слушање вокалних, вокалноинструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике</p>
<p>– изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи;</p> <p>– примењује правилну технику певања;</p> <p>– примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције;</p> <p>– развије координацију и моторику кроз свирање и покрет;</p> <p>– примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;</p> <p>– користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет;</p> <p>– комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом;</p> <p>– учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката;</p>	<p>4. Извођење музике</p>	<p>Певање песама по слуху самостално и у групи;</p> <p>Певање песама из нотног текста солмизацијом;</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) Барока;</p> <p>Певање песама у комбинацији са покретом;</p> <p>Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима;</p> <p>Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста;</p> <p>Извођење дечијих, народних и уметничких игара;</p>

<ul style="list-style-type: none"> – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво. 	5. Музичко стваралаштво	<p>Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука;</p> <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива;</p> <p>Импровизација мелодије на задати текст;</p> <p>Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима;</p> <p>Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.</p>
---	--------------------------------	--

Кључни појмови садржаја: СВЕТОВНА МУЗИКА, ДУХОВНА МУЗИКА, ВИШЕГЛАСЈЕ, НАРОДНА МУЗИЧКА ТРАДИЦИЈА, МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: 1. Човек и музика		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>МК. 1.1.1. Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености</p> <p>МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско–стилских периода - народног стваралаштва Ученик уме да анализира повезаност:</p>	<p>МК. 2.1.2. Ученик уме да препозна структуре и драматургије одређеног музичког жанра</p> <p>МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота</p>	<p>МК. 3.1.2. Ученик уме да разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора</p> <p>МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд</p> <p>МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне</p>

		музичке елементе у естетичком контексту
Област: 2. Музички инструменти		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
МК. 1.1.1. Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност:	Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу	МК. 3.1.1. Ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд
	Област: 3. Слушање музике	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
МК. 1.2.1. Ученик уме да именује музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. именује извођачки састав МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор	МК. 2.2.1. Ученик уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра	Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско– стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора
	Област: 4. Извођење музике	
Основни ниво		Напредни ниво

МК. 1.3.1. Ученик уме да пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту		МК. 3.3.1. Ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.
	Област: 5. Музичко стваралаштво	
Основни ниво		Напредни ниво
Ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.		Ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област	Број часова
1. Човек и музика	6 (6 обр.)
2. Музички инструменти	4 (2 обр и 2 утврђ.)
3. Слушање музике	18 (14обр. + 4утврђ.)
4. Извођење музике	4утврђ
5. Музичко стваралаштво	1

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Користити методе/технике и облике рада које активирају ученике да буду самосталнији у раду: анализа музичких примера, фотографија, ППТ, видео материјала. Инсистирање на корелацији са другим предметима: историја, ликовна култура, географија. Коришћење ЛОГОС-овог е уџбеника: видео и аудио записи, квизови, ППТ.

Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: видео и звучниј записа, фотографија, ППТ, доступне ИКТ апликације. Користити претходна знања ученика. Повезати са историјским контекстом. Коришћење ЛОГОС-овог еуџбеника.

Основни методски приступ је од звука ка теорији. Јасно формулисати упутства како би ученици знали на шта да усмере пажњу приликом слушања. Постепено проширивати опажајни капацитет код ученика усмеравајући их на специфичности музичког дела пре слушања. Ученичка знања из различитих области повезати и ставити у функцију разумевања дела, подстичући креативност и критичко мишљење. Користити илустрације, ППТ и ИКТ када је могуће. Подстићати ученике на изношење свог мишљења уз аргументовано образлагање.

Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике за самостални рад, рад у пару или групи. Кроз одговарајуће примере музичких вежби и композиција обрадити елементе музичке писмености. Обратити пажњу на правилно дисање, положај тела и дикцију. Узети у обзир гласовне могућности ученика. За инструментално музицирање користити ритмичке и мелодијске инструменте. Могу се користити нотни примери који су солмизацијом обрађени. Примељивати принцип активног учешћа ученика на часу. Коришћење аудио или видео снимака или матрица када је могуће. Посета концерта, у складу са могућностима.

Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике на музичко стваралаштво, самостално, групно и у пару. Користити корелацију са ликовном културом. Креативна употреба мултимедија: ППТ, ИКТ, аудио и видео снимци, мобилни телефони.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ

- Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ

- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (културно-уметничке акције).

ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

- Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, језичка култура у уметничком и у неуметничком домену (свакодневни говор у приватном и јавном животу, електронским и штампаним медијима, дизајну и другим видовима комуникације...), научно мишљење, друштвени односи, друштво и појаве у друштву.
- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила која припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

КОМУНИКАЦИЈА

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, путем интернета, итд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ

- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- Спознаје везу између квалитета животне средине и квалитета свог живота и разуме да се његова добробит и добробит заједнице и друштва огледа и у квалитету и одрживости његове околине.

ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ

- Бира стил живота и навике, имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

ПРЕДУЗИМЉИВОСТ И ОРИЈЕНТАЦИЈА КА ПРЕДУЗЕТНИШТВУ

- Прилагођава се друштвеним и економским променама, усмерен је на развој нових вештина, које примењује у практичном раду; суочава се са неизвесностима на иницијативан и предузимљив начин.
- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију.
- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са

другима у оквиру своје тимске улоге.

- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи CV и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.
- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

РАД С ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА

- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/информацију од њиховог тумачења.
- Користи податке из различитих извора и начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.
- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.
- Селектује, обрађује наводећи извор и аутора, чува и презентује податке у различитим форматима, укључујући и ИКТ.
- Разликује јавне и приватне податке и користи основна правила чувања приватности података.

РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор изво

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Садржаји музичке културе редовно се могу везивати са готово свим областима, предметима. Тамо где садржаји програма и наставе дозвољавају временом ће се постигнути тематско повезивање на посебним часовима. Тамо где то није могуће успоставиће се вертикална корелација активирањем претходно стечених знања.

Српски језик- народне лирске песме, поезија;

Историја- историја музике која је увек уско повезана са значајним догађајима;

Математика - разломци, сабирање, одузимање ;

Енглески- учење имена нота абecedом где повезивањем стварају одговарајуће речи на енглеском, обрада песама на енглеском језику;

Француски - учење имена нота абecedом где повезивањем стварају одговарајуће речи на енглеском, обрада песама на енглеском језику;

Физика- простирање звука, његова фреквенција и утицај на околину и живи свет;

Ликовно - Естетски доживљај једног уметничког дела кроз музику. Посматрајући слику, скулптуру.

Повезивњем та два елемента.

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА ХОР		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Намењена ученицима посебних музичких способности и вештина који додатно желе да прошире своја знања и доживљај музике кроз извођаштво.</p> <p>Развијање социјализације код деце у заједничком извођаштву.</p> <p>Кроз заједничко музицирање код деце се развија самосвест, самопоуздање и самопоштовање.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушање и обрада песама по нотном тексту или слуху; - свирање инструментима или својим телом; - припрема ученика са сценски наступ 	<p>Хор се реализује током читаве школске године, два пута недељно. Поред обучавања ученика у певању ради са на њиховом уметничком изразу и самопоуздању које се гради временом. Концерт на крају полугодишта представља на неки начин круну њиховог рада и учешћа. Ученици добијају прилику да се истакну и покажу шта умеју и знају.</p>

Настава музичке културе подразумева учешће свих ученика, а не само оних који имају музичке предиспозиције. Како је предмет *музичка култура* синтеза вештина и знања, полазна тачка у процесу оцењивања треба да буду индивидуалне музичке способности и ниво претходног знања сваког ученика. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су ниво његових постигнућа у односу на дефинисане исходе као и рад, степен ангажованости, кооперативност, интересовање, став, умешност и креативност. Тако се у настави *музичке културе* за исте васпитно-образовне задатке могу добити различите оцене, као и за различите резултате исте оцене, због тога што се конкретни резултати упоређују са индивидуалним ученичким могућностима.

Начин провере и оцена треба да подстичу ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичких активности. Главни критеријум за процес праћења и процењивања је *начин ученичке партиципације у музичком догађају*, односно да ли је у стању да прати музичко дело при слушању и како односно, да ли и како изводи и ствара музику користећи постојеће знање.

У зависности од области и теме, постигнућа ученика се могу оценити усменом провером, краћим писаним проверама (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања. Поред ових традиционалних начина оцењивања, треба користити и друге начине оцењивања као што су:

1. допринос ученика за време групног рада,
2. израда креативних задатака на одређену тему,
3. рад на пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе),
4. специфичне вештине.

У процесу вредновања резултата учења наставник треба да буде фокусиран на ученичку мотивацију и ставове у односу на извођење и стваралаштво, способност концентрације, квалитета перцепције и начин размишљања приликом слушања, као и примену теоретског знања у музицирању.

Наставник треба да мотивише ученика на даљи развој, тако да ученик осети да је кроз процес вредновања виђен и подржан, као и да има оријентацију где се налази у процесу развоја у оквиру музике и музичког изражавања. Важно је укључити самог ученика у овај процес у смислу дијалога и узајамног разумевања у вези са тим шта ученик осећа као препреке (вољне и невољне) у свом развоју, као и на које начине се, *из ученикове перспективе*, оне могу пребродити.

Када је у питању вредновање области Музичко стваралаштво, оно треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање, педагошки оправдане.

Узимајући у обзир циљ предмета неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање остварености исхода. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања. Диктате не треба практиковати, ни задавати.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити.

Када је у питању вредновање области Музичко стваралаштво, оно треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање, педагошки оправдане.

Узимајући у обзир циљ предмета неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког

часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање остварености исхода. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања. Диктате не треба практиковати, ни задавати.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити

Историја

Назив предмета:	ИСТОРИЈА
Циљ:	Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.
Разред:	осми
Годишњи фонд часова:	68 часова

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА			
Област:	Број часова:		
	Часови за обраду	Часови за утврђивање и проверу	Укупан број часова за тему
1. ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	2	1	3
2 ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	10	8	18
3. ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ	9	9	18
4. СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	7	8	15

5.СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	7	7	14
Укупно (све од 1. до 4.)	35	33	68

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - именује периоде прошлости и историјске периоде и наводи граничне догађаје - повезује историјске изворе са установама у којима се чувају - именује нови век и наводи граничне догађаје - користи основне историјске појмове - пореди историјске периоде <p>Користи основне историјске појмове</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту(Наполеон, Карађорђе. Милош Обреновић) -Повеже визуелне и текстуалне информацијеса одговарајућим историјским контекстом(хронолошки, политички, друштвени) - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Приказује на историјској карти динамикуразличитих историјских појава и промена у новом веку - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија -Поштује правила заједничког рада 	<p style="text-align: center;">ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ</p>	<p>Основне одлике периодаод завршетка Првог светског рата до наших дана.Историјски извори за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана и њихова сазнајнавредност (материјални, писани, аудио-визуелни, усмена сведочанства, дигитални)</p>
	<p style="text-align: center;">ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА</p>	<p>Последице Великог рата(демографски и материјални губици, одраз рата удруштвеном и културном животу, Мировнаконференцијау Паризу – нова карта Европе и света).Револуције у Русији и Европи (узроци, ток и последице).Стварање југословенске државе(југословенска идеја, процес и носиоци уједиња, међународнопризнање и границе). Политичке и друштвеноекономске прилике у Европи и свету (либералне демократије, тоталитарне идеологије економске кризе; култура, наука и уметност, свакодневни живот).Југословенска краљекраљевина (простор, становништво и друштво; конституисање државе, политички живот; међународни положај</p>

<p>и препознаје своје место и улогу у групи -Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност -Изражава своје ставове на аргументован начин -Препознаје историјску подлогу савремених инситуција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност) -Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку - Анализирајући дате примере уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу - Пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба - Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера -Анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике -Користи основне историјске појмове - На карти показује места где су се десили одређени догађаји - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском</p>		<p>економске прилике; култура, улога двора; национално и верско питање). Истакнуте личности: Николај ПРоманов, Владимир ИљичЛењин, Роза Луксембург, Александар Флеминг, ПаблоПикасо, ВолтДизни, Чарли Чаплин, Сергеј Ејзенштајн, Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Стаљин, Френклин Рузвелт, Александар I, Марија, Петар II и Павле Карађорђевић, Никола Пашић</p>
	<p>ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ</p>	<p>Свет у рату –узроци, међународне кризе, сукоби и освајајачка политика тоталитарних држава; почетак и ток рата, зараћене стране, савезништва, фронтови, најважније операције, нови начини ратовања, ратна свакодневица; страдање цивила и ратни злочини; крај рата и победа Антифашистичке коалиције. Југославија и српски народ у рату-улазак у рат, војни пораз, окупација, подела, квислиншке творевине; геноцид и злочини; устанак, антифашистичка борба и грађански ратвојне операције, живот у рату. Последице рата-људски иматеријални губици; демографске и друштвене промене, миграције, уништавање културног наслеђа; суђења за ратне злочине, стварање ОУН. Истакнуте личности: Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Стаљин, Адолф Хитлер Бенито Мусолини, цар</p>

<p>контексту</p> <ul style="list-style-type: none"> - Самостално или у групи реализује једноставне задатке - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија- Пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба - Уочава пристрасност, пропаганду и 	<p style="text-align: center;">СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА</p>	<p>Хирохито, Франциско Франко, Мао Цедунг, Ана Франк, Петар Шкарађорђевић, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз Тито, Милан Недић</p> <p>Свет после Другог светског рата – блоковска подела, трка у наоружању, глобална димензија хладног рата, ратна жаришта и кризе, деколонизација, европске интеграције, покрети еманципације-покрети за женска и мањинска права, антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа, освајање свемира, медији, популарна култура. Југославија и српски народ после Другог светског рата изградња новог државног и друштвеног уређења, једнопартијски систем, однос власти према политичким противницима, међународни положај, економске и културне прилике, самоуправљање, несврстаност, свакодневица, популарна култура, нове тенденције у култури.</p> <p>Истакнуте личности: Џон Кенеди, Никита Хрушчов, Махатма Ганди, Голда Меир, Мартин Лутер Кинг, Роза Паркс, Нелсон Мендела, Енди Ворхол, Јосип Броз, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Иво Андрић, Милош Црњански,</p>
--	---	--

<p>- именује периоде прошлости и историјске периоде и наводи граничне догађаје</p> <p>- повезује историјске изворе са установама у којима се чувају</p> <p>- именује нови век и наводи граничне догађаје</p> <p>- користи основне историјске појмове</p> <p>- пореди историјске периоде</p> <p>Користи основне историјске појмове</p> <p>- Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (Наполеон, Карађорђе, Милош Обреновић)</p> <p>- Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени)</p> <p>- Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима</p> <p>- Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку</p> <p>- Препознаје основне карактеристике различитих идеологија</p> <p>- Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи</p> <p>- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност</p>	<p>СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА</p>	<p>Александар Петровић</p> <p>Свет после хладног рата – пад Берлинског зида; слом комунизма у Европи, распад СССР-а, нова политичка карта Европе, стварање Европске уније, доминација САД, локални конфликти и интервенције великих сила, процеси глобализације, Четврта индустријска револуција (дигитални медији, интернет, друштвене мреже и мобилна телефонија), претња тероризма, миграције, савремени културни покрети. Српски народ на крају XX и на почетку XXI века - криза СФРЈ 80-их година, међунационална тензије, увођење вишестраначког политичког система, распад СФРЈ, грађански рат и стварање нових држава, интернационализација сукоба и међународне интервенције, економске прилике и свакодневни живот, ратни злочини, страдање цивилног становништва, разарање културног наслеђа, НАТО агресија на СРЈ, последице ратова, политичке промене 2000. године, република Србија као самостална држава, питање статуса Косова и Метохије, односи у региону, српски народу дијаспори и региону, процес придруживања ЕУ, култура и спорт.</p> <p>Истакнуте личности: Роналд Реган, Михаил Горбачов,</p>
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> -Изражава своје ставове на аргументован начин -Препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност) -Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку - Анализирајући дате примере уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу - Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјскоконтексту - Самостално или у групи реализује једноставне задатке - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија 		<p>Маргарет Тачер, Бил Гејтс, Владимир Путин, Ангела Меркел, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман, Алија Изетбеговић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница</p>
---	--	--

Кључни појмови садржаја барска револуција, версајски уговор, Друштво народа, тоталитарне идеологије, фашизам, нацизам, комунизам, милитаризам ветски рат, гето, Холокауст, геноцид, Аушвиц, Јасеновац, људска права, расизам, антисемитизам, антифашизам, блоковска подела, Несврстани, ОУН; деколонизација, људска и мањинска права, атомска енергија, глобализација,

СФРЈ, тероризам, дигитална револуција, популарна култура, миграције, НАТО бомбардовање, операције Олуја и Бљеса

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Основи проучавања прошлости		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице</p> <p>ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода</p> <p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.5. уме да одреди ком историјском периоду припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p>		
Област ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу</p>	<p>ИС.2.2.1. уме да закључи о ком догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора</p> <p>ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора</p>	<p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије</p> <p>ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости</p>

<p>карактеристичних историјских извора (текстуалних,сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p>		
<p>Област: ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације ИС 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој</p>	<p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом ИС 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје ИС 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</p>	<p>ИС 3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор</p>

<p>историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p>		
<p>Област: ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској</p>	<p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</p> <p>ИС 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</p> <p>ИС 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</p>	<p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)</p> <p>ИС 3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања</p>

<p>појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p>		
<p>Област: СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА</p>		
<p>Основни ниво</p>	<p>Средњи ниво</p>	<p>Напредни ниво</p>
<p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних,</p>	<p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</p> <p>ИС 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</p> <p>ИС 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</p>	<p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)</p> <p>ИС 3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања</p>

<p>материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p>		
--	--	--

Област: СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора</p>	<p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</p> <p>ИС 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</p> <p>ИС 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</p>	<p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)</p> <p>ИС 3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања</p>

<p>(текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p>		
---	--	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
ОБЛАСТ/ТЕМА	активности	методе	облици рада
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, ППТ Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима	монолошка; • дијаложка; • монолошко-дијаложка	фронтални рад; • групни рад; • индивидуални рад; индивидуализован рад
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима сусамосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др. Корелација са сродним предметима: српским језиком	монолошка; • дијаложка; • монолошко-дијаложка; • илустративно-демонстративна метода; • метода самосталног рада ученика; • текст-метода; • метода писаних историјских	фронтални рад; • групни рад; • индивидуални рад; индивидуализован рад

	(Дучић, Нушић) географија(Европе, Света, Југославије), веронаука, ликовно(споменичко наслеђе међуратног периода, Дали, Пикасо, М.П. Барили), музичко (Химна Југославије), грађанско (људска права, тоталитарне идеологије) кроз интегративну наставу и тематско повезивање	радова – семинари	
ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија(фронтови, битке: Свет, Европа, Југославија), ликовно(карикатуре, плакати) и грађанско васпитање (људска права, савези), кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне сторије Обележавање места великих страдања српског и других народа у Другом светском рату (27. јануар, 22. април...	монолошка; • дијалогска; • монолошко- дијалогска; • илустративно- демонстративна метода; • метода самосталног рада ученика; • текст-метода; • метода писаних историјских радова – семинари	фронтални рад; • групни рад; • индивидуални рад; индивидуализован рад

<p>СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА</p>	<p>Користити разноврсне технике/методе и облике Рада Корелација са сродним предметима: географија (ОУН, ЕУ, блоковска подела, несврстани, СФРЈ, Србија), ликовно (плакати, карикатуре) и музичко васпитање (Елвис Присли, Битлси), верска настава, грађанско васпитање (антиратни и антирасни покрети, демократија), српски језик (Иво Андрић) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа</p>	<p>монолошка; • дијалoшка; • монолошко-дијалoшка; • илустрaтивно-демонстрaтивнa методa; • методa самостaлног рaдa ученикa; • текст-методa; • методa писаних историјских рaдoвa – семинари</p>	<p>фронтaлни рaд; • групни рaд; • индивидуaлни рaд; • индивидуaлизовaн рaд</p>
<p>СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА</p>	<p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (пад Берлинског зида, ЕУ, Распад СФРЈ, Србија), ликовно (плакати, карикатуре), грађанско васпитање (тероризам), биологија (еколошки покрети), информатика (интернет, Четврта индустријска револуција, мобилна телефонија, апликације) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење</p>	<p>монолошка; • дијалoшка; • монолошко-дијалoшка; • илустрaтивно-демонстрaтивнa методa; • методa самостaлног рaдa ученикa; • текст-методa; • методa писаних историјских рaдoвa – семинари</p>	<p>фронтaлни рaд; • групни рaд; • индивидуaлни рaд; • индивидуaлизовaн рaд</p>

	историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, филмова(НАТО агресија 1999, Распад СФРЈ и др.), ППТ, шеме, табеле..		
--	--	--	--

**ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)**

- Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са
Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.
- Праћењем постигнућа ученика, усменим и писменим проверама степена усвојености знања;
- Иницијални тест, причање, препричавање, читање, домаћи задаци контролне вежбе, провера од 15 мин., аутодиктат,
полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима. тестови по нивоима образовних стандарда.
- Бележењем постигнућа ученика оценом;
- Критеријуми оцењивања према Правилнику оцењивања;
- Свеске ученика и њихови практични радови;
- Свакодневне белешке током године.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик: компетенције за учење, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Географија ,ликовна култура,музичка култура,верска настава,грађанско васпитање

Географија

Назив предмета:	ГЕОГРАФИЈА
Циљ:	<ul style="list-style-type: none"> - упознавању и разумевању појава и процеса у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу, - разумевању узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу, - картографској писмености и коришћењу географске карте у свакодневном животу , - развоју географског мишљења заснованог на повезаности и међуусловљености географских појава и прцеса у простору и времену - разумевању потреба очувања, унапређења и заштите Земљиних сфера и комплексне географске средине у којој егзистира и човек, - упознавању основних географских одлика Европе, њених регија и држава, - упознавању са комплементарношћуи регионалним разликама планетарног света, - развијању ставова о превентиви, заштити, унапређењу животне средине, - развијању толеранције, постојања и припадности мултиетничком , мултијезичком и мултикултурном свету, - развијању способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање.
Разред:	Осми
Годишњи фонд часова:	68

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> -учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; – анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; – одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; – анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије; 	<p>ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Југоисточна Европа, интеграциони и дезинтеграциони процеси. -Географски положај Србије. - Историјско-географски развој Србије. -Симболи Србије. -Границе и проблеми пограничних крајева

<ul style="list-style-type: none"> – опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије; – класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне; – анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије; – класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије; – наводи начине коришћења вода Србије; – препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода; – доведи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора; 	<p>ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Геотектонски процеси на територији Србије. Сеизмизам Србије. -Тектонски облици рељефа. -Падински процеси и рељеф настао деловањем воде. -Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека. -Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека. - Климатски фактори и елементи. Климатске области у Србији. -Подземне воде Србије. -Реке Србије. -Језера Србије. -Заштита вода и заштита од вода. -Земљишта Србије. -Распрострањеност биљног и животињског света
<ul style="list-style-type: none"> -објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције; – изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи; – изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике; израђује и анализира графичке приказе структура становништва; – објашњава утицај 	<p>ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Кретање броја становника и њихов просторни размештај. -Природно кретање. -Миграциони процеси. -Структуре становништва. -Демографски проблеми и популациона политика. - Прва насеља у Србији. -Село и рурални процеси. -Градови. Урбанизација и проблеми урбаног развоја. -Београд. -Природни ресурси и привредни развој. -Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде. -Пољопривреда и географски простор. -Индустрија и географски простор.

<p>природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи; – уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи; – доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи; – препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине;</p>		<p>-Саобраћај и географски простор. -Туризам и трговина. -Делатности кварталног сектора</p>
<p>-описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти; – процењује важност очувања природне и културне баштине Србије;</p>	<p>ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ</p>	<p>Природна баштина Србије. -Културна баштина Србије. -Светска баштина под заштитом Унескоа у Србији</p>
<p>-описује основне природне и друштвене одлике завичаја</p>	<p>ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА</p>	<p>-Појам и географски положај завичаја. -Природне карактеристике. -Друштвене карактеристике</p>
<p>-објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету.</p>	<p>СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ</p>	<p>-Срби у Црној Гори. -Срби у БиХ – Република Српска. -Срби у Хрватској. -Срби у осталим суседним државама. -Срби у дијаспори</p>

Кључни појмови: Југоисточна Европа, Интеграција, дезинтеграција, Европска Унија, Уједињене Нације, апсолутни положај, релативни положај, континентална земља, балканска земља, панонска земља, коридор 10, коридор 7, средњоевропска земља, планинска земља, Рашка, Немањићи, Краљевина СХС, ФНРЈ, СФРЈ, СРЈ, Државна заједница Србија и Црна Гора, химна, велики грб, мали грб, застава, гранични прелази, аутономне покрајине, Тетис, Паратетис, Српскомакедонска маса, унутрашње силе, спољашње силе, клизиште, одрон, Панонска низија, Динариди,

карпато.балканиди, Косовско-метохијска котлина, климатски фактори, климатски елементи, кошава, континентални тип климе, умереноконтинентални тип климе, планински тип климе, издан, лековите воде, Црноморски слив, Јадрански слив, Егејски слив, бифуркација, природна и вештачка језера, чернозем, алувијално тло, слатине, смонице, гајњаче, попис, депопулација, густина насељеностим природни прираштај, бела куга, демографска експлозија, „одлив мозгова“, сеоска насеља, градска насеља, урбанизација, привреда, привредни сектори, конфискација, национализација, транзиција, пољопривреда, агротехничке мере, екстензивна, интензивна пољопривреда, земљорадња, сточарство, тешка индустрија, лака индустрија, екстративна и прерађивачка индустрија, тешки метали, обојени метали, племенити метали, неметали, енергетика, друмски, железнички, ваздушни, цевоводни и телекомуникациони саобраћај, туризам, туристичко место, трговина, природна баштина, природне вредности, природно добро, национални парк, културна баштина, културно добро, светска баштина, завичај, локална средина, миграције, Срби у региону, дијаспора, политичке емиграције, економске миграције.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Географски положај границе и величина територије Србије		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања	ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
Област: Физичко географске одлике Србије		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

	<p>ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије</p>	<p>ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије</p>
--	---	---

Област: Друштвено географске одлике Србије

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања</p> <p>ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе</p>	<p>ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије</p>	<p>ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p> <p>ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије</p> <p>ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности</p> <p>ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p>

Област: Природна и културна баштина Србије

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања</p>	<p>ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су</p>	<p>ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p>

	представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије
Област: Географија завичаја		
Основнииво	Средњииво	Напреднииво
ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије
Област: Срби у региону и дијаспори		
Основнииво	Средњииво	Напреднииво
ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије

	геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)	
--	---	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Географски положај границе и величина територије Србије	6
Физичко-географске одлике Србије	26
Друштвено-географске одлике Србије	28
Природна и културна баштина Србије	3
Географија завичаја	2
Срби у региону и дијаспори	3

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>Монолошка метода</p> <ul style="list-style-type: none"> -Дијалошка метода -Индивидуална метода -Текст метода -Рад у пару и групи -Усмене и писмене вежбе и провере -Израда речника непознатих појмова -Израда табела -Израда мапа ума - Примена атласа ,карте и глобуса -Филм <p>НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА</p> <p>УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:</p> <ul style="list-style-type: none"> - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...) - што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима

- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенциј Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција
ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Одговоран однос према околини Естетичка компетенциј Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција
ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенциј Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција
ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учење у демократском друштву Естетичка компетенциј Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција
ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама

	<p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенциј</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p> <p>Одговоран однос према околини</p>
СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Естетичка компетенциј</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p>

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	<p>Географија 5. 6. 7. и 8. разред (унутар предмета))</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Историја Историја (Срби и њихова прошлост на Балканском полуострву)Развој српске државе кроз векове и држава Јужних Словена</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи ,карте, графикони,табеле и мапе ума)</p> <p>Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>
--	--

<p>ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ</p>	<p>Географија 5. 6. 7. и 8. разред (унутар предмета)) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Биологија(биљне и животињске заједнице на територији Србије) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи ,карте, графикони и мапе ума) Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>
<p>ДРУШТВЕНО- ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ</p>	<p>Географија 5. 6. 7. и 8. разред (унутар предмета)) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Историја Историја (Срби и њихова прошлост на Балканском полуострву)Развој српске државе кроз векове и држава Јужних Словена Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи,карте графикони и мапе ума) Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>
<p>ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ</p>	<p>Географија 5. 6. и 7. и 8.разред (унутар предмета)) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Историја Историја (Срби и њихова прошлост на Балканском полуострву)Развој српске државе кроз векове и држава Јужних Словена Биологија(биљни и животињски свет Србије, ендеми) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи и мапе ума) Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>

<p>ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА</p>	<p>Географија 5. 6. 7. и 8. разред (унутар предмета)) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Историја Историја (Срби и њихова прошлост на Балканском полуострву)Развој српске државе кроз векове и држава Јужних Словена Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи ,карте,графикони и мапе ума) Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>
<p>СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ</p>	<p>Географија 5. 6. 7. и 8.разред (унутар предмета)) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Историја (Срби и њихова прошлост на Балканском полуострву)Развој српске државе кроз векове и држава Јужних Словена Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи ,карте,графикони и мапе ума) Грађанско васпитање(грађанско друштво, демократија, држава)</p>

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начинреализације и динамика
<p>Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања,препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.</p>	<p>Географски положај границе и величина територије србије</p>	<p>-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама -према потребама појединца</p>
	<p>Физичко-географске одлике србије</p>	
	<p>Друштвено-географске одлике србије</p>	
	<p>Природна и културна баштина србије</p>	
	<p>Географија завичаја</p>	
	<p>Срби у региону и дијаспори</p>	

Број часова појединих садржаја подложен је промени, у циљу сагледавања потреба ученика

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу интересовања ученика за такмичења).</p>	<p>Геостратешки положај Републике Србије</p>	<p>Разговор -демонстрација -метода читања -метода писања -графички радови –проблем</p> <p>Оспособљавање за учење повезивање, упоређивање, демонстрацију</p> <p>Посматрање, праћење ангажовања ученика;</p> <p>Продукти ученикових активности</p>
	<p>„Коридор 10“ – у мемо ли да га користимо</p>	
	<p>„Панонско море и Карпатска пречага“- пројекција филма</p>	
	<p>Палеовулканизам на Балкану</p>	
	<p>„Метохијске Плитвице“- пројекција филма</p>	
	<p>„Природне катастрофе у Србији“-пројекција филма</p>	
	<p>Сезонске и дневне миграције</p>	
	<p>Структура становништва Србије- презентација</p>	
	<p>Генеза насеља у Србији</p>	
	<p>Урбанизација Србије</p>	
	<p>Транзиција привреде у Србији</p>	
	<p>Пољопривредна производња-ПП презентација</p>	
	<p>Енергетски потенцијали Србије</p>	
	<p>Тешка и лака индустрија- локација и размештај</p>	
	<p>Саобраћај, трговина и туризам</p>	
	<p>Пуз Србије ка ЕУ...</p>	
	<p>Мој завичај</p>	

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Ученик се из предмета ГЕОГРАФИЈА оцењује најмање два пута у полугодишту у петом разреду а четири пута у полугодишту у шестом, седмом и осмом разреду.

Бројчаном оценом изражава се:- степен остварености прописаних стандарда- ангажовање ученика у настави

- **ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ**- обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи. Наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за предмет. Резултат иницијалног оцењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напреловања ученика.

У току полугодишта ученици од 5. до 8. разреда се из Географије оцењују на три начина: 1) **Усмено** 2) **Писмено** 3) На основу **активности на часу** (слободна наставникова процена о раду ученика током једног полугодишта/школске године). Ученик може бити оцењен током сваког дела часа (уводног, главног и завршног) и на свим типовима часа (обрада, утврђивање и систематизација). Оцена је јавна са образложењем и препоруком за даљи рад. Оцена се бележи у педагошку свеску и уноси у дневник.

- **УСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** - обавља се у току оба полугодишта. Најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика. Начини оцењивања: дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји...

- **ПИСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** - обавља се у току оба полугодишта. Ученик ће имати најмање једну оцелу (у полугодишту) на контролном задатку дужем од 15 минута. Писмени одговор изводиће се према унапред утврђеном плану који ће бити истакнут на сајту школе. Оцене су јавне, ученик има увид у свој рад. Тестови дужи од 15 минута су најављени, оцена се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере. Реализује се на крају наставне области, а према плану предметног наставника. Тест у трајању до 15 минута обавља се без најаве, оцена се не уписује у дневник, а спроводи се ради утврђивања остварености циља часа и савладаности дела реализованих садржаја.

Тест се вреднује кроз проценте – бодове:

Одличан(5) 86-100%; Врло добар(4) 70-85 %; Добар(3) 50-69 %; Довољан(2) 30-49 %
Недовољан(1) 0-29 %

Скала може да варира у зависности од постигнућа ученика, али не више од 5%.

ПРОВЕРА КАРТОГРАФСКЕ ПИСМЕНОСТИ може бити остварена усменим и писменим путем (неме карте).

- **АКТИВНОСТ на часу:** Активност ученика прати се и вреднује континуирано током наставног процеса. Елементи формативног оцењивања чине (по правилу у педагошкој евиденцији): усмени одговори, писмене провере до петнаест минута, ангажовање, степен развијености ученичке

компетенције, активност на часу, успешност у групном раду, практичан рад, излагања и представљања изложби радова, пп презентација, резултата истраживања, плаката/паноа, модела, цртежа, графикона, табела, постера, збирке одабраних ученикових продуката рада - портфолија, у складу са програмом географије, домаћи задаци, однос према раду, писање есеја, учешћа у дебати и дискусији, сарадња у тиму, комуникација у тиму, показивање иницијативе, заинтересованост,...као и учешће на општинском, окружном или републичком такмичењу и учешће на националним и међународним такмичењима.

Практични рад, пројекат је индивидуални или групни облик рада на одређену тему. Рад у групи подразумева тимски рад ученика, ангажованост, размену, повезивање и примену идеја има за циљ: самостално прикупљање и критички одабир информација; решавање проблема; доношење одлука; планирање и поштовање рокова; самостално учење; рад у групи; сарадња; критички однос према властитом и туђем раду. Наставник јасно дефинише и упознаје ученике са елементима за вредновање пројекта, групног рада и индивидуалног рада у оквиру групе.

Рад на пројекту оцењује се кроз вредновање активности и ангажовања током рада на пројекту, знања које је ученик стекао и применио у раду, продукт пројекта и излагање резултата рада.

Прати се његово залагање, труд, постигнуће, напредак, активно учествовање пре заокруживања формативне оцене у сумативну. Наставник повремено прегледа ученичке радове, школску (радну) свеску (садржај свеске, уредност, цртеже, додатне текстове) и може их оценити и уписати у педагошку евиденцију.

Подаци као што су степен самосталности у раду, креативност, степен ангажовања, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и други подаци о ученику битни за праћење, бележе се у педагошку свеску. У закључну оцену за крај полугодишта/школске год. могу да уђу и остале активности и интересовања ученика, његова залагања, прикази занимљивих текстова из научно-популарне литературе, редован долазак на часове додатне и допунске наставе, припремне наставе... Оцена из активности позитивно утиче на мотивацију ученика, а може бити од значаја и за општи успех ученика у његову корист.

Врста, ниво и обим знања и ангажовање ученика оцењују се тако да оцену:

Одличан (5) добија ученик који објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије, самостално се сналази на географској карти, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља Р. Србије, логички повезује чињенице и појмове; објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности у нашој земљи, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4) добија ученик који познаје природне и друштвене одлике наше државе и описује географске везе и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије, углавном се самостално сналази на географској карти, углавном самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава поједине проблеме на нивоу стваралачког

мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3) добија ученик који описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, делимично је самосталан у сналажењу на географској карти, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2) добија ученик који препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе, знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, није самосталан у сналажењу на карти, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1) добија ученик који нема познавање основних појмова из регионалне географије Р. Србије, њених природних и друштвених обележја, знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Оцењивање постигнућа ученика по ИОП-у

Ученик коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се на основу ангажовања и степена остварености циљева и посебних стандарда постигнућа у току савладавања индивидуалног образовног плана, на начин који узима у обзир његове језичке, моторичке и чулне могућности **(ИОП1, ИОП2)**

Ученик који стиче образовање и васпитање по прилагођеним стандардима постигнућа, оцењује се на основу његовог ангажовања и степена остварености циљева и прилагођених стандарда постигнућа.

Ученик са изузетним способностима ИОП3 који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин, применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу праћења остваривања прописаних циљева, општих и посебних стандарда постигнућа и ангажовања. Ученик који се образује по ИОП-у оцењује се на начин и према исходима планираним ИОП-ом, а у складу са посебним законом:

- оцену **одличан (5)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања;

- оцену **врло добар (4)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања;

- оцену **добар (3)** добија ученик који остварује напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика и помоћ наставника;

- оцену **довољан (2)** добија ученик који остварује минималан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз значајну помоћ наставника и ангажовање ученика;

Ученику који стиче образовање и васпитање по индивидуалном образовном плану, а не достиже захтеве по прилагођеним стандардима постигнућа ревидира се индивидуални образовни план.

Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године. Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине.

Математика

Назив предмета:	МАТЕМАТИКА
Циљ:	- Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Разред:	Осми
Годишњи фонд часова:	144

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
-Примени Талесову теорему у геометријским задацима и у реалном контексту	Сличност	Пропорционалне величине Талесова Теорема Сличност троуглова Примена сличности
-Примени сличност троуглова у геометријским задацима и у реалном контексту		
-анализира односе тачке,праве и равни у простору и те односе записује	Тачка,права,раван	

<p>математичким писмом</p> <p>-представља цртежом односе геометријских објеката у равни и простору и користи их приликом решавања задатака</p> <p>-уочи правоугли троугао у простору,примени Питагорину теорему у геометријским задацима и реалном контексту</p> <p>-решити линеарну једначину и неједначину</p> <p>-решити реалне проблеме користећи линеарну једначину и неједначину</p> <p>-израчуна површину и запремину праве призме</p> <p>-израчунава површину и запремину четворостране пирамиде(основа правоугаоник),правилне тростране и шестостране пирамиде.</p> <p>-нацрта и анализира график линеарне функције</p>	<p>Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом</p> <p>Површина и запремина призме</p>	<p>Однос тачке и праве,тачке и равни.Однос правих,мимоилазне праве.Однос праве и равни,нормала на раван,растојање тачке од равни.Однос две равни.</p> <p>Ортогонална пројекција на раван(тачке, праве,равни).Углови између праве и равни.</p> <p>Полиедар</p> <p>Линеарна једначина са једном непознатом.</p> <p>Решавање линеарних једначина са једном непознатом.</p> <p>Линеарна неједначина са једном непознатом.Решавање линеарне неједначине са једном непознатом.</p> <p>Примена у реалним ситуацијама</p> <p>Призма,појам,врсте,елементи Мрежа праве призме.Површина праве призме. Запремина праве призме.</p> <p>Пирамида,појам,врсте,основни елементи. Мрежа пирамиде.Површина пирамиде.</p>
--	---	---

<p>-учествује у избору истраживачког пројекта и начина рада</p> <p>-решити систем линеарних једначина са две непознате</p> <p>-решава реалне проблеме користећи систем линеарних једначина са две непознате</p> <p>-израчуна површину и запремину ваљка,купе и лопте</p> <p>-примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама</p>	<p>Површина и запремина пирамиде</p> <p>Линеарна функција</p> <p>Систем линеарних једначина са две непознате</p> <p>Ваљак,купа,лопта</p>	<p>Запремина пирамиде.</p> <p>Линеарна функција $y=k*x+n$.График функције,нула функције,знак функције,монотоност.Имплицитни облик задавања линеарне функције.Цртање и читање графика линеарне функције.</p> <p>Појам линеарне једначине са две непознате.Појам система од две линеарне једначине са две непознате. Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената.Графичка интерпретација система. Примена у реалним ситуацијама.</p> <p>Ваљак и његови елементи.Мрежа ваљка.Површина и запремина ваљка.</p> <p>Купа и њени елементи.Мрежа купе.Површина и запремина купе.</p> <p>Појам лопте и сфере.Пресеци лопте и сфере са равни.Површина и запремина лопте и сфере.</p>
---	--	--

Кључни појмови:

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Сличност		
Основни ниво МА 1.3.1. МА 1.3.2.	Средњи ниво МА 2.3.2.	Напредни ниво МА 3.3.1. МА 3.3.6.
Област: Тачка, права, раван		
Основни ниво МА1.3.1 МА1.3.2 МА1.4.1 МА1.4.2	Средњи ниво МА 2.3.2.	Напредни ниво МА 3.3.2.
Област: Линеарне једначине са једном непознатом		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
МА 1.3.2. МА 1.4.1. МА 1.4.2.	МА 2.3.2.	МА 3.3.1.
Област: Призма		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
МА 1.3.4.	МА 2.3.4.	МА 3.3.4.
Област: пирамида		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
МА 1.3.4.	МА 2.3.4.	МА 3.3.4.
Област: линеарна функција		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
МА 1.2.4. МА 2.2.4. МА 3.2.4.	МА 2.2.4	МА 3.2.4.
Област: систем линеарних једначина са две непознате		

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
МА 1.2.1.	МА 2.2.1. МА 2.2.5.	МА 3.2.1. МА 3.2.5.
Област: ваљак, купа, лопта		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
МА 1.3.5.	МА 2.3.5.	МА 3.3.5.

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
1. Сличност	16
2. Тачка, права, раван	12
3. Линеарне једначине са једном непознатом	18
4. Призма	14
5. Пирамида	16
6. Линеарна функција	12
7. Систем линеарних једначина са две непознате	15
8. Ваљак, купа, лопта	16

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Линеарна функција – Најпре поновити појам функције директне пропорционалности и њеног приказивања у координатном систему који је обрађиван у седмом разреду. Увести затим појам линеарне функције једне реалне променљиве ($y = kx + n$), не помињући општи појам функције. Показати да је график те функције права, уз посебно разматрање случајева $k = 0$, $k > 0$, $k < 0$, као и n

$= 0$, $n > 0$, $n < 0$. Увести појмове: нула функције, знак функције, растућа и опадајућа функција и објаснити како се они илуструју на графику и како зависе од вредности коефицијената k и n . Ученици треба у потпуности да овладају поступком цртања графика линеарне функције и његовог анализирања, тј. „читања“ својстава те функције када јој је график задат. Обрадити својства линеарне функције када је она задата имплицитном релацијом $ax + by = c$. **Системи линеарних једначина са две непознате** – Ученици треба да се упознају са линеарном

једначином с две непознате облика $ax + by = c$, да разумеју да је график ове једначине (када је бар један од бројева a или b различит од нуле) права и да умеју да нацртају тај график.

Уводи се и појам система две линеарне једначине с две не-познате, као и појам решења система као уређеног пара бројева. Системе линеарних једначина решавају се методама замене и су-протних коефицијената. Пажњу треба посветити и графичкој интерпретацији система две линеарне једначине с две непознате.

Решавајући разне проблеме из геометрије, физике, хемије и свакодневног живота, ученици увиђају потребу за састављањем одговарајућих система линеарних једначина, при чему утврђују научене формалне поступке, сагледавају потребу за њиховом применом и умеју да образложе добијено решење.

Ваљак, купа и лопта – Важно је истаћи да су ваљак, купа и лопта ротациона тела. Као и код призме и пирамиде, ради бољег уочавања елемената и осних пресека ваљка и купе, као и пресека лопте (сфере) и равни, користити моделе тела. Оспособити ученике за цртање мреже ваљка и купе, израду њихових модела као и што прецизнијих скица приликом решавања задатака.

При обради ове теме, ваљак и купу повезати са призмом и пирамидом и указивати на аналогije између призме и ваљка, односно пирамиде и купе. Ту аналогiju користити за образложење формула за површину и запремину ваљка и купе. Приликом извођења формуле за површину купе, повезати површину омотача са површином кружног исечка, а обим базе са дужином кружног лука.

Пре дефинисања сфере, односно лопте потребно је подсетити се дефиницију кружнице и круга. Формуле за површину и запремину лопте се наводе без доказивања. На часовима систематизације применити знања о површини и запремини ваљка, купе и лопте у ситуацијама из свакодневног живота

Пројектни задатак:

Ученици се поделе у групе нехомогених математичких знања, тако да свака група има најмање три ученика. Свака група има задатак да састави низ од 20 задатака, уз следеће услове:

- да 9 задатака буду задаци основног нивоа, 7 средњег нивоа и 4 напредног нивоа;
- да по 5 задатака буде из области *Бројеви и операције са њима* и *Алгебра и функције*, 6 из области *Геометрија* и по 2 задатка из области *Мерење* и *Обрада података*.

Област и ниво за сваки од задатака у тесту одређује наставник у договору са ученицима. Улога наставника је да координира рад група, по потреби помаже ученицима, проверава да ли су тестови конструисани по договореној методологији, организује израду теста тако да сваки ученик решава тест у чијој конструкцији није учествовао (ученици једне групе решавају појединачно тест друге групе), организује прегледање тестова и презентацију резултата. Ученици врше избор задатака, решавају задатке, израђују кључ теста и припремају тест и кључ у неком програму за обраду текста, решавају тест друге групе, прегледају урађене тестове које је њихова група конструисала, обрађују добијене резултате и презентују их.

Овај задатак може бити веома користан за ученике који се припремају за завршни испит, а мотивација за реализацију ће бити на повишеном нивоу. **Неки од препоручених начина**

прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за учење
Рад са подацима и информацијама
Комуникација
Решавање проблема
Сарадња
Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Физика
Техничко образовање
Хемија
Информатика

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Циљеви допунске наставе су: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.	Сличност Тачка, права, раван Линеарне једначине са једном непознатом Призма Пирамида Систем линеарних једначина са две непознате Линеарне једначине Ваљак, купа, лопта	Настава се реализује према потреби и могућностима ученика и наставника барем једном недељно. Води се рачуна о распореду редовне наставе.

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ додатне наставе је да омогући обдареним и талентованим ученицима да прошире и да продубе своја знања и вештину из неких наставних области и предмета у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да допринесе њиховом оспособљавању за даље самообразовање.</p> <p>Додатним радом се обухватају ученици који постижу изузетне резултате у савладавању садржаја програма, који показују интересовање за проширивање знања и вештина и који су обдарени и талентовани за одређење области и предмете. Разредни старешина, предметни наставник, педагошко – психолошка служба школе и одељенска заједница ученика предлажу ученике за укључивање у додатни рад. Коначну одлуку о избору ученика за укључивање у додатни рад по наставним областима и предметима доноси одељенско или наставничко веће школе.</p>	<p>Сличност Тачка, права, раван Линеарне једначине са једном непознатом Призма Пирамида Систем линеарних једначина са две непознате Линеарне једначине Ваљак, купа, лопта</p>	<p>Настава се реализује према потреби и могућностима ученика и наставника барем једном недељно. Води се рачуна о распореду редовне наставе.</p>

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

- Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика
- Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова
- Домаћи задатак
- Проблемски задаци
- Писана провера
 - објективни тестови са допуњавањем кратких одговора
 - задаци са означавањем

- задаци вишеструког избора
- спаривање појмова

Биологија

Назив предмета:	БИОЛОГИЈА
Циљ:	Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи уз разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.
Разред:	осми
Годишњи фонд часова:	68

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; – повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција; – идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе; – илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини. 	<p align="center">ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Улога и значај појединих ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми.</p> <p>Матичне ћелије – ћелије програмиране за различите функције.</p> <p>Принцип економичности грађе и функције живих бића</p> <p>Улога и значај ензима.</p> <p>Ендокрини систем и хуморална регулација. Регулаторна улога хормона биљака и животиња.</p> <p>Надражљивост, проводљивост, контрактилност.</p> <p>Чулно-нервни систем животиња.</p> <p>Рефлексни лук.</p> <p>Поремећаји функције ендокриног система, нервног система и чула.</p> <p>Неуротрансмитери, нервни импулси, драж, надражај.</p> <p>Хомеостаза – принцип повратне спреге.</p> <p>Фотосинтеза.</p> <p>Ћелијско дисање.</p> <p>Транспирација.</p> <p>Температурна регулација.</p>

<p>– одговорно се односи према свом здрављу;</p> <p>– изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота;</p> <p>– повеже промене настале у пубертету са деловањем хормона;</p> <p>– идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота;</p>	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Резултати стандардних лабораторијских анализа крви и урина.</p> <p>Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности).</p> <p>Заштита од полно преносивих болести контрацепција.</p> <p>Одговорност за сопствено здравље.</p>
<p>– доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети;</p> <p>– истражи давно нестале екосистеме.</p>	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>„Календар живота“, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба и велика изумирања.</p> <p>Значај алги (цијанобактерија) и биљака за продукцију O₂ и озонског омотача, као заштита од УВ зрака, и услов за развој осталих живих бића.</p> <p>Строматолити.</p> <p>Излазак из воде на копно.</p>
<p>– повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена;</p> <p>– повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције</p>	<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>Улуткавање и пресвлачење инсеката.</p> <p>Пубертет и адолесценција човека. Цветање, плодношеће и сазревање плодова биљака.</p> <p>Теорија еволуције. Постанак нових врста кроз еволуционе процесе.</p> <p>Еволуција човека.</p>
<p>– установи узрочно-последичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране;</p> <p>– критички процени последице људских</p>	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Еволуција и развој екосистема. Концепт климакса.</p> <p>Циклуси кружења основних супстанци у природи (H₂O, C, N) и њихова повезаност.</p> <p>Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбионтски организми</p>

делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи; – повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије; – истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања; – истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју.		(лишајеви). Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.І.Р.Р.О. концепт). Типични екосистеми Србије. Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте. Последице глобалних промена.
---	--	--

Кључни појмови: ћелјски метаболизам, ензими, протеински носиоци, активни и пасивни транспорт, матичне ћелије, диференцијација ћелије, творна ткива, праг дражи, надражај, елетролит, јонски канали, неуротрансмитер, урођени или безусловни рефлекси, стечени или условни рефлекси, рефлексни лук, рецептор, осећајни или сензитивни нерв, покретачки или моторни нерв, ефектор, миофибрили, мождани нерви, мождански нерви, аутономни или вегетативни нервни систем, симпатикус, парасимпатикус, ектотерми, ендотермни организми, хибернација, естивација, хомеостаза, хормони, хипофиза, епифиза, штитаста жлезда, параштитаста жлезда, грудна жлезда, гуштерача, надбубрежна жлезда, тестиси, тестостерон, оваријуми, графов фоликул, жуто и бело тело, прогестрон, естроген, менструални циклус, хомеостаза, повратна спрега, хуморална стимулација, неурална стимулација, хормонална стимулација, биљни хормони, вегетациона купа, ауксин, гиберелини, хербициди, фотосинтеза, скроб, минералне супстанце, еутрофикација воде, цветање воде, дисање, транспирација, пубертет, промене у пубертету, амигдала, емпатија, стерилитет, хламидија, кандида, хумаи папилома вирус, генитални ерпес, трихомонас, контрацепција, абортус, прекамбијум, палеозоик, мезозоик, коеволуција, кенозоик, теорија ендосимбиозе, строматолити, озонски омотач, велика изумирања, генотип, фенотип, јувенилни ормон, еволуција, теорије еволуције, дарвинизам, специјација, мутација, мутаген, природна селекција, миграција, проток гена, дрифт, аустралопитекус, спретан човек, усправни човек, неандерталац, разумни човек, сукцесија екосистема, деградација, пионирске врсте, прелазни стадијуми, климакс заједнице, азотофиксатори, нитрификационе бактерије, детелиниште, микориза, нектон, планктон, бентос, биоиндикатори, биомониторинг, чисте и мешовите шуме, лишћарске и четинарске шуме, зимзелене и листопадне шуме, покровност, шумска стеља, детритус, аспект, шернозем, степе, ливаде и пашњаци, планинске рудине, агроекосистем, монокултура, урбани екосистем, црвене књиге и листе, ареал, космополити, ендемити, аутохтоне и алохтоне врсте, инвазивне врсте, интродукција и реинтродукција, биоакумулација, обновљиви и необновљиви ресурси, еколошки отисак, капацитет животне средине, одрживи развој, зелена економија, зелена енергија, ефекат стаклене баште, гасови стаклене баште, фреони, озонске рупе, киселе кише.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије</p> <p>БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија</p> <p>БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма</p> <p>БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси</p> <p>БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном</p> <p>БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)</p> <p>БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p>	<p>БИ.2.1.1. Уме да објасни основна својства живих бића у мање типичним и атипичним случајевима.</p> <p>БИ.2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима</p> <p>БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.)</p> <p>БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам</p> <p>БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи</p> <p>БИ.2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију</p> <p>БИ.2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе</p>	<p>БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система)</p> <p>БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање - улога ендокриног система)</p> <p>БИ.3.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.)</p> <p>БИ.3.1.2. уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо</p> <p>БИ.3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање</p>

<p>БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p> <p>БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p> <p>БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>		<p>БИ.3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму</p>
Област: ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава</p> <p>БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране</p> <p>БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије)</p> <p>БИ.1.5.5.</p> <p>БИ.1.5.6.</p> <p>БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека</p> <p>БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају</p>	<p>БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме</p>	<p>БИ.3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам</p> <p>БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести</p> <p>БИ.3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести</p> <p>БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе</p> <p>БИ.3.5.4. познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност</p> <p>БИ.3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест)</p> <p>БИ.3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа</p> <p>БИ.3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаких</p>

<p>умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора) БИ.1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове негативне последице на здравље БИ.1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, поремећаји сна и сл.) БИ.1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље БИ.1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна</p>		<p>негативних емоција на физиолошке процесе у организму и на понашање појединца</p>
Област: ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.1.1. уме да наведе основне карактеристике живог света БИ.1.1.2. разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу</p>	<p>БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма</p>	

и понашању биљака и животиња		
Област: НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе</p> <p>БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи</p> <p>БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа</p> <p>БИ.1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама</p> <p>БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p> <p>БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p> <p>БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>	<p>БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине</p> <p>БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека</p>	<p>БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама</p> <p>БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције</p> <p>БИ.3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса</p> <p>БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције</p> <p>БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста</p>
Област: ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

<p>БИ.1.4.1. . препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима</p> <p>БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације</p> <p>БИ.1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)</p> <p>БИ.1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају</p> <p>БИ.1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде, ваздуха, земљишта</p> <p>БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад)</p> <p>БИ.1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине</p>	<p>БИ.2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација</p> <p>БИ.2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде, угљеника и азота)</p> <p>БИ.2.4.5. . препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи</p> <p>БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије</p> <p>БИ.2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)</p>	<p>БИ.3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други као и међусобне односе популација у биоценози</p> <p>БИ.3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутотрофне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде)</p> <p>БИ.3.4.3. разуме значај кружења појединих супстанци у природи (воде, угљеника и азота)</p> <p>БИ.3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација</p> <p>БИ.3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје</p> <p>БИ.3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене)</p> <p>БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета</p> <p>БИ.3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете</p>
--	---	---

<p>(рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата)</p> <p>БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења</p> <p>БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p> <p>БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p> <p>БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>		
---	--	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Јединство грађе и функције као основа живота	24
Човек и здравље	9
Порекло и разноврсност живота	6
Наслеђивање и еволуција	8
Живот у екосистему	21

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

- Повезати грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије.
- Нагласити да се особине живог налазе у структури – ћелији и да је на Земљи живот успостављен током еволуције ћелија. Кроз обраду улога и значаја појединих ћелијских органела у метаболизму

ћелије увести појмове који ће повезати ћелијску грађу и функцију. Поменути да поједине ћелије имају одређену грађу из које произилази њихова специфична функција, док друге могу бити програмиране за диференцијацију у више праваца.

- Објаснити да се усложњавањем унутрашње грађе стичу услови за појаву нових карактеристика ћелије (и организма) при чему се повећањем активне површине преко које се обавља одређена функција, на свим нивоима организације, успоставља принцип економичности – оптимално искоришћавање ограничене запремине ћелије/организма, повећањем унутрашње или спољашње површине. На тај начин се остварује боља енергетска ефикасност, на ћелијском и на нивоу организма, и обезбеђује континуитет (одрживост) животних функција.

- Нагласити да ћелија/организам најбоље функционише у одређеним условима и да сви организми поседују механизме који одржавају свој унутрашњи састав у одређеним границама, које омогућавају њихово преживљавање. Посебно је важан принцип примања и преноса информација и реаговања на надражаје. Указати да су то повезани и регулисани процеси, односно да процеси који се одвијају у појединим деловима тела могу да регулишу активности у другим органима и ткивима и утичу на целокупно функционисање организма. Уводе се појмови хомеостаза и повратна спрега. Различитим примерима илустровати везу између физиолошких адаптација живих бића и промена у спољашњој средини. Садржаји се могу обрадити кроз низ кратких вежби/демонстрација рефлекса (рефлекси ока, рефлекс хватања лењира, пателарни рефлекс...), варљивост чула (прецизност чула додиром, оптичке варке итд.).

ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

- Указати на путеве преношења болести, превенцију и значај редовних контрола. Ученик треба да развије одговоран однос према сопственом здрављу, здрављу људи из своје околине и да поступа према упутствима лекара. На основу путеве преношења изазивача болести, објаснити како се треба понашати у присуству оболелих од различитих болести и развијати толерантан однос према оболелима. На пример, особу оболелу од сиде не треба да игноришу, нити дискриминишу на било који начин, а то ће моћи када науче да руковаће, загрљај, разговор нису начини како се ова болест преноси.

- Обрадити и примере различитих утицаја на функције ендокриног система, нервног система и чула изазваних различитим спољашњим и унутрашњим факторима (узроцима), као и могућност враћања организма у уравнотежено стање након одређених поремећаја. Могу се користити примери који су блиски за разумевање ученицима овог узраста, као што је слабљење слуха услед слушања прегласне музике, коришћења слушалица, коришћења мобилних телефона, играња компјутерских игрица итд. Ученике треба мотивисати да изразе критички став у погледу домена и мере штетности појединих утицаја.

- Разумевање резултата стандардних лабораторијских анализа крви и урина се може обрадити кроз вежбу, при чему пажњу треба обратити само на вредности које се односе на еритроците, хемоглобин, гвожђе, леукоците (без леукоцитне формуле), ниво шећера, а код резултата урина на замућеност, присуство бактерија и ћелија крви. Потребно је да ученик уме да прочита табелу и разуме да вредности треба да буду у опсегу референтних.

-Посебну пажњу треба посветити репродуктивном здрављу. Контрацепцију обрадити и у смислу спречавања преране трудноће и полно преносивих болести.

- Развијати критички став према садржајима који се могу наћи на интернету и другим изворима информисања (часописима, ТВ емисијама...). У питању су садржаји који се односе нпр. на дијете, биолошки активне супстанце и адитиве, али и друге теме од значаја за здраве стилове живота.

- Кроз истраживачке задатке или пројектну наставу, могу се обрадити лековити и физиолошки активни производи животиња и биљака (као што су мед, прополис, различити екстракти биљака, полен...) који се користе за људску употребу.

- У обради полног и родног идентитета, поред развијања толеранције и прихватања различитости, ученицима треба пружити ширу перспективу генетичке варијабилности, као природног феномена, која не даје основе за предрасуде, стереотипе, дискриминацију и насиље.

- Ученици треба да истраже облике нездравог начина живота, као што су начин исхране, физичка активност, употреба психоактивних супстанци (укључујући и лекове – таблетоманија). Посебну пажњу треба посветити злоупотреби стероида и других супстанци за нпр. повећање мишићне масе и снаге због последица на стање организма и на понашање. Резултате истраживања треба повезивати са деловањем на системе органа и приказивати их јавности (нпр. на нивоу одељења или школе) у различитим облицима (нпр. пано који ће пропагирати здраве стилове живота, или са декларацијама производа које свакодневно користе уз коментарисање улоге и штетности појединих адитива исхрани и слично).

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА

- Повезати стечена еколошка знања са историјом планете Земље, тј. начинима којима се она мењала(тектонске промене, промене климе, састав атмосфере, влажност, температура, итд). Податке о геофизичким процесима треба пропратити описом развоја живог света кроз геолошка доба. За именовање геолошких користити стручне називе прекамбријум, палеозоик, мезозоик и кенозоик. Стечена знања о постанку живог света повезати са продукцијом кисеоника и настанком озонског омотача, као условима за еволуцију већине врста живих бића. Посебну пажњу треба посвеити настанку нових група живих бића и повезати их са њиховим положајем на Дрвету живота.

НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

- Истражити и описати промене током животног циклуса различитих врста биљака и животиња (од зигота, преко деоба ћелија и формирања органа, а затим улазак у репродуктивну фазу, старење и смрт). На пример, могу се истражити и представити животињске врсте са потпуним преображајем (метаморфозом), као и они са непотпуним преображајем; развиће преко ларвеног стадијума код мекушаца, ракова, риба, водоземаца итд.Нагласити да постоје и организми чије развиће нема очигледно препознатљиве фазе кроз промене целокупне грађе тела, али да и такво развиће подразумева раст, промене у пропорцијама делова тела и физиолошким процесима, као и развиће полних органа (нпр. човек). Морфолошке и физиолошке промене током животног циклуса повезати са хормонским променама. Развиће човека повезати са променама насталим у

пубертету услед деловања хормона. Посебну пажњу посветити томе да се хормонски индуковане промене активирају укључивањем регулаторних гена у одређеним фазама животног циклуса.

- Објаснити функцију гена у процесу развића особина организама. Указати да су производи гена протеини који остварују различите функције – ензими, структурни протеини (нпр. колаген, антитела, итд), хормони, итд. На примеру хормона може се објаснити улога гена (нпр. јувенилни хормон код инсеката, полни хормони код људи).

- Подсетити се варијабилности јединки и процеса селекције који су обрађени у претходним разредима. Процес специјације (настанка нових врста) најбоље је објаснити кроз алопатрички модел специјације: једна велика популација бива подељена на две мање и прекине се могућност укрштања између јединки две популације; свака од популација се прилагођава, деловањем селекције, на услове средина у којима живе; такође, различите мутације се дешавају у свакој популацији (настају неки нови алели); због ових процеса, временом између две популације настају све веће разлике (фенотипске и генетичке); током дужег времена, јединке две популације се толико разликују да више не могу да се међусобно укрштају чак и уколико дођу у физички контакт; тада су то две нове врсте. Неопходно је дати податке о Дарвиновој теорији еволуције и објашњењима која је он пружио. Процес еволуције, постанка врста и заједничког претка врста може се објаснити на примеру еволуције човека. Ученици могу на интернету да истражују приказе људских предака, почевши од одвајања наше еволуционе линије од последњег заједничког претка са шимпанзом (пре 7 милиона година). Јако је важно објаснити ученицима да, у биолошком смислу, тј. у контексту генетичких разлика, не постоје расе људи, већ само континуирана варијабилност различитих људских карактеристика.

ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

-Акцент је на томе да у екосистемима постоји тежња ка усаглашавању производње и потрошње органске супстанце и ка производњи што веће количине органске супстанце у датим условима (биомаса, разноврсност). Потребно је увести концепт климакса екосистема и појам природне сукцесије. Примерима илустровати процесе природне сукцесије и кружења и преноса супстанци и енергије.

- Увести концепт одрживог развоја и еколошког отиска. Указати на чињеницу да се неограничен раст не може одржати у ограниченим условима. Ученици могу да израчунају свој еколошки отисак на неком од калкулатора, који се може наћи на интернету и у одељењу продискутовати добијене резултате, нарочито о томе које животне навике би свако могао да промени, а при томе да смањи свој отисак. Једна од тема за дебату са ученицима може бити управо ова: добробит и лоше стране употребе обновљивих извора енергије.

- Кроз истраживачки рад (нпр. на трену, претраживање литературе или интернета) повезати утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије. Посебан акценат ставити на ретке, угрожене, ендемичне и космополитске врсте.

- Истражити присуство инвазивних врста у непосредној околини и начине како је врста пренета.

- Искористити Н.І.Р.О концепт да би се дефинисали чиниоце нестанка врста. Објаснити назив овог концепта. Пројектним задатком ученици могу бити одреде факторе угрожавања за локалне врсте и прикажу резултате рада.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА**УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:**

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Компетенција за учење

	<p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Одговоран однос према околини</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p>
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Одговоран однос према околини</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p>

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	<p>Биологија 5, 6. и 7. разред (унутар предмета)</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Математика (однос површине и запремине у биолошким системима)</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Хемија (биолошки важна органска једињења)</p> <p>Физика (електрична струја)</p> <p>Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p> <p>Техника и технологија (моделовање)</p> <p>Грађанско васпитање (права грађана – етичка питања)</p>
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	<p>Биологија 5, 6. и 7. разред (унутар предмета)</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Математика (графичко представљање резултата, анализирање)</p>

	<p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Хемија (биолошки важна органска једињења)</p> <p>Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p> <p>Физичко и здравствено васпитање васпитање (здрави стилови живота)</p>
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	<p>Биологија 5, 6. и 7. разред (унутар предмета)</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p> <p>Историја (хронологија – временска скала)</p>
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>Биологија 5, 6. и 7. разред (унутар предмета)</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи и мапе ума)</p> <p>Историја (хронологија – временска скала)</p>
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	<p>Биологија 5, 6. и 7. разред (унутар предмета)</p> <p>Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)</p> <p>Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)</p> <p>Ликовна култура (цртежи и мапе ума, креативна рециклажа)</p> <p>Географија (биоми, пољопривреда, цветање воде)</p> <p>Моја животна средина 8. разред (унутар предмета)</p> <p>Грађанско васпитање (еколошко право)</p>

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
--------	----------	------------------------------

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.	Јединство грађе и функције као основа живота (5 часова)	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	Човек и здравље (1 час)	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	Порекло и разноврсност живота (1 час)	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	Наслеђивање и еволуција (1 час)	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама
	Живот у екосистему (2 часа)	-индивидуални рад -фронтални рад -рад у групама

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји и динамика	Начин реализације
Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научног у свакодневном животу.	Јединство грађе и функције као основа живота (5 часова)	-индивидуални рад -групни рад -практични рад -решавање такмичарских тестова
	Човек и здравље (1 час)	-индивидуални рад -групни рад -практични рад -решавање такмичарских тестова
	Порекло и разноврсност живота (1 час)	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -практични рад -решавање такмичарских тестова
	Наслеђивање и еволуција (1 час)	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -практични рад -решавање такмичарских тестова
	Живот у екосистему (2 часа)	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -практични рад -решавање такмичарских тестова

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Шта пратимо			Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; вештине, руковање прибором, и технологијама и извођење радних задатака.	ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);	- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање и тачан одговор + За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не учествује у раду и не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
		ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника,	- Усмено одговарање, свеска евиденције наставника	Учесталост по месецима	Пресек стања по тромесечју
				Свеобухватност одговора Сналажење на зидним сликама, природном материјалу Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту

	односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену врло добар (4);	-Редовност доношења домаћег, свеска евиденције	За три недоношења домаћег -1 у свеску Прегледање свески	Свакодневно током годинепраћење/ пресек стања за тромесечје На крају наставне године
	ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);	- Писане провере, свеска евиденције	Бодовање: 30-49%-2 50-74%-3 75.89%-4 90-100%-5	Након сваке теме
	ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и	Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), свеска евиденције	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и	По потреби
		-Сналажење на зидним сликама,		

		прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену довољан (2);	шемама	квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	
				Прва три пара која ураде добијају +5	По потреби
					На крају школске године
Ангажовање ученика у настави.	Одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	веома висок степен ангажовања ученика (5) висок степен ангажовања ученика (4) уз ангажовање ученика (3) ангажовање ученика (2)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу на такмичењима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима..	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	-Пресек стања по тромесечјима

Хемија

Назив предмета:	ХЕМИЈА
Циљ:	Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу, тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини
Разред:	осми
Годишњи фонд часова:	68

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> -повеже значај и улогу метала у свакодневном животу -уме да идентификује оксид метала -идентификује начине на који оксиди метала са водом могу наградити хидроксиде, а који не и због чега -уме да идентификује оксиде алкалних и земноалкалних оксида у односу на оксиде других метала -уме да идентификује легуре -зна примену и својства легура 	<p>1.МЕТАЛИ, ОКСИДИ, ХИДРОКСИДИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Општа физичка и хемијска својства метала. -Алкални и земноалкални метали. -Гвожђе,алуминијум, олово, бакар и цинк. -Метали велике практичне примене. -Оксиди метала. -Хидроксиди метала. Демонстрациони оглед: -Приказивање огледа калијума са водом, где настаје хидроксид и молекулски водоник. -Приказивање огледа калцијума са водом, добијање калцијум хидроксида (гашени креч).

<p>-уме да на основу распореда електрона по енергетким нивоима препозна атоме метала</p> <p>-разликује атоме метала од атома неметала</p> <p>-уме да прикаже реакције оксидације неметала</p> <p>-примењује могућност добијања одређених киселих оксида који ће у хемијској реакцији наградити одговарајућу неорганску киселину</p> <p>-разликује формуле оксида од формуле киселина</p> <p>-зна примену, употребу оксида неметала, тако и киселина у свакодневном животу, тако и у процесима индустријске примене истих</p> <p>-исписује хемијске реакције(приказује хемијском једначином), зна да изједначи и најважнији разлог валидности изједначене хемијске реакције</p>	<p>2.НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ, КИСЕЛИНЕ</p>	<p>Сумпор, азот, фосфор и угљеник.</p> <p>-Оксиди неметала и киселина, својства и примена.</p> <p>Демонстрациони огледи: Добијање сумпор (IV) оксида и испитивање његових својстава.</p> <p>Демонстрациони оглед: Разблаживање концентроване сумпорне киселине</p>
<p>-уме правилно да састави молекулску формулу соли</p> <p>-зна својства и употребу одговарајућих соли</p> <p>-идентификује примене одговарајућих категорија соли</p> <p>-зна правилне хемијске називе соли, као и од чега су састављене</p> <p>-прави разлику соли(неутралне, базне и киселе)</p> <p>-уме да напише хемијске реакције добијања соли-процес неутрализације</p> <p>-зна примену, значај, као и употребу соли</p> <p>-повезује значај соли као класу неорганских једињења у свакодневном животу</p>	<p>3. СОЛИ</p>	<p>Добијање соли.</p> <p>Формуле соли и називи</p> <p>Дисоцијација соли</p> <p>Физичка и хемијска својства соли.</p> <p>Демонстрациони оглед: Реакција калцијум карбоната и хлороводоничне киселине, где настају угљеник (IV) оксид и вода.</p>

<p>-уме да разликује валенце угљеника у неорганским једињењима (II, IV), и у органским једињењима (искључиво IV)</p> <p>-разликује својства неорганских и органских супстанци и објашњава разлику на основу њихових структура</p> <p>-препознаје физичке и хемијске промене неорганских и органских супстанци у окружењу.</p>	<p>4.ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА</p>	<p>Својства атома угљеника и многобројност органских једињења.</p> <p>Функционалне групе и класе органских једињења.</p> <p>Општа својства органских једињења.</p> <p>Демонстрациони оглед: Упоредивање органских и неорганских једињења.</p> <p>Доказивање угљеника у органским једињењима.</p>
<p>-уме да прави разлику између цикличних, ацикличних и ароматичних органских једињења</p> <p>-уме да записује правилне структурне, рационалне структурне формуле, као и молекулске формуле истих</p> <p>-уме да одреди правилне називе угљоводоника, као и називе чланова хомологног низа засићених угљоводоника-алкана</p> <p>-разликује физичка својства од хемијских</p> <p>-уме да прикаже карактеристичне реакције угљоводоника</p> <p>-зна примену, употребу као и значај угљоводоника</p> <p>-практично уме да демонстрационим огледом разликује уз помоћ одређених супстанци засићене од незасићених угљоводоника, као и ароматичне угљоводонике</p> <p>-примењује стехиометријска израчунавања у хемијским реакцијама карактеристичним за угљоводонике</p> <p>-зна појам изомерија, и примењује је на одговарајућим молекулама користећи ИУРАС-ову номенклатуру</p>	<p>5.УГЉОВОДОН ИЦИ</p>	<p>-Разлика ацикличних од цикличних угљоводоника.</p> <p>-Опште формуле алкана, алкена и алкина. Физичка и хемијска својства засићених и незасићених угљоводоника.</p> <p>-Структурне, рационалне структурне формуле, као и молекулске формуле угљоводоника.</p> <p>-Хемијске реакције(карактеристичне) алкана, алкена и алкина.</p> <p>-Добијање, примена и употреба истих.</p> <p>-Демонстрациони оглед: доказивање алкана, у односу на доказивања постојеће незасићене хемијске везе код алкена и алкина.</p> <p>-Ароматични угљоводоници, њихова физичка и хемијска својства. Реакције добијања бензена, као и њихове карактеристичне хемијске реакције.</p> <p>-Примена, значај и употреба ароматичних угљоводоника.</p>

<p>-уме да разликује органска једињења угљоводоника од органских једињења са кисеоником који поред угљеника и водоника поседују и атом кисеоника</p> <p>-разликује класе органских киселина, преко функционалних група истих, као и наставака одговарајућих једињења(алкохоли, алдехиди, кетони, карбоксилне киселине, естри)</p> <p>-зна структурне, рационалне структурне као и молекулске формуле хемијских једињења са кисеоником</p> <p>примењује стехиометријска израчунавања у хемијским реакцијама карактеристичним за угљоводонике</p> <p>-зна појам изомерија, и примењује је на одговарајућим молекулама користећи IUPAC-ову номенклатуру</p> <p>-зна важност, улогу, примену и значај органских једињења са кисеоником</p>	<p>6.ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ</p>	<p>-Алкохоли-номенклатура, својства и примена.</p> <p>-Карбоксилне киселине-номенклатура, својства и примена. Масне киселине.</p> <p>-Естри- номенклатура, својства и примена</p> <p>-Хемијска реакција естерификације.</p> <p>-Демонстрациони оглед:</p> <p>-Добијање алкохола алкохолним врењем</p> <p>--Демонстрациони оглед: Доказивање киселости карбоксилних киселина натријум хидрогенкарбонатом.</p>
<p>-уме да разликује физичка и хемијска својства масти и уља, као њихово добијање и употребу</p> <p>-разликује угљене хидрате, које врсте постоје</p> <p>-уме да преко везивања аминокиселина, одреди пептидну везу, улогу самих протеина, као и њихову поделу</p> <p>-разликује витамине који се могу, који не могу растворити у води</p> <p>-зна које намернице су богате одговарајућим витаминима, и због чега је неопходан њихов унос</p> <p>-разликују шта може проузроковати недовољна количина витамина у људском организму, а шта се дешава када се унесе прекомерна доза витамина, као и болести које настају у оваквим случајевима.</p>	<p>7.БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА</p>	<p>-Масти и уља.</p> <p>-Угљени хидрати.</p> <p>-Моносахариди: структура и својства.</p> <p>-Дисахариди и полисахариди: структура, својства и примена</p> <p>-Амино-киселине и протеини.</p> <p>-Структура и својства.</p> <p>-Витамини.</p> <p>-Демонстрациони оглед:</p> <p>-Реакција глукозе са Фелинговим реагенсом(раствор из -плаве боје прелази у смеђе-наранџасту боју)</p> <p>-Демонстрациони оглед:</p> <p>-Доказивање скроба са јодом (реакција скроба из кромпира)</p> <p>-Демонстрациони оглед:</p> <p>-Испитивање растворљивости следећих витамина у води: В, С, А, D3</p>

<p>-ученици развијају позитиван однос према природном окружењу, водивши рачуна да заштита животне средине полази од понаособ сваког појединца</p> <p>-ученици се упознају са највећим загађивачима животне средине, и како и на који начин допринети да се слика када је Екологија у питању увек мења ка бољем</p> <p>-ученици умеју да препознају значај и улогу зелене хемије, њену важност као и развитак у будућности</p>	<p>8.ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА</p>	<p>-Загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта</p> <p>-Мере за заштиту животне средине и зелена хемија</p> <p>-Демонстрациони огледи:</p> <p>-Ефекат стаклене баште</p> <p>-Демонстрациони оглед:</p> <p>-Киселе кише.</p> <p>-Зелена хемија, фокус је на индустријским применама, независно од типа. Клик хемију наводимо као као стил хемијске синтезе који је конзистентан са циљевима зелене хемије.</p>
---	---	---

Кључни појмови садржаја: Хемија, метали, неметали, оксиди, хидроксици, киселине, соли, електролитичка дисоцијација, угљоводоници, органска једињења са кисеоником (алкохоли, алдехиди, кетони, естри, карбоксилне киселине), биохемија, масти и уља, угљени хидрати, беланчевине, аминокиселине, витамини, екологија, животна средина.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Метали, оксиди и хидроксици		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ХЕ.1.2.1; ХЕ.1.2.4; ХЕ.1.2.5; ХЕ.1.2.6; ХЕ.1.2.7; ХЕ.1.2.8	ХЕ.2.1.4; ХЕ.2.2.1; ХЕ.2.2.3;ХЕ.2.2.4	ХЕ.3.2.4; ХЕ.3.2.1; ХЕ.3.2.2;ХЕ.3.2.3; ХЕ.3.2.4;
Област: Неметали, оксиди и киселине		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ХЕ.1.2.1; ХЕ.1.2.4; ХЕ.1.2.5;ХЕ.1.2.5; ХЕ.1.2.6; ХЕ.1.2.7;; ХЕ.1.2.8;	ХЕ.2.1.4;ХЕ.2.2.1;ХЕ.2.2.2;ХЕ.2.2.3;ХЕ.2.2.4	ХЕ.3.2.2;ХЕ.3.2.3;ХЕ.3.2.4;ХЕ.3.2.6
Област: Соли		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

XE.1.2.4;; XE.1.2.6;	XE.2.1.4;XE.2.2.1;XE.2.2.2;XE.2.2.3;X E.2.2.3;	XE.3.2.2.;XE.3.2.3.XE.3.2.4.;XE.3.2.4;X E.3.2.6;
Област: Органска једињења и њихова општа својства		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
XE.1.3.1;XE.1. 3.2; XE.1.3.3.	XE.2.3.1.	XE.3.3.1; XE.3.3.2; XE.3.3.3.

Област: Угљоводоници		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
XE.1.3.1;XE.1.3.2;XE.1.3.3	XE.2.2.2;XE.2.3.1	XE.3.3.1;XE.3.3.2;XE.3.3.3

Област: Органска једињења са кисеоником		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
XE.1.3.1;XE.1.3.2;XE.1.3.3	XE.2.2.2;XE.2.3.1	XE.3.3.1;XE.3.3.2;XE.3.3.3

Област: Биолошки важна органска једињења		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
XE.1.4.1; XE.1.4.2	XE.1.3.1;XE.1.3.2;XE.1.3.3	XE.3.4.1; XE.3.4.2. XE.3.3.1;XE.3.3.2;XE.3.3.3

Област: Заштита животне средине и зелена хемија		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
XE.1.5.1.		

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Метали, оксиди и хидроксици	10

Неметали, оксиди и киселине	12
Соли	8
Органска једињења и њихова општа својства	2
Угљоводоници	12
Органска једињења са кисеоником	8
Биолошки важна органска једињења	12
Заштита животне средине и зелена хемија	4
Укупно часова	68

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
Метали, оксиди и хидроксиди	<p>- Фронтални, индивидуални, групни (у пару), практични рад</p> <p>- Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о хемији проширити користећи различите изворе знања. Развој хемије повезивати са историјским епохама и догађајима., као и најновим истраживањима у области природних наука.</p> <p>- Упознавање ученика са металима, њиховим физичким и хемијским својствима, налажењу у природи, као и самој употреби у свакодневном животу.</p> <p>-Ученици добијају информације на који начин се добијају хидроксиди (базе). Тежисте ове теме је да ученици на занимљив начин помоћу хемијских огледа уоче процес настајања база.</p> <p>-Ученици треба да се информишу о токсичности ових супстанци, пратећи ознаке које се налазе на амбалажи у којима се складиште одговарајуће супстанце, у овом случају хидроксиди, како би правилно распознавали физичка и хемијска својства истих.</p> <p>- Уз активну улогу а уз обавезно присуство и праћење практичног рада (огледи), ученици добијају информације како се може добити оксид калцијума „ негашени креч „</p> <p>-Увежбавати правилна записивања хемијских реакција помоћу хемијски једначина (обавезно тачно изједначене хемијске реакције).</p>
Неметали, оксиди и киселине	<p>-Фронтални, индивидуални, практични рад, групни рад (рад у пару)</p> <p>-Ученици треба да се на интересантан са неметалима, њиховом значају, налажењу у природи као и о добијању, њиховим оксидима, као и киселинама које могу градити. Тежиште ове теме је на томе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да ученици разликују неметале од метала, њихов положај у Периодном систему елемената • да знају да су неметали градитељи киселина • да знају молекулске формуле оксида неметала, записивање молекулских формула неметала, добијање помоћу

	<p>хемијских реакција (приказане хемијским једначинама), као и о добијању киселина из њихових оксида.</p> <ul style="list-style-type: none"> • да уз помоћ индикатора одреде помоћу промене боје, кој <p>- Ученике треба упознати шта су анхидриди киселина, на који начин их добијамо.</p> <p>- Назначити примену, употребу као и значај оксида и киселина. Њихову важност за свакодневни живот, као и за индустријске сврхе.</p>
Соли	<p>- Фронтални, индивидуални, групни (у пару), практични рад</p> <p>- Надограђујући се на ранија знања (усвојеност знања из хидроксида и киселина- предходно изучаване теме) ученици на занимљив начин уче о солима.</p> <p>- Назначити обавезно да свака со у свом саставу има атоме метала, као и киселински остатак.</p> <p>- Ученике упознати са правилним називима соли (као и тривијалним где је то потребно урадити).</p> <p>- Упознати ученике са хемијским реакцијама добијања соли-акценат ставити на реакцију неутрализације.</p> <p>- Ученици се упознају са врстама соли по хемијском саставу на: неутралне, базне и киселе соли.</p> <p>- Назначити употребу, примену, као и важност класе ових неорганских једињења.</p> <p>- На креативан начин ученици имају задатке да у пару направе по један модел одговарајуће соли, и прикажу структурни модел исте, где би након тога могли да изложе своје радове. На овај начин пружа им се могућност да реализују своју идеју, јер ће самоиницијативно одабрати со, као и што ће сами пронаћи занимљивости (уџбеник, брошуре из хемије, википедија...) о молекулу чију структурну формулу састављају помоћу одговарајућих атома. Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби. Ученици раде у пару, чиме развијају способност сарадње и социјалних вештина. По завршетку, ученици самостално представљају производ/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења.</p> <p>- Ученицима показати демонстрациони оглед добијања магнезијум хлорида (со), где се комадић магнезијума урони у хлороводоничну киселину, а као производ настају наведена со и водоник који се уочава у виду мехурића гаса.</p>
Органска једињења и њихова органска својства	<p>- Фронтални, индивидуални, групни,</p> <p>- Ученика треба упутити на важност угљеника као хемијског елемента, који је саставни део неорганских једињења, а обавезни неметал који улази у састав свих органских једињења.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са валенцама угљеника у неорганичким, потом у органичкој хемији. - Назначити важност органичке хемије, органичких једињења као саставног дела живе природе (<i>vis vitalis</i>-животна сила)-Фридрих Велер. - Упознати ученике да је органичка хемија почела да се развија од тренутка синтезе првог органичког једињења – карбамида (1828. година). - За релативно кратак временски период ученицима се саопштава колико је органичка хемија напредовала, развила и разгранала на више ужих области, а произведена су и нека органичка једињења којих у природи није ни било. - Ученицима се саопштава да данас постоји преко десет милиона различитих органичких једињења, од којих ће сваки ученик као задатак имати да направи презентацију (око десет слајдова), једног органичког молекула (молекул ученик самоиницијативно бира са google претраживача (самостално истраживање)). Радови се евидентирају у педагошку свеску.
<p>Угљоводоници</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару), практични рад - Ученике упознати са саставом угљоводоника (атоми водоника и кисеоника), као и присутност хемијске везе (неполарно ковалентне), која органичким једињењима одређује посебна физичка и хемијска својства. - Кроз занимљив начин објаснити поделу угљоводоника, посебно обратити пажњу на класификацију органичких једињења. - Упознати ученике са IUPAC-овом номенклатуром, као и самом применом правила која одређују тачне називе угљоводоника. - Навести главну поделу угљоводоника на ацикличне и цикличне, потом ароматичне угљоводонике. - Назначити појам структурне, рационално структурне, као и молекулске формуле кроз примере: алкана, алкена, алкина, цикличних и ароматичних једињења. - Ученицима објаснити разлике незасићених и засићених угљоводоника. - Приказати им карактеристичне реакције за засићене, као и за незасићене угљоводонике. - Ученике треба упутити на важност угљоводоника који су саставни делови нафте и земног гаса. Објаснити појам фракционе дестилације нафте, овим поступком се нафта се раздваја на више фракција (делова) у којима се налазе различити угљоводоници. - Назначити да су деривати нафте: рафинеријски гас, бензин, керозин, дизел, моторно уље (лож), парафин, битумен. Пластика и

	<p>гума су полимерни материјали на бази угљоводоника. Нагласити да су познати полимери који чине пластичне материјале полиетилен, поли(винил-хлорид)тј.PVC.</p> <p>-Помоћу демонстрационог огледа (изводи наставник), ученици посматрају доказивање различитости једноструке везе(алкани) од двоструке везе(алкени), тако што калијум-перманганат може да обезбоји раствор алкена, док алкани немају ову хемијску способност.</p>
<p>Органска једињења са кисеоником</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару), практични рад - Назначити да су органска једињења за разлику од угљоводоника, органска класа једињења која поред угљеника и водоника поседују и атом кисеоника. - Навести класе органских једињења са кисеоником: алкохоле, карбоксилне киселине,естре, као и њихове опште формуле,функционалне групе, наставке и представнике ових класа. - Објаснити правила номенклатуре на који начин се овим једињењима дају исправни називи. - Приказати ученицима карактеристичне реакције добијања, као и хемијске реакције које ова једињења показују. - Ставити посебан акценат на то, да сва органска једињења у процесу сагоревања,тј. реакције са кисеоником дају исти хемијски производ: угљендиоксид и воду. - Кроз демонстрациони оглед (ученици у улози посматрача – посматрају и записују у своје свеске запажања при сагоревању етанола-алкохола). Етанол сагорева светлоплавичастим пламеном. - Појаснити ученицима алкохолно врење(ферментација), алкохолним врењем глукозе под утицајем ензима, квасца настају етанол и и угљендиоксид, који у реакцији са кречном водом даје талог калцијум-карбоната. - Ученицима објаснити класе алдехида и кетона, њихово добијање, као и значај и употребу. - Навести поделу карбоксилних група, као и њихове називе (хидрокси-киселине, аминокиселине, масне киселине). Објаснити њихову улогу (помоћу њихових функционалних група-приказ хемијских реакција). - Демонстрациони оглед(растварање киселина у води)-изводе ученици. Са порастом угљеникових атома у киселини расте и њихова растворљивост, условљено је управо због поларних ковалентних веза у карбоксилној групи). - Упознати ученике са естрима-налажење естара у природи (мирисни састојци цвећа, мирисни састојци воћа,једињења која изграђују ћелијску мембрану). - Кроз занимљив начин описати естар – нитроглицерин који се употребљава као експлозив, али и као лек за срчане болеснике.

	-
Биолошки важна органска једињења	<ul style="list-style-type: none"> - Упознати ученике са појмом „ биохемија „ - Навести која једињења се проучавају у биохемији, и због чега су она толико приоритетна (масти и уља-енергетска улога, терморегулациона улога, угљени хидрати-моносахариди, дисахариди, олигосахариди, полисахариди, аминокиселине есенцијалне аминокиселине-неопходне за функционисање живог света, протеини-беланчевине-градивна улога, витамини). - Упознавањем ученика о структури, грађи, особинама биолошки важних једињења, заправо они и добијају праву слику о њиховој важности. - Демонстрациони огледи се изводе у складу са наставном темом (ученици на занимљивији начин прате наставу хемије). - У пару ученици током изучавања биохемијских једињења имају задатак да по сопственом нахођењу ураде презентацију једне класе једињења. Одговор на задатак биће евидентиран у педагошкој свесци.
Заштита животне средине и зелена хемија	<ul style="list-style-type: none"> - Наставник наглашава ученицима да је заштита животне средине само једна од области Екологије. - Заштита животне средине је мултидисциплинарна активност која треба да буде трајна обавеза свих чланова друштва, јер сваки поремећај стања животне средине доводи до поремећаја у свим њеним деловима, утиче на квалитет живота и односе међу људима. - Ученици по групама организују тематске делове који ће се односити на заштиту животне средине организујући изложбу. - Сви радови ученика биће евидентирани у свеску.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програм хемије за осми разред је део спиралног наставног програма хемије за основну школу и оријентисан је на остваривање исхода

Начин рада се базира на фронталном, индивидуалном, групном раду. Ученици у свакој од области (тема), кроз раличите комбинације рада долазе до нових сазнања из хемије.

Спирални наставни програм подразумева да у сваком разреду из сваке области ученик усваја мању количину информација, до којих долази самостално уз подршку наставника. У сваком наредном разреду количина информација – знања се по мало повећава, при чему се ново знање повезује са знањем и искуством стеченим у претходним разредима и знањем стеченим неформалним образовањем, уз постепено подизање захтева. На тај начин се знања постепено проширују и продубљују, односно граде.

Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода хемије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:

- смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из хемије и других предмета;

- проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
- дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
- критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
- кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

Улога наставника је да контекстуализује дати програм потребама конкретног одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази.

Наставник за припрему рада на часу треба да користи уџбеник одобрен од стране Министарства просвете и спорта и да се усавршава пратећи акредитоване семинаре и најновију стручну литературу.

Препорука је да наставник планира и припрема наставу самостално и у сарадњи са колегама због успостављања корелација међу предметима (самостално прављење модела молекула, писање есеја на матерњем и страном језику који уче, цртање итд.).

Ученици који похађају наставу по ИОП-у1 и ИОП-у2 имају посебно припремљена питања и задатке, који су у складу са њиховим могућностима када је настава хемије у питању. Ученици кроз одговарајуће примере и демонстрационе огледе усвајају знања из хемије која ће им омогућити лакше савладавање хемије у даљем наставку школовања, као и у примени у свакодневном животу. Ученици се увек похваљују, евидентирају се њихови радови, сарадња на редовним часовима, као и евиденција у индивидуални портфолио ученика.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)	
Метали, оксиди и хидроксиди	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу
Неметали, оксиди неметала и киселине	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција

	<ul style="list-style-type: none"> - Одговоран однос према околини <li style="text-align: center;">Одговоран однос према здрављу
Соли	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини <li style="text-align: center;">Одговоран однос према здрављу
Органска једињења и њихова органска својства	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу
Угљоводоници	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини <li style="text-align: center;">Одговоран однос према здрављу
Органска једињења са кисеоником	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу

Биолошки важна органска једињења	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу
Заштита животне средине и зелена хемија	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Метали, оксиди и хидроксиди	Хемија 8.разред Географија (руде, минерали, стене) Биологија (фотосинтеза, анатомија човека) Техника и технологија (грађевински материјали) Математика (пропорције)
Неметали, оксиди неметала и киселине	Хемија 8.разред Географија (састав ваздуха) Биологија (биохемијски процеси у живим бићима) Математика (пропорције)
Соли	Хемиј 8. разред Географија (руде) Математика (пропорције) Информатика и рачунарство (презентација)
Органска једињења и њихова органска својства	Хемија 8. разред Биологија (фотосинтеза) Математика (геометрија)
Угљоводоници	Хемија 8. разред Географија (налазишта нафте) Биологија () Математика (геометрија)

Органска једињења са кисеоником	Хемија 8. разред Биологија (анатомија) Математика (геометрија) Информатка и рачунарство (презентација)
Биолошки важна органска једињења	Хемија 8. разред Биологија (протеини, пептидна веза, аминокиселине) Математика (геометрија)
Заштита животне средине и зелена хемија	Хемија 8. разред Биологија (екологија) Географија (еко-систем) Информатка и рачунарство (презентација)

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...);
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима;
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.	1) Метали, оксиди и хидроксиди метала. 2) Неметали, оксиди неметала и киселине 3) Соли- добијање, својства и примена 4) Угљободоници 5) Органска једињења са кисеоником и биолошки важна органска једињења. 6) Биолошки важна органска једињења.	3 наставна часа су предвиђена за сваку од наведених области. Начин реализације се спроводи у зависности од потребе и усвојености наставне јединице ученика, у току редовне наставе (индивидуално-по потреби).

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научеог у свакодневном животу.	1) Метали, оксиди и хидроксиди метала. 2) Неметали, оксиди неметала и киселине 3) Соли- добијање, својства и примена 4) Угљободоници 5) Органска једињења са кисеоником и биолошки важна органска једињења. 6) Биолошки важна органска једињења.	- практичан рад - ПП презентације - демонстрација графиком или шемом - провера и примена знања - лабораторијске вежбе 3 наставна часа су предвиђена за сваку од наведених области

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

У процесу оцењивања поребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност).

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом, тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

- У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења;
- Прликом сваког вредновања постигнућа ученику ће се дати повратна информација која помаже да разуме грешкеи побољша свој резултат и учење.;
- Наставник са ученицима договора показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу;
- Ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој радунапредили;
- Оцењивање треба да постане инструмент за напредовање уучењу;
- На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима планира се процес учења и бирају погодне стратегије учења;
- Праћење и информсање ученика о напредовању врши се континуирано дијагностички, формативно исумативно;
- Напредовање ученика прати се писаним белешкама, а ниво усвојености васпитно-образовних исхода бројчаномоценом;
- На крају наставне године изражава се закључна оцена наставног предмета која укључује свекомпоненте.

Вредновање активности, код индивидуалног рада, се врши праћењем заступљености следећих показатеља:

Однос према раду	Активно учествовање у настави	Исказано интересовање и мотивација	Сарадња са другима	Степен самосталности
------------------	-------------------------------	------------------------------------	--------------------	----------------------

Елементи оцењивања су:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмених провера знања (у штампаном или електронском облику)
- усменог испитивања;
- активности на часу;
- домаћих задатака;
- израде презентација;
- израде графичких радова;
- практичног рада/рада у тиму
- пројектних задатака,
- вредновања успеха на различитим нивоима такмичења.

Петнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене. Резултате петнаестоминутне провере наставник уписује у педагошку свеску.

Оцене на петнаестоминутној провери знања се формирају по следећим критеријумима:

Ученик који на писменој провери оствари бар 85% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.

Ученик који на писменој провери оствари бар 55% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.

Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

а) Усмено одговарање

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
-------------	----------------	-----------	-------------	---------------

<p>примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама; самостално и на креативан начин објашњава и критички разматра сложене садржинске целине и информације; процењује вредност теорија, идеја и ставова; бира, повезује и вреднује различите врсте и изворе података; формулише претпоставке, проверава их и аргументује решења, ставове и одлуке; решава проблеме који имају и више решења, вреднује и образлаже решења и примењене поступке; континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом</p>	<p>познавање и разумевање свих наставних садржаја скоро у потпуности поседује развијену способност анализе и синтезе садржаја делимично повезује усвојено градиво са другим сличним садржајима примењује садржај, углавном, без гршке уз давање наставникових примера заинтересованост за наставне садржаје уз активност на часу самостално уочавање и исправљање грешака примена усвојених знања и вештина у новим ситуацијама уз постицај коришћење различитих извора знања уз постицај</p>	<p>самостална репродукција научених садржаја уз мању помоћ наставника поседовање способности анализе садржаја делимично повезивање усвојеног знања са сличним садржајем примена садржаја са мањим грешкама уз давање наставникових примера исправљање грешака уз наставникову помоћ слабија активност на часу коришћење једног извора знања (уџбеника или записа у свесци)</p>	<p>присећање делова садржаја или основних појмова уз помоћ наставника делимично памћење и репродукција научених садржаја, али без примера слабија активност на часу и у усвајању садржаја изостаје повезивање садржаја унутар предмета чини грешке и неусвојеност у раду, тражење и прихваћање помоћи и савета</p>	<p>неусвојена већина садржаја, често и до нивоа препознавања неусвојеност кључних појмова непостојање потребних предзнања за усвајање нових садржаја, вештина и навика ретка спремност за исказивање знања, умења и вештина пасивност и незаинтересованост на часу недостатак интереса за стицањем нових знања, чак и уз велико залагање наставника</p>
--	---	--	--	---

процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.				
---	--	--	--	--

в) Раду тиму

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
Ученик је посебно мотивисан, креативан, одговоран у раду, поштује друге, редован у извршавању обавеза; даје креативне примедбе и предлоге; поштује правила рада; у презентовању је јасан, тачан и уме да искаже суштину; уочава битно и разликује га од небитног; зна добро да организује и води рад у групи; има високо развијено критичко мишљење.	мотивисан је и редовно извршава задатке; решава проблеме користећи научне садржаје, поштује правила рада подржава рад групе и потстиче их на рад; поуздан, марљив и одговоран; презентује тачне податке.	у подели задатака групе потребна помоћ наставника; за рад потребна помоћ, постицај и усмеравање; спор и непрецизан у презентацији; теже исказује своје мишљење; није самосталан, прати друге; научно градиво примењује погрешно; делимучно поштије правила рада.	ради на нивоу присећања; у групи почиње да ради на интервенцију наставника; задатак не завршава и има грешака; површан у раду и поштовању правила; углавном је пасиван у групи.	незаинтересован за рад, омета друге; потстицање и помоћ га не мотивишу на рада; не поштује правила понашања у групи; тражи пуну пажњу и индивидуалан приступ.

На крају сваког полугодишта уноси се оцена сваком ученику за активност у дневник.

Техника и технологија

Назив предмета:	ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
Циљ:	Циљ наставе и учења <i>технике и технологије</i> је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа преузимаљиво и иницијативно.
Разред:	осми
Годишњи фонд часова:	68 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - процењује значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу - анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи - образлаже важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству - повезује професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима 	1. Животно и радно окружење	<ul style="list-style-type: none"> - Увод у електротехнику, рачунарство и мехатронику - Електрична инсталација – опасност и мере заштите - Примена електричних апарата и уређаја у домаћинству, штедња енергије и енергетска ефикасност - Професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике
<ul style="list-style-type: none"> - упореди карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним - разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима 	2. Саобраћај	<ul style="list-style-type: none"> - Саобраћајна средства на електропогон – врсте и карактеристике - Хибридна возила. - Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима - Основи телекомуникација

<ul style="list-style-type: none"> - користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе - класификује компоненте ИКТ уређаја према намени - процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ - црта електричне шеме правилно користећи симболе - користи софтвере за симулацију рада електричних кола - састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса - објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије 	3. Техничка и дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none"> - Основне компоненте ИКТ уређаја - Управљање процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ - сновни симболи у електротехници - Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола - Израда и управљање електромеханичким моделом
<ul style="list-style-type: none"> - анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије; - разликује елементе кућне електричне инсталације; - електрично и/или електронско коло према задатој шеми; - користи мултиметар; - анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом; - класификује електронске компоненте на основу намене; - аргументује значај рециклаже електронских компоненти; 	4. Ресурси и производња	<ul style="list-style-type: none"> - Електроенергетски систем. - Производња, трансформација и пренос електричне енергије. - Обновљиви извори електричне енергије. - Електроинсталациони материјал и прибор. - Кућне електричне инсталације. - Састављање електричних кола - Коришћење фазног
<ul style="list-style-type: none"> - самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; - креира документацију, развије и представи бизнис план производа; - састави производ према осмишљеном решењу; - састави и управља једноставним школским роботом или мехатроничким моделом; 	5. Конструкторско моделовање	<ul style="list-style-type: none"> - Моделовање електричних машина и уређаја. - Огледи са електропанелима. - Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара. - Израда и коришћење једноставног школског робота управљаним вештачком интелигенцијом - Рад на пројекту:

- представи решење готовог производа/модела; - процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта.		- израда производа/модела - управљање моделом - представљање производа/модела.
--	--	--

Кључни појмови: електротехника, електроника, електричне инсталације, добијање, пренос и трансформација електричне енергије, вештачка интелигенција

Техника и технологија је наставни предмет повезан са свим другим наставним предметима, а тим и свим међупредметним темама. Та повезаност произилази из апликативне и интегративне функције технике и технологије. Ради што успешније корелације одговарајућих садржаја, усклађивања терминологије, научног осмишљавања садржаја и рационалног стицања знања, умења и навика, неопходна је стална сарадња са наставницима информатике и рачунарства, физике, математике, хемије, биологије и ликовне културе, у циљу развоја међупредметних компетенција. Посете музејима технике, сајмовима и обиласке производних и техничких објеката треба остваривати увек када за то постоје услови, ради показивања савремених техничких достигнућа, савремених уређаја, технолошких процеса, радних операција и др. Када за то не постоје одговарајући услови, ученицима треба обезбедити мултимедијалне програме у којима је заступљена ова тематика.

Обзиром да је настава технике и технологије теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе, уколико одељење има више од 20 ученика. Програм наставне и учења треба остваривати на спојеним часовима.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област:		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-	-	-
Област:		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-	-	-

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Животно и радно окружење	6

Саобраћај	6
Техничка и дигитална писменост	18
Ресурси и производња	20
Конструкторско моделовање	18
Укупно часова	68

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
Животно и радно окружење	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - У области Животно и радно окружење обрађују се садржаји првенствено везани за електротехнику, рачунарство и мехатронику. - Уз помоћ различитих медија потребно је, у најкраћим цртама, приказати развој ових грана технике као и њихову међусобну повезаност. Путем примера навести ученике да анализирају утицај развоја наведених области на савремен начин живота. Указати на доприносе српских научника у развоју електротехнике и телекомуникација. - Правилну употребу електричних апарата и уређаја у домаћинству треба представити ученицима што је могуће више на практичним примерима користећи доступна наставна средства и мултимедије, са посебним акцентом на уштеду енергије. Објаснити разреде енергетске ефикасности електричних уређаја на основу којих ученик може извршити поређење електричних уређаја према ефикасности. Навести значај примене енергетски ефикасних уређаја са аспекта екологије и економије. - Посебно анализирати могуће опасности које се могу десити приликом коришћења електричних апарата и уређаја и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за њихово коришћење. Навести поступке деловања приликом струјног удара. - За избор наставка школовања и будућег занимања потребно је навести ученицима значај занимања из области електротехнике са примерима из свог животног окружења. -
Саобраћај	<p>-Фронтални, индивидуални и групни</p> <p>Преглед карактеристика класичних саобраћајних средстава треба заокружити електронским подсистемима, као и конструкцијама и функцијама средстава на електрични погон и хибридни возила. Препоручује се да ученици самостално, путем доступних извора знања, истраже предности и недостатке возила на електрични и хибридни погон и упореде их са конвенционалним возилима. У ову сврху могуће је користити различите наставне методе (методу пројектне наставе, проблемску, истраживачки рад).</p>

	<p>Путем мултимедија приказати електрични и електронски систем код саобраћајних средстава (путничка возила, мопеди). Елементе система (уређаје за производњу и акумулацију електричне енергије, електропокретач, уређај за паљење радне смеше, уређаје за сигнализацију) повезати са претходним знањем ученика о погонским машинама (моторима). Посебно обратити пажњу на намену електронских уређаја (електронско убризгавање, сензори за кретање..) Осврнути се и на потребу исправности ових уређаја за безбедно учествовање у саобраћају.</p> <p>Преношење података на даљину чини посебан сегмент саобраћаја. Потребно је ученицима приближити телекомуникациону технологију и указати на убрзани развој телекомуникационих система и њихов утицај на живот. У овом сегменту обрадити пренос информација путем аудиовизуелних средстава (радио и телевизија), мобилне телефоније, GPS система, рачунарских и бежичних мрежа. Према могућностима и опреми, у овом делу искористити доступне уређаје (мобилне телефоне, таблете, рачунаре) и практично остварити међусобну комуникацију путем њих, користећи интернет сервисе (електронску пошту, видео конференције, кратке поруке) или мобилне апликације (Viber, WhatsApp).</p>
<p>Техничка и дигитална писменост</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Упознати ученике са основним симболима и ознакама које се користе у електричним шемама и оспособити их за њихово цртање. Приликом реализације ове активности користити једноставне шеме. Демонстрирати рад са софтвером за симулацију рада електричних кола примереним узрасту и предзнањима ученика. Креирати вежбу у оквиру које ученици цртају електричну шему и користе рачунарску симулацију за приказ њеног функционисања. Уколико материјално-техничке могућности дозвољавају, ученици потом састављају електричну шему на радном столу и демонстрирају њен рад. Можете користити аналогне и дигиталне компоненте. - Осмислити вежбе у којима ће ученици саставити и управљати електромеханичким моделима користећи ИКТ и интерфејс. Сложеност модела прилагодити условима и опреми са којом школа располаже. Комбиновати знања и вештине из програмирања која ученици поседују са појашњењем функција и начина рада појединих елемената модела. Уколико ученици раде са различитим моделима предвидети време за представљање појединачних решења у одељењу. - У најкраћим цртама упознати ученике са могућностима управљања процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ-а (Internet of Things – интернет ствари).

	<p>- Оспособити ученике да правилно читају и тумаче карактеристике компоненти ИКТ уређаја. Демонстрирати њихов изглед и рад у складу са условима у школи. Осмислити активности у којима ученици самостално или групно учествују са циљем истраживања карактеристика нпр. рачунарских компоненти потребних за реализацију одређеног захтева/посла (играње одређене игре, рад са одређеним софтвером и сл.). У оквиру ове активности предвидети коришћење интернета и креирање/обликовање спецификације опреме од стране ученика поштујући основе пословне комуникације и е-кореспонденције.</p>
<p>Ресурси и производња</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, индивидуални, групни - На почетку изучавања ове области упознати ученике, на информативном нивоу, са електроенергетским системом наше земље. Шта га чини, које су потребе за електричном енергијом, а који потенцијали за производњу којима располажемо. - Производњу, трансформацију и пренос електричне енергије објаснити уз помоћ мултимедије. У најкраћим цртама објаснити хидроелектране, термоелектране и нуклеарне електране, значај трансформисања електричне енергије у трансформаторским станицама, као и пренос електричне енергије далеководима и нисконапонском електричном мрежом, од произвођача до потрошача. - Садржаје у овој области, који су директно везани за живот и дело нашег научника Николе Тесле, увек посебно истаћи и нагласити. - Када је у питању производња електричне енергије, део садржаја посветити обновљивим изворима електричне енергије. Ту се пре свега мисли на: соларне електране, ветроелектране (аероелектране), геотермалне електране, електране на биомасу, мини хидроелектране и постројења за сагоревање комуналног отпада. Ове садржаје реализовати уз помоћ одговарајуће мултимедије. Са ученицима анализирати значај и предности производње и коришћења обновљивих извора електричне енергија са аспекта заштите животне средине. - Уз помоћ узорака електроинсталационог материјала, као очигледног наставног средства, или цртежа и мултимедије, објаснити ученицима својства и примену електроинсталационог материјала (проводници, изолатори, инсталационе цеви и кутије, сијалична грла и сијалице, прекидачи, утичнице, утикачи, осигурачи, електрично бројило, уклопни сат). - Уз помоћ одговарајућих шема и узорака склопљених струјних кола, објаснити ученицима, основна струјна кола кућне електричне инсталације (струјно коло прикључнице са уземљењем, сијалице са једнополним, серијским и наизменичним прекидачем). Тражити од ученика да у свесци нацртају шеме поменутих струјних кола. - Објаснити ученицима упрошћену шему и главне карактеристике трофазне електричне инсталације. При објашњавању користити

електричну шему трофазне струје приказану на основи једног мањег стана.

- Упознавање електроинсталационог материјала и прибора најефикасније се може остварити применом у различитим конструкцијама струјних кола. На основу стечених теоријских знања ученици, уз помоћ наставника, практично састављају струјна кола кућне електричне инсталације (струјно коло сијалице са једнополним, серијским и наизменичним прекидачем...). Спајање елемената струјних кола вршити уз помоћ пинова на монтажним испитним плочама или лемљењем. Уколико се определите за лемљење, ученицима демонстрирати правилну и безбедну употребу електричне лемилце. Водити рачуна да се симулација струјних кола ради само са напонима до 24 V.
- Искористити практичан рад ученика за демонстрацију рада универзалним мерним инструментом (мултиметром). При практичном раду ученици треба да користе мултиметар за мерење електричних величина.
- У овом делу области може се са ученицима урадити симулација струјних кола уз помоћ бесплатних рачунарских програма намењених за ту сврху.
- У најкраћим цртама упознати ученике са електричним машинама једносмерне и наизменичне струје, врстама и главним деловима. Излагање поткрепити моделима електромотора.
- Упознавање ученика са електротехничким апаратима и уређајима у домаћинству урадити уз помоћ мултимедије, слика или модела (пресека појединих кућних апарата и уређаја). Објаснити главне делове, принцип рада и начин одржавања најкоришћенијих електротермичких (решо, штедњак, пегла, грејалице, бојлер ...), електромеханички (усисивач, миксер, соковник, фрижидер, замрзивач, клима уређај ...) и комбинованих апарата и уређаја (фен за косу, ТА пећ, машина за прање веша, машина за прање судова ...). Овај део наставне области се може искористити за израду мултимедијалне презентације, тако што ће сваки ученик на истој приказати и презентовати по један уређај у домаћинству.
- У оквиру електронике, кроз примере практичне примене, упознати ученике са основама на којима се заснива рад дигиталне технологије. Уз практични приказ, упознати ученике са основним електронским елементима (отпорници, кондензатори, завојнице, диоде, транзистори, интегрисана кола ...). Најавити коришћење електронских елемената у оквиру практичног рада у следећој области Конструкторско моделовање.
- На крају ове области упознати ученике са могућношћу и значајем рециклаже електронских компоненти са еколошког и економског аспекта.
- Ову област реализовати у тесној корелацији са наставним садржајима физике, посебно са аспекта закона електротехнике на којима су засновани разни уређаји на електротермичком, електромеханичком

	<p>дејству електричне струје.</p> <p>- Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби.</p>
<p>Конструкторско моделовање</p>	<p>- Ова област је сложенија јер се у њој по вертикали повезују садржаји како претходних разреда тако и осмог разреда. У овом делу програма ученици кроз практичан рад примењују претходно стечена знања и вештине кроз моделовање електричних машина и уређаја. То је неопходно пошто се та знања и вештине појављују и у реализацији делова пројекта.</p> <p>- У овом разреду треба заокружити целину о обновљивим изворима енергије. С обзиром да је у претходним разредима било речи о механичким и топлотним претварачима енергије у осмом разреду тежиште је на електричној енергији. Моделе који користе обновљиве изворе енергије ученици могу моделовати на различите начине. Један од начина је извођење огледа са електропанелима. У ту сврху довољно је радити на мањој плочи електропанела и помоћу мултиметара (универала) мерити промене у зависности од количине светла. У оквиру пројекта могуће је израдити модел ветрогенератора.</p> <p>- Са интерфејсом ученици су се упознали на нивоу „црне кутије“ (black box). Практично приказати како функционише интерфејс да би, у каснијој фази, могли применити стечена знања на неком пројекту. Ученике треба упознати са основним деловима интерфејса: напајање, улази и излази.</p> <p>- Ученици треба да разликују роботе управљане вештачком интелигенцијом (ВИ) наспрам робота управљаних једноставним аутоматским системима и да познају њихове типичне функције и способности. Идеје треба развити кроз дискусију, истраживање и симулацију, а уколико материјално-техничке могућности дозвољавају и развити модел решења проблема из реалног света коришћењем робота управљаним ВИ. Реализацију ове целине започети дискусијом са ученицима о роботима које су видели на вестима, медијима или можда уживо. Навести карактеристичне способности ових робота: препознавање специфичних објеката или лица, самостална навигација око објеката, класификација и разликовање објеката, разумевање и репродукција људског говора, препознавање и приказ емоција и импровизација у неочекиваним ситуацијама. Упутити ученике да роботе управљане ВИ могу препознати на основу следећих критеријума: (1) могућност опажања света око себе, (2) анализа и организација података прикупљених опажањем, (3) разуме и доноси самосталне одлуке на основу података. Пошто роботи управљани ВИ за опажање света око себе користе сензоре, ученици се могу организовати у парове или групе како би самостално путем Интернета истражили сензоре који се уобичајено користе у роботизици. Уколико постоје материјално-техничке могућности, организовати демонстрацију рада робота управљаног ВИ или симулирати његов рада на рачунару путем одговарајућег софтвера.</p>

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

<p>Животно и радно окружење</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Схватио значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу. - Оспособљен да, методом истраживачког рада, открије и препозна предности и недостатке убрзаног развоја технике и технологије. - Кроз употребу електричних апарата и уређаја у домаћинству схватио значај њихове правилне употребе ради сопствене безбедности и очувања здравља. - Оспособљен да правилно реагује и пружи прву помоћ страдалима од струјног удара. - Зна да препозна енергетски ефикасне уређаје у домаћинству и образложи значај њиховог коришћења са становишта рационалне потрошње електричне енергије. - Упознат са занимањима и пословима у области електротехнике и мехатронике.
<p>Саобраћај</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Оспособљен да упореди карактеристике и нагласи предности и недостатке електричних и хибридних саобраћајних средстава у односу на конвенционална. - Разуме концепт здравог и безбедног окружења (вода, ваздух, земљиште) за живот људи са становишта употребе еколошких саобраћајних средстава. - Упознат са електричним и електронским уређајима у саобраћајним средствима, њиховом функцијом и значајем за безбедно одвијање саобраћаја. - Ефикасно и безбедно остварује међусобну комуникацију и сарадњу користећи телекомуникационе уређаје и сервисе.
<p>Техничка и дигитална писменост</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Оспособљен да самостално чита и тумачи карактеристике компоненти ИКТ уређаја. - Оспособљен да, коришћењем интернета, креира спецификацију рачунарских компоненти потребних за реализацију одређених захтева/послова, поштујући основе пословне комуникације и е-кореспонденције. - Упознат са могућностима управљања процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ-а (Internet of Things). - Користи, чита и примењује графички и табеларно приказивање електричних шема. - Препознаје ризике и опасности при коришћењу ИКТ-а и у односу на то одговорно поступа. - Оспособљен да самостално користи софтвере за симулацију рада електричних кола. - Упоредује различита могућа решења проблемске ситуације при изради електромеханичког модела, уме да објасни шта су

	<p>предности и слабе стране различитих решења и да се определи за боље решење</p>
<p>Ресурси и производња</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Упознат са електроенергетским системом наше земље, шта га чини, које су потребе за електричном енергијом, а који потенцијали којима располажемо. - Зна да објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије. - Препознаје значај и предности коришћења обновљивих извора електричне енергије са аспекта заштите животне средине. - Препознаје електроинсталациони материјал и сходно његовим својствима саставља струјна кола кућне електричне инсталације на основу задатих шема. - Оспособљен да користи мултиметар. - Упознат са главним деловима, принципом рада и начином одржавања најкоришћенијих електричних апарата и уређаја у домаћинству, с циљем њиховог правилног коришћења. - Оспособљен да класификује електронске компоненте на основу њихове намене. - Разуме значај и користи могућности рециклаже електронских компоненти.
<p>Конструкторско моделовање</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Оспособљен да самостално проналази информације потребне за израду мини пројекта користећи ИКТ-е. - Оспособљен да самостално/ тимски дефинише задатак у оквиру мини пројекта и представи алгоритам израде производа од идеје до реализације. - Оспособљен да самостално или у групи, у оквиру мини пројекта, креира планску документацију користећи рачунарске апликације. - Оспособљен да самостално или у оквиру групе практично израђује изабрани модел, састави струјно коло, састави и управља једноставним школским роботом управљаним вештачком интелигенцијом, или да симулира рад таквог робота путем одговарајућег софтвера. - Оспособљен да самостално открива и решава једноставне техничке и технолошке проблеме применом природних законитости у пракси. - Стекао радне навике, осећај економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата. - Схватио предности тимског рада и међусобне сарадње при реализацији пројекта. - Стекао основне предузетничке компетенције. - Оспособљен да одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова.

	<ul style="list-style-type: none"> - Оспособљен да правилно вреднује туђи и самовреднује сопствени рад. - Оспособљен да самостално представи свој производ у оквиру маркетинга
--	--

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Животно и радно окружење	Техника и технологија 5,6 и 7 разред, Географија (Енергетика: врсте и размештај извора енергије и њихов значај) Биологија (човек – органски систем) Физика (Електричне појаве у атмосфери)
Саобраћај	Техника и технологија 5,6 и 7 разред, Географија (природна богатства и проивреда) Српски језик (Језик свакодневне комуникације) ИР (Комуникација посредством дигиталних уређаја)
Техничка и дигитална писменост	Техника и технологија 5,6 и 7 разред, ИР (Дигитални и паметни дигитални уређај) ИР (дигитални уређаји у различитим занимањима) Физика (Електрична струја) Математика (основни појмови геометрије)
Ресурси и производња	Техника и технологија 5,6 и 7 разред, Географија (енергетика) Биологија (животна средина и одрживи развој) ТТ за 7. разред (Метеријали) Физика (Електрична струја) Хемија
Конструкторско моделовање	Техника и технологија за 7. разред (Конструкторско моделовање), Информатика и рачинарство.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...);
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима;
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
<p>У процесу оцењивања поребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност).</p> <p>Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом, тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).</p> <ul style="list-style-type: none"> - У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења; - Прликом сваког вредновања постигнућа ученику ће се дати повратна информација која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.; - Наставник са ученицима договора показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу; - Ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој радунапредили; - Оцењивање треба да постане инструмент за напредовање у учењу; - На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима планира се процес учења и бирају погодне стратегије учења; - Праћење и информисање ученика о напредовању врши се континуирано дијагностички, формативно и сумативно; - Напредовање ученика прати се писаним белешкама, а ниво усвојености васпитно-образовних исхода бројчаномоценом; - На крају наставне године изражава се закључна оцена наставног предмета која укључује свекомпоненте.

Вредновање активности, код индивидуалног рада, се врши праћењем заступљености следећих показатеља:

Однос према раду	Активно учествовање у настави	Исказано интересовање и мотивација	Сарадња са другима	Степен самосталности
------------------	-------------------------------	------------------------------------	--------------------	----------------------

Елементи оцењивања су:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмених провера знања (у штампаном или електронском облику)
- усменог испитивања;
- активности на часу;
- домаћих задатака;
- израде презентација;
- израде графичких радова;
- практичног рада/рада у тиму
- пројектних задатака,
- вредновања успеха на различитим нивоима такмичења.

Петнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене. Резултате петнаестоминутне провере наставник уписује у педагошку свеску.

Оцене на петнаестоминутној провери знања се формирају по следећим критеријумима:

Ученик који на писменој провери оствари бар 85% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.

Ученик који на писменој провери оствари бар 55% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.

Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

а) Усмено одговарање

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
-------------	----------------	-----------	-------------	---------------

<p>- примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама; самостално и на креативан начин објашњава и критички разматра сложене садржинске целине и информације; процењује вредност теорија, идеја и ставова; - бира, повезује и вреднује различите врсте и изворе података; - формулише претпоставке, проверава их и аргументује решења, ставове и одлуке; - решава проблеме који имају и више решења, вреднује и образлаже решења и примењене поступке; - континуирано показује заинтересованост и одговорност према</p>	<p>- познавање и разумевање свих наставних садржаја скоро у потпуности - поседује развијену способност анализе и синтезе садржаја - делимични повезује усвојено градиво са другим сличним садржајима - примењује садржај, углавном. без гршке уз давање наставникових примера - заинтересованост за наставне садржаје уз активност на часу - самостално уочавање и исправљање грешака - примена усвојених знања и вештина у новим ситуацијама уз постицај - коришћење различитих извора знања уз постицај</p>	<p>- самостална репродукција научених садржаја уз мању помоћ наставника - поседовање способности анализе садржаја - делимично повезивање усвојеног знања са сличним садржајем - примена садржаја са мањим грешкама уз давање наставникових примера - исправљање грешака уз наставникову помоћ - слабија активност на часу - коришћење једног извора знања (уџбеника или записа у свесци)</p>	<p>- присећање делова садржаја или основних појмова уз помоћ наставника - делимично памћење и репродукција научених садржаја, али без примера -слабија активност на часу и у усвајању садржаја - изостаје повезивање садржаја унутар предмета - чини грешке и неучава их - несамосталност у раду, тражење и прихваћање помоћи и савета</p>	<p>- неусвојена већина садржаја, често и до нивоа препознавања - неусвојеност кључних појмова - непостојање потребних предзнања за усвајање нових садржаја, вештина и навика - ретка спремност за исказивање знања, умења и вештина - пасивност и незаинтересованост на часу - недостатак интереса за стицањем нових знања, чак и уз велико залагање наставника</p>
---	---	--	--	---

сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.				
--	--	--	--	--

в) Раду тиму

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
<ul style="list-style-type: none"> -Ученик је посебно мотивисан, креативан, одговоран у раду, поштује друге, редован у извршавању обавеза; -даје креативне примедбе и предлоге; - поштује правила рада; -у презентовању је јасан, тачан и уме да искаже суштину; -уочава битно и разликује га од небитног; -зна добро да организује и води рад у групи; -има високо развијено критичко мишљење. 	<ul style="list-style-type: none"> -мотивисан је и редовно извршава задатке; -решава проблеме користећи научне садржаје, -поштује правила рада -подржава рад групе и потстиче их на рад; -поуздан, марљив и одговоран; -презентује тачне податке. 	<ul style="list-style-type: none"> -у подели задатака групе потребна помоћ наставника; -за рад потребна помоћ,постицај и усмеравање; -спор и непрецизан у презентацији; -теже исказује своје мишљење; -није самосталан, прати друге; -научено градиво примењује погрешно; -делимучно поштије правила рада. 	<ul style="list-style-type: none"> -ради на нивоу присећања; -у групи почиње да ради на интервенцију наставника; -задатак не завршава и има грешака; -површан у раду и поштовању правила; -углавном је пасиван у групи. 	<ul style="list-style-type: none"> - незаинтересован за рад, омета друге; -потстицање и помоћ га не мотивишу на рада; -не поштује правила понашања у групи; -тражи пуну пажњу и индивидуалан приступ.

На крају сваког полугодишта уноси се оцена сваком ученику за активност у дневник.

Информатика и рачунарство

Назив предмета:	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО
Циљ:	Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.
Разред:	осми
Годишњи фонд часова:	34 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – Унесе и мења податке у табели; – Разликује типове података у ћелијама табеле; – Сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; – Користи формуле за израчунавање статистика; – Графички представи податке на одговарајући начин; – Примени основне функције формирања табеле, сачува је у pdf формату; – Приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа: 	ИКТ	<p>Радно окружење програма за табеларне прорачуне</p> <p>Креирање радне табеле и унос података (нумерички, текстуални, датум, време...)</p> <p>Формирање табеле (вредности и ћелија)</p> <p>Елементарне статистике, формуле, функције</p> <p>Сортирање и филтрирање података</p> <p>Визуелизација података</p> <p>Штампање документа</p> <p>Визуелизација података</p> <p>Формуле и функције</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Наведите потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета, поготову личних података деце – Повеже ризик на интернету и кршење права деце – Објасни појам отворени подаци – Објасни појам вештачке интелигенције својим речима 	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<p>Заштита личних података</p> <p>Отворени подаци</p> <p>Појам и примена вештачке интелигенције</p> <p>Саданшност и будућност вештачке интелигенције – етичка питања</p> <p>Питања и задаци за вежбање</p>

<p>унесе табеларне податке или их учита из локалних датотека и сними их;</p> <p>– изврши основне анализе и обраде табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање, филтрирање, ...);</p> <p>– сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка;</p> <p>– сараднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка;</p> <p>– самовреднује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима;</p> <p>– креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка;</p> <p>– поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника;</p> <p>– вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен. унесе серију (низ) података;</p> <p>– изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте, ...);</p> <p>– графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма);</p>	<p>РАЧУНАРСТВО</p>	<p>Увод у Цупитер</p> <p>Интерактивне радне свеске</p> <p>Унос података у једнодимензионе низове</p> <p>Сортирање и филтрирање података у једнодимензионом низу</p> <p>Графичко представљање података</p> <p>Унос и представљање табеларно записаних података</p> <p>Анализа табеларно записаних података</p> <p>Индексирање и транспоновање табеле</p> <p>Обрада табеларно записаних података</p> <p>Учитавање података у табелу</p> <p>Визуелизација података</p> <p>Питања и задаци за вежбање</p>
<p>унесе табеларне податке или их учита из локалних датотека и сними их;</p> <p>– изврши основне анализе и обраде табеларних података (по врстама и по</p>	<p>ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК</p>	<p>Бирање теме пројекта</p> <p>Подела на тимове</p> <p>Дефинисање истраживачког задатка</p> <p>Подела улога и дужности</p>

<p>колонама, сортирање, филтрирање, ...);</p> <p>– сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка;</p> <p>– сараднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка;</p> <p>– самовреднује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима;</p> <p>– креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка;</p> <p>– поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника;</p> <p>– вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.</p>		<p>унутар сваког тима</p> <p>Пројектне активности</p> <p>Упознавање са тренутним</p> <p>Дискусија и процена</p> <p>успешности пројекта</p>
--	--	--

Кључни појмови: ИКТ, ИКТ уређаји, датотека, табела, ћелија, формула, дигитална писменост, Интернет, рачунарство, алгоритам

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Информационо-комуникационе технологије	11
Дигитална писменост	5
Рачунарство	12
Пројектни задатак	6

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Информационо-комуникационе технологије

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)
- Поновити укратко са ученицима значење појмова: податак, информација и информатика

- Представити изабрани програм за табеларне прорачуне и његову примену у различитим областима
- Описати поступак уноса података, водећи рачуна о типу података који се уноси. Демонстрирати унос целих бројева (бројева без децимала), реалних бројева (бројева са децималама), текста, датума, времена и новчаних валута.
- Представити опције за побољшање прегледности података груписањем редова и колона, као и замрзавањем изабране области (окна) како би иста била стално видљива при прегледу остатка садржаја радног листа.
- Изабрати адекватан пример, близак ученицима како би уочили битне елементе организације података у радној табели.
- Описати поступак креирања радне свеске у изабраном програму за табеларне прорачуне.
- Описати појам сортирање. Представити поступак који се примењује приликом сортирања, на примеру сортирања нумеричких и текстуалних података.
- Описати појам статистика, демонстрирати неколико начина како се ове статистике израчунавају за одређени распон ћелија или целе врсте или колоне.
- Приказати могућност да се формула примењена на једну врсту/колону примени на друге врсте/колоне
- Дефинисати филтрирање као поступак издвајања података који одговарају неком критеријуму
- Представити могућности креирања различитих типова графикана
- Истаћи важност лако читљивог приказа података при подешавању: висине колона и ширине редова, избору фонта и поравнања садржаја
- Нагласити две основе особине које рачунарство у облаку омогућава: складиштење и дељење датотека.

Дигитална писменост

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)
- Отворити наставну тему разговором са ученицима чији је циљ да осигура њихово разумевање природе личних података и начина на које се они деле и злоупотребљавају у дигиталном окружењу.
- Наставник упознаје ученике са начинима сакупљања и обраде података.
- Упознати ученике са појмом и применом вештачке интелигенције, као и садашњост и будућност вештачке интелигенције – етичка питања.
- Представити примере примене вештачке интелигенције у свакодневном животу.

Рачунарство

- Фронтални, индивидуални, групни (у пару)

- Приказати ученицима основне начине анализе низова података (коришћењем библиотечке функционалности): израчунавање дужине низа података, израчунавање збира, просека (аритметичке средине), најмање и највеће вредности (минимума и максимума),
- Приказати ученицима могућност визуализације низова података у различитим облицима (линијски графикон, стубичасти графикон, секторски (пита) графикон).
- Приказати поступак анализе појединачних колона табеле или групе колона (на пример, у табели која садржи имена, презимена ученика и закључне оцене из свих предмета, приказати израчунавање просечне или минималне оцене за сваки предмет).
- Приказати поступак сортирања табеле на основу неког кључа (вредности неке колоне), филтрирање табеле (издвајање врста које у некој колони садрже вредност која задовољава дати критеријум) и фреквенцијску анализу (одређивање броја појављивања разних вредности у некој колони).

Пројектна настава

- Групни (у пару).
- Наставник дефинише неколико тема пројектних задатака које погодују развијању међупредметних компетенција, подстичу иницијативу и креативност, функционализују раније стечена знања, као и формирање вредносних ставова ученика.
- Ученици бирају једну од понуђених тема, а затим, у оквиру својих тимова, самостално планирају фазе реализације, у складу са расположивим временом, ресурсима и сложености одабране теме.
- Наставник има улогу ментора – он прати и благо усмерава ученике док пролазе кроз све фазе рада на пројектном задатку, при чему наставник подстиче ученике да темељно осмисле сваки од корака, дискусију у оквиру тимова и сараднички долазе до решења
- На крају пројеката, ученици треба да сумирају резултате и изведу закључке. Пожељно је да се главни закључци визуелно прикажу, у форми инфографика и презентују наставнику, осталим ученицима, али и ширем аудиторијуму
- Акцент је на подстицању иницијатива и креативности, успостављању сарадничких и вредносних ставова код ученика.
- Циљ је развијање и неговање: поступности, повезивања и изградње сопствених стратегија учења, вршњачког учења, вредновања и самовредновања постигнућа.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Информационо-комуникационе технологије	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Сарадња,
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Предузимљивост и - Предузетничка компетенција
Дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Сарадња, - Естетичка компетенција, - Предузимљивост
Рачунарство	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Решавање проблема, - Сарадња, - Естетичка компетенција, - Предузимљивост и - Предузетничка компетенција
Пројектна настава	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење, - Рад са подацима и информацијама, - Дигитална компетенција, - Решавање проблема, - Сарадња, - Естетичка компетенција, - Предузимљивост и - Предузетничка компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЃУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Информационо-комуникационе технологије	<p>Информатика и рачунарство 5.6. и 7. разред, Техника и технологија 5 разред (дигитални уређаји), Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Географија (одговоран однос човека према планети), Српски језик (правопис)</p>
---	--

Дигитална писменост	Информатика и рачунарство 5.разред, Техника и технологија 5.,6.,7.,8. разред (техничка и дигитална писменост), Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Српски језик (правопис)
Рачунарство	Информатика и рачунарство 5.разред, Енглески језик (појмови у Информатици на енглеском језику) Биологија (човек и здравље), Математика (аритметички и логички оператори), Српски језик (правопис)
Пројектна настава	У зависности од избора теме за пројекат могућа је повезаност са свим предметима.

ДОПУНСКА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДА ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА
<p>НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:</p> <ul style="list-style-type: none"> - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...) - што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима

- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)

У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика.

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког

члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично

користити за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, као и за формирање коначних оцена.

Препоручено је комбиновање различитих начина оцењивања да би се сагледале слабе и јаке стране сваког свог

ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже

да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа

својих ученика континуирано анализира и користи своје наставне праксе.

Теме као што су израда и одржавање школског сајта, блога или

неке друге школске веб странице, креирање и израда школског електронског часописа или летописа школе могу бити добре почетне идеје које ће повезати знања и вештине стечене у овом предмету са другим знањима, уз активно учешће у животу школе.

Физичко и здравствено васпитање

Назив предмета:	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
Циљ:	Циљ наставе и учења ФЗВ је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада
Разред:	8
Годишњи фонд часова:	102

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу - доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	АТЛЕТИКА	Технике трчања на средње стазе Скок увис (леђна техника) Скок у даљ увинућем Бацање кугле из залета (до 200 г) Техника штафетног трчања Тробој- кроз одељењско такмичење применити три дисциплине које су ученици савладали (трчање, бацање, скокови)
– користи елементе технике у игри – примењује основна правила кошарке у игри учествује на унутародељењским такмичењима	КОШАРКА	Вођење лопте, Хватања и додавања лопте, Шутирања , Финтирања, Принципи индивидуалне одбране Основна правила
– користи елементе технике у игри – примењује основна правила рукомета у игри учествује на унутародељењским такмичењима	РУКОМЕТ	Вођење лопте, Хватања и додавања лопте, Шутирања на гол, Финтирање, Контранапад, Принципи индивидуалне одбране, Основна правила рукомета/мини рукомета
– користи елементе технике у игри – примењује основна правила у игри учествује на унутародељењским такмичењима	ОДБОЈКА	Одбијање лопте, горњи сервис, ротације, постављање двојног и тројног блока, смеч, заштита блока и смеча, игра
– користи елементе технике у игри – примењује основна	МАЛИ ФУДБАЛ	Додавање у месту и кретању Вођење лопте са препрекама

правила у игри учествује на унутародељењским такмичењима		Завршница напада са два и три играча Игра уз примену техничко тактичких принципа
– одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри -процени сопствене могућности за вежбање	ГИМНАСТИКА	Вежбе на тлу Прескоци и скокови Ниска греда Кругови Гимнастички полигон
– изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура	РИТМИКА И ПЛЕС	Вежбе са реквизитима– обруч и вијача и кратки састав Народно коло Енглески валцер
– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама -упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ, ТЕСТИРАЊА И МЕРЕЊА	Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Батерија тестова
– наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник уравнотежене	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	– наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника.

<p>исхране уз помоћ наставника.</p> <p>– примењује здравственохигијенске мере пре, у току и након вежбања</p> <p>– препозна врсту повреде</p> <p>– правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања</p>		<p>– примењује здравственохигијенске мере пре, у току и након вежбања</p> <p>– препозна врсту повреде</p> <p>– правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања</p>
--	--	--

Кључни појмови:

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ, ТЕСТИРАЊА И МЕРЕЊА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Фв.1.1.3.,Фв.1.1.4.,Фв.1.1.5., Фв.1.1.6.,Фв.1.1.7.,Фв.1.1.9.,Фв.1.1.10.		
Област: АТЛЕТИКА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Фв.1.1.3.,Фв.1.1.4.,Фв.1.1.5.,Фв.1.1.6.,Фв.1.1.7., Фв.1.1.9.,Фв.1.1.10.,Фв.1.1.24.,Фв.1.1.25.		
Област: РУКОМЕТ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Фв.1.1.1.,Фв.1.1.2.	Фв.2.1.1.	
Област: ГИМНАСТИКА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.1.11.,Фв.1.1.12.,Фв.1.1.13.,Фв.1.1.14.,Фв. 1.1.15.,Фв.1.1.16.,Фв.1.1.17.,Фв.1.1.18.,Фв.1.1.19 .,Фв.1.1.24.,Фв.1.1.25.		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Фв.1.1.20.,Фв.1.1.21.,Фв.1.1.22.,Фв.1.1.24.,Фв.1.1.25.		

Област: КОШАРКА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ФВ.1.1.1.,ФВ.1.1.2.	,ФВ.2.1.1.	
Област: ОДБОЈКА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ФВ.1.1.1.,ФВ.1.1.2.	ФВ.2.1.1.	
Област: МАЛИ ФУДБАЛ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ФВ.1.1.1.,ФВ.1.1.2.	ФВ.2.1.1.	
Област: СЛОБОДНЕ СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ФВ.1.1.1.,ФВ.1.1.2.	ФВ.2.1.1.	
Област: ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ФВ.1.2.1.,ФВ.1.2.2.,ФВ.1.2.3.,ФВ.1.3.1.,ФВ.1.3.2., ФВ.1.3.3.,ФВ.1.3.4.,ФВ.1.1.24.,ФВ.1.1.25. ФВ.1.4.1.,ФВ.1.4.2.,ФВ.1.4.4.,		ФВ.3.3.1.

Област: ПОЛИГОНИ (нема стандарда за полигоне)

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Физичке способности, тестирања и мерења	12
Атлетика	19
Рукомет	5
Мали фудбал	4

Гимнастика	18
Плес и ритмика	6
Кошарка	5
Одбојка	15
Полигони	4
Слободне спортске активности	10
Физичка и здравствена култура	4

Укупно

102

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Концепција Физичког и здравственог васпитања се остварује кроз јединство наставе Физичког и здравственог васпитања, ваннаставних и ваншколских активности у складу са програмом. Настава Физичког и здравственог васпитања усмерена је према индивидуалним разликама ученика, које се узимају као критеријум у диференцираном приступу, па самим тим неопходно је упутити ученика или групу ученика, на олакшане или проширене садржаје.

Организациони облици рада

- А. Часови физичког и здравственог васпитања.
- Б. Секције.
- В. Недеља школског спорта.
- Г. Активности у природи (кросеви, шетња, спортске игре).
- Д. Школска и ваншколска такмичења.

Ученици којима је потребна додатна подршка у раду :

- обезбеђује се прилагођен простор за рад уколико је то потребно
- прилагођавају се услови у којима се одвија настава: додатне и посебне активности, индивидуализовани рад
- прилагођавају се методе рада, наставна средства, начин давања задатака, начин провере знања

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

2. Компетенција за учење (везано за учење моторичких радњи, и теоретских знања везаних за вежбање и здрав начин живота , као и за основе спортова и плесова). Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе.
- 2.Естетичка компетенција (везано за допринос физичког вежбања лепшем и здравијем изгледу)Показује осетљивост за естетску димензију у свакодневном животу и има критички однос према употреби и злоупотреби естетике.
3. Комуникација (везано за функционисање у групи и тимски рад, договор...)
4. Одговоран однос према околини и здрављу (бира здрав стил живота,вуме да пружи прву помоћ)

5. Сарадња (односи се на рад у групи и зависност успеха од сарадње појединаца у групи и заједничког деловања)
6. Решавање проблема (везано за брзо деловање у непознатим ситуацијама и решавање истих)
7. Дигитална компетенција (увођење и примена дигиталних ресурса и апарата у спорту и физичком вежбању)
8. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Уме да идентификује и адекватно представи своје способности и вештине („јаке стране“)

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

ЛИКОВНА И МУЗИЧКА КУЛТУРА

- просторно обликовање
- правилан и неправилан ритам

БИОЛОГИЈА

- човек и здравље

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

(дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, претрага интернета, одабир резултата и преузимање садржаја)

ФИЗИКА:

- кретање(врсте кретања,брзина, убрзање,гравитација)

МАТЕМАТИКА:

- уписивање мерних јединица
- статистичка обрада података

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
-	-	-

СЕКЦИЈЕ

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
ГИМНАСТИЧКА секција- С.Мићовић КОШАРКАШКА секција-	Спортске игре:	Секција се одвија након часова или између смена, једанпут недељно а по

<p>А.Лакетић ОДБОЈКАШКА секција- Н. Ојданић</p> <ul style="list-style-type: none"> - комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу - одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, -изводи ротације тела -процењује опствене могућности за вежбање -- изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у различитим животним ситуацијама 	<p>Селектирање ученика Формирање мушке и женске екипе Рад на опште-физичкој припреми Координационе способности (без) са лоптом Увежбавање технике игре Увежбавање техничко-тактичких елемената Тактика игре у одбрани и нападу Општинско такмичење</p> <p>Гимнастика: Селектирање ученика Рад на опште-физичкој припреми Рад на координационим способностима кроз гимнастичке вежбе Рад на справама и са справама Конпоновање гимнастичког састава и увежбавање истог Учешће на прослави Дана школе</p>	<p>потреби и другачије а укупно 36 часова.</p>
--	--	--

**ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)**

Оцењивање се врши бројчано, на основу остваривања оперативних задатака, минималних образовних захтева и образовних стандарда за крај обавезног образовања .

Праћење напредовања ученика обавља се sukcesивно, током целе школске године, на основу јединствене методологије која предвиђа следеће тематске целине: стање моторичких способности, усвојене здравствено-хигијенске навике, достигнути ниво савладаности моторних знања, умења и навика у складу са индивидуалним могућностима ученика, теоријско образовање и однос према раду.

*Евалуација савладаности техника се врши узимајући у обзир исходе, и оцењивање је усмерено ка савладаности исхода.

Оцена на однос према раду обухвата свеукупну активност ученика, и то:

*редовно ношење адекватне опреме

*примерен однос према настави ФЗВ и ОФА, наставнику и другим ученицима, и поштовање правила рада

*редовно присуствовање часовима ФЗВ и ОФА, и доношење лекарских оправдања услед ослобађања од практичног дела наставе

*учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима у складу са могућностима

*приказивање 1 комплекса вежби обликовања и снаге - оцена на однос се добија 1 у првом, а 1 у другом полугодишту

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

Верска настава (православни катихизис)

Разред: осми

Годишњи фонд часова: 34

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

Ред бр	НАСТАВНА ТЕМА	обрада	утврђивање	вежба	систематизација	укупно
I	Увод	1	/	/	/	1
II	Човек је икона божја	5	/	/	1	6
III	Подвижничко – евхаристијски етос	5	1	/	1	7
IV	Литургија	6	2	/	2	10
V	Царство божије	6	2	/	2	10

Кључни појмови: Царство Божије, други Христов долазак, живот будућег века, Преображење Господње, Свето Причешће, евхаристија, пост, хришћанске врлине, подвиг, Света литургија...

Р. бр	Исходи	Теме/области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма
I	<ul style="list-style-type: none"> · моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 8. разреда основне школе; · моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања 	УВОД	<p>Циљ наставе у 8. разреду јесте рекапитулација целокупног градива из претходних разреда с посебним истицањем следећих елемената: - да је метафизичко начело постојања Бог, односно да истинско биће треба тражити у Богу који је Св.Тројица; - да је онтолошко начело на основу православног учења о Богу као Св.Тројици личност, а не природа; - да је личност заједница слободе са другом личношћу; - да је човек створен као личност и да је позван да постоји на начин на који постоји Св.Тројица ако жели да превазиђе ограничења своје природе, што се остварује у Христу, односно у Литургији. Схватање човека као личности, односно као апсолутног и непоновљивог бића, извире из хришћанске триадологије. До појаве хришћанства, свету није био познат појам човека као личности. Старојелинска философија, ма колико била узвишена, појединачној личности никад није давала</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Има позитиван и одговоран однос према учењу. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. <p><i>Сарадња</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе. 	<p>Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учење у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања</p>

онтолошку улогу. Конкретног човека, односно појединачну личност, посматрала је као део општег бића. Личност је била подређена природи. Захваљујући хришћанству, личност је добила онтолошку важност и то је тековина којом се данас служи, не само хришћански свет, већ свет уопште. Међутим, за хришћане личност није индивидуа. Једна личност једнако је ниједна личност. Личност извире из заједнице слободе са другом личношћу. Истовремено, личност није део природе, већ је носилац постојања целокупне природе. (Да бисмо ово показали, треба се позвати на искуство љубави према једној личности и искуство губитка те личности. Кад заволимо једног човека, онда у том искуству откривамо да је он апсолутно и непоновљиво биће, личност. Кад изгубимо личност коју волимо и за коју смо везани, онда као да се за нас са њом губи читав свет. Пример како мајка гледа на губитак свога детета, а како гледају други на тај исти догађај, може послужити као средство за боље објашњење ове проблематике. Мајка гледа на своје дете као на личност, зато што га неизмерно воли, и због тога је његова смрт за њу ненадокнадив губитак, док је за оне који нису остварили

њиховог рада.

Врсте наставе

Настава се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (32 часова)
- практична настава (2 часа)

Место реализације наставе

- Теоријска настава се реализује у учионици;
- Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању.

			никакву личну заједницу са дететом оно индивидуа, тј. оно је само део људске врсте и зато његов губитак другачије виде, односно у догађају смрти не виде никакав губитак, него само природан процес.)		
II	<ul style="list-style-type: none"> · моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. · моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим · бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. · моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; · моћи да разликује слободу од самовоље; · моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; 	ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА	<p>Теме Учење о личности... и Разлика природе и личности треба реализовати у контексту триадологије како је изложена код православних отаца: Василија Великог, Григорија Богослова и других. Као помоћну литературу за разумевање овог учења, треба узети чланке Ј.Зизијуласа, Допринос Кападокије хришћанској мисли у Православна Теологија, Београд, 1995; и Од маске до личности, Београд, 1989. и сл. У контексту излагања Божијег постојања, а касније и постојања људи, треба посебну пажњу обратити на разлику између природе и личности у Богу, односно у човеку. Природа је нешто опште, заједничко свим личностима. Личност је начин постојања природе. Природа указује на то да нешто јесте, да нешто постоји, док личност указује на то како нешто јесте, односно на који начин то нешто постоји. Својства Божанске природе су нествореност, бесмртност, неограниченост, недељивост, док су створеност, индивидуализам, растављеност,</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на 	<p>Током реализације програма наставе и учења примењиваће се следећи поступци, начини и облици рада:</p> <p>-Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.</p> <p>-Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и</p>

<p>· моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.</p>	<p>састављеност, смртност својства створене природе. Али, од личности зависи на који ће начин постојати природа и да ли ће превазићи своју детерминисаност. Тако, на пример, Бог је по својој природи бестелесан, нестрадалан, али је ипак ради нас и нашег спасења, постао човек и страдао. Из овога произлази да је личност носилац постојања природе. Природа без личности не постоји. Тема Човек као личност треба да буде логичан закључак да је и човек личност због тога што је створен као икона Божија. Човек је створен по икони Божијој, а то значи да је створен као личност. Слика Божија у човеку тиче се тога како човек постоји, а не онога што он јесте. Зато и поред тога што је природа човекова, будући створена, ограничена, односно смртна, од личности човека, од његове слободе, зависи да ли ће он превазићи ограничења своје природе и на крају смрт, или неће. Ако човек жели да превазиђе ограничености своје природе, онда он треба да постоји на начин на који постоји Бог. Човек је позван на подвиг, тј. да постоји не на основу закона природе, већ на начин слободан од њих. Тај начин постојања, на основу којег човек постаје Бог, остварује се Крштењем у Литургији и као Литургија.</p>	<p>позитиван, конструктиван и аргументован начин.</p> <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Решавање проблема</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством. 	<p>проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.</p> <p>-Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.</p>
--	---	--	---

<p>III</p>	<ul style="list-style-type: none"> · моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњег у сопственом животу; · моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави. 	<p>ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈ-СКИ ЕГОС</p>	<p>Теме: Сједињење тварне и нетварне природе у Христу... и Обожење створене природе... треба реализовати у контексту дефиниције ове проблематике на 4. Васељенском сабору уз следеће објашњење: личност може бити носилац постојања више природа. На пример, човек као личност има у себи многе природе, воду, ваздух, минерале, материјалну природу, духовну, али све те природе постоје у свакој од конкретних личности на посебан начин, не престајући да буду то што јесу по природи. Такође, после оваплоћења, Син Божији има поред Божанске и људску природу. Међутим, људска природа у Христу постоји сада на божански начин, не престајући да буде људска природа, односно људска природа у Христу је превазишла своје ограничености, тј. обожила се захваљујући личности Сина Божијег.</p>	<p><i>Компетенција за учење</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. <p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <p><i>Сарадња</i></p>	<p>-Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.</p> <p>- У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.</p> <p>-Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним</p>
------------	---	--	---	--	---

				<ul style="list-style-type: none"> • активно и конструктивно учествује у раду групе или пара. 	Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.
IV	<ul style="list-style-type: none"> · Указати ученицима на значај личне и саборне молитве; · Објаснити ученицима важност Литургије тумачењем значења речи Евхаристија и Литургија (захвалност и заједничко дело); · Указати ученицима да је литургијско сабрање израз Цркве као Тела Христовог; · Указати ученицима на целину литургијског догађаја као узајамног даривања Бога и његовог народа · Упознати ученике са смислом и основним елементима Литургије; · Подстаћи ученике на заједничко учешће у богослужењима; · Објаснити ученицима 	ЛИТУРГИЈА	<p>Тему Црква као Тело Христово треба реализовати на основу објашњења које о томе даје ап.Павле у 1.Кор.12. После оваплоћења створена природа је уипостазирана у Христову личност, односно постала је тело Христово, Христова природа. Будући да створена људска природа не постоји мимо конкретних личности, процес њеног узимања од стране Сина Божијег - Христа претпоставља заједницу људских личности са Сином Божијим- Христом. Овај процес почиње Христовим оваплоћењем и наставља се Духом Светим кроз крштење у Литургији. Зато је Црква Тело Христово, јер је Христова личност носилац постојања створене природе која постоји као заједница многих у Христу, тј. као литургијска заједница која је преко њеног начелника Христа у заједници с Богом Оцем.</p>	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <p><i>Естетичка компетенција</i></p> <p><i>Комуникација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <p><i>Одговоран однос према околини</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне 	<ul style="list-style-type: none"> -Вредновање самосталног рада ученика; -Праћење рада на часу; -Комбиновање више врста дидактичког материјала; -Илустрација, шеме, мапа ума; -ППТ презентације; -Коришћење веб алата;

	динамику богослужбеног времена.			средине и природе. <i>Решавање проблема</i>	
V	<ul style="list-style-type: none"> · моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије; · моћи да објасни да Царство Божије у пуноћи наступа по другом Христовом доласку и васкрсењу мртвих; · моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; · моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; · бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. · моћи да преприча догађај Преображења Господњег; · моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа · моћи да препозна да је предукус Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама, 	ЦАРСТВО БОЖЈЕ	<p>Тему Будуће Царство као узрок постојања Цркве треба обрадити на основу објашњења које о овоме даје Св.Максим Исповедник (РГ 4, 157). Бог је створио свет и људе са жељом да се сједине са Њим преко једног човека, што указује на Тајну Христову, односно на Литургију, како би постојали вечно. Дакле, будуће Царство је узрок стварања и постојања света и људи. На тај начин Св.Максим указује да узрок постојања света није у прошлости, као што су о томе говорили грчки философи, већ у будућности, у будућем догађају који се још увек није збио, али који се остварује кроз историју. Тиме се мења поглед на историју у односу на јелинистичко схватање историје, која за Јелине значи вечно кружење, вечно понављање истог. Хришћанска историја има почетак и крај, циљ. Крај, односно циљ историје, јесте узрок њеног почетка. Тачније речено, литургијско постојање Цркве јесте иконично постојање Царства Божијег у историји, које је истовремено и дар Божији и историјски догађај који остварују људи. (Као помоћну литературу за реализацију ове теме</p>	<p><i>Одговорно учешће у демократском друштву</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. <p><i>Одговоран однос према здрављу</i></p> <p><i>Рад с подацима и информацијама</i></p>	<p>У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалогски; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични. <p>Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића;

<p>исцељењима... · моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; · моћи да препозна икону као символ Царства Божијег; · бити подстакнут да на правилан начин изражава поштовање према хришћанским светињама.</p>	<p>треба користити студију: Ј.Зизијулас, Евхаристија и Царство Божије). Приказујући човека и природу као слободне у односу на законе природе (на пример, на иконама светлост не оставља сенке, ап. Павле се приказује у сцени силаска Св.Духа на апостоле, иако је он после овог догађаја постао хришћанин итд.), православна иконографија жели да их прикаже како ће они изгледати у будућем Царству Божијем. (За реализацију ове теме треба користити студију: С.Склирис, Од портрета до иконе, у "Беседи", Нови Сад 1993.)</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова.
---	---	--	--

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета: Српски језик, Историја, Географија, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура.

Активности у наставном процесу	
Активности наставника	Активности ученика
<ul style="list-style-type: none"> • испитује предзнања ученика; • упознаје се са интелектуалним могућностима ученика; • развија и одржава комуникацију; • подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; 	<ul style="list-style-type: none"> • слободно изражавање мишљења и ставова; • усваја-сазнаје; • развијање вештина комуникација; • повезивање сопственог искуства са тематиком; • дискусија;

<ul style="list-style-type: none"> •уважава и реагује на потребе групе и појединаца; •дели одговорност •одабира поступке за наставни рад; •прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; •организује наставне активности; •организује посете православним храмовима 	<ul style="list-style-type: none"> •слуша •посматра; •црта; •рецитује; •упоређује; •смишља; •доцртава; •слаже; •разговара; •решава; •испуњава; •пише; •посећивање верских институција; •организовање квизова; •израда радова и панона.
--	---

План провере оставрености исхода				
Шта пратимо		Поступак оцењивања	Иструенти оцењивања	Време
Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака; рад са	Непосредно опиисно оцењивање ученика може се вршити кроз: <ul style="list-style-type: none"> • Усмено испитивање; • Писмено испитивање; • Посматрање понашања ученика; • Редовно доношење домаћег задатка; 	<ul style="list-style-type: none"> - Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника. - Формативно свакодневно 	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За више јављања, одговоре, активност/ истиче се Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године

<p>подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Прегледање свеске; • Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима 	оцењивање усмених одговора ученика.		
	<p><u>Оцену истиче се добија ученик који:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -лако логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час. 	-Комисија ученика и Наставника.	Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима); Учесталост по месецима.	Пресек стања по тромесечју
		-Усмено одговарање.	Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању.	По потреби, бар једном у полугодишту
		-Описно оцењивање.	На основу целокупног рада ученика током полугођа.	На крају полугодишта и школске године
		-Редовност доношења домаћег.	За три недоношења домаћег минус у свеску, а након опомене и у дневник као активност.	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања на тромесечју
	<p><u>Оцену добар добија ученик који:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; -показује велику самосталност и 	-Прегледање свески.	Уредност; Све забележено са часова.	Три пута у једном полугођу
		- Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.	На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби
		- Групни рад	Сарадња у групи	По потреби

	<p>висок степен активности и ангажовања. <u>Оцену</u> задовољава добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> -у довољној мери покаује способност употребе информација; -у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; -већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; -у довољној мери критички расуђује; -показује делимични степен активности и ангажовања. 	<p>(посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика). - Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају. - Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова. - <p>Формативно оцењивање.</p>	<p>(сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)</p> <p>Степен знања свих чланова групе</p> <p>Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...)</p> <p>Хоризонтално и вертикално повезивање градива</p> <ul style="list-style-type: none"> -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) 	
<p>Ангажовање ученика у настави:</p> <p>Процењује се: одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано</p>	<ul style="list-style-type: none"> – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се) – показује делимични степен активности и ангажовања (добар) – показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава) 	<p>Вођење евиденције од стране наставника:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Јављању на часовима (учесталост и активност); -Успешности у групном раду, раду у пару 	<ul style="list-style-type: none"> -Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано; -Учесталост јављања и активност по месецима; -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у 	<p>На сваком часу током школске године.</p> <p>Пресек стања по тромесечјима.</p>

интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.		(ангажовање, продукти); -Посета културно-историјским институцијама и догађајима; -Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.	сарадњи са другима продукте рада; -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...); -Иницијатива и квалитет продукта	
---	--	---	---	--

Пројектна настава

У плану је реализација часа у коме би ученици направили макету једног правосавног храма. У оквиру тог пројекта они би испоштовали сва правила која одређују изглед једне цркве у којој се одвија богослужбени живот. То подразумева да макета храма, веродостојно, приказује спољашње и унутрашње уређење. Том приликом би искористили најразличитије материјале: дрво, картон, метал, папир, боје, и неке већ готове елементе које би дочарали ентеријер црквеног објекта. Током реализације овог пројекта биће обрађена наставна јединица: Литургијски простор (делови храма) али и остварена корелација са предметима: Техника и технологија, Ликовна култура, историја...

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

Секције

Укупан фонд часова: 36

Циљ секције је додатна подршка у раду ученицима, продубљивање знања и практична примена стеченог знања. Саме активности секције прате годишњу прославу празника, тиме се и организују активности да би се кроз опипљиви начин приближио један историјски догађај-празник. Из тога следе приредбе, рецитали, прављење макета, разгледница, одлазак на богослужење... Фонд часова 36/ 1 час седмично.

Садржаји програма	Број час.	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступци остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Договор о реализацији секције	1	Слушају, питају	Мотивише ученике за рад и активност	-дијалогска	-уознавање ученика са садржајима и начином рада; -мотивисање ученика за похађање часова верске секције.
Израда креативних радова/ обележа- вање важних датума српске црквене баштине	8	- слушају -повезују -схватају -уознају -усвајају -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика.	-дијалогска -демонстративна - илустративна - коришћењем савремених наставних средстава путем презентација ; - израда тематских панона ; - приказивање дечјих радова кроз изложбе.	-Указати ученицима кроз примере српских светитеља на значај стицања хришћанских врлина; -Подстаћи ученике да развију доживљај Крсне славе као молитвеног прослављања Бога и светитеља; -Пружити ученицима могућност да сагледају улогу СПЦ у развоју српске културе

					и идентитета; -ученицима пружити основно знање о великим празницима Цркве; -упознати ученике са основним елементима славе и њеном везом са Литургијом.
Учешће у богослужбеном животу Цркве	4	-слушају -повезују -схватају -истражују -учествују у радионицама -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе -сарађују са другим секцијама у школи -сарађују са другим школама у граду.	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прати и усмерава рад ученика -организује радионице и практичан рад ученика - организују сарадњу са осталим школама и сарадњу са институцијама локалне самоуправе	дијалогска демонстративна илустративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских панона ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе	-Развити код ученика свест о важности неговања традиције и обичаја (Крсна слава, литије, храмовне и градске славе); -Развијање свести ученика о неопходности личног учествовања у светотајинском животу Цркве; -Пружити ученицима основ за разумевање да се кроз учешће у Светим Тајнама Цркве наш живот и сви његови елементи узводе у личносни однос са Богом; -указати ученицима да је учешће у Литургији засновано на слободи.

<p>Тематско обележа-вање и прослава Божића</p>	<p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Уређење учионица и кабинета - Уређење паноа -прављење макета -певање -садња пшенице -прављење стрипа -организовање приредбе 	<ul style="list-style-type: none"> -мотивише за рад -прати и усмерава рад ученика 	<p>дијалoшка демонстративна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе 	<ul style="list-style-type: none"> -Пружити ученицима неопходно знање о доласку Спаситеља у свет; -указати ученицима да је послаће Сина Божјег дар љубави Бога Оца; -подстицати ученике на лично учешће у животу Цркве; -указати ученицима да се празници прослављају литургијски – на заједничкој молитви; -омогућити ученицима основ за разумевање да се кроз Причешће остварује наша заједница са Богом; - Омогућити ученику да разуме да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет.
<p>Тематско обележа-вање и прослава Савиндана</p>	<p>5</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају -повезују -схватају -упознају -усвајају -представљају резултате и продукте свога 	<ul style="list-style-type: none"> - презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања. -прате и усмеравају 	<p>дијалoшка демонстративна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских паноа ; 	<ul style="list-style-type: none"> -Омогућити ученику да увиди да су светитељи најбољи пример односа човека са Богом; -Пружити ученицима основна знања о о Светоме Сави као нашем примеру служења; -Омогућити ученицима да

		рада на сајту школе и у холу школе. -приредбе	рад ученика	- Приказивање дечјих радова кроз изложбе.	уче значај жеље за остваривање заједнице са Богом;
Тематско обележавање и прослава Васкрса	8	- слушају -повезују -схватају -упознају -усвајају -представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања -прати и усмерава рад ученика -организује радионице и практичан рад ученика - организују сарадњу са осталим школама и сарадњу са институцијама локалне самоуправе	дијалогска демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава путем презентација ; - Израда тематских панона ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе	-Указати ученицима на повезаност Тајне Вечере и Свете Литургије; -Представити ученицима догађаје Страдања и Васкрсења Христовог као кључне за спасење света и човека; -омогућити ученицима да у Христу препознају узор љубави према свету и човеку; -проширити знање о догађајима везаним за Васкрсење Христово; -Ученицима пружити основ за разумевање да нас Христос толико воли да је дао свој живот за нас и да је васкрсао да победи смрт за нас.
Сакупљање радова, активности рада верске секције и формирање електронског часописа у служби креативности	6	- слушају -повезују -схватају -упознају -усвајају	- презентују наставни садржај -подстичу на размишљање, повезивање,	дијалогска демонстративна - Коришћење савремених наставних средстава	-Установити обим и квалитет знања стечених у току школске године из Православног катихизиса; -подстицати ученике да љубав

<p>ученика.</p>		<p>-представљају резултате и продукте свога рада на сајту школе и у холу школе.</p>	<p>закључивање и примену знања. -прате и усмеравају рад ученика.</p>	<p>путем презентација ; - Израда тематских паноа ; - Приказивање дечјих радова кроз изложбе.</p>	<p>према Богу изражавају кроз љубав према људима и природи.</p>
------------------------	--	---	--	--	---

Грађанско васпитање

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; - препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава; - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; - аргументује потребу посебне заштите права детета; на примеру препозна уграђеност права деце у основним документима која уређују рад школе; - наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права; - наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права; - поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одељењу/школи; - препозна ситуације кршења својих права и права других; - идентификује кршење људских права на пример	Положај детета у друштву	Положај детета у друштву- место, улога и одговорност државе, друштва, породице. Конвенција о правима детета. Врсте права. Медији као извор информација и дезинформација Показатељи остварености и кршења дечијих права. Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу.
-разуме појам државе и историјски контекст у ком су се државе развијале. -разуме појам демократије. -разуме неопходност постојања власти. Планира, организује, реализује, презентује, мотивише, контролише вреднује систематизује самовреднује Подстицајна, интерактивна сазнајна, илустративна.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Држава и власт	Часови се организују кроз радионице, симулације, играње улога, дебате, дискусије. Важно је да ученици стекну вештине примењиве у свакодневном животу. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања. Одговорности и обавезе у заједници Одговорност деце. Одговорности одраслих (родитеља, наставника). Кршење и заштита права Шта могу и коме да се обратим у ситуацијама насиља.
препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи; - прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу; - наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Сукоби и насиље	Наши идентитети Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација.

<p>по различитим основама; - проналази примере нетолеранције и дискриминације у књижевним делима која чита; - у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; - препозна и објасни врсте насиља; - прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама; - заштити од дигиталног насиља; - анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу; - аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба;</p>		<p>Толеранција. Сукоби и насиље Сукоби и начини решавања сукоба. Предности конструктивног решавања сукоба. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља</p>
<p>- препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе; - идентификује проблеме у својој школи; - прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике; - осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте; - активно учествује у тиму, поштујући правила тимског рада (у групној дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин); - учествује у доношењу одлука у тиму/групи поштујући договорене процедуре и правила; - учествује у извођењу акције; - процењује ефекте спроведене акције и идентификује пропусте и грешке; - презентује, образлаже и аргументује изабрану акцију и добијене резултате за унапређивање живота у школи.</p>	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p>	<p>Планирање и извођење акција у школи у корист права детета Учешће ученика у школи. Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције. Завршна анализа акције и вредновање ефеката. Приказ и анализа групних радова.</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програм наставног предмета грађанско васпитање, у другом циклусу основног образовања и васпитања, организован је по моделу спирале и оријентисан је на остваривање исхода. Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу онога што су стекли учећи овај предмет. Они представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у четири области (Људска права, Демократско друштво, Процеси у савременом свету и Грађански активизам) које се налазе у свим програмима другог циклуса. Теме по областима се спирално

развијају што значи да се постојећи садржаји из разреда у разред проширују и продубљују, а многи исходи се надограђују или се, ако је у питању вештина, унапређују. Типичан пример таквог исхода су они који се односе на комуникацију. Активно слушање и конструктивно реаговање су исходи који се постепено унапређују кроз бројне активности и садржаје. Слично је и са јачањем осетљивости за потребе и права других, препознавање дискриминације и многе друге исходе који се не могу брзо и лако остварити обрадом само једног програмског садржаја. Све четири области су једнако важне, а наставник их, у непосредном раду са ученицима, интегрише јер између њих постоји природна веза. У програму су наведени садржаји које наставник може да допуњује, проширује и мења према конкретним потребама и плану сопственог рада али увек имајући у виду исходе које треба остварити. Редослед наведених исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање општег циља предмета. Између исхода, како у оквиру једне, тако и више области, постоји повезаност. Остваривање једног исхода доприноси остваривању других исхода. Многи исходи су процесни и представљају резултат кумулативног дејства образовно-васпитног рада, током дужег временског периода. Посебност грађанског васпитања је у томе што је оно део ширег концепта образовања за демократију и грађанско друштво и у том смислу је тесно повезано са другим предметима, ваннаставним активностима и уопште етосом школе. По врсти, исходи могу бити: а) сазнајни (нпр. објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права); б) емоционални (нпр. препозна своје потребе, као и потребе других); в) вољни (нпр. учествује у извођењу акције); г) комбиновани (нпр. препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе јер ставови садрже сазнајну, емоционалну и вољну компоненту) Сазнајни исходи се најлакше остварују, али тек кад су исходи све три врсте остварени општи циљ предмета је достигнут у потпуности. Зато није довољно познавати принципе конструктивне комуникације већ и комуницирати на такав начин. У овом програму постоје многи исходи који су вољни и манифестују се у понашању ученика али треба имати у виду да је за њихово остварење потребно више времена и више прилика да се научено непосредно практикује. Образовање за демократију није исто што и образовање о демократији. Зато овај програм тежиште не ставља на знања, већ на вештине применљиве у свакодневном животу у демократској заједници, на демократске ставове и вредности о универзалности права, једнакости, слободи и одговорности, социјалној осетљивости и припадности заједници, уз спремност да се активно делује за сопствену добит као и добит других. Остваривање овако постављених исхода захтева примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада са ученицима. Наставници су у прилици да бирају: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дебате, дискусије, пројекте, истраживања, промоције, покретање акција као и да сами осмисле неке друге активности. За ученике петог разреда неке од ових метода рада су новина те их треба постепено навикавати на начин рада где су и они активни креатори наставе. Садржај грађанског васпитања има природну везу са другим наставним предметима. То се види у исходима који се односе на препознавање добрих примера и кршење људских права у садржајима који се обрађују у историји или у књижевним делима која се читају у оквиру српског језика и књижевности, односно матерњег језика. Из тог разлога, међупредметно планирање је велика подршка остварењу циља овог предмета. Посебну пажњу треба обратити на последњу област програма где се претходно стечена знања и вештине интегришу и практикују. Акције треба да буду мале и изводљиве али да имају све неопходне кораке. Ученике треба охрабривати када наиђу на тешкоће и јасно указивати да су и неуспеле

акције такође добре, јер њиховом анализом долазимо до увида који су кораци били погрешни. Бројни су примери тема у оквиру којих се могу осмислити акције у школи у корист права детета. На пример, вршњачка подршка је важан сегмент укупне подршке инклузивног образовања, тако да је укљученост младих људи у овај сегмент живота и рада школе веома значајан. Он се огледа управо у заједничком промишљању наставника и ученика на тему како осмислити план подршке, како га најуспешније реализовати, водећи рачуна о потребама сваког ученика обухваћеног инклузивним образовањем. У предмету грађанско васпитање продукти ученичких активности имају посебан значај. Они могу бити различите врсте као што су постери, аудио-визуелни записи, презентације, прикази резултата истраживања, представе и друго. Они се могу користити при интеграцији или рекапитулацији обрађених садржаја, процени напредовања ученика, као и самопроцени наставника колико успешно ради. Продукти се могу користити и ван групе, на пример на изложби у холу школе, у школским новинама, сајту школе, у раду ученичког парламента, у локалној заједници или локалним медијима. За реализацију наставе овог предмета и остваривање дефинисаних исхода, врло је важна улога наставника. Он је модел који својим понашањем даје пример и доприноси стварању демократске атмосфере која је погодна за размену и аргументовање идеја и мишљења међу ученицима; он је тај који даје повратне информације и подстиче ученике на разумевање односа у групи. Конструктивна комуникација и демократске процедуре нису само циљ већ и начин да се остваре жељени исходи. Битно је да наставник обезбеди равноправну укљученост сваког ученика (уважавајући различитост како у стиловима учења тако и у типу личности). Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима интерактивних односа (активне, проблемске и истраживачке наставе), са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста (прошлости и још више садашњости). Посебан захтев за наставнике представља потреба за припремом нових, актуелних материјала који најбоље одговарају садржају и исходима. Они се могу наћи у различитим изворима информација. За реализацију појединих тема могу се користити филмови јер активирају когнитивну и афективну страну личности и подстицајно делују на ученике да искажу мисли, осећања и ставове. Не треба занемарити ни интернет и различите социјалне мреже јер су то облици комуникације који су блиски младима и на којима се могу препознати и анализирати многи проблеми живота у савременом свету, али и разговарати о говору мржње, нетолеранцији, другим облицима кршења права, као и дигиталном насиљу. Наставник треба да обезбеди да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло у својој различитости, уз обавезу да поштује и уважи друге и другачије погледе и мишљења. Наставник треба да подстиче код ученика способност да разумеју сопствену одговорност у ситуацијама дискриминације и насиља, као и да бирају конструктивне начине реаговања на њих. Због специфичног статуса предмета (изборност у сваком разреду) сасвим је извесно да ће група у петом разреду бити хетерогена по искуству у области грађанског васпитања (најчешће промене изборног предмета дешавају се на преласку у други циклус). Зато је важно на почетку школске године пажљиво и уз поштовање процедура донети правила рада (јер група без реда и основних правила не може бити демократска). Битно је и да сви ученици учествују у доношењу правила како би свима била разумљива њихова функција. А да би се поштовала важно је да се договоре и прихвате начини њихове контроле (ученици одлучују о мерама за њихово непоштовање). Неколико првих часова су прилика да се ученици подсети шта су научили, да размене сопствена знања, ставове, вредности и вештине као и да се уведу у садржаје којима ће се бавити. Посебну пажњу треба обратити на ученике који се

по први пут у петом разреду сусрећу са овим предметом. На основу утврђених потреба ученика, наставник ће планирати реализацију наставе за сваку конкретну групу. Таква ситуација неуједначеног предзнања је прилика за вршњачко учење јер током часа грађанског васпитања ученици уче једни од других и доприносе настави својим искуствима, знањима и способностима. Значај предмета налази се и у чињеници да исходи грађанског васпитања у великој мери доприносе развоју неколико међупредметних компетенција и да се његови садржаји врло добро уклапају у различите ваннаставне активности. Посебно је значајан допринос развоју међупредметне компетенције комуникација јер се при раду на свим садржајима инсистира на исказивању сопственог мишљења, осећања, ставова и то на начин који не угрожава друге, као међупредметне компетенције решавање проблема јер је приступ предмету да се у свакој тематској целини ученици оснажују да препознају проблеме али и активно траже решења. Чињеница да се предмет описно оцењује не умањује потребу да се континуирано прати напредовање ученика у достизању исхода које започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на шта ће сепроцењивати његово даље напредовање. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Грађанско васпитање пружа изузетну могућност за неговање саморефлексије (промишљање ученика о томе шта зна, уме, може) и подстицање саморегулације процеса учења кроз постављање личних циљева напредовања и планирања како да се остваре. Програмске садржаје би требало реализовати тако да се ученицима омогуће: слобода изражавања мишљења и ставова о отвореним питањима и проблемима које су сами идентификовали као значајне; разумевање и разматрање различитих мера које се у школи / локалној заједници предузимају у циљу решавања проблема; унапређење вештина комуникације у различитим социјалним ситуацијама (у школи, 138 на нивоу вршњачке групе и са наставницима, као и ван школе, са представницима јавних институција, организација и другим учесницима у животу локалне заједнице); развијање способности критичког мишљења, аргументовања и залагања за сопствене ставове; повезивање властитог искуства са потребама школске/локалне заједнице и активно ангажовање.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- Компетенција за учење
- Рад са подацима и информацијама
- Одговорано учешће у демократском друштву
- Одговоран однос према здрављу
- Дигитална
- Комуникација и сарадња
- Естетичка

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Српски језик
Историја
Географија
Ликовна култура
Музичка култура
Информатика

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

Реализација програма се заснива на коришћењу интерактивних и истраживачких метода рада. интерактивни метод рада би требало да се одвија кроз следеће форме: - кооперативни рад наставник-ученици; - кооперативни рад у малим групама ученика; - тимски рад. Најпогодније технике за постизање интерактивности у процесу учења су: "мозгалица" или "мождана олуја", различити облици групне дискусије, симулација и играње улога. У току рада улога наставника је да: - мотивише ученике за рад, тако што ће развијати и одржавати њихова интересовања за живот и рад у школи / локалној заједници и давати лични пример позитивне заинтересованости за сва питања која су важна за унапређење квалитета живота; - организује наставу тако што ће поставити циљеве рада, планирати садржаје, средства и опрему, наставне облике и методе рада, као и време потребно за реализацију; - развија и одржава партнерску комуникацију са ученицима, тако што ће постављати питања, захтеве, давати своје мишљење, подстицати ученике да они износе своја гледишта, подстицати интеракцију, пружати повратну информацију итд.; - уважава и реагује на потребе групе и појединаца, дели одговорност, демократски управља разредом. Посебно је важно да наставник контролише своју процењивачку улогу, да не буде превише или премало критичан према ученицима и да својом укупном комуникацијом доприноси подстицању свести о правима и могућностима ученика да активно учествују у мењању свог окружења. Простор у којем се изводи настава, учионица опште намене, треба да пружа могућност за седење у круг и рад у одвојеним мањим групама (од 4 до 6 ученика). Пожељно је да се за наставу овог предмета користи посебна просторија и/или да се материјали и продукти рада ученика чувају на једном месту и да се могу изложити у учионици. За реализацију предмета потребан је основни материјал и литература: фломастери, бојице, селотејп, лепак, маказе, листови А4 формата (бели и у боји) и приручник за наставнике. Грађанско васпитање се оцењује описно, а оцене су: истиче се, добар и задовољава. Критеријуми за оцењивање су: редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес наставе.

Шпански језик

Назив предмета:	ШПАНСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ наставе страног језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Ученик треба да усвоји основна знања

	из шпанског језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима. Учећи шпански језик ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе, развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развија свест о језичком богатству.
Разред:	осми
Годишњи фонд часова:	68

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: разуме општи смисао и главне информације из уобичајених текстова који се односе на представљање и тражење/ давање информација личне природе; – тражи, саопшти, пренесе информације личне природе или податке о себи и другима; – у неколико повезаних исказа представи себе, своју ужу/ширу породицу и пријатеље користећи једноставнија језичка средства; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – размени информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – повеже неколико исказа у краћи текст којим се описују и пореде бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; – разуме краће низове исказа који се односе на предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи детаљније информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; – разуме краће низове обавештења, молби и захтева који се односе на потребе и интересовања	Unidad 4: Había una vez...	- прошло време правилних и неправилних глагола (<i>El pretérito indefinido/perfecto/imperfecto</i>) - упоређивање употребе прошлих времена - конструкција <i>soler + infinitivo</i> -извинити се/дати оправдање и прихватити извињење; описивање бића и предмета; позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности; описивање догађаја и радњи у прошлом времену; исказивање планова и намера употреба интерпункцијских знакова
	Unidad 5: Construyendo un futuro	- -футур: <i>Futuro imperfecto</i> -конструкција <i>Si + presente + futuro</i> -акцентовање -разговор о националним парковима Шпаније -описивање догађаја и личних искустава у будућем времену - причање о окружењу и

<p>и реагује на њих;</p> <ul style="list-style-type: none"> – саопшти краће низове обавештења, молби и захтева који се односе на потребе и интересовања; – разуме и на прикладан начин одговори на честитку, захвалност и извињење; – упути честитку, захвалност и извињење користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – разуме и следи краће низове упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – тражи и пружи неколико везаних једноставнијих упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање радњи и ситуација у садашњости; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање способности и умећа у садашњости; – размени неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, догађаја и способности у прошлости; – размени неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише искуства, догађаје и способности из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања у будућности; – размени неколико исказа у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима у будућности; – саопшти планове, намере и предвиђања; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на жеље, интересовања, потребе, осете и осећања; 	<p>Unidad 6: Cosas de casa</p>	<p>политици - вредновање догађаја и искустава</p> <p>императив: <i>Imperativo afirmativo y negativo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -упутити молбу; прихватити/одбити; -давати савете, наредбе и упутства -причање о кучним пословима и спорту/слободном времену
---	--------------------------------	---

<ul style="list-style-type: none"> – размени неколико повезаних информација у вези са жељама, интересовањима, осетима и осећањима; – искаже и образложи жеље, интересовања, потребе, осете и осећања; – разуме краће низове исказа који описују просторне односе, оријентацију и правац кретања; – затражи и пружи обавештења о просторним односима, оријентацији и правцу кретања; – разуме једноставније текстове који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; – размени неколико информација које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе; – разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на поседовање и припадање; – размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на поседовање и припадање; – разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање допадања и недопадања; познаје основне информације о култури Шпаније и хиспанских земаља које су градивом предвиђене 		
--	--	--

Кључни појмови: Комункативни приступ, функционална употреба језика, интеркултуралност

Област: све области		
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>Ученик разуме главне информације у најједноставнијим писаним и усменим исказима. У усменом и писаном општењу користи најједноставнија језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама.</p>	<p>Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у фреквентнијим и једноставнијим врстама писаних текстова и формама усменог општења, а које се односе на њему блиске ситуације и појаве. Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и просте реченице за формулисање конкретних исказа везаних за</p>	<p>Ученик разуме већи број речи и израза у свакодневној усменој и писаној комуникацији, везаних за сопствену личност, окружење, интересовања, школски контекст. Поседује елементарни репертоар језичких средстава за савладавање типичних и</p>

<p>Познаје основне граматичке и лексичке елементе. Разуме основне појаве и процесе циљне културе.</p>	<p>сопствену личност и свакодневне активности или послове. Познаје одређени број правилних граматичких елемената и структура и основну лексику из домена сопствене свакодневице и непосредног интересовања. Поседује свест о суштинским сличностима и разликама између своје и циљне културе.</p>	<p>уобичајених свакодневних комуникативних ситуација. Ученик познаје већину једноставнијих и одређени број сложенијих граматичких правила и фреквентне лексике. Ученик прихвата постојање разлика између сопствене и циљне културе и прилагођава своје понашање основним општеприхваћеним друштвеним конвенцијама.</p>
---	---	--

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологски исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања. ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно. ДСТ.2.1.8.</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монологско излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима. ДСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама.</p>

<p>контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најубичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове</p>	<p>Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.11. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставнијим информативним текстовима (новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) с блиском тематиком и предвидљивим порукама.</p> <p>ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао једноставнијих текстова модерне музике.</p> <p>ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног</p>	<p>ДСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова модерне музике.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасно примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту.</p> <p>ДСТ.3.1.9. Разуме општи садржај и главне информације различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.10. Разуме информације, главне идеје и поруке фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе.</p> <p>ДСТ.3.1.11. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима модерне музике.</p> <p>ДСТ.3.1.12. Разуме смисао једноставнијих рекламних порука. 29</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у</p>
---	---	--

<p>(показујући да прати њихов општи смисао). ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника. ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби). ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет. ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства. ДСТ.1.1.15. Поставља најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговара на слична питања саговорника. 25 ДСТ.1.1.16. Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта воли, а шта не и поставља</p>	<p>интереса повезује неколико реченица у смислену целину. ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу. 27 ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневnoj употреби, места, уобичајене активности. ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника. ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање. ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама. ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама. ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе. ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично. ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе. МЕДИЈАЦИЈА ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p>	<p>низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника. ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење. ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима). ДСТ.3.1.17. Једноставним средствима пореди људе, ствари и појаве. ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.3.1.19. Пише обична и електронска писма у којима с пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме. ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота. ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p>
--	--	--

<p>иста/таква питања саговорнику. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима. ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже). ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама. МЕДИЈАЦИЈА ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику. ДСТ.1.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику</p>	<p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа. ДСТ.2.1.30. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста. ДСТ.2.1.31. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације које су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).</p>	<p>ДСТ.3.1.22. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме. ДСТ.3.1.23. На једноставан начин резимира или препричава краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. МЕДИЈАЦИЈА ДСТ.3.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. ДСТ.3.1.27. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.</p>
--	--	--

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p>	<p>ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p> <p>ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.</p>	<p>ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију.</p> <p>ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила.</p> <p>30 ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.</p> <p>ДСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.</p>

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Област: ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.</p>	<p>ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције</p>	<p>ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.</p> <p>ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између</p>

<p>ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.</p> <p>ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.</p> <p>ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.</p>	<p>и сл.). 28 ДСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/ неприкладно у контексту циљних култура.</p> <p>ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.</p> <p>ДСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински.</p> <p>ДСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик.</p> <p>ДСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура.</p> <p>ДСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.</p>	<p>своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).</p> <p>ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура.</p> <p>ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању.</p> <p>ДСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик.</p> <p>ДСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас.</p> <p>ДСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема.</p> <p>ДСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.</p> <p>ДСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.</p>
--	---	---

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Unidad 4: Había una vez...	20
Unidad 5: Construyendo un futuro	20
Unidad 6: Cosas de casa	28

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.). Слушање и читање краћих текстова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и намерама. Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима / активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја / активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.

У одељењу 8-1, са учеником Његошем Тошићем ради се по ИОП-2. Све активности прилагођене су његовим могућностима и углавном се свде на усмену комуникацију – понављање речи, означавање изговорених речи на папиру и сл.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Комуникација, Дигитална компетенција, Решавање проблема

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Енглески језик, географија, математика, музичка култура, српски језик

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Савладавање редовног градива уз додатну подршку на часовима допунске наставе (уз додатне активности)	Los tiempos pasados: El pretérito indefinido El pretérito perfecto Contraste de los pasados El futuro imperfecto	Једном седмично. Кроз усмене и писмене вежбе и уз помоћ различитих наставних

	El imperativo negativo y afirmativo El vocabulario Los adjetivos, adverbios y sustantivos	метода и наставних листова, ученици савладавају градиво
--	---	---

ДОДАТНА НАСТАВА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Остваривање додатног знања, уз помоћ активности које допуњују и обогаћују редовну наставу	Los tiempos pasados: El pretérito indefinido El pretérito perfecto Contraste de los pasados El futuro imperfecto El imperativo negativo y afirmativo El vocabulario Los adjetivos, adverbios y sustantivos Los tests de gramática y vocabulario extras Los relatos y ejercicios orales Los tests para competición	Једном седмично. Кроз усмене и писмене вежбе и уз помоћ различитих наставних метода и наставних листова, ученици савладавају градиво

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (упутство за формативно и сумативно оцењивање)
<p>Формативно оцењивање: редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика, садржи препоруке за даљи рад.</p> <p>Сумативно оцењивање: вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период. Оцене су бројчане</p>

Француски језик

Назив предмета:	ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
Циљ:	Циљ учења Страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Разред:	Осми
Годишњи фонд часова:	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;</p> <p>– поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– размени једноставније информације личне природе;</p> <p>– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p> <p>– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>– опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;</p> <p>– упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p> <p>– затражи и пружи додатне информације у вези са</p>	<p>1. Лични идентитет</p> <p>2. Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)</p> <p>3. Географске особености</p> <p>4. Србија – моја домовина</p> <p>5. Становање – форме, навике</p> <p>6. Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест</p> <p>7. Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)</p> <p>8. Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање</p> <p>9. Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање</p> <p>10. Млади – деца и омладина</p> <p>11. Животни циклуси</p> <p>12. Здравље,</p>	<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p> <p>Bonjour ! Salut ! Ça va ? Ça va bien, merci. Tu connais Michel ? Il vient de Poitiers. Je vous présente Monsieur Dupont. Tiens, je te présente Valérie, c'est ma meilleure amie. Moi, c'est René. Enchanté.</p> <p>Où est-ce que tu es né ? Je suis né à Rennes. Où est-ce que tu habites ? J'habite à la campagne avec mes parents. Pendant la semaine, du lundi au vendredi, je vis en internat car j'habite trop loin de mon lycée. Le week-end, je suis chez moi.</p> <p>Tu as des frères ou des sœurs ? Oui, j'ai un frère jumeau. Il est mon frère aîné. Il est né trois minutes avant moi. Il s'appelle Paul. C'est ton grand-père sur cette photo, n'est-ce pas? Oui, c'est mon papi, je m'appelle comme lui. Maintenant, il a 73 ans. Malheureusement, ma grand-mère est morte. Le grand garçon blond aux yeux verts, avec un pull bleu, c'est Louis. Il s'intéresse à la musique. Qui est cette petite fille à côté de lui ? C'est sa sœur Hélène, elle est très gentille. Lucas et moi, nous habitons dans la même rue, mais nous ne sommes pas dans la même classe. Nous nous rencontrons souvent devant l'école.</p> <p>Презент глагола (рачунајући и повратне). Перфекат (passé composé) Презентативи (c'est, ce sont). Упитна реченица.</p>

<p>предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p> <p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;</p> <p>– упути уобичајене молбе и захтеве;</p> <p>– честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства;</p> <p>– разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа;</p> <p>– размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости;</p> <p>– опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;</p> <p>– размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;</p>	<p>хигијена, превентива болести, лечење</p> <p>13. Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи</p> <p>14. Транспорт и превозна средства</p> <p>15. Клима и временске прилике</p> <p>16. Наука и истраживања</p> <p>17. Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика, визуелне и драмске уметности)</p> <p>18. Етички принципи; ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме</p> <p>19. Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)</p> <p>20. Слободно време – забава, разонода, хобији</p> <p>21. Исхрана и гастрономске навике</p> <p>22. Путовања</p> <p>23. Мода и облачење</p> <p>24. Спорт</p> <p>25. Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења</p>	<p>Упитна морфема n'est-ce pas?</p> <p>Описни придеви.</p> <p>Наглашене личне заменице.</p> <p>Предлози (pendant, de ... à, avant, devant, à côté de..., près de ..., loin de...)</p> <p>Везници: mais, et, car, comme</p> <p>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе.</p> <p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p> <p>Yves est le garçon le plus grand dans ma classe. Il joue au basket. Je le vois chaque jour sur le terrain de sport.</p> <p>Ma sœur ne me ressemble pas. Elle ne sort jamais. Elle ne voit personne parce qu'elle est très timide. Elle voudrait être plus ouverte comme moi. Je ressemble à notre mère. Je suis aussi curieuse qu'elle.</p> <p>Elle est médecin. Il est boulanger.</p> <p>Quel est ce livre sur ton bureau ? C'est le livre de français que Sarah m'a prêté.</p> <p>À mon avis, dans la revue qui est devant vous, il n'y a rien d'intéressant.</p> <p>Ton portable est très bon. Grâce à son mode automatique, il prend de magnifiques photos, facilement et rapidement. Celui-là est meilleur, mais il est plus cher.</p> <p>Pour se relaxer, ma mère fait l'exercice suivant: d'abord, elle se met debout, le dos au mur. Puis, elle lève les bras le plus haut possible. Elle tient cette position pendant 6 secondes. Elle respire normalement. Enfin, elle se repose 6 secondes.</p>
--	--	--

<p>– опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;</p> <p>– опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;</p> <p>– саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;</p> <p>– разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих;</p> <p>– затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања;</p> <p>– опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила</p>	<p>26. Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже</p> <p>27. Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија</p>	<p>Le pont Alexandre III est l'un des plus beaux ponts de France qui est inauguré à l'occasion de l'Exposition Universelle de 1900.</p> <p>Презент фреквентних глагола.</p> <p>Негација (ne/ n'... pas, ne jamais, ne rien, ne personne).</p> <p>Односне заменице: que, qui, où</p> <p>Поређење придева (компаратив, суперлатив).</p> <p>Личне заменици у функцији директног и индиректног објекта.</p> <p>Показне заменице (celui, celle, ceux, celles + облици са -ci, -là).</p> <p>Прилози за начин на – ment</p> <p>Презентативи (il y a, c'est, ce sont).</p> <p>Изостављање одређеног члана испред назива занимања.</p> <p>Средства за исказивање аргумената и логичких односа: d'abord, puis/ensuite, enfin ; mais, pour + infinitif, car, parce que, grâce à</p> <p>(Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)</p> <p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p> <p><i>t si on allait ensemble au concert ? Il commence à 20 heures. Je sais que tu aimes ce chanteur.</i></p> <p><i>Viens chez moi après l'école et apporte tes CD.</i></p> <p><i>On pourrait se promener un peu. Oui, pourquoi pas ! Volontiers. Désolée, je ne peux pas. Je ne me sens pas bien.</i></p> <p><i>Tu devrais manger plus de fruits et de légumes. Si tu ne te sens pas bien, tu dois aller chez le médecin.</i></p>
---	--	--

<p>понашања и обавезе и реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;</p> <p>– формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих;</p> <p>– изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење;</p> <p>– разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих;</p> <p>– изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;</p> <p>разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене;</p> <p>– размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.</p>		<p>Питање интонацијом.</p> <p>Заповедни начин.</p> <p>Негација (<i>ne/ n'... pas</i>).</p> <p>Заменица <i>on</i>.</p> <p>Садашње време фреквентних неправилних глагола.</p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.</p> <p style="text-align: center;">ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p> <p>L'examen est difficile. Je te conseille d'étudier plus sérieusement. Tu dois/tu devrais étudier plus sérieusement.</p> <p>Il faut réviser régulièrement. / Il faut que tu étudies régulièrement.</p> <p>Si elle a mal à la dent, elle doit aller chez le dentiste.</p> <p>On peut aller chez moi si tu es libre après l'école. Ça me va ! / Pourquoi pas ! / D'accord, et on va jouer aux jeux vidéo.</p> <p>Viens voir le match chez moi si tu finis tes devoirs. J'aimerais bien.</p> <p>Voulez-vous essayer cette robe ? Oui, pourquoi pas ! / Oui, bien sûr !</p> <p>On pourrait participer à une action humanitaire cette année. C'est une bonne idée !</p> <p>Ça te dit / Ça te dirait d'aller au cinéma ce soir ? Parfait ! / Avec plaisir.</p> <p>Et si on allait à la piscine? Oui. On y va !</p> <p>Sois patiente ! N'ayez pas peur !</p> <p>Désolé(e). Je ne peux pas. Je suis occupé(e). J'ai un rendez-vous. Je n'ai pas de temps, je dois étudier.</p> <p>Презент фреквентних глагола.</p> <p>Модални глаголи: pouvoir, devoir, vouloir.</p> <p>Будуће време.</p> <p>Кондиционал презента.</p>
---	--	--

Императив.
Хипотетична реченица – вероватни потенцијал.
Конструкција : (Et) si + imparfait
Конструкција il faut + субјунктив (глаголи 1. групе).
Конструкција il faut que + infinitif
Субјунктив/ императив
глагола avoir и être у устаљеним изразима.
(Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.

**ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА,
ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА,
ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ**

Excusez-moi, est-ce que vous pouvez répéter ? Je n'ai pas compris.
Bien, merci et au revoir !
Je peux sortir, s'il vous plaît ?
Je voudrais savoir si le centre est ouvert cet après-midi. Est-ce que vous avez l'adresse du Centre ?
Bonjour Madame, pourriez-vous me dire à quelle heure ouvre le Centre ?
Pourriez-vous m'expliquer ce qu'il faut faire pour participer à ce concours ?
Je voudrais cette revue. Celle-là, son titre est Okapi.
Promets-moi de ne rien dire à personne ! Je te promets !
Regarde-moi! Ouvre-lui! Téléphonez-leur!
Ne sors pas tout de suite !
Ne me réveille pas trop tôt !
Je vous demande pardon.
Désolé(e). Je suis désolé(e).
Ne t'inquiète pas !
Chapeau ! Bravo ! Je suis content(e) pour toi !

		<p>Je suis fier/fière de toi. Toutes mes félicitations ! Félicitations ! Je vous remercie beaucoup, Madame ! Кондиционал модалних глагола. Упитна реченица са конструкцијом est-ce que. Личне заменици у функцији директног и индиректног објекта. Показне заменице (celui, celle, ceux, celles + облици са -ci, -là). Императив. Узвичне реченице. Индиректни говор (упитна реченица) (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p> <p>Jeu de mémoire Règles du jeu : - Mélanger les cartes et bien les ordonner face contre table. - Tour à tour, chaque élève retourne deux cartes : s'il retourne une paire, il la garde et peut rejouer. Il faut que tu expliques tout à tes parents. Pour trouver, il faut bien chercher. Tu dois/ devrais faire les courses aujourd'hui. Tu peux aller à la bibliothèque. Ils vont t'aider. Dis-moi où est mon livre de français. Pourriez/Pouvez-vous me dire où est la gare ? Quand est-ce que le train part ? Comment faire la pâte à crêpes ? Императив. Инфинитив. Модални глаголи. Конструкција il faut + субјунктив (глаголи 1. групе). Конструкција il faut + инфинитив. Упитна реченица. Индиректни говор (упитна реченица)</p>
--	--	--

(Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.

ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ

Tu vas à Nice? Non, j'en viens. Tu vas souvent à la campagne? J'y vais chaque été. Le père lit son journal et la mère prépare le petit-déjeuner.

J'étudie le français depuis trois ans.

Le mercredi, je fais du tennis.

Quand je veux organiser une fête, je choisis d'abord une date et je réserve un endroit.

Ensuite, je fais une liste d'invités. Je prépare des invitations toute seule parce que j'adore dessiner. Enfin, je choisis la nourriture et la musique.

Je suis en retard, c'est pourquoi je prends un taxi.

Je vous appelle pour réserver parce que nous voulons passer trois jours dans votre hôtel.

Connaissez-vous les différentes traditions de Noël en France ?

En Lorraine, on célèbre la Saint-Nicolas depuis plus de 1000 ans. Le Saint Nicolas, protecteur des enfants et de la Lorraine, distribue dans la nuit du 5 au 6 décembre des friandises aux enfants sages.

Презент фреквентних глагола.

Негација (ne/ n'... pas, ne jamais, ne rien, ne personne).

Предлози и предлошки изрази (à côté de, chez, depuis).

Прилошке заменице (en, y).

Прилози.

Прилози за место (ici, là).

Средства за исказивање аргумената и логичких односа: d'abord, puis/ensuite,

enfin ; mais, pour + infinitif, grâce à, c'est pourquoi, parce que
(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји.

ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ

Nous sommes arrivés il y a trois jours.
Je n'ai jamais été chez eux.
Hier, c'était dimanche, je me suis réveillé à 10 heures.
Il est né à Genève, mais il a grandi à Lyon.
Il s'est trompé à cause de moi. Je suis désolé.
Elle a réussi grâce à ses amis.
J'écoutais de la musique quand soudain Pauline est entrée.
Quand mes parents étaient petits, l'ordinateur n'existait pas.
Quand j'avais vingt ans, j'étais étudiant. Je n'étudiais pas beaucoup. J'aimais faire la fête.
Un jour, tout a changé.
Les frères Lumière ont inventé le cinéma.
Napoléon Bonaparte était le premier empereur des Français. Il est né en Corse.
Asterix et Obélix ont vécu dans un petit village gaulois et ils ont lutté contre les Romains.
Перфекат (passé composé).
Имперфекат.
Негација (ne/ n'... pas, ne jamais, ne rien, ne personne).
Предлози и предлошки изрази (il y a).
Прилози.
Временска реченица: quand.
Средства за исказивање аргумената и логичких односа: d'abord, puis/ensuite, enfin ; mais, grâce à, à cause de, parce que

(Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости.

ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ
(ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)

Qu'est-ce que tu aimerais faire quand tu seras grand?

Cet après-midi je vais sortir avec mes cousins.

La semaine prochaine j'aurai 13 ans.

Samedi soir j'organiserai une boum, j'inviterai mes copains.

Je t'aiderai à faire ton devoir de biologie.

Cette BD, je vais la lire pendant les vacances.

Блиски футур (*futur proche*)

Футур први (*futur simple*)

Кондиционал глагола *aimer*.

Питања са упитним речима (*que*).

Присвојни придеви.

(Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом

ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ
(ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)

Quand est-ce qu'on part? Il demande quand on part. Je pars dans deux jours.

Nous finirons notre projet dans dix jours.

D'abord, je vous présenterai le plan de mon exposé ; ensuite, je parlerai de quelques exemples intéressants ; enfin, je vous proposerai une petite discussion.

Si mes parents me laissent partir, je viendrai avec toi.

S'il fait beau demain, on va à la piscine.

Si j'avais du temps libre, je sortirais ce soir.

Qui va jouer les personnages ? Qui va participer à ce spectacle ?
 C'est Pierre qui va le faire.
 Cette année, je vais faire plus de sport et je vais aller à un atelier de peinture.
 Je crois qu'il va neiger demain.
 Je suis sûr que tu réussiras.
 Презент фреквентних глагола.
 Futur simple.
 Futur proche.
 Негација (ne/ n'... pas, ne jamais, ne rien, ne personne).
 Предлози: dans + временска одредница
 Хипотетичне реченице – вероватни и могући потенцијал.
 Средства за исказивање аргумената и логичких односа: (tout) d'abord, puis/ensuite, enfin
 (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.

**ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА,
 ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И
 ОСЕЋАЊА**

Bonne chance! Bon courage ! Bon appétit !
 Qu'est ce que tu veux faire plus tard ? Je désire être chanteur.
 J'aimerais être célèbre. Je voudrais voyager partout dans le monde.
 Je voudrais un café, s'il vous plaît.
 J'espère que tu viendras ce soir à la fête.
 Cette robe me plaît. Ces robes me plaisent.
 Quelle jolie robe !
 Ce film m'intéresse. Ces acteurs m'intéressent.
 Ce film est ennuyeux. Ce film est nul !
 Je m'intéresse à la musique.

		<p>Je trouve ça intéressant. Je ne trouve pas ça intéressant.</p> <p>Cet exercice est trop difficile. J'ai besoin de votre aide.</p> <p>Ça me fait plaisir de te revoir !</p> <p>J'aime le thé. Je n'aime pas le café.</p> <p>Tu as réussi, je suis très content ! Je suis contente pour toi.</p> <p>Elle n'est pas venue, c'est dommage !</p> <p>Презент фреквентних глагола.</p> <p>Кондиционал презента фреквентних глагола.</p> <p>Узвична реченица.</p> <p>Негација.</p> <p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.</p> <p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p> <p>on sac.</p> <p>Vous ne pouvez pas rester ici.</p> <p>J'ai des voisins au-dessous de mon appartement qui sont trop bruyants.</p> <p>Pouvez-vous me montrer la gare sur le plan, s'il vous plaît ?</p> <p>Elle habite près de l'école. Son école est à côté de la boulangerie.</p> <p>Ma ville est située à 75km au nord de Belgrade.</p> <p>Le Musée national se trouve dans le centre-ville, en face du Théâtre national.</p> <p>Elle habite à Subotica, dans le nord de la Serbie, à la frontière avec la Hongrie.</p> <p>Le tunnel du Mont-Blanc relie Chamonix en France et Courmayeur en Italie.</p> <p>Ils se promènent au bord de la mer.</p> <p>Инди­ре­кт­но пи­та­ње.</p> <p>Релативне заменице (qui, que, où).</p> <p>Основни бројеви.</p> <p>Стране света.</p>
--	--	---

		<p>Прилози за место (ici, là). Предлози (à, de, en, au-dessous de, près de, à côté de, en face de, au bord de...) (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика.</p> <p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗ</p> <p>Tu peux inviter tous les copains. Maman me dit que je peux inviter tous mes copains à mon anniversaire. Je t'interdis de sortir ce soir. Tous mes amis vont au cinéma, mais pas moi. Mon papa ne me permet pas. Ne lui dis rien! Tu dois apprendre beaucoup cette semaine. Il faut respecter la nature. Cherche une poubelle pour jeter les bouteilles vides ! Il ne faut pas allumer le feu. Il ne faut pas jeter des ordures. Il est interdit de fumer ici. N'ouvrez pas le livre pour le moment ! Ne pas ouvrir les fenêtres. Ne pas se pencher. Assez ! Ça suffit ! On ne fait pas de bruit ici.</p> <p>Презент фреквентних глагола. Модални глаголи. Императив. Инфинитив. Индиректни говор – изјавне реченице (уводни глагол у презенту). Конструкција il faut / il ne faut pas + инфинитив. Личне заменице у функцији индиректног објекта. Негација. Узвичне реченице.</p>
--	--	---

(Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола

ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА

A qui est cette moto? C'est celle de mon grand frère.

C'est à moi. Ils sont à vous.

Il est à toi, ce portable rouge, n'est-ce pas ? Non, pas du tout, il est à cette dame-là. J'ai laissé le mien à la maison.

J'ai fait ma valise. Tu as fait la tienne ?

J'ai une grande maison.

Qui est le propriétaire de ce restaurant ? Ce restaurant appartient à mon oncle Pierre.

Презент фреквентних глагола.

Презентативи (с'est, ce sont).

Наглашене личне заменице.

Присвојни придеви и заменице.

Упитна морфема n'est-ce pas?

Негација.

Конструкција за исказивање припадности.

(Интер)културни садржаји: однос према својој и туђој имовини.

ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА

C'est toi que j'aime. Je l'aime comme un frère.

Le frère de Mia aime jouer au Scrabble.

Comme c'est joli ! Comme sa robe est belle ! Quel beau film !

J'aime la poésie, mais je préfère les BD. Je déteste la science fiction.

J'adore faire du ski.

Tu as aimé le film ? Non, il ne me plaît pas.

Quel est ton acteur préféré ? Mon acteur préféré est ...

Конструкција за наглашавање (с'est... que).

Упитна реченица.

		<p>Узвична реченица. Негација. (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт.</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p> <p>Je suis d'accord avec lui. Je pense que non. Je crois que tu n'as pas raison. Je trouve qu'il s'est trompé. Qu'est-ce que vous pensez ? Je ne suis pas sûr, mais je pense qu'il faut attendre encore un peu. Qu'est-ce que tu en penses ? Quelle est ton opinion ? Je crois que Marc n'est pas coupable. Ce n'est pas juste! Ce n'est pas bien ! C'est possible / impossible / incroyable / inacceptable. À ton avis, quelle équipe a mieux joué? Selon/Pour moi, c'est l'équipe de mon école. À mon avis, il n'est pas possible de terminer tout en cinq minutes. Je propose une autre solution. Презент фреквентних глагола. Изрази: selon..., pour..., à mon avis Наглашене личне заменице. Упитна реченица. Објекатска реченица – глаголи мишљења (индикатив). Негација. (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА</p>
--	--	--

		<p>Novi Sad est une grande ville? C'est la plus grande ville de la Voïvodine avec presque 300.000 habitants.</p> <p>La France compte près de 67 millions d'habitants.</p> <p>Combien de crayons avez-vous acheté? J'ai acheté deux crayons.</p> <p>Tu as mangé tous les gâteaux ? Oui, je les ai mangés.</p> <p>Ça coûte combien ? Ces baskets coûtent combien ? Ils coûtent 40 euros. Merci ! Au revoir !</p> <p>Je voudrais un kilo de pommes et un litre de lait. Voilà ! Ça fait combien ? 11,30 € trente. 11 euros 30 centimes ? C'est cher !</p> <p>Cette tour fait plus de 500 mètres de haut.</p> <p>Nous habitons au cinquième étage.</p> <p>Cette année je suis en 8ème.</p> <p>J'ai autant d'amis que toi.</p> <p>Il a plus de temps libre que moi.</p> <p>Основни бројеви преко 1000.</p> <p>Редни бројеви.</p> <p>Партитивни члан.</p> <p>Партитивно de.</p> <p>Компарација.</p> <p>Личне заменице у функцији директног објекта.</p> <p>Упитна реченица.</p> <p>Презентативи (voilà, c'est).</p> <p>(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура; правописне конвенције при раздвајању хиљада, као и целих од децималних бројева; конвенције у изговору децималних бројева; метрички и неметрички систем мерних јединица.</p>
--	--	--

Кључни појмови: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.

ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани. ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно. ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење. ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме. ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе. ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима. ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику. ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања. ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно. ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.) ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима. ДСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. ДСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова модерне музике.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима. ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са</p>

<p>најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС). ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе. ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао). ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника. ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне</p>	<p>апарата, правило игре), праћена визуелним елементима. ДСТ.2.1.11. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставнијим информативним текстовима (новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) с блиском тематиком и предвидљивим порукама. ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима. ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима. ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао једноставнијих текстова модерне музике. ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме. ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину. ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу. 27 ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној</p>	<p>сналажењем на јавним местима. ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасно примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту. ДСТ.3.1.9. Разуме општи садржај и главне информације различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.10. Разуме информације, главне идеје и поруке фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе. ДСТ.3.1.11. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима модерне музике. ДСТ.3.1.12. Разуме смисао једноставнијих рекламних порука. УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје. ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p>
--	---	--

<p>информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет. ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства.</p> <p>ДСТ.1.1.15. Поставља најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговара на слична питања саговорника.</p> <p>25 ДСТ.1.1.16. Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику.</p> <p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама.</p> <p>ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину).</p> <p>ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи</p>	<p>употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање.</p> <p>ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама.</p> <p>ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења.</p> <p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.</p> <p>ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе.</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и</p>	<p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.17. Једноставним средствима пореди људе, ствари и појаве.</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.3.1.19. Пише обична и електронска писма у којима с пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме. ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.22. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно</p>
--	---	---

<p>или тражи информације о другима. ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже). ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама. МЕДИЈАЦИЈА ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику. ДСТ.1.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику</p>	<p>најважније информације краћег усменог исказа. ДСТ.2.1.30. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста. ДСТ.2.1.31. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације које су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).</p>	<p>адекватне теме. ДСТ.3.1.23. На једноставан начин резимира или препричава краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. МЕДИЈАЦИЈА ДСТ.3.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. ДСТ.3.1.27. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.</p>
ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин	ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена	ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим

<p>исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.</p> <p>ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.</p> <p>ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.</p> <p>ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.</p>	<p>прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p> <p>ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.</p>	<p>комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију.</p> <p>ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила.</p> <p>ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.</p> <p>ДСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.</p>
--	--	---

ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.</p> <p>ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.</p>	<p>ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).</p> <p>ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).</p> <p>ДСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце</p>	<p>ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.</p> <p>ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне</p>

<p>ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.</p> <p>ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.</p>	<p>понашања које је непримерено/неприкладно у контексту циљних култура. ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.</p> <p>ДСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински. ДСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик.</p> <p>ДСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура.</p> <p>ДСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.</p>	<p>елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).</p> <p>ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура.</p> <p>ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању. ДСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик.</p> <p>ДСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас.</p> <p>ДСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема.</p> <p>ДСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.</p> <p>ДСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.</p>
--	---	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:		Број часова:
1.	Unité 1 – Le club de l’amitié	
2.	Unité 2 – Le club de la solidarité	13
3.	Unité 3 – Le club des écolo	12
4.	Unité 4 – Le club des inventeur	11
5.	Unité 5 – Le club des poètes	11
6.	Unité 6 – Le club des aventuriers	11
		14

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програм усмерен ка исходима указује на то шта је ученик у процесу комуникације у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ исхода, комуникативних функција и језичких активности, наставника постепено води од исхода, преко комуникативне функције као области, до препоручених језичких активности и садржаја у комуникативним функцијама, који оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно уважавају следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник треба да буде сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- настава се заснива и на социјалној интеракцији с циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- учбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике / активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника / активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

– уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);

– препознавање везе између група слова и гласова;

– одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;

– извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

– повезивање гласова и групе слова;

– замењивање речи цртежом или сликом;

– проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);

– повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;

- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

СТРАТЕГИЈЕ ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ И УВЕЖБАВАЊЕ ЈЕЗИЧКИХ ВЕШТИНА

С обзиром на то да се исходи остварују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

– од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,

- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,

– од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

– присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредреди на друге појединости);

- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази

његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);
- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);
- степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији *монолошког излагања*, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији *интеракције*, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

- јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
- излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.).

Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

- читањем писаног текста пред публиком;
- спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.

- реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

- размену информација,
- спонтану конверзацију,
- неформалну или формалну дискусију, дебату,
- интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља *интеркултурна компетенција*, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника,

приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

ТУМАЧЕЊЕ ГРАМАТИЧКИХ САДРЖАЈА

Настава граматике, напореда с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Улога граматике у процесу овладавања језиком је пре свега практична и састоји се у постављању основе за развијање комуникативне компетенције. Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Индивидуални образовни план за социјално ускраћене ученике и ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом

Индивидуални образовни план се припрема за ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, каснијег укључивања у школовање, недовољног познавања језика и других разлога потребна додатна образовна подршка. Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања таквих ученика у редован образовно-васпитни рад и њихово осамостаљивање у вршњачком колективу. За сваког ученика појединачно, према његовим специфичним потребама и могућностима, припрема се прилагођен начин образовања који обухвата индивидуални образовни план, програм и начин рада који садрже: 1) дневни распоред активности часова наставе у одељењу; 2) дневни распоред рада са лицем које пружа додатну подршку и учесталост те подршке; 3) циљеве образовно-васпитног рада; 4) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или све предмете са образложењем за одступање; 5) програм по предметима, у коме је прецизирано који садржаји се обрађују у одељењу, а који у раду са додатном подршком; 6) индивидуализован начин рада наставника, избор адекватних метода и техника образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог стручног тима за инклузивно образовање. Тим за инклузивно образовање чине одељењски старешина и предметни наставници, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби педагошки

асистент и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика. Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник.

Индивидуални образовни план за ученике са изузетним способностима

За ученике са изузетним способностима, школа обезбеђује израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана којим се врши проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план је посебан акт, који има за циљ оптимални развој ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба ученика. Индивидуални образовни план укључује: 1) педагошки профил ученика, у ком су описане његове јаке стране и потребе за подршком; 2) план индивидуализованог начина рада, којим се предлажу одређени видови прилагођавања наставе (простора и услова, метода рада, материјала и учила) специфичним потребама ученика и 3) план активности, којим се предвиђени облици додатне подршке операционализују у низ конкретних задатака и корака, и спецификује распоред, трајање, реализатори и исходи сваке активности.

Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученику. Тим за пружање додатне подршке чине: наставник предметне наставе, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика, укључујући мере и активности предвиђене индивидуалним образовним планом. Он се остварује доминатно у оквиру заједничких активности у одељењу а у складу са потребама ученика, на основу одлуке тима за пружање додатне подршке ученику, делом може да се остварује и ван одељења.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

- компетенција за целоживотно учење
- вештина комуникације
- дигитална компетенција
- решавање проблема
- вештина сарадње
- одговорно учешће у демократском друштву
- естетичка компетенција
- компетенција за целоживотно учење
- вештина комуникације
- дигитална компетенција
- решавање проблема
- вештина сарадње
- рад са подацима и информацијама
- предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Корелацију је могуће остварити са знањима стеченим из српског језика, енглеског језика, музичке културе, биологије, географије, техничког и информатичког образовања, физичког васпитања, верске наставе и грађанског васпитања.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Зависно од утврђених недостатака као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад ради савладавања основних знања која ученици нису усвојили на часовима редовне наставе.</p> <p>предвиђеним програмским садржајима.</p>	<p>Unité 1 – Le club des lookés</p> <p>Unité 2 – Le club des décorateurs</p> <p>Unité 3 – Le club des sportifs</p> <p>Unité 4 – Le club des gourmands</p> <p>Unité 5 – Le club des explorateurs</p> <p>Unité 6 – Le club des voyageurs</p>	<p>Један час недељно.</p> <p>НАПОМЕНА : Садржаји за реализовање допунске наставе ће зависити од напредовања ученика и проблема на које наилазе у овладавању</p>

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<ul style="list-style-type: none"> Развијање љубави према учењу француског као страног језика; 	<p>Unité 1 – Le club des lookés</p> <p>Unité 2 – Le club</p>	<p>Један час недељно.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Развијање свијести о значају учења још једног страног језика; • Развијање језичке компетенције ученика, посебно развијање комуникацијских способности ученика; • Развијање социјалних компетенција; • Развијање способности истраживачког учења, критичког мишљења, кооперативности, комуникације, креативности и самосталност ученика; • Проширивање знања о језички и граматичким структурама; • Овладавање и проширивање вокабулара; • Оспособљавање ученика за монолошко излагање и развијање краћих дијалога; 	<p>des décorateurs</p> <p>Unité 3 – Le club des sportifs</p> <p>Unité 4 – Le club des gourmands</p> <p>Unité 5 – Le club des explorateurs</p> <p>Unité 6 – Le club des voyageurs</p>	
--	--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових

постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик–наставник, као и ученик–ученик, а уједно помажу ученику да разуме важност и смисленост вредновања и подстичу га на преузимање одговорности за властито планирање и унапређивање процеса учења.

Немачки језик

Назив предмета:	НЕМАЧКИ ЈЕЗИК
Циљ:	<p>Циљ наставе немачког језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Ученик треба да усвоји основна знања из немачког језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима.</p> <p>Учећи немачки језик ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе, развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развија свест о језичком богатству.</p>
Разред:	осми
Годишњи фонд часова:	68

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - именује занимања - пита особе о њиховом занимању - прави поређења - прича о својим плановима - изрази своје намере - исприча бајку - разуме новински текст - планира путовање ради учења језика - разуме брошуру о учењу језика у иностранству <p>пева на немачком језику</p>	<p style="text-align: center;">Berufe, Reisen, Märchen</p>	<p>Будућа заминања и интересовања, планови за будућност, изражавање намера, бајке, прошло време(претерит), путовање ради учења језика</p>
<ul style="list-style-type: none"> - научи неке појмове из жаргона младих - направи школске новине - прича о заштити животне околине - прича о резултатима истраживања - заштити животну околину - помогне другима 	<p style="text-align: center;">Medien, Umwelt, Gesellschaft</p>	<p>Жаргон младих, израда школских новина, заштита ђивотне средине</p>
<ul style="list-style-type: none"> - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - чита лектуру (краће текстове) на немачком језику - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; - изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - уме да наведе карактеристичне чињенице које се односе на Немачку, да наброји покрајине, важније немачке градове, реке, ... 	<p style="text-align: center;">Landeskunde, Lektüre</p>	<p>Лектира, Аустрија, Швајцарска</p>

- изражава мишљење и даје кратко образложење		
- разумеју текст на основу слушања или читања, - умеју да користе једноставна лексичка и граматичка средства и одговоре усмено или писмено на постављени задатак. - процене постигнућа везана за претходне теме, - користе једноставна језичка средства	Fertigkeitstraining Die erste Klassenarbeit Die zweite Klassenarbeit	Увежбавање све четири језичке активности (читање, слушање, писање и говор) Писмени задатак (по један у сваком полугодишту)

Кључни појмови:

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
Област: Berufe, Reisen, Märchen		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p>

<p>саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најубичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p>	<p>одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, убичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и</p>	<p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације</p>
---	---	--

<p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру научног репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. 3.</p>	<p>најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p>	<p>из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p>
--	---	--

Област: Medien, Umwelt, Gesselschaft

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најубичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасту адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на</p>

<p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру научног репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе</p>	<p>упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p>	<p>познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег</p>
--	--	---

за обављање основних комуникативних активности. 3.	ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.	лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.
Област: Lektüre, Landeskunde		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најубичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не</p>

<p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру научног репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. 3.</p>	<p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p> <p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p>	<p>допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p> <p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p>
Област: Fertigkeitstraining, Die erste Klassenarbeit, Die zweite Klassenarbeit		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво

<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најубичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.</p> <p>ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставнија упутства, уколико укључују и визуелне елементе.</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).</p> <p>ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.</p> <p>ДСТ.1.1.14.</p> <p>ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)</p> <p>ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.2.1.16. Успева да накратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.</p> <p>ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.</p> <p>ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.</p> <p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.</p> <p>ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.</p> <p>ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.</p>
---	---	---

<p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).</p> <p>ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.</p> <p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).</p> <p>ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.</p> <p>ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру научног репертоара језичких средстава.</p> <p>ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности. 3.</p>	<p>ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.</p> <p>ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.</p> <p>ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.</p> <p>ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.</p> <p>ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.</p>	<p>ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).</p> <p>ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p> <p>ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.</p> <p>ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.</p> <p>ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.</p> <p>ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.</p>
--	--	--

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Berufe, Reisen, Märchen	25
Medien, Umwelt, Gesellschaft	25
Lektüre, Landeskunde	6
Fertigkeitstraining	6 + 6

Die erste Klassenarbeit	
Die zweite Klassenarbeit	
Укупно	68

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих, штампање материјала већим фонтом за слабовиде и коришћење телефона за преписивање садржаја презентације из учионице за слабовиде...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

Одговоран однос према средини; Рад са подацима и информацијама;
 Комуникација; Сарадња; Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција;
 Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Berufe, Reisen, Märchen

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Математика, Информатика и рачунарство

Medien, Umwelt, Gesellschaft

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Биологија, Информатика и рачунарство

Lektüre, Landeskunde

Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Информатика и рачунарство, Географија

Fertigkeitstraining

Die erste Klassenarbeit

Die zweite Klassenarbeit

Српски језик, Грађанско васпитање, Биологија, Ликовна култура, Физичко васпитање, Информатика и рачунарство

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученик разуме краћи наративни текст који чита или слуша и самостално га препричава; ради мање истраживачке радове на задату тему;	<ul style="list-style-type: none"> • Berufe • Sprachreise • Es war einmal... • Präteritum • Präteritum • Umweltschutz • Verb + Präposition + Kasus • Verb + Präposition + Kasus 	По потреби, обично као припрема пред контролни или писмени задатак (8 часова)

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
Ученик је савладао грађење и употребу времена, разуме значење текстова, самостално склапа сложеније реченице, изражава своје мишљење на немачком језику поштујући граматичка правила и правопис	<ul style="list-style-type: none"> • Berufe • Sprachreise • Es war einmal... • Präteritum • Umweltschutz • Verb + Präposition + Kasus 	На часовима додатне наставе (6 часова).

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Процес праћења се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др). Свакодневним бележењем активности ученика на часу у свеску евиденције наставника, редовност доношења домаћих задатака и записивање у свеску на часу), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови

језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (на крају сваке теме, на крају полугодишта, године). Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа.

Свакодневни живот у прошлости

Назив предмета:	СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ
Циљ:	Циљ наставе и учења: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укорености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разумејене и сложене садашњости.
Разред:	Осми
Годишњи фонд часова:	34

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
Разуме појам свакодневни живот Разуме појам прошлост Разуме значај проучавања свакодневног живота у прошлости	Увод	Појам свакодневног живота Значај проучавања свакодневног живота у прошлости
- објасни појам нумизматика -објасни значај новца и начина пословања у прошлости -објасни значај новца и начина пословања у	Новац и банке некад и сад	-Појмови нумизматика, новац и банка -Новац и банке у садашњости -Новац и банке у прошлости -Новац у Србији некад и сад

садашњости -објасни појам банка		
Да разуме и објасни свакодневницу људи новог века	Свакодневни живот у новом веку	Начин исхране у новом веку Одевање Породични односи Становање у време ренесансе и барока Становање у индустријско доба Живот у ренесансном и барокном граду Живот у граду у индустријско доба Живот у селу Образовање и васпитање Верски живот Војска Класична музика и класично позориште Доколица и забавни живот Комуникација у индустријско доба Однос према другом и различитом Страхови становништва Лечење
Да разуме и објасни свакодневни живот Срба у новом веку	Свакодневни живот Срба од краја 15. до краја 19. века	Одевање Начин исхране Становање Живот у граду Трговина и занатство Живот на селу Породица Друштвени живот Однос према другом и различитом Образовање Војска Лечење Комуникација

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Област:	Број часова:
Увод	2
Новац и банке некад и сад	4
Свакодневни живот у новом веку	17
Свакодневни живот Срба од краја 15. до краја 19. века	13

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Монолошка метода

-Дијалошка метода

-Индивидуална метода

-Текст метода

-Рад у пару и групи

-Израда речника непознатих појмова

-Израда мапа ума

-Употреба аудио-визуелних средстава

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)

- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима

- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...

- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

За све наставен теме:

Компетенција за учење

Рад са подацима и информацијама

Комуникација

Одговорно учешће у демократском друштву

Естетичка компетенција

Решавање проблема

Сарадња

Дигитална компетенција

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Увод

Историја 7.разред (увод у историју и хронологија)

Природа и друштво 4. разред (човек као друштвено биће)

Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета)

Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера)

Ликовна култура (цртежи, слике, мапе, карте)

Новац и банке некад и сад	Историја 7.разред (Нови век) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи, слике, мапе, карте)
Свакодневни живот у новом веку	Историја 7. (Нови век) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи, слике,мапе,карте)
Свакодневни живот Срба од краја 15. до краја 18. века	Историја 7. (српски народ у новом веку) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи, слике,мапе,карте)

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Процена од старне наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавањау садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави

Моја животна средина

Назив предмета:	Моја животна средина
Циљ:	Циљ наставе и учења: учења слободне наставне активности је да допринесе развоју компетенција потребних за одговорну улогу у друштву у погледу очувања животне средине, биодиверзитета и одрживог развоја.
Разред:	Осми
Годишњи фонд часова:	34

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – образложи избор теме/истраживања из области одрживог развоја, циљ и план рада користећи вештину јавног говора; – формулише истраживачки задатак; – планира ресурсе и управља њима, усмерен на достизање реалног циља; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи поуздане изворе информација, наводећи извор и аутора; – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; 	Еколошки отисак и опстанак	<ul style="list-style-type: none"> Еколошки отисак Биокапацитет Еколошки дуг Одрживи развој Еколошко право
	Управљање отпадом	<ul style="list-style-type: none"> Врсте отпада Управљање отпадом Комунални отпад Депонија

<ul style="list-style-type: none"> – вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада; – учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и одрживом развоју; – повеже значај очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – користи језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне и техничке дисциплине и чува језички идентитет; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи. 	<p>Рециклажа, ремедијација и поновна употреба сировина</p>	<p>Секундарне сировине: папир, уља у исхрани, текстил, пластика.</p> <p>Предности и недостаци поновне употребе добара и сировина.</p> <p>3Р правила.</p>
	<p>Обновљиви извори енергије</p>	<p>Извори енергије</p> <p>Енергетска ефикасност</p> <p>Обновљиви извори енергије.</p> <p>Предности и недостаци обновљивих извора енергије</p>

Кључни појмови:

ДИСТРИБУЦИЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА	
Област:	Број часова:
Еколошки отисак и опстанак	9
Управљање отпадом Рециклажа, ремедијација и поновна употреба сировина	8
Рециклажа, ремедијација и поновна употреба сировина	8
Обновљиви извори енергије	9

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

- Монолошка метода
- Дијалoшка метода
- Индивидуална метода
- Текст метода
- Рад у пару и групи
- Израда речника непознатих појмова
- Израда мапа ума
- Израда шема, графикана, паноа
- Употреба аудио-визуелних средстава

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

КОМПЕТЕНЦИЈЕ (ПРЕДМЕТНЕ, МЕЂУПРЕДМЕТНЕ)

За све наставен теме:

- Компетенција за целоживотно учење
- Комуникација
- Рад са подацима и информацијама
- Дигитална компетенција

Решавање проблема
Сарадња
Одговорно учешће у демократском друштву
Одговоран однос према здрављу
Одговоран однос према околини
Естетичка компетенција
Предузимљивост и оријентација ка предузетништво

ХОРИЗОНТАЛНА (МЕЂУПРЕДМЕТНА) ПОВЕЗАНОСТ

Еколошки отисак и опстанак	Биологија(биљни и животињски свет) Географија (биосфера) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи, слике, мапе, карте)
Рециклажа, ремедијација и поновна употреба сировина	Биологија(биљни и животињски свет) Географија (биосфера) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи, слике, мапе, карте)
Управљање отпадом	Биологија(биљни и животињски свет) Географија (биосфера) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи, слике, мапе, карте)

Обновљиви озвори енергије	Биологија(биљни и животињски свет) Географија (биосфера) Српски језик и страни језици (коришћење научне терминологије и претрага интернета) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, коришћење едукативних софтвера) Ликовна култура (цртежи, слике, мапе, карте)
---------------------------	---

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
(упутство за формативно и сумативно оцењивање)

Процена од старне наставника и ученика о ангажовању, учешћу, познавањау садржаја, презентовању идеја и њихове реализације, мотивисаност за тимски рад и квалитет комуникације са свим актерима у настави

Слободне наставне активности (уметност)

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ (УМЕТНОСТ)		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ учења слободне наставне активности Уметност је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.</p>	<p>ТРАДИЦИОНАЛНА ВИЗУЕЛНА УМЕТНОСТ ШИРОМ СВЕТА</p> <p>Визуелна уметност народа Аустралије и Новог Зеланда (сликарство аустралијских Аборицина, традиционална тетоважа Маора)</p> <p>Уметност америчких народа (тотеми, керамика, ћилими, корпе)</p> <p>Култура древне Индије, Кине и Јапана (градови, храмови, одећа, писмо)</p> <p>Уметност народа Африке (маске и штитови)</p> <p>Словенска традиција (митологија, симболика и орнаментика)</p> <p>ТРАДИЦИОНАЛНА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ БАЛКАНА И СРБИЈЕ</p> <p>Културно наслеђе (значај и улога)</p> <p>Традиционална музичка уметност Балкана (основне карактеристике у односу на ентитет и међусобни утицаји, сличности и разлике)</p> <p>Традиционална музика Србије (певање, свирање, обичаји, обреди, ношња, кола...)</p> <p>Начини очувања културног наслеђа</p> <p>МОДЕРНО ДОБА И МУЗИКА</p> <p>Савремене технологије и музика.</p> <p>Маркетинг у музици. Примењена музичка уметност.</p> <p>Музичка критика и интервју.</p>	<p>Фронтални</p> <p>Индивидулни</p> <p>Групни</p> <p>Рад у паровима</p>

ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА СУ:

- однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);
- однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истражан је у раду,

туди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новимактивностима...);

– однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, до- живљавања, опажања, изражавања...);

– разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);

– повезивање (повезује и пореди познате и нове информаци- је, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);

– оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; ори- гиналан је у односу на своје претходнерадове...);

– организација композиције (у складу са својом идејом при- мењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);

– вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емо- ције...);

– употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарају- ћи материјал/подлогу; истражује могућности технике и материја- ла; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају сепрема типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Самопроцена радова је вербална и писана. Најефикаснија је метода 3, 2, 1. Ученик сам припрема листић на коме уписује име, презиме, датум и назив рада. Затим кратко наводи: 3 ствари које сам научио на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио, 1 ствар која ми није јасна или питање које бих поставио. Када се разговара о ликовним делима, ученик пише: 3 речи којима бих описао дело, 2 ствари које ми се највише допадају на делу, 1 ствар коју не разумем. Када се разговара о уметнику: 3 ствари због којих је уметник значајан, 2 дела која ми се највише свиђају, 1 питање које бих поставио уметнику. Када се ученик ликовно изражава: 3 ствари о којима сам размишљао током рада, 2 ствари које ми се свиђају на мом раду, 1 ствар коју бих променио. Или: 3 речи који- ма бих описао свој рад, 2 разлога због којих је мој рад оригиналан, 1 ствар коју бих урадио другачије.

Час одељењског старешине

Час одељењског старешине Назив предмета:	ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ
Циљ:	<ul style="list-style-type: none">• Пун и усклађен интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета и ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;• Развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење медија I информационо комуникационих технологија;• Оспособљавање за

	решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању и свакодневном животу; • Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота; • Развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења; • Оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота; • Развој и практиковање здравог начина живота, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности; • Развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства.
Разред:	Осми
Годишњи фонд часова:	34

ОБЛАСТ/ ТЕМА	Начин остваривања	Начин праћења
<ul style="list-style-type: none"> -Неопходне информације на почетку школске године: распоред смена, распоред часова, превоз ученика, уџбеници, прибор... -Упознавање ученика са значајем Ученичког парламента и избор представника -Подсећање ученика на правила живота и рада у школи. -Помоћ ученицима при избору понуђених ваннаставних активности у школи. 	<ul style="list-style-type: none"> Непосредно разговором Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом. 	<ul style="list-style-type: none"> Ивештаји, упитници. Вођење педагошке документације.
<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање ученика са планом Вршњачког тима и избор два члана. -Слика савременог света рада. Дефицитарна, суфицитарна занимања. -Обележавање Дана здраве хране -Брига о здравственом стању и физичком развоју ученика 	<ul style="list-style-type: none"> Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом. 	<ul style="list-style-type: none"> Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације
<ul style="list-style-type: none"> - Анализа успеха и дисциплине на крају првог класификационог периода - Упитник о коришћењу психо-активних супстанци. - Значај интересовања, вештина и способности за правилан избор занимања. - обележавање Дана толеранције 	<ul style="list-style-type: none"> Непосредно разговором Радионице Сарадња са предметним наставницима Сарадња са родитељима Сарадња са ПП службом. 	<ul style="list-style-type: none"> Фотографије Радови ученика Ивештаји Упитници. Вођење педагошке документације у вези са претходним

<p>- Обележавање Дана сиде. Филм: Дечак који се стидео.</p> <p>-О дискриминацији – шта је и како је препознати (Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације)</p> <p>- Предавање на тему: Болести зависности</p> <p>-Нова година</p>	<p>Непосредно разговором</p> <p>Радионице</p> <p>Сарадња са предметним наставницима</p> <p>Сарадња са родитељима</p> <p>Сарадња са ПП службом.</p>	<p>Фотографије</p> <p>Радови ученика</p> <p>Ивештаји</p> <p>Упитници.</p> <p>Вођење педагошке документације у вези са претходним</p>
<p>- Анализа успеха и дисциплине на крају првог класификационог периода</p> <p>- Анкета на тему: Колико знам о последицама пушења и стварању зависности.</p> <p>- Трговина људима-Филм "Посматрачи"</p> <p>-Последице прераних полних односа на развој младих.</p>	<p>Непосредно разговором</p> <p>Радионице</p> <p>Сарадња са предметним наставницима</p> <p>Сарадња са родитељима</p> <p>Сарадња са ПП службом.</p>	<p>Фотографије</p> <p>Радови ученика</p> <p>Ивештаји</p> <p>Упитници.</p> <p>Вођење педагошке документације у вези са претходним</p>
<p>-Предлози тема за Ученички парламент</p> <p>- Светосавска прослава – помоћ у припреми и реализацији</p> <p>-Како рећи НЕ социјалном притиску вршњака (Дан без дуванског дима)</p>	<p>Непосредно разговором</p> <p>Радионице</p> <p>Сарадња са предметним наставницима</p> <p>Сарадња са родитељима</p> <p>Сарадња са ПП службом.</p>	<p>Фотографије</p> <p>Радови ученика</p> <p>Ивештаји</p> <p>Упитници.</p> <p>Вођење педагошке документације у вези са претходним</p>
<p>- Анкета о начину провођења слободног времена.</p> <p>- Обележавање Дана безбедног Интернета (анализа профила на друштвеним мрежама и гледање филма Мој пријатељ Френк или прича о Амандаи Тод).</p>	<p>Непосредно разговором</p> <p>Радионице</p> <p>Сарадња са предметним наставницима</p> <p>Сарадња са родитељима</p> <p>Сарадња са ПП службом.</p>	<p>Фотографије</p> <p>Радови ученика</p> <p>Ивештаји</p> <p>Упитници.</p> <p>Вођење педагошке документације у вези са претходним</p>
<p>-Радионица: Разумевање предрасуда и стереотипа у вези са родним улогама (ПО и превенција родно заснованог насиља)</p> <p>-Разговор на основу резултата анкете о начину провођења слободног времена.</p> <p>-Простор око мене. Изложба фотографија лепо-ружно.</p> <p>-Светски дан потрошача. Условљеност среће материјалним стварима.</p>	<p>Непосредно разговором</p> <p>Радионице</p> <p>Сарадња са предметним наставницима</p> <p>Сарадња са родитељима</p> <p>Сарадња са ПП службом.</p>	<p>Фотографије</p> <p>Радови ученика</p> <p>Ивештаји</p> <p>Упитници.</p> <p>Вођење педагошке документације у вези са претходним</p>

<p>-Стереотипи и предрасуде. Радионица: Лејла и Мухамед.</p> <p>-Учешће у прослави Дана школе</p> <p>-Организовање екскурзије – правила понашања на екскурзији</p> <p>- Светски дан борбе против пушења.</p> <p>Разговор о резултатима анкете.</p>	<p>Непосредно разговором</p> <p>Радионице</p> <p>Сарадња са предметним наставницима</p> <p>Сарадња са родитељима</p> <p>Сарадња са ПП службом.</p>	<p>Фотографије</p> <p>Радови ученика</p> <p>Ивештаји</p> <p>Упитници.</p> <p>Вођење педагошке документације у вези са претходним</p>
<p>-Анализа успеха на крају школске године.</p> <p>Предлози одељењском већу за похвале, награде и казне ученика</p>	<p>Сарадња са предметним наставницима</p> <p>Сарадња са родитељима</p> <p>Сарадња са ПП службом.</p>	<p>Фотографије</p> <p>Радови ученика</p> <p>Ивештаји</p> <p>Упитници.</p> <p>Вођење педагошке документације у вези са претходним</p>

Програм рада ликовне секције

ЛИКОВНА СЕКЦИЈА		
Циљеви	Садржаји	Начин реализације и динамика
<p>Циљ наставе ликовне секције је подстицање и развијање стваралачког мишљења и овладавање визуелним вештинама.</p> <p>Основни задаци су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијање способности ученика за опажање елемената, - стицање услова да ученици користе и упознају се са различитим техникама ликовног израза, - развијање моторичких и мисаоних способности, - визуелно запажање, сазнање, мишљење, изражавање, развијање игре са предметима, 	<p><u>Цртање и сликање</u></p> <p><u>Рад по моделу</u></p> <p><u>Вајање</u></p> <p><u>Графика</u></p> <p><u>Филм</u></p>	<p>Обогаћивање ликовног језика у областима које се највише изучавају на редовним часовима, новим задацима, са новим појединостима</p> <p>Цртање и сликање различитих поставки мртве природе, развој перцепције, инсистирање на појединостима, илузији простора, заобљености облика, текстури, у различитим ликовним техникама.</p> <p>Општа орјентација у вајарским областима, рељеф и пуна пластика, припрема и моделовање пуне пластике глином или гипсаном кашом, вајање у везаном гипсу.</p> <p>Основе графике, извођење једноставних радова у техникама високе штампе које могу да се изводе ручно, без пресе – картон графика и сл. Графика и амбалажа. Плакат.</p>

<p>развијање свестране личности, - формирање моралних и естетских односа.</p>	<p><u>Уметничко наслеђе</u></p> <p>·</p> <p><u>Слободне активности</u></p> <p>·</p>	<p>Теорија филма, специјалност филмског језика и начина филмског изражавања. Пројекције неких филмова који за тему имају садржаје везане за ликовну културу; анимирање, израда стрипа, као прелазног медија.</p> <p>Упознавање са делима ликовних уметности, посматрање репродукција уметничких дела познатих аутора из књига и часописа, разговор о њима.</p> <p>Праћење ликовног живота у нашем граду. Формирање и чување збирки: уметничких радова, репродукција, занимљивих предмета, облика из природе...</p> <p>Естетско уређивање школе, учионице за ликовно, припремање изложби исл</p>
---	---	---

Екскурзија осмог разреда

Назив предмета:	ЕКСКУРЗИЈА
Циљ:	<p>Настава у природи и екскурзија су ваннаставни облици образовно-васпитнограда који се остварују ван школе. Циљ је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем, појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, као и рекреативно-здравствени поравак ученика.</p>
Разред:	Осми
Годишњи фонд часова:	

Путни правац	Време	Носиоци реализације	Садржаји
<p>Пожега – Крагујевац - Смедерево -Пожаревац Голубац - Неготин – Зајечар - Пожега</p>	<p>мај, јун</p>	<p>Разредно веће 8. разреда- одељењске старешине и туристичка</p>	<p>Тродневна екскурзија ученика осмог разреда. Планиран је обилазак ПРВИ ДАН: музеј 21 октобар у Крагујевцу, Радовањски луг (позоришна представа о</p>

		агенција	<p>Карађорђу), манастир Копорин Смедеревска тврђава, Пожаревац- музеј Милене Павловић Барили и фабрике Бамби.</p> <p>Ноћење прве овече на Сребрном језеру</p> <p>ДРУГИ ДАН: Голибачка тврђава, Лепенски вир, ХЕ Ђердап</p> <p>Ноћење у Кладову</p> <p>ТРЕЋИ ДАН: Мокрањчева кућа, музеј Крајине, археолошко налазиште Ромулијана. Смештај у хотелу са најмање 3 звездице, ручак у ресторани хотелу у Зајечару уз паузу у граду.</p>
--	--	----------	---

ОСТАЛИ ПРОГРАМИ

Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности

Циљ:

- Развој и практиковање здравог начина живота,
- Развој свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности
- Превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције
- Постизање што бољих резултата за своју школу, доказивање кроз спорт
- Јачање моралних квалитета личности ученика
- Учешће што већег броја ученика у спортским активностима, учешће у хуманитарној акцији
- Јачање колектива одељења, јачање тимског духа,
- Учење спорту кроз такмичење и кроз подршку друговима (навијање), сарадња родитеља и школе

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Учешће у кросу	„Трка за срећније детињство“ – учешће ученика, учитеља и наставника ОФА	Наставници ОФА, ученици, „Црвени крст“ - Ужице, Спортски савез -Ужице	Септембар – октобар	Евиденција у Дневнику рада, сајт школе, фејсбук страница школе, евиденција у Летопису школе

Рад спортских секција	Реализација садржаја спортских секција, тренинзи и учешће на спортским надметањима	Наставници који реализују спортске секције	Током године	Евиденција у дневницима секција, Резултати такмичења
Учешће у такмичењима у оквиру ОСИУРС-а	Учешће ученика у такмичењима које се реализују у оквиру ОСИУРС-а	Наставници ОФА, ученици, Спортски савез – Ужице	Током године	Евиденција у дневнику рада, сајт школе, фејсбук страница школе, Летопис
Недеља школског спорта	Реализација турнира: Фудбал – дечаци (5. Разред) Рукомет- девојчице (5. Разред) Мали фудбал- дечаци (6. Разред) Одбојка - девојчице (6. Разред) Стони тенис - дечаци (7. Разред) Мали фудбал- дечаци (7. Разред) Одбојка - девојчице (7. Разред) Стони тенис - дечаци (8. Разред) Мали фудбал- дечаци (8. Разред) Одбојка - девојчице (8. Разред)	Наставници и ОФА, ученици, одељенске старешин, остали наставници,	Једна недеља у првом и једна недеља у другом полугодишту током наставне године	Евиденција у дневнику рада, сајт школе, фејсбук страница школе, Летопис
Друге спортско-рекреативне активности и активности током реализације излета и наставе у природи	Активности предвиђене програмом реализације наставе у природи, излета, екскурзија,	Наставници ОФА, ученици, одељенске старешине	Према Годишњем плану рада школе сваку школску годину и годишњим плановима наставе у природи	Евиденција у дневнику рада, извештај о реализацији наставе у природи, екскурзија, излета Летопис, фотографије

Сарадња са спортским клубовима и удружењима	Учешће ученика у спортским сусретима ученика и реализацији активности	Наставници ОФА, спортска удружења	У складу са планом активности спортских клубова, удружења	Извештај о реализацији активности, евиденција наставника ОФА, фотографије
---	---	-----------------------------------	---	---

Програм продуженог боравка

Увод

Савремени начин живота све већем броју родитеља намеће потребу збрињавања детета млађег школског узраста које након редовне наставе одлази кући и без надзора проводи време до доласка родитеља. Самосталан боравак код куће често излаже детемногим опасностима, а страх и брига родитеља за дете током радног дана намећу потребу за организованом бригом за дете. Школе тиме добијају нову и захтевнију улогу која од запослених захтева организованију бригу о детету током целог дана. Продужени дневни рад након (или пре) редовне наставе – **продужени боравак**, један је од модела којим се могу квалитетно и структурално решити наведени проблеми, посебно у урбаним срединама. Нова улога школе на тај ће начин бити максимално и рационално искоришћена јер пружа небројене могућности деловања у сврху правилног развоја и раста сваког детета у квалитетну особу, корисну својој породици и заједници.

Опис рада у продуженом боравку

Пре или после редовне наставе (у зависности од смене) организује се продужени боравак за ученике првог и другог разреда основне школе. Боравак и рад према таквом облику организује се од 7,30 до 16,30 сати. Организују се групе ученика истог разреда, али различитих одељења.

Учитељи који раде у продуженом боравку се договарају и усклађују своје активности са учитељима из редовне наставе. У циљу упознавања деце, као и решавања педагошких ситуација учитељи из продуженог боравка су упућени на континуирану сарадњу са стручном службом у школи.

Учитељи који раде у продуженом боравку делују јединствено, сараднички, синхронизовано, свеобухватно и интегрисано са читавим разредним процесом. Заједно сарађују с родитељима, одржавају родитељске састанке и појединачне индивидуалне разговоре с родитељима.

Циљеви програма

Циљеви реализације садржаја у продуженом боравку у складу су са општим **циљевима** основног образовања¹. Омогућити детету пун живот и открити његове/њене пуне потенцијале као јединствене особе

2. Омогућити детету његов/њен развој као социјалног бића кроз живот и сарадњу са осталима како би допринела/допринео добру удруштву

3. Припремити дете за даље образовање и целоживотно учење (учити како учити)

Специфични циљеви:

- потпун и хармоничан развој детета
- важност истицања индивидуалних различитости (свако дете је јединствено; осигурава му се развој свих потенцијала)
- фокусирање на учење (истиче се важност онога што дете учи и процеса којим усваја знања)
- оспособити ученика за самостално учење
- истиче се радост учења и подстиче мотивисаност за учење
- потенцирати важност учења утемељеног на опажању процеса из окружења (очигледна метода)
- писменост (језичка, математичка, информатичка)
- рад на начинима изражавања емоција (друштвено прихватљиви модели) · развијање духовне димензије живота
- европска и глобална димензија модерног живљења
- плурализам, поштивање различитости и важност толеранције
- партнерство у образовању
- улога технологије у образовању
- брига о деци са посебним потребама

Кључна подручја развоја

Хармоничан развој тела и душе: задовољавање потребе за кретањем и установљавањем културе кретања; поправљање координације покрета, осећаја за ритам и; комуницирање с основним претпоставкама здравог начина живота; утемељивање основних хигијенских и здравствених навика; обогаћивање емоционалног живота; упознавања себе и других; објективна самоевалуација; јачање потреба за интерперсоналним везама.

Процес социјализације и комуникације: истраживање и континуирани рад на побољшању интелектуалних, емоционалних и моралних особина личности; упознавање са друштвено прихватљивим облицима понашања у одређеним ситуацијама; јачање антидискриминационог осећања и хуманог односа према друштву ; усвајање практичних знања повезаних са елементарним грађанским васпитањем и свакодневним животним дужностима.

Вербална комуникације или вербализација: рад на усавршавању вербалне вештине и проширивању вокабулара; циљани развој менталних способности; утемељење вештина за самоучење и самоваспитање.

Уз постизање вештине прецизног и течног писања и читања, од ученика првог и другог разреда захтева се развијање вештине интерпретативних, критичких и креативних читатељских вештина и изражајног читања и рецитовања.

Учење писаних слова први је корак у учењу упорабе писаног језика. Аутоматском писању претходи учење облика и спајања слова. Ученици морају бити оспособљени да довољно брзо пишу како би писање користили као алат.

Захтев развијања лепог рукописа, економичне и уредне организације текста и упорабе стандардних и

уредних слова не спречава индивидуалне особине рукописа. Ученици морају да науче како да пишу без изостављања, замене или испуштања слова.

Утемељење основа математичке, логичке и научно-технолошке писмености: активности креативног, јасног и логичног решавања проблема; откривање, ређање, класификовање, генерализовање, скицирање, рачунање и мерење; примена математичких знања у различитим концептима; упораба речи, бројева, симбола, табела и модела за објашњење математичких законитости; коришћење пригодног математичког записа, математичке и остале терминологије везане уз природне науке; решавање проблема вербалним и симболичким делатностима; упораба информацијско комуникацијских технологија; увежбавање и развој радно-практично-техничких вештина.

Културно-уметничко подручје развоја: повезивање емотивне и моралне са естетском сфером живота и рада кроз позоришне и филске (тв) представе; читање поезије и прозе и експериментисање у интерпретацијама; упознавање с класичном и прикладном литературом; креативно изражавање кроз креирање ликовно-вајарских радова.

Пажња се обраћа књижевним, историјским, географским и уметничким информацијама и изражајима блиским узрасту ученика.

Игре, спорт и рекреација: задовољавање потреба за кретањем; игре опонашања, дечје игре из народне традиције, импровизовање игара у самосталној режији, поправљање координације покрета, групно импровизовање игара пропраћено ритмом, покретом и мимиком; елементарне игре, групне игре, спортске игре, такмичарске игре итд.

Садржаји програма

Активности у продуженом боравку реализују се у оквиру:

1. Активности везане за наставу
2. Слободне активности

Остваривање циљева и развој кључних подручја ће се најбоље остварити усмеравањем рада на садржаје, теме, кључне појмове и образовна постигнућа која су прописана Наставним планом и програмом за одређени разред. Садржаје ће реализовати учитељ у продуженом боравку, али у договору с учитељем који ради у редовној настави. Стога је изузетно важно све активности планирати како би се постигла кохерентност међу одабраним садржајима и усклађеност деловања међу учитељима.

Време предвиђено за реализацију пратећих активности треба реализовати у складу с претходно наведеним циљевима рада у продуженом боравку, имајући увек на уму узраст и могућности детета.

Креативност, иновативност и учитељска вештина максимално ће доћи до изражаја при одабиру игара, литературе, културних садржаја као и садржаја којима ће реализовати захтеве за развојем социјализацијских и комуникацијских као и радно-техничких компетенција.

Посебну пажњу треба посветити целокупном развоју детета, у здраву, самосталну, радно оспособљену

јединку која ће у будућности својим знањем, развијеним животним вештинама и ставовима допринети развоју друштва.

Табеларни преглед фонда часова редовних и слободних активности

Редни број	РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА	ГОДИШЊИ БРОЈ РАДНИХ ЧАСОВА
1.	Израда домаћих задатака и учење (Српски језик, Математика, Свет	360
2.	Допунска настава, додатна настава (Српски језик, Математика)	према потреби
СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ		
3.	Спорт и рекреација	160
4.	Културни догађали и јавни наступи	66
5.	Дечија права и обавезе	36
7.	Стваралачке, уметничке и когнитивне	72
8.	Екологија	18
9.	Истраживање	18
	укупно	738

Дневни режим рада продуженог боравка када је настава поподне

08 - 09	јутарње прихватање ученика и слободно време
09 - 09,30	доручак
09,30 – 11,15	самосталан рад-часови учења
11,15 - 13	слободне активности
13 – 13,30	ручак
13 – 13,50	припрема за одлазак у школу

КАДА ЈЕ НАСТАВА ПРЕ ПОДНЕ

11, 10 - 12	пријем деце-слободне активности
13 – 13,30	ручак
13,45 – 15,30	самосталан рад-часови учења
15,30 - 16,30	слободно време-активности по избору ученика

Дидактичко-методичке смернице

У складу са циљевима и задацима које желимо да остваримо и са развојним могућностима ученика, препоручује се комбиновање стратегија, метода и облика рада како би се детету омогућило да на лак и безбрижан начин увежбава програмом предвиђене садржаје те максимално опуштено проводи своје слободно време. Школа мора постати учеников други дом, са свим особинама пријатног и пријатељског окружења.

Важна педагошки принципи учења темеље се на томе да је:

- мотивациони фактор дечијег учења његова радозналост
 - да дете буде активно у процесу учења
 - постојеће дечије знање и искуство основа је учења
 - дечије тренутно окружење осигурава контекст учења
 - у центру процеса учења је језик
 - дете треба учити вођен активностима и методама откривања
- дужни да упутимо дете у естетску димензију учења
- социјална и емоционална димензија важан је фактор учења

Начини организације и облици рада:

- курикуларни приступ (уместо предметно-сатног)
- интегрисано учење и поучавање
- мултидисциплинарни приступ
- тимско и сарадничко учење
- истраживачка настава
- искуствено учење
- проблемска настава
- пројектна настава
- учење кроз игру, праксу, учење за живот
- факултативни програми (спортске активности)
- ванучионична и теренска настава
- ваннаставне активности

Услови за извођење програма (имплементација)

Програм рада продуженог борава се остварује у просторијама које су прилагођене и опремљене искључиво за остваривање рада продуженог борава, али и у свим расположивим просторијама у школи, укључујући и спортску салу и школско двориште.

Током борава ученицима је обезбеђен један кувани топли оброк . Како би се ученицима омогућило, а учитељима олакшало усвајање правила понашања за време obroка, терпезарија је естетски уређена и прикладно опремљена.

Просторије у којима ће ученици проводити већи део дана су светле и опремљене аудио-визуалном опремом, дидактичким помагалима и рачунарима.

Програм слободних активности

Наставни садржаји	Број часова	Начин и поступак остваривања програма	Врсте активности у васпитно-образовном раду
<p>Спорт и рекреација</p> <p><u>Ходање и трчање</u></p> <p><u>Скакање и песакање</u></p>	160	<p>- организовање игара са коришћењем научених облика кретања вешто изводити једноставне форме кретања и примењивати у играма</p> <p>- кроз игру развити и усавршити моторичке способности, координацију, гпкост и експлозивну снагу</p> <p>- научити да се избегае ситуација у којој се може</p>	<p>- ходају и трче на различите начине раде вежбе обликовања играју се дечјих игара ходају и трче са препрекама брзо трче из различитих положаја</p> <p>- скаче у месту на различите начине иу разл. положајима</p>
<p><u>Вишење, упори и пењање</u></p> <p><u>Вежбе на тлу</u></p> <p><u>Вежбе (скакања и прескакања)упором рукама</u></p> <p><u>Вежбе равнотеже</u></p> <p><u>Вежбе реквизитима</u></p>		<p>повредити, демонстрацијом, и опонашањем и навођење примера организовањем игара са вођењем и додавањем лопте стицати, усавршавати и примењивати моторичка умења, развијати свест о потреби чувања здравља и развијати такмичарски дух употребом природних и приручних справа и објеката развијати дечију мускулатуру, неговати упорност, издржљивост, општу спретност организовање малих полигона игара са вежбама на тлу и одељењско-међуодељењско тамичење са задатом комбинацијом вежби скакањем и прескакањем проширити кретно искуство и развијати снагу мишића ногу</p>	<p>- скаче у кретању на различите начине</p> <p>- скаче удаљ и увис</p> <p>- прескаче дугу вијачу на различитеначине</p> <p>- скакање и прескакање увежбава крозигру "ластиша"</p> <p>- баца лопту на различите начине и уразличите циљеве</p> <p>- води лопту у месту и ходању додаје ихвата лопту на различите начине</p> <p>- примењује бацања и хватања пењу се на различите начине и уз раличите предмете и справе пењу се у комбинацији са другим кретањима</p> <p>- клечи и чучи</p> <p>- четвороножно се креће</p> <p>- изводи "свећу"</p> <p>- изводи колут напред и назад игра се кроз полигоне са вежбама натлу</p> <p>- одскачу, наскачу и прескачушведску клупу</p> <p>ходају по линији на различите начинеи различитим темпом</p>

		<p>ходањем по шведско) клупи, вожњом бициклиразвијати координацију, гipкост и равнотежу, стицати моторичка умења у ритмиц и комбинацији вежбе равнотеже елементарним играма са коришћењем палица, вијача. обручева, чуњева развијати спретност, снагу мишића ногу и издржљивост и смисао за поштену борбу у игри (фер-плеј)</p>	<p>ходају по шведској клупи: напред, уназад и у страну лагано трче по шведској клупи илиниској греди учествују у такмичењима раде вежбе обликовања користећи палице, обруче и сл. - трче и скачу заобилазећи реквизите дижу и носе коцке на различите начине играју се коришћењем реквизита</p>
<p>Културни догађаји и јавни наступи</p>	66	<p>- одабирање садржаја за јавне наступе - припремањем тачака за јавне наступе уознавањем са делима из области књижевности и уметности... - демонстрирањем узорног говора - сарађивањем са културним и јавним установама - такмичењем ученика - изучавањем литературе и других медија - коришћењем медија организовањем продајних изложби</p>	<p>- избор и подела улога - вежбе читања и драматизације - учествоваање у приредбама - сусрет са песницима - посета Музеју - посета Галерији - посета библиотеци - слушање музике - гледање представа учешће на конкурсима (ликовним, књижевним. ..) - припремање експоната за изложбу иреализација изложбе</p>
<p>Стваралачке, уметничке и когнитивне активности <u>Литерарне</u></p>	72	<p>Причање о догађајима и доживљајима, предметности причања и према низу слика - индивидуално причање и по заједничком плану - причање о ближем и даљем окружењу - стварност и машта причање на основу непосредног доживљаја и сећања причање према низу слика изложених у целини уочавање динамичности и</p>	<p>- причају према сећању - маштају - причају према слици - посматра, уочава, запажа, анализира, процењује, повезује, предлаже, прави план, пише о предметима, биљкама и животињама - илуструју прочитано - препознају, замењују - смишљају причу - пишу песму</p>

		<p>занимљивости у догађају властити избор предмета за описивање -слободно или по раније утврђеном плану</p>	
<p><u>Музичке</u></p> <p><u>Ликовне</u></p> <p><u>Когнитивне</u></p>		<p>описивање на основу непосредног посматрања особине које су најочљивије усвајање основних елеманата приступа описивању уз помоћ различитих звучних и видео помагала упутити ученике да препознају и разликују звук инструмената којим се изводи народна музика коришћењем разних медија изражавају доживљено анализирање заједничких радова и процењивање естетских вредности радова организовањем квизова знања, језичких игара, решавањем занимљивих задатака</p>	<p>- цртају, сликају, вајају - комбинују разне технике и материјале - разговарају и договарају о заједничком раду - естетско процењивање радова - квизови знања из: математике, света око нас, српског језика, опште културе, - решавањем тестова - језичке радионице</p>
Дечја права и обавезе	36	<p>- упознавањем са садржајем Конвенције о дечјим правима путем радионица упознају права и обавезе</p>	<p>- дискутују, разговарају, цртају, размењују мишљења - договарају се о заједничким правилима понашања у боравку - примењују усвојена правила понашања - процењују своје понашање и одговорност везана за своја права</p>
Екологија	26	<p>- уређењем простора - упознавање са значајним датумима везаним за екологију - упознавање са условима</p>	<p>- посматрање, уочавање, записивање, осликавање ученог у окружењу - посете плажи, хидроелектрани - прикупљање биљака и прављење</p>

		<p>живота вода, ваздух, земљиште</p> <ul style="list-style-type: none"> -уознавање са творевинама људског рада - уознавање са изворима загађивања ваздуха, воде, земљишта и последицама загађивања средине у којој живимо - брига о биљкама и животињама околине -рационално коришћење природних богатстава -рециклажа, прављење компоста -правила очувања здравља 	<p>хербаријума</p> <ul style="list-style-type: none"> -помоћ птицама и животињама околине - посматрање, проучавање, записивање - извођење <p>Експеримената</p> <ul style="list-style-type: none"> -како очистити воду -гајење биљака у школи и дому - помоћ птицама и животињама околине -прављење компоста -уознавање са рециклажом и прављење употребних предмета од отпадака -правилна исхрана и редовна хигијена -услов здравог живота
<p>Истраживање <u>Мерење времена</u> <u>Мерење масе</u> <u>Мерење температуре</u> <u>Кретање</u> <u>Звук</u> <u>Биљке</u> <u>Материјали</u></p>	18	<ul style="list-style-type: none"> - мерити време помоћу часовника - мерити масу помоћу ваге -мерити температуру ваздуха помоћу термометра - импровизовати различите облике кретања и утврдити шта све утиче на њихову брзину - производи звук помоћу разних предмета, уочавати јачину, боју и висину - посадити биљку у саксију радити експерименте са разним материјалима и испитивати њихову електричну проводљивост 	<ul style="list-style-type: none"> - мерити време помоћу часовника и бележити у свеске - на вагу стављати поједине предмете, мерити, упоређивати и бележити - пратити дневне температуре ваздуха током неколико дана и записивати усвеске - самостално и у групи истражују разне облике кретања, цртају и бележе запажања у свеске - производи звук помоћу метала, дрвета, пластике и жице и препознавати боју, јачину и висину - засадити биљку у саксију »залити, пратити њен раст и записивати у свеску <p>Кроз експерименте утврдити карактеристике метала и дрвета, и утврдити који материјали проводе електричну струју помоћу батерије</p>

Задаци	Активности	Носиоци активности	Време Реализације
1. Иницијални разговор са новопридошлим наставником	Обављање разговора и прикупљање релевантних података	Директор, помоћници директора	По пријему радника
2. Евиденција у ЈИСП	Упис новог запосленог (преко 60 дана) у ЈИСП складу са законом(лична документа, диплома, уверења)	Секретар	По пријему радника
3. Увођење приправника у посао	3.1. Упознавање са документацијом (законска, подзаконска и општа акта школе)	Секретар помоћници директора	По пријему радника
	3.2. Увид у распоред часова		
4. Израда решења о структури 40-часовне радне недеље	Подела задужења у складу са 40-часовном радном недељом	Директор	По пријему радника
5. Представљање наставника колегама и ученицима	5.1. Представљање наставника колегама	Помоћници директора, стручни сарадници	По пријему радника
	5.2. Упознавање наставника са карактеристикама ученика одељења у којима реализује наставу		
6. Сарадња са стручном службом	6.1. Упознавање са планирањем и припремањем наставника и вођењем педагошке документације	Психолог, педагог	По пријему радника
	6.2. Упознавање са садржајем информатора за приправнике и упућивање на његово коришћење током приправничког стажа		
	6.3. Упознавање наставника са карактеристикама ученика са којима је потребно спроводити изванредан облик индивидуализације у раду у одељењима у којима реализује наставу.		
	6.4. Упознавање са важећим правилницима (непосредно, путем мејла, упућивање на Сајт школе)		
7. Избор ментора	7.1. Представљање приправника седници Наставничког већа	Директор	Непосредно по пријему радника
	7.2. Именовање ментора		

8. Учешће у раду стручног већа	8.1. Организовања састанка стручног већа	Координатор стручног већа	Током године
	8.2.Упознавање са планом рада стручног већа	Чланови стручног већа	
	8.3.Упознавање са задужењима у оквиру стручног већа		
	8.4. Упознавање са планом стручног усавршавања		
	8.5. Упознавање са расположивим наставним средствима, начином евидентирања.		
9. Сарадња ментора и приправника	9.1.Узајамна посета часовима	Ментор	Током приправничког стажа
	9.2. Вођење одговарајуће евиденције		
11. Провера савладаности програма за увођење у посао приправника	11.1. Увид у записнике са посећених часова	Директор, психолог, педагог, члан стручног већа, ментор	Током године
	11.2. Реализација часа у присуству Комисије за процену савладаности програма		
	11.3. Анализа и вредновање часа. Инструктивно-педагошки разговор чланова Комисије са приправником и израда Извештаја.		

Програм подршке за новоуписане ученике

Задаци	Активности	Носиоци активности	Време реализације
1.Иницијални разговор са учеником и родитељем	Обављање разговора и прикупљање релевантних података	психологом и педагогом	Током школске године
2.Упис у школу	Упис ученика у школу у складу са законом (преводница, лична документа)	Секретар Одељењски старешина	Током школске године
3. Распоређивање новопридошлих ученика	Укључивање новопридошлог ученика у одељење, водећи рачуна о специфичностима ученика и структуре одељења	психологом и педагогом	Током школске године

5.Упознавање ученика и родитеља са простором и правилима понашања	5.1. Упознавање новоуписаних ученика са распоредом кабинета, фискултурном салом и библиотеком и могућношћу коришћења истих	Одељењски старешина	
	5.2. Упознавање новог ученика и његових родитеља са правилима понашања у школи		
3. Евиденција новоуписаних ученика	3.1. Евиденција ученика у Ес дневник	учитељи, одељењске старешине, координатор за Ес дневник	Током школске године
	3.2. Евиденција у матичним књигама		
4. Сарадња са школом коју су ученици раније похађали	Прикупљање релевантних података о ученику и породици	Педагог и психолог	Током школске године
6. Праћење адаптације новоуписаних ученика	Праћење прихваћености у вршњачкој групи, разреду (комуникација, социјализација, постигнућа)	Одељењски старешине, учитељи стручни сарадници	Током школске године
7. Сарадња са родитељима новоуписаних ученика	Саветодавни рад са родитељима, заједничко праћење понашања и постигнућа и договорно бирање врсте подршке за ученике	Одељењске старешине, стручни сарадници	Током школске године
8. Укључивање новоуписаних ученика у рад школе	Праћење укључности деце у ваннаставне активности	одељењске старешине, стручна служба	Током школске године

Програм безбедности и здравља на раду

Циљ је да сви запослени буду оспособљени за безбедан и здрав рад а на основу домаћих и Стратегија ЕУ, а водећи рачуна посебно о примени прописа из области Међународне организације рада

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћењења
Обука запослених о могућим узроцима и опасностима од	чланови ватрогасне јединице општине	-директор, помоћник, ватрогасна јединица и	-у току школске године	Записници

пожара, о употреби заштитне ватрогасне опреме и демонстрација гашења пожара	реализују обуку запослених најмање једном током трајања програма	запослени		
Упознавање ученика са планом евакуације и противпожарне заштите	Радионице на часовима ЧОС-а	руководилац противпожарне заштите	Октобар-новембар	Записници у Дневницима рада-часови ЧОС-а
Вежба евакуације ученика и запослених у случају пожара и других екстремних ситуација	Извођење вежбе евакуације	Ватрогасна јединица, руководилац противпожарне заштите, Муп-а	Прво полугодиште	Евиденција у летопису школе и евиденција тима за безбедност
Безбедност здравља на раду запослених и ученика –заштита од пожара	Редовна контрола противпожарних апарата	Ватрогасна јединица у сарадњи са школом и локалном самоуправом., руководилац Тима,	У току школске године	Записници о редовној контроли противпожарних апарата
Побољшање безбедности у саобраћају запослених и ученика школе	Покретање иницијативе ради побољшања безбедности у саобраћају постављањем семафора и лежећих полицајаца на прилазима школе, појачано дежурство саобраћајних полицајаца, организовање предавања о саобраћају Часови одељењског	Саобраћајна полиција, наставници, ОС, ученици, родитељи и запослени у школи	У току школске године	Опомињање ученика који се небезбедно понашају у саобраћају од стране запослених школе и обавештавање родитеља и одељенских старешина Евиденција ЧОС-а

	старешине: „ Безбедност у саобраћају“			
Одржавање безбедним школски простор и околину током зиме	Чишћење снега и леда на прилазима школи, и скидање леденица са крова на улазима школе	Запослени у школи – помоћно особље	У зимским месецима по потреби	
Реализација дежурстава	Редовно дежурство наставника према утврђеном распореду Редовно вођење књиге дежурства са белешкама о догађајима	Директор, помоћник директора, наставници	Током школске године	Евиденција о дежурству Књига дежурства
Реализација активности предвиђеним планом Тима за превенцију дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Реализација активности предвиђеним планом Тима за превенцију дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Сви предвиђени планом	Током школске године	Записници тимова, евиденција у дневницима лична евиденција наставника

Програм заштите животне средине

Циљ:

- развијање позитивног односа према природи
- изграђивање свести ученика о заштити животне средине
- оплемењивање уже и шире околине
- стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређењу школе и насеља
- стицање знања о друштвеним, природним, и техничким појавама који мењају, обогаћују или угрожавају животну средину.
- доприносе очувању и заштити човекове околине и активно утичу на еколошко, и естетско уређење школског окружења

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћењења
Учење ученика о значај очувања разноликости живог света на планети	Реализација градива на часовима редовне и додатне наставе	Наставници биологије и ученици	Током године	Евиденција у дневницима васпитно-образовног рада
Учење ученика о заштити од загађивања	Предавања и презентације на часовима редовне наставе, слободних наставних активности, секцијама, о обновљивим изворима енергије, рециклажи, енергетској ефикасности, о значају примарне селекције отпада	Еко одбор и еко патрола	Током године	Евиденција у дневницима васпитно-образовног рада, увид у продукте и презентације, сајт и фејсбук страница школе
Обележавање важних еколошких датума	Презентације и израда панона на часовима редовне наставе и еколошке секције	Еко одбор и еко патрола	Током године	Евиденција у дневницима васпитно-образовног рада, увид у продукте и презентације, сајт и фејсбук страница школе
Укључивање у акције, пројекте и активности локалне заједнице с циљем заштите животне средине	Учешћем у реализацији акција, пројеката у локалној заједници, рециклажа отпада -сарадња са депонијом „Дубоко“, Еко фондом, учешћем у конкурсима, акција сакупљања старог папира, одлагање потрошених батерија, одлагање отпада у школи у посебним кантама	Еко одбор и еко патрола	Током године	Извештаји о реализацији пројеката, акција, извештај о учешћу ученика на конкурсима
Еколошко и естетско уређење школског простора	Уређење дела школског дворишта, прављење кућице за птице од рециклираног материјала		Током године	Продукти, уређено школски простор
Укључивање родитеља у активности од значаја за очување	Учешће родитеља у акцијама које организује школа, примарна селекције отпада	Еко одбор и еко патрола	Током године	Евиденција Савета родитеља, родитељских састанака, реализованих

животне средине				активности
--------------------	--	--	--	------------

Програм заштите ученика од насиља

У складу са међународним документом Конвенција о правима детета и документима које је усвојила Влада Републике Србије (Национални план акције за децу и Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања), Министарство просвете Републике Србије је објавило **Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама**, којим је прецизирана улога свих који су укључени у живот и рад школе.

На основу овог Протокола школа је формирала **Тим за заштиту ученика од насиља**, који је израдио овај Програм, као саставни део Годишњег програма рада школе. Тим за заштиту ученика чине:

1. Драган Перишић, директор
2. Немања Ојданић, наставник физичког васпитања
3. Мирјана Анђелић, психолог
4. Ана Бакић, педагог- координатор
5. Снежана Лекић Остојић, логопед
6. Александра Ђукић, секретар
7. Снежана Радивојевић, професор разредне наставе
8. Војислав Недељковић, наставник ликовне културе
9. Јелена Марковић, логопед
10. _____, представник Ученичког парламента

Програмом заштите ученика су дефинисане превентивне активности, као и кораци и процедуре у поступању у заштити ученика од насиља. Такође је дефинисано шта се сматра насиљем, као и које све врсте и облике обухвата.

Основни принципи и циљеви програма заштите ученика

Принципи на којима се заснива овај Програм и поступање на основу њега, односе се на:

- право на живот, опстанак и развој
- најбољи интерес детета, уз обезбеђивање поверљивости података
- спречавање дискриминације, што значи обухватање свих ученика овим Програмом
- активно учешће ученика, које се обезбеђује правовременим информисањем и давањем могућности да искажу своје мишљење

Важно је да установа креира климу у којој се:

- учи, развија и негује култура понашања и уважавања личности
- не толерише насиље
- не ћути у вези са насиљем
- развија одговорност свих
- сви који имају сазнање о насиљу обавезују на поступање.

Програм заштите ученика од насиља има као **општи циљ** унапређивање квалитета живота ученика у школи применом **мера превенције**, ради стварања безбедне средине, и **мера интервенције** у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање ученика.

Специфични циљеви Програма у **превенцији** су следећи:

- Подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања
- Идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у школи, анкетањем ученика, наставника и родитеља
- Повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање насиља и злостављања
- Унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, лок.заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља
- Оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање
- Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу
- Изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду
- Дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе
- Омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља
- Сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора
- Сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи

Специфични циљеви у **интервенцији**:

- Спровођење процедура и поступака реаговања у ситуацијама насиља
- Успостављање система ефикасне заштите деце у случајевима насиља
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности спровођења Програма заштите
- Рад на отклањању последица насиља и реинтеграција ученика у заједницу вршњака
- Саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, врше насиље или су посматрачи насиља

Задаци и активности

Задаци и активности у области превенције и интервенције приказани су у табели која следи. Такође, шематски су приказани **кораци у процедури** интервенција на појаву насиља у школи и то за сва три случаја: насиље међу ученицима, насиље од стране одраслог у школи и насиље од стране одраслог ван школе.

Процедура у интервенцији

Ближе објашњење **процедуре интервенције** према редоследу поступака приликом појаве насиља у школи, из угла улога и одговорности:

Процедуре у интервенцији су различите с обзиром на три ситуације – да ли се насиље јавља **међу децом**, од стране **одраслог у школи** или од стране **одраслог ван школе**.

Кораци у интервенцији су обавезујући.

1. Сазнање о насиљу или откривање насиља одвија се непосредним увидом да је насиље у току или посредно, препознавањем спољашњих знакова или поверавањем самог детета или треће особе.
2. Прва реакција треба да буде заустављање насиља и обавештавање о томе надлежне особе: дежурног наставника, чланове Тима, директора или помоћника, одеље старешину, ПП службу, а који ће даље проценити да ли треба позвати МУП или здравствену службу.
3. Смиривање ситуације подразумева удаљавање ученика из ситуације и смањење напетости кроз разговор са актерима. Тај разговор треба да буде умирујући, без спомињања могућих последица и застрашивања.
4. Прикупљање информација значи разговор са актерима и другим учесницима у догађају уз вођење записника. Разговор треба да води неко од чланова тима, педагог или психолог, одељенски старешина. (Напомена: У образовно-васпитном систему нема места за истрагу или доказивање злостављања, о постојању сумње се обавештавају надлежне службе.) Посебна пажња треба да буде обраћена на жртву насиља тако што ће јој се омогућити да се осећа безбедно и да нема страх од освете ученика којима ће бити изречене мере.
5. Након тог разговора обављају се консултације у оквиру установе – са колегом, са Тимом за заштиту, са ПП службом, директором, дежурним наставником, при чему се анализирају чињенице, процењује ниво ризика и прави план заштите, водећи рачуна о принципу поверљивости и најбољем интересу ученика. Уколико је потребно, обављају се консултације са службама ван установе (Центар за социјални рад, здравствена служба). На основу консултација треба донети одлуку о начину реаговања и праћења и одредити улоге, задатке и одговорности у самом поступању.

6. Након консултација и заузимања става школе о догађају, предузимају се акције: **позивају се родитељи** и информишу о догађају, спроведеним консултацијама, закључцима и предложеним мерама (предочава се законска регулатива, мере заштите ученика, мере даљег васпитног деловања); уколико је потребно, **обавештава се МУП, Центар за социјални рад** (рок три дана од дана када се насиље десило). Подношење пријаве тим службама треба да буде у усменој и писаној форми, након што је са родитељима обављен разговор (осим ако се нису одазвали позиву или је у најбољем интересу дечије безбедности да родитељи не буду укључени)
7. Праћење ефеката предузетих мера врши Тим, водећи рачуна о интеграцији свих актера у заједницу и успостављању односа сарадње и толеранције.

Евиденција и документација

Запослени у школи – одељенски старешина, стручна служба, директор – у обавези су да воде евиденцију о појавама насиља. Документацију о случајевима насиља достављају Тиму за заштиту ученика од насиља, који ту документацију чува и периодично анализира учесталост, појавне облике и последице насилних понашања, како би се пратило стање безбедности у школи.

Превентивне активност	Начин реализације	Носиоци активности	Време реализације	Начин праћења и извештавања
Формирање тима- избор чланова	Предлог нових чланова у складу са специфичностима установе	<u>Директор</u> <u>Координатор</u>	Август	Записник са састанка Увид у Годишњи план
Доношење Плана рада тима у школској 2022-2023.	Дефинисање превентивних и интервентних активности.	<u>Чланови тима</u>	Септембар	Записник са састанка Тима. Увид у План рада тима и Годишњи план рада школе.
Дефинисање улога и одговорности – успостављање ланца одговорности свих запослених у школи	Утврђивање јасних и прецизних улога и одговорности свих запослених у школи у примени процедура и поступака.	Чланови Тима Директор	Септембар/ почетак октобра	Увид у записник Тима Увид у електронску пошту.
Анализа безбедности ученика у школи и предлог мера за унапређивање	Анкетирање ученика, наставника и родитеља. Повезивање са резултатима самовредновања и развојним планирањем	<u>Координатори тима за самовредновање,</u> <u>развојно планирање,</u> <u>педагог и психолог</u>	септембар	Увид у израђене и попуњене упитнике, анализе и истакнути налази.
Истраживање социјалне прихватљивости другова у одељењу	Примена социометријског поступка у одељењима 5. разреда и у осталим разредима по потреби	<u>Педагог и психолог</u>	фебруар	Резултати социометрије
Формирање ВТ	Формирање ВТ. Избор чланова. Израда плана.	<u>Педагог и психолог</u> <u>Одељењски старешина</u>	Септембар/окт обар	Записници
Активности ВТ	Едуковање вршњачког тима. Спровођење активности	<u>Педагог и психолог</u> <u>Чланови ВТ</u>	Новембар Током године	Записници

Информисање унутар установе	Упознавање запослених и ученика(слање докумената електронским путем,ЧОС) са законском регулативом,Протоколом и Оквирним акционим планом	<u>Директор,</u> <u>педагог,психолог- за</u> <u>запослене</u> <u>Одељењске</u> <u>старешине- за</u> <u>ученике</u>	Септембар/ почетак октобра и током године по потреби	Увид у послате мејлове
Упознавање свих актера образовања, родитеља, ученика и запослених са Националном платформом " Чувам те "	Информисање преко сајта школе; родитељски састанци; час одељењског старешине	<u>Педагог и психолог</u> <u>Одељењски</u> <u>старешина</u> <u>Учитељи</u>	Октобар, новембар	Сајт школе, записници са родитељских састанака, увид у послате мејлове
Информисање родитеља	Информисање на родитељским састанцима Упознавање родитеља о стању безбедности у школи, са интервентним и превентивним активностима. Информисање могућности тражења подршке и помоћи од Тима, итд. Информисање путем Сајта и мејла	<u>Одељењске</u> <u>старешине, стручна</u> <u>служба</u>	Током године	Записници са одржаних родитељских састанака.Увид у сајт школе и послате мејлове
Информисање ученика	Упознавање деце односно ученика са корисним публикацијама, приручницима и линковима у борби против насиља.Упознавање са Правилником о поступању, правилима у школи	<u>Одељењске</u> <u>старешине</u>	Септембар Током године	Увид у послате мејлове Евидентирани час
Сарадња са Тимом за професионални развој запослених	Планирање семинара са циљем стицања знања и развијања вештина за конструктивно реаговање на насиље и за уочавање понашања која указују да дете трпи насиље	Реализатори семинара,запослени, директор	Током школске године	Увид у планове и извештаје стручног усавршавања

Спољашња заштитна мрежа-Сарадња са Школском управом, Полицијском управом, ЦСР, Домом здравља и стручњацима из других надлежних организација	Слање дописа, реализација састанака, обављање телефонских разговора а све у циљу размене информација ради боље превенције насиља и благовременог и адекватног реаговања у случају насиља.	Директор, стручни сарадници	Током школске године	Увид у дописе, електронску пошту, записнике са састанка
Успостављање правила понашања	Заједничко доношење правила понашања. Израда панона у учионицама	Ученици, одељењске старешине и учитељи	Септембар/окт обар	Панони у учионицама
Обележавање Дечије недеље	Организовање друштвених, културних, хуманитарних и спотских активности, посета и дружења, радионица	<u>Одељењске старешине, учитељи</u>	Октобар (1.10.- 5.10.)	Слике, Сајт школе, Фејсбук страница
Предавање за ученике на тему трговине људима	Презентација, разговор, дискусија	ИО- одељењске старешине и учитељи (на ЧОС-у) Први циклус- Јелена Марковић и Снежана Остојић "А" смена- Ана Бакић "Б" смена- М. Анђелић	октобар	-Увид у евидентиране часеве у Ес дневнику -Извештај са одржаног часа
Обележавање европског дана борбе против трговине људима	Пројекција филма "Посматрачи"-деци од 5 до 8. разреда	<u>Педагог и психолог-</u> матична школа <u>Војислав Недељковић</u> - ИО	18. октобар	-Слике са пројекције

		Јежевица и Душковци		
Обележавање Дана толеранције	Уређивање паноа и постера у холу школе на тему толеранције. Слање материјала учитељима и одељењским старешинама. Реализација ЧОС-а на тему толеранције	<u>Ученички парламент, одељењске старешине, наставници ликовне културе</u>	Новембар (16.11.)	Слике, Сајт школе, Фејсбук страница
Обележавање Међународног дана борбе против насиља над женама	Уређивање паноа и постера у холу школе Слање материјала одељењским старешинама за реализацију активности на ЧОС-у	<u>Одељењске старешине-чос Ученички парламент и чланови ликовне секције- уређивање паноа и хола</u>	25. новембар	Слике, Фејсбук страница школе. Евидентирани час у Ес дневнику
Обележавање Међународног дана људских права	Електронско слање корисних линкова, учитељима и одељењским старешинама. Реализација активности (наставних и ваннаставних) са циљем развијања демократске културе у школама	<u>Учитељи, одељењске старешине, педагог, психолог, предметни наставници, Ученички парламент</u>	Децембар (10.12.)	Слике, Сајт школе, Фејсбук страница
Обележавање међународног дана борбе против вршњачког насиља - „Дан розе мајица”	Реализовање активности кроз одржавање радионица, трибина, дебата, предавања, изложби, форум театра, акција у заједници и других активности	<u>Учитељи, одељењске старешине, предметни наставници, Ученички парламент</u>	Последња среда у месецу фебруару	Слике, Сајт школе, Фејсбук страница
Обележавање Светског дана рома	Сарадња са представницима ромске заједнице у избору садржаја и обележавању Дана рома (припрема паноа, слика, музике, занимљивости..)	<u>Педагог, психолог, представници ромске заједнице, педагошки</u>	Април (9.04.)	Слике, Сајт школе, Фејсбук страница

		<u>асистент, Марија Вујичић</u>		
Развијање код ученика критичког и аналитичког мишљења о Холокаусту.	Образовање ученика о ненасиљу, толеранцији и учење о холокаусту, геноциду... Међународној школи за образовање о Холокаусту (yadvashem.org)	<u>Предметни наставници историје, ликовне културе...</u>	22. Април	Припрема за час наставника
Организовање ваннаставних активности усмерених на конструктивни и стваралачки развој	Организовање изложби, концерата, књижевних вечери, акција, утакмица, представа... уз обавезно укључивање деце из осетљивих и ризичних група	<u>Наставници ликовне културе, физичког, српског језика, библиотекари, учитељи</u>	Током године	Огласна табала, сајт школе. Фотографије. Записник са састанка Ученичког парламента.
Развијање социоемоционалне компетенције код ученика	Реализација радионица на тему: свест о себи, свест о другима, разумевање и прихватање различитости, саморегулација, одговорно доношење одлука, идр.	Одељењске старешине, учитељи, педагог и психолог	Током године	Увид у Ес дневник. Извештаји са одржаних часова
Подстицање усвајања позитивних норми и облика понашања	Реализација радионица на тему: толеранције, конструктивне комуникације и конструктивног реаговања на насиље, развијања емпатије, идр.	Одељењске старешине, учитељи	Током године	Увид у Ес дневник.
Јачање васпитне улоге установе; Унапређивање компетенције ученика- Одговоран однос према здрављу	Планирање и креирање наставних и ваннаставних садржаја- примери добре праксе Национални образовни портал. Обележавање -Светског дана борбе против сиде.	<u>Наставници биологије Педагог, психолог Ученички парламент ВТ</u>	1. децембар Током године	Припреме наставника

	-Превенција употребе алкохола,психоактивних супстанци и дувана			
Обележавање међународног дана борбе против вршњачког насиља - „Дан розих мајица”	Реализовање активности кроз одржавање радионица, трибина, дебата, предавања, изложби, форум театра, акција у заједници и других активности	<u>Учитељи, одељењске старешине, предметни наставници, Ученичк и парламент</u>	Последња среда у месецу фебруару	Слике, Сајт школе, Фејсбук страница
Физичке мере превенције	Добро организовано дежурство запослених, видео надзор, ограђено двориште, адекватно осветљење у згради и дворишту	<u>Дежурни наставници, директор</u>	Током године	
Превенција дигиталног насиља 1. кроз активности редовне наставе	Унапређивање дигиталних компетенција ученика кроз часове редовне наставе; развијање одговорног понашања на Интернету	Наставници информатике Остали предметни наставници	Током године	Припреме наставика за час
	2. Радионице са родитељима	Анкетирање родитеља који су заинтересовани за радионице. Реализација активности из приручника "Деца у дигиталном добу"	<u>Педагог и психолог- родитељи ученика старијих разреда</u> <u>Логопеди- родитељи ученика нижих разреда</u> <u>Војислав Недељковић- родитељи ученика са терена</u>	Мај Слике Извештаји са одржаних радионица

3. Радионице са ученицима	Реализација активности из приручника "Деца у дигиталном добу".Радионице ресурс пакета-С.Стаматовић	<u>Педагог и психолог</u> - ученици старијих разреда <u>Логопеди</u> - ученици нижих разреда <u>Учитељи и ОС</u> <u>издвојених одељења</u> - ученици са терена	Мај	Слике Извештаји са одржаних радионица
Прикупљање документације и вођење евиденције о случајевима насиља	Евидентирање свих случајева насиља(образац) и документовање разговора са ученицима и родитељима као и свих активности које су у вези са случајем	Педагог,психолог, одељењски сатрешина,	Током године	Увид у документацију која се чува у регистраторима ученика.Попуњени обрасци за евидентирање насилног понашања.
Континуирано анализирање и праћење ситуације у погледу присуства и учесталости насиља	Евиденција случајева насиља и анализа забележеног.Разговори са ученицима и родитељима	Педагог,психолог	Децембар, јун	Документација стручне службе.Обрасци за евидентирање случајева насиља.
Бележење,праћење и процењивање ефеката предузетих активности у оквиру оперативног плана заштите за ученика који је жртва насиља и ефеката предузетих мера за уочено насилно понашање ученика	Попуњавање формулара за праћење.	<u>Педагог,психолога</u> <u>дељењске</u> <u>старешине</u> -за насиље на првом нивоу	Током године	Увид у документацију
Подношење извештаја директору о остваривању програма заштите	Анализа ефеката превентивних мера и активности, самовредновање у овој области, број и врсте случајева насиља,	<u>Координатор Тима</u>	Децембар, јун	Увид у Годишњи извештај о раду установе

	предузете интерветне активности и њихови ефекти			
Извештавање органа управљања, савета родитеља и ученичког парламента о остваривању програма заштите	Извештавање	<u>Директор</u>	Децембар, јун	Увид у записнике са састанка

Интерветне активност	Начин реализације	Носиоци активности	Време реализације	Начин праћења и извештавања
Поступање по корацима предвиђеним Протоколом	Доследна примена утврђених поступака и процедура	Сви запослени	Током године	Евиденција одељењских старешина. Евиденција случајева насиља
Евидентирање случајева насиља	Континуирано евидентирање случајева насиља у предвиђене обрасце и педагошку евиденцију	<ul style="list-style-type: none"> • Дежурни наставник- • Одељењске старешине- бележи насиље на првом нивоу на нивоу одељења • Психолог и педагог- други и трећи ниво) 	Када дође до насиља	Књига дежурства Педагошка документација ОС Документација ПП службе
Проверавање сумње и откривање насиља,зз	Прикупљање информација и проверавање	По правилу ПП служба	Када дође до насиља	Евиденција у ПП служби
Заустављање насиља и смиривање учесника	Раздвајање актера и смиривање	Сви запослени	Када дође до насиља	

Обавештавање родитеља или ЦСР уколико је то у најбољем интересу детета	Обавештавање, консултације	ПП служба Одељењски старешина	Одмах након заустављања насиља	
Консултације у установи	Разјашњавање околности, процена нивоа насиља, ниво ризика...	ОС, дежурни наставник, психолог, педагог, Тим за заштиту, директор, ученички парламент. Попотребити наговати спољашњу заштитну мрежу		Записник са састанка Тима
Предузимање мера и активности	Израда плана заштите и његова евалуација	Тим за заштиту од насиља, зз заједно са ОС, ПП службом..	Након консултација у установи	Израђени планови заштите
Праћење ефеката предузетих мера и активности	Праћење понашања ученика, укључености родитеља и других служби	ПП служба, ОС		
Пружање подршке ученицима, родитељима и запосленима у кризним ситуацијама	Поступање у складу са приручником "Психолошке кризне интервенције у образовно-васпитним установама"	<u>Одељењске старешине, ПП служба и учитељи</u> - деци и родитељима <u>Запосленима</u> - ПП служба	Током године	-Досије ученика. Белешке запослених о обављеним разговорима
Рад са ученицима која врше дискриминацију, насиље, злостављање и занемаривање	Реализација појачаног-васпитног рада уз примену предложених активности из Правилника о друштвено-корисном и хуманитарном раду	<u>Чланови Тима</u> - 2. и 3. ниво <u>Одељењске старешине</u> - 1. ниво <u>Предметни наставници</u> <u>Стручни сарадници</u> - 2. ниво	Током школске године	Увид у записнике
Сарадња са СТИО	Израда плана превенције у борби против раног напуштања школовања као део ИОП документације. Израда плана заштите. Планирање активности.	<u>Стручни сарадници</u> <u>Чланови СТИО</u> <u>Родитељи, законски заступници</u> <u>Директор</u>	Током године	ИОП документација

Интервенције у циљу заштите запослених	Покретање дисциплинских поступака		Уколико се утврди да је запослени био злостављан од стране ученика	
--	-----------------------------------	--	--	--

Програм здравствене заштите

Циљ:

- Стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здравим начином живота и развојем хуманих односа међу људима
- Усвајање знања о чувању здравља, болести и знања о чувању здравља, болести и могућностима лечења
- Развијање свести и одговорности појединца за сопствено здравље, о значају личне хигијене, хигијене исхране и хигијенског начина живота
- Подизање здравствене културе ученика тако да брига о здрављу буде саставни део свакодневних навика, потреба и поступања;
- Спровођење примарне превенције болести зависности;
- Учешће ученика у унапређењу животне средине и хигијенско – естетског очувања школе.
- Остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћењења
Развијање одговорност и за сопствено здравље	Сарадња Стручних већа на повезивању наставних и ваннаставних активности - часови свет око нас , природа и друштво, биологија, физичко и здравствено васпитање, хемија, српски и страни језик историја, географија, ликовна култура, грађанско васпитање.	Учитељи, предметни наставници, одељењске старешине	Током године	Евиденција наставника о реализацији часова где се развија међупредметна компетенција о одговорност за сопствено здравље
Превентивно компензацијско вежбање	У оквиру наставе физичког и здравственог васпитања редовно радити на спречавању и отклањања телесних деформитета и лоших последица вишечасовног седења. Ученици се оспособљавају у самосталном неговању физичких способности, помагању раста, учвршћивању здравља	Предметни наставници	Током године	Лична евиденција наставника физичког и здравственог васпитања

Предавања Патронажне службе Дома здравља	Реализација предавања у сваком одељењу од 1. до 8. разреда према избору тема Дома здравља од личне хигијене, здраве исхране, промена у пубертету до бављења спортом и заштите од алкохола, дувана и психоактивних супстанци /	Сарадници Патронажне службе	Према плану Патронажне службе у договору са школом	Евиденција сарадника Патронажне службе, извештај о реализацији сарадње са Патронажном службом, есДневник - евиденција радионица
Стоматолошк и преглед ученика и радионице везане за заштиту и здравље зуба	Стоматолошка служба ће организовати стоматолошки преглед ученика и радионице везане за заштиту и здравље зуба	Стоматолошка служба при амбуланти у школи	Током године	Здравствени катрони ученика, есДневник - евиденција радионица
Индивидуалн и саветодавни рад са ученицима и родитељима	Повезивање ученика и њихових родитеља са специјализованом здравственом службом по потреби	Одељењске старешине, стручна служба школе	По потреби током године	Лична евиденција одељењског старешине, педагога, психолога
Неговање здравих стилова живота у погледу физичког здравља	Реализацијом часа одељењског старешине, на часовима редовне наставе, слободних активности, радионица стручних сарадника школе и сарадника здравствених установа оспособити ученике да умеју да утврде сопствене потребе за храном и њихов однос са растом и развојем, за формирање ставова у погледу исхране, развијање личне одговорности за бригу о телу, потреба за одмором; спавање и рекреација; коришћења слободног времена	Учитељи, предметни наставници, одељењске старешине, стручна служба школе, сарадници здравствених установа	Током године	есДневник - евиденција редовних часова, ЧОС-а, радионица, лична евиденција одељењског старешине, педагога, психолога, евиденција сарадника здравствених установа

Неговање дравих стилова живота у погледу социјалних интеракција у школи	Реализацијом ЧОСа, на часовима редовне наставе, слободних активности, радионица стручних сарадника школе и сарадника здравствених установа града Ужица оспособити ученике да разумеју потребе и осећања своја и других, водећи рачуна о њима, прихватајући и поштујући их, , оспособљавати ученике за формирање и неговање пријатељства са другим ученицима	Учитељи, предметни наставници, одељењске старешине, стручна служба школе, сарадници здравствених установа	Током године	есДневник - евиденција редовних часова, ЧОС-а, радионица, лична евиденција одељењског старешине, педагога, психолога, евиденција сарадника здравствених установа
---	---	---	--------------	--

Неговање здравих стилова живота у погледу менталног здравља	Реализацијом ЧОСа, на часовима редовне наставе, слободних активности, радионица стручних сарадника школе и сарадника здравствених установа, индивидуалним разговорима омогућити ученицима спознају о себи, изграђивање сопственог концепта, правилно вредновање понашања, препознавање осећања, развијати свест о сличностима и разликама наших осећања, акција, изгледа; евидентирање промена у развоја; проналажење начина за превазилажење психолошких проблем, савладавање развојних страхова и анксиозности	Учитељи, предметни наставници, одељењске старешине, стручна служба школе, сарадници здравствених установа	Током године	есДневник - евиденција редовних часова, ЧОСа, радионица, лична евиденција одељењског старешине, педагога, психолога, евиденција сарадника здравствених установа
Обележавањ е значајних датума везаних за здравствену	На часовима редовне наставе појединих предмета, секција, обележавају се низом активности у договору са	Наставници, ученици	По календару значајних датума везаних за	Фотографије, панои, продукти, сајт школе, фејсбук страница школе

превенцију	ученицима датуми везани за здравствену превенцију		здравље	
Промоција бављења спортом	Реализацијом активности предвиђених програмом школског спорта и спотрско- рекреативних активности	Сви носиоци предвиђени програмом школског спорта и спотрско- рекреативних активности	Током године	Начин праћења предвиђен програмом школског спорта и спотрско- рекреативних активности

Програм културних активности школе

Циљ:

- Циљ је подстицање индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена, ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивање способности, осамостаљивање, развој неких

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћењења
Дочек ђака првака	Припрема приредбе поводом поласка ђака првака у школу	Учитељи четвртог разреда	Крај августа, 1. септембар	
Позоришне представе	Посета Културном центру	Културни центар Пожега	Током целе године	
Биоскопске представе	Посета Културном центру Пожега	Културни центар Пожега	Током целе године	
Изложбе	Посета изложби које организује Градска галерија	Градска галерија	Током целе године	
Новогодишњ и маскенбал	Припрема новогодишњег маскенбала	Актив учитеља	децембар	
Прослава Дана школе	Припрема приредбе поводом пролаве Дана школе	Актив учитеља	мај	
Свети Сава	Припрема приредбе поводом пролаве	Актив учитеља	Децембар, јануар	

Координатор: Зоран Јовичић

Програм културних активности школе

Циљ:

- Организовано културно деловање школе на средину и обратно
- Оспособљавање ученика да користе све вредности које им пружа средина за њихов свестрани развој и богатији лични живот у слободном времену
- Представљање оних резултата којим школа богати културни и друштвени живот средине.
- Очување традиције, указивање на значај и дело Светог Саве
- Развијање естетских и културних вредности и развијање креативности
- Развијање мотивације за постигнућем код ученика
- Сарадња са локалном заједницом

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћењења
Обележавање значајних датума и празника	Прослава Савиндана , обележавање Васкрса и других значајних празника, изложбе, приредбе...	Тим за јавне наступе, учитељи наставници	Током школске године	фотографије, сајт и фејсбук страница школе
Обележавање Дечје недеље	-приредбе, учешће на конкурсима, израда панoa и презентација, на редовним часовима на тему дечјих права	учитељи, наставници	октобар	Евиденција наставника о реализацији часова, фотографије
Обележавање годишњице погибије потпоручника Борка Никитовића	Пригодан програм, приредба одржана у школи у Узићима	Тим за јавне наступе	октобар	Фотографије, фејсбук страница школе
Прослава Дана града	Учешће у прослави Дана града, укључивање у програмске активности града	У зависности од активности – учитељи, одељењске старешине, наставници	април	Фотографије, сајт и фејсбук страница школе
Обележавање Дана школе	Постављање изложбе учениких радова, литерарни и ликовни конкурс , приредба	Тим за јавне наступе		фотографије, сајт и фејсбук страница школе

Приредба за прваке	Приредба добродошлице у школу.	Тим за пријем првака	Август/септембар	фотографије, сајт и фејсбук страница
Учешће на конкурсима	Ученици учествују на конкурсима из области музичке, ликовне, изражајне и друге културе	Учитељи, наставници	У зависности од објављивања конкурса	Конкурсни радови, награде
Промоција најуспешнијих ученика осмог разреда	Доделе Вукове и посебних диплома на свечаности са доделом награда и пригодним програмом; пријем ученика и њихових родитеља	директор школе, одељењске старешине	јун	Фотографије, сајт школе, фејсбук страница школе, локални медији
Ваннаставни облик образовно-васпитног рада који се остварује ван школе.	Реализација културних активности на екскурзијама, излетима и настави у природи	мај	Према плану реализације за сваку годину предвиђен годишњим планом рада школе	-Извештаји о реализацији екскурзија, излета и рекреативне наставе

Координатор Комисије за јавне наступе, Милка Дробњаковић

Програм међународне сарадње

Циљеви	Начин остваривања	Реализатори
<p>Развијање кључних компетенција ученика за целоживотно учење и рад у 21. веку;</p> <p>Развијање међупредметних компетенција (сарадња, комуникација, учешће у демократском друштву, дигиталне, естетичке);</p> <p>Развијање свести ученика о вредностима важним за функционисање савременог друштва (толеранција, мултикултуралност, поштовање различитости...);</p> <p>Имплементација пројектне наставе подржане дигиталним технологијама;</p>	<p>У школи се остварује међународна сарадња кроз Етвининг и Еразмус + програме.</p> <p>У оквиру Етвининг пројектата успоставља се сарадња ученика са њиховим вршњацима из више европских школа, кроз различите активности интегрисане у наставу више предмета (српски језик и књижевност, енглески језик, музичка култура...).</p> <p>Кроз Еразмус + програм наставници добијају прилику</p>	<p>Чланови Тима за међународну сарадњу и праћење и реализацију пројектата;</p> <p>Наставници укључени у Етвининг и Еразмус+ пројекте</p>

Унапређење компетенција наставника и оснаживање за примену иновативних метода рада и праћење савремених образовних тенденција	за професионални развој и унапређење компетенција (КА1). Школа успоставља стратешка партнерства са школама и институцијама из више европских земаља.	
---	--	--

Програм припреме ученика за завршни испит

Циљ:

- Подстицај ученицима да боље уче;
- боља постигнућа ученика током редовне наставе и на завршном испиту;
- већа могућност за избор школа
- подстицај наставницима да побољшају подучавање ученика
- свеобухватно подизање квалитета образовања

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Психолошка припрема ученика за полагање завршног испита	Часови одељенског старешине посвећени психолошкој припреми ученика за завршни испит	Одељењске старешине	Током другог полугодишта	Евиденција у есДневнику
Професионално информисање и саветовање	Индивидуални разговори педагога и психолога са ученицима осмог разреда	Психолог и педагог	Децембар-јун	Документација стручних сарадника
Правовремено информисање ученика о завршном испиту	Сукцесивно информисање ученика о питањима важним за спровођење завршног испита	Одељењске старешине, психолог, педагог	Током школске године	Евиденција у есДневнику
Информисање родитеља	Правовремено информисање родитеља о припремама за завршни испит	Одељењске старешине	Током школске године	Евиденција у есДневнику
Организација припремне наставе за полагање завршног испита	Прилагођавање редовне, додатне и допунске наставе захтевима завршног испита	Предметни наставници	Током школске године	Евиденција у есДневнику
Припремање ученика за полагање завршног испита	Прилагођавање начина постављања питања при писаним проверама знања ученика	Предметни наставници	Током школске године	Увид у контролне задатке.

Припремна настава за завршни испит	Организовање припремне наставе једном недељно за сваки предмет који се полаже на ЗИ	Предметни наставници	Током другог полугодишта	Евиденција у есДневнику
Пробни завршни испит				
Анализа резултата ученика на пробном завршном испиту и информисање родитеља о њиховим постигнућима				

Програм професионалне оријентације

Циљ

- Упознавање, праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја и њихово подстицање да сами свесно доприносе сопственом професионалном развоју.
- Упознавање ученика са светом рада и занимања, системом средњег васпитања и образовања и њихово оспособљавање за самостално прикупљање информација које се односе на свет рада и систем средњег образовања.
- Формирање правилних ставова према раду
- Оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја и доношење реалних и зрелих одлука у вези са избором занимања и правцима стручног оспособљавања
- Подстицање ученика на испитивачко, експлоративно понашање према себи и свету рада
- Успостављање сарадње са ученичким родитељима и њихово оспособљавање за пружање помоћи деци у подстицању и усмеравању њиховог професионалног развоја
- Успостављање сарадње са установама и институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју ученика

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Реализација радионица из пројекта „ПО на	за ученике 7 и 8. разреда реализација радионица у циљу помоћи у реалном сагледавању и	Одељењске старешине,и	Токомгодине	Евиденција у дневницима и личнаевиденција наставника и СС

прелазу у средњу школу“	процењивању сопствених особина, способности, вештина, интересовања, мотивације;	чланови ПО тима		
Индивидуално професионално саветовање за ученике 8. разреда -	тестирање и разговори индивидуално са ученицима батеријом психолошких тестова	-психолог школе	април, мај, по потреби	Лична евиденција психолога
професионално саветовања са ученицима и родитељима	Саветодавни рад	Наставници и СС	Током године	Евиденција у дневницима и лична евиденција наставника и СС
Информисање о занимањима	Прикупљање и колективирање информација о занимањима – зидне новине о квотама за упис у образовне профила на територији Златиборског округа	СС	Прво полугодиште	Зидне новине
Организовање посета представника средњих школа	У нашој школи презентација образовних профила средњих школа за ученике осмог разреда	Одељењске старешине, наставници и чланови ПО тима	Март- мај	Евиденција у дневницима и лична евиденција наставника и СС и тима ПО
Обавештавање ученика о информацијама од значаја за упис у средњу школу	Ученици се редовно обавештавају о оданима отворених врата у средњим школама и „Сајму образовања“,	Одељењске старешине осмих разреда, чланови ПО тима	Април-мај	Евиденција у дневницима и лична евиденција наставника и СС и тима ПО
Сарадња са НСЗ Каријерно вођење	Предавање	Сарадница за каријерно вођење	мај	Евиденција у дневницима
Организација предавања за ученике	Предавања и радионице на часовима о здрављу и избор занимања, Фактори који утичу на избор занимања, значај правилног избора занимања	Наставници и СС	Током године	Евиденција у дневницима
Организовање посета	Посете ученика, учешће у реалним сусретима за ученике привредним организацијама	Одељењске старешине, наставници и чланови ПО тима	Април-мај	Евиденција у дневницима и лична евиденција наставника и СС

Програм рада школске библиотеке

Школска библиотека ради у матичној школи у Пожеги и издвојеним одељењима у Душковцима и Жежевици.

Најважнији циљ рада школске библиотеке и библиотекара је подстицање читања и развијање информационе писмености. Библиотека садржи: дела из програма матерњег језика, дела из осталих предмета, сликовнице, приручну литературу, уџбенике и приручнике за све предмете као и књижевну и научно-популарну литературу.

Корисници библиотеке су: ученици, наставници, сарадници као и остали запослени у школи. Све књиге су заведене у књиге инвентара за монографске публикације. Задуживање корисника библиотеке врши се преко свезака за свако одељење. Води се књига инвентара, свеска уписа, дневна статистика и др. Програм рада школске библиотеке обухвата:

- образовно-васпитну делатност
- библиотечко-информациону делатност
- културну и јавну делатност
- стручно усавршавање
- остале активности.

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Добродошлица првацима	Кроз сарадњу са учитељима четвртог разреда	Школски библиотекари Учитељи Ученици четвртог разреда	септембар	Видео и фото записи
Упознавање ученика са радом школске библиотеке	Кроз сарадњу са учитељима првог разреда и одељењским старешинама петог разреда	Библиотекари		Постер-презентација
Радионице поводом Међународног дана писмености, 8.септембра	Радионице			Панои
Припрема и обележавање 26.септембра, Европског дана страних језика	Кроз међупредметну повезаност	Школски библиотекари Предметни наставници		Продукти рада
Учешће на	Кроз часове јавног		октобар	Видео и фото

Фестивалу сликовница „Чигра“	читања и радионице у Градској библиотеци			записи, записник са Наставничког већа
Спровођење акције за ученике и наставнике „Поклони књигу школској библиотеци“	Путем креативних радионица			Поклоњене књиге
Посета Сајму књига	Посета	Школски библиотекари Предметни наставници		Извештаји
Помоћ у уређивању школског листа	У сарадњи са Новинарском секцијом	Школски библиотекари Предметни наставници	Током целе године	Продукти рада
Квиз за ученике у циљу припреме за Књижевну олимпијаду	Квиз	Школски библиотекари	Друго полугодиште	Резултати квиза
Спровођење свих нивоа такмичења „Читалићи“	Тестови	Школски библиотекари	Друго полугодиште	Ученички задаци
Прикупљање радова за литерарне конкурсе	У сарадњи са Литерарном секцијом	Школски библиотекари Предметни наставници	Током целе године	Ученички задаци
Набавка, инвентарисање и издавање нових књига	Кроз договор са ученицима и предметним наставницима	Школски библиотекари Предметни наставници	Током целе године	Књига инвентара
Изложба ускршњих јаја	У сарадњи са наставницима ликовне културе и веронауке	Школски библиотекари, Наставници ликовне културе и веронауке	април	Фотографије, видео-записи
Припрема и обележавање свих манифестација везаних за књигу и читање: – 21. фебруара,	Радионицама на тему читања и медијске писмености	Школски библиотекари Предметни наставници	Друго полугодиште	Продукти, Фото и видео-садржаји

<p>Дана матерњег језика; – Национални дан књиге, 28. фебруара; – 16. марта, Дана слободе приступа информацијама, – Светског дана поезије, 21. марта, – Светског дана позоришта, 27. марта, – 2. априла, Дана књиге за децу, 23. априла, Дана књиге и ауторских права)</p>				
<p>Организовање дискусије у библиотеци „Моја омиљена лектира“ и проглашење најчитаније књиге у протеклој години</p>	Дискусија	библиотекари предметни наставници	јун	Видео и фото записи
<p>Анализа рада школске библиотеке</p>	Кроз извештаје о раду	библиотекари предметни наставници		анализа
<p>Ревизија библиотечко-медијатечке грађе и попуњавање анкете МБС</p>	У сарадњи са МБС (Мрежом библиотека Србије)	библиотекари		анкета
<p>Техничке и организационе припреме за почетак нове школске године</p>	У сарадњи са предметним наставницима	библиотекари	август	продукти рада

Програм сарадње са локалном самоуправом

Циљ:

- Стварање услова за обављање делатности установе
- Коришћење свих услова и погодности локалне самоуправе за осавремењивање и побољшање рада школе
- Добијање сагласности за упис
- Учествовање у културним манифестацијама које организује локална самоуправа
- Награђивање најбољих ученика

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Учешће на пројектима	Израда пројеката и аплицирање код локалне самоуправе достављањем потребне документације на конкурсима и пројектима	Директор, помоћник директора и остали учесници	Током године	евиденција у документацији и урађени пројекти
Достављање докумената о раду школе	Достављање ГПР школе за наредну годину Извештаја о реализацији ГПР за петходну годину, Школски програм- који се доноси на 4 године- анекси,	Директор Секретар школе Помоћник директора	Током године	Евиденција достављених докумената
Остваривање материјалних услова за обављање основне делатности	Израда финансијских планова, извештаја, рачуна, извода, потраживања школе, консултације и присуство на састанцима	Директор школе и шеф рачуноводства	Сваког месеца током школске године	евиденција у документацији
Учешће представника локалне самоуправе у културној и јавној делатности школе	Пријем ученика у први разред, прослава Дана школе, Светог Саве, дана доделе диплома, посете делегација у организацији локалне самоуправе Пријем Вуковаца и Ђака генерације код председника општине	Директор, помоћник, чланови, ШО. СС, наставници	Током године	Годишњи извештај о раду школе
Учешће представника локалне самоуправе у школском одбору	3 члана локалне самоуправе чине састав у школском одбору	школском одбору	Током године	Годишњи извештај о раду Школског одбора
Достављање информација од значаја за локалну	Спискови ученика који имају право на месечне карте за превоз, Секретар школе и шеф	ОС, наставници.	септембар	Достављени спискови, извештаји, признанице ио

самоуправу о ученицима	рачуноводства доставља спискове Општинској служби	Секретар школе		пријему докумената
Сарадња са месним заједницама на чијим територијама се налази матична школа и издвојена одељења	Разматрање проблема везаних за рад школе и решавање истих, учешће школе у акцијама које организује месна заједница везаних за рад школе	директор, наставници, представници месних заједница	током године	Записници састанака, фотографије, учешће у акцијама
Локални савет родитеља	Учешће представника Савета родитељашколе у раду Општинског савета родитеља	Представници Савета родитеља, директор	током године	Записници Савета родитеља школе и града

Програм сарадње са породицом

Циљеви:

1. Стварање простора и услова за флексибилније и непосредније укључивање родитеља, законских заступника у активности школе;
2. јасно успостављање улога и одговорности свих актера у систему образовања;
3. неговање партнерских односа са родитељима који ће бити заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења;
4. решавање проблема у учењу и развојних проблема ученика

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћењења
Родитељски састанци	Упознавање са, уџбеницима, наставницима, Правилницима о оцењивању, заштити података ученика и безбедности ученика, успех и дисциплина ученика, решавање проблема у одељењу, одељењска правила, настава у природи и екскурзије. о свему се предлаже, саветује,	Одељењске старешине, родитељи	Током наставне године	Записници родитељски састанака у дневнику ограда

	информише.			
Индивидуални разговори са родитељима	Анализа успеха ученика, дисциплине, решавање проблема у учењу и развојних проблема, предлагање и спровођење мера за побољшање успеха и дисциплине, различити облици саветодавног рада у зависности од потреба (ИОП)	Одељењске старешине, родитељи, стручна служба	Током године	Евиденција у дневницима образовно васпитног рада, лична евиденција наставника и СС
Отворена врата школе	Присуство часовим једном месечно	Одељењске старешине родитељи,	Према распореду дана отворених врата годишњим планом школе за сваку годину	Евиденција у дневницима образовно васпитног рада,
Професионална оријентација	Помоћ родитељима у професионалној оријентацији, упознавање са образовним профилима средњих школа и светом занимања	Психолог и педагог	Децембар-јун	Лична евиденција психолога и педагога
Анкетирање родитеља	анкетирања предвиђена Годишњим планом рада за области самовредновања и акционим плановима Тимова током године, анкетирање о задовољству родитеља сарадњом са школом ради стицања увида у ставове родитеља у вези са сарадњом са школом, унапређивања сарадње и унапређивање рада школе	Чланови тимова за самовредновање, стручна служба, наставници	Током године	Анализе и извештаји реализованих анкетирања, извештаји тимова за самовредновање
Укључивање родитеља у превентивне активности посебних програма рада школе	Превенција насиља, очување животне средине, програма школског спорта, професионалне оријентације....	Реализатори активности посебних програма, директор наставници, СС	Током године	Анализе и извештаји реализованих активности

Укључивање породице на остваривању ученичких права	Укључивање породице у саветодавни радна психофизичком и социјалном развоју ученика и помоћ у остваривању права издомена социјалне и здравствене заштите	Одељењске старешине, стручни сарадници	Током године	Лична евиденција наставника и СС
Укључивање родитеља у извршна, саветодавна тела и манифестације	Школски одбор, Савет родитеља, манифестације (пријем предшколацаи првака, Дан школе, Свети Сава, пријем вуковаца), завршни испит за ученике осмог разреда, прослава мале матуре, прославе, излети	Директор, секретар, Одељењске старешине	Током године	Записници ШОи СР, извештаји реализованих активности

Програм социјалне заштите

Циљ:

- Спречавање настајања и отклањање социјалне искључености ученика;
- Створање једнаких могућности и подстицаја за укључивање у социјалне односе ученика који испољавају неприлагођено понашање у школи;
- очувати и унапредити родну солидарност;
- пружање помоћи ученицима који долазе из породица у ризику;
- пружање помоћи ученицима који теже усвајају правила понашања или долазе из породица у ризику;
- сарадња са установама и организацијама које се бави социјалним питањима;
- упознавање и праћење социјалних прилика ученика, упућивање у остваривање социјално-заштитних мера,
- утврђивање социоекономског статуса родитеља,
- упућивање родитеља на остваривање права,
- развијање вредности пријатељства, солидарности и колегијалности.

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временс. динамика	Начин праћењења
Подршка деци из осетљивих група	Идентификација и саветодавни рад и обезбеђивање подршке ученицима с тешкоћамау емоционалном развоју, сазревању и оних са тежим	Учитељи, наставниц и, стручни сарадници	Током године	Лична евиденција наставника, стручних сарадника

	породичним проблемима, деце са променама у понашању, тешкоћама у напредовању и деце из депривираних средина, праћење адаптације ученика из осетљивих група			
Подршка родитељима деце из осетљивих група	Оспособљавање родитеља за решавање проблема, саветодавни рад са родитељима, Информисање / упућивање родитеља о врстама помоћи које могу остварити кроз различите институције	-стручни сарадници, наставници и ЦСР	Током године	Лична евиденција наставника, стручних сарадника, евиденција образовно васпитног рада о посетама родитеља
Сарадња са установама: Центром за социјални рад и Црвеним крстом, ИРК	информисање сарадника ЦСР о породичном статусу, праћење породичног статуса, Праћење ефеката указане социјалне помоћи информисање/ упућивање родитеља о врстама помоћи којемогу остварити у ЦСР, Црвеном крсту, Интерресорне комисије, подношење извештаја ИРК	Одељењске старешине , стручни сарадници,	Током године	Лична евиденција наставника, стручних сарадника и сарадника ЦСР, ЦК,налаз и мишљење за ИРК
Посредовање у остваривању правана материјалну помоћ	Нокон договора са корисником, писање дописа, молби установама за остваривање права на материјалну помоћ /уџбеници, настава у природи, екскурзије , хуманитарне пакете лечења, летовање/	Одељењске старешине , стручна служба	Током године	Дописи у личној евиденцији одељењског старешине , стручне службе,
Спровођење хуманитарних акција на нивоу школе	Организовање акција за прикупљање неопходнепомоћи идентификованим ученицима	Директор, УП	Током године	Евиденција о хуманитарној акцији, признанице о донираном новцу, извештаји УП
Укључивање Ученичког парламента	Учешће у организацији хуманитарних акција, организовање радионица и укључивање ученикаиз осетљивих група	Ученички парламент	Током године	Извештај о раду Ученичког парламента

